БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ.

IV
Ж-16998
1939-1-4,
6-16

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМЕНИ
ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ.
Ч. 34898/1939.

Tc
Dc 16.998
1939-1-4,
6-16

04 34898 N° 1/2, 3-4, 6, 7/8, 9/10, 11/12, 13/14, 15/16 (NN° 9)

Оплата почтова uiszczona gotówką

Ціна цього числа 50 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Начальна редакторка й видавець: О. Кисілевська.

Рік XV. Коломия, 1-15 січня 1939. Ч. 1-2.

ЗМІСТ:

Святий Вечір настає.
Вістка з Підкарпаття...
Чи справді баламуцтво?
Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ: Чи „чесність з собою“?
Др. В. ГАНЬКІВСЬКИЙ: Дещо з психольогії медицини.
МАРІЯ ОМЕЛЬЧЕНКОВА: З досягнень жіноцтва.
У школі для матерів.
ДАРІЯ ВІКОНСЬКА: За відродження людини.
ІРИНА ВІЛЬДЕ. Наші батьки розвелись. (Далі).
О.О.ДУЧИМІНСЬКА: Святочні звичаї в селі Вовчім, турчанського повіту.
Старосвіцька коляда.
МАРІЯ ОМЕЛЬЧЕНКОВА: Колядки у словянських народів.
ОКСАНА ДУЧИМІНСЬКА: Спомин.
О. КИСІЛЕВСЬКА: Листи знад Чорного Моря (далі).
Марсель Прево: „Нові листи до Францішки“. (Перекл. Мгр. Я.О.).
Критика й бібліографія.
Йдемо в гості, або запрошуємо когось до себе в гостину.
До святої вечері.
Добрі святочні поради.
І ще один рік...
Які завдання має перед собою організація „Червоний Хрест“ в Америці.
Що будемо варити.
Зїзд голов філій „Союзу Українок“ у Львові.
Зїзд голов й відпоручників філій „Сільського Господаря“.
Новинки. Анонси.

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Малюнок О. Кульчицької, репродукований на картках „Союзного Базару“ у Львові.

БІБЛІОТЕКА НАУКОВ. Т-ВА ім. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ

ЛЬВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА АН УРСР № Ж-1140

„ЖІНОЧА ДОЛЯ"

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Передплата на 1939 рік на

1) **«Жіночу Долю»** (саму) на рік — — — 7·— зл.
(Для заграниці 2·— ам. дол.)
2) **«Жіночу Долю» і «Жіночу Волю»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
3) **«Жіночу Долю» і «Світ Молоді»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
4) **«Ж. Долю», «Ж. Волю» і «Світ Молоді»** 12·— зл.
(Для заграниці 3·— ам. дол.)
5) **«Жіночу Волю»** (саму) — — — — — 3·— зл.
6) **«Світ Молоді»** — — — — — — — 3·— зл.
(Для заграниці 1·— ам. дол.)

Адреса: КОЛОМИЯ, Замкова, 37.
Редакція «Жіночої Долі», Kołomyja, Zamkowa, 37, Poland, Europe, Red. «Żinocza Dola»
Число розрахункового переказу 2.

В Румунії передплату вносити на адресу п. **Дмитра Геродота** (Bucuresti, IV. **Strada** Delea - Veche, 45), або на адресу: „**Bazar**", **Cernauti, Str. Andrei Sagana 2|I.**

Передплата виносить:	Річно.	На 6 м.	На 3 м.	На 1 м.
„Жіноча Доля"	300 леїв	160	85	30
„Жіноча Воля"	80	45	25	10
„Світ Молоді"	120	65	35	15
Всі три журнали разом	450	230	120	45

Передрук дозволений за поданням джерела.

СВЯТИЙ ВЕЧІР НАСТАЄ.

Свят-Вечір це щось більше, як родинне свято з сердечними побажаннями й милими дарунками. Це свято — традиції і духової єдности всіх нас. Ніколи ні один Свят-Вечір не приходить відокремлено, сам для себе. Кожний з них має своїх попередників, з якими звязаний кусник нашого, чи чийогось дорогого серцю нашому життя. Як часто кажеться: — „Минулого Свят-Вечора була ще мама з нами", або „Це був перший Свят-Вечір по недузі дитини", або „Це був той Свят-Вечір, як Січові Стрільці були у нас на вечері".

І ми навіть не примічуємо, як оті усі Свят-Вечорі від нашої першої ялинки включно з цим останнім вяжуть нас золотим ланцюжком, ланка до ланки, минуле з сучасним, живих з умерлими членами родини.

Але це ще не все. Чи ви вичуваєте те, що день Святого Вечора пахне інакше, як всі інші? Чи ви мали колинебудь такий вечір на чужині? Бувало таке, що на чужій землі в цей вечір знайшлося все. Можна було навіть нашу традиційну кутю зладити, а проте — все чогось бракувало до повного відчуття того свят-вечірнього настрою.

Це так боляче було від пустки, від браку тої свідомости, що в цю годину в тім самім місті, чи селі святкують тисячі ваших братів і сестер по крові. Здається, нема між нами нікого, хто б бодай раз у своїм житті не святкував Різдва на селі. У Свят-Вечір там, здається, навіть дим з хат інакше пахне.

Це відчуття глибокої спільноти, відчуття єдности одної психічної функції може дати тільки Свят-Вечір на рідній землі.

Чи ви не казали нераз „українські свята" в протиставленні до „польських", чи „німецьких свят", хоч розумово здавали собі справу з усієї невластивости такого висказу, бо чей же нема „українських" свят. Є грекокатолицькі, чи православні. Що це значить? Значить це, що свята в нас так тісно вплелись в нашу народню традицію, що їх настрої утотожнюємо ми з почуваннями цілого народу. Воно інакше мабуть і не може бути: одні звичаї, одна мова, одні бажання, одні надії. Є задушевні бажання цілого народу, про які не треба говорити. Пощо слів? Їх і так відчувається у Свят-Вечір сильніше, як колинебудь іншим разом. Давніше, ген давніше народ бажав собі з такої нагоди багато здоровля, а за ним всякого земного добра. Дух часу вчинив те, що ці побажання теж змінили свій зміст. Тепер уже народ не бажає собі „волів та корів", а коротко та багатомовно: — Дай нам Боже те, чого ми всі собі бажаємо.

В цім такім простім, а такім важнім змістом побажанні, крім окриленої надії, бренить і сталева нотка витривалости. Витривати!

Час працює в нашу користь, мусимо тільки витривати — сказав один з міністрів молодої держави на Підкарпатті в найкритичнішій для неї хвилині.

Час працює в нашу користь — тому тільки витривати й працювати разом з ним!

Милі, дорогі наші читачки на всіх українських землях, на еміграції і за морем, — дозвольте, що в цей один рік ми замість довгими побажаннями привітаємо вас коротко одним реченням:

— Дай вам, Боже, те, що ми всі собі бажаємо!

Вістка з Підкарпаття...

Минулої осени начальна редакторка „Ж. Д." відвідала Підкарпаття. Між іншим у Рахові познайомилася особисто з відомим молодим підкарпатським поетом Ю. Боршош-Кумятським. Тепер ось у половині грудня одержала від нього листа, з якого уривки, з огляду на їх загальне значення, нижче подаємо.

Високоповажана Пані Редакторко!

Великі зміни наступили в нас від того часу, як Високоповажана Пані Редакторка в нас були. Змінилася карта Карпатської України, змінилося життя, змінилися порядки — словом — усе змінилося на нашу користь. Усюди проявляється правдива Україна. Нема в нас більше чужого, ворожого — явного. Нема гнилого москвофільства, немає більше жидівських-чеських шкіл, немає більше персекуцій свідомого населення. Все пішло новим руслом відродженого життя. Хоч ми й утратили деякі свої міста й села, але рана вже в нас загоїлася, рана заросла, виростає нове, своє могуче. Ціле політичне й культурне життя з бувшого Ужгороду перейшло до Хуста. Там завзято кипить праця. Міністерства працюють ніч-день. Міністри літають що другого-третього дня на дипльоматичні переговори

І дитина і дорослий утішиться святочним дарунком,

особливо, коли це буде щаднича книжечка

ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: СТАНИСЛАВІВ, вул. Собіського 11).

в ріжні столичні міста. Немає більш погано написаних написів на торговлях, все змінилося на красу, силу й відвагу. Тепер маємо всі повні руки праці. В самому Рахові цілком нове життя розпочалося. Маємо гімназію, маємо матерську школу, в якій вчать монахині з Ужгороду. В Народнім Домі тепер праця, рух, життя, написи фірм змінені на українські (без чеського тексту).

А так само праця розпочалася в кожному селі, присілку, містечку й місті. Усюди по цілім краю організується Карпатська „Січ" — озброєна, уніформована. Є це велика збройна сила, яка вже виконує великі завдання.

Жіночий Союз — змінений на „Союз Українок". Праця в цім Т-ві розпочинається дуже активно. Тепер підготовляються Миколаївські вечірки й інші вистави. Жінки мають багато праці. Від жіноцтва була делєгація у премієра Батька Волошина. Делєгація висловила йому відданість та поміч у всякій праці.

Мужчини щойно тепер повернулися з війська, їх заступали в праці жінки. Незадовго організуємо свої кооперативи, торгівлі, дружества і т. п.

Національна свідомість очевидячки зростає. Від малих до найстарших здоровлять — „Слава Україні". В торговлях, вулицях, т-вах усюди переходить „Слава Україні". Правда, ще бракує нам багато працівних фахових сил, але українці вчаться скоро й бистро вибивають своє знання у всіх ділянках.

Ворожі елєменти, яких тут було багато — тепер зліквідовані. Шкідників ми визвали, щоб залишили нашу Україну. Хто з нами хоче жити, мусить бути льояльний до нас, в противному случаю поступаємо після своїх законів.

Літературне життя в нас оживе тепер. В Хусті організується Т-во письменників „Говерля". Там згуртуються всі визначні наші письменники: Олесь, Ольжич, Чирський, Іваницький, Михалевич, Мосендз, Зореслав, Боєвір і інші.

Оце якраз нині у нас є У. Самчук. Мав учора відчит у Нар. Домі для публіки на тему: завдання сучасної української літератури. Звідси їде до Богдану, Ясіння, Бичкова і т. д.

Я сам дуже зайнятий. Не маю часу навіть рядка написати. Маю так багато справ, що ледве сили вистачають. Організаційна праця, реорганізація учительських товариств, оформлення нового громадянського й політичного життя, праця в „Січі", праця в Народних Радах і т. д. Всюди мушу брати активну участь. Тому й залишив на якийсь час літературну працю. Нового не творю, просто немає на це часу. Аж усе прийде до рівноваги, тоді доперва візьмуся до варстата поезії. Свою останню збірку засилаю Вам, можете з неї використати те, що Вам подобається.

Дружина трохи зле виглядає, бо працює неперестанно в школі, товариствах. Тепер вивчила шкільних дітей, будемо мати 19 с. м. Миколаївський вечерок. Але не треба жаліти здоровля й сили для народньої справи. Це тепер наше гасло.

Одним словом — праця, нове життя, спокій, ентузіязм, одна думка й стремління до ще кращого.

Чи справді баламуцтво?

В ч. 6 журналу „Громадянка"*) появилася велика передова стаття під заголовком „Шкідливе баламуцтво", яка гостро заатакувала наше відношення до того напряму жіночого українського руху (вважаємо, що „жіночий рух" серед українок це не є ані один напрям, ані монополь одної жіночої партії), що його репрезентує журнал „Громадянка".

„Громадянка" в питомий собі спосіб зробила нам ось такі заміти:

1. Ми не розуміємо сути фемінізму.

2. Хочемо здеградувати українську жіночу організацію до рівня „передшкілля".

3. Не маємо поняття про осяги феміністичних організацій за границею (а мовляв: з цього нашого „неуцтва" випливають і всякі наші фальшиві висновки).

Постараємося відповісти на кожну з цих точок. Будемо зовсім щирі: не розуміємо фемінізму зпід стягу „Громадянки". І — були б дуже вдячні „Громадянці", якби вона, замість вичисляти типи тих, що разом з нами не розуміють її фемінізму (мовляв, одні бачать у фемінізмі неприродну ворожнечу жінок до чоловіків, другі думають, що фемінізм це наслідування мужчин, треті закидують фемінізмові інтернаціональні тенденції, четверті уважають, що жіночий рух став анахронізмом, бо жінки досягли вже рівноправности і т. д.) — конкретніше зясувала нам, який має бути, по думці „Громадянки", той український фемінізм. Бо думка, що це між іншим має бути воля

*) Часопис „Громадянка" виходить у Львові під редакцією пані Мілєни Рудницької.

жінки „формувати український світ згідно з власними моральними законами" для нас, в теперішнім нашім політичнім положенні, видається такою дивною, що ми ніяк не можемо надати їй якогось конкретного змісту. Можливо, що той український світ був би справді ліпший, якби його формувала жінка з власними моральними законами — тільки що ми ніяк не можемо уявити собі конкретного того „матріярхату" в цілім нашім українськім світі. Адже тепер в тім українськім світі йде зусильна боротьба за те, щоб спільними силами його загалом вдержати при житті, а питання, чи маємо його формувати згідно з „мужеськими", чи „жіночими" моральними законами направду видається нам питанням... менше, як третьорядної ваги, якщо взагалі таке питання може існувати.

Висказ цей „Громадянки" нагадує нам заголовки статтей по жіночих еспанських часописах, які, після одержання жінками політичних прав у 1931 році, кричали: „Половина міністрів повинна бути жінок", „Раз президентом держави повинен бути мужчина, а раз жінка". Але й ці вимоги в порівнанні з тими, що їх має „Громадянка", видаються скромні.

Не розуміємо фемінізму, який, мовляв, не має бажання викликати „неприродну ворожнечу жінок до мужчин", а в той же час створює окрему жіночу партію, хоч уже не з конечної потреби, як це могло бути після розвязання „Союзу Українок", а лише для ведення спеціяльної „політики", до того ж у тому часі, коли в цілім народі іде здоровий відрух до того, щоб загалом покасувати всі партії і створити один національний фронт.

Не розуміємо фемінізму, який у своїй організації вязнить жінок так, що дозволяє їм свободу діяння тільки в рамцях жіночої організації. Доказ: як пів року велася справа за реактивовання „С. У.", то згори йцли раз враз накази із забороною жінкам працювати в якихнебудь інших наших загальних народніх організаціях, творити в них окремі жіночі секції.

Врешті не розуміємо фемінізму, який до тої міри хоче відсепаруватись від мужеського світу, що навіть своїм співробітникам по своїх журналах каже прибирати жіночі псевдоніми...

Такого фемінізму ми справді не розуміємо. Наш фемінізм підтвердимо ще раз тими самими словами, що їх зацитувала „Громадянка": „Уважаємо, що в обличчі тих преважних подій, що виринають на нашім політичнім горизонті, ми повинні і мусимо звести жіночий рух до форми вишколу української жінки на громадянку".

Як мається справа з тим „передшкіллям"?

Найбільше вразило „Громадянку" те, що ми ввесь український сучасний жіночий рух дозволили собі назвати „передшкіллям" до загально національного життя. Ми (та сподіємося, що також і наші читачки) під цим „передшкіллям", чи вишколом української жінки на громадянку, розуміємо трохи глибший зміст, ніж його хитро-мудро хоче в нас вмовити „Громадянка". Наше „передшкілля" це суспільно-громадянська підготова жінки до активної участи в усім (а не тільки в жіночих організаціях!) житті народу, це всестороннє вишколення жінки у всіх суспільно-національних і економічних функціях народу так, щоб жінка, як колись вимагатиме цього історичний мент, могла на кожнім пості стати поруч, а то й цілком заступити свойого друга мужчину; наше „передшкілля" — це формування світогляду жінки в дусі всеукраїнського ідеалу.

Ми не є настільки наївні, щоб повірити, що „Громадянка" зрозуміла його тільки, як „техніку ведення нарад, курсів діловодства, книговодства для виділових", бо ж нам іде... не про форму, а зміст того вишколу!! Розброююче наївне питання „Громадянки", мовляв: що мають робити в тім передшкіллі жінки вже „вишколені", жінки з високою освітою, що мають найвищі дипльоми? Отож „наш" фемінізм не вязнить жінок в жіночих організаціях, а навпаки він чим скорше старається їм уможливити виступ на загально національних аренах. Вже вишколені жінки? Прошу, будь ласка: наш народній лан такий широкий, що всі народні робітниці й робітники поміститься на ньому. Автім — наші українські обставини такі, що коли б ще раз було стільки жіночої еліти в нас, що є, то й тоді ще б забракло в нас... „садівничок" для нашої меншої сестри. Ні, справді „Громадянка" не має чого клопотатись, що для жіночої еліти в нас не стане праці. Мільйони наших сестер по селах і містах очікують її.

Якнайрішучіше застерігаємося проти заміту, не знаємо на яких засновках побудованого: буцім то ми заперечували потребу існування жіночих організацій з конкретними завданнями, таких, як товариства релігійні, харитативні та суспільної опіки. Найкращий доказ, що ми розуміємо вагу таких товариств, це наше відношення до Секцій Господинь при „Сільськім Господарі", які хіба мають аж занадто виразно накреслені конкретні й спеціяльні цілі. Ми це дуже добре розуміємо і — оскільки менше було б заколоту й деморалізації, якби це ще дехто так само зрозумів.

Як то там за границею?

„Громадянка", щоб до решти розбити нашу поставу до жіночого руху, покликалась між іншим на німецькі жіночі організації. Таж ніде так, як у Німеччині й Італії, ввесь жіночий рух не підчинений загальному рухові. На доказ, що ми ні трохи не перебільшуємо, подаємо за „Фрауенварте", єдиним жіночим політичним, розуміється, націонал-соціялістичним, журналом: „Для німецької жінки не існує „жіноче питання", а тільки одне „німецьке

питання", а жінка має йому служити своїми силами й природними здібностями". В тім самім числі цього журналу наводиться слова Гітлєра, який сказав про німецьких жінок: „Ми тільки тому могли покласти тверді основи під наш рух, що ми в мільйонах німецьких жінок знайшли найвірніших, фанатичних співробітниць для нашої справи, борців, які не дивились на права, а перш за все на обовязки".

А найкращий доказ, що справді німецька жінка дивиться перш за все на обовязок, а не права, це те, що як вимагала того економічна перебудова краю, то всі жінки без великих нарікань уступили з своїх посад і повернулись додому. Тепер знову, коли обставини так змінились, що мужчини чим іншим заняті, на зазив провідника народу, одинадцять мільйонів жінок стануло знову до праці при варстатах і бюрках. З приводу цього „повороту" німецької жінки пише націонал-соціялістка Ґерта фон Гебгардт: „Обставина та, що жінки легко пристали на реформи (мова про поворот додому — прим. ред.), які неодну з них особисто кривдили, приносила тільки честь їм. Це був доказ, що вони свої особисті цілі зуміли підпорядкувати вищим інтересам, інтересам цілої держави і німецького народу".

А феміністичні ідеали? А феміністичні цілі? Про це якось не згадується. Чи тому покликалась „Громадянка" на німецькі жінки?

Від відповіди на демагогічний, патетичний вигук, мовляв, ми хочемо нашу селянку „з великою вродженою інтелігенцією, з глибокою життєвою мудрістю і незвичайними суспільницькими прикметами" на ціле життя запхати до передшкілля, звільняє нас довголітня праця редакторки наших часописів серед жіночого селянського загалу і кожне число „Ж. Долі" і „Ж. Волі", навіяне сестринною турботою про національну свідомість, фізичне і моральне здоровля, господарський добробут і громадянське вироблення нашої селянки. До речі: признаючи ці всі в р о д ж е н і прикмети нашої селянки, стверджуємо водночас, що ще багато праці треба для того, щоб їх вповні розвинути та цілковито і якнайбільш продуктивно використати на полі нашого суспільно-громадянського життя. Чотирнадцять літ над цим ми працюємо й закликаємо всіх співділати в тому напрямі.

Уважаємо, що наше становище зовсім зясоване. Заповідаємо, що з нього не зійдемо так, як досі держались цеї лінії, що її накреслює нам інтерес цілого народу.

Велике значення, заслуги й потребу такої організації, якою є „Союз Українок", ми цілком признаємо, але стверджуємо ще раз, що для нас не існує спеціяльно „жіноче питання", а тільки „українське питання", і йому служимо всіма силами й здібностями.

Памятайте про „нитку" для „ПРОСВІТИ"!

Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ.

Чи „чесність з собою"?

Повторяємо часто цей висказ В. Винниченка, як основну вимогу особисто й загально етичного життя; повторяємо його, не добачаючи цього, що він був виправданий тільки в очах того світогляду, що його представником є Винниченко, — й не добачаючи цього, що така вимога стоїть у різкій суперечності з цим світоглядом, що його принесла нова доба в житті світу — з ідеалізмом.

Щоб можна було осудити вартість цього висказу, розгляньмо його в сполуці з цим світоглядом, з якого він випливає, як його конечний наслідок (консеквенція) — це є у сполуці з матеріялізмом.

Матеріялізм, як окрема форма світогляду, признає дійсне (реальне) існування тільки матерії, але заперечує це існування духові. Та матеріялізм мусить стверджувати життя й мусить знайти його вияснення; отже вияснює він його рухом атомів матерії, яким силу виконати цей рух дає збережена в них енергія. Але життя має ще один цікавий свій вид, що його не можна було б вияснити таким робом; таке вияснення було б для цього виду життя невистачальне; йде тут про суспільне (соціяльне) життя людей. Вияснити його попробував уже не сам вище зясований матеріялізм, але його похідна вітка, чи — так би мовити — відворотна сторона, т. зв. раціоналізм. Цей останній вияснив лад соціяльного життя й його закони т. зв. абсолютними незрушними законами розуму. Ці абсолютні (незрушні) закони розуму мали б отже правити суспільним життям.

Тепер виринуло питання: що це є суспільність? Те питання вияснив матеріялізм так: суспільність — це сума всіх живих людських одиниць. Отже людська одиниця є творцем цих т. зв. абсолютних законів. Але людські одиниці могли встановлювати ріжні закони, й не тільки могли, але таки встановлювали. Значиться: абсолютні закони перестали бути абсолютними. Правду, вартість життя вияснювали вони ріжно. Виходило з того, що є стільки способів розуміти правду (вартість), скільки є людей. Правда отже — як кажемо — стала релятивною вартістю; людська одиниця стала одною, а радше одинокою мірою вартости. Коли перенести це все в ділянку моралі, етики, чесноти — тоді кожна людська одиниця мала право встановити для себе закони етики.

Ішло тепер про те, щоб людина жила за законами своєї власної „правди", щоб кермувалася в житті цими видуманими собою законами. Це є вартість слів: „чесність з собою".

(В цій короткій статті не маємо змоги, докладно розглянути матеріялізм чи ідеалізм, бо нам іде тільки про те, щоб прослідити вартість повторюваного за Винниченком висказу).

В релятивізмі правд матеріялізму знай-

шов він сам свою смерть, а на його руїнах віджив інший світогляд, створений в основі давно, який однак щойно тепер розбудовується — це є ідеалізм.

Ідеалізм — це форма світогляду, яка бачить основу життя й його причину в духові, Вправді поза духом існує й матерія, але вона існує тільки для цілей духа. Дух править життям, дух нормує його й дух є найвищою вартістю життя. Дух є правдою.

З цього випливають уже всі дальші консеквенції цього світогляду.

Дух є незмінною вартістю, завжди однією й тою самою; через те правда ідеалізму є справді незрушна (абсолютна), вона має вартість догми.

Тепер виринали б питання: яке місце в цьому світогляді займає жива людина, людська одиниця? Що кермує її життям? Як має вона вирішувати питання вартости своїх вчинків, отже питання моралі, етики, чесноти?

Людська одиниця — це не тільки її тіло, що через нього вона належить до якогось біольогічного роду, — вона є ще — й те є найважніше — духовою істотою. Як духова істота, вона є витвором надрядної вартости духа нації. Цей дух кермує її соціяльним життям, цей дух нормує її погляд на життя. Та з цього виникає й обовязок людини: вартість своїх вчинків, своєї моралі, чесноти мірити вищою вартісвю — добром нації, бо вартість кожного вчинку є тоді тільки правдива, коли цей вчинок є у згоді з незрушною, абсолютною вищою вартістю.

Інакше — значиться, коли він є скермований на особисту, видуману для своєї користи, для заспокоєння своїх егоїстичних забагів — ціль, він противиться цій правді, отже є злочинний, є неморальний, нечесний.

Отже не: „чесність із собою", але чесність з законами цього духа, що його частиною, як духові істоти, є кожна людська одиниця.

Дещо з психольоґії медицини

Редакція одержала кілька запитів від своїх передплатниць із проханням порадити,— що робити з дітьми, які виказують деякі тілесні чи душевні недомагання. На ці питання містимо засадничі відповіді лікаря, а саме — Др. В. Ганьківського з Коломиї. Ці відповіді, зачеплюючи поважні справи тілесного й душевного виховання дитини, матимуть значення не тільки для тих матерів, що надіслали запити, але взагалі для всіх читачок.

Запити ось такі:

1) Дівчинці 7-й рік, ходить уже до школи. Дитина боїться всього, що получене з кровю. Наприклад: курочка зломила ногу, мишка попалася в пастку, чи щось подібне — дитину це так зденервує, що зо два дні не в силі ходити до школи. Що це є? І як зарадити цій хоробі?

2) Хлопчик має 5 літ; над малюнками, що є в книжечці „Юрза-Мурза" чи „Славцьо-Безпальцьо", плаче; не може слухати байки, де оповідається, як пустун хлопчик убив каменем кота і т. п. Ці книжки ми мусіли поховати. Але рівночасно він сам потрапить живих котів, песиків, курочок так „зайняти", що вони ледве втечуть від нього. Не боїться теж „ні тучі, ні грому". Не лякається ворожих літаків, що кружляють над містом (це діється в Китаю — прим. ред.); всі свої забавки обернув у танки, літаки. Але кожна казочка, що її йому оповідається, мусить кінчитися по американськи, себто: добре, щасливо; бо інакше це його роздратує до плачу. Що це?

3) Маю 5-літнього хлопчика, якому радять зоперувати горляні залози (гланди, чи то як кажуть — мігдалки). Чи нема іншого способу вилікувати дитину?

Відповіді лікаря.

Перший і другий випадки вказують на психопатію дітей або окруження. Найчастіше буває одне й друге. Зрозуміло кажучи, це нервово розположена дитина з одідиченими слабими нервами й мізком.

Все, що робимо, має свій початок в думці, в забаганці, в потребі. Керманичем цього є мізок, а його відпоручниками, носіями нерви — грубші і тонші нитки — волокна, що ідуть з мізку та розходяться по всьому тілу. Тим то й кожну думку можемо перенести, перемінити в дію, у вчинок. Ці дії є такими, якими їх хоче мати наш мізок, наша думка, наша душа. Отже від стану мізку, від його розвитку, від його інтелігенції і дідичних даних залежить кожний вчинок не тільки дорослого, але й дитини.

Дитина здорових батьків, фізично здорова і нормально відживлювана буде користуватися мізком, то є думкою так, як на це їй вік, ступінь розвитку мізку й інтелігенція, тобто придбані й вивчені вихованням здобутки, позволяють.

Розуміється, ні одна дитина не приходить на світ з повно розвиненим мізком. Мізок враз із літами розвивається, розростається й приймає всі змислові враження (слуху, зору, нюху, дотику, температури й т. д.). Ясно, що мізок всі ці враження порядкує, лучить, утривалює, як цілість, як факти. Ці факти, події, лишають по собі приємні або неприємні, чи байдужі враження (певний „посмак"). Приміром: вид крови у малих кількалітніх дітей звичайно не викликає жадного враження. Але, коли таке зорове враження було получене

з болем (скалічення), то чергове побачення крови може вже бути получене з неприємним почуванням. Останнє може виступати навіть при самій згадці про кров, чи на вид образочка.

Діти, яким глибоко вкорінилося це неприємне почуття, можуть бути на цій точці (крови) хоробливо чутливі. Вони є на цьому пункті психопатами.

Ще в інших, на щастя рідких, випадках вид крови може викликати замість прикрого враження, — приємне, нуртуюче атавістично з тих часів, коли люди живилися сирим мясом, якого без крови годі собі уявити.

Отже та сама картина може викликувати у дитини всілякі рефлєксії. То неприємні аж до крайної відрази чи страху, то байдужі, то гриємні, бажані.

З того можуть повстати у дітей прикрі для окруження вчинки, забаганки, звички і т. п. Дитина, що зранку до вечора чує сварню, крики і т. д., не буде лагідної, спокійної вдачі. Так само дитина часто бита, лаяна. Інакше теж на кров буде дивитися дитина, якій поясниться, що кров то є теч, що пливе в судинах, теч, що складається з осога та червоних і білих тілець, теч чиста, ялова, не шкідлива і т. д. Інакше буде реагувати на кров дитина мами нервової, спазматички, що сама на вид крови замикає очі, кричить, спазмує. З дитини такої мами вироджуються оці дівчата екзальтовані, що роблять крик на вид миші, вмлівають і т. п.

Для нас важно, щоб реакція була така, яка є у подавляючої більшости дітей.

В цьому напрямі повинні ми впливати на дитину шляхом виховання, відповідних прикладів батьків, служби і взагалі оточення.

З цього сказаного бачимо, що така надвражливість буває спричинена:

1) прикметами вродженими й одідиченими по батьках;

2) прийманням змислових вражінь та їх перерібкою;

3) вихованням та примірами, які дитина має.

Ясно, що в першому випадкові, себто на одідичені та вроджені нахили, трудно впливати, зате вихова має велику вагу. Як же це перевести?

Насамперед дитина, яку від такої хоробливої вражливости хочемо охоронити або вилікувати, мусить бути фізично цілком здорова. Мусить правильно, відповідно відживлятися. Треба, щоб діставала доста вітамін, себто їла сировини, мала харч ріжноманітний. Всякі недуги й фізичні недомагання треба лікувати.

Дальше — дитину не розвозити. Не дозволяти на все, і гартувати. Якнайбільше дитина повинна перебувати на свіжому воздусі. Влітку чи взимі відповідна забава чи спорт на дворі необхідні.

Виховувати дитину в мішаному товаристві, ніколи одинцем; це останнє деправує дитину, вироджує фальшиві забаганки, робить з дітей деспотів і т. п. Тільки в товаристві інших дітей вчиться дитина правильно оцінювати факти. Мусить з неодного зрезигнувати, підпорядковуватися, бо цього вимагає забава, чи співжиття з іншими дітьми. В мішаному дитячому товаристві є свій правосуд, за удар дістає не один, а два і три удари. В дитячому товаристві навчиться дитина тішитися, сміятися, але й плакати, терпіти, стає здисциплінованою.

Одначе не забуваймо, що таке дитяче товариство треба підбирати відповідного віку, однолітків з малими ріжницями, одної раси, хоч можуть, а навіть добре є, коли діти походять з ріжних сфер, себто діти інтелігенції з міста й села й діти селянські. Інші раси мають інші інстинкти, іншу мову, інші заінтересовання і т. д. В усякому разі в подібних випадках, як вище, треба засягнути поради лікаря. Він повинен розслідити загальний стан здоровля дитини, бо можливо, що під тими забуреннями психопатичними ховаються недуги органічні: певна форма епілепсії, психічні недуги, сифіліс, авітаміноза, крив/ха і т. п.

Це все на віддаль годі сконстатувати.

Відповідь на 3-й запит.

Горляні залози має кожна людина. У дітей до 10 року бувають більші, у старших по 14-тому році зменшуються іноді до мінімум. Їхнє значення для здоровля велике. Вони мають охоронити горло перед заразками. Тому не позбуваймося їх так легко, хіба що:

1) розростуться так, що закривають пролик і гортанку;

2) дитина занепадає часто на важкі недуги горла, як ангіна, ропне запалення в горлі.

Горляні залози треба пробувати зменшувати ріжними способами:

1) полоскати горло йодовою водою (вода Дакіна, Прегля, Гальоген);

2) пензлювання горла гарбниками (розчин формаліни, таніни, вивар румянку, шалвії);

3) купелі в йодових джерелах або в морі. У нас такі купелі є в Риманові, в Іваничу (Сяніччина), в Олесеві к. Станиславова;

4) деколи помагає дитині побут в підгірській лісистій околиці.

Зимою можна купати вдома в воді з домішкою йодованої соли. В Галичині сіль Іваницька. В кожному разі, заки рішитеся на операцію, треба використати всякі можливості. **Др. В. Ганьківський,** Коломия.

Господині! У Вашій свідомості наш успіх!
Уживайте:
КООП. ФАБРИКИ „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ".
„ПРАЖІНЬ" ПІДМІНКУ КАВИ
„ЛУНА" ЦИКОРІЮ
Львів 24. Жовківська 188.

З жіночого світу

МАРІЯ ОМЕЛЬЧЕНКОВА.

З досягнень жіноцтва.

В цьому році Нобелева нагорода присуджена видатній американській письменниці Перлі Бак, за її творчість про Китай і за її гуманну працю на користь покривджених.

Перля Бак, донька американського місіонара, який ціле життя присвятив культурній і соціяльній праці для китайського народу, народилася в Америці. Але молодою дівчиною з батьками виїхала в Китай і там прожила свої молоді літа. Освіту закінчила в одному з університетів в Америці; потім виїхала знову в Китай, де була професоркою в університеті в Ганкав.

Перля Бак добре знає китайську мову, могла добре пізнати життя й характер китайського народу, до якого, як видно, має великі симпатії. Свої враження описала в романах: „Захід і Схід" — боротьбу впливів традиційного Старого Китаю і Нового Китаю, що вже підлягав світовій культурі. Найліпші її романи: „Добра земля", „Сини" та „Розділений Дім", егопея — трильогія з життя селянської родини Ванга-Люнга.

Роман „Добра земля" пробіг, як фільм, цілим світом: цим твором письменниця придбала собі славу, а тепер і Нобелеву нагороду.

В цих творах авторка подала яскравий образ розвитку й занепаду селянської родини, що покинувши землю, хоч і стала більше культурною, але фізично, а також і морально занепала.

Прекрасний її роман „Доля матері", в якому авторка подала теплий, симпатичний портрет китайської селянки — матері, нещасної в подружжі й коханні, нещасної в своїх дітях, яких так гаряче любила і для яких тільки й жила. Але мати знайшла, хоч вже на старі літа, своє щастя й радість, коли народився здоровий, гарний внук, — забула вона навіть, що тільки врятувала смертну кару свого улюбленого сина... Авторка в цьому романі також доводить, що родина, яка любить свою землю, працює на ній, така родина може розквітати й розвиватися.

Крім цих великих творів, написала авторка ще менші: збірку оповідань „Перша жінка"; декілька новель, як напр. „Войовничий янгол", „Мати", „Горде серце" та інші.

Найбільше уваги в своїх усіх творах авторка присвячує жінці, її долі, описує найподрібніше переживання жінки-дружини, матері і взагалі подає психольогію жінки, яку добре знає. В її творах відчувається велика жалість і симпатія до всіх покривджених, з якої б суспільної верстви вони не були. Всі її твори написані спокійним, майже біблійним тоном, але образово, яскраво, високо мистецьки, так що захоплюють чатача.

Перля Бак це четверта жінка — лавреатка Нобелевої нагороди, яку дістала в так молодому віці, бо ще не має й пятьдесять років...

У школі для матерів.

(За німецьким жіночим журналом)

На вступі мушу признатись, що я зразу не могла привикнути до напису на чепурнім будинку: „Школа для матерів". „Мама" це щось таке досконале, що важко подумати собі, щоб уосіблення всіх чеснот і розумів мусіло саме ходити до школи. Але я скоро переконала себе, що ця школа призначена не для наших сивих, розумних матерів. До неї ходить і Ельза, яка тому три місяці просто від машини до писання помашерувала під вінець, і Ерна, яка трохи не дістала нервового розстрою, як їй уродилась перша дитина, бо вона не могла зважитись власноручно положити її до купелі.

До тої школи ходжу і я. Найприємніше з усього це те, що мій чоловік щовечора чекає на мене під школою. Це нагадує мені подекуди мої шкільні часи і лєкції танців. Тільки — в той час я ще не знала мойого чоловіка і чекав на мене хтось інший...

Але годі. Хочу поважно розказати про те, що ми там робимо і чого вчимося. Властиво я могла б то окреслити одним реченням: вчимося всього, що треба знати добрій господині й матері.

Але цього загальника не вистачає. Я так і подумала собі. Отож найперше наша наука ділиться на теоретичні виклади й практичні заняття. До теоретичних викладів належить: наука про виховання дітей, виховання цілої родини згідно з духом і інтересами німецького народу, звичаї і традиції нашого народу, політичне „вірую" німецької жінки.

Ви повинні це розуміти, що абсольвентка школи для матерів повинна заразом бути й зразковою громадянкою, Другу половину дня присвячуємо практичним заняттям. Тут уже ділимося на групи. Іде про те, щоб кожна молода мама могла власноручно під оком інструкторки спробувати того, чи іншого „фаху". І так коли одна група порається коло купелі дитини, друга вчиться варити їсти. Наша „дитина" дуже спокійна й дозво-

ляє витворяти з собою все, що потрібно інструкторці й ученицям. І все те зносить з однаковим виразом очей тому, що це попросту лялька на подобу немовляти. Проте на столику коло тої ляльки, як її виймається з купелі, є всі прибори і всі медикаменти, що були б і коло живої дитини. Далі: певно варити кожна з нас уміє трохи. Але тут не йде про саму кулінарну штуку. Іде насамперед про ощадність, бо німецька жінка мусить бути ощадна! Вчимося нпр. як прогодувати за 20 марок тижнево (менш більш 20 зл. на наші гроші) родину з шість осіб так, щоб вона була сита й здорова і щоб, само собою, смакував їй наш харч.

В практичних заняттях маємо такий цікавий предмет, як дитячі забавки. Коли б ви знали, як це приємно, коли припадком відкриється мистець у цім ділі. На мойому курсі саме трапилося таке. Пані Німан мала вроджений дар архітекта. Ми радили їй зробити з того ширший ужиток. Фабрика дитячих забавок при оригінальних концептах це неабищо. Маємо тут і такий вдячний предмет, як перерібка старих меблів на модерну обстанову, чи загалом показ, як зо старого, неуживаного вже предмету можна зробити щонебудь корисне. Тут теж є широке поле до того, щоб проявити свій оригінальний смак і творчий талант. Наука шиття в нас дуже широка. Вона обіймає крій, ручні роботи ріжного роду, ба навіть вчимося, як розпізнавати ріжного роду матерії. Дуже поважно в нас заступлений предмет, як ходити коло хорих і поміч у наглих випадках. Сюди входить теж загальна гігієна, віджива, плекання тіла і т. д.

Додати б, що атмосфера в такій школі незвичайно мила. Мабуть це перша школа на світі, де нема ворожого муру між учителями й учнями. Бо в інших школах, навіть найкраще уладжених, куди ходять вже дорослі люди, є все професори, які в тій, чи іншій формі хочуть „зловити" учня, і учні, які бороняться перед цим. В нас цього не може бути, бо всі ми — прийшли сюди добровільно і наша мета насправді єдина: винести якнайбільше знання. Адже ні одної між нами нема такої, щоб ходила до школи для матерів ради дипльому.

Автім при педагогіці маємо окрему годину для лектури, образів, фантазії і брехні в дітей. Ви розумієте мене? Попри дітей вчимося і ми, матері, дечого багато.

ДАРІЯ ВІКОНСЬКА.

За відродження людини.

Черговий розділ книги Дарії Віконської торкається нового, кращого, а тим самим і властивого підходу до людини і її проявів життя. Авторка доказує, що люди звичайно підходять дуже односторонно до життя, зупиняються над одним його проявом; розбираючи частинку, не можуть схопити оком і серцем цілости і з цього вивязується чимало життєвих непорозумінь Цеї помилки допускаються звичайні люди, грішать нею всі вчені спеціялісти, ба навіть педагоги, які виховують дітей в однім напрямі тоді, коли дитина повинна пізнати життя з усіма його проявами. Односторонність занять доводить до змеханізовання думки, себто занику здібности бачити й відчувати щонебудь більше поза тим одним, що йому ми присвятились. Думки в цьому розділі змагають до того, щоб відчинивши людині очі на її дозкілля, зробити її власне життя тричі багатшим від того, що вона тепер має.

Цікаві також думки, що відносяться спеціяльно до жінок. Дозволимо собі навести попри інші теж і їх.

У дійсності товариські форми є висловом поважного, наскрізь культурного, може навіть найкультурнішого збірного чинника життя, бо вони є висловом пошани людини для людини. Сидіти випростованим, не спиратись ліктями на стіл, не перериватись співрозмовцеві щойно початого речення, не кричати, а зберегти опанований голос, це не „панські видумки", а психольогічно глибоко обгрунтовані зверхні ознаки внутрішньої дисципліни, почуття власної гідности та пошани для інших.

Те саме торкається і людського одягу. Відношення наше до цеї важливої справи незясоване тому, що за зверхніми прикметами крою та барв не добачуємо глибшого змісту, що надає їм виразно означений характер.

Проєкт, щоб уже змалку приділювати дітей до фахової науки, як це вихвалює один сучасний німецький педагог, уважаю за наскрізь шкідливий. Не тільки, що в надто молодому віці годі добре розпізнати хист дитини, але така метода, замість витворювати повновартних, цілих людей, зводила б людину до робуч ї сили, майже до бездушного коліщятка в великому державному механізмі, як це хотіли зробити в Совєтському Союзі більшовики.

Погорда вигідного життя та приємностей, набуваних грішми, буде поважним кроком вперед у відродженні людини. Замість кавярняних дансінгів, кабаретів, гастрономічних

(Докінчення на стор. 19).

ЛІТЕРАТУРА

ІРИНА ВІЛЬДЕ.

Наші батьки розвелись...

(Далі) 4)

Оля дивилася на Мотрю з відхиленими устами, здеревіла з великого зачудування, а може з страху.

— Що тобі? — питає слабо, а Мотря добре чує, що Олин голос втратив свою звичайну матовість. Так добре розуміє тепер Мотря, що пошкодила своїм вибухом справі, але — ці каяття завсіди навіщують її на часинку запізно.

— Нічого мені не є — каже байдуже — мушу тільки мати двацять і пять злотих і мушу на два дні виїхати з дому.

— Виїхати!?

Це вже не здивування, а білий жах. Виїхати?!! Покинути дім, дві ночі й два дні прожити поза кругом маминої атмосфери, два дні й дві ночі належати тільки до себе і світа, два дні й дві ночі мати перед собою перспективи часу і простору — ні, це неможливе. Це просто неможливе.

Можливо, навіть зовсім певно, що є молоді дівчата, які користуються ще більше свободою, але в їх домі, в їх житті щось подібне це виключене.

— Ти не можеш цього зробити, бо це забило б маму. Ти знаєш, яка ти і як мама все боїться за тебе...

Мотря вдоволена з такої догани. Добре так! Ще не так будуть її боятися...

Це, що вона тепер каже, звучить не зухвало, а просто насмішкувато.

— Як ти боїшся, що це може маму забити, то поможи мені видумати якусь брехню... щоб мама повірила в неї... Поможи, як ти така добра і... мудра!

Оля по еліє:

— Ти... хочеш маму обріхувати? Вже до цього в тебе дійшло?! Мало маму... — не докінчує, але цього й не потрібно. Аж занадто відомо, хто маму так тяжко обдурив у житті. (Мотря має тепер трохи інший погляд на справу, але — хай тим!)

Мотря навіть не думає уступати:

— Я не хочу маму обріхувати... я мушу. Сама бачиш, що мушу.

Тоді Оля (Божечку, яке вона має цікаве, геометрично пропорційне лице — думає за той час Мотря) хватає Мотрю за обидві руки так, що та хоч-не-хоч мусить стояти проти неї цілим своїм тілом:

— Я тебе не пущу, доки не скажеш мені, що ти кнуєш! Я не хочу, щоб мама через тебе терпіла...

Мотря посміхається. Робить рух, якби сама руки клала в окови. Тільки очі грають її непевно.

— Пусти мене, Олю, я... можу тобі й так все сказати, бо ти — і так не будеш мати відваги піти з тим до мами. Хочеш знати?... Я хочу до тата поїхати...

— До кого?!!

— Як ти мене не розумієш... я хочу тільки розвідатись про нього... преціньо... я з ним майже не знаюся, як би могла я до нього приїхати?

І на цім уривається ця несамовита балачка. Сестри не говорять більше про це. Кожна на свій лад знайшла потіху для себе. Оля переконана, що „та смарката" не дістане ніде двадцять пять злотих і мусить тим самим присісти фалди. Мотря віддихає спокійно певна, що Оля не матиме відваги з такою справою станути перед маму.

А між тим час іде с бі рівною, притаєною ходою. Оля ще не наважується триумфувати, але на її обличчі вже відзеркалюється внутрішня радість. Можливо, що Мотря не зможе дістати грошей. А можливо, ох коби так було!, що їй пройшла вже ця божевільна думка. Чи раз Мотря роїла вже фантастичні пляни, а потім навіть думкою в той бік не хотіла глипнути... Хто б то нашої Мотрі не знав! (Д. б.)

Криниця в закарпатському селі.

МИСТЕЦТВО.

ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРА ДУЧИМІНСЬКА.

Святочні звичаї в селі Вовчім, турчанського повіту.

Увечері перед Свят-Вечором розчиняють газдині тісто. Рано встають і перемивають все начиння, хоч чисте. Потім беруть трохи того вечором розчиненого тіста, розполікують його в воді і цею водою миються, змивають очі, позівають над нею. Ця вода стоїть цілий рік і є помічна, як щось „з ночі нападе" (значить зо сну).

Потому старша жінка, яка „знає ворожбу", місить це тісто, що розчинили увечері, й печуть хліб, званий „гареджун". До гареджуна запихають часник. Потім печуть в печі, а як спечеться, то ще всувають у піч горня соли.

Раненько, як встануть, прядуть нитку лівою рукою наліво, таку задовгу, щоб обійшла хату знадвору три рази. Цею ниткою обводить хату жінка тільки в сорочці. Обертатися не вільно. Коли переходить попід вікно, то питає: „Кумо, ци є у вас пшоно?". А з хати кажуть: „Нема, то най не буде!" Це так, щоб не було в хаті сверданів (цвіркунів), блощиць, бліх і щоб злого нічого не снилося і щоб ніщо не нападало. Хату обходить три рази довкола і за кожним разом дивиться в вікно.

Рано, як вбирають ходаки, то дають до них соли, щоб нічого злого не сталося.

Дівчата ранком миють волосся. Розчісують; вичіски кидають у воду, в якій милися і щось шепчуть над нею. Через вікно пильнують, чи який хлопець не йде дорогою, або цей, на якого дівчина вже „око має", або якийбудь. Тоді дівчина вибігає з цею водою, і переливає дорогу навпоперек перед ним. І цей хлопець має її взяти. Часом хлопець, як не хоче цеї дівчини взяти, то обходить воду на дорозі, щоб не заворожила.

З того тіста, що печуть „гареджун", печуть ще палянички. Три до вечері, а одну корові, яку дають їй на Різдво, щоб не міг їй ніхто молока відібрати.

Газди молотять овес і роблять перевесла. Одним привязують ціпи й вила до драбини, якою ліземся на стайню на під (стрих). Іншими перевязують садовину. З хати беруть паляницю, йдуть до стодоли на „бощу" (тік), закушують паляницю і шепчуть. Кавалочок ломлять для мишей, кидають на тік і кажуть: „Миш, за цалу зиму маєш це зїсти."

Потім беруть ланцюг з теліжок (плуга), колесо з воза і сільня (гелетку) збіжжя і все це заносять до хати. Колесо й теліжки несуть на те, щоб служило добре цілий рік і не „сказилося" (не зіпсувалося), щоб було міцне.

Шиби в вікнах миють на ліву руку. Це від уроків.

На вечерю варять: голубці, пироги, палянички з тіста, капусту, бульбу, крупи з олієм, оселедець, біб, пшеницю з цукром (не знають назви „кутя"), сушениці.

На стіл кладуть отаву й накривають обрусом. Газда вносить до хати сніп і вітається: „Слава Ісусу Христу. Дай Боже щасливо зі Св. Вечором!" А всі відповідають: „Дай Боже здоровля!"

Цей сніп (не називають „дідух") ставлять в розі стола, або на середині. Коло снопа кладуть „гареджун". Його, як витягнуть з печі, обвязують прядивом навхрест. Кладуть також три пляцки й хліб.

Під стіл кладуть солому.

Потім стають навколішки, моляться, а після цього сідають до вечері. Пють горілку, їдять часник і паляницю.

Як вечеряють, то за кожною стравою спльовують і кажуть: „Не файно!" Це так, щоб на полі не були „осениці" (гусільниці), Як їдять бульбу, то кажуть: „До неї треба хреню і солонини, бо вона недобра! Пху! Нехай іде кертина за меджу (межу)"! Це знов, щоб кертиці не робили шкоди в бульбі й збіжжю.

Пшеницю кидають три рази на стелю, щоб бджоли роїлися.

По вечері знов моляться й колядують. Не миті ложки (по вечері) звязують, щоб потому „іміння" (худоба) не розбігалася по пасовиську.

Діти качаються по соломі під столом, кудкудакають, блеють, як вівці, мукають і ніби шукають грибів. Палять під кухнею палички, жмурять очі й ніби шукають грибів. Приговорюють: „А я глип — а ту гриб, а я сів — а то сім, а я ліг — а то міх!" Це так, щоб літом багато грибів назбирати.

На Свят-Вечір дуже пильнують, щоб „іміння" не було голодне, бо проклинає газду.

Досвіта на Різдво несуть „гареджун" до ріки, але так треба старатися, щоб ніхто не бачив, бо як кого здибле, то віщує смерть. „Гареджун" беруть під паху, коновку в руки і йдуть до ріки. „Гареджуном" „гедзають" через ріку по леду, як нема леду, то попри беріг. Коли перевернеться так, як у печі стоїть, то буде цього року урожай, а як навиворіт, то не буде урожайного року.

Коли вже вертається з ріки і нікого не здибле, то буде щасливий і буде жити. В ко-

новку зачерпує води, щоб усі в хаті милися, щоб були такі здорові й тверді, як вода. До цеї води кидають гроші, щоб не переводилися в хаті цілий рік. Гроші з води дають на церкву.

Потому вводять в хату за „полазника" — корову. Дають їй паляниці, снопа (дідуха) й цілої свят-вечірньої страви. Іншій худобі дають досить паші.

Потім ідуть до церкви і до рідні, як хто хоче.

На Богородицю (другий день свят) і Стефана ходять колядники, але тільки старші.

Цілі свята не вільно їсти бобу, бо будуть чираки.

Третій день збирають обрус, завивають сніп і ставлять в куті. Рештки часнику, який їли при вечері, ховають під обрус, а далі ховають цілий рік, а навіть і довше. Це дуже помічне від уроків, а також, як хто має його при собі, то ніколи не поблудить. Як хто будується, то в усі чотири вугли дають цей часник.

Сіно зо стола ховають на під (стрих). Воно помічне підкурювати корови, як дістануть валовища (затвердне вимя по теляті).

На Новий Рік спішаться до церкви, щоб чим борше вимолотити свят-вечірній сніп (овес) і це зерно ховають на насіння.

На другий Свят-вечір їдять так само вечерю, але меншу. З хліба роблять хрестики по стінах і кроплять усе господарство свяченою водою.

Рано на Йордан прибирають збанки барвінком і вівсом та спішаться, аби скорше до хати і покропити, бо потому не мож „його" (щезби) вигнати.

(Записано від Софії Мацан).

Старосвіцька коляда.

(З села Вовчого — записана від Софії Мацан).

Відси горонька, а відси друга — дай же вам Бо-
(же, дай же вам Боже.
Ой, піють кури, ой, піють другі — дай же і т. д.
Наш панич устав, три свічі всукав — дай же і т.д.
При одній свічі личенько вмивав — дай же і т. д.
При другій свічі в сукні ся вбирав — дай же і т. д.
При третій свічі на коня сідав — дай же і т. д.
Ой, як же сідав, так і поїхав — дай же і т. д.
Ой, як поїхав, на ві-Львів город — дай же і т. д,
Ой, як бив, так бє, аж ся муройки порозлітали
Стали міщани раду радити — дай же і т. д.
Як того пана перепросити — дай же і т. д.
Винесли йому мішок золота — дай же і т. д.
Він тото бере, тай не дякує — дай же і т. д.
А як бив, так бє на ві-Львів город — дай же і т.д.
Стали міщани раду радити — дай же і т. д.
Як того пана перепросити — дай же і т. д.
Вивели йому гречну панну — дай же і т. д.
Він тото бере, красно дякує — дай же і т. д.
В городі зілля, вдома весілля — дай же і т. д.
Будь довговічний славний, молодче — дай же і т.д.
Вітцю, матері на потіхоньку! — дай же і т. д,

Потім вже говорять:

А нас, від днесь за рік на весілля просити!

МАРІЯ ОМЕЛЬЧЕНКОВА.

Колядки у словянських народів.

У всіх словянських народів є звичай ходити по домах зо співами, починаючи від Різдва Христового аж до Водохреш. Ці співи у всіх словянських народів називають колядками (коледи, коледніце і т. п.). Ми, українці, крім колядок маємо ще „щедрівки" та посипальні пісні — новорічні.

Колядки це свого роду історично-побутовий епос, лише в одних народів колядки бувають і насмішливі, але в більшості вони подібні між собою, що свідчить про колишнє спільне життя всіх словян.

Болгари в своїх колядках випрошують, як і інші народи, коляду — дарунки, і за це бажають господареві щастя, здоровля, багатства.

Ось одна з колядок „прохацьких", як випрошують колядники дарунки:

„Встань, Како (старша сестра), дай пиріг,
Встань, Ніно, дай зублик,
Все, що маєш в хаті доброго їсти"...

За дарунки бажають господареві всього добра:

„На здоровля Тобі, господарю,
На здоровля Тобі, господине,
Від Бога багато здоровля,
Стільки Вам здоровля,
Як на горах гераній — (журавнику);
Стільки бажаємо і багатства в твоїй хаті"...

Або бажають і „конкретне" добро, яке найбільше миле селянинові:

„Добре ми в гості прийшли,
Добрий Тобі дар принесли:
Теличку білопаху,
Жеребчика бистроногого,
Ягнятко чорнововняне,
Козлятко кривороге"...

Болгари мають колядки, подібні до наших щедрівок, напр.:

Бог народився, Коляда,
Налий, мати, золотий котел,
Щоб викупати молодого Бога.
А де ж Богові повішу колиску?
Повісь на два камяні стовпи.
А хто ж Бога похрестить?
Покличемо Св. Івана,
Щоб похрестив молодого Бога.
Похрестив його в Йордані річці,
Назвав його Ісус Христос...
Коляда, Коляда"..,

У болгар колядувати ходять тільки молоді хлопці, або молоді чоловіки — діти й жінки не колядують...

У словінців, невеликого словянского народу, віддавна заховався звичай ходити по домах та співати „Колєдніце" не тільки в часі Різдвяних Свят аж до Стрітення, — але колядники ходять по домах і величають окремими співами господаря і в інші свята і за це дістають теж нагороду.

Ось одна з їхніх колядок:

„Господар сидить в куті,
Держить толяр (гроші) в руці,

Щоб Бог дав йому мисель
Нам цей толяр в руку втиснув".

В другій колядці співають про ковбаси і т. п.

„Ковбаси ми радо їмо і малі і великі.
Станьте на стілець, принесіть ковбасець,
Даруйте нам, даруйте!..
Сусіди нам говорили,
Що ви поросятко забили,
Даруйте нам, даруйте,
Благослови Вас Ісус!"...

Колядка закінчується так:

„Поможи тобі Боже, як на Різдво,
Так і по Різдві,
Щоб здорові і веселі були!"...

Коли ж господар скупий, нічого не дає, то ось як йому заспівають:

„Боже, вам дай стільки доброти (багацтва),
Скільки на печі мокроти!
Боже вам дай стільки щастя,
Скільки на печі зеленого гілля!
Боже вам дай стільки діток,
Скільки айдовських кіп (жадних...)
Щоб мали кобили курчата,
Щоб корови мали жеребята,
А квочки телята"...

В інші свята і на Різдво співають таких колядок:

„Добрий день, господарю!
Бог тобі добре щастя дав
На сьогоднішній божій день
(Різдво називають словінці „Божич")
Перед домом у тебе зелений двір,
На дворі у тебе шість волів,
До того ще вороний кінь,
На коні сідельце, на сідельці синок твій,
На синочку шапочка, на шапочці китичка,
На китичці пташечка, вона гарно співає,
Добре літо викликає, Боже нам його дай!
Уроди тобі гори вина, гори вина, пишні поля,
Та дай тобі усяке добре щастя!"...

Сербські колядки здебільша висловлюють побажання всього доброго за одержаний дар, бо як видно, там колядники не мають сумніву, що завжди дістануть „коляду".

Серби співають, що „Божич од воріт до воріт ходить і людей благословляє"...

„Приказала Божичева Мати послати Божича
(Сина Божого)
Через Божича посилає три китиці квітів,
Одну китицю здоровля і веселість,
Щоб завжди були здорові і веселі.
Другу китицю — мира і згоди,
Третю китицю — вина і пшениці,
Щоб завжди були ситі і пяні"...

А ось хорватська колядка:

„Куди ходили, там Бога молили,
Щоб дав нам червоного вина,
Білої пшениці і всякого добра та щастя"...
„Пшениця нам добре вродила,
Дівчина приходила, пшеницю поїла...
Скупчи, Боже, хмари,
Пошли божий дощик
На нашу святую землю,
щоб було всякого добра"...

Польські колядки мають історично-драматичний зміст. В них малюються всі події від Благовіщення Св. Діви Марії аж до втечі Св. Родини в Єгипет. Світські ж колядки мають багато спільного з нашими українськими колядками.

У Чехословаччині Різдво Христове „Ваноце" найпопулярніше свято не тільки дитяче, але й для старих. Свята Різдва всі чекають з радістю, з надією на щось прегарне, небуденне.

Ще задовго перед Різдвом на вулицях і на площах міст і сіл появляються цілі гаї ялинок, смеречок, — це привезли селяни „стромечки" на продаж. Потім ставлять на головних площах величезні ялинки, освітлюють їх ріжнобарвними електричними лямпочками, оздоблюють прикрасами з паперу, це „Стром (дерево) Республіки". Біля нього грає музика, влаштовуються свята — щось подібне до академії, провадиться збірка грошей і ріжних речей на користь бідних дітей. „Стром Республіки" стоїть декілька тижнів і після Різдва.

Друге явище, яке зустрінемо і в найбіднішій хаті, це „Вифлеєм-Яселка". У всіх церквах за кілька днів до Різдва теж виставляють „Вифлеєм", це здебільша витвір мистецтва. В кожній гірській хатинці з великою любовю будується Вифлеєм-Яселка. Іноді родина не має на Різдво мяса, але уладить „Єслічки"...

Перед Вифлеємом молиться вся родина на щедрий вечір. На другий день сусіди відвідують сусідів, щоб помолитися перед їх Вифлеємом. Це є старий чеський звичай, якого дуже точно придержуються на селі, а зокрема в гірських бідних країнах.

Вифлеєм-Яселка, хоч і збудовані на підставі біблійської події, як прийшли „посли" поклонитися Ісусу, але чеський народ в біблійські фігурки вкладає свій смак і одягає їх здебільша в чеські народні одяги, дає їм чеський зміст. Тут здибаємо не тільки народні крої, орнаменти, але часто ціле якесь чеське місто з його всіма характеристичними історичними будівлями, його мешканців в оригінальних одягах, міщан і робітників та ремісників в їх цехових убраннях... Яселка іноді збудовані досить досконало технічно, фігурки рухаються; ось біжать поклонитися Ісусові — немовлятку ткачі з пакунками своїх виробів; ось ріжні ремісники в їх історичних цехових одягах, ось пастухи женуть овечок, Свята Діва Марія колише своє дитятко і т. д. Все в русі...

Яселка, які носять по хатах, не такі великі, але теж іноді мають механізм і фігурки рухаються.

Колядки у чехів здебільша прошацькі і „дякувальні". Їх так багато, що тут подамо лише декілька.

„Я прийшов до вас, щоб вам сказати,
Що сьогодні є коляда.
Хто сьогодні мені щось дасть,
Те я радо збережу,
Хто ж мені не дасть ніц,
Той є з Грубіяновиць, (з Нечемниць)
Я на нього „замрачим" (нажмурюся)
Та як ведмідь забручу,
А потім піду пріч"...
„Дай Бог щастя цьому дому,
Ми співаємо Пану Богу,
Малому дитятку
Христу Єзулятку.
Воно дава грушки, яблучка,
Хліб, булочки, цукорочки та орішки.

За ваше співання та колядування
Дай вам Пан Бог пожегнання (благословення)"..,

На Мораві колядки подібні до наших щедрівок.

„На небесі зірочка виходить,
Бо нам народився Син Божий,
Народився у великій біді (нужді).
Не мав нічого, тільки два янголочка,
Які прекрасно співали,
Це мале дитятко вітали...
Панночка Марія казала,
Щоб Ви на коляду давали"...

Ось ще моравська колядка:

„Приносимо вам щастя, здоровля, спокій святий,
Віншуємо вам, наперед панству господарям,
а потім діточкам,
Ми здалека йдемо, новину вам несемо,
Що сталося пригодилося,
У Вифлеємі місті
Народилося нам дитятко,
Лежить воно на сіні"...

На Шлезьку співають такої колядки:

„День Божого народження, веселіться люди,
Бо нам, приятелям, з народження веселий день (всюди...
День панський (Божий), день панський
Веселий день панський,
Янгели радуються, Глорія співають...
Ой що ж то є за новина? Вуха нахиляють"*).

Так співають колядок ріжні словянські народи і з цих прикладів, що ми тут привели, видко, як всі словяни близькі по духу між собою, але, на жаль, як ставляться вороже деякі з них до нас, українців, хоч у своїй літературі і визнають, що ми маємо найбільш прекрасні народні звичаї, пісні і т. д.

*) Я не є поетеса і тому зробила переклад усіх колядок „дослівний", бо мені йшло про те, щоб показати зміст колядок. Най зацікавиться нами якийсь з наших поетів або поетес і перекладе їх досконало, мистецьки. (М. О.)

ОКСАНА ДУЧИМІНСЬКА.

СПОМИН.

Дві речі нагадували в Празі далеку, рідну землю: маленька старовинна церковця, привезена десь з закутини Закарпаття, і мандрівні торговці відтіля

Церковця стояла на збіччю гарного парку, кругом шуміли клени та явори, а в долі гомоніло місто; але вона була все така тиха й самітна, ніби банувала за своїми.

Мандрівні торговці дивно біліли полотняними сорочками та своїм деревно-кошикарським крамом серед сорокатої юрби великого міста. Інколи вони на перехрестях вулиць вигравали журливо на сопілці. Мабуть теж банували.

Церковцю я відвідала вперше весною. Недільний ранок був соняшний і теплий. Кругом цвіли кущі дикої вишні, а спорохнявілі стіни золотіли на сонці. У теплому воздусі гралися стадами мушки. Людей не було. Пані, що нудьгувала за столиком біля дверей, поквапно продала білєт вступу та огірчено здивувалася моєю відмовою вислухати її пояснень. Звідкіля привезли церковцю? Мій Боже — ясно, що з нашої землі, з дитячих літ! З чого ж іншого різьблені стіни й виткані килими, як не з споминів? Воздух пересичений запахом воску, кожухів і живиці, а коли замкнути очі, здається навіть чути шепіт молитов...

Пані зза столика коло дверей ніколи не перестане дивуватися чужинцям, що заходили іноді сюди й довго сиділи на спорохнявілих лавочках, замкнувши очі!

Виходячи, я наткнулася на чоловіка в білій сорочці, що стояв навколішки на церковній галєрійці. Його крам лежав на стежці, а він, притискаючи до грудей великий, соломяний капелюх, шепотів молитви. Білєт вступу до церкви був для нього задорогий, але він і звідсіля жадібно вдихав рідний запах, а з його замкнених очей текли сльози.

За кілька день зявився під моїми дверима, запрошуючи якоюсь дивовижною мішаниною словянських мов до купівлі кошичка або варехи. Несподіваний звук рідної мови спершу його оголомшив, але за хвилину, снідаючи, він оживлено оповідав мені про свою родину та працю. Там, вдома, поля мало, неродюче, а зарібку нізвідки. Навіть по лісах працюють чужинці. А родина численна — нема чим проживити. Так у нього так і в інших, — тому взялися на спосіб. Різблять і виплітають всячину, а буваліші продають. Заробіток смішно малий, бо товар дешевий, ще й треба їхати з ним світами...

Певно, що можна було б придумати й щось краще, але як до того взятися? Кого порадитися?

Питаю, чому в нього, як і в усіх закарпатських торговців у Празі, такі червоні, запухлі очі. Це з води. Літом ночують далеко на підміських пустирях під голим небом. Тоді вмиваються в потічках, до яких вливаються канали. Зимою сплять покотом по найдешевших приміщеннях, де з ощадности дають їм до миття зужиту воду з фабрик і пивоварів. Потріскані від розпеченого каміння та попухлі від вічного ходу ноги — нема де вмити... „Але найгірше то таки той туск за домом, за своїми! На чужій землі чоловік за худобину не вартує, нікому не потрібний. А як вже сили не стає, то йду до тої церковці, діткнуся стін, понюхаю їх, тай знов чую, що наша земля десь таки є, тай на нас чекає, що таки варто жити. Лиш віри треба, панійко, а чоловік все пореможе, правди дочекає!"

Восени 1933 року був у Празі великий перегляд армії. Цілий ранок дефілювали військові відділи, вивінувані найкращою зброєю. Гуділи десятки літаків. Непроглядні маси народу вийшли подивитися на свою гордість і силу, на запоруку безпеки свойого завтра... А коли вже стали разходитися, я побачила

здалека чоловіка в білій сорочці й широкім соломянім капелюсі. Безрадно й перелякано блукав поміж авта й коні й зігнений під тягарем свойого краму, квапливо уступав кожному з дороги. Контраст був завеликий. Стало боляче за наше безсилля, а будуччина здавалася безнадійна.

Прага вже тільки спомином. А було в ній дві речі, що лучили з рідною землею: мала, старинна церковця, що нагадувала все дороге, для чого варто жити, та мандрівні торговці з Закарпаття, що нагадували, для кого треба жити.

Осінь 1938 р. Любов до рідної землі й щира віра в правду виказалися сильніші, як танки й літаки...

О. Кисілевська.

Листи знад Чорного Моря.

(До сина).

* * *

...Наш малий пароплавик, з турецькою хоругвою з зіркою та півмісяцем, легенько розгортав дзюбом спокійні темно-голубі води Босфору. Здавалося, пливемо крізь розтоплене пересякле золотом шафірове шкло. Зручно пересовгувалися поміж гущавину вітрильних і моторових суден; боком минали величезні, під ріжними прапорами, пароплави, від яких здригалися спокійні води, скакали, як пільні коники, на розбурханих хвилях дрібні судна, човни.

За водою видно Скутарі — давній Хризополіс. Там, як записано в старих книгах, давно-давно Ксенофонт відпочивав із своїми десять тисячами війська. На тлі зеленої гори, що звуть її Чамліджа, амфітеатрально розложилося місто. Понад незчисленні дахи хатів підносяться круглобані святині. Біля них веретенами пнуться вгору мінарети, пробують проколоти синяву неба. В перегони з ними йдуть струнки кипариси.

— Варто було б вийти на верх гори. Звідти чудовий вид на Стамбул, Босфор, Чорне й Мармурове Море, — каже пані Катерина, — Лєгенда передає, що цею неземською красою, яка розгортається з того верха, спокушав чорт Ісуса Христа зійти на землю. Шкода, що в нас не стане часу на цю прогульку.

Беріг уже близько. Вже добре бачимо метушню у пристані: авта, дорожки, вантажні підводи, трамваї, сотні народу, що спішить кудись, клубиться сюди й туди.

Причалили. Не без зворушення ступила я на беріг Це ж Азія! Мала Азія, а все ж таки це новий світ. Знаєш? Для мене це знайомість з четвертою з ряду частиною світу. Ще лишається тільки Австралія, та мабуть і не побачу її, — не притягає до неї ніщо.

Така перша зустріч з новим світом все мене якось дивно поважно настроює. Шукаю чогось нового, інакшого, для нього питомого. Так було тоді, коли після довгої їзди океаном уперше вступила на американську землю; так було в Касаблянці, коли сходила з пароплава на африканський беріг.

І тепер на пів слові увірвали ми розмову. Насторожую всю увагу — де ця Азія? По чім її пізнати? Але після гостини в Царгороді не знаходжу вже нічого спеціяльного. Там, на Европейському березі більше азіятщини, як тут. Там — то враження хвилями било в голову, наче похмілля після чарку старого вина. Тут уже тільки продовження того, що там стрінула. Ці самі залиті сонцем бічні вулички, при них ці ж гаремові закратовані вікна. І тут попадаються високі брами без клямок. І тут, як і там, на першу спробу зробити знимку, обступають нас (не знаю, звідки їх стільки назбиралося?), всілякого віку й вигляду турченята, туркені, турки. Забігають, підпихаються, щоб попасти під сочку апарату.

Старші туркені не ласі на таку нагоду. Може їм все ще ніяково давати себе знімати з відкритим обличчям? Вони ще й досі не йдуть між люди простоволосо. Тільки що перебігла нам дорогу така правовірна туркеня, закинувши в поспіху на голову старого, чорного кафтана замість хустки.

На одному подвірю біля криниці побачили старшу туркеню в широких старих, полатаних шараварах. Ми пристанули. Я хотіла приглянутись цьому живому відгомонові давніх часів, а туркеня вже підходить, усміхається, вже запрошує вступити в хату. Чому ж би ні? Годиться у Скутарі побувати „у туркені в гостях". Що правда: в убогій, маленькій кімнатці певно не лічить ніхто талярів. Сідаємо на вилинялу отоману, на такому самому старенькому килимі, що закриває цілу долівку. Просимо шклянку води. Туркеня пропонує чарку чорної кави, вже й на мангалі хоче вугля розжарувати. Ледве стримали.

— Не жаль вам за давніми часами, коли ще всі в заслонах та шараварах ходили? — питає пані Катерина хазяйку.

— Давніх часів не жаль, а давнього одягу так. Всю роботу в господарстві краще робити в штанах, ніж у спідниці, а за заслоною старшій людині куди краще, як без неї. Тільки погляньте.

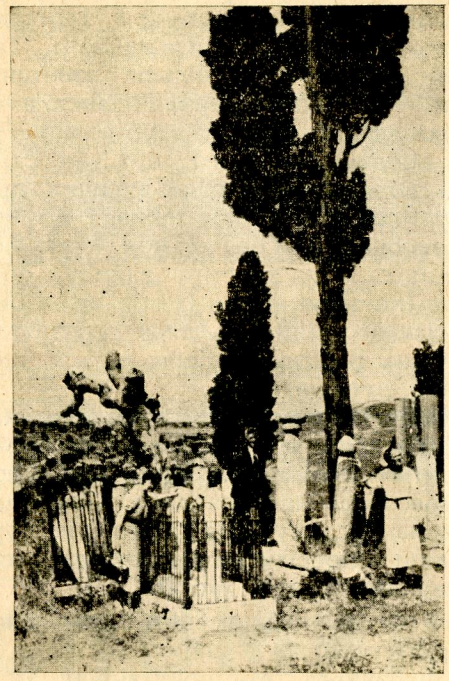
Й витягає з шафи давньої роботи ніж-

ний прозорий білий шаль, зручно обкутується ним враз із головою; заслонює ціле обличчя, лишаючи тільки шпарку на очі. Кокетливо перехилила голову.

— Чи не краще так? — питає.

Таки краще. Перед нами зовсім інша жінка. Заховались під заслоною пожовклі, худі щоки, вилинялі уста з повищерблюваними зубами. Видно тільки таємничі ще гарні карі очі. Напевно старшим туркеням було куди зручніше під цими заслонами, як тепер. Вони здались би під старість зрештою не тільки туркеням...

Хочемо відходити, а наша хазяйка ще раз припрошує пождати мінутку на її каву. Прийшлось пані Катерині дуже виправдувати нас за цю нечемність. Бо не чемно відмовити почастунку, а то й подарку, якщо комусь його турки гропонують. (Далі буде).

Турецьке кладовище.

Марсель Прево: „Нові листи до Францішки".

(Уривки листів до доньки, які відносяться до читацької жіночої громади).

Подав Мгр. Я. О.

Сучасна жінка читає менше, як жінка попередньої генерації, за виїмком жінки, що для неї читання є професією. Причиною цього є розривки в житті сучасної жінки. (Автор замічає, що це відноситься до всіх кляс).

Але є жінки, що читають. Це передовсім ті, яких вік, або слабе здоровля, або інші спеціяльні обставини усувають від грізних розривок. Є також, будьмо справедливі, такі жінки, що їх не опанували модерні розривки. Це є ті, що або цілком відкидають їх і посвячуються читанню, або такі, що розкладають свій щоденний час на свої приємності у ріжнім відношенні, і на успокійливу приємність читання. Та, що не відмовляється ні від танців, ні від спорту, ні від вистав і товариств є для мене багато симпатичніша від тої, що уперто й без умучення пожирає друковані сторони.

Я не люблю людей, що прикладаються до чогось забагато, навіть коли б це щось було похвальне.

Назвім тих жінок, що все ж таки читають книжки — елітою. Коли приглянемося їм ближче, побачимо, що між тою елітою є жінки, що:

1) не вміють підбирати книжок,

2) читають без якогобудь порядку та методи,

3) читають для цікавої події, а не для ушляхетнення ума.

Ви не умієте читати книжки.

Перейдім кілька типів читачок, що не вміють читати книжки. Головна частина читачок це ті, що читають книжку для цікавої події.

Читати для ушляхетнення ума це, очевидно, дуже гарний камір, хоч часом виконування його дуже далеке від тої похвальної цілі. Але й читати для розваги це вже багато. Жінка, що впродовж години воліє читати, як займатись якоюсь розривкою, є вже на дорозі до ушляхетнювання свойого духа. Щоб сягнути за книжкою з полички бібліотеки, взяти її, усадовитись в якімсь фотелі під вікном, розгорнути книжку і вглибитись в неї, без огляду на те, що вказівка на годиннику скорше, чи поволіше робить свою звичайну дорогу — це направду прямування до культури духа.

А коли книжка є шкідлива?! Або зле написана? Або... попросту цілком дурненька?

Книжка погубна? Число читачок, що займаються виключно погубними книжками є дуже мале. До тих читачок я не звертаюся.

Зле написана книжка або дурненька? Дійсно багато читачок має природну склонність до того роду книжок. Ліноші духа боронять їх перед важними науковими питаннями, глибиною думки, своєрідністю композиції тв ру, студіями над ним. Вони, подібні до малих дітей, надаються, шоб їм розповідати сто разів те саме, тими самими словами. Отже може бути й таке, що жінка перечитує цілими днями, від молодих літ аж до старости сотки сторін друку, однак ця величезна скількість не причиняється до помітного поширення знання та піднесення культури духа.

Чи варто було стільки труду, щоб так читати?

Один мій товариш оповідав, що в домі, де машкали його батьки, була старша вже сторожиха, що вічно читала книжки, або зло-

жені разом фейлєтони з газет. Це була завзята читачка.

Одного дня прийшло мойому товаришеві на думку довідатись, що вона того дня читає. Не без здивування мій товариш побачив: „Люї Лямбер" Г. Бальзака.

-- Я взяла її з міської бібліотеки — сказала вона — можна там дістати кожну книжку, а до того там не платиться нічого. Одно тільки біда, що не всі книжки добрі. Не знати, як їх вибирати.

— А як вибрали ви цю?

Вона застановилася хвилину, нічого не підозріваючи, що хочеться знати її думку, а не знаючи, як висказатись в тій справі, сказала:

— Вона досить гарна.

Дальше, щоб ближче це поясняти, вона вжила порівнання:

— Вона не є така гарна, як „Розноситєлька хліба", книжка доброго автора, що її дали мені попереднім разом. Але вона все ж таки гарна.

— Коли б вона була двадцять літ молодша, — додав мій товариш, сповідаючи цю анекдотку, — я був би старався вияснити їй це... однак вона все ж таки читала „Люї Лямберта" і це її не нудило!

Так. Оце образ поголовного читання. Читання без нагляду і вказівок.

Праведна сторожиха, вона ставила вище Монтпена від Бальзака, однак читала „Люї Лямберта" без відрази. Дуже можливо, що вона не мала здібности належно оцінити, бракувало їй підставової освіти, а може вона тільки на цім скінчила свою освіту, що навчилася читати? Але чи ж не бачите цього впливу також у інтелігенток менше здібних або більше отяжілих?

Це доказане з досвіду, що більша частина дітей читає без розбору все, що їм попаде під руку: клясичні старі фейлєтони, релігійні книжки, передмови до словників, тощо. Таке читання для культури духа те саме, що милостиня для морального удосконалення...

Книжка має своїх фальшивих девоток, що часто, як багато інших фальшивих девоток, думають, що вони направду побожні. Я не буду вичисляти цих усіх девоток. Це вийшло б поза межі мойого листа. Я виберу тільки кілька типів найбільш характеристичних та найчисленніших.

Перший тип.

Це та, що їй не можна закинути, що вона не знає чи то назви твору, чи його автора. Не можна закинути їй, що вона не купує книжки. Крісла, меблі в її покою, сальоні, це все переповнене томами книжок та періодиками. На прохід іде вона з книжкою. На відпочинок літом забирає вона з собою цілу бібліотеку.

Між девотками книжок цей тип найсимпатичніший. Спосіб поступування гідний оплакування, але перше почуття, що руководить такою читачкою, належить похвалити. Вона, на загал беручи, це цікавий читацький дивогляд. Вона згори більше „любить" книжку, якої ще не читала, ніж книжку, яку, як це їй здається, вона знає вже. Приємність від того, щоб розтинати нові сторінки, не є удавана, але це є приємність скоро проминаюча. Хоч жива і правдива. Проминає так скоро, як бенгальський вогонь. Читає перші сторінки і то направду читає, доки горить червоний вогонь цікавости. Опісля розчаровані очі переглядають скоро чергові картки, наголовки уступів, діяльоги, опускають цілі уступи і повертаються знову до них, а вкінці перебігає твір так, як летун літає над околицею, щоб з великої висоти схопити загальний вид і не приглядатися до дрібничок. По цім така читачка береться до читання другої книжки. І вона у своїй щирості каже: „Я читала цю книжку".

І вона часто оцінює: „Ця книжка добра, ця менше, ця занадто довга, ця не скінчена". Її оцінка зовсім припадкова, але вона вірить у неї.

Не зважаючи на глибоку щирість і захоплення книжкою, треба такий тип читачок якнайбільше напятнувати. Та обставина, що вона купує книжки, не вистачає на те, щоб їй прощати те, як вона з тими книжками обходиться.

Чи автор простить їй, коли вона закупить його видання, щоб їх магазинувати? А далі вона робить авторові тисячі інших упокорень. Вона конче намагається говорити про автора, про його останній твір, що його перекарткувала того самого дня. І хоч вона тільки що його перечитала, вона робить сотню помилок, зміняє до непізнання наголовок твору, сюжет, наводить цитати, що їх передає на свій спосіб. Ба, що більше, трапиться таке, що цілком невинно помилиться щодо книжки або автора, похвалить одного за заслуги другого.

А проте вона думає, що робить якнайкраще. Вона називає це лєктурою та культурою. Однак будьмо для неї трохи поблажливі. Її похибки спеціяльно жіночі, а щоб їх усунути, або викорінити, треба для жінки енергії, зусилля, що до нього цілком не підготовляє її сьогоднішній спосіб виховання. Він обчислений на схоплення всього більш поверховно, як глибоко, до самих основ...

Така читачка продовжає у своїм житті спосіб набування відомостей, що його присвоїла собі в школі. Вона фліртує з книжкою. Фліртує зовсім невинно, що кінчиться на нічім.

Чи то мужчина, чи книжка, все її захоплює від першого погляду. Але коли по кількох днях зникне її захоплення, не будь для неї дуже суворим. Може завтра відкриє вона правдиву любов до книжки, коли буде знову зором перелітати якусь нову? (Далі буде).

Відновлюйте передплату „Жіночої Долі" на 1939 рік.

Критика й бібліографія.

Ю. Боршош - Кумятський: „КРОВ КЛИЧЕ", поезії. Прага, 1938 р., стор. 64.

Перед нами остання збірка молодого, талановитого підкарпатського поета, Ю. Боршош - Кумятського, „Кров кличе." Книжка видана в Празі з початком 1938 року. Молодий поет, учитель по званню, має за собою кілька збірок, Одна з них, „З наказу роду", була сконфісксвана за надто революційний тон. На тематику його збірки „Кров кличе" лягли: природа Підкарпаття й його люди, точніше задушевні мрії і пориви тих людей. Описи природи це — безконечні малюнки. В них ускравлюється модерна форма поета, яка хоч і не становить сути самої поезії, го все ж таки має рішальний голос там, де йде про мистецькість поетичних творів.

— Дивляться сосни і слухають спів,
підкрався мохом синій вечір,
підійшов ніжно, мовчки без слів
втомлене сонце взяв на плечі.

Строфка з чотирьох рядків, а яка прекрасна, теплом серця насичена картина: тихенько, мохом, який глушить відгомін кроків, підкрадається вечір і ніжно, без слів, бо велика ніжність не потребує їх, бере на плечі велике розіспане, зарумянене сонце.

Своїм безпосереднім відношенням до природи, своїм намаганням злитись з нею водно нагадує Боршош-Кумятський в дечім нашого незабутнього Антонича. Нпр. така картина: Земля з Літом справляє весілля.

„Немов наречена, Земля одіта
у папороть, у зілля, мяти..,"

А там:

„Зійшлись серни, медведі, олені
до зрубу на дивне весілля,
співають пні, сонцями обсмалені
з гарячого похмілля."

Розуміється: коли земля з літом вінчається десь в зрубі, то їхні гості можуть бути хіба серни, медведі, олені... Картина зворушливо мила.

Суспільно-національні мотиви ідуть в поета зигзакуватою лінією. Воно так і замітно, що високим пориваи поета-націоналіста ставала на перешкоді невесела дійсність. Раз ідеалізує поет своїх братів, нпр. вірш, написаний під враженням просвітянського зїзду, присвячений просвітянській молоді:

Ваш гордий чин в історію запише
дужим пером рідна земля,
і могутнім співом у карпатській тиші
дзвенітиме ваше імя...

То знову в обличчі невеселої правди попадає в песимістичний тон. Нпр.

— Брати мої байдужі, безпросвітні,
брати мої пропадають у млі,
вже рабський страх з віків тисячолітніх
немов скував на прадідній землі...

Автім воно і інакше не могло бути перед пропамятним жовтнем Поет здає собі зовсім добре справу з того духового дуалізму, що там панував.

Сині полонини
поезія, спів...
сині полонини
зойки, біль і гнів,

То знову такий бадьорий тон:

Ми йдемо, молоді міліони,
ми здолаєм, нам скориться світ,
отаманів чекають колони
вже готові у поле, в похід.

У збірці вичувається нотки пророчого передчуття того, що небавки мало статися. „Отаманів чекають колони вже готові в поле, в похід".

Ціла збірка робить дуже миле враження, а що найважніше з усього: ні з світогляду поета, ні з його мови, ні з спосссбу передачі його думок не відчувається тої ріжниці, що ці поезії зродилось по той бік Карпат. Спільність думки, почувань сце найважніше під цю пору. **Д. П.**

Др, Василь Пачовський — „СРІБНА ЗЕМЛЯ" — історично-політична бібліотека, накладом кооперативи „Дружина", число 6, стор. 69, Львів, 1938.

Закарпаття для нас донедавна ще майже незнана земля. Загал мало цікавився долею й переживанням цеї частини української землі та її населенням. Що правда, літератури до цього майже не було. Щойно останні події звернули увагу ширшого загалу на Підкарпаття й усі зацікавилися ним.

Шановний автор дуже в пору видав свою книжечку, в якій старається обзнайомити читача з цею країною так близькою нам по крові. По прочитанні книжечки маємо повний образ Підкарпаття у всіх його ділянках: положення, підсоння, господарство, природні багатства, а найважніше історія від найдавніших до найновіших часів.

Книжки розпочинає поема „Сріберний дзвін", в якій автор передає переказ про срібний дзвін, який привезла з собою Настя, донька Ярослава Мудрого, вихсдячи заміж за короля Угорщини. Дзвін цей з українським написом появився із землі 1917 р. А що був срібний його вивезли мадяри й розбили.

Книжечка поділена на такі відділи; Край і люди, Під владою київської держави, Руська культура за Арпадовичів, Федір Коріятович, У вавилонській неволі, Перше відродження, Весна народів і реакція, Боротьба за державність.

Багато цікавого, а незнаного довідуємось з історії Підкарпаття. Від найдавніших часів українська культура мала великий вплив на Угорщину. А саме через подружжя угорських королів з українськими князівнами. Багато українських вельмож перебувало на дворі угорських королів на високих становиськах.

За Арпадовичів (995-1301) мали українці в Мадяршині самоуправу. Щойно по Арпадовичах прийшла династія, яка дала перемогу латинській культурі, на чім потерпіли українці в своїх правах і релігії. Потім прийшов дуже тяжкий мадярський гнет, який тривав до воєнних часів. Та і в найтяжчих часах все тліла іскорка свідомости й бунту, яка час від часу вибухала полумям.

Між народом є донині багато переказів про українських князів.

Велику ролю в відродженні Підкарпаття відограла еміграція в Америці, яка цілою душею привязана до землі своїх предків.

Підкарпаття уважає автор наче за свою другу вітчину. Не диво — бо дав їй 10 літ трудящого життя, знає добре всі відносини й переживав хвилини суму чи радости при культурній праці для неї.

Впродовж 10 літ служив їй вірно, пізнавав її, багато перестудіював (минуле), пережив (сучасне), передумав і вірить у майбутнє.

Ось його праці про карпатську Україну: князь Лаборець, Історія Прикарпатської Руси, Замок заклятої царівни (драма), Світло срібної землі (драма), Сріберний дзвін, Чарівний перстень Карпат - фільм. Шановного автора сміло можемо назвати співцем Срібної Землі!

„Срібна земля" повинна бути в кожній хаті. Писана популярно, так що надається для якнайширших мас.

Сподіємося, що шановний автор в найближчому часі видасть друком і інші свої пісні про Срібну Землю, якою тепер цікавляться не тільки у нас, але й у широкому світі.

ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРА ДУЧИМІНСЬКА.

НЕ ЗАБУДЬТЕ НА СВЯТА КУПИТИ
МУШТАРДУ „МІКА"
Львів — Гродецька 121.
Тел. 295-50

За відродження людини.

(Докінчення зо ст. 9).

насолод по ресторанах та загальної „вуличної" культури наших днів, треба видвигнути на перше, почесне місце інтимність товариського та родинного життя у власній домівці.

Особливо в нас, якби ми навчились нехтувати придбані за гроші приємності, то могло би мати далекосяжне значіння. У нас сьогодні не стає грошей на необхідні потреби, а не то на зайві, порожні забави.

Музична культура народу полягає не на принагідних концертових виступах, а на загально поширеній, добрій домашній музиці. Добра, домашня музика є одною з найшляхетніших, здорових розваг. Коли культ музики є стихійний, загально народній, тоді родяться також музичні геніі, як це м. і. бувало в Італії та Німеччині.

Щодо сучасної жінки (маю на думці заміжні жінки), то вона шукає вдоволення передовсім поза домом. Хатню господарку уважає сьогодні за щось прикре, яке слід якнайбільше упрощувати. Всякі прилюдні, бодай позадомашні сходини, мітінги, взагалі позадомашня діяльність та розваги стоять на першому пляні, хоча її справжнє щастя та найважніше природне покликання є саме дома, де вона ніким іншим незаступна, як дорадниця, опікунка та виховниця у колі власної родини та близьких знайомих.

Мати підтримує не тільки родинне тепло, але іскру любови й самопосвяти, що далі горітиме в серцях тих, які зазнали від неї опіки та любови. Вивищати та переціновати позадомашні успіхи жінок у некористь їх первісного покликання, як Матері — бо тим фактично є кожна добра, розумна жінка — значить те саме, що плекати ніби „люксусові" прикмети жінки, і тоді її найглибша суть, її материнський інстинкт, починає нидіти.

Ні панцирні плити боєвого кружляка, ні металеві крила механічних птахів-літаків, ні велитенське око найбільшого телєскопу не дорівнюють і ніколи не дорівняють відважному серцю, крилатим думкам та повним глибокого, духового виразу очам живої, шляхетної людини.

ЖІНКА в ХАТІ й У ТОВАРИСТВІ.

ЙДЕМО в ГОСТІ, АБО ЗАПРОШУЄМО КОГОСЬ ДО СЕБЕ в ГОСТИНУ.

Треба наперед умовитися й тих, кого хочемо у себе гостити, тепер прийнято запрошувати найменше на 5 днів наперед, але ще краще на 8-10. Запрошуючи, треба підбирати гостей таких, щоб їх з собою дещо лучило, щоб були менше - більше одної товариської позиції, щоб не ворогували з собою.

Якщо маємо дорослі діти, то краще, щоб вони своїх гостей запросили собі окремо, а не тоді, коли батьки запрошують старших. Хіба що маємо досить велике мешкання, де може молодь вільно окремо бавитися.

Запрошувати треба на точно означений день і годину. Запрошені повинні дати знати, якщо не гадають прийти. Коли ж приходять, повинні притримуватися назначеної пори. Тільки тоді гостина буде приємна, господиня матиме мало клопоту й зможе з гостями забавитися.

Коли запрошуємо старших людей, що мають дорослу доньку чи сина, треба виразно згадати, що і їх запрошуємо (звичайно, якщо ми собі цього бажаємо). Не згадується про діти, бо ж у гостину їх не береться, хіба що йдемо до найближчої родини й у господарів є теж діти. Для дітей краще зробити забаву окремо.

Окремо жінку, окремо чоловіка можна запросити тільки тоді, коли це будуть спеціяльно жіночі чи мужеські сходини.

Запрошувати можна ріжно. До старших осіб можна зайти на хвилину й запросити особисто. Коли запрошуємо на невтральному місці, при нагоді якоїсь стрічі в товаристві, тоді треба додати, що мали замір зайти й запросити, а тепер користаємо з зустрічі. Можна запросити й писемно — коротенько, простенько, щиро,

На приняття гостей треба відповідно приготовитися. В хаті мусить бути ясно, вивітрено, в міру тепло, мусить бути місце, де можна зложити верхній одяг, поправити волосся.

Як нема квітів, то хоч кілька галузок зелені в вазі на етажерці, на столі розвеселить око. Господиня повинна підготовити собі все наперед. Якщо маємо 2-3 кімнати, або як хочемо зачинати приймати гостей від їди, то стіл повинен бути накритий, зимна їда приготована. Тепер, коли часи скрутні, помічниця не в кожному домі є, то подають часто перекуски зимні, канапки, паштет, студенець, салатка, компот, тістечка (солодкі й солені), торт. До того — чай або безалькогольний напиток.

Хоч би не було в кого сталої помічниці, на час прийняття більше гостей повинні собі

когось певного постарати, бо не є добре, як господиня не сяде на хвилину, а вічно зайнята, заклопотана, перемучена. Приємна, загально інтересна не дражлива розмова, музика, спів уприємнить кожну гостину.

До святої вечері.

До святої вечері сідаємо всі, при одному столі: і господарі, і служба.

Не сміє „крутитися" й господиня. Вона сидить на першому місці; якщо страву треба роздати чи принести з кухні, виручить її дочка, чи син. Оскільки можна якнайменше послугуватися при цьому помічницею. Задля того приладимо всі страви наперед. Щоб не пересмажувалися або не застигали, добре є класти їх з полумисками в посуди з гарячою водою опісля тільки обтерти добре зпід споду й подати. Можемо собі приладити навіть готовий пончевий чай, тримати на теплі в великому чайникові й наливати в часі їди (як наливають пиво, вино , а не на самому останкові.

Накриття стола.

Насамперед традиційно: на столі й під столом повинно бути сіно. Обрус сніжно-білий. Освітлення свічками. Можуть бути дві трійці, вироблені з дерева чи кераміки; як поодинокі, то 4 свічники. Посередині в низькій вазі кілька галузок соснини, чи омели; калина замість дорогих узимі квітів. Гарно виглядає посередині уложена зірка з гарного низького зеленого моху, в нім укрита тарілка з калиною. Крім цього можна зробити декорацію з смерекових галузок, гарно в решітку чи кіску уложених. Біля кожного накриття теж галузочка смеречини.

Тарілки повинні бути всі однакові, лискучі, розложені не загусто. Беріг тарілки рівно з столом. Ліворуч тарілка на компот. По правій стороні тарілки ніж, а радше ножі, по лівій вилки, перед тарілкою ложка до борщу й компотова. Біля тарілки з лівої сторони серветка, в ній грінки булки чи хліба. Можна теж булку й хліб дати у відступах накраяну, зложену в гарних кошиках. Так само дамо кілька сільничок, цукорничок, шкляночок з муштардою, оскільки її треба, і т. д.

Робимо це для того, щоб гості могли обходитися без помочі сусідів.

Це все кладеться краєм, поперед тарелі. На середину стола, крім зелені, калини або квітів, кого на це стати, кладемо два гарні калачі, в кошичках яблука, оріхи, помаранчі, фіги; на інших ріжні тісточка, принаймні в двох мисочках кутя.

В часі вечері хочеться пити, тому відразу кладемо перед кожним шлянку на безалькогольний напиток, хлібовий чи цитриновий квас, або добре теплий безалькогольний пончевий чай. Без такого наливання якогось напитку в міру потреби, ніхто з гостини не буде вдоволений.

Коли до цього гарно накритого й ясно освітленого стола, додамо свобідний, веселий настрій, страви скромні й не дорогі, але смачно зладжені, — то вечеря направду буде смачна, приємна, весела. На „покутті" не забудете покласти снопа; цей господарський звичай повинні ми й у місті заховувати.

Відспівання коляди, побажання при просфорі є так зрозумілі самі собою, що хіба й не треба на них нагадувати.

Добрі святочні поради.

Треба собі так все прилагодити, щоб у свята не треба було за нічим бігати, нічого по чужих крамницях не купувати. Також варто наперед приготовити, підварити собі деякі страви, що їх можна опісля з малим трудом викінчити, пригріти й подати. Наша кухня має голубці, капусту, борщ, що на пригріванні не то що не тратять, а навпаки — стають смачніші. Кромі цього замаринуємо собі заяця або крілика. Можна їх навіть підпекти, а опісля в підливі підігріти. Не пошкодить пригріття й викінчення і наперед приладженим зразам з начинкою з капусти чи хріну. Додаток свіжої сметани, що її дамо до зайця чи зразів і не заваримо, дасть тим стравам ще й цінні вітаміни.

Скрушіла добре гуска чи курка або індик, спечені одного дня, другого можемо подати в галяреті чи як салатку з майонезовою, або сметаново-муштардовою підливою. Лакоминок в часі свят не конче робити, — штрудель з Свят-Вечора дасться добре ужити й другої днини, коли підігріємо, скропивши маслом і трошки сметани. Пампушки теж можуть нам служити два-три дні. Тоді перед поданням на стіл підігріваємо їх коротко в добре теплій рурі. Не треба їх наперед цукрувати. Якраз тепер на свіжо „поцукровані", робитимуть враження зовсім свіжих. Спечені французькі тіста перекладаємо кремом і пудруємо теж тоді, коли нам треба; теж саме з птисями: битою сметансю наповняємо тоді, коли їх маємо вже подавати. Це все ощадить нам багато труду в часі свят і дозволить спокійно відпочити, забавитися, гостей приймити.

Ще одна важна справа: до зимової, а ще святочної наперед приладженої їди, треба конечно додавати вітамін у виді сировин. Що то буде? Це будуть салатки з невареної стертої на тонкій терці моркви чи цвіклового буряка, приправлені з хріном, цитриною й оливою або сметаною. Це буде зелена гичка петрушки, що нею посипаємо зупу й салатки. Це буде редьківка або виросла зелена цикорія, оскільки її можна дістати. Це будуть ці яблучка, оріхи, мандаринки, помаранчі, що їх на святочному столі не повинно забракнути. Можна подати до обіду по чарочці витисненого з моркви соку півна-пів з помаранчевим. До солодження куті й інших страв уживати меду. Отсе все при увазі, щоб не їсти на раз забагато, поможе нам свята здорово провести.

І ЩЕ ОДИН РІК...

І ще один рік пройшов і знову доводиться святкувати на чужій, прибраній батьківщині — землі Вашінгтона.

Як у дрімучім сні, перепливають перед очима душі спогади свят, що їх колись обходилося на рідній землі. Справді: нема нічого більш болячого, як туга за Рідним Краєм. Тому, дорогі юнаки, на рідній землі, зокрема ви, на Підкарпатті, гартуйте свої серця і сповняйте їх любовю до Рідного Краю.

Ми тут, з Америки, стараємося помогти нашим братам на Підкарпатті, чим можемо, фінансово і морально.

Багато синів і дочок, покидаючи Рідний Край з сльозами в очах, мали глибоку надію в серці, що ще повернуться назад. І їхні рідні чекають їх там, хоч вони не зможуть вже повернутись на Рідну Землю. Тут закрила свої очі навіки шира українка й працівниця на народній ниві Анастасія Рибакова. Тут відійшов від нас навіки бл. п. Михайло Клапко, ідейний громадянин і народній працівник.

Покійний Рутецький, заки відійшов у вічність, коротко відвідав свій Рідний Край. Ці відвідини так скріпили були його душу, що він готовий був на кожний поклик Рідного Краю.

Нема їх тепер між нами. Але спогад про них живе в нас і гріє наші серця. **М. Головата.**

Які завдання має перед собою організація „Червоний Хрест" в Америці.

Від голови цеї організації вп. п. Стефанії Галичин одержали ми листа, в якому вона між іншими справами подає теж і завдання вище згаданої організації. Отож завдання цеї організації — освідомляти жіноцтво в націоналістичній ідеї, заохочувати й підготовляти до участи в громадянськім житті, зокрема складати й збирати на поміч політичним вязням та зібрати відповідний фонд на закупно „захисту" для бездомних українців з Рідного Краю і т. п. Праця в організації дуже жива. Відділи зростають. Організація У. Ч. Х. існує вже шість літ. Організація має під цю пору сорок відділів, Головний виділ У. Ч. Х. такий: Стефанія Галичин, голова. Членки виділу: п. п. Марія Гук, Оля Небор, Ольга Пель і Марія Гурин. Крім того вибрано ще окружних організаторок і пять дорадчих. Вибрано теж редакторку „Жіночої Сторінки" в „Націоналісті", паню Марію Лехіцьку. Крім пані Лехіцької є ще постійні дописувачки.

Всім Відборцям і Прихильникам побажання всього найкращого з нагоди Різдва Христового і Нового Року пересилає парова фабрика солодощів „ФОРТУНА НОВА."

пель. Хто конче хоче мати пікантнішу, дає 1|8 літри чистого спирту або руму. Вляти гарячу воду на цукор в ринці, мішати на кухні аж розпуститься, тоді перецідити крізь ситко сік з цитрин; дати з 1-2 цитрин тонко обкраяну шкірку. Хай покипить кілька мінут. Зробити окремо в риночці ложку кармелю (смажимо цукор, скроплений в дою, аж почервоніє). Вийняти шкірки з соковику. Дати румові краплі, скільки треба для кольору кармелю, евентуально спирт чи рум. Вимішати, не варити вже, а прикрити й дати пристигнути, опісля зляти до пляшок, закоркувати. Коли треба, запарити в більшій посудині доброго чаю, й домішати до смаку есенції. Має бути добре пахуче й доста солодке. Наливати добре тепле в часі вечері чи обіду, замість пива.

Салатка. З останків риби можна зробити добру салатку, якщо додамо до неї вимоченого чи маринованого оселедця. З риби вибрати всі ості, покраяти в мірні не задрібні кісточки. Очищеного з шкіри й остей оселедця краємо в пасочки. Мож дати трохи краяної в качільця картоплі, огірок, винне яблуко, краяне в кісточки. Яйця на твердо. Вимішати й полляти майонезовою або сметановомуштардовою підливою.

ПРИПИСИ.

Кубанський борщ на Свят-Вечір. Зварити окремо смак з закришок: кусень капусти, 1 морква, 1 петрушка, кусень селери, цибуля. (Хто любить, зубок розтертого часнику — пр. ред.). Окремо зварити грибки. Окремо усмажити „на тріску" на добрім олію або свіжій оливі головки з риби або малі рибки. Залляти ці усмажені головки смаком на борщ. Добре варити, опісля процідити. На олію або оливі підсмажити дрібно краяну цибульку, тонко порізані в пасочки цвіклові бурячки, підляти ложкою юшки; як мякі, дати до борщу. Покраяти закришку, вляти смак з грибків, можна покришити тонко й грибок. Посолити, зробити легку засмажку з олію чи оливи й муки, розвести холодною юшкою, дати до борщу. Заквасити до смаку помідоровою консервою. Для кольору дати юшки з сирого тертого цвіклового буряка. (Подала пані М. Омельченко з Моджан біля Праги).

Зупа рибна. Треба: подроби з риби, ікра, молочко, голови, як є, маленький короп, городовина, цибуля, кусень селери, листок, кілька перців, сіль. Все варити. Як все мяке, юшку процідити, підправити засмажкою з 4 дк. масла і 2 дк. муки, дрібки часнику. Ікру, кусники мяса

Зїзд голов філій „Союзу Українок" у Львові.

23 грудня 1938 р. відбувся зїзд голов філій „С. У." з цілого краю. Була це перша краєва нарада організованого в „С. У." жіноцтва після довгого примусового припинення всякої праці, спричиненого завішенням його діяльности владою. Участь у нараді взяло 48 делєгаток від 37 філій.

На зїзді порушено й обговорено всі ділянки праці, які стоять перед „С. У," в цілому краю.

Широкий загальний огляд цілої ситуації, умовин праці й плянів на будуче дала сама голова централі п. М. Рудницька. Поодинокі ділянки праці обговорили основно референтки їх при Головному Виділі. Організаційну маг. Островська, господарську інж. Шох, виховну п. О. Печерська, кооперативну маг. Гладка, здоровля др. С. Парфанович, дорасту дир. Ціпановська, справи фінансові п. Шепарович.

На всіх ділянках намічено й обговорено широкі пляни праці й поручено філіям точне виповнення його, як і всіх доручень, намічених в калєндарику праці.

Середники до цього, як і досі, будуть: вишколи виділових, поміч інструкторок, анкети, реферати, ріжного роду курси й конкурси, сходини, бібліотеки, преса і т. д.

Треба надіятись, що після цього зїзду й спільного обговорення всіх найбільш пекучих справ важна й так потрібна для народу праця „С. У." піде знову таким живим темтом, як це було до розвязання.

Зїзд голов й відпоручників філій „Сільського Господаря".

28 грудня 1938 р. відбувся у Львові зїзд й нарада голов філій „Сільського Господаря". Взяло участь 35 філій (всіх є 56) в числі 60 делєгатів.

Після зясованння теперішнього господарського положення нашого села й важких умовин, серед яких приходиться вести працю, що його подав голова централі п. М. Луцький, поодинокі референти ріжних ділянок праці подали свої помічення й обговорили дальші пляни праці. Сконстатовано передусім великий спадок цін збіжжя, що в порівнанні до 1937 р. сягає в деяких випадках до 30%. В порівнанні з тим ціни тварин, молока, яєць не показують цього спадку, Ясно, що якраз на ці ділянки прийдеться тепер звернути якнайбільшу увагу.

Зросла господарська активність села. Воно йде назустріч організації. Жадає науки, поради дійсного, вмілого проводу. Організацію „Сільсько Господарську" треба поширити на всі села, при всіх кружках творити Секції

без остей покраяти й покраяну городовину дати на тарілки. З решти зробити пуплети, заварити, подати до зупи.

Пуплети: посікти цибулю, засмажити на маслі. Подроби, мясо з рибки, перебране з усіх остей, утовкти в моздірі. Дати до миски, вбити яйце, дати ложку тертої булки (1|16 літри), посолити, дрібку поперчити, зробити кульки, заварити на зупі й дати до вази.

Прецлики з маком. Треба 25 дк. (пів кварти) муки, 12 дк. (шклянка) масла, 6 дк. (дві ложки) цукру, цитринова шкірка, 1 сирий жовток. До смарованння зверху білок, до посипування мак. Масло терти на пїну з жовтком, дати шкірку, цукор, досипати муки; вимісити, винести на холод. За годину - дві виточувати з того тіста тонкі валочки, робити прецлики, мастити білком, посипати маком і спекти. Якщо не дамо до тіста цукру, можемо їх посипати сіллю і кминком.

Капуста з мясом. Треба: пів кг. вепрового мяса, пів кг. квашеної капусти, 4 дк. смальцю, 2 дк. муки, 1 цибуля, солодка паприка. Мясо товставе покраяти на невеличкі кавал чки. Потовкти їх, попудрувати мукою, присмажити мало на товщі. Покраяти цибулю, присмажити й дати до мяса. Капусту, як заквасна, сполоскати, покраяти, а радше посікти, дати до мяса, додати трохи води чи росолу. Як мяке, спробувати, чи не треба ще трошки соли, попорошити солодкою паприкою й не заварювати вже. До цього картоплі присмажувані.

Зрази начинювані капустою або хріном. Масо молоде, волове змолоти на машинці враз із намоченою в воді чи молоці булкою. Дати підсмаженої (але не румяної) цибульки, яйце, посолити, легко поперчити, виробити добре чистою рукою. Квашену капусту, як заквасна, сполоскати, посікти, дати на товщ з цибулькою й піддушити, аж стане мяка. Брати по грудці мяса, розплескати на долоні, дати в середину ложечку тої капусти. Затулити, дати форму подовгастого зраза, обтачати в муці. До ринки дати товщу, січеної цибульки, й смажити зрази. Попорошити це трохи мукою; як усе буде румяне, підляти росолом. Наприкінці дати сметану й не заварювати, а тільки підогріти й подати. Замість капусти, можемо дати до середини хріну. Трошки присмажити його на маслі з булочкою, дати ложку сметани, дрібку соли. (Записано в домі пані О. Кобилянської в Чернівцях).

Есенція пончева до чаю. Треба: 1 кг цукру, шклянку води, 10 цитрин, ложка кармелю, пляшечка румових кра-

Сільських Господинь, бо жінки мають сьогодні дуже великі й дуже важкі й важні завдання на всіх ділянках господарської праці. При кожній філії „Сільського Господаря", попри агронома, повинна бути теж відповідно вишколена інструкторка. Доказом, як село інтересується господарською наукою, може між іншим послужити те, що цього року календар „Сільського Господаря" розійшовся вже в трьох накладах. Напливають теж дуже численні зголошення на новий господарський часопис „Сад і город". У 1939 р. припадає 40 літя основання організації „Сільський Господар". Рішено відсвяткувати його скромно у березніц.р.

Новий дар під ялинку.

Надходять Різдвяні Свята і в багатьох українських домах уладять добрі родичі святочну ялинку своїм дітям. Прикрасять її всякими прикрасами і обвішають: цукорками, яблуками та оріхами, а під ялинку зложать скромні або й вибагливі подарунки. Дбайлива мати чи добрий батько не забудуть покласти між дарунки кілька нових книжечок виховного змісту, бо ці духові солодощі мають найтривкішу вартість і з ними не може мірятися навіть найдорожча іграшка. Та коли мова про книжки, то хочемо запитати тут, чи не добре було б завести між дарунки одну гарну новість, а саме: до звичайних книжок додати ще одну особлившу книжечку, що сама собою має теж велику виховну і практичну вартість... Це щадниця книжечка українського банку на імя котроїсь дитини! Авжім — може це бути й книжка на імя дорослої особи, бо і дорослі обдаровують себе на Святвечір. Чи думаєте, що не зраділа б добра й дбайлива жінка і мати, яка так важко працює для нас цілий рік, коли б добрий чоловік крім якогось скромного дарунку, поклав їй під ялинку щадничу книжку з першим щадничим вкладом на її імя?.. Певна річ, що якби цей добрий звичай принявся і поширився в нас, то приніс би він велику користь не тільки обдарованим, але й усьому рідному загалові, бо цей звичай поширив би звичку щадити гріш у рідних банках, а поширена ощадність це найтривкіша основа добробуту і щастя одиниць і загалу.

Подумаймо про це перед Святами! (Ю. Ш.)

Вписи на 1939 рік до Дівочої Господарської Школи в Шибалині.

Наука в дівочій однорічній Господарській Школі в Шибалині починається 20 січня кожного року і триває до 20 грудня. До школи можуть вступати дівчата від 16 року життя, що покінчили бодай сільську школу. При зголошенню потрібні документи: метрика, шкільне свідоцтво і життєпис, написаний кандидаткою.

Предмети навчання: загальна освіта, жіноче хатнє господарство (варення, печення, прання і т. д.), шиття і крій, городництво, годівля тварин, рільництво, гігієна.

Учениці мешкають і харчуються в шкільнім інтернаті та ведуть господарство. Денно є 8 годин науки і практичних занять.

Кошти: оплата за інтернат і школу 28 зл. місячно та одноразово на початку за вписове і лікарську опіку 15 зл.

На черговий шкільний рік, що пічнеться 20 січня 1939 року, зголошуватися негайно.

При переїзді залізницею учениці мають знижку. Адреса школи: Господарська Школа в Шибалині почта Бережани (Brzeżany). Залізнича стація Бережани. УПРАВА ШКОЛИ.

Кавалєр пізнається й одружиться з сільською свідомою дівчиною, з посагом 3-4000 зл. до отворення власного підприємства. Зголошення з світлиною і життєписом слати до „Ж. Д".

Співпрацюйте з нами.

Хто з Вас, шановні наші читачки, живе тими самими почуваннями й переконаннями, що й ми, хто завдячує „Жіночій Долі" хоч одно пробуджене глибше почування, хоч одне бажання праці не тільки для власної користи, — співпрацюйте з нами. Йдіть за нашими кличами, поширюйте „Жіночу Долю", „Ж. Волю" і „Світ Молоді", щоб нас було більше, щоб ваш часопис, що служив вам вірно 14 літ, міг перетривати з ріжних оглядів важкі часи... Щоб міг дальше в тім самім дусі працювати.

Придбання кількох передплатниць буде наявним доказом вашої співпраці над поширенням ідей, яким ми служимо.

Як маленький доказ нашої взаїмности, буде: за придбання 5 дійсних (платних до 1 березня) передплатниць, ми будемо посилати вам наш часопис даром. За придбання передплатниць річних, одержуватимете часопис цілий рік; за 5 піврічних — пів року посилатимемо часопис даром. Хто не був минулими роками нашим передплатником, то замість цього одержить минулорічний комплєт „Ж. Д.". де між іншим є початок „Листів знад Чорного Моря" і повісти Ірини Вільде „Наші батьки розвелись". Замість цих двох премій пильна наша прихильниця зможе дістати іншу цінну памятку від редакції „Жіночої Долі".

НОВИНКИ.

Громадянки! Причинитеся до розвитку українських установ, якщо обезпечите своє майно від огню й від крадежі-влому **в Товаристві Взаїмних Обезпечень „ДНІСТЕР" у Львові, вул, Руська 20,**

Всім нашим щирим Прихильницям (-кам), Передплатницям і милим Співробітницям у краю, на вільних землях за морем, за Карпатами, та розсіяним на еміграції бажаємо веселих і щасливих свят. Тільки нашим страждальним Сестрам за Збручем пересилаємо своє щире співчуття із висловами моральної піддержки й надії на краще майбутнє.

Українки! Обовязком нашим є звернути увагу сільського населення на велику вагу самоврядних виборів. Вони мають велике завдання для нашого загалу й слід ними заінтересуватися не тільки мужчинам, але й жіноцтву. Село повинно вибрати до ради людей певних, свідомих, щирих українців, так мужчин, як і жінок.

ОБОВЯЗОК, ЩО ПРИНОСИТЬ ЧЕСТЬ. Чи прийдуть цього року до вас з колядою на „Рідну Школу" чи не зможуть цього зробити, чи буде, як минулими роками прилюдна збірка на „Р. Ш." чи ні, ви мусите памятати одне: в час Різдва Христового „Рідній Школі" належиться даток від вас. Це наша традиція. Наша честь. Наша сила.

ВІСТІ з ПІДКАРПАТТЯ.

Один народ — одна партія. Підкарпаття дає нам добрий примір. До премієра др. Волошина приїздять делєгації з сіл з святочними й новорічними побажаннями для уряду; при цьому прохають премієра подбати, щоб у молодій карпатській державі не було партійного розбиття, а тільки національна єдність. Всі, як інтелігенція, так і селяни, є тої думки, що один народ повинен мати одну партію. Отже не консолідація партій, а єдність народу в одній всеукраїнській партії.

Частина Ужгороду та 3 села, що були прилучені до Мадярщини, вертаються до Підкарпаття. Ужгород називається в Мадярщині Унгваром. Одно

передмістя Ужгороду з найкращими будівлями, з великою електрівнею, й 2·500 мешканцями має бути прилучене до Підкарпаття й носитиме назву Ужгород. Села, що повернуться до Підкарпаття, звуться: Бараниці й Дравці.

Українці на Підкарпатті організують кооперацію. Віджидівлення Підкарпаття, що досі всю торговлю й промисл тримали в своїх руках і визискували бідний темний народ, — це одна з найпильніших господарських справ молодої підкарпатської держави. З радістю довідуємось, що енергійні підкарпатяни рвуться і до цього. Кладуться основи здорової власної господарки. Душею цеї важної господарської ділянки є молодий знаний спортсмен, комісар для справ кооперац і Підкарпаття п. Августин Лавришин. З душі бажаємо підкарпатянам якнайкращих успіхів на кооперативній ділянці.

Вибори до парляменту на Підкарпатті. Підкарпатський уряд вирішив, що вибори до парляменту на Підкарпатті відбудуться в березні 12 або 19-го. Краєвий сойм матиме 25 послів.

І москвофіли вірні українській владі. На Підкарпатті відбувалися в останніх днях грудня національні свята з нагоди двадцятиліття бою під Сиготом. При цій нагоді відправляли теж панахиди за впавших в бою з диверсантами. Маси народу брали участь в цих святочних обходах. Приміром у Севлюші зібралося звиж 10 тисяч народа з околичних сіл. Панахиду відправляло 12 священиків, в цьому кількох знаних давніх москвофілів. Священик Мусьонович, що від 20 літ був москвофільським діячем, взивав всіх до вірности своїй українській владі.

Українці не сміють бути темними! Кожна свідома ваги освіти людина повинна дбати про те, щоб між українцями не було неписьменних. Не забуваймо, що у львівському воєвідстві ще 31.5 % є неписьменних. У тернопільському 32%, станиславівському аж 40%. Разом у тих 3 воєвідствах число неписьменних доходить до 838 тисяч людей. На Волині, Холмщині, Поліссі неписьменних є більше, як половина українців! Стараймося це зліквідувати. Поможе нам у цьому важному ділі буквар „До сонця", що його видала „Просвіта". Користуймося ним! Вчім неписьменних.

Інтерпеляції. На останньому передсвяточному засіданні Сойму принято інтерпеляцію українських послів у справі протиукраїнських подій у Львові, знищення Народнього Дому в Краснім та побиття українського населення в Зборівщині. (Нове Село ч і. з 1939 р.)

Садженици винограду,
у відповідних на наші землі відмінах.
Деревця і кущі овочеві,
великий вибір.
Садженици на живоплоти поручає
РОМАН КОЦИК
Хмелева, p. Drohiczówka. Цінники даром.

? **Як зимувати квіти** ?
навчить вас книжка
О. Бережницької-Будзової:
КВІТИ прикраса наших вікон і бальконів
Коштує 1·— зл., з пересилкою 1·20 зл.
Замовляти в українських книгарнях
!! та складах „Народньої Торговлі". !!

Кіно „МАРС" **Від 3. І. 1939.**
перший довгометражковий фільм рисунковий Вальта Діснея зреалізований в природних красках п. з.
„КОРОЛІВНА СНІЖКА".

430 куховарських приписів знайдете в четвертім, по конфіскаті другий наклад, доповненім і справленім виданні нашої куховарської книжки „Як добре й здорово варити".
Багатий вступ про те, як подавати до столу, як приймати гостей, як відживлятись, як довго яку страву варити і т. ін. **Ціна враз з пересилкою 2·25.** Замовляйте в нашій редакції.

Українські Господині!
Вживайте порошків до прання вони найкращі!
„АТМО", „МІМІ", „МОТА".

ВИДАТОК, ЯКИЙ ОПЛАТИТЬСЯ.
Кожна добра господиня і жінка, що йде з поступом часу, повинна набути для себе календар „Жіночої Долі" на 1939 р. Ціна враз з пересилкою 1·50. Дуже корисна й цікава лектура. **Спішіть з замовленням, бо наклад вичерпується.**

Українська волоконна вирібня
Фабрика „ТЕКСТИЛЬ"
інж. І. ЛУЧИШИН і С-ка в ПЕРЕМИШЛІ,
вул. Лукасінського 8.
Виробляє і має на складі: 1) першорядні вовняні матеріяли-самоткани на убрання та 2) найріжнородніші панами й полотна до вишивання: макко, шовк, лен. **Ціни конкуренційні!**
Український консумент купує вироби укр. робітника!

Найкращим подарунком при всіх нагодах буде: передплата **„Жіночої Долі"** (при цім зазначуємо, що цей культурний звичай тепер поширюється по селах більше, як по містах), купно **календаря** „Жіночо Долі" на 1939 р., куховарська книжка „Жіночої Долі" **„Як добре й здорово варити".**

На кожному столі в українськім домі повинні стояти гарно люксусово видані книжки з численними ілюстраціями, О. Кисілевської: **„Полісся"**, ціна 1.80, **„Під небом півдня"** (Канарійські острови і Марокко) 1.80. **„Швайцарія"** 3.50. Всі книжки можна набути в редакції „Ж. Д."

ШУКАЮ ПРАЦІ.

Особисто редакції знайома, безоглядно чесна, молода особа пошукує місця до помочі, евен. самостійного ведення дому. Вміє **фахово** ходити коло немовлят і вишивати. Має якнайкращі поручення. Платня після умови. Зголошення до „Ж. Д." під **„Лагідна вдача"**.

Redaguje i wydaje O. Kysiłewska, Kołomyja Zamkowa 37. Odbito na maszynie: W.Grützа Kołomyja Piłsudskiego 16.
З друкарні „ДЖЕРЕЛО" в Коломиї, Красінського, 3. Drukarnia „Dżereło" Kołomyja, Krasińskiego 3.

P. T. Biblioteka Naukowa im. Szewczenka
LVOW

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Ціна цього числа 35 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Начальна редакторка й видавець: О. Кисілевська.

Рік XV. Коломия, 1 лютого 1939. Ч. 3.

ЗМІСТ:

Двадцять літ у житті народу.

М-р. П. КРИВОНОСЮК: Без облуди.

ДР. ОЛЕКСАНДЕР КУЛЬЧИЦЬКИЙ: „Позиційна“ чи „диспозиційна“ психольогія?

РОМАН КОЦИК: Найбільше загрозлива для нас небезпека.

Життя в Срібній Країні через призму життя одної людини.

Дзеркало.

Зріст української літератури зпід жіночого пера.

ІРИНА ВІЛЬДЕ. Наші батьки розвелись. (Далі).

МИКОЛАЯ БОЖУК-ШТЕФУЦОВА Вірші.

О. КИСІЛЕВСЬКА: Листи знад Чорного Моря (далі).

Марсель Прево: „Нові листи до Францішки“. (Перекл. Мгр. Я.О.).

ПРОФ. Г. Т.: Суспільна вартість повісти „Полин під ногами“.

Що подаємо на прошений обід?

Жіночий рух.

Новинки. Анонси.

Міст на Золотому Розі в Царгороді.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ"

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Передплата на 1939 рік на

1) **«Жіночу Долю»** (саму) на рік — — — 7·— зл.
(Для заграниці 2·— ам. дол.)
2) **«Жіночу Долю» і «Жіночу Волю»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
3) **«Жіночу Долю» і «Світ Молоді»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
4) **«Ж. Долю», «Ж. Волю» і «Світ Молоді»** 12·— зл.
(Для заграниці 3·— ам. дол.)
5) **«Жіночу Волю»** (саму) — — — — — 3·— зл.
6) **«Світ Молоді»** — — — — — — — 3·— зл.
(Для заграниці 1·— ам. дол.)

Адреса: КОЛОМИЯ, Замкова, 37.
Редакція «Жіночої Долі», Kołomyja, Zamkowa, 37, Poland, Europe, Red. «Żinocza Dola» Конто ПКО — Львів 511.923. **Число розрахункового переказу 4.**

В Румунії передплату вносити на адресу п. **Дмитра Геродота** (Bucuresti, IV. Strada Delea - Veche, 45), або на адресу: „Bazar", Cernauti, Str. Andrei Sagana 2|l.

Передплата виносить:	Річно.	На 6 м.	На 3 м.	На 1 м.
„Жіноча Доля"	300 леїв	160	85	30
„Жіноча Воля"	80	45	25	10
„Світ Молоді"	120	65	35	15
Всі три журнали разом	450	230	120	45

Передрук дозволений за поданням джерела.

Двадцять літ у житті народу.

В новітній історії українського народу є одна дата, яка своєю питомою вагою перевищає всі інші. Це 22 січня. Бо 22 січня 1918 року оголошено в Києві незалежність України, а 22 січня 1919 р. — це день, в якому проголошено соборність усіх українських земель. Скоро після цеї дати події на шахівниці історії так поміняли свої ходи, що день цей з дійсности став символом. Майже таким самим, яким являється нам сьогодні українська держава за Володимира Великого. Його тризуб став символічним знаком державно-політичного зєдинення всіх українців.

Між тими українськими землями, що тому двадцять літ заявили свою готовість прилучитись до матірного пня придніпрянської України, було й наше Підкарпаття. І в цьому році з усіх українських земель воно одиноке святкувало день української соборности, як своє — державне свято. З усіх українських земель одинока Карпатська Україна в цьому році побудувала в Ясіню памятник своїм героям, повстанцям з визвольних змагань.

З переповненим любовю серцем слухали ми в цьому дні звітів з державних урочистостей і маніфестацій на Карпатській Україні, що на хвилях етеру передавали нам з того боку Карпат. І от дивний збіг обставин: великі (всіх маніфестантів в столиці було понад вісімнадцять тисяч девятьсот) маніфестації в честь української влади поневолі мусіли замінитись в демонстрації проти чергової спроби празького уряду накинути Підкарпаттю третього міністра — чеха, в додатку русофіла.

Нам одне незвичайно цікаве: як розцвіла й дозріла душа українського верховинця під теплим подихом тої кількамісячної волі. Ще так недавно тому чеський уряд вів на Підкарпатті не тільки одверту русофільську, але можна сказати денаціоналізаційну політику, ще недавно той же сам уряд виселював поза межі Підкарпаття сам свідомий український елємент, ще так недавно селяни наші вели там розпучливу, але зовсім безнадійну боротьбу за українську мову в школах, а сьогодні там стільки змін.. Боже, стільки радісних, великих змін. І помилявся б дуже той, який думав би, що зміни ті мають тільки зовнішній характер; що змінилося тільки те, що в містах на місце чеських і мадярських прийшли українські вивіски та що урядовою мовою на місце чеської стала українська.. Ні. Зміни ті далеко глибші й далеко істотніші. Це перш за все змінилась психічна настанова нашого верховинця. Подих свободи, що його зачерпнув він повними грудьми, переіначив ціле його світовідчуття. Це не крилаті фрази. Доказом цього є зміст і форма протесту маси українського народу проти чеського міністра, що його, не питаючи волі населення, накинув празький уряд. Демонстранти, що їх на саму вістку про цей факт за пів дня прийшло сім тисяч до столиці, не просили уклінно центральний уряд не присилати їм міністра чеха, не покликувались на свою довголітню льояльність і вірність Празі, а одверто, без дипльоматичних зворотів протестували і погрожували. Український уряд заявив Празі, що — коли вона не змінить курсу своєї політики супроти Карпатської України і не відкличе генерала Прхалу, то він не бере відповідальности за наслідки, що можуть мати ці потягнення. Українська Народня Рада вислала телєграму впрост до генерала Прхали, щоб не виїжджав на Підкарпаття. Сім тисяч, як один муж, складає присягу на вірність Карпатській Україні. А по всьому краю зложило протест кількадесять тисяч населення.

Такий стан на Карпатській Україні тепер, коли готуємо це число до друку. Події ідуть тепер в головокружному ході. Кожний день приносить нові вістки. Дуже можливо, що заки наша газета дістанеться до рук читачок, третім міністром на Карпатській Україні буде вже українець. З щирого серця бажаємо цього нашим дорогим братам по крові й душі. Ми на цьому місці хотіли тільки задокументувати ту радісну зміну в душі нашого верховинця.

Розцвіт її — це найкращий дарунок народові в його пропамятний день 22 січня.

Увага! Увага!

„Світ Молоді" за січень — лютий появиться 15 ц. м. в подвійнім обємі **в зміненій формі** й зо зміненим **засадничо** змістом. З журналу для дівчат стає **журналом літератури й мистецтва.** Ціна остається та сама: 3 зл. на рік. **Пишіть за оказовими числами.**

НЕ ВОРОЖКА ВИВОРОЖИТЬ НАМ ЩАСТЯ

а створимо собі його самі, складаючи ощадности в

ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: СТАНИСЛАВІВ, вул. Собіського 11).

М-р П. КРИВОНОСЮК.

Без облуди.

Місяць лютий має честь зватись місяцем протиотруйної боротьби. Недавній вправді, але вже глибоковкорінений, звичай велить, щоб впродовж оцих 28-ми день згадати про алькоголь і нікотину, подати: чим і скільки вони для нас грізні та шкідливі і... сповнивши оцю людську та національну повинність, далі... забути про все те, та несупротивлятись злу аж до лютого чергового року.

Коли ми, приголомшені програною, прочунялись врешті від важкого удару, тоді одним, і то одним з головних, засобів нашого майбутнього відродження признали ми повне здержання від алькоголю й нікотини. Правда, тільки дуже нечисленні одиниці зуміли піти шляхами протиотруйної боротьби — мабуть тому, що ця вимагала не деклямації, але — безгомонного самовідречення — одначе головне те, що навіть найбільш необізнані, байдужі й неприхильно настроєні до цього способу нашого відродження признали його згодом важним і дуже доцільним.

Годі розписуватись отут, як пробуджувалась наново у нас ця ідея. Розкаже про це колись безсторонній історик. Але все ж таки годиться пригадати, що по війні „Жіноча Доля" одна з найперших газет підняла клич протиотруйної боротьби і то, що далеко важніше, у новому виді, досі незнаному. Вона звернула увагу на шкідливість не тільки алькоголю, а й нікотини і перша повела уперту та послідовну боротьбу супроти обидвох отруй.

З часу, як в „Ж. Д." появились перші статті на цю тему, пройшло повних 11 літ. За цей час протиотруйна боротьба розгорнулась, скріпилась, знайшла нових воїнів і вождів. Довший час проводила у цій боротьбі жінка. Тоді ця боротьба була найзавзятіша й найбільш удатна. І цей факт це не такий от собі случай. Так само не сліпий випадок і те, що тільки при допомозі „Жіночої Долі" можна було пригадати забуту в воєнній суматосі абстинентську ідею і тільки тут можна було оформити її так, як представляється у нас нині.

Недавно доводилось читати в однім чужім часопису статтю, написану чоловіком, що зрозумів шкоди, які несе нікотина, і намагався спопуляризувати їх, щоб устерегти перед ними не освідомлений загал. Читаємо там: „Нікотина це отруя, що силою дорівнює ціянкалі, бо вже 0,2 грама її вистачає, щоб убити людину. Пявка, наситившись кровю налогового курця, конає серед смертельних судорогів вже по кількох мінутах. А це є наглядним доказом, що в крові курця є чимала скількість цеї отрути, що поволі, але безупинно нищить людський організм і приспішує його смерть".

Можна б надіятись, що в висліді своїх міркувань автор прийде до такого меншебільше висновку: „З огляду на оті шкоди, кожний, хто хоче продовжити собі життя, повинен виректися самозатроювання нікотиною". Тимчасом стаття кінчається радою, щоб „курити сухий і старий (улежалий) тютюн", і „заступити цигара і папіроси люлькою, бо в той спосіб можна зменшити шкоди, що їх несе нікотина".

Що світ чоловіків викривлює, як може й уміє, відродженецьку ідею, це не здивує нікого, хто привик заглибляти суть, а не зоглядає поверховно подій. Бо ж чоловік уважає себе доперва тоді „мужчиною", коли димиться йому з уст і з носа. Нікотиновий дим це така сама рекляма „мужескости", як донедавна були ще вуса. Відректись її він не в силі навіть тоді, коли деклямує про волюнтаризм.

„Рідна Школа", а головно Т-во „Відродження", оголошують з нагоди свят у відозвах, статтях і картках: „Святкуймо без алькоголю!" Але з нікотиною можна.

Автори святочного руху заздалегідь припускають мабуть, що протинікотинний клич готов зіпсувати роботу. Бо цей та той патріот виречеться з економічних чи інших оглядів за ціну 1 злотого, або й ще меншу, горілки, лікерів і пива. Частіше буває так, що це відречення тільки позірне. В домашньому затишку родина таки закроплюється огнистою водою, бодай у виді т. зв. домашнього вина, а картку „звільняючу від напитків" поставлять на стіл аж тоді, коли в сінях застукають гості. Та як би воно там не було, досить, що у нас зачинають соромитись алькоголю і тільки вже дуже глухі закутини потурають явно панщизняному звичаєві, пяничити з нагоди свят та інших урочистих хвилин.

Одначе нікотина панує ще без ущербку і якось нікому не приходить на гадку позбутись її з хати. Бо це з нею багато трудніша справа, як з алькоголем. Відношення кожного, навіть найбільш поміркованого, курця до

нікотини таке саме, як стосунок налогового пяниці до алькоголю. Він без цеї отруї „не годен" обійтись.

При допомозі алькоголю самозатроюється менше число людей. Кожна інтелігентна і шануюча свою гідність людина вистерігається його вже хоча б тому, що не бажає осмішити себе, що є неминуче в пяному стані. І це приходить кожному досить легко, бо його кров не має в собі алькоголевої отрути, й тому організм не відчуває її „потреби". Тільки ті, що постійно попивають якісь алькоголеві напитки, бажаючи здержатись від них, мусіли б звести з собою важку боротьбу.

Курення не тільки не осмішує. Це навіть „благородний спосіб" самозатроювання. Через те це поширений поголовно й глибоко вкорінений звичай. Завдяки цьому кожний організм, що піддається такому звичаєві, стає самозатроєнцем не до вилікування.

Тут саме причина, чому відродженецька ідея в такому виді, в якому є у нас, тобто повного повздержання від алькоголю й нікотини, ніколи не зуміє захопити світу чоловіків. А коли розділити їх, так тоді фактично відроженецький рух тратить увесь свій глузд. Бо самозатроєння нікотиною вповні заступає самозатроєння алькоголем. Тоді може вправді зменшитись споживання алькоголю, але зросте консумція тютюнових виробів.

На одному абстинентському курсі, де поборювано тільки алькоголь, апостоли цього руху не випускали майже з уст папіроски. Жалюгідна іронія!

Який тоді вихід з цієї ситуації?

Тільки такий, що відроженецька ідея стане ідеєю жіноцтва. Не пора переконувати, чи навіть розказувати, нині про шкідливість алькоголю й нікотини для нашого народнього економічного та психофізичного здоровля і буття. Нині це вже очевидна правда, що коли б увесь наш народ став на грунті тих кличів, що їх проповідує Т-во „Відродження", тоді не були б йому страшні жадні хуртовини. Він би був і тілесно і морально і економічно здоровий та міцний. Тоді також жадна мати не потребувала б боятись за будуче своїх нащадків. А коли так, то чи не треба взятись за це діло, негайно, енергійно, без облуди?

ДР. ОЛЕКСАНДЕР КУЛЬЧИЦЬКИЙ

„Позиційна" чи „диспозиційна" психольогія?

(Критичні завваги до цілости індивідуальної психольогії).

Щоб чужі погляди гаразд зрозуміти, щоб вглибитись в світ чужих гадок, необхідно для них мати деяку симпатію, оцю міру прихильности для чужого становища, без якої неможливо його вірно відтворити. Саме тому, що в дотеперішніх міркуваннях не хибувало нам симпатії для засновків і висновків індивідуальної психольогії, маємо право, вірно її відтворивши, в свою чергу піддати її наприкінці справедливій критиці.

Для тієї мети пригадуємо найосновніші тези Адлєра та його школи. Перша з них: що „психольогія повинна бути психольогією позиційною, а не диспозиційною", тобто, що немає вроджених прикметностей вдачі, бо вдача з її рисками і притаманностями повстає щойно в ході життя, при співділанні „комплєксу меншевартности", наслідком такої чи іншої позиції одиниці в родині супроти рідні, р-дичів та виховної системи. Вдача є тільки витвореним через потреби життєвого становища знарядом для забезпечення себе перед почуванням меншевартности.

На місце заперечених вроджених ріжнородних прикметностей вдачі впроваджує Адлєр (є це друге його засадниче твердження) протиставлення основних гонів: гону до значіння і гону до спільноти (почування спільноти) та життєвої ситуації, в переконанні, що тим робом дасться пояснити без участи якихсь вроджених чинників, а тільки при співділанні середовища всю ріжноманітність дитячих, а опісля й дозрілих людських характерів.

Оці два основні з собою тісно звязані твердження Адлєра є для кожного педагога до того ступеня пожадані, що навіть коли б не були правдиві, варто б їм в виховній практиці дати віру. Сповнюють вони в кожному випадку ролю пожиточної фікції: корисно б було вірити, що вроджені чинники не існують і що немає меж для виховного діяння. Одначе наукова настанова домагається провірення цих тверджень, — а обєктивна провірка за ними не промовляє.

Перш за все треба завважити, що якщо Адлєр заперечує існування вроджених прикметностей людини (поза двома, а саме: гоном до значіння і почуванням спільноти) — то це цілком не рівнозначне твердженню, що вдача людини залежить тільки від зверхніх обставин середовища, а особливо виховання. Коли приймемо, що дійсно тільки ці два гони є вродженим завдатком вдачі кожної людини, то чи ж з цього виходить цілковита невизначеність її майбутньої вдачі? Ясно, що в кожному разі і гін до значіння і почування спільноти мусять мати кожне для себе ріжний ступінь вродженої „сили", інтензивности в кожної людини. Ясно, що і духові і фізичні уздібнення, незалежно від того, чи їх вважаємо за якісь менше більше оформлені „зародні", чи тільки за певного роду „готовости до діяння" — мусять бути щодо ступеня своєї

досконалости не однакові у ріжних одиниць. А якщо так, то психольогія Адлєра перестає бути психольогією „позиційною", бо вдача людини залежить вже не тільки від зверхніх впливів, але і від вроджених ріжнородних чинників; правда, не тих і таких самих, що загал їх привик вважати вродженими, та все ж таки від якихсь вроджених прикметностей. Ясно, що дитина, в якої гін до значіння великий, почування спільноти сильне, а уздібнення до вияву гону до значіння в напрямку суспільно пожиточному значні, — розвиватиметься цілком відмінно від дитини, що не має ані уздібнень до позитивного діяння, ані відповідного почування спільноти, ані навіть сили волі, необхідної до надолуження, надкомпензати браків. Словом — все ж таки матимемо до діла з інакше названими й інакше окресленими чинниками вродженими, — не будемо, як виховники, цілковитими панами виховної ситуації і тим самим ціла теорія індивідуальної психольогії не зможе залишитись в дотеперішньому вигляді.

У висновку доходимо до пересвідчення, що навіть погоджуючися з Адлєром, мусимо однак цілість його поглядів піддати, як саме ми доказали, поважним поправкам. Та чи мусимо і з його основними твердженнями погодитися — в першій мірі чи за обмеженням вроджених людині гонів і нахилів тільки до двох промовляють які міцні аргументи? Чи Адлєр піддав всесторонній критиці на дослідах розвиткової і тваринної психольогії сперті дотеперішні погляди на велику скількість вроджених гонів та тенденцій, поміж якими зазначується теж вже у звірят, наприклад птахів, зовсім відмінно іншими психольогами інтерпретований гін до значіння? Адлєр ніколи і ніде не полємізує із цими дотеперішніми поглядами, та все ж таки число вроджених гонів так радикально зменшує. Яким робом і на якій основі?

На нашу гадку, — з допомогою подекуди софістичного, мовчки прийнятого міркування: тому, що більшість, а може й усі наші діяння й чинності дають нам, коли вони вдатні, почування вдоволення із діяння нашої особи та її спроможностей, спричинюють приріст власного значіння в наших очах, — тому усі наші чинності слід вважати, — думає Адлєр, — за вияв гону до значіння. Можна собі тут поставити добре оправдане питання: чи тому, що вдоволення із себе по наших ріжнородних діяннях появляється, тож чи цей приріст значіння вважати за справжню мету і спричинника усіх чинностей, і чи можна найріжнородніші нахили до найріжнородніших діянь звести до одного спільного знаменника, одного незріжничкованого гону до значіння? А якщо так, — чи тоді внутрі цього одного гону не мусіли б ми розріжнити цілої вязанки ріжнородних вроджених тенденцій до ріжнородних діянь?

На ці заміти могла б однак індивідуальна психольогія відповісти ось яким міркуванням: за твердженням, що існують тільки такі два і так окреслені основні гони, промовляє те, що з допомогою такого власне погляду вдалося індивідуальній психольогії достаточно вияснити механізм розвитку та появу найріжнородніших рисок вдачі, як жорстокість, облесливість, упертість і т. п., що складаються на всю ріжнородність людських вдач. Що більше: практичні поради, що виникають із цих теоретичних засновків, дають позитивні наслідки, — допомагають до поборення оцих усіх хиб вдачі, доказуючи цим робом практично слушність теоретичних міркувань. Чи ж не маємо у цьому потвердження теорії, як цілости? На це питання можемо відповісти теж питанням, зверненим убік індивідуальної психольогії: чи з того, що жорстокість, облесливість, впертість в поодиноких і проаналізованих Адлєром випадках можуть виникати, а то навіть і напевно виникають із комплєксу меншевартности, виходить, що не існують і не можуть існувати поруч цього інші випадки, що в них ці прикметності вдачі є тільки і виключно вродженими диспозиціями дитячої психіки?

На нашу гадку, ніяка льогічна ймовірність чи внутрішня повязаність теорії тут не рішає. Вирішне слово за дослідом і досвідом.

РОМАН КОЦИК.

Найбільше загрозлива для нас небезпека.

В р. 1937, за офіціяльною статистикою, уродилося в заліщицькім повіті 1511 дітей, а померло 1387. З померлих, дітей до 5 року життя було аж 248. Що за страшне число! Щодо віроісповідання, то тільки одна одинока дитина з тих 248, була мойсеєвого визнання. Тих 247 нових мешканців заліщицького повіту, що їм не довелось дочекати пятого року життя, були католики і можна бути певним, що це головно наші селянські діти.

Представляючи на повнім засіданні повітової ради санітарний стан повіту, повітовий лікар подав вище наведені цифри і ними виказав, що природний приріст населення спав вже до рівня західних держав, а є вже меншим, ніж напр., у Німеччині. Браку людей не відчувається так дуже, з огляду на великий наплив кольоністів з заходу в останнім році. Одначе, коли стан буде тривати далі, то повіт, який давав до перегляду в середньому по 200 рекрутів, не дасть навіть третини. Розводячись дальше, виказав лікар, що рекрути, які приходять до перегляду, є недоживлені, 36% з них мало початки туберкульози. Якість їх є чимраз гірша так, що з деяких сіл дорівнює вже рекрутам з промислових околиць варшавського воєвідства де, як відомо, населення через надужиття алькоголю, є так здегенероване, що нема з чого вибирати до тяжчих служб, як кіннота чи артилєрія.

Докінчення на ст. 15.

З жіночого світу

Життя в Срібній Країні

через призму життя одної людини.

Від редакції: Читачки наші знають добре імя „Миколаї*) Божук". Знають його з її поезій. З її фрагментів листів до редакції. Врешті з некрольогу про неї. А ще там з спогаду її чоловіка про неї, що його подали ми в описі поїздки начальної редакторки по Підкарпатті. Ось тепер містимо лист її найближчої подруги й стриєчної сестри без всяких коментарів від себе. За листом іде біографія цеї талановитої, передчасно згаслої молодої поетки.

Високоповажана й дорога Пані Редакторко!

„Дуже пізно пишу Вам. Прикро перед Вами і перед Покійною Миколаєю. Я ж їй обіцяла написати до Вас, а Вам також. Так виразно просила Покійна: Напиши про моє життя пані Кисілевській та зашли їй знимку мою в труні і з похоронів. Напиши, чому я не відписувала. Заслала я до „Жіночої Долі" три поезії. Не видрукували, бо безнадійні вони. По моїй смерті напевно видрукують"...

Кілька разів перед самою смертю згадувала Вас і просила конче написати. Дальше вже годі зволікати, хоч і тепер не зберу думок по порядку.

Далі авторка описує свої важкі переживання з приводу смерти мами, й так висловлюється про свою покійну маму-селянку:

„Пять доньок нас мала. Всіх післала до школи. Не щадила здоровля, працювала, щоб лише нам було добре, щоб дати нам бодай середню освіту. Розуміла ціну науки й ціну свідомої інтелігенції для народу. Про смерть Миколаї та її рідної сестри Анни (померла сім днів перед Миколаєю) так висловилась: „Це для нації велика втрата, коли помруть дві такі свідомі, молоді учительки". Сама, хоч селянка, була дуже інтелігентна і свідома українка. **Нераз ми подивляли її. Початків національної свідомости набули ми від неї.** Дома я перший раз чула пісні „Гей у лузі", „Ще не вмерла". В рідним домі я найперше довідалась про Шевченка, Мазепу, Степанівну, Галєчко, звідки прийшов наш дід (з Бойківщини в Галичині). Перші молитовники мали ми з Галичини, писані фонетикою. І українського письма навчала мене мама. А як уміла виховувати характери! І товаришкою була нам, дівчатам. Її ідеалом були працьовиті, характерні, підприємчиві, а при тім веселі вдачі. Покійну Миколаю, хоч та була її тільки хресною донькою, любила дуже. Взагалі вони обидві дуже розумілися, хоч була між ними велика ріжниця в віці й освіті. Така була наша покійна мама і то не тільки в наших очах, але й в очах всіх тих, що її ближче знали.

Життя Миколої описала я так, як вміла, як її знала".

*) Властиве імя поетки — Василина; чому вона себе назвала Миколаєю, поясниться нижче, в спомині про неї.

З моїх спогадів про Миколаю Божук Штефуцову.

В Малім Бичкові є низький деревляний дім господарів (як на бичківські відносини досить заможних) Миколая Божука і його дружини Марії Грігорчук. Там 3 січня 1907 р. побачила світ Божий дівчинка Василина*). Всіх дітей в родині, що я їх памятаю, було девятеро: пять хлопців і чотири дівчині. Мама чомусь більше любила й цінувала хлопців. Всі три сестри Миколаї(Василини)померли ще за її життя. Доля не судила бути на похороні ні одної з них. Миколая любила їх усіх дуже, хоч вони не розуміли її. Крім найстаршої сестри і одного брата з найближчої рідні ніхто не розумів Миколаї (тоді ще Василини), навіть батьки, ні зокрема мама не мала зрозуміння для неї. Памятаю її з наймолодших літ: дрібне, чорняве дівчатко. Очі гарні, виразні, волосся куце. „Циганкою" прозивали її, а волосся „мишачим хвостиком". Найчіткіший спогад з дитинства це — як разом ми обороняли пшеницю від горобців. А там ідуть вже спогади з школи. Церковний дяк учив нас всіх без ріжниці співати „вірую". Найкраще пописалась Миколая. Одної неділі рівним дитячим голоском проспівала „вірую" підчас Богослуження. Це був перший її публічний виступ.

По „скінченні" церковної школи Миколая помагала батькам при господарстві, а я продовжувала свою науку. В школі захопив мене переворот і учитель зачав був учити по українськи. В Тачові стала виходити дитяча новиночка „Віночок для підкарпатських діточок". З того то „Віночка" навчилася досить довгий віршик та знала оповісти кілька нових казочок.

Одного гарного весняного дня вибралися ми дві з Миколаєю в ліс по ягоди (12 кільометрів від села!). Збирали ягоди та розповідали собі всячину. Вона свої пригоди, а я, звісно, свої враження з школи та новини з неї. І от почала хвалитися своїм „знанням" перед нею. Казки, вірші йшли наперебій. Не знаю, що я тоді там далеко й високо від людей деклямувала. Знаю тільки, що моє „знання" зробило велике враження на сестру. Завидувала мені, як сама пізніше дуже часто про це згадувала. Сказала мені тоді: „Я хо-

тіла б бути такою розумною, як ти, і знати такі гарні вірші". (Туга за знанням?)...

Було це в 1920 році. Рік пізніше збирали учнів (між іншими і моя мама) до горожанської школи в Ясіню. Пригадую собі: прийшов батько Миколаї до нас радитися з нашою мамою про наше вивінування, час відїзду й ін. З їх розмови довідалася я, котрі учні в цьому році мають іти до горожанської школи. Миколаї між ними не згадувано, тільки її молодшого брата. Причина? Мабуть старший вік, непідготованість її, матеріяльні огляди (хто бачив за двоїх платити?), а дуже правдоподібно, що на цьому заважила й менша симпатія батьків до дівчат. Миколая про наш відїзд нічого не знала. Ще пополудні напередодні відїзду пішла з Миколаєю до городу слив нарвати. Миколая щойно зійшла була з Лазу (далеко від села сіножать, в часі сінокосів косарі зовсім не сходять до села) по харчі для косарів. Слово по слові і я похвалилася перед нею своїм відїздом, та виговорила все, що знала. Куди, чого, хто відїжджає. Не знаю, не пригадую вже собі, що вона на це сказала. Знаю, що ще того дня винесла харчі в Лаз (а далеко!), вночі вернулася, а рано побачили ми її коло поїзду. Мала на собі старшої сестри „лейбан" (сірак), бо ж дома не числилися з її відїздом, то й нагортки не приготовили (коло хати обійдеться чим небудь.) Дуже був великий на неї той лейбан, аж губилася в ньому. Хлопці почали насміхатись з неї. Але Миколая, здавалось, не робила собі багато з цього. Що її можуть обходити насміхи, коли вона така щаслива, що їде на науку, буде такою розумною, як усі інші, та що найважніше, вдалося виграти справу.

Пізніше батьки купили потрібні частини одягу, точно посилали гроші на книжки й інтернат. Що мали робити з упертою донькою? (Я сказала б: з енергійною.) Незадовго зник мишачий хвостик. (Тоді ще не було моди на коротке волосся). Скоро доповнила своє знання (нас підготовляли на спеціяльних курсах) і стала одною з перших учениць. (Д.б.)

Зріст української літератури зпід жіночого пера.

Ті, що слідкують за розвоєм української літератури, запримітили напевно цікаве для нас, жінок, дуже миле явище: від кількох останніх років жінки займають одне з чолових місць в українській літературі. Найкращим покажчиком цього це літературні конкурси. За шість останніх років, в яких Товариство Письменників і Журналістів ім Франка у Львові роздавало нагороди за найкращі літературні твори, тільки один 1934 рік обійшовся без жінок. Решта пять мали між своїми лавреатами жінку і так: нагороду за 1933 між пятьома рівнорядними одержала Галина Журба. 1934 рік був „антифеміністичний". За 1935 рік другу й одиноку нагороду одержала Ірина Вільде. За 1936 рік другу нагороду одержала Наталя Королева, крім того Королева одержала першу нагороду від Католицької Акції. За 1937 рік Наталя Холодна одержала третю нагороду, а Наталя Королева знову першу від Католицької Акції, за останній 1938 рік Дарія Ярославська одержала другу нагороду. Додати б, що в 1937 році нагароду ім. Стефаника фундації нашої заморської еміграції одержала теж жінка, бо Галина Журба за свою повість „Революція йде". Гарні осяги. Бажаємо, щоб вони були ще кращі і щоб при черговій роздачі нагород одержала одну, або й кілька з них знову жінка, цим разом вже й першу.

ДЗЕРКАЛО.

Ти обурена. Сидиш на своїй софці, підбгавши коліна під бороду, і вся тремтиш з обурення. Це страшне! Неймовірне! Так, просто неймовірне! Тільки уявити собі здоровим розумом: вибираєшся особисто до того паниська (не так легко приходиться жінці просити про щось, навіть коли той, до якого вона звертається, є директором промислового тресту), вилущуєш справу, як чоловікові, і просиш... О, чи запомоги? Даровизни? Ні! Тричі ні! Праці просиш, праці відповідної твоїм кваліфікаціям. Пан директор вислухує тебе й обіцює „подумати". Зовсім конкретно обіцює, бо каже тобі зголоситися за місяць. Окрилена надією являєшся в його бюрі, а він — він... просто питає „в якій справі" приходиш до нього. Що? Пригадуєш зовсім спантеличена. Ага, праця. Він зовсім забув про те, що тобі там колись щось обіцяв. Перед місяцем ця справа могла ще мати якісь вигляди. Але тепер вона зовсім безнадійна, а він просто перед місяцем „забув".

Він забув! Вкладаєш собі між уста свою батистову, власноручно вимережану хустинку, щоб не вити, як пострілений звір.

І нагло серед такого прикрого настрою стукіт у двері, а в них розпромінене лице твоєї приятельки. Не вітаючись, кидається до тебе просто з раменами:

— Ну і що? Прийняли проєкт? Як так і думала, бо ти казала, що як не напишеш, то справа на добрій дорозі...

В першій хвилині не знаєш, про що мова. Який проєкт? Що за картка? Ах!!! Таж ти мала „поперти" перед комітетом (в якому між іншим твій вуйко головує) справу оферти молодого будівничого, чоловіка твоєї товаришки. І як це сталося, що так... зовсім забула про це?! Ти вже схильна до того, щоб робити собі докори (ця справа поправді була так мовити б основна для молодого подружжя), як раптом тебе заливає хвиля самоспівчуття і ти обурюєшся на свою подругу: що за нетакт приходити до тебе з своїми справами в той час, власне саме в той час... як ти переживаєш своє власне велике розчарування! Чи ті наші українці ніколи не наберуться такту?

ЛІТЕРАТУРА

ІРИНА ВІЛЬДЕ.

Наші батьки розвелись...

(Далі) 5)

Чи Мотря змінилась? Чи люди з нечистою совістю дістають інший вираз обличчя? — питає себе раз-враз Оля і за кожним разом знаходить успокійливу відповідь. Мотря, як щодня, ходить до праці, виконуючи при тім послідовно всі ті дрібні функції, що звичайно товаришили її виходові з дому; щодня обнюхує пергаміновий папір, заки запакує в нього свій другий сніданок, як звичайно в останній хвилині перед своїм виходом з хати, задержується на порозі й оглядається позад себе, чи шви на панчосі стоять рівно.

Треба хіба дивуватись і подивляти водночас, звідки та сімнадцятилітня вишпирала таку знамениту маску спокою. Тільки часом, ох, як Мотря з неуваги забуде надягти маску на обличчя, тоді звичайно хтось будить її високим криком. Звичайно буває це керівничка робітні панна Стефа:

— Забейко, що з вами? Стебнуєте на правім боці!!!

Мотря сполохано приводить себе до рівноваги. Нахиляється поквапно над шитвом, а в голові плентають одні й ті самі образи. Ребуси. Що це двадцять і пять злотих? Пять срібних монет з жінкою в косах. Або: один двадцятизолотовий банкнот, а до того одна срібна пятка. Скільки тих заяложених банкнотів пересунулось через Мотрині руки навіть у цій робітні (точніше тільки в робітні мала до діла з грішми, бо в гімназії... ну, так, там інакше трохи) ...Бо кінець кінців, що то значить двадцять і пять злотих?

— Забейко, я моделюю на клієнтці, пригляньтеся, це вам придасться!

Клієнтка це нотаря жінка з бальконовими грудьми. Матеріял цегляста жоржета. Мотря має свої застереження, з якими, річ очевидна, не вільно їй виїздити. Жоржета підходить на струнку постать. Тоді можна її драперувати і струнка постать виглядає ніби оповита хмаринками. В уяві Мотрі зарисовується візія червоних хмарок цинобер... ах, яке це гарне було б, якби нотарева не мала бриловатої постаті, не напирала на золотий спід.

— Тафта? — питається нотарева. Мотря прикушує губи, щоб не порснути в лице клієнтці. З глузду зїхала баба? Виглядала б в комбінації з тафти, як фестиновий блазень.

— Чи не вважають пані добродійка, що атлас буде відповідніший? — питається тактовно панна Стефа.

Розуміється, що нотарева відразу пристає на таку пропозицію. Виймає три срібні десятки й зоставляє їх на столі: може пані займуться цею справою? Вона після повороту з Карльсбаду (Мотря має охоту бодай на нагнітку наступити їй за таку балаканину)ще навіть візит не поскладала всім знайомим. Пані то розуміють? Само собою, що „пані" мусять все розуміти, за це їм платиться.

— Може ви, Забейко, скочите по той атлас? Має артистичний смак ота смаркуля, — хвалить на свій лад Мотрю панна Стефа.

Мотря здригається, як від елєктричного струму, Дослівно — так. Ні... ні... тільки не в цей мент їй чужі гроші в руки... Уф! Піт обляв її.

— Не хочете вийти до міста? — з підозрінням в голосі дивується панна Стефа.

— Якщо можливо, то прошу мене звільнити від цього — викидає з себе Мотря й зарумянюється ціла. Водночас думає щось зовсім не згідне з натурою менту: як була мала, то звикла була боронитись перед вчасним спанням: „я цілую ручку спати, я хочу ще бавитись".

Але, як пополудні панна Стефця виходить за атласом і атмосфера в робітні рідшає (хоч кожна учениця має роботу, що її до „того часу" має зробити) так, що дівчата починають оповідати собі історії з минулої неділі (ті бідні сотворіння живуть тільки від суботи до суботи), — у Мотрі дозріває нагло плян. Так нагло, як витріскує цвіт одного тропікального кактуса. Перед вечором Мотрю починає „на ніби" боліти голова. Панна Стефа пригадує собі ранішню нехіть Мотрі до виходу в місто і повірює в цей трік безсумнівно.

— Але на лиці добре виглядаєте — каже зичливо. Мотря знизує раменами: що це має спільного з румянцями на її лицях?

Потім Мотря стоїть перед емалієвою табличкою з задертою головою, ніби песик з раси малпів і — ні, не думає, бо це вже давно порішено, отже не надумується, а ворожить (всі артисти трохи забобонні): як надійде мужчина з бородою, тоді вона вступить. Хвилина, дві, три... сімнадцять і надходить мужчина з бородою. Тоді Мотря, затиснувши уста, з зухвало в бік повернутою головою ступає на перший поверх. Стіни коридору розмальовані в великі фіолєтові лілеї. Мотрі стає холоднаво від цих фіолєтових, якби вже заражених процесом гниття, цвітів. В почекальні заносить кожухами й йодоформом? Була операція. В куті сидить якась заплакана селянка. Мотря сідає собі так, щоб шиба відчиненого вікна трохи прислоняла її.

(Д. б.)

МИСТЕЦТВО.

Миколая Божук-Штефуцова, Карпатська Україна,
(З посмертної теки.)

* * *

Поети, не смійтесь, що я заспівала
Цю тиху пісню мою!
Що так я несміло тиняюсь між вами
І свої думи сную! —

Поети, не смійтесь, бо моє серденько
Зазнало горя, біди!!!
Та вже стрепенулось, як пташка весною...
Стаю я знову в ряди!..

Тепер я приспала нужду ту колишню,
Зівяло горе сумне.
Душею радію, що пісня ожила...
Прийміть, поети, мене!..

* * *

Ой, не сійся, білий снігу,
Не вийтесь морози!
Ой, засійтесь, трави в полі,
Зеленійтесь лози!

Ой, тоді піду я в поле
Раненько, раненько,
Темну хмару там рознесу,
Зрадіє серденько!

Вмиюсь в травах там раненько
Росою, росою...
Ой, розсію в чистім полі
Недоленьку свою.

О. Кисілевська.

Листи знад Чорного Моря.

(До сина).

Йдемо помалу під гору. Гасимо спрагу виноградом і говоримо про те, що бачили. Я не можу погодити оцю гостинність, делікатну чемність, а то й добродушність сьогоднішніх турків, із тим поняттям про них, яке жило в моїй уяві на підставі історичного досвіду.

Пані Катерина пробує вияснити:

— Турки й давно були дуже гостинні. Кажуть, по селах були громадські кімнати, або й маленькі дімки для подорожніх. Управа громади дбала, щоб тим чужим гостям нічого не забракло. Музулманська релігія пропагувала повне братерство, милосердя, солідарність, але... тільки для своїх, тільки для визнавців Магомета. Всі інші — то невірні джяври, що їх турецька релігія приказувала навіть силою навертати на музулманство, або безоглядно нищити, забивати, катувати.

А що турки були дуже темні (до Кемаля Паші на 80% не письменні), а вся влада світська, духовна й усі права були в рухах зфанатизованих, нетерпимих турецьких муллів, то не дивота, що й сотнями літ в більш чи менш драстичній формі царював турецький фанатизм і ненависть до джяврів. З поширенням освіти, з перебранням влади цивільними фаховими людьми й ці справи, як і всі інші, що їх позаводив великий реформатор, основно перемінилися.

Це почасти вияснює, але не переконує мене. Ми ще довго дебатували над цим і не спостерегли, як дійшли й до мети.

Кладовище? Ні... Це скоріше гарний, старий-старезний кипарисовий ліс. Уяви собі — як око сягне, незчисленні рівні, високі, сильно пахучі, поважні кипариси, кипариси, кипариси. Тільки де-не-де заблукалося інше дерево, мабуть явір. І ця таємна лісова тиша й цей спеціяльний запах старого лісу, не спрофанований запахом людських осель.

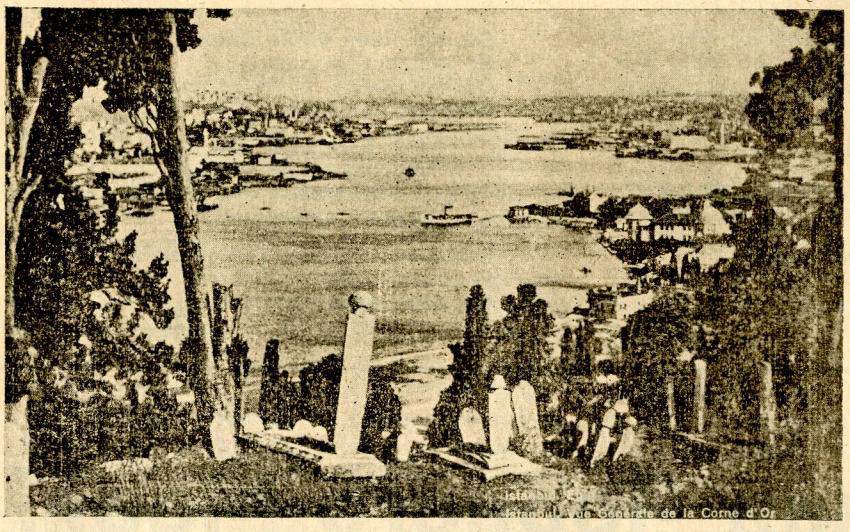
Видно, ця частина кладовища давно не рушана. (Мій Боже, чому в нас нема гарнішого слова на місце людського вічного спочинку?). Нагадало воно мені наші старі сільські кладовища, що їх так любила ще з дитячих літ. Я мабуть розповідала тобі колись, як то ми з братом (твоїм „американським вуйком") ховалися від людей на старому опущеному цвинтарищі; як читали там перші з трудом здобуті поезії Шевченка, видані ще за життя поета... І тут, як там тоді, старезні дерева з посивілими пнями, що так контрастують з молодою зеленню власного листя. Це так, як старі люди з молодою душею... І тут як там, підшиття цих дерев; це дикі колючі кущики (чи троянди?), високі, з перецвілими голівками трави й укриті в них гнучкі на тонких билах пільні квіти. А серед цього всього замість спорохнявілих, поломаних деревляних хрестиків, притьмавілі з старости, похилені на всі боки струнки мармурові нагробні плити (нагадують трохи таблиці на жидівських окописьках).

Пішли вглиб мало вживаною лісовою доріжкою. Пані Катерина наче відкриває могили: ось тут спочиває звичайний „простий" турок, а он там духовник, мулла; а там жінка, а тут і тут дитина.

— По чім же ви пізнаєте, пані Катерино?

— По цьому, що памятник простого турка завершує фез, духовника турбан, жіночий стятий рівно й звичайно має вирізьблену квітку, мушлю, сонце; дитячі стяті стіжковато.

Очима матері вмить віднаходжу оті гострі трикутнички й думаю: скільки материнських гірких сліз облило ці холодні мармури?

Старий турецький цвинтар у Скутарі.

Чим далі вглиб, тим біліші, новіші плити, але, не зважаючи на це, мало котра тримається рівно.

— Це вже таке непрощенне недбальство. Як можна не поправити в час, давати всім так хилитись. А ви кажете, пані Катерино, що турки з особливою чулістю й пошаною відносяться до покійників.

— Воно так і є. Але похилення памятника — це доказ, що душа покійника щаслива в раю. Тому жаден правовірний турок не буде памятника на могилі простувати...

Ну що ж? Що край, то звичай.

Крізь гущавик видніється ширша, мабуть головна дорога.

— Підемо цим шляхом, пані Катерино, далеко, далеко. Такого дивного безконечного лісу дерев і памятників направду не бачила ніколи.

— Підемо, підемо, — притакує пані Катерина, — але... не задалеко. Знайте, що це не байка, що я казала Петрусеві: у цьому старому, на чотири квадратові кільометри великому, кладовищі направду живуть цілі ватаги здичілих, злющих собак. Були випадки, що вони розшарпували необережних, самітних мандрівців. Минулого року ми самі, зайшовши необачно задалеко в ліс, здибали громадку таких диких собак. Тільки завдяки тому, що наше товариство було доволі численне, вони не зважились нас заатакувати.

По цьому виясненні відійшла охота від далекого проходу. Ми пішли сотню-дві кроків і сіли на поваленому пні старого кипариса. Було так тихо, спокійно — так далеко залишилися за нами всі діла, турботи цього світу. Тільки бреніли на квітах комахи, тільки сильно пахли конаючі галузки відірваного від землі дерева; підсилювала той запах ще й розцвіла материнка, що вмлівала від жари.

Розмова наша теж прибрала інший тон і зміст, як там, на долі. Мимохіть ми притишили голоси, як глушок притишує звук скрипки.

Від дійсности завернули наші думки в минуле, здавалося, так давно минуле. Виринули заховані від звичайного людського ока спогади, Пані Катерина розповідала про свої дитячі літа на далекій Великій Україні, про батька давнього військового, матір артистку. Війна застала паню Катерину чотирнадцять літньою дівчинкою, але в ці літа давно люди скоро дозрівали. На пятнадцятому році життя втікає вона з дому, перебрана за хлопця з старшим братіком на фронт. Малий „Кость" переходить справжній військовий вишкіл; дістає підвищення, стає десятником кулеметної сотні. Дістає рани й відзначення, а вкінці, на диво товаришам, виходить заміж за поручника драгонів свойого полку. Не покидаючи воєнної служби, доживають обоє розпаду Росії, беруть участь у формуванні українських військових частин — чоловік формує кінну сотню, дружина в її рядах, як бунчужний. Перші сутички з ворогом і бунчужного сильно контужено, поручник важко ранений. Лічниці, виїзд за кордон, спроба дістатися до Одеси для полагодження приватних справ.

Невдача, відворот. Туреччина. Розлука. Жінка в таборі „Селеміє", чоловік у французькому шпиталі, — вивезено його з шпиталем в Болгарію... Довго нема жадної вістки, а вкінці повідомлення про смерть друга... Скитання... Довга, важка боротьба за кусень хліба... Гегенна самітної емігрантки. Вкінці одруження з сотником — дальші злидні й недуги. Дитинка, окуплена важкою хоробою — і аж нарешті спокійніше, певніше життя й вичікування та віра в кращі дні для батьківщини, а з тим й для розкиненої по всьому світі еміграції...

Зашелестіли чиїсь кроки, заскрипів пісок під ногами чорно одітої туркені.

Відлетіла сполошена тиша. Розвіялась візія минулого. Що це ми так забулися? Це ж сонце вже низько, а ми так далеко від дому, від людей. Прощай, старинне турецьке кладовище. Бувай здорове, Скутарі!..

—о—

Марсель Прево.

НОВІ ЛИСТИ ДО ФРАНЦІШКИ.

(Далі).

Другий тип читачки.

Я буду менше поблажливий для другого типу читачки, що читає книжку для її цікавого змісту, себто для читацького сноба.

Під теперішню хвилину можна завважити, передовсім в Парижі, дивний обяв у культурному житті. На мою думку, жінки читають багато менше, як читали їх мами. Цей спад інтересу до читання, здається, появляється рівночасно із зростом читацького снобізму. Ні одній жінці з вищого паризького товариства не можна закинути, щоб вона була не культурна, чи що вона не читає. Парижанки всіх шарів суспільности мають претенсію, що вони ходять до театру, щоб побачити те, що „треба оглянути", або що читають те, що „треба читати". Можна б це виразити в дефініції: кожна жінка, що носить шовкові панчохи і їсть тісточка, має вже претенсії до інтелігенції. Дуже мало є таких жінок, що відважилися б сказати одверто: „Мене займають духові питання стільки, скільки останній стрій турецького паші. Те, що мене займає, що мене захоплює, не є надруковане в книжці й оправлене в картон. Те, що мене цікавить і захоплює, це життя, що його бачу довкола себе". Більшість жінок навпаки, думаючи про це собі нишком і влаштовуючи собі життя по тій програмі, хочуть, щоб усі бачили в них освічених жінок, які читають, — словом інтелігентних.

У лінивіших це бажання кінчиться на тім, що вони тільки бувають з інтелєктуалістами і зручно присвоюють собі кілька заслуханих розмов, що ними пізніше послуговуються дуже зле, а головно в дуже смішний спосіб. Але є жінки, що мають тверду постанову. Вони читають, цілковито не відчуваючи справжньої приємности, не маючи зовсім амбіції читанням ушляхетнювати свойого духа. Читання їх не потягає, однак вони читають, щоб читати, щоб мати можність показати, що вони це й те читали.

Вони читають так, якби відбували шведську руханку, кажучи собі: „О, Боже, яке це нудне". Вони думають, що завдяки шведській руханці вони стануть молодшими, як вони в дійсності є. Завдяки читанню думають, що стають більше інтелігентні й культурні, як вони в дійсності є. Ще можу вірити в успішність шведської руханки, однак ніколи не повірю в успішність снобівського читання.

Читати для своєї приємности не є конечною вимогою, щоб добре читати. Щоб добре читати, досить живого, щирого бажання щось зрозуміти й пізнати, навіть тоді, коли це не робить нам приємности при читанні. Ми пізнали дотепер все в світі не тому, що це приносило нам приємність, але тому, що ми хотіли все знати. Як сказав д' Алямбер: „Математика це не цісарська дорога".

Отож, снобівська читачка, яку нудить читання, не йде за цею шляхетною спонукою, з бажанням щось пізнати, зрозуміти. Вона хоче викликувати враження, якби щось знала. Вона так поводиться, якби підготовлялась до іспиту, однак так, як це роблять багато кандидатів: їй цікавий тільки вислід, а не саме знання. З цих небезпечних нахилів виходить пародія культури, комічна, або жажалюгідна, залежить, з якої точки на це дивимося. Читацький сноб не буде руководитися при доборі лєктури ніяким справжнім потягом до цеї, чи іншої книжки, його осуду не піддержує ніякий набуток культури, — його добір буде завсіди подиктований тим, щоб зробити на сучасних якнайбільший інтелєктуальний вплив, отже передовсім модою. Для читацького сноба існує література, чи фільософія, яка актуальна, або вже не актуальна. Вона думає в своїй щирості, що на твір має вплив вік і що вартість твору зменшується залежно від віку, подібно як каросерія (підвозя) в авті. Для неї нпр. поети з року 1906, чи романи з 1903 це вже старі моделі книжок; вони з огляду на їх дату, вже нічого не варті, знаменитою думкою тих творів вона не займається. Що відноситься до моделів цього року, романів, чи поем виданих в 1923, чи краще тих, що будуть видані в 1924, їй не вільно не знати їх характеристики. І ось тут треба себе показати, треба підготовити розмови, що „роблять враження".

Покажіть ваше духове обличчя, як воно в дійсності виглядає. Говоріть правду: „Це я читала, цього не читала". Скажіть: „Це я зрозуміла; мені здається, що те розумію, а тамтого не розумію". Коли ви скажете, що має якийсь смак, то фахівець дійсно заінтересується вами. Не старайтесь приподобатись йому, стосуючи свої погляди до його власних поглядів. Майте відвагу не погоджуватись з ним, майте відвагу обстоювати свою думку, але хай це буде дійсно ваша думка, оперта на обізнанні з предметом, надхнена вашим темпераментом, а не цею чи іншою фразою, що її ви читали в якімсь періодику. Фахівець буде мати приємність з такої диспути, а ви покажете йому тоді свій молодечий ум. По скінченій дискусії він дуже можливо не скаже про вас: „Це дуже освічена жінка", що зрештою для нього нічого не значить, але він скаже: — „Це бистрий жіночий ум, їй питомий, інтересний, вона має смак і власний погляд на літературу".

(К. б.)

Відновлюйте передплату на „Жіночу Долю" на 1939 рік.

Проф. Г. Т.

Суспільна вартість повісти „Полин під ногами".

Повість Дарії Ярославської „Полин під ногами" — добра повість. Авторка бистро обсервує, цікаво оповідає і порушує питання, яке повинно зацікавити ціле наше громадянство. „Полин під ногами" це не тенденційна повість, але тенденція в ній є — в найкращому розумінні слова. Без огляду на теорію, найкращий поетичний твір таки той, який відзначується не лише мистецькими прикметами, але й змістом, т. зн. який порушує важні питання чи то в житті нації, чи одиниці. В тім значенні тенденційні, пр., і „Герман і Дорота" Гете (питання виховання, супружжя, поступу, провідних одиниць і т. д.) і „Мертві душі" Гоголя (безцільне, повне егоїзму життя провідної російської верстви, що вкінці так важко на ній пімстилося) і в інших творах світового значення.

Мистецькими прикметами „Полину під ногами" не буду займатися, бо це зроблять інші краще. Мене інтересує тенденція повісти, т. зн. суспільне питання, порушене в ній. „Полин під ногами" пригадує своєю тенденцією і „Мертві душі Гоголя, і „Хату вуйка Томи" Бічер Стов, і не одну іншу повість. Живемо в інших часах, серед інших обставин життєвих, при інших поглядах на неодно. Перед великою війною — хто з нас, що мав гімназійну чи семинарійну матуру, журився, що буде робити? Місце, ліпше або гірше, залежно від того, що при своїй матеріяльній спроможності міг покінчити, на нього так якби чекало. Діти священиків чи урядників були б уважали зневагою для себе, якби їм хто дораджував був стати учителями на селі. А якби хто був кому радив іти до крамниці або стати купцем, був би почув таку відповідь, що був би її памятав до гробової дошки. Та прийшла війна і нині не то що бачимо по крамницях дітей усіх верств українського громадянства з усякими дипльомами, інженерськими, учительськими і т. д., але ще й уважаємо щасливими тих, яким удалося так приміститися. Бо багато з них сидить вдома і чекає через те, що і грошей не мають, щоб щось зачати, і протекції не мають, щоб кудись дістатися.

Вже наша молодь не боїться праці, яка б вона не була, коби лиш була, але боїться одного: тої непевности, яка звязана з тою працею, браку тої людяности, без якої годі жити. Просив Шевченко: „Обніміте, брати мої, найменшого брата", але ця просьба не дійшла ще до серць мертвих душ нашого громадянства; отих всіх директорів живців, Бурильців, Муковських і інших І тут приходимо до тенденції „Полину під ногами".

Анна Марківна — це не лише індивідуальність, це є тип. Анна Марківна — це ті всі наші дівчата з студіями — навіть найвищими, які в нас можуть бути — котрі мусять працювати по наших установах і вічно боятися, що через щобудь можуть стратити і той кусник хліба, який мають, і тому вкінці подаються і туди, куди не повинні. Їх будуче нічим не забезпечене, їх можна кожної хвилини прогнати, їх уважається робучою твариною. Чи директорові живця приходить на думку спитати Марківну, хто вона, як вона живе? Чи Бурилець має які сумніви, яку грижу совісти супроти неї? Чи Др. Муковський, той Др. Муковський, якого авторка обдаровує і симпатичними рисками, розуміє значення родинного життя? Ні і ще раз ні! Вони всі — і та інженерова, що їсть очима кожну суконку, і ті юнаки, що оглядають дівчат від голови до ніг і бачать у них тільки sexus без душі, і той Орест, що користується грішми сестри, але соромиться її, як робітниці — це наші мертві душі, які і собі і нашому громадянству нічого доброго не ворожать. Захід цінить працю, захід ломить перегороди, які ділили поодинокі верстви громадянства від себе, захід перетворює свої громадянства — по волі чи по неволі — в великі родини, а ми ще схід, схід, схід. Коли б то те, про що оповідає Ярославська, було тільки в її повісті! Але ми знаємо, що так є і в нашому житті, правда — не всюди, але є! Анночка Марківна — це ж невільниця Бічер Стов з „Хати вуйка Томи", але невільниця нашого часу. Тому „Полин під ногами" є гірким, болем переповненим „J'accuse", киненим нашій суспільності в очі. Авторка обвинувачує нашу суспільність, що ще не доросла до завдань нинішньої хвилини, що провід в ній ведуть люди без душі й серця.

Нехай наша суспільність подумає над питанням, порушеним в повісті Ярославської, т. зн. хай перейметься великим словом Шевченка, що просив обняти й любити найменшого брата. Захід робитиме, чи це кому подобається, чи ні, бо має силу. Ми мусимо це самі, добровільно робити, коли хочемо, щоб між старими й молодими, між сильнішими й слабшими, між багатшими й біднішими наступила гармонія, без якої нема ні життя, ні будучини.

Одне мене тривожить. В цілій повісті — отже і в серці Анночки нема Бога. Бога, до якого звертаються всі, що їх стрінула велика радість або велике горе. Чи це сліпий припадок, чи також вірне малювання дійсности?

Українські Господині!

Вживайте порошків до прання

вони найкращі!

„АТМО", „МІМІ", „МОТА".

З жіночого руху.

Едмонтон, Альта, Канада.

На 27 листопада м. р. українське жіноче товариство, при українській православній Церкві, в Едмонтоні уладило концерт в честь О. Кобилянської. Концерт відбувся в Інституті М. Грушевського. В концерті взяли участь: голова товариства й провінціональної екзекутиви „С. У. Канади" пані Д. Є. Яндова, вітаючи присутніх теплим вступним словом. Дальше скрипачка п. Рожа Саїк і скрипак І. Петрик, солістка співачка п. Лід. Пауш, мандоліновій і скрипковій орхестрі студенти й студентки Інституту, жіночий хор, гітаровий дует і спів (пп. Лазарович і Михальчук), фортепянове сольо п. О. Чумер, декляматорки п. Карел і п. Раїна Янда, гарний добре обдуманий реферат виголосив п. І Данильчук. Закінчено національним і королівським гимном. Всі точки випали якнайкраще.

В часі концерту заряджено збірку в користь шановної Ювілятки, що принесла 12 долярів. Іх переказано чеком до Черновець (Страда Одобеску 3)

„Союз Українок" у Калуші й Калущині.

Все на світі зміняється. Філія „Союзу Українок" у Калуші задумала, як би то зорганізувати та зацікавити наукою все сільське жіноцтво калуського повіту. Провідні одиниці зрозуміли, що цей клич переведуть в дійність через заангажовання відповідної організаторки. З хвилиною, коли при філії „С. У." в Калуші почала працювати здібна організаторка в особі п. Возняківни Степанії, свідомість та організація Калущини пішла значно вперед. Не є трудно оснувати товариство, але якраз велика штука повести працю в новім кружку. Впродовж півтора року калуська філія довела число кружків до 30.

П. Возняківна минулої зими працювала рівночасно і в рожнітівській філії Основувала кружки, вела в них працю і в селі Лецівка, де ще не було чит. „Просвіти", — Т-во „Союз Укр." поробило перші кроки в народній роботі.

Про висліди праці цеї організаторки може посвідчити й село **Довга войнилівська.** В грудні 1938 р. місцевий кружок „С. У." улаштував курс гігієнічний та кооперативні виклади від 12 до 16|XII На ці виклади прибула організаторка з Калуша п. Возняківна Ст. Перед викладами 13 грудня відбувся традиційний Андріївський вечір, на який прибуло 90 членок. Голова п. Собчакова привітала присутніх, та короткими словами заохотила всіх до дальшої праці, а опісля передала голос п. Возняківні. Зза стола котилися кріпкі слова в великий гурт жіноцтва. Бесідниця ядерно зясувала минуле нашого народу, давні звичаї, його визвольні змагання та його трагічний епільог. Опісля подала програму курсу, По рефераті відбулася дуже цікава програма традиційного вечора. Підчас перекуски присутні памятали про Т-во Інвалідів та зложили дрібні жертви.

Чергових днів відбувались виклади гігієнічні. Програма була така цікава та широка, що членки радо покидали свої щоденні заняття та спішили до читальні, щоб вслухатися в дзвінкий голос бесідниці. На кінець курсу відбувся кооперативний реферат. І тут багато зрозуміли, що наша будучність в кооперації і в переведенні в дійсність клича „Свій до свого", На закінчення виділ кружка зложив п. Возняківні правдиву подяку.

довгий валочок. Краяти на пальчики, помастити жовтком, посипати кминком трошки сіллю. Пекти на легко румяно.

Паштетики смажені, як пампушки. Зробити дріжджеве тісто з 15 дк. муки, пів шклянки молока, 2 жовтка, пів ложки руму, 2 дк. дріжджя, 3 дк. масла, 1 дк. цукру Замісити, як виросте брати столовою ложкою тіста, дати до середини ложечку начинки з січеного печеного мяса або шинки, пальцями умачаними в товщ стулити до купи. Зробити з того подовгасті булочки, дати вирости й смажити на смальці, як пампушки. З того буде 12 паштетиків.

Начинку приладити так: кусник (18 дк.) печеного або вареного мяса або шинки, посікти чи змолоти враз із намоченою й витисненою половиною булки, дати 2 білка, пів цибулі січеної і підсмаженої на маслі; можна додати ложечку тертої булки, ложечку стетани. Все вимішати добре й уживати холодне.

Індик печений. Найвибагливіший дріб це індик. Повинен бути молодий, товстий. Якщо не є товстий, нашпікувати солониною таким чином, що закладаємо солонину в шкірку так, щоб її було видно з обох сторін. Індика завжди начинюється, і то головно волє, й підва-

Що подаємо на прошений обід?

Найскромніший обід для запрошених гостей складається звичайно з зупи, мяса з городовиною, десеру в вигляді лакоминки, торта, компоту. Одначе запамятаймо: навіть на такі скромні приняття не подаємо ситної, заправленої сметаною зупи, — подається тоді чистий росіл, буліон, чистий борщ, зупу помідорову або грибкову на росолі; одна ракова зупа може бути з сметаною.

Розуміється, до зуп, коли подаємо в тарілках, даємо делікатні клюски; можна теж подати чисту зупу, буліон, росіл в відповідних не замалих філіжанках; до того тоді печені пиріжки, паштетики, пальчики.

Також мясні страви стараємося подати інші, ніж звичайно їх уживаємо. Приміром, замість гуляшу, шницлів, звичайної телячої печені, подамо щось з дробу, полядвицю, дичину, телятину під бешамелем і т. п.; до того городовина, піре з картоплі, салатка, компот. На закуску крем, морожене, торт, чи гарно дібраний й поданий компот (в кремі, галяреті і т. п.)

Опісля такі виклади відбулися у долішнім кружку в Землянці та по інших кружках,

Цікаво нам, чому в районі стрічаємо тільки ту молоденьку та метку одиницю п. Возняківну, а виїмково п. Чорпітову.

П. Возняківна веде загальні збори, курси, реферати, анкети, і т. д. та працює в канцелярії філії. Праця в кружку Довгій войн. розвивається дуже гарно особливо там, де головою є п. Собчакова, дружина місцевого пароха. Членки вишили артистичні хоругви до церкви рушники до читальні та дальше працюють над собою.

Господинські курси.

Читачки! Знайте, що філія „Сільського Господаря в Коломиї уладжує в Коршеві тримісячний господинський курс. Заохочуйте селянок, хай з того користають, але такий курс знаменито доповнить теж знання інтелігенток, особливо цих, що хотіли би працювати, як інструкторки по наших селах. Кошта науки, й удержання всього 105 зл. себто по 35 зл. місячно. Курс вестимуть від 10 лютого до 10 травня фахові, кваліфіковані сили. Викладатимуть про хатнє й надвірне господарство, городництво, гігієну, працю в товариствах, важніші відомості з кооперації і т. д. Зголошуватись до філії „Сільського Господаря" в Коломиї, вул. Собіського 54.

Господинська школа.

Нагадуємо теж, що в Шибалині біля Бережан є стала господинська школа, в якій наука триває 10 місяців. Якраз тепер початок курсів. Заохочуйте селян користати із цеї школи. По ближчі інформації писати на адресу: „Господарська Школа в Шибалині, почта Бережани"

Коротенькі поради щодо здоровля.

Уживаймо сировин і сирої квашеної капусти, сирої моркви в виді салатки з хріном і сметаною. Уживаймо соку з брукви, соку з цитрини, кого стати, хай хоч час до часу купує помаранчі, мандаранки. Дітям конечно крім цього давати тран, сиру моркву. Поширюйте ці ради й серед селян.

Бережіться грипи!

Вистерігатися перебування серед великої юрби. Не відвідувати хорих на грипу. Перестерігати усіх правил щоденної гігієни (полоскання уст розчином окисненої води, 3% борної кислоти, миття рук перед їдою іт. п. При першій недиспозиції положитися до ліжка, як не поможе, покликати лікаря.

Культурний вихід з клопітливої ситуації.

Одна наша читачка пише нам: Оце недавно була я в справжнім клопоті. Приїхавши з села до дентиста, мусіла задержатись в місті кілька днів. Замешкала в товаришки. Ніяково мені було, що моя товаришка навіть чути не хотіла про якусь винагороду. (Знаю, що їм не переливається). Я знайшлась в клопотливій ситуації. І тоді рішила я: замість грошей, яких товаришка не хотіла приняти, я купила їй вашу куховарську книжку з 430-ома приписами: **„Як добре й здорово варити"** та цікаву з описами екзотичних подорожей О. Кисілевської: **„Під небом півдня"**. Від цього культурного дарунку вже не могла відмовитись, бо як би це виглядало, що хтось відмовляється від книжки? Потім її чоловік казав, що була захоплена обидвома книжками

Якщо по зупі дамо рибу (варену, а не смажену) в майонезі чи з відповідною підливою, вже обід буде парадніший. Якщо замість риби хочемо дати два мяса, то робимо одне біле, друге темне, або подаємо найперше на гарячо шинку з хріном, або бефштички з полядвиці, котлєтики з дробу, паштет у французькому тісті і т. п.

Ще сутіший обід буде, коли по мясах перед салатками подамо делікатну городовину. Каляфіор, шпараги, городиновий накипляк (будень), чи то нашу улюблену національну потраву — голубці, але з доброю сметановою підливою, а не з шкварками.

Не забудьмо, що дуже важною справою є те, щоб усі страви були якнайкраще подані, прикрашені зеленою гичкою з петрушки, ярмужу чи салати, кольоровими галяретками, бурячками, яйцями, і т. п. Также на столі треба вміло, ріжноманітно гарно укладати, чергувати полумиски з зимними перекусками, тістами, овочами і т. п.

Скромна вечірня перекуска може складатися з холодного буфету, себто: шинки, салатки з майонезовою підливою, канапок, торта, чи дрібних тісточок, чайничків. Коли гості будуть бавитися довго, поза північ, може й до ранку, тоді додати ще й теплу печеню, найкраще дріб, себто індик, качки, і т. п., також борщ у філіжанках, пиріжки печені.

В карнавалі подаємо замість тіст пампушки, вергуни (хрустики). Все обовязково подаємо добрий гарячий чай. Замість пива, вина так до обіду, як і вечері, господиня повинна злагодити добрі, не ферментуючі напої (хлібовий, цитриновий чи овочевий шампан, що його ладять на три дні наперед) і подавати їх так, як подавали давно пиво, вино.

ПРИПИСИ.

Вітаміновий сирник. Треба: пів кіля свіжого сира, 12 дк. (2—3 ложки) свіжого масла, 25 дк. (шклянка) цукру піску, добре втерти. Додати для запаху обтерту шкірку з цитрини. Один банан, одину помаранчу, одне яблуко дрібно покраяти і вимішати з утертим сиром. Їсти сире. (Подала п. др. М. з Праги).

Крухі пальчики до чистих зуп (борщу буліону і т. п.). Треба: 20 дк. вареної картоплі, 20 дк. муки, сіль, 1 яйце, 15 дк. смальцю, 1 жовток, кминок. Замісити тісто з пімнятої картоплі, муки, смальцю, 1 яйця, соли. Робити тоненький

Листування редакції.

Хв. Централя С. У. Канади: За добру память і побажання для редакторки й цілого редакційного збору, сердечно дякуємо. Ваша довголітня прихильність додає нам віри в свої сили й охоти до праці. Передплати від товариств жіночих: ім О. Б. в Гафорд, Княгині Ольги й О. Б. в Гронлід, тов. ім. О. Кобилянської в Роза Ман, тов. ім. О. Пчілки Преліт і дар на пресов. фонд від. тов. ім Л. Українки в Форт Френсис отримали. Сердечна дяка за труд, а тов. з Форт Френсис за жертву.

В. п. Д. Є. Яндова, Едмонтон, Альта: Чи одержали нашого листа? Щирий привіт!

Хв. тов. „Мироносиць" в Чернівцях: Шира дяка за память і побажання. Привіт всім членкам на руки Вп. пані голови О. Сірецької.

Хв. тов. „Жіноча Громада" Чернівцях: За побажання, висказані на шпальтах „Часу", щире спасибі!

Вп. п. О. Кобилянська й п. п. Панчуки, Чернівці: За добре слово й згадку при святій вечері пересилаю велику подяку. Й моя душа була з Вами. Чи дістали мойого листа й чек на 12 дол. від жіночого товариства при правосл. церкві в Едмонтоні, Канада? Був там і лист п. Яндової й програма концерту. ОК.

Вп. п. Шевчукевич Оля, Чернівці: За побажання редакції й усім читачкам й працівницям „Ж. Д." дуже дякуємо. За цінні дописи теж. Вітаємо.

Нашим другам в Китаю: п. п. Мельникам, п. Яблонській й п. Слоньовській (з Пекіну) велика дяка за память й привітання. Ми серцем, думками з вами.

Зокрема Вп. п. М. М. Сердечна дяка за память. Всі милі даруночки дійшли до наших рук. Сподіємося, що й наша рада Оликові (в газеті) теж дійшла до Вас. Привіт всім вам.

Вп. п. Забєлли, Царгород.: Листа й привіти одержали. Дякуємо за інформації. Здоровимо вас усіх.

Вп. п. Буря Воскресенський, Карпатська Україна: Ваш допис „випросила" в нас редакція „Світу Молоді" Сподіємося, що ні Ви, ні шановний Боршош нічого не матиме проти цього. Чи одержали від нас листа? Привіт.

Вп. п. Боршоші, Карпатська Україна.; Сердечно дякуємо за вістку й приєднані передплатниці. Газету висилаємо на вказану адресу.

Вп. п. проф. М. Омельченкова Модржани: Прохаємо не забувати за своїх приятелів з „Жіночої Долі". За побажання й дописи щира дяка. Чекаємо дальшої вістки.

Вп. п. В. Божуківна, Карпатська Україна: Дуже дякуємо за прислані матеріяли. Аж не хочеться вірити, що то світлина мертвої вже людини, така гарна бл. п. Миколая у труні.

ПОРУЧАЄМО нову збірку нашого талановитого, молодого письменника Василя Ткачука п. з. „Зимова мельодія". З незвичайно милим зовнішнім виглядом збірка високо мистецьких нарисів, **видана накладом автора,** коштує тільки 1 зл. Взиваємо всіх наших читачок набути для своєї бібліотеки „Зимову мельодію". Книжка матеріяльними засобами молоденького автора не може роками чекати на покупця. В чергових числах напишемо окремо в літературному відділі про „Зимову мельодію".

Привіти.

Оцею дорогою передаємо нашим шановним читачкам сердечні привіти, що їх за посередництвом нашої газети передали їм оці вп. громадянки й товариства: **Союз Українок Канади, Мельники з Китою, Кочани з Америки, родина Ольги Кобилянської з Буковини, Іванна Пуцентело з Америки, Забєлли з Туреччини, Боршоші з Карпатської України.**

Найбільше загрозлива для нас небезпека.

Докінчення зо ст. 5.

Аналізуючи цей стан, лікар довів, що причини цього є ось такі: 1) пізне одруження родичів, а в звязку з цим опізнювання приходу на світ потомків, які уроджені зо старших родичів, є з природи вже слабші; 2) брак опіки над матірю й дитиною (у нас законом наставлена є охорона зайця, серни і взагалі усіх диких звірят — матері селянки ні); 3) незнання найпростіших умовин гігієни немовляти серед селянок; 4) причиною такої великої смертности немовлят була в части в повіті епідемія червінки (дезинтерії), яка через недбальство матерів, робила страшні спустошення серед дітей, а головно брак опіки.

Вислухавши тих виводів повітового лікаря поляка, вважаю за вказане подати це до ширшого відома, за посередництвом такої газети, що її читають ті, до яких ті слова повинні відноситися, а саме наші жінки.

Про небезпеку, яка загрожує нам з такого стану, в який ми котимося, не буду розписуватися, — це мусить кожний з нас мати перед очима. Не стане нас тут, прийдуть інші. З цим питанням, на мою думку, повинні бути добре обзнайомлені наші священики, які ведуть метрики; шкода, що вони не забирають у цій справі свого голосу.

На тему цю хотів би розвести ширшу дискусію на сторінках нашої преси і тому прошу наших жінок висказатися, а Хв. Редакцію помістити цю статтю.

Цікаво, як стоїть справа в інших повітах.

Не забудьте, що цього тижня треба вислати 1·50 до редакції „Жіночої Долі" на календар „Жіночої Долі" на 1939 рік. Спішіть з замовленням.

Чи ваші діти хорували на свята?

Питаюся тому, що через недугу в додатку чужих дітей мала я попсовану половину свят. Другого дня свят була наша родина запрошена до наших приятелів на селі. Вибрались ми туди з дітьми і застали там цілий шпиталь. Двоє дітей лежало в ліжку, хорі на шлунки. Мусіли аж лікаря взивати. Виявилось, що діти дали „собі духа" з шоколядковими прикрасами на ялинку. Моя приятелька почала завидувати мені моїх потіх з „струсими жолудками". Тоді я станула в обороні своїх дітей, доказуючи, що вони ще більше „обголили" свою ялинку. Що показалося? Зовсім просте явище: — я купувала всі шоколядові прикраси на ялинку тільки „Фортуни Нової", моя приятелька купувала що попало й де попало. Наслідки не дали довго чекати на себе. Тепер моя приятелька десятому переказує: — Тільки „Фортуна Нова". О. П.

НОВИНКИ.

Не ховайте ніколи грошей по скринях чи за образами, а складайте їх на вкладкову книжечку ощадности **в Кооперативному Банку „Дністер" у Львові, вул, Руська ч, 20.**

Найважнішою справою для Карпатської України є сьогодні справа перших виборів до українського сойму, що відбудуться дня 12 лютого. Цей день стане справді історичним днем у житті Карпатської України. На вислід виборів жде не тільки вся Карпатська Україна, не тільки ввесь український народ, де б він не жив, — жде на нього ввесь культурний політичний світ. До виборів ідуть українці Підкарпаття під кличем: „Один Бог, один народ — одна партія". Тою партією є „Українське Національне Обєднання". На чолі листи, яку видала ця партія є премієр Карпатської України п. др. Августин Волошин а дальше самі чільні, високо ідейні знані громадяни. Всіх кандидатів є 32. Між ними 8 селян, 5 священиків, 4 адвокатів, 4 учителів, 2 лікарів, 2 журналістів, решта інших професій. Як бачимо, є заступлені всі стани. Крім українських будуть ще по одному послові: чеський, німецький, словацький. Треба надіятися, що всі українці й українки на Підкарпатті сповнять свій великий і почесний обовязок та поспішать до урни виборчої, щоб віддати свої голоси на цю одиноку листу.

Позатим життя господарське, культурне, освітне, організаційне в повному ході. Відкривають там щораз нові школи, будують дороги, вишколюють власну жандармерію, службу безпеки і т. д.

Відповідь міністра внутрішніх справ на інтерпеляцію посла В. Болюха у справі побиття військовим відділом п. Іванни Блажкевичевої Міністер Славой - Складковскі відповів, що військовий окружний прокуратор у Львові почав доходжування у повищій справі. Слідство ще не скінчено. По його закінченні, як заявив міністер, особи, яких вину стверділться будуть потягнені до відповідальности. Побачимо, який буде вислід. Кромі цеї інтерпеляції в своїх промовах й інтерпеляціях порушили українські галицькі посли й сенатори багато важних і болючих справ. Промову посла Витвицького, в якій обговорив всі сумні знані події, що зайшли в нашім краю в кінці мин. року, в газетах було сконфісковано й доперва в наслідок інтерпеляції до міністра внутрішних справ конфіскату ухилено, Промову цю щохвилини переривано.

Жахливий землетрус в полудневій Америці. Вночі з 24 на 25 січня навістив провінцію Чілє в полудневій Америці землетрус, який зрівнав зовсім з землею міста Чілян і Сан Карльос. У самім місті Чілян згинуло й зістало ранених стокількадесять тисяч людей. Страшну смерть знайшли під звалищами театру всі присутні на виставі, бо з театру ніхто не вратувався. Місто переповнене глибокими пропастями, що повстали підчас землетрусу. До них кидає військо масово вбитих. Рятункова акція тому втруднена, бо землетрус понищив телєфонічні дроти й залізничі дороги. На місце катастрофи відлітають лікарі літаками. В рятунковій акції бере участь і військо.

Великий тріюмф генерала Франка. Національні війська генерала Франка заняли столицю Катальонії, Барсельону. Здобуття Барсельони рівнозначне з упадком червоних військ в Еспанії. Увесь протибільшовицький світ радісно піднесений цею перемогою. Занепокоєна одначе дуже Франція, бо перемога ген. Франка це виграна Італії й Німечини, які обсадять границі Франції від сторони Еспанії та будуть її непокоїти. Покищо Франція не може собі дати ради з масою утікачів з занятих генералом Франком територій. Франція зброїться, бо є небезпека збройного конфлікту з Італією.

Нагороджено поета Карпатської України. Третю цьогорічну (першої не признано нікому) літературну нагороду **Товариство Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка** признало поетові з Карпатської України, Іванові Колосові за його збірку поезій „Мої молоді дні."

ВЕСЕЛИЙ КУТОК.

Не беріть собі цього до серця.

— Правда, прошу пана, що моя донечка є зовсім до мене подібна?

— Не беріть собі цього так до серця.. Вона з часом вигарнішає,

Нема ріжниці.

— Кажуть, що блєндинки мають ліпше серце, як брунетки.

— Не вірю. Моя жінка була вже брунеткою і блєндинкою, а все однакова.

Кіно „МАРС" **Від 3. II. 1939.**

ДАНЄЛЛЄ ДАРРІЄ
у фільмі французької продукції
„ХИМЕРНА ЕКСПЕДІЄНТКА"

Господині! У Вашій свідомості наш успіх!
Уживайте: **„ПРАЖІНЬ"** ПІДМІНКУ КАВИ
КООП. ФАБРИКИ „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ". **„ЛУНА"** ЦИКОРІЮ
Львів 24. Жовківська 188.

Народні взори гуцульські полтавські бойківські подільські
знайдете в альбомах „НОВОЇ ХАТИ"
8 таблиць коштує 3·20 зл.
з пересилкою 4·— зл.
Замовляти в усіх українських книгарнях.

Українська волоконна вирібня
Фабрика „ТЕКСТИЛЬ"
інж. І. ЛУЧИШИН і С-ка в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Лукасінського 8.
Виробляє і має на складі: 1) першорядні вовняні матеріяли-самоткани на убрання та 2) найріжнородніші панами й полотна до вишивання: макко, шовк, лен. **Ціни конкуренційні!**
Український консумент купує вироби укр. робітника!

Садженици винограду,
у відповідних на наші землі відмінах.
Деревця і кущі овочеві,
великий вибір.
Садженици на живоплоти поручає
РОМАН КОЦИК
Хмелева, p. Drohiczówka. Цінники даром.

Redaguje i wydaje O. Kysiłewska, **Kołomyja Zamkowa 37.** Odbito na maszynie: W.Grütza Kołomyja Piłsudskiego 16.
З друкарні „ДЖЕРЕЛО" в Коломиї, Косцюшка 15. **Drukarnia „Dżereło" Kołomyja,** Kościuszki 15.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Ціна цього числа 35 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Начальна редакторка й видавець: О. Кисілевська.

Рік XV. Коломия, 15 лютого 1939. Ч. 4.

ЗМІСТ:

Бє живий струмінь.

Треба здати собі справу з ситуації.

ДР. ОЛЕКСАНДЕР КУЛЬЧИЦЬКИЙ: Світла й тіні індивідуальної психольогії

ДАРІЯ ВІКОНСЬКА: Степ.

Життя в Срібній Країні через призму життя одної людини.

Др. Н. СІНГАЛЕВИЧ-МАЗЕПОВА: Переливання крови.

ІРИНА ВІЛЬДЕ. Наші батьки розвелись. (Далі).

ІВАН КОЛОС: Ранок. (Вірш.)

О. КИСІЛЕВСЬКА: Листи знад Чорного Моря (далі).

Свято Соборности в Хусті.

Критика й бібліографія.

Що носять?

Мода в косметиці.

Куховарські приписи.

З нашої господарської праці.

Листування редакції.

Новинки. Анонси.

Підземні водозбори (цістерни) в Царгороді.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ"

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Передплата на 1939 рік на

1) **«Жіночу Долю»** (саму) на рік — — — 7·— зл.
(Для заграниці 2·— ам. дол.)
2) **«Жіночу Долю» і «Жіночу Волю»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
3) **«Жіночу Долю» і «Світ Молоді»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
4) **«Ж. Долю», «Ж, Волю» і «Світ Молоді»** 12·— зл.
(Для заграниці 3·— ам. дол.)
5) **«Жіночу Волю»** (саму) — — — — — 3·— зл.
6) **«Світ Молоді»** — — — — — — — 3·— зл.
(Для заграниці 1·— ам. дол.)

Адреса: КОЛОМИЯ, Замкова, 37.
Редакція «Жіночої Долі», Kołomyja, Zamkowa, 37, **Poland, Europe, Red. «Żinocza Dola»** Конто ПКО — Львів 511.923. **Число розрахункового переказу 4.**

В Румунії передплату вносити на адресу п. **Дмитра Геродота** (Bucuresti, IV. Strada Delea - Veche, 45), або на адресу: „Bazar", Cernauti, Str. Andrei Sagana 2|I.

Передплата виносить:	Річно.	На 6 м.	На 3 м.	На 1 м.
„Жіноча Доля"	300 леїв	160	85	30
„Жіноча Воля"	80	45	25	10
„Світ Молоді"	120	65	35	15
Всі три журнали разом	450	230	120	45

Передрук дозволений за поданням джерела.

БЄ ЖИВИЙ СТРУМІНЬ.

Як у народі, так і в поодинокім людськім організмі є чимало причаєних, захованих перед свідомістю, зарезервованих на найчорнішу годину — сил. (Природа вміє бути однаково гойна й ощадна). Тільки в хвилині небезпеки, в обличчі смертельної катастрофи, в тім скрайнім випадку, коли одна хвилина проволоки може стягти смертельний удар, — заховані в підсвідомості сили дають про себе знати й рятують людину від, здавалось, невідхильної катастрофи.

Не є це самі гарні слова, що, не доказані фактами, нагадувати можуть векслі на високі суми без покриття. Ні. Над цим явищем, себто над оцею прихованою силою в людині, що озивається щойно в хвилині смертельної небезпеки, задумувався між іншими й відомий письменник і фільософ Морис Метерлінк.

Він м. ін. наводить приклад, що підчас автомобілевої катастрофи, як авто летить у пропасть, когось з пасажирів просвічує, якби блискавкою прорізує, спасенна думка, що наказує цій людині в одній секунді заховатись так, а не інакше — і людина та врятовується тоді, коли інші гинуть.

Метерлінк робить з цього загальний висновок і каже: — Людина, що улягає катастрофі, не має вже згори життєздатних кваліфікацій.

Прикладів на те, що в людині дрімає більше сил, як вона знає, дає нам чимало й життя. На першому місці треба б поставити приклади з життя матерів.

Бувають випадки, що вводять у подив і не дають себе так легко пояснити. Авторці цих рядків знайома одна мама, яка в смертельнім випадку своєї дитини, не мігши додзвонитись до лікаря (показалось, що дзвінок зіпсувався саме напередодні), прожогом кинулась до високо положеного вікна, вибила собою шибу й так дісталась до середини.

Дитину врятовано, але коли цій матері згодом при деннім світлі показано дорогу, якою вона дісталась туди, вона сама не хотіла вірити, що це було можливе.

Цю саму приховану інстинктивну силу самозбереження має в собі й обєднана, повязана вузлами традиції і крови, людська збірнота — народ. В час, коли йому не загрожує ніяка внутрішня, ні зовнішня небезпека, народ звичайно витрачає свої сили на розчленування свойого організму на партії і партійки, на групи й надгрупи, які з черги зуживають свою енергію на взаємне поборювання. Сказав би хто, що, не маючи нагоди з неприятелем, вони самі між собою виладовоюють свої войовничі інстинкти.

Так. Але хай тільки блисне який сигнал небезпеки знавовні! Тоді народ, який має, як каже Метерлінк, „життєві кваліфікації", мобілізує всі свої сили, в мить одну зцілює свій розчленований організм в одне тіло й сторожко вичікує дальших потягнень неприятеля.

Живим прикладом цього може бути наше Підкарпаття. Ще так недавно, ще тому рік панувало там так само велике зріжничкування й партійництво. А сьогодні ввесь народ визнає тільки один клич: **Один Бог, один народ, одна партія.**

Певно, зміні цій у великій мірі прийшла на поміч своя влада, але з другої сторони своїй владі стало помічним і те духове, внутрішнє зцементування народу.

„Один Бог, один народ, одна партія"...

Так діється на Карпатській Україні, а як у нас мається **направду** справа з тією, такою популярною тепер, консолідацією?

Перш за все слід відмітити, що в нас почались балачки, переговори й пресова кампанія за обєднанням — далеко ще перед повстанням автономної, української держави на Підкарпатті. І що ж? Дальше говориться про консолідацію... а водночас ця підготова до неї не перешкоджає змагати конкуренції між поодинокими товариствами, творити нові політичні партії, нові „фронти" і нові концепції політичних „аліянсів".

Та при цім слід занотувати ще одне дуже **знаменне** й дуже відрадне явище: село, наше українське село, самочинно відкидає під цю пору всяку партійність і політиканство. Незручно тут наводити приклади, але вони є. Є випадки, де колись дуже розполітиковані селяни сьогодні самі звертаються до своїх міських опікунів, інтелігентів:

— Не хочемо партійности. Маємо її вже досить у себе. Хай і в нас буде один народ і один національний провід.

Звертаємо увагу на цей мент усім тим, що мають звязки з селом і співпрацюють з ним. Звертаємо увагу й остерігаємо водночас: село має чуйніший інстинкт від нас, міських людей.

Інстинкт той висилає свої перші сигнали: геть партійництво, геть ялове політиканство! Геть все дрібничкове, вузькоглядне — бо в історії грядуть вагітні своїм далекосяглим значенням події, які вимагають від нас збитись в-одно, як табун коней в обличчі небезпеки.

Треба здати собі справу з ситуації.

Аж дивно, як ми, на 88% селянський народ, на загал не доцінюємо й не розуміємо наших господарських, зокрема господинських завдань. Інтелігенція часто подібна до тої неосвіченої сільської господині, яка наївно впевнює, що вміла б господарювати, коби мовляв було на чім, вміла б зварити, коби було з чого. Подібно загал наш, часто навіть організованого, освіченого жіноцтва, є все ще тої думки, що господинську ділянку на селі в кружках може повести дуже легко не фахова сила, і що майже не потрібна фахова допомога агрономів чи інструкторок „Сільського Господаря".

Справді трагічне непорозуміння, що може відбитися катастрофально не тільки на кожному поодинокому сільському господарстві, а на цілому нашому народньому господарсько-кооперативному житті. Треба здати собі справу, які важні, преважкі в наслідках часи тепер переживаємо. Треба цим інтересуватися всім тим, що мають до діла з селом, якщо не хочуть брати на свою совість наслідків свойого легковажного підходу до цеї цілої справи.

В чому річ?

Годі це в коротких словах зясувати. Нагадаємо тільки: все господарство, якщо воно має приносити хосен і оплачуватися, опирається сьогодні на двох засадах: 1) вмілому плеканні й науково устійненому господарюванні, як у годівельній, так і рослинній господарці, і в спільному, кооперативному збуті всіляких здобутків тої господарки.

Сьогодні не байдуже нам, чи чиясь корова молочної раси, чи ні; чи господиня дістане від неї більше чи менше молока, чи те молоко буде чисте, здорове й де господиня подіне це молоко. Бо від того залежить існування цілої нашої молочарської господарки, а саме: якщо молока не буде стільки, що закон жадає, й такого як треба, — то наші кооперативні молочарні можуть втратити право існування. А від розвитку молочарства в значній мірі залежить добробут нашого народу. Нам не байдуже, які дерева, кущі, рослини плекає кожний господар, господиня в свойому саді, полі, городі, бо від цього буде залежати за кільканадцять літ, чи візьмемо участь в експорті, у фабричних перерібках цих плодів нашої землі, чи будемо виключені з цього.

Нам не сміє бути байдуже, яких курок в котрій околиці плекають наші господині, як їх приміщують, як їх годують, скільки і якого вигляду мають яєць й де ці яйця дівають, — бо якраз вже йде в цілому краю перебудова птахівничого господарства: — переміна рас, перебудова курників, й контрактовий збут яєць, до якого матимуть право в першу чергу господинські організації, себто Секції Сільських Господинь і Koła Gosqodyń Wiejskich.

Треба додати, що попри контрактування збуту яєць, наладнується рівночасно також збут годованої битої і живої птиці. Вміло поставлена птахівнича господарка м же стати не гіршою господарською ділянкою, як і молочарство. Але так само, як молочарство, вимагає фахового безнастанного догляду, великого знання й умілого ведення — бо вимоги щодо експорту великі й змінні.

Оце тільки дуже-дуже побіжне, поверховне торкнення що-головніших, дуже важних господарських справ, які мають у нашому народньому житті величезне, просто епохальне значення. З цього мусять здати собі справу насамперед всі ті, що мають вплив на село. Всі ті, від яких у великій мірі залежить те, чи сільське жіноцтво зрозуміє, які важні завдання перед ним; і що треба йому якнайскоріше гуртуватися в своїй становій організації та вчитися так само, як вчаться нової господарки мужчини господарі, як мусить вчитися нового господарювання сільська молодь у Хліборобському Вишколі Молоді. Дай Боже, щоб це зрозуміння прийшло для нас якнайскоріше, щоб не прийшло запізно.

Конкретно: без Секцій Господинь, якщо їх не заложимо в кожному селі при кожному кружкові „Сільського Господаря", цілі великі околиці нашого краю можуть бути виключені від цілої розбудови нашої господарки на нових, вимаганих законом засадах.

ДР. ОЛЕКСАНДЕР КУЛЬЧИЦЬКИЙ

Світла й тіні індивідуальної психольогії.

(Критичні завваги до цілости індивідуальної психольогії II).

.ндивідуальній психольогії не вдалось, — такий був остаточний вислід наших критичних завваг, — провалити дотеперішню психольогію диспозиційну та заступити її т. зв. психольогією позиційною. Не вдалась провести доказу, що немає вроджених чинників, які б спричиняли ріжнородність людських вдач, бо навіть коли б ми погодилися з основними твердженнями Адлєра, могли б щонайвище інакше провести граничну лінію поміж тим, що вроджене, і тим, що надбане, ніколи од-

нак не вдалося б нам існування вроджених чинників заперечити. Вроджені були б, як ми це намагались доказати, критикуючи Адлєра з його ж власного становища, не поодинокі риски вдачі, але ступені напруги основних двох гонів та кращий, або гірший стан ріжнородних уздібнень, тобто „функційних готовостей". —

В дальшому ході наших критичних завваг показалося, що немає теж льогічної переконливости в самій спробі Адлєра звести усю ріжноманітність людських нахилів і гонів до двох тільки, — гону до значіння і почування спільноти. Це, що вдатна діяльність, коли довершена, спричинює в наших та чужих очах приріст значіння нашої особи, не є достаточним доказом на це, що кожна чинність саме на осягнення цього приросту є наставлена та що з а д л я н ь о г о вона доконується. Виявилось дальше, що спроможність вияснити ріжнородність рисок вдачі з допомогою двох засадничих гонів та комплєксу меншевартности не доказує, що ті самі риски вдачі не можуть в інших випадках бути вродженими прикметностями.

Із сказаного можна б зробити необережний, надто смілий висновок, що якщо основи теорії Адлєра захитані, — тим самим нестійна цілість конструкції і що за тим йде: вартність кожної її частини стає проблєматична. Так однак не є: тіні, що впали від критичних гадок, тим більше підкреслюють ясні сторінки індивідуальної психольогії. Погляди Адлєра показались, коли ближче приглянемося ходові наших критичних завваг, не стільки хибними, скільки передчасно узагальненими.

Не підлягає сумнівові, що гін до значіння і почування спільноти є дуже важливими складниками нашої психіки. Не підлягає сумнівові, що протиставлення цих двох гонів, укупі з обставинами середовища, особливо виховними, можуть спричинити й спричиняють появу комплєксу меншевартности, із усіми наслідками, тобто найріжнороднішими відємними рисками вдачі. Але і не підлягає, на нашу думку, сумнівові, що побіч двох Адлєром признаних вроджених гонів око характерольога бачило б багато інших тенденцій, що або цілком не даються підтягнути під поняття „гону до значіння", як наприклад гін половий, чи всі тенденції „культуротворчі", нахили й зацікавлення теоретичні, естетичні, релігійні; або дадуться звязати із гоном до значіння тільки посередньо крученими стежками софістичних міркувань. Тому в остаточному підсумку ми присилувані сказати: погляди Адлєра не є х и б н і, вони — н е п о в н і. Вони правдиві тим, що вони твердять в обмежених границях провірених випадків, які можна звязати із „комплєксом меншевартности". Але з другого боку не всі, далеко не всі випадки дадуться підтягнути під поняття „проявів комплєксу меншевартности". Тому ані в теорії, ані в практиці не можна обмежитися до поглядів Адлєра. В теорії треба побіч одноманітности гри чинників, що їх узгляднює Адлєр, доглянути у людській душі мікрокосмічну нескінченість психічних проявів інших поминених і недосліджених Адлєром тенденцій до творення цінностей вітальних, як здоровля, естетичних, економічних, релігійних, що можуть бути незалежні від гону до значіння. Усі ці тенденції треба прослідити, очевидно не обмежуючись до відтинка дитячих літ, коли вони саме не проявляються, але в повздовжному прорізі цілого життя із особливим узглядненням віку дозрівання, найважливішого, на нашу гадку, для оформлення вдачі. Цього всього Адлєр не міг зробити, коли заперечив існування інших гонів, крім відомих двох. Задивлений в „комплєкс меншевартности", як центр вдачотворчих сил, не вважав навіть потрібним простежити „почування спільноти", що його існування чейже сам признає, не цікавлячись однак ближче його розвитком та ролею.

Погляди Адлєра не творять достаточно широкої підстави теж і в ділянці виховної практики. Побіч влучних і численних протисередників для поборення комплєксу меншевартности потрібні ще конкретніші поради для розвинення суспільної настанови. Дальший розвиток індивідуальної психольогії, що його представником є Кінкель, йде саме оцим шляхом. Негативні методи протидіяння комплєксові меншевартности мусять бути доповнені теж позитивними засобами: вмілим плеканням оцих річевих, не егоцентричних культуротворчих настанов на красу, добро, святість, правду, що складаються на духове єство людини.

Індивідуальна психольогія не дає достаточно широкої підстави для виховної діяльности не тільки тому, що в „ясній смузі", людської душі не добачує незалежних від гону до значіння найкращих і найшляхотніших нахилів людини. З другого боку в „смузі темряви" людської психіки забуває вона про джерело всього зла, більш отруйне для морального єства людини, як „комплєкс меншевартности", а саме: про звичайний відомий тваринний егоїзм.

Кінчаючи цей перегляд недостатків і хиб індивідуальної психольогії, не повинні ми забувати, що оці критичні завваги мають теж і свій позитивний бік. Перечислення похибок індивідуальної психольогії визначає, як ми сказали, одночасно границі, в яких вона залишається теорією слушною і правдивою. Границі ці доволі широкі на те, щоб признати Адлєрові почесне місце поміж відкривниками невідомих досі обшарів людської душі.

Українські Господині!

Вживайте порошків до прання

вони найкращі!

„АТМО", „МІМІ", „МОТА".

ДАРІЯ ВІКОНСЬКА.

СТЕП.

Черговий розділ має переносну для свойого змісту назву „Степ". Авторка признається, що вона ніколи не бачила на власні очі того „чарівного божевільного степу", але те, що про нього начиталася й наслухалась, може тільки до одного прирівняти: фантазії. Широкої, української фантазії. Чи шкідлива така вибуяла фантазія? Це залежить. Коли ж уявні образи викликують враження немов би уявлені осяги були вже дійсними і людина попристає на самих візіях, тоді така фантазія безперечно шкідлива. Одначе фантазія може заплідднити і найсміливіший чин; але коли приходить до самого виконання того чину, то фантазія мусить уступити в бік, даючи місце тверезому розсудкові й енергії.

Між додатніми й шкідливими прикметами української вдачі треба, на думку авторки, розріжнити вроджені і набуті. Є ще третя категорія прикмет: це такі, що їх треба б нам виплекати в собі. В розділі цьому приходиться подивляти перш за все знання психіки українського народу в авторки. Подив цей тим більший, що авторка, як світова людина, ділить своє життя між побутом в краю і за границею.

Годі винувати людей з буйною фантазією у браку доброї віри. Одначе там, де йде про фізичне виконання наміру, добра віра не вистачає і фантазія тільки шкодить. Вона затирає в нашій психіці ріжницю між „бажаним і можливим", „між уявою і дійсністю", як висловлюється Липинський.

Скільки світлих думок, привабливих уявних образів, високих намірів і палких бажань розпливається раніш, чи пізніш без сліду через брак гостро зарисованих обрисів. Гострі обриси — це демаркаційні лінії, що яскраво відділюють даний предмет від свойого окруження, не позволяють цьому окруженню мішатись до нього, але й не позволяють тому предметові переступати власних меж.

Почуття тих меж, почуття конечного обмеження предметом, врешті почуття „форми" (форма полягає саме на обмеженні, бо „безмежність" є запереченням форми, поворотом до аморфного, до хаосу) з природи чуже українській психе. У ній до нині панує фантазія, широка воля, степ.

Стихійні пориви — могутні, сильні. Не зорганізовані свідомою волею, не використані для заздалегідь ясно поставленої цілі — минають вони безплідні, неосягнувши нічого додатнього, або нерідко — сіючи руїну. Ясна, виразно означена ціль є плодом ясного, виразного вибору. Доцільний вибір вимагає виразного розріжнення важного, або одиноко важливого від річей другорядних, побічних.

Коли показуємо дитині дві, або кілька забавок і питаємо її — „котра тобі найбільше подобається?", дитина звичайно відповідає: „обидві", або „всі".

Це клясичний приклад примітивної психіки.

Памятати треба, що — передовсім в теперішній добі трагічного змагання та твердої боротьби за національну самостійність, ніхто знає не належить в цілости до себе, а є в чинній службі своєї батьківщини. Не вільно нам виплекати в собі якихось там симпатичних прикмет для своєї особистої розради. Кожний з нас зобовязаний виплекати в собі ті прикмети, які необхідні для добра нації, та поборювати в собі шкідливі.

Між додатніми й шкідливими прикметами української вдачі треба — на мою думку — розріжнити вроджені й набуті. До вроджених треба нам зачислити примітивну, неопановану, себто не перепущену крізь сито свідомости, емотивність, мрійливість, чуттєву розпливність, веселість, поетичну вдачу, добродушність, безпосередність, балакучість, легковірність, сварливість, лінивство, розперезаність, анархічність (чванькуватість та бута мешканця степу, „кожний собі пан", протидержавна нехіть підпорядковуватися, хіба з мусу).

До набутих — всі поширені в нас познаки рабської психіки, що загніздились в нашій вдачі наслідком довголітнього поневолення.

З прикмет, які треба нам набути та виплекати в собі, можна б назвати: солідарність (не примітивна солідарність череди, а високосвідома національна карність), почуття обовязку, почуття особистої відповідальности, почуття міри, точність, річевість, витревалість, чемність, словність, мовчаливість. Працьовитість. Самокритицизм. Особисту гідність, стриманість та повздержливість. Національну гордість. Ніжність супроти близьких та дорогих осіб. Рішучість, неуступчивість та непохитну твердість у відношенні до ворожих та шкідливих для нас чинників. Послідовність у раз початому ділі. Погорда вигідного життя. Погорда дешевих успіхів. Культ трудного та героїчного. Безумовна відданість та вірність власному народові.

Поборювання степу в нашій психіці сьогодні майже виключно в руках письменників. На них тяжить обовязок спрямувати у відповідне русло „бездомне почуття". Вони то підготовляють грунт і кидають слово — засів, що сходитиме в українських душах і принесе жнива.

Слово — батьком чину.

з жіночого світу

Життя в Срібній Країні

через призму життя одної людини.

(Далі).

Скоро здобула собі симпатію шкільних товаришок і професорів. Один з професорів „Перепеличкою" прозивав. Так звали потім її й товаришки.

Підчас вакації переробили ми матеріял з другої кляси й так з першої „скочили" до третьої. Чергові дві кляси, третю і четверту, кінчили нормально.

При кінці шкільного року 1924/25 зложили ми вступний іспит до дівочої учительської семінарії в Ужгороді. Восени 1925 р. були вже звичайними ученицями другого року семинарії.

В інтернаті, крім сестер Василіянок, а в школі крім о. дир. всі були настроєні проти нас. Завинило наше селянське походження. Правда, приховані були їх антипатії, та все ж таки ми боляче відчували їх відношення до нас. Що ж! Товаришки: або попадянки, або учителів чи урядовців дочки, а професори майже всі походили з священничих родин.

Всі вони виховані були в мадярськім, псевдоаристократичнім дусі. В інтернаті панувала тільки мадярська мова (і подумати тільки, що це все діялось 14 літ тому! — прим. редакції), а в школі, поза викладами, теж. Ба що більше! Навіть деякі професори до нашого приїзду викладали по мадярськи, але ради нас, чотирьох, мусіли здержуватись. Але якою жахливою українською мовою багато з них говорило! Добре, що це вже належить до спогадів.

Все ж таки за деякий час знайшли ми дорогу до сердець товаришок і професорів.

Бувало й таке, що професори ставили нас за взірець іншим в науці, а часто й наші писемні задачі відчитувано в голос у клясі. (Думаю, що йшло тут про стиль і мову).

Найбільшою симпатією зпоміж нас тішилася Миколая. Захопила всіх веселою вдачею, дотепними жартами. Як гарно й щиро вміла вона сміятись! Нераз заражувала своїм сміхом цілу клясу. Один з професорів залюбки бавився нашими іменами.

— Василина Божук!! — було викличе, а ми, як підготовані, то зриваємося обидві нараз, бо ж ми обидві носимо це саме імя і прізвище. Бувало й таке, що стоїмо якийсь час обидві й чекаємо, а він по павзі докидає.. Василя, або — Миколая.

Іншим разом визиває: — Василія Божук Миколая, — Василія Божук Василія — то знову Василія Василія Божук" (мадяр — по українськи зле говорив).

Бувало питається Покійної;

— Чому „Миколая", а не „Николая". Це мені не любиться. По українськи! —

А Покійна відповідає жартом:

— Таж це до мадярського подібне, хоч і по українськи, тому це повинно панові подобатись. (По мадярськи Микола — Міклош).

— Перехитрили старого! — засміявся тільки професор.

Між іншим мадярської мови навчились ми в семінарії й інтернаті від товаришок, які не зважаючи навіть на заборону (пізніше вже!) говорили між собою тільки по мадярськи.

Коли хтось запитав часом Покійну, де навчилася цеї мови, відповідала: — В руській (українській) семінарії в Ужгороді!

Пізніше, як змінився склад професорів, змінились на краще, це треба признати, і відносини в семінарії.

Був час, що Покійна носилась з думкою вступити до манастиря, то знову покинути семінарію і спеціялізуватись на учительку ручних робіт, але все це були — молодечі мрії, які, як кожні мрії, пройшли самі від себе.

На третім році купила Миколая грубий, великого формату зшиток і почала щось тайно записувати в ньому. Зшиток ховала перед нами. Знали ми те, що Миколая закохана, що часто пише потай листи і передає (щоб сестри монахині не переловили) своїому хлопцеві, „ідеалові". Це ми знали. Але що вона записує в зшитку? От що нас цікавило знати!

Доти просили, доти молили — доки не зрадила нам своєї тайни: дала нам прочитати той грубий зшиток. З запертим віддихом прочитали й не могли з дива вийти: як це так? Між нами живе, з нами сміється, жартує, учиться, тремтить перед нотою — поетка?

Вірші нам дуже подобались. Ще й би ні! Кожна з нас мала свойого „ідеала", кожна була закохана, а Миколая писала про нещасну дівчину, кохання, весну, красу.. Вірші ці були довгі, декотрі на кілька сторінок. Підписувалась під ними „Миколая Божук".

Одної днини зшиток опинився в шкільній лавці, а звідти помандрував перед професора української мови, Приходька. Переглянув і попросив дозволу забрати зшиток з собою до дому. Прочитав і простудіював Миколаїні вірші й професор та поет Борис Мартинович. Через якийсь час мала Миколая довшу розмову з проф. Приходьком. Робив завваження, давав ради, порівнював.

З того часу стала Миколая писати короткі, найбільше чотиро чи пять-строфові вірші,

Сама мені говорила: — Так порадили. Краще виходить, коли не розкидаю думки на кільканадцять сторін. Почали появлятись її перші поезії друком у „Пчілці" і в „Нашім Рідним Краю" (журнали для молоді.) На вакаціях познайомилась з поетом Василем Пачовським. (К. б.)

Др. Н. СІНГАЛЕВИЧ-МАЗЕПОВА.

ПЕРЕЛИВАННЯ КРОВИ.

Пишу в жіночому журналі на таку чисто медичну тему через те, що при деяких обставинах додавачами (дарцями) крови для переливання бувають головно жінки. Так це сталося в вересні - жовтні цього року в Чехії, коли тут готувалися до війни і були мобілізовані всі здорові мужчини до 40 літ. Чеський Червоний Хрест звернувся до населення з проханням зголоситися бажаючим дати свою кров в разі потреби для переливання раненим. На заклик Червоного Хреста зявилося більше двадцяти тисяч охочих, переважно жінок, бо чешки великі патріотки, а мужчин вільних в цей час було мало. На щастя, на цей раз обійшлось без війни й зранено було дуже мало людей при невеликих сутичках на кордонах. Але лікарі, а між ними і я, мали досить праці з досліджуванням стану здоровля й крови цих добровільних дарців, щоб мати все готове на випадок війни. Практика показала, що не можна від першої - ліпшої людини без дослідів перелити кров раненому чи хорому. Так це робилося в старовину. Але тоді часом мали дуже добрі наслідки, а деколи піля переливання крови пацієнт нагло вмирав. Лікарі не могли собі пояснити причину невдачі й залишили цей спосіб лікування, як небезпечний для життя. На початку цього століття медицина вернулась знов до старого способу лікування переливанням крови, роблячи його на підставі наукових даних. Дослідники (Jansky, Zandsteiner, Moss) знайшли, що людська кров буває чотирьох ріжних груп; що всі люди не мають однакову кров, але що кров кожної людини належить до одної з цих груп. Ці групи означені римськими числами I, II, III, IV, або літерами O, A, B, AB. Є ще інші підгрупи, але при переливанні крови вони ролі не грають. Коли ранений чи хорий (часто це бувають жінки, що стратили багато крови при пологах чи після викидня) що їм вливають кров, і здорова людина, від котрої беруть кров, мають обоє кров однакової групи, або дарець крови має кров групи O, то висліди бувають дуже добрі і таке переливання крови спасло не одного від смерти. (Кров групи O, можна преливати всім людям без шкоди для них, а тому дарець, що має кров O, називається універсальним дарцем). Коли ж пацієнт і дарець крови мають кров ріжних і не відповідних угруповань, то кров хорого зціпить в грудочках червонокревці влитої в нього чужої крови. Ці грудочки забють йому жили. Кров у них через це не зможе протікати і від цього наступає нагла смерть. От чому траплялися такі нещастя в старовину. Тепер, коли відома причина, цього лиха завше можна уникнути, дослідивши наперед кров, як хорого, так і дарця (додавача). Крім того треба мати на увазі, щоб додавач був цілком здоровий. Бо переливаючи кров, можна спасти хорого від смерти, але також можна заразити його якоюсь хоробою, коли перелити йому кров від хорої людини. Тому дарець крови обовязково наперед мусить бути оглянутий лікарем, а його кров треба аналізувати на такі тяжкі хвороби, як пранці й туберкульоза (сухоти). На жаль в медичній літературі вже є зареєстровані випадки зараження пранцями після переливання крови.

В родинах часто бувають родичі й діти одної кровної групи, бо ці групи є дідичні. Це треба мати на увазі й використовувати в відповідних випадках. Напр. у одної сестри при пологах велика страта крови. Друга здорова сестра, що має таку саму кров, може врятувати їй життя, даючи свою кров для переливання.

?

Чому повинні ми ще цього місяця придбати собі **Календар Альманах „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ"**

Поперше: тому, що в ньому кожна господиня й мати родини знайде потрібні для ведення дому відомості. Нпр. стаття фахівця проф. О. Кузьми з ілюстраціями „Рожі, їх щеплення і плекання", „Безалькогольні напитки", стаття лікаря Б. Михалевського про найстрашнішого ворога людства, туберкульозу і ін.

Подруге: тому, що в цьому календарі кожна громадянка, кожна суспільна діячка, кожна інструкторка знайде весь потрібний матеріял для праці на селі. Починаючи від куховарських, а кінчаючи на правничо-статутових порадах.

Потретє: тому, що в цьому альманасі є одноактівка нашого відомого драматурга „ЗА УКРАЇНСЬКУ ЗЕМЛЮ", в якій героїнею є княгиня Анна Романова. Ця одноактівка своїм героїчним змістом і актуальною проблемою дуже надається до того, щоб її відограти на „Свято матері". Єдина в нас штука на „Свято матері", в якій можуть брати участь і дорослі люди.

УВАГА: Ціна одного примірника 1.50 враз з пересилкою. **При гуртовій замові понад 10 примірників платимо пересилку. а крім того даємо 25% опусту.** Замовляти в редакції „Жіночої Долі".

ЛІТЕРАТУРА

ІРИНА ВІЛЬДЕ.

Наші батьки розвелись...

(Далі) 6)

Тепер Мотря хоче думати. Спокійно і за порядком, але це власне найтрудніше. Треба вийти з заложення (згадалась лєкція математики — спогади... спогади...), що доктор Пастух одинокий... приятель? знайомий? — ? товариш? її батька. Ні, напевно щось більше, як знайомий, бо скільки то разів мама в приступі свойого жовтого огірчення вигукувала:

— Він умів собі добирати компанію... такий Пастух...!

Який „такий"? Мабуть мама сама не вміла б відповісти на це питання. Раз знову на одній малярській виставці, як снувались поміж образи цілою школою, до Мотрі сам приступив був якийсь високий, з вузьким інтелігентним лицем пан:

— Забейківна? — спитав певно: — Котра, молодша, чи старша?

— Молодша — відповіла зовсім збита з тропу.

— Значиться, Оля? — підсміхнувся незнайомий.

— Мотря — мусіла з черги й собі усміхнутись вона.

Тоді незнайомий представився:

— Др. Пастух, близький знайомий вашого батька. Ви дуже подібні до нього. Мені цікаво було б знати, як психічно ви подібні до себе. Ваш батько був мистець... загребав у собі талант великого артиста... йому треба було дати сцену, а не адвокатуру... А ви? Не кортить вас туди?

Тоді Мотря стягнула була чоло й буркнула щось таке неприємне самим своїм тоном, що др. Пастух відійшов від неї, не подавши руки зле вихованому підліткові. А тепер після двох літ сидить в почекальні цього ж самого знайомого її батька й тремтить, чи схочуть її вислухати. З кабінету лікаря виводять якогось забандажованого чоловіка. Селянка утирає сльози й іде йому назустріч. Лікар стоїть у дверях кабінету і якийсь час слідкує за тим, як вони з почекальні викарабкуються на сходи:

— Уважно! — напоминає ще й підбігає до дверей. По повороті доперва завважує Мотрю. В першій хвилині не пізнає її:

— Пані до мене? — не втішується ще одною пацієнткою. Мусів мати тяжкий і ризиковний день.

— Якщо справа не нагла, то я був би пані дуже зобовязаний, якби ласкаво завтра хотіли потрудитись... — і багатомовний жест рукою.

В той час Мотря випростовується на ввесь зріст і каже тремтливим, хоч таким певним у своїй основі голосом:

— Справа нагла, пане докторе...

— О, Забейківна?...

Чи він здивувався, чи він утішився, що він собі загалом подумав? Наївне питання. Що собі міг думати лікар, до якого приходить молода дівчина (поет зказав би: „під ослоною сумерку") спантеличена, непевна себе і яка, раз - враз покликуючись на „строгу таємницю", не може слова з себе видушити, про що їй властиво йде. Що може подумати собі лікар в наших часах? Напевно те саме, що др. Пастух. Він бере її за руку й так, як сказав би кожний лікар на його місці каже:

— Успокійтеся, дитино, і майте на увазі, що перед вами ваш приятель. Ходіть зо мною... Сідайте. Спокійно.. ще раз кажу вам: перед вами ваш приятель, який хоче вам помогти. Скажіть мені.. коли ви останній раз мали період?

Аж це питання протверезує Мотрю. Її лице камяніє. Др. Пастух умить підхоплює цю зміну й вона його навіть зворушує... але на свій лад. Він думає добродушно: до біса, коли б можна зробити гіпсовий відлив з такого виразу лиця. От була б штука.! Властиво кожний мистець плястик повинен носити коло себе фотографічний апарат.. Проєкт.. думка.. тема.. це все важні речі в творчості. Ну, так. Але що ця мала так дивиться непорушно перед себе, якби дістала задубіння шиї?

Поправді то в Мотрі перший грім від незвичайного, вже пройшов, але вона далі силою волі й мязів держить цю грізну маску. Мала комедіянтка хоче, щоб др. Пастух нарешті побачив її і налякався.

— Чекайте, Олю... пардон, Мотре... я, здається, помилився (йому „здається"!). Дуже мило. Можете мені вірити, що я такі помилки вітаю дуже мило.. А тепер, щоб я, старий лис, вдруге не помилився, то скажіть мені, чи ви прийшли до мене приватно, чи як до лікаря?

— Приватно.

— А то козеня з вас! Було б так відразу сказати. Прошу направо. Сідайте собі й переглядайте найновіше число „Ілюстрованого Світу", а мені позвольте обмити руки й переодягтись..

В кімнаті (в лікаря?) чути настоєним димом від тяжких цигар. Кімната ціла в брунатних тонах. Мотря не може зорієнтуватися щодо її характеру. Тепер ті модерні обстанови занадто універсальні: і тапчан, і бібліотека, і нічний столик все те в „одній особі". Потім та намага наслідувати американців з тими стінними шафками, хоч місця в нас до-

МИСТЕЦТВО.

сить. Але от на стіні правдивий Новаківський і ради нього вибачається все інше. За стіною чути плюскіт води, а потім міцний (Мотря думає: яка акустика в лазничці! Напевно др. Пастух не держить там ані лещет, ані відер з вуглем, ані брудної білизни — що ж по лікарськи, гігієнічно) голос самого Пастуха:

— Василю, мене нема. Розумієте? Хіба би наглий випадок.. тоді — можна.. А так.. маю гості — не існую ні для кого.. Покличте мені ще Анну, Василю!

— Ага, — догадується Мотря: — диспозиція на вечерю. Може удвійку? Ох, коби! Тоді було б зовсім так, як читається в романах: молода дівчина, гарсонєра, „він" заповідає службі, що „ні для кого" його нема дома.. Мотря хоче навіть нагнати в себе трохи нереального, уроєного страху, але це не приходить так.. на команду. Серце її не може боятись др. Пастуха.. За часок входить і він сам. Запашний, причесаний, молодий, елєгантний. Мотря дивиться на нього піввідчиненими устами: — Таж він ще такий, що навіть подобатись може.. Навіть зовсім легко. От була б історія, якби її тато був такий самий.. молодий й елєгантний. Що вона зробила б тоді з тим „фантом"? Хай Господь заступить її перед таким молодим і запашним татом!

Потім відбувається все так, як у фільмі. Направду. Тільки у фільмі дозволяють такій „смаркулі", як каже панна Стефця, грати ролю великої дами. Др. Пастух (аж сміхи „чоловіка" збирають, але Мотря, річ ясна, не сміється) подає їй рамя і веде до їдальні, до заставленого на дві особі стола. Правда, у фільмі в таких разах зїдають вибагливішу вечерю, але й ця, що подала Анна, дуже елєгантна. Так, перш за все елєгантна, бо остаточно шинки, помідори і яйця — це не такий великий „цімес", але як це подано? Шинка поскручувана налисникувато, а помідори і яйця в вигляді... моримухів. Чай. З вином. З цитриною. З овочевим соком. До нього солені пальчики з кмином. Ні, рішуче не можна сказати, що було в цій вечері щонебудь банальне.. Було б дуже несправедливо для Анни й самого господаря, милого др. Пастуха. (Д. б.)

ІВАН КОЛОС.

РАНОК.

Вже тумани ясніють румяно
І біжить по шпилях далина.
Ах, люблю ж я розсміяний ранок,
Що бадьоро приходить до нас!

Ранній обрій — уста малинові
Та чудова й розхрістана синь,
Коли пахнуть ще сонно діброви
І росою сміються вівси.

Стань і слухай: на горах, у долах
Чути лопіт дзвінкого життя.

От і промені тьму чорну колять
І теплом ясний шлях золотять

Лише йти б, хоч небита дорога,
Та до світлого сонця веде.
Вже й груні поставали на ноги
Й Верховина збудилась та йде...

Тепер сенце, неначе дитина,
Що все хоче погладить, обнять:
Тож готуйтеся, руки, до чину,
Ясний ранок виходьте вітать!

О. Кисілевська.

Листи знад Чорного Моря.

(До сина).

Сьогодні мій останній день у Царгороді. Останній. Розумієш це? Як його використати, щоб змістилося в ньому все, що так конечно, але то конечно хотілось би побачити? Маю таке враження, як тоді, коли маємо ще багато до написання, а тут... не стає паперу. І ніде не купиш хоч гинь. Тоді пишеться скороченнями, пів словами, щоб тільки думка не втекла без сліду...

Отже і тут будемо робити скорочення, щоб зловити бодай тінь того, що хоч-не-хоч треба лишати. Нема ради. Завтра рано відходить пароплав і — — кінець. Але покищо ще рано. Дуже рано, в кімнаті моїх милих господарів тихо. Може докінчу листа, заки вийдемо з хати. Ще опишу тобі наш поворот із Скутарі.

Ми довго не могли отрястися з того

мелянхолійного настрою, що нас огорнув на старому кладовищі. Довго одежа наша пахла кипарисовою живицею й запахом материнки. Не розвіяв його навіть подих вітру на пароплавчику, що нас перевозив до Стамбулу. Помогла аж „купіль" у морі народу, в яке пірнули ми на ясно освітлених вулицях европейської частини міста. Рух, гамір, бесіди на ріжних мовах світу вдарили нас, як шумливі морські хвилі.

Це спровадило нас із небес на землю. Вернулася дійсність, але враз із тим нагадалося: там у піднебесних кімнатках, жде нас пан сотник з Кукуською, мали йти разом до кіна. Ой, чи не запізнимо? І в цю мінуту якраз минали браму кіна. Сотні світел, величезні колірові реклямові картини: „правдиві" турки сидять кучки на східних килимах, курять файки на довгих цибухах, одаліски, як барвні колібрі, гуляють.

Ох, та це ж якраз та оперетка з давнього турецького життя, що її мали сьогодні оглядати. Година пізня, незадовго зачнеться останній — сеанс, а в додатку, сьогодні останній день, що її висвітлюють. Шкода. Вже не вспіємо всі вернутися. Велика шкода... А може б?.. Може б вступити хоч на кінець сеансу, родимось з п. Катериною. Тільки щоб побачити хоч тінь давньої Туреччини... — Добре, але чи стане грошей на білєти? — вагається пані Катерина.

Обчислюємо всі свої скарби... є... тільки завдяки тому, що через неувагу в поворотній дорозі зайшли на чердак другої замість першої кляси. Нема що, видно такий кісмет (призначення): самі ноги занесли перед браму кіна, припадок заощадив на вступ.

Входимо. В салі темно, але на сцені оргія барв, сонця, світла. Якийсь грубий турчище підлабузнюється до молоденької красуні, бравий юнак приловлює на цьому старого льовеляса. Ціла саля гуде від сміху. Чи це ті самі турки, що так мовчки слухали своєї музики в Таксім - парку? Але нема часу на міркування. Комічна ситуація, весела музика, гарем, евнухи, танці, спів — поривають і нас, як лявіна. Сидимо й з цілої душі помагаємо туркам сміятися.

Павза.

— Підемо? — питаю несміливо паню Катерину.

— Шкода. Погляньмо ще тільки, як це зачалося. Тільки трохи, щоб знати, звідки той старий взявся серед дівчат.

Не дивимося на годинника. Нащо псувати собі приємні хвилини? Зрештою й нема часу. Дзвінок.

Направду не сподівалась, що турки в силі здобутися на таку легку музику, на такі веселі сцени, співи.

Вже дійшли до того місця, на яке саме ввійшли.

— Йдемо?

— Е, ні, то й так вже не далеко до кінця. Виходимо аж враз із усією публікою. Ще на порозі кінчимо сміятися. Мені нагадався той наш віденський настрій, коли то дали повозити себе в дитячій карузелі, у Пратері... Памятаєш?

Але тепер якнайскоріше додому. Добре, що надїздить наш трамвай. Але... в нас нема гроша на білєти. Як штубаки, видали останній шеляг на кіно. Ще раз розсміялись щиро. Ну, нічого, підемо пішки — тільки ж... коли зайдемо? Напевно по півночі. Що собі п. сотник подумає?...

Ледве дійшли за пів години. Скрадаємося, як школярі, що провинилися проти учителя.

— Бійтеся Бога, пані, що з вами було? — вітає схвильований пан сотник: — Я вже не знав, що робити — за хвилину хотів бігти на поліцію прохати, щоб вас шукали у Скутарі.

— Чого ж? Адже ж я не загубилася б у Скутарі, що його так добре знаю...

— Ну, так, але ж я нав, що у вас грошей не багато, та ще й казали ждати на себе, щоб разом зайти в кіно...

— От в тому й ціла річ, що ми самі зайшли до кіна. Не було часу по вас вступати. Це тобі не прийшло на думку?

— Ні... та що й казати, — зітхає пан сотник: — Еманципація!

З великим апетитом зїдаємо вечерю, що її пан сотник для нас придбав, і довго поза північ говоримо про справжню еманципацію туркень.

Панство Забєлли розповідали, як то ще за їх памяти навіть дами турецькі не сміли в повозах сісти поруч чоловіків. На очах всіх поліція затримала раз високого турецького урядовця, що їхав у повозі поруч із дамою, „Хто є ця дама, що їде у вашому товаристві?" питає. — „Моя дружина". — „Покажіть свої папері"...

Якщо турки потребували разом їхати, вона скромненько сідала на передній лавочці й була і з того щаслива.

Знаний теж був факт, що вищий старий військовий мусів демісіонуватись, бо поїхав враз із дочками купатись. Зїсти вечерю в ресторані, на це й не важились. Поступова молодь сходилася, читала, дебатувала потайки, як небезпечні заговірники.

— Так, так... Це все ще так недавно було, а сьогодні? Я певен, що таких „самостійних" глядачок у кіні було більше, як тих, що не забули вступити по своїх чоловіків, — кінчив пан сотник з мелянхолійним, лукавим усміхом.

НЕ ЗАБУДЬТЕ ДО СТОЛА КУПИТИ
МУШТАРДУ „МІКА"
Львів — Гродецька 121.
Тел. 295-50

СВЯТО СОБОРНОСТИ в ХУСТІ.

(Власна кореспонденція).

Четверта рано. На стації в Рахові маси людей. Райдужно грають одяги наших верховинців. Прибувають щораз то нові. Всі з нетерпеливістю чекають на поїзд, що має їх завести до столиці Карпатської України — Хусту. Ще пять хвилин. Нарешті надїздить поїзд зо сторони Ясіня. Команда і всі всідають до поїзду. Сміло можна сказати, що такого довгого поїзду ще не бачили ці сторони. Мав двадцять і сім вагонів. Ідемо на свято соборности до столиці свойого краю. Лунають стрілецькі пісні. На кожній стації всідають нові люди. Доводиться переїздити через румунську територію. Доїжджаємо до Сиготу, де пролилася в 1919 році кров гуцульських повстанців проти мадяр. Роздаються грімкі й довгі оклики: — „Слава Україні! — Хай живе батько Волошин! — Хай живе міністер Ревай!"

На кожній стації повно людей з прапорами й транспарентами, на яких великими буквами виднієтьсяся: „Молода Україна", „Україна для українців", „Долів з Прхалою", „Геть з чехами". Всюди ентузіястичні оклики: „Хай живе батько Волошин"!

Приїжджаємо до Хусту. Море голів. Здається, що нічого й не бачиш, тільки людські голови. Впорядчики формують похід. Мені припадає вести рахівську групу. Похід з стації вулицями рушає на площу батька Волошина перед катедру, де й зупинився. Службу Божу відправляв сам преосвященний Ніярадій. На замковій горі повіває жовтоблакитний прапор. Біля нього почесна сторожа. Січовики в одностроях. Після богослуження народ формується в похід і повертається назад на площу батька Волошина. Такого походу ще не бачив Хуст ніколи.

На площі знову море-море голів. На трибуну вийшов перед мікрофон др. Михайло Брящайко. Юрба закричала: — „Брящайко третім міністром"! — Промову др. Брящайка раз-враз переривано грімкими оплесками. Аж нагло учинилась метушня між юрбою. Що сталося? Це приїхало авто, зазначене ч. 1 з жовтоблакитними прапорчиками. З авта висідає батько Волошин в товаристві свойого секретаря Івана Рогача, а за ними дві січовички в народніх одягах. Ентузіястичним, шаленим оплескам не було кінця, як появився батько на трибуні. Мусів аж перечекати хвилинку, заки зачав говорити. Голос його спокійний, зрівноважений. Пан премієр передав привіт від маніфестаційного віча в Білках, в кількох словах зясував події з останнього тижня і сказав, що сьогоднішній день історія запише золотими буквами на своїх сторінках. Вкінці заявив батько Волошин в приявності цілого народу, що він ціле своє життя жертвує на вівтар Батьківщини. Знову оплески, яким кінця нема. Знову ентузіястичні оклики в честь батька народу.

Після промов: Івана Рогача, поета Гренджі-Донського, др. Росохи й ін. промовила перед мікрофоном одна з січовичок, що приїхала була в товаристві премієра — Кузьмівна. Була велика розкіш слухати бадьорого, такого певного себе, такого виробленого голосу молодої січовички. Сказати правду, то рідко коли доводиться чути, щоб жінка так промовляла. Накінці промовив до зібраних гуцул Клемпуш з Ясіня. З прізвищем цим вяжеться й історія гуцульського повстання тому двацять літ. Не диво ж, що мову верховинця Клемпуша прийняв народ гарячими оплесками.

Так святкували ми в Карпатській Україні наше всенароднє свято соборности. Для багатьох-багатьох учасників цей день буде найкращим днем в їх житті.

Богдан Буря Воскресенський, Рахів.

Критика й бібліографія.

Іван Колос — „МОЛОДІ МОЇ ДНІ" — Поезії — стр. 59 — Ужгород, 1938.

Сьогорічна третя літературна нагорода Топіжу припала поетові Карпатської України Іванові Колосові. Мало коли читається вірші так приємно й цікаво, як цю малу збірку.

Автор син верховин. Його дні —

„..... зросли, як волошки в лісах
В шумах вільних вітрів і срібляної Тиси",

та під „вівсяні й дубові шуми", В нього велика любов до рідної землі та непохитна віра в її велике завдання і це вичувається крізь цілу збірку.

У віршові „Мій рід" він згадує про свойого далекого прадіда, що кинув Січ, а прийшов у Карпатські верховини. Та в ньому не вгавала туга за „Січчю та великим Байраком". Він все згадував про них та розказував дітям.

І автор каже:

„У жилах моїх — по дідичнім законі
оживає й кипить мого прадіда кров".

І хоч він:

„На грунях тепер я — свого роду дитина,
як і прадід колись про Січ, мрію про степ".

Або:

„І в моїм серці, десь на самім дні,
Встають дідів старинні ідеали"...

Історичні моменти далеких часів — стають йому заповітом завтрішнього дня. Його думки все йдуть:

„Шляхом Ляборцевим безсмертним і кровавим",

Бо:

„Ляборців світлий шлях ввижається мені
І чую заклик тих, що на дорозі впали"!

Тут, на його рідній землі:

„..... рвався Добуш, на вільний простір
Довжа, мстив як знав народнє горе!!!

Уся його земля надихана бажанням чину й очікуванням великих днів.

„Золоту дорогу, до просторів волі...
Й наші дні високо, мов струнки тополі,
Підіймають чола й руки мозолясті:
Або ціль здобути, або славно впасти
На кривавім полі, до межної ями...
Бо живе мій нарід молодими днями".

Він хоче співати воскресних пісень і мріє, що:

А може нарід мій в ті співи
Нагострить хотіння шаблі
І виріже рабські сумніви,
Та людські несмілі жалі".

Коли є добра воля й охота, а в серці запал і вогонь — тоді навіть овес рідної землі маже бути символом — закликом до діла.

„Молоді простер овес рамена,
Щоб закрить нас ними, як щитами,
Верховино, то твої знамена
Переможеш тими ти знаками".

Глибока віра, непохитна віра в силу й перемогу. Він бачить скрізь підготову до нового життя. Бо навіть:

„На молитву стали вівси і пшениця".

Такими бадьорими віршами підійшов до нас новий поет, син Срібної Землі. Хочемо разом з ним вірити в це ясне завтра нашого народу. І разом з ним кажемо:

„Пробоєм наперер і кулею прошитий
Кричиш майбутнім дням: м и б у д е м, б у-
(д е м ж и т и!
Тому й пісні мої всі на мотив один:
Не хай живе життя і смілий творчий чин!

ОЛЬГА ОЛЕКТАНДРА ДУЧИМІНСУКА.

Василь Ткачук: ЗИМОВА МЕЛЬОДІЯ. Автор двох симпатичних збірок нарисів „Сині чічки" і „Золоті дзвінки" видав у цьому році власним накладом третю збірку нарисів п. н. „Зимова мельодія". Василь Ткачук належить у нас до тих авторів, які тішаться серед читацької публіки не тільки популярністю, але й великою симпатією. Тому три роки критика, зокрема американська, так розхвалила була його „Сині чічки (авторові тоді було всього девятнадцять літ!), що дехто поважно побоювався, чи не зіпсують нам панове критики молодого автора. На щастя, побоювання ці показались безпідставні. Василь Ткачук в рік пізніше видав чергову збірку („Золоті дзвінки"), а в два роки після неї найновішу „Зимова мельодія". В цій останній збірці молодий автор у двох нарисах „Над рікою" і „Ніч в горах" попробував вийти поза село. Оскільки йому це вдалося і котрий Ткачук симпатичніший, „міський", чи „сільський", хай рішать самі читачки „Ж. Д." (Не сумніваємося про те, що наші читачки схочуть зробити собі одноразовий видаток на один зл. і набудуть собі „Зимову мельодію"). Такі нариси, як Старосвітські люди" і „Юркова весна", вказують на те, що в автора є добрі завдатки на опанованого щодо форми новеліста. Маємо надію, що Ткачук в черговій своїй збірці зважиться на цей „переступний" крок, чого з щирої душі йому бажаємо. Критичну аналізу нарисів „Зимова мельодія" знайдуть наші читачки в нашім культурно-мистецькім журналі „Світ Молоді" за січень — лютий ц. р.

НОВИНКА! **НОВИНКА!**

Подаємо загалові наших читачок до відома, що журнал для дівчат „Світ Молоді" з січня ц. р. перейшов на журнал для питань мистецтва, культури й життя. З дівочого став загально-громадянським. На зміст першого числа складається: повість молодої авторки, критика як наука, рецензії, репортаж з малярської робітні, цікаві вісти з таємниць медицини й природи, думки фільософів про музику і ін. Передплата 3 зл, річно. Пишіть за оказовими числом. Адреса редакції: Замкова 37 Коломия.

ЖІНКА в ХАТІ й У ТОВАРИСТВІ.

Що носять?

На більші вечірки сукні довгі по кістки.

На менші — сукні можуть бути короткі, але з доброго матеріялу.

Сукні пополудневі все ще короткі поза коліна. Вони бувають з двох матеріялів, зручно зложених. Це теж дає змогу легко суконку переробити, приновити, відсвіжити.

Переважає колір чорний, хоч можуть бути й гранатові, бронзові, темно-вишневі. Чорна барва практична тому, що хутра переважно носять чорні, отже до них добирається звичайно й чорні черевики, капелюх.

„Жіночости" одягам додають всілякі гарно підібрані, в міру вживані вишивки, гапти.

Шарфи, кокарди часто в живих кольорах або підшиття шовком в живій барві, дуже прибирає й відсвіжує одяг.

Вельми уживані блюзочки, частенько витягані — з шовку, навіть вечірні довгі сукні можуть бути з блюзками. — Гарно виглядають й часто робляться суконки з коронкового матеріялу.

Дуже улюблене вбрання — це болєра. Через болєрко вмить перемінюється сукня балева, декольтована, без рукавів — у візитову. Крім цього, болєрко коронкове, прикрашене, надає стройности навіть звичайним, скромнішим суконкам.

Домашні суконочки з темної вовни, практично скромного крою, з кишеньками, патентованими замками. Оживляє такий одяг добре підібраний коліровий шаличок, чи хусточка, поясок, часто зі шкіри, й гудзички в тім кольорі, що поясок. На гладкому станикові дають іноді колірову монограму.

До спортових одягів в спокійних кольорах уживають „живі" шапочки, шалички, рукавиці, скарпеточки. Практичні до спортового одягу шкіряні жакети.

Плащі здебільша мають крій мужеський, з вилогами, втяті, пасовані або вільні й дуже широкі. Будуть носити також плащики коротші, трохи поза коліна. Вовна англійська. Наші самоткани дуже надаються на такі плащики.

Модні будуть і костюми, часто в двох кольорах, чи відтінях. Звичайно спідничка темніша, жакет ясніший, або такої барви, що може бути до ріжних спідничок.

ЗРАЗКИ СУКОНЬ, ЩО ВІДПОВІДНІ НА КОЖНУ ПОРУ ДНЯ.

НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА
нашу церкву прибираємо
ВИШИВКАМИ!

Найкращі церковні вишивки найдемо в
АЛЬБОМІ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВНИХ ВИШИВОК!
Альбом містить взори на: хоругви, фелони, образи Святих (св. Ольга, св. Володимир, св. Степан), Дарохранильниці, св. Євангелію і т. п. — Альбом у гарній мистецькій обгортці з дбайливо мальованими взорами на кредовому папері з ближчими описами й поясненнями. **Ціна: 4·— зл., порто: 50 гр.** — Висилаємо по одержанні готівки або за післяплатою.
Видавництво „УКРАЇНСЬКА ПРЕСА"
Львів, вул, Косцюшка 1 а.

вкінці добре вбиту піну. Вложити до добре вимащеної й висипаної булкою форми, варити в парі цілу годину. До того шодо з вина, або морелева підлива.

Морелева підлива до лакомин-ки. 16 дк. сушених морель розварити, перетерти крізь сито. Дати до ринки шклянку овочевого соку, як треба то й цукру до смаку, заварити; окремо розбити 2 жовтка з ложкою сметанки, затягнути тим підливу на кухні (вливати помалу й мішати безнастанно), винести на холод. Тепер вбити шклянку кремової сметанки на крем, дати ложечку цукру, вляти це до холодного вище приладженого плину й розбити колотівкою. Як нема морель, взяти якусь овочеву мармелядку.

Маківник дріжджевий. Зробити дріжджеве тісто з пів кг. (кварти) муки, 8-12 дк. (пів шклянки) масла, 5 жовтків, 4 дк. дріжджа, 6 дк. (2 ложки) цукру і сметанки або доброго молока трохи менше, як чверть літри. Якби тісто було загусте, дати ще трохи сметанки чи молока. Дати добре вирости. Опісля розтягнути досить тонко, помастити білком, посмарувати грубо маком й звинути або прикрити другою половиною тіста; дати підрости, посмарувати яйцем, посипати грубим цукром і оріхами. Спекти.

живши шкіру зверху аж попід крила. Пекти помалу, щоб шкіра не потріскала. Поливати пильно товщем, щоб шкірка набрала крухости і гарно зрумянилася. Печеться індик 2—2 і пів години. Пробувати чи мякий, але аж тоді, коли міркуємо, що вже готовий.

До начинки треба: індичу печінку, 1—2 булки, мочені й витиснені, ложку тертої булки, 6—8 яєць, ложка масла, кусник вареної покраяної в кісточки солонини, сіль, перець, цибулька присмажена на маслі, січена зелена гичка з петрушки. Печінку й мочену булку змолоти, білки вбити на піну. Цибульку присмажити легко на маслі. Солонинка може бути вуджена, варена, краяна в кісточки. Підносить смак, коли дамо ще кілька варених, розтертих правдивих каштанів, сіль, перець, трошки мушкаталової галки до смаку.

Крем з ванілевою підливою. На крем треба: 5 білків на піну, 12 дк. (три чверти шклянки) цукру, сік з 2 цитрин, 1 дк. червоної желятини, 1/16 літри (чверть шклянки) води. Витиснути сік з цитрини, розпустити желятину, намочивши її спершу в холодній воді, а опісля розпустити в гарячій. Білки вбити на піну, додати цукор, сік, желятину. Все вимішати добре й вляти до сполосканої водою й попудро-

Мода в косметиці

До наших коротких завваг і образків, що носять, в що і як одягаються, хочемо додати ще й вістку, що під цю пору модне в косметиці.

Отже виходить з моди все неприродне. Не модні яскраво мальовані румянці, ані штучно вибілені обличчя. Виходить з моди стилізовані, мальовані брови, губи, штучно змінюваний колір волосся. Якщо помагається дещо природі, то тоді дискретно, не значно, так що воно не зміняє природного вигляду людини. Мода признає давню неоспориму правду, що найкращим майстром в гармонійному підібранню всіх детайлів є таки сама природа.

Лінія остається стрункa, але не штучно вихуджена, а природна, що її осягається руханкою, спортом. Барва, крій одягу, мусить відповідати цілості.

Хто приїздить до Львова, хай зайде до фірми

МАКСИМ ШУТЕР

українська робітня жіночих костюмів і плащів.

Довголітній керманич фірми Шаєр, а опісля Маргот.

Робітня перенесена з вулиці Коперника, на вул. Личаківську, ч. 29, І поверх.

Ціни умірковані.

ваної цукром форми й винести застудити на холод.

Підлива: треба півтора дк. картопляної муки, 1/8 л. (пів шклянки) молока, 2 жовтка, 6 дк. (2 ложки) цукру, ванілія. Вимішати муку з холодним молоком (1/8 л.); дати ванілію й мішаючи заварити. Жовтки утерти з цукром, дати заварену з молоком муку. Лакоминку, як уже застигла, виложити на плитку тарілку, облляти підливою. Пропорція на 5—6 осіб.

Торт оріхово-шоколядовий, (дорожчий). Треба 25 дк. оріхів волоських. 25 дк. (вершну шклянку) цукру, 8 яєць, 20 зерен доброї кави, 2 таблички шоколяди, 1 ложка тертої булки, пів цитрини. Втерти жовтки з цукром, аж побіліють дати цитринову шкірку, втовчену на порошок і просіяну каву, розігріту шоколяду, змелені оріхи, й накінці піну з 8 білків на переміну з булкою. Вимішати легко, дати до 3 тортівниць; як нема 3, то до двох, але в одну більше, щоб пляцок був грубший, бо його опісля перетнемо на двоє. Пекти пів години, уважаючи, щоб не спалити, (пробувати солімкою), переложити масою.

На масу: 25 дк. (шклянку) десерового масла, 25 дк. (шклянку) цукру мучки, 4 таблички шоколяди, 4 дк. мелених без лупки мигдалів, 1 жовток, ванілія. Масло втерти на піну, терти з цукровою мучкою, дати розігріту шоколяду, жовток, ванілію, змелені мигдали. Все разом добре терти, вихолодити на леді, переложити торт двічі, полюкрувати шоколядовою шклицею (люкром).

Шоколядова шклиця. Треба: 6 дк. (2 ложки) цукру, 4 таблички шоколяди, 1 дк. десерового масла, 1/16 літри (чверть шклянки) молока або води. Шоколяда мусить бути доброго гатунку, бо інакше не буде шклиця лискуча. Цукор заварити на молоці, дати втерту або розігріту шоколяду, мішати з боку кухні, але не дати закипіти; окремо розітремо на піну масло, додамо розпущену в молоці шоколяду, терти скоро, а як зачне гуснути, вилляти на торт, перехилюючи ним на всі боки, щоб розлялася по цілім торті. На боках смарувати ножем.

Будинь з булки на теплу лакоминку. Треба: 12 дк. булки, 4 дк. (ложку) масла, 4 яйця, 6 дк. (2 ложки) цукру, 6 дк. родзинків, 3 дк. смаженої помаранчевої шкірки, келішок руму або пляшечку румових крапель. Масло терти на сметану, додати жовтки й цукор, намочену в молоці й не дуже витиснену булку, рум, обмиті й перебрані родзинки, покраяну смажену помаранчеву шкірку,

З нашої господарської праці.

Тихо, без гомону, у власному крузі відбувся дня 1 лютого перший зїзд голов та секретарок філіяльних та відпоручниць кружкових Секцій Господинь, при краєвім товаристві „Сільський Господар". З краю прибуло 55 делєгаток, було ще 38 гостей, переважно з інструкторських кругів. Між ними 15 чинних інструкторок з терену. Разом 93 особи. Між кружковими делєгатками бачили ми господині з далекої Бучаччини, зза Дністра, дві молоді свіжі, як квітки, делєгатки з Товмаччини, поважну, очитану делєгатку з львівського повіту й інших.

Зїзд відкрив голова „С. Г." п. М. Луцький, проводила голова С. С. Г. О. Кисілевська.

Зо звіту п. др. Х. Кононенко довідались приявні, що Головна Секція обеднує під цю пору 569 секцій кружкових з 22·032 членами. В секціях переводжено працю при допомозі всяких курсів і конкурсів: домашнього, подвіряного, пільного господарства, куховарства, трикотарства і т. п. Всіх курсів, від тижня до 3 місяців, відбулося 360. Не вчислено в це коротеньких одно-дводневних курсів прання, варення, перетворів і т. п.

Головна Секція переводить під цю пору, як і минулих літ, 6 місячний курс для Господинських Інструкторок. З них виходять дуже добрі фахові сили на працю в терені. Такі курси плянується і на дальше, як також курси й конкурси повітові, секційні в терені. Плянується теж розбудову домашнього промислу, головно жіночого, й кооперативного збуту його продуктів.

Зо звіту делєгаток сільських секцій довідались присутні, як гарно, згідно йде праця майже у всіх секціях.

Після звітів вивязалася дуже речева й поважна дискусія. Порушено багато важних справ, як: дуже актуальну справу контрактування яєць, домашнього промислу, справи кооперації поширення й поглиблення освіти, наладнання збуту сушеної городовини, який з дуже добрим успіхом започатковано в двох місцевостях; про потребу відтяження жінок від надмірної праці й про способи, як цьому зарадити; справу опіки над здоровлям членок і діток, справа бурс для сільської молоді і т. п. Порушувано справу якнайтіснішої співпраці з іншими сільськими організаціями, зокрема з „Союзом Українок". В деяких філіях є вона вже наладнана з користю для всіх членок, але в багато місцевостях справа ця не знайшла ще корисної розвязки.

Характеристичне, що не було ні одного неприхильного цій справі голосу, ні одного осуду. Були тільки поради й голоси, як найкраще й найскорше поладнати ці справи й повести працю в обох так потрібних й доповняючих себе організаціях, щоб вона відповіла пекучій потребі цілої нації.

До нової управи ввійшли: О. Кисілевська, як голова; члени управи пп.: Бачинська (Перемишль), Весоловська (Стрий) Домбчевська (Львів), Калиновичева (Буськ), Кордубова (Тернопіль), Паарова (Яворів), Хоминова (Самбір), Хроновятова (Львів). На заступниць: п. А. Гузій (Олешів), Магун (Єзупіль).

В кінці пані Паарова відчитала резолюції, що відносилися до справ господарських, організаційних, курсів, релігійного виховання, друкованого слова, здоровля, опіки над дітворою та взаємин з іншими організаціями. Їх прийнято одноголосно. Відспіванням національного гимну нараду о год. 6 увечері закінчено. Безпосередньо по зїзді 2 й 3-го лютого відбувся для інструкторок курс плекання годівлі й збуту дробу, як також контрактового збуту яєць.

НАСІННЯ городовини і квітів, господарських рослин, поручає одинока українська спеціяльно насінна фірма **Інж. Б. ПОПОВИЧ** Львів, вул. Руська 16. — — Конто П. К. О. 503-634
Жадайте цінників.

Листування редакції.

Вп, пані місткині О. О. Кульчицькі, Перемишль, і С. Гебусівна, Львів: Дякую за добру, незмінну приязнь і память. О. К.

Вп. п. М. Головата, Філядельфія, Па: За листа й побажання щира дяка! Пересилаємо сердечні вітання для цілого Філядельфійського відділу „С. У". Чи дістали З пакуночки? Незабаром висилаємо четвертий. Пишемо листа.

Книгарня „Січ" у Хусті й Книгарня в Перечині: Замовлені книжки й газети вислано. Привіт.

Вп. п. Млада Липовецька. Торіно, Італія: За добру память і побажання, як доказ прихильности до „Ж. Д.", дуже дякуємо. Жаліємо, що так сталося з повістю Вашого приятеля. Одначе і в цьому виді вона оригінальна й гарна. Ждемо на Вашого листа й оригінал повісти. Вітаємо Вас і прохаємо переслати ласкаво наш поклін шановному письменникові.

Вп. п. Качмарова, Ст. Павль: Дякуємо за милого й цікавого листа. Напишіть більше.

Вшановним другам з А. в Італії! Велика дяка за добру память і побажання. Дай Баже, щоб вони сталися для добра й щастя нас усіх. О. К.

Нашим приятелям з „Лемківських гір" п. п. Полянським, п. п. Кочанам з Джолієт, Ілл., дорогим паням волинячкам І. Пр. і П. Б. з Рівного, п. Герасимович з Чернівців, п. Лесі Гринюк-К. з Дрогобича, п. Яр. Сайовській з Калуша, п. Ганні й Т. Чернухам з Букарешту й багатьом іншим нашим приятелям і приятелькам — сердечно дякуємо за всі докази памяти й також бажаємо всього добра.

Вп. п. С. Галичин, Америка: Щира дяка за листа й прихильність. Завдяки Вашій приятельці С. Северині дістали ми для вас поліську сорочку. Вишлемо враз із матерією на спідничку й фартухом. Вкоротці напишемо листа. Сердечний привіт!

Вп. п, Галина Мазепа, Прага: За милого листа, докази прихильности й обіцяну нам співпрацю щира дяка. Пишемо ще окремо.

НОВИНКИ.

Товариство Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові, вул, Руська ч, 20. приймає до обезпечення від крадежі-влому всякого роду рухоме майно, стосуючи найнижчі тарифові оплати.

Зацікавлення Карпатською Україною зростає. Як подає Бюлетень Пресової Служби Карпатської України тому кілька днів відвідав К. У. польський журналіст Мергель і зараз на другий день почав свої нарікання на комунікаційні шляхи й відносини на К. У. Бюлетень запитує польського журналіста: Як може п. Мергель критикувати наші шляхи, коли сам за один день дістався без жадного дефекту через цілу магістралю Карпатської України. А це не є дуже коротка дорога.."

Шефа пропаганди К. України відвідав між іншими посол до англійського парляменту п. Веджвуд Бен. Під цю пору гостює в Хусті французька журналістка, кореспондентка „Журналь де Пар" п. Сузанна Шемінад. Ця журналістка живо цікавиться розвитком українського культурного та політичного життя. Поробила кілька інтервю з передовими людьми на К. Україні, між іншим і з командантом „Січі" п. Дмитром Клемпушом.

Під цю пору вся увага й усі сили Карпатської України звернені на **вибори** до першого сойму, що відбудуться 12 лютого. Новий Карпато-Український Сойм збереться на своє перше засідання 21 лютого. З цього приводу будуть випущені окремі почтові значки у жовтоблакитних красках (вартости 2 кор., в продажі по 5 к. одна).

За українськими листами УНО (Українського Національного Обеднання) голосуватимуть німці й чехи, замешкалі на території Карпатської України.

Мистецьке життя на Карпатській Україні. В столиці Карпатської України оснувалась недавно мистецька громада під назвою „Говерля". Товариство

це, в якому згуртувались найкращі мистецькі сили Карпатської України, проявляє дуже живу діяльність. 10 січня ц. р. відбулося стараннем товариства „Говерля" цікава імпреза: Вечір спогадів чотирьох утікачів з совітської України. Між прелєгентами була й одна жінка, п. Вероніка Ф.

Летюча естрада. Організація „Січ" оснувала свій власний театральний гурток п. назвою „Летюча Естрада". Гурток цей виїхав в поїздку по Карпатській Україні. Програма „Летючої Естради" складається: зі вступного слова, актуального скеча, рецитацій та інсценізацій героїчного змісту. Зорганізував і вишколив „Летючу Естраду" М. Чирський.

По цілому нашому краю, де ще досі не відбулися, відбуваються **громадські вибори.** Українці кладуть свої окремі листи; порозуміння й спів праця в цих справах є конечна. Також всі мусимо взяти в них участь й віддати голоси за українськими листами.

Краєве товариство „Сільський Господар" святкуватиме в березні 40 ліття свойого основання. Святкування відбудеться скромно, але поважно, в рамах власної організації. У Львові ювілей сполучений буде з загальним річним зїздом тої організації у другій половині березня.

В Каналі гостює тепер наш славний співак **Михайло Голинський.** Ціла канадійська преса так українська, як і англійська, переповнена великими похвалами для нашого співака. Майор (бурмістр) одного з найбільших канадійських міст, Торонто, вручив співакові в мійськім ратуші золотий ключ міста, як почесному гостеві цього міста. Співак Голинський своїми тріюмфами робить велику рекляму нашому народові, бо всюди виступає, як український співак, співає українські пісні.

Кінець червоній Еспанії. В останньому числі „Ж. Д. згадували ми про те, що армія ген. Франка йде переможно вперед. Тепер наспіла вістка, що президент еспанської республіки Азаня перейшов французьку границю, тобто тим самим рішив скласти уряд президента. Війська ген. Франка наближаються до кордонів Франції. Останки червоної армії не пробують уже навіть боронитись перед наступом ген. Франка і здаються без опору. Французька влада підготовляє концентраційний табор.

Передшлюбна порадня при Народній Українській Лічниці. На днях відкрито в Українській Народній Лічниці ім. Митрополита А. Шептицького у Львові при вул. Петра Скарги 4 передшлюбну порадню. Є це дуже важна й хосенна новість і наше [illegible] янство повинно з неї якнайбільше користати. [illegible]ься цим способом не одної дуже болячої ро[illegible]трагедії. У порадні приймають в понеділки та [illegible]ги в год. 12—13.

[illegible]іквідують корчми. В Карпатській Україні [illegible]ся жива акція за зліквідуванням корчем, як [illegible]а деморалізації і народніх злиднів.

Українська заморська еміґрація братам Карпатської України. Голова ОДВУ Ол. Роновський [illegible]ив Ф. Ревая в Хусті, що через Червоний Хрест [illegible]о з Америки 400 тисяч одягів, а крім цього [illegible]йде з[illegible]рка на закупно ліків для Карп. України. Орга[illegible]ується теж велика прогулька до Карпатської [illegible]и.

ВЕСЕЛИЙ КУТОК.

Мужеська льогіка.

[illegible]ідпитий панок у каварні: — Ці жінки нас [illegible]руйнують... Після кожної розмови з нею, чоло[illegible]сить, щоб заспокоїтись, піти до каварні й ви[illegible]одай три великі пива... А часом бувають роз[illegible]до й до коньяку діло доходить...

На курсах.

Учителька: Пилипенко, який це час: „любив"?
Курсист: Змарнований, прошу пані...

СЦЕНА — ТЕАТР.

З великим успіхом пройшла в Коломиї вистава пєса на 3 дії **„У Свят-Вечір"**, пера проф. др. А. Княжинського, при музичнім супроводі орхестри Муз. Інст. ім. Лисенка. Виконавцями була молодь українських гімназій. Докладніший огляд вистави подамо пізніше.

У карнавалі додає радости.

У піст поборює сумний настрій

наша одинока

„ФОРТУНА НОВА"

своїми незрівнаними солодощами: цукорками, помадками, чайничками, шоколядами, тортами і т. п. Спеціяльно може прислужитись господиням своїми чудовими мармелядами. Жадайте у всіх кооперативах і також крамницях — і своїх, і чужих.

Українська волоконна вирібня
Фабрика „ТЕКСТИЛЬ"
інж. І. ЛУЧИШИН і С-ка в ПЕРЕМИШЛІ,
вул. Лукасінського 8.
Виробляє і має на складі: 1) першорядні вовняні матеріяли-самоткани на убрання та 2) найріжнородніші панами й полотна до вишивання: макко, шовк, лен. **Ціни конкуренційні!**
Український консумент купує вироби укр. робітника!

Господині! У Вашій свідомості наш успіх!
Уживайте:
„ПРАЖІНЬ" ПІДМІНКУ КАВИ
КООП. ФАБРИКИ „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ".
„ЛУНА" ЦИКОРІЮ
Львів 24. Жовківська 188.

Садженици винограду,
у відповідних на наші землі відмінах.
Деревця і кущі овочеві,
великий вибір.
Садженици на живоплоти поручає
РОМАН КОЦИК
Хмелева, p. Drohiczówka. Цінники даром.

? **Як зимувати квіти** ?
навчить вас книжка
О. Бережницької-Будзової:
КВІТИ прикраса наших вікон і бальконів
Коштує 1·— зл., з пересилкою 1·20 зл.
Замовляти в українських книгарнях та складах „Народньої Торговлі". !!

Redaguje i wydaje O. Kysiłewska, Kołomyja Zamkowa 37. Odbito na maszynie: W.Grützа Kołomyja Piłsudskiego 16.
Z drukarni „ДЖЕРЕЛО" в Коломиї, Косцюшка 15. Drukarnia „Dżereło" Kołomyja, Kościuszki 15.

P.T. Biblioteka Naukowa im. Szewczenka

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Ціна цього числа 35 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

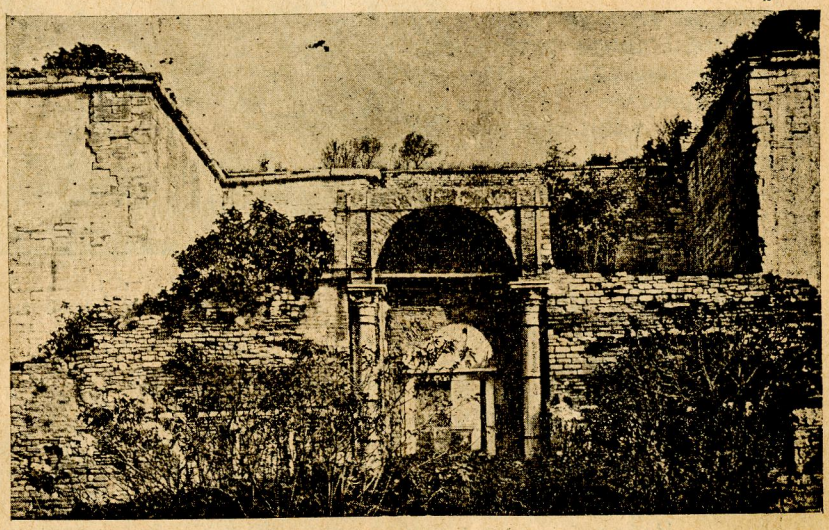
Рік XV. Коломия, 15 березня 1939. Ч. 6.

ZINOCZA DOLA CZASOPISMO DLA UKRAIŃSKICH KOBIET

Rok XV. — Nr. 6. Kołomyja, 15. Marca 1939.

ЗМІСТ:

Кобзареві в поклоні...
Наше село сьогодні.
ДАРІЯ ВІКОНСЬКА: Психіка ресинтименту.
МАРІЯ ОМЕЛЬЧЕНКОВА: Олесь співець визвольної боротьби України.
Життя в Срібній Країні через призму життя одної людини.
ОЛЯ ШЕВЧУКЕВИЧ: Не ображуймося!
ІРИНА ВІЛЬДЕ. Наші батьки розвелись. (Далі).
О. КИСІЛЕВСЬКА: Листи знад Чорного Моря (далі).
З листів до нас.
Мгр. ОЛЬГА ВЕЛИЧКО-ОРЕЛ: Декілька слів про квіти.
Конкурс Г. К. Ч.
Турецькі ласощі.
Смачні страви на піст.
Мр. П. КРИВОНОЮК: „Веселіє єсть пити".
Щось трошки з косметики.
Підготовляймося до літа.
Щось для здоровля.
Що приготовимо собі на свята.
Практичні поради з куховарства.
Практичні ради при робленні порядків.
„За нову жінку в нашому селі".
Листування редакції.
Новинки. Анонси.

Золоті Ворота в Царгороді.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ"

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Передплата на 1939 рік на

1) **«Жіночу Долю»** (саму) на рік — — — 7·— зл.
(Для заграниці 2·— ам. дол.)
2) **«Жіночу Долю» і «Жіночу Волю»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
3) **«Жіночу Долю» і «Світ Молоді»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
4) **«Ж. Долю», «Ж, Волю» і «Світ Молоді»** 12·— зл.
(Для заграниці 3·— ам. дол.)
5) **«Жіночу Волю»** (саму) — — — — — 3·— зл.
6) **«Світ Молоді»** — — — — — — — 3·— зл.
(Для заграниці 1·— ам. дол.)

Адреса: КОЛОМИЯ, Замкова, 37.
Редакція «Жіночої Долі», Kołomyja, Zamkowa, 37, **Poland**, Europe, Red. «Żinocza Dola» Конто ПКО — Львів 511.923. **Число розрахункового переказу 4.**

В Румунії передплату вносити на адресу п. **Дмитра Геродота** (Bucuresti, IV. Strada Delea - Veche, 45), або на адресу: „Bazar", Cernauti, Str. Andrei Sagana 2|i.

Передплата виносить:	Річно.	На 6 м.	На 3 м.	На 1 м.
„Жіноча Доля"	300 леїв	160	85	30
„Жіноча Воля"	80	45	25	10
„Світ Молоді"	12)	65	35	15
Всі три журнали разом	450	230	120	45

Передрук дозволений за поданням джерела.

Кобзареві в поклоні...

В березні ц. р. минає сто двадцять і пять літ від народин Генія української землі, Тараса Шевченка. Коли життя людини числиться роками, то життя народу значиться сторіччями. Останнє сторіччя українського народу пройшло під знамям Тарасового „Кобзаря".

За цих сто літ український нарід перейшов цілу еволюцію свойого духовного розвою: став з етнографічної маси народом у високім розумінні цього слова, защепив собі духа соборности, знайшов в собі досить відваги й бунту на те, щоб зробити революцію по віках неволі, здобув свою державність і — втративши її навчився думати й відчувати по державницьки.

Малюнок Шевченка.

На тлі цих подій, на тлі жовто-блакітної мапи України виринає монументальна постать нашого Кобзаря, людини — генія, який сто літ тому, з надхненною ясністю пророка предбачив виразно ходи історії свойого народу.

„Кобзар" — це синтеза душі українського народу в його минулім, сучаснім і майбутнім.

Мрійливість української душі, незломність духа Байдиних нащадків, сподівання чужої ласки й поміч закріпощеного раба, міжусобиці княжих наслідників — всі оці прикмети збірного українського духа з подиву гідною точністю відзеркалює „Кобзар". Та — Шевченко не тільки привів нам перед очі душі образ минуло о й йому сучасного українського народу. У своїй пророчій ясновиді побачив він і майбутнє України: з вогню і крови зродиться її воля. Доперва тоді

Слава не поляже
Не поляже, а розкаже,
Що діялось в світі,
Чия правда, чия кривда
І чиї ми діти.

На здійснення цього великого Менту чекають, Батьку, міліони твоїх духових дітей, а покищо у світлі роковини народин Твойого генія складаємо глибокий, доземний поклін Твоїм святим тіням і запевняємо Тебе Твоїми словами: „будеш, Батьку, панувати поки живуть люди"..

ДОМАШНІЙ СХОВОК — ГРОШАМ ЗАГИБІЛЬ!

Найбезпечніша і найкорисніша льоката в

ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: СТАНИСЛАВІВ, вул. Собіського 11).

√ Наше село сьогодні.

Сходимося з нашими селянами день — у день; час до часу їздимо до села, відвідуємо селян з ріжних нагод, а вони заходять до нас теж. Але, якже часто навіть не догадуємося — як мало знаємо про те, чим село сьогодні живе, що думає. Задля цього, треба спеціяльно звернути увагу, подумати над тим, що бачимо, що чуємо; схопити поодинокі фрагменти, старатися зложити з того цілість. На це, звичайно, нема в нас часу, а що гірше: нема звички до цього. Ми дивимося, але не бачимо...

Нагадується мені один факт, зперед кількох літ: Філія „Просвіти" заініціювала загально-освітній курс, щось наче народній університет. З спеціяльним узглядненням українознавства. З невідомої мені причини, знайшовся на тому курсі один інтелігентніший жидок. Коли він побачив той запал до науки, охоту навчитися якнайбільше, ту витривалість, з якою в тріскучі морози йшли не тільки молоді, але й старші господарі по кілька кільометрів день у день, сказав: „Гей, якби жиди знали, який то нинішній „гой", то відтепер думали би де ім подітися, коли надійде для них критичний час"...

І мав рацію, той час, що жид не тільки з села, але й з міста мусить думати де подітися, в багатьох випадках вже прийшов.

Й іншим, що серед нас живуть, не зашкодило б подумати, який то сьогоднішній „хлоп", що він думає, чим живе... Та про це нам байдуже, хай кожний думає про себе. Важне, щоб сьогодні **ми** знали — як, чим живе наше село; знали, як і з чим підійти до нього.

Для характеристики, подам кілька цікавих образків.

За орудкою приходить до мене „безробітний," бо не принятий на університет молодий чоловік, що живе більше на селі, як у місті. В розмові між іншим каже:

— Якби ви знали, пані редакторко, як по державницьки сьогодні наше село думає, здивувались би... І то всі. Старі, молоді, чоловіки, жінки, навіть діти.

— Якто по державницьки, по чім це пізнати?

— Трудно вам це кількома словами зясувати. Цей дух є у всім, от візьмім хоч би такий примір: В сусідньому селі донедавна було немало більшовицьких симпатиків. Звідки це взялося, на знаю. Чи з газет, чи знайшовся який тип, що їм це підшептував, — досить що „пани", „попи" „буржуї", „пролєтарі" не сходили їм з уст. Сьогодні здибаюся з тими самими людьми, а вони розважують, міркують над тим, яка влада відповідатиме найкраще Україні, після недалекого упадку більшовизму...

Або таке, вже з власної практики: З початку осени приходить до мене господар з подальшого, незнаного мені села.

— Чи не буде до цього року довшого господинського курсу для дівчат? Минулого року моя донька була іце замала, тепер рад би її дати, хай вчиться.

— Є у вас в селі кружок „С. Українок"?

— Нема.

— Є Секція Господинь при „Сільському Господарі"?

— Не то секції, а й кружка „С. Господаря" ще нема.

— Хто ж вам це радить?

— Сама дівчина хоче, та й ми раді б. Якось сором у цьому часі темному бути...

— Які ж то часи?

— Та такі, що про українців цілий світ говорить, треба й самим про себе подумати.

Другий примір: жду в сільській хаті на час і коли зійдуться жінки на заповіджену анкету, першу жіночу анкету в цьому селі. Господарі не багаті, хата без підлоги, дітей семеро, в тім чотири дівчини, господиня дуже інтелігентна, хоч не письменна. Донька 15 літня гарна дівчина, сидить пильно читає історичну повість Кащенка.

З розмови довідуюся, що дві дівчинки покінчили вже сільську школу, записалися до дорссту при читальні, ходять, вчаться, читають.

— Хай мої діти більше знають, як я, — каже господиня. Замість до школи, казали мені мама корови пасти, на ціле життя темною лишилася через них.

— Чи конче на ціле життя? от піде ваша молодша дівчинка до школи, вчіться й ви з нею, навчитеся скорше, як вона.

Радісна усмішка на обличчі господині.

— Навчуся? Направду? От і спробую. Добре, що порадили.

Я певна, що тої поради ця жінка не забуде.

В розмові сходимо на господинський курс, що за три дні має в сусідньому селі зачатися. Без вагання оця мати семеро діток рішає: Мусимо дати нашу дівчину. Хай прийдеться позичити, мусимо. А дівчина вже піднесла знад книжки сяючі радістю очі.

Входить голова кружка „С. Господаря", що запросив мене на анкету.

— Скільки то треба жінок, щоб завязати секцію?

— Для секції десять, для кружка „Союзу Українок" 15. Варто оснувати у вас одне й друге.

— Та де нашим жінкам ще до цього? Коби зібралося десять. Коби вдалося хоч зо три намовити до проводу. Це ж перший раз зачинається така робота. Коби хоч кільканадцять господинь зійшлося-журиться.

Але за годинку, у досить великій читальняній салі ми мало не подушилися. Хоч зима, двері до сіней треба було відчиняти, щоб і ті, яким не стало місця в салі, дещо почули. До к.С.Г. вписалося понад 60 жінок. Самі вони по короткій нараді вибрали гарний провід. Це перейшло найкращі сподівання не тільки мої, але самих мужчин селян.

— Га, — каже голова „С. Г.", — видно такий сьогодні час.

Іду на залізницю. У відділі для „некурящих" ми самі зо знайомим селянином з далекого від міста села.

— Скажіть мені, пані, звідки це береться, ні ми дітей цього не вчимо, ні самі давно цього в дитячих літах не знали. А сьогодні дивіть, малі бахурі, ледве від землі відросло, а вже вітає один одного словами „Слава Україні".

І на сшитках і книжках знаходяться ці слова. Хто їх того вчить? Бог знає. Кажете, може мами? Та де? Наші жінки мало свідомі, багато й не знає навіть письма.

Дальше оповідає, ще кілька цікавих епізодів, яких мені тут годі наводити.

На останку ще один примір. В повіті на селах йшла донедавна гостра партійна боротьба. Підюджувані селяни відгрожувалися одні тим, другі тамтим, не знати було, як і до кого на село показатися, через те застій в організаційно-освітній роботі. Не минуло кілька місяців, само село ліквідує всяку партійну грізню. Радо послухає, радо прийме кожного, під условинами: не вносіть нам в село жадної партійности.

Те саме сказала на одному жіночому зібранні жінка селянка: жадної партійности, жадної нової політичної партії! не хочемо жадного ділення на жінок, чоловіків: ми всі хочемо разом вчитися, освідомлятися, разом за кращу долю боротися...

Ось цікаві правдиві фрагменти із сьогоднішніх настроїв нашого села. Варто над ними подумати.

О. К.

Українські Господині!

Вживайте порошків до прання

вони найкращі!

„АТМО", „МІМІ", „МОТА".

ДАРІЯ ВІКОНСЬКА.

Психіка ресинтименту.

(З книги „За силу й перемогу".)

На думку авторки, ідеал кожної людини — бути сильним і могутнім. Ця прикмета може мати рівнож збірний характер. Зрозуміло, що людина з вродженим гоном до значення, яка з ріжних, незалежних від себе причин не може заспокоїти його, поступнево виробляє в себе прикре почуття меншевартности.

Авторка з справді геніяльною інтуіцією підхоплює всі риски української збірної психіки, що випливають з цього простого, або викривленого почуття меншевартности. Подаємо кілька цінних думок авторки на цю справу.

Свідомість власної сили родить, часто навіть, лагідність та доброту в поведінці з іншими людьми. Сильний не примушений боятися слабшого. Сильний також не примушений удавати сильного, бо-він ним є.

Але можемо з певністю ствердити, що під сьогоднішню пору одинокий суспільно вироблений, гармонійний тип українця, який має свій власний стиль, в нікого не позичений, ані не наслідуваний, клясичний стиль і своє власне, виключно йому притаманне духове та фізичне обличчя це український господар-хлібороб, селянин.

Душевно недоступний, чуттєво скупий, безумовно мовчазний, де йде про його власні, глибші, приватні переживання, він стоїть сьогодні на ціле небо вище від українця інтелігента під кожним оглядом ще не виробленого. Господар-селянин — не штучний продукт духового імпортерства, не шабльонобезкровленої людини, як його витворює машинова невілізація великих міст — а дитина природи, як видала її наша, а не інша земля, наше, а не інше підсоння, наші своєрідні, ні які інші обставини життя.

Краще отвертий бунт, невдоволення, обурення, гнів, активний спротив, аніж боготворення первнів розкладу та занепаду. Сучасна українська ментальність носить на собі у високому ступені печать тої ганебної психічної недуги: культу нужди.

Пересічний сучасний українець в очах нашого загалу мусить бути „бідний" та душевно пригноблений. Коли він дбайливо вбраний, бадьорий та самопевний, це, мовляв, „підозрілий тип", або не-українець.

Селянин не знає культу нужди. Навпаки. Він бридиться нею. Він ненавидить її в себе й погорджує нею в інших. Він у глибині своєї незасміченої нездоровими інтелєктуальними теоріями душі, консерватист-аристократ.

На грунті низького, особистого егоїзму та матеріяльної пожадливости розвиваться також друга прикра риса характеру українського інтелігента: невгамована зависть.

Взаїмне оплюгавлення, коли оперте на неправді, є передовсім недоцільне, а крім того воно в жалюгідний спосіб обнижує моральний рівень обох противників.

Взаїмне обкидування себе болотом, це проклята традиція черні, природний відрух одиниць, що свідомі власної підлости, не спроможні вірити в шляхетність інших. Шляхетна людина не соромиться шляхетного ворога.

Активність у значінні творчої праці рабові чужа. Виховний мент праці, передовсім творчої праці (кожна праця, оскільки вона не чисто механічна, машинова — може бути, бодай мінімально, творча) незнаний йому. Пана, який працює, він у дійсності уважає за дурного.

До цього непанського нахилу до дурнички приналежна також загально відома болячка нашого видавничого життя: несовісно вирівнювати передплати журналів. Цілими місяцями, або й роками залягають наші чесні громадяни. Газети наші примушені-здебільша безуспішно-боротись з оцим ганебним злом, що в очах несовістних читачів є мабуть „нічого особливого".

Головно вроджений нахил „старшувати" займає перше місце, кермуватися особистими мотивами замість добром загалу — це ті прогріхи, які бачимо в інших, а не бачимо, або просто потураємо їм у себе. Звичка бачити зло не в собі, лише поза собою, звичка скидати вину за якусь невдачу на інших, або коли нема тих „інших", на — обставини — спільна примітивним вдачам, яким самокритика чужа. Ознакою невироблених морально одиниць є. м. і. те, що вони все вимагають від інших, а найменше від-себе.

Особлива ввічливість нашого брата повинна завжди збуджувати в нас деяку обережність: він послуговується нею тільки тоді, коли хоче когось зєднати для якоїсь (особистої, або й не особистої) справи та користи. В понятті нашого загалу ввічливість цепанська видумка, якою щирий українець бридиться.

Перейдім, один по одному гріхи наші, щоб їх, як слід усвідомити собі та виповісти їм безоглядну боротьбу. Бо ворог не тільки поза нами, але й у нас. Не дурно вже Шевченко казав, що гірше ворога „свої діти" розпинають Україну.

У всіх — вірю, є це свята, жертвою крови найкращих наших братів окроплена — велика ідея.

МАРІЯ ОМЕЛЬЧЕНКОВА.

ОЛЕСЬ

співець визвольної боротьби України.

В Празі, на еміграції від 1920 р. живе один із найвидатніших наших сучасних поетів старшої генерації. В січні місяці ц. р. святкувала українська кольонія в Празі, а українці в Карпатській Україні його 60 річний ювілей та 35 років його літературної творчости. Понад 20 книжок поезії видав поет, але багато ще прекрасних віршів лежить в його теці невиданих, бо тяжко щось видавати на еміграції, та ще поезії...

Олесь, власним іменем Олександер Кандиба, народився р. 1878, на Харківщині в Україні. Він прожив свої дитячі й молодечі роки на межі старої Гетьманщини й Слобожанщини серед широких степів України. В дитинстві часто втікав у степ і щиро полюбив прекрасну природу своєї Батьківщини, її широкі простори. Він сам себе називав „Рідним братом вітру, простору і трав"... І ця краса рідної Країни надхнула його до пісень...

„В дитинстві ще... давно, давно колись
Я вибіг з хати в день майовий...
Шумів травою степ шовковий,
Сміявся день, пісні лились...

Ввесь Божий світ сміявсь, радів...
Раділо сонце, ниви, луки...
І я не виніс щастя, — муки,
І задзвеніли в серці звуки,
І розітнувсь мій перший спів...

Так писав поет в р. 1904. З того часу ось уже 35 років оспівує поет Україну, яку так гаряче кохає...

„Для всіх Ти бідна і нещасна,
Моя Україна прекрасна,
Пісень, і волі сторона"...

Але не тільки про красу рідного Краю співає поет, ні він болїє душею, що Україна над Дніпром у неволі, і він хоче співати так, щоб визволити Її — „Самсона в кайданах"; „Я хочу вам про рідний край казати"... Він знає, що Україна над Дніпром: „Як вулкан згаслий, але

вірю я, що обороне Сам себе мій рідний край"...

Та для боротьби за кращу долю України треба, щоб увесь народ став до праці, тільки тоді буде перемога...

„О, всі гуртом! В єднанні-сила
В єднанні успіх перемог,
Бо ростіч-всіх надій могила,
Пустеля сіра без дорог"...

І поет бачить, як мають знамена і бєть-

Докінчення на ст. 11.

З жіночого світу.

Життя в Срібній Країні

через призму життя одної людини.

(Кінець).

Четвертий, останній рік семінара. Наука читання книжок з просвітянської й міської бібліотеки. У вільних хвилинах, все одно: сумних, чи радісних, снуються сторінки записника. Матура. Весна, радість, кохання, краса, глибока свідомість життя і широке поле громадянської праці стоїть отвором перед молодою, здоровою свідомою учителькою. Як гарно жити на тім Божім світі!

Покійна Миколая Божук у труні.

Найбільше віршів так і датується з цього 1928 року.

Вересень і Миколая учителькою в Драгові. Ось що писала тоді мені, учительській кандидатці (я одержала посаду доперва у грудні — перша нагінка на українських учителів): „Люблять мене діти. Бачу, що маю на них великий вплив. Тішуся. Хочеться жертвувати сили для них. Вір, що ніхто не може матеріяльно відплатити за нашу щиру працю".

Працю в школі називає жартом „помпуванням душі у діти". Має стільки наміченої праці, що й часу не стає на виконання її — „ой, як багато праці, а дні так скоро минають".

З школи приходить „змучена до крайности, а на серці так мило-мило". У вільні дні від науки „писала вірші, читала, робила проби з дітьми, ходила на прохід".

Далі авторка спогадів описує незвичайно сумні родинні відносини в покійної поетки, коли то після смерти батька доводилося сплачувати довги так, що інколи на прожиття платні не ставало. При тім журба й праця понад сили не давали довго на себе знати. Занепадає на здоровлю. Ніхто не припускає зразу, що це початки страшної недуги туберкульози. В такім часі приходить нова любов до Миколаї. Як мусів її глибоко любити її майбутній чоловік п. Штефуца, коли не зважаючи на стан здоровля і невідрадні матеріяльні відносини, в яких знаходилася, не відстрашується від подружжя з покійною Миколаєю.

— Повінчалася з коханим 9 вересня 1933 р. Молоде подружжя зажило скромно в Хусті. Недуга наче притаїлася, але завсіди вистала мала перестуда, щоб гарячка знову підскочила, розпочинався процес наново. Покращає трохи — знову праця, знову обовязки понад сили. Переїздять до Рахова. Замешкують у гуцульській хатині. Може гірське повітря вплине добре на здоровля. І справді так покращало, що не потребувала вже брати пневмоторакса. За якийсь час переходять молоді Штефуци на інше, відповіднішe мешкання: покій і кухня. Перед хатиною клаптик землі, на нім квітничок: лілеї, травничок. Помешкання поволі, але послідовно замебльовується дешевою обстановою. Я сама була свідком, як столяр приніс туалєту без зеркала. Не було ради: шкло мусіло чекати першого. Скільки жартів було на тему того зеркала! Сдягались теж на рати. Скромне, але дуже симпатичне було їх мешкання. На стінах образи: Шевченко, Франко, Мати Божа, Ісус Куриласа, фотографії. Ох, як кортіло мати бодай один образ мистця-маляра.

На жаль, хороба підточувала далі молодий організм...

— 3. січня був її день уродин. Мовчали ми перед нею про те. Ніяково було. Сама догадалась кажучи: — Тридцять і один рік, а я мушу вмирати. А мені здається, що тільки вісімнадцять маю. Стільки плянів, стільки наміченої праці, а я мушу вмирати! Коби хоч рік пожити, коби хоч рік здоровою бути!

На кілька годин перед смертю розпоряджала ще: — Одягніть мене в те й те й відфотографуйте в труні і похорон, і пішліть те пані Кисілевській, а мені дайте теж по одній світлині... — і засміялася: — Бачиш, я ще жартую. Легко вмираю. Тішуся, що впорядкувала все.

Вмерла 4 січня в полудне. Рано ще зажартувала дотепно. Ми всміхнулись крізь сльози, хоч дотеп був дійсно добрий. Перед обідом вже не говорила, хоч сама собі ще гарячку міряла. Пальці синіли, а термометр виказував 35·7. По смерті найшли ми між її записками: „Я гадала, що переможу гнів твій,

доле моя". Ще кілька слів щодо характеру покійної Миколаї. Хоч сама не в достатках, то радо помагала біднішим від себе. Хата її не одного подорожнього гостила в себе, особливо наших політичних еміґрантів. Доказом симпатії, якою тішилася покійна, були численні листи співчуття, що їх одержав чоловік покійної Миколаї по її смерті.

Коли виходила заміж, то деякі сумнівались, чи подружжя буде щасливе. Говорили тут і там: „Вдача Миколаї потребує частої зміни, в коханні". Доказом цього мали бути всі ті симпатії, що їх мала до шлюбу. (Нераз жартом числили удвох із чоловіком на пальцях „старі" Миколаїні симпатії. Не ставало пальців у руках). Помилились усі, що так думали про неї. Була найкращою, найвірнішою дружиною. Завсіди гостро виступала проти подружньої зради і ніяк не могла її оправдати. Дуже гостро теж виступала проти мішаних подруж. Була тої думки, що такі подружжя треба бойкотувати. Дівчата, що виходили заміж за чехів, були, на її думку, зрадниці народу. У своїх політичних поглядах була непохитна. Вражало й боліло її кожне зло, лизунство, підхлібство. Приклад: заснувалося було в нас товариство „Підкарпатських українських письменників і журналістів", просили й Миколаю вступити в члени. Не вступила, бо голова товариства післав свою дитину (чи дітей — не пригадую вже) до чеської школи. Уважала ганьбою належати до товариства, якого голова так негідно поступає. Написала була навіть заяву з цього приводу до „Українського Слова", але її, розуміється, не помістили.

Таке було недовге життя цеї молодої талантовитої людини. Зійшла передчасно в землю, не дочекавшись сонця волі своєї Батьківщини.

В. Б.

ОЛЯ ШЕВЧУКЕВИЧ.

НЕ ОБРАЖУЙМОСЯ!

Воно вже так, а не інакше, що до духових людських скарбів треба причислити і так звану „вражливість".

Гармонія тіла й душі!

От коли хтось на жарт нас штуркне пальцем повище ліктя, то гляди зараз і синяк набіжить. Наше тіло вражливе і доказує це синяком. Не менше вражливе буває в нас і те невидне місце, що душею зветься. З тою тільки ріжницею, що синяків на душі не так легко доглянути. Протидіємо в однім і другім випадку тим, що його „образою" називаємо.

О, наша душа дуже вражлива й ми „на те конто" ображуємо, ще й як ображуємося! Не до вподоби кому яке наше діло — ображуємося! Часом гніваємося на когось за те, що він думає про нас щось інше від того, що нам хотілося б, щоб він думав. Скаже хтось щось протилежне від того, що ми думаємо, беремо це за особисту образу!

Багато „образ гонору" походить із таких собі маловартних причин як та, що хтось сміє давати нам до пізнання, що ми помиляємося. Можливо, що сам спосіб, в який дають нам до пізнання, не завсіди для нас приємний, але нас перш за все болить те, що хтось смів підозрівати, що ми можемо робити якінебудь помилки.

Ні, ми не помильні! За таких ми себе уважаємо і за таких хочемо, щоб нас інші уважали. При тім робимо одну засадничу помилку: ті „інші" теж уважають себе за непомильних. Маймо в собі бажання змагати до досконалости, але ніколи не будьмо над міру певні себе, бо це осмішує нас в очах довкілля. Не дивниця, що по дорозі до пізнання мусимо й багато помилок робити й — зовсім не потребуємо ображуватись, як хтось в якийнебудь спосіб веде їх нам перед очі.

Немає для нас бути соромом те, що робимо помилки, але не прощеним гріхом буде, як ми пізнавши їх, не поправимо своїх помилок. Бо-хто багато пізнав, мусів і багато помилок зробити. Непомильні є лише ті, що нічого не знають.

Поклик.

25. мая ц. р. минає тридцать літ, коли на вічний сон замкнув повіки наш визначний композитор-музик Денис Січинський.

Безталанне було Його життя, бідною і занедбаною осталася Його могила на станиславівському кладовищі. Тільки малий гурток людей знає, де за нею шукати; оправлено на взір стрілецьких могил, без таблички, а щороку 1. листопада пишається на ній вінок з написом: „nieznanemu bohaterowi."

Може прочитавши ці рядки, — найде ця вістка відповідний відрух у рядах нашого музикального жіноцтва, яке започаткує акцію придбання фондів на остаточне упорядкування цеї справи.

Творами Його покористовуються всі наші музики та всі наші співацькі товариства. Тож дуже побажаним було б у цю тридцятьлітню річницю повести акцію так, щоб у ріжних місцевостях нашого краю, на еміґрації і за океаном давати концерти з Його творів, а доходи з них висилати на адресу голови Станиславівського Бояна проф. Миколи Лепкого, вул. Голуховського 44. і тим допомогти "Боянові" започатковане перед кількома роками діло остаточно довести до бажаного кінця.

Площа вже є — проєкт памятника готовий.

Станиславівська.

Набувайте для своїх книгозборів найновішу книжку молодого, талантовитого автора Василя Ткачука „Зимова Мельодія." Ціна враз з пересилкою 1·15 зл. Замовляти можна в адміністрації „Жіночої Долі".

ЛІТЕРАТУРА

ІРИНА ВІЛЬДЕ.

Наші батьки розвелись...

(Далі) 7)

Бо др. Пастух справді милий. Трохи ображує Мотрю те, що його шампанський гумор приходить доперва тоді, як він заспокоїв домаги свойого жолудка, але-коли всі мужчини такі вже, то чому він мав би інакшим бути? Хоч — з другої сторони такою самою слабою сторінкою, як у мужчин „добрий стіл", є в жінок намага дошукуватись особливих, власне тих „інакших" прикмет в першім ліпшім мужчині, що зацікавив їх собою... Це вже навіть Мотря знає. Ого, повоєнній молоді роки числяться подвійно!

— Тепер вже мусите сказати мені, Мотре, яке ви діло маєте до мене... Вже!!!

Найніжніші пестощі ті, що вдають з себе жорстоких. Можна зїсти др. Пастуха за те „вже" з скликами.

— Ох, ні... я не можу цього вам сказати, пане докторе!

Вона ніби борониться перед ним і заслоняється граткою з пальців. Др. Пастуха мусить дражнити цей рух, бо він вдаряє легенько по Мотриних пальцях і вони розчіплюються.

— Слухаю вас..,

— Коли я справді не можу вам тепер це сказати...

Др. Пастух зводить високо брови вгору: що значить „тепер?" Мотря бентежиться: чи сказала щось невластиве? Хиба ні, бо оце доктор попав знову в свобідний, попередній тон.

— Коли ви соромитесь, то я вам затулю очі...

Він заходить ззаду, як при діточій забаві, й кладе свої долоні на Мотрині очі. Долоні др. Пастуха пахнуть тоалєтовим „Центросоюзом" і ще чимсь, що чинить те, що їх, приємно-холодні, хотілося б якнайдовше мати на своїм лиці. Ніколи Мотря не припускала, що в мужчини можуть бути такі милі долоні. Можливо, що й др. Пастух, не припускав, що може бути приємно держати такого підлітка за лице й не потребувати при тім думати: що властиво тій малій бракує?

— Відважно, маленька!

— Ні!

Тоді др. Пастух виймає з бічної кишені „вічне" перо:

— То напишіть, коли так тяжко вимовити вам те, з чим ви прийшли до мене...

Мотря вагаючись ментик, пише з напівпритомними очима одне широке, замашисте речення: „Прошу позичити мені двадцять і пять злотих".

Лівою рукою „від себе" передає доктотові папірчик, а правою закриває очі, щоб не бачити виразу його лиця, як читатиме ту зухвалу записку. Скоріш, як слова, приводить Мотрю до рівноваги сміх Пастуха:

— Го-го! Стільки всього, маленька? Але ж це дрібничка, над якою розводитись не варт було... — хоч-уриває багатомовно, а по хвильці про щось зовсім інше: — Що згубила, мала, гроші клієнтки?

— Ні!

— Ні? А що?

— Я вам не можу сказати.

— Прошу вибачити за недискретне питання.

Др. Пастух ледве здержує пустотливий усміх, що хвилює йому уста, але Мотря якось не ображається цим. Маючи двадцять і пять злотих в торбинці, вона починає почувати себе зовсім певно.

— Чи маєте, пане докторе, розклад їзди?

— Слухайте, мала, що ви задумуєте? Таж Тосько визве мене на поєдинок, якби вам щонебудь сталося, а він довідався б, що я в ту халепу мачав пальці...

„Тосько"? Завсіди тато був тільки „він", а тепер знайшовся хтось, для кого він „Тосько". Це дуже - дуже мило зо сторони др. Пастуха.

— Я нічого... я завтра прийду до вас... і попрошу вас позволити Василеві занести листа до мами. Пів до одинадцятої відїзджаю...

— Втікаєте з дому?

— Мг.

— То будемо вас поліцією шукати...

— Ні! Я ж напишу мамі в листі, що їду до тата, до вашого товариша Антона Забейка.

Др. Пастух дивиться широкими, спокійно зачудованими очима лікаря. Мотря з рукою на клямці, одною ногою вже на порозі. Чого дивиться так др. Пастух? Що особливе доглянув в Мотринім рішенні?

— До побачення, пане докторе, і ще раз дуже дякую...

У відповідь на це:

— Граєте в ситківку?

— Граю.

— Чи схотіли б коли заграти зо мною партію?

— Ох, пане докторе, я партачу... Але коли б ви були ласкаві... Та вже хіба, як повернуся.

Мотря подає докторові руку (як прийшла, то чекала залякано, аж він перший простягне їй свою руку) і бачить, як він лукаво оглядається на двері, звідки мала б указатись Василева, або Аннина голова. Потім

МИСТЕЦТВО.

поволі, можна сказати з насолодою, цілує Мотрю в руку.

Мотрю вже цілували в руку. Так! Раз молодий рубач, що рубав у них дрова (Мотря досі той думки, що то мусів бути якийсь „звихнений інтелігент"), а раз таки сестрінок їх господині (ровесник Мотрин!), до якого присікалася його власна тета: — Привітайся й привітайся з Мотрею... — Хлопчисько скинув кашкета і вклонився, а коли тета далі налягала (Бог зна, як уявляла вона собі те привітання!), він підійшов до Мотрі і поцілував її в руку. Та ні один із тих поцілунків не можна навіть прирівняти до цього, що дістався Мотрі від милого др. Пастуха, боні від одного з них не хотілося летіти коміть головою сходами надолину, скакати, свистати, а може навіть плакати...

О. Кисілевська.

Листи знад Чорного Моря.

(До сина).

* * *

...Отже нічого не вийшло з моїх проєктів оглянути ще що цікавіше у Стамбулі в скороченні, „стенографічною" методою. Після сніданку сказав пан сотник:

— Раджу вам, забудьте про те все, що ще варто бачити в Царгороді; й так за одну днину не захопите багато. Йому ж ність конця, ні міри, тільки даремно перемучились би й замість сумувати за нами й Царгородом, сказали б на відїздному: слава Богу, що їх вже не бачу... Краще здайтеся на мене. Пробудете днину спокійно, приємно й ручу за те, що цікаво... Згода?

Розуміється! Зразу аж легше стало на душі від такої пропозиції. Лишаємо паню Катерину з Петрусем вдома, заповідаємо, щоб на нас не ждали з обідом і не гаючись — в дорогу.

Куди? Навіть не питаю... Приємно не думати, не клопотатися цим, що далі, й куди йдемо? чи далеко? і т. д.

Їдемо довго. Спершу ледве пробиваємося широкими людними вулицями, переїздимо довгого моста, і ще далі, далі. Доми щораз дрібніші, рідші; зелені щораз більше. Ми вже за містом. Нарешті, не втерпіла.

— Куди ж ви мене везете, пане сотнику? Якби молодша, боялась би, що хочете „викрасти", завезти Бог зна куди...

Сотник підсміхається:

— Ще трошки терпеливости. Бачите ж, ті старезні високі кріпосні мури? Це якраз мета сьогоднішньої нашої ранішньої прогульки.

Ще трошки підїхали.

— Тепер лишаймо свого візника, підемо вже далі пішки.

Перед нами величезні повищерблювані мури, старе замчище. Це найкраще дохована частина старих царгородських укріплень, сім баштовий замок, — обяснює пан сотник.

Оглядаємо найперше із зовнішньої сторони. Довідуюсь, що якраз на оцих старих добре захованих імпозантних воротах наш хоробрий київський князь Олег перед більш як тисячкою років прибив свій щит. За допомогою тисячі своїх воїнів, відтягнув візантійців по той бік Золотого Рога, а сам, з жменькою лицарів, увійшов цими воротами в місто. Щит його, кажуть, спочиває сьогодні в одному із Царгородських музеїв. Так, це згоджувалось з одчайдушною вдачею князя, який самій смерті, як знаємо, з бравурою кинув визов...

А ці другі замкнені, залізні ворота між другою й третьою баштою — це легендарні „Золоті ворота". (Давно над ними був суто золочений напис). Колись ними вїздили з великою парадою візантійські володарі після коронації, чи перемог над ворогами. Для воїнів, чи цивільного населення — були дві інші брами.

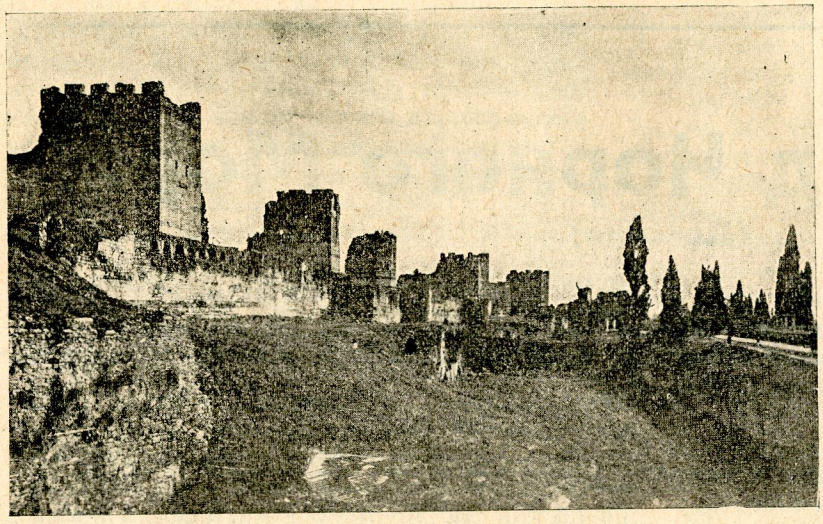
Коли ж близько півтори тисячі років тому, перемігши християн, вїхав ними султан Магомет, — ворота, як каже легенда, замуровано. Відімкнуть їх аж тоді, коли над святою Софією наново засіяє хрест Божий на місці турецького пів місяця.

Ми уважно оглядали мури й зачинені залізні ворота. Сліду якогось замурування не видно. „Може від середини"? — Думаю.

Заки зайшли на подвіря замку, ми сіли на хвилину в тіні невеличкого фігового деревця. Хотілося налюбуватися природою. Тут ми й згадали, що українці — справжні діти широких просторів — ніде не почувають себе так добре, як серед степу широкого, де видно і лани, і кручі.

Було тихо, спокійно в природі й на душі.

Пахло фігове листя, пахли якісь дрібні кущики. Пільне квіття, що ними заросли віками зрівняні фортечні рови. Заносив солоний пахучий подих моря. Далеко вдолині паслася отара білих овечок. А далі... далі щось лагідно, тихо голубіло. Море? А може то тільки так злучилося небо із землею? Не хотілося думати, міркувати. Одне тільки відчувала я цілою душею: по тих кількох днях, повних труду й вражінь, направду добре було відпружити нерви, спокійно без поспіху, навіть без думки посидіти тут серед руїн. Слова пана сотника доходили до моєї свідомости невиразно, наче десь дуже здалека.

Останки кріпостних мурів.

....Таких оборонних, на кілька метрів високих мурів мав Цар-город аж три перстені. Оперезане одним, — місто розрослося. Не містилося. Мурували другий, ширший, повищерблював їх неприятель, нарушив землетрус, відбудовувано все наново. Найдовший мур тягнувся близько двадцять кільометрів вздовж берегів Мармурового моря аж до Золотого Рога, щокількадесять метрів, одна із чотирьох сот оборонних веж, щокількадесять метрів сильні, на всякий випадок добре забезпечені ворота. Було їх пятьдесять, але... ви мабуть мене й не слухаєте? Краще пошукаймо входу на замкові подвіря.

По дорозі нагадуємо, що це якраз тут, на подвірю цього замку замучили турки козака Байду Вишневецького, повісивши його за ребро. Немало нашого лицарського народу мучилось і в тюрмах цього замчища за давніх турецьких часів.

На подвіря впустив нас (за заплатою) старий, сивий турчин. Видимо дуже зрадів гостям. Може дещо з солодощів? — показує за шклом свій скромненький буфет. А може води з соком? Картки, альбоми? „Ні, друже, хіба що пізніше, спершу оглянемо все".

Пусто. Заросло бурянами, кущами, муравою одне, друге замкове подвіря. Старі грубі мури грізних башт злагідніли від зелені, що їх густо вкриває. З одної башти якось наївно приязно махають до нас порушувані вітром тонкі галузочки берізки.

Турок каже, що тут рідко навідуються туристи. Що ж? нема тут ні срібла, ні золота, не стало й сліду колишньої слави. Хіба в старих книгах, хто цікавиться старовиною, довідається, що і як тут колись бувало.

Наш провідник старається нас заінтересувати. Колись, каже, оцими воротами вїздив тільки цісар із своєю пишною свитою. Над середнім луком головних воріт було написано, що прикрасив їх Теодосій Великий, як вернувся після перемоги над гунами. Перед воротами стояла його велика статуя й чотири слони з бронзу. Цісар сподівався після своїх перемог такого розцвіту своєї країни, що мав думку казати викувати ці ворота із щирого золота... Минулося. Остались тільки, як німі свідки, оці мури, оці височезні грубі вежі. Одна з тих вежів має сім поверхів.

У підсінні одної з башт показує наш провідник у долівці мале віконечко. Схиляюся, заглядаю в него: глибоко - глибоко, на тридцять метрів під землею блимає світелко, освітлює чорне око глибокої криниці. Вона мала забезпечувати в солодку воду залогу замку в разі облоги неприятеля.

А все ж таки мені найцікавіше: котрі це саме ці замуровані Золоті Ворота? Хочеться знати — чи важко буде увійти ними християнам у повній хвалі, як блисне хрест на святій Софії.

— Золоті ворота? Ось вони, — вказує рукою турок.

Здалека жадного замурування не слідно. Але я цікава. Підходжу таки зовсім близько, — як невірний Тома, стукаю пальцем у залізо. А між тим наш провідник виймає з торби старезного, великого ключа, з трудом вкладає його в заржавілий замок і.... на диво, помалу із скреготом відчиняються перед нами старі, легендарні ворота... Можеш уявити собі наше зачудування.

— Це ж ви, пані Олено, — каже пан сотник, охолонувши з першого здивування, — сповнили заповіт легенди, відчинили замкнені від півтори тисячі літ ворота.

Сміюся. Але направду, ця несподіванка заскочила й мене.

— Все ж таки щось в тім є, пане сотнику... Хоч пів місяць з святої Софії ще не уступив, але внутрі цього храму, вже видно перемогу християнства.

— Але як дивно, що я не знав, що во-

рота відкриваються, — ще дивується пан сотник: — Мені ж не першинка тут бувати.

— Бо ви, як і інші туристи, не підходили до самих воріт, не стукали в них, як оця дама, — засміявся турок.

То правда. От і тут щераз сповнилася євангельська правда: Стукайте й відчиниться вам.

ОЛЕСЬ

співець визвольної боротьби України.

(Докінчення з ст. 5.)

ся юнацтво, що перше з запалом іде в боротьбу за волю, „Крови потоки ллючи"...

„Вони гроза, вони герої,
Їх, гнів героями зробив
І верх за ними буде в бою"...

Олесь глибоко вірить в силу, сміливість і витривалість свойого народу в боротьбі за кращу долю.

„Ми не кинемо зброї своєї,
Наше військо сміється бючись.
Наше військо вмира сміючись"...
Ми не кличем боротить за волю...

Народ український має славну історію і має великих героїв, і поет кличе молодь брати приклад із батьків...

І ось сини України пішли в бій... Тепер вже в останній до повної перемоги...

„Потоки, потоки шумлять та гудуть,
Сини України ідуть та ідуть,
Як хвилі, позолочені сонцем
Шумлять і гойдаються їх прапори"...

Поет певно вірить у перемогу такої боротьби синів народу вони здобудуть Їй і щастя і волю. І минуть дні недолі і негоди... Настане радість для всіх...

„Радійте, співайте пісні голосні,
Квітами заквітчуйте чола ясні,
Минули навіки дні чорних негод —
Живе Україна! і вільний народ,
Як з попілу фенікс, ожив і злетів
І зорями зміряв простори степів"...

Поет думає, що буде тепер вічно щасливо жити Україна і ми всі з поетом будемо радіти з Її слави...

„Живи, Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі!...
Шуми, Україно, як рідні ліси,
Як вітер в широкому полі!"...

Як вірно передбачив поет, що зашумить, заспіває вільна Україна. За свого життя дочекався, що на зелених горах, які теж оспівує й Олесь у своїх піснях, повстала Україна, сторона пісень і краси, Карпатська Україна, перша вісточка Великої України...

З ЛИСТІВ ДО НАС.

Пані Василина Божук.

(Карпатська Україна)

— Що ще „наскоро" Вам? Айно! Ми ще під враженням успішних виборів. Пережили ми (а ви певно з нами) Великі Дні нашої історії. Перші вибори до рідного, українського Сойму! В той великий день і ви, як ми очікували: що принесуть хвилі етеру? І, Боже, перша радісна вістка. Мале верховинське село Білаговиця під границею, далеко від залізниці, вже вивісило білий прапор. В суботу напередодні виборів по хатах замаяли жовто-блакитні прапори. Ріжної величини й якости. Від розкішних до скромно паперових. Гарно на білому тлі відбивалися свіжі барви прапорів. А всюди у вікнах свічки, портрет батька Волошина і зелень. Бувало й таке, що тільки одна свічка горіла, але — горіла!! Бувало й таке, що вікна низькі, до землі хиляться, а свічка? горить!

Пані Ганна Мандзюкова.

(Карпатська Україна)

(Описуючи свої враження з села, яке припало мадярам): — 10 листопада, приходять мадяри в сусіднє українське село, не таке свідоме, як наше, в якім під проводом священика мадярона селяни вийшли назустріч з цікавости, чи просто з примусу. Прийшовши мадяри до нашого села, чекали того самсго, Але побачивши ціле село порожнє, як би люди повтікали, розсердились й віднайшли старосту села і казали вибубнити, що зараз останеться тільки порох з Вишніх Реміт. Люди зійшлися, але всі були ворожо наставлені до займанців. Провідник мадярського війська наладив кулемет перед населення й промовив до староста села, щоб той перед всіми проговорив, що він вже мадяр, а люди також вже всі мадяри. Селяни не сподівались, щоб комендант мадярського війська міг таку підлоту сказати. Але він все ж таки постановив, що як староста не скаже цього, то він на місці розстріляє його. Староста пояснив селянам, що їх силують до того, щоб вони признали себе мадярами. Селяни відповіли що кожний розумний чоловік знає, що — як вони українці, та не можуть бути мадярами. Мадярський начальник сильно обурився на таке й сказав, що він їх научить. Тоді безрадні селяни почали плакати. Коли комендант запитав їх чого плачуть, чого хочуть, була одна збірна відповідь „своєї держави, своєї влади". Мадяри побачили, що мусять гарно поводитись в цім пограничнім селі, бо це рознесеться за границю, зачали давати муку, солонину, цукор, сіль. Одначе й це не змінило постави села до мадяр. Тоді знову нова влада зачала терором. Поарештували молодь і старих. Багато людей з села повтікало. Самих учнів втікло ще перед приходом мадярів коло 20. Вишні Реміти чекають, коли та делімітаційна комісія, що має усталювати остаточні границі між мадярщиною і К. Україною, признасть їх до матірного пня. Настрої там дуже погані, Карають арештом за те саме, що хтось признається, що він українець.

Пані К. С. з частини Китаю, що її зайняли японці.

— Пошли Вам, Боже, те, що найкраще й цінне в житті людини. Не можна багато писати, бо нова влада не дозволяє. Дуже дякую за інтересний опис Царгороду.

Наші приятелі з тої частини Китаю, де саме відбуваються бої.

— Ми тепер переживаємо найгірші часи, за день чого тільки не натерпишся! Поки дочекаєшся сумерку, треба перетривати пять, шість до вісім повітряних нападів. Головним чином ми хвилюємося за нашого тата, бо він мусить зоставатись весь час при праці й не вільно йому покидати бюра. Ось 18/I

лише чудо врятувало мойого чоловіка, бо два „дарунки" вибухли зовсім поруч бюра чоловіка, а ми з вікон своєї хати бачили,де вони вибухли,а побігти рятувати не могли, й уявіть собі, які муки переживали.

Пані В. Остапенко з Хін, Тієп-Тсін.

Тут Українська Національна Кольонія має свою хату, членів більше за сотню. При кольонії є жіноча громада, яка нараховує коло 40 членок, але все те громадянсько не вироблене й матеріяльно зубожіле.

Пані М. Р. з Відня.

Вчора відбувся український вечір в „Уранії". Гра сольова челіста-мистця Бережницького, фортепянове сольо п. Карапович, муж. хор, деклямації п. Наталі Грос в прегарному гуцульському строю. і т. п. Найцікавіше те, що саля „Уранії", що належить до найбільших у Відні, була зовсім випродана. Не стало карт вступу і я сама мусіла „на шварц" добиратись на салю. Цікаво, що на салі було дуже багато німців, чого досі не водилося.

Взагалі наша еміграція тепер багато більше всім цікавиться, люди більше горнуться до праці, наше існування одержало зміст.

У Відні нема вже ніодної жидівської крамниці. Є ще тільки крамниці жидів чужинців, які мають побіч німецьких, гебрейські написи. Їх трактується, як підданих чужих держав. А як там у Вас стоїть справа з жидівським питанням? Німецькі часописи багато пишуть про українські справи, особливо „Völkischer Beobachter".

СПРОСТОВАННЯ.

З життя Калущини в Т-ві „Союза Українок„ в „Жіночій Долі" з дня 1 II. 1939 р.

В цьому числі довідуємося, що організаторка при Т-ві „С. У." в Калуші Степанія Возняківна є дуже меткою одиницею, яка перебуває часто в районі веде працю по кружках „С. У." переводить курси гігієни, освітні чи то кооперативні.

Вважаю що праця організаторська є всіх однакова і цього вимагає під нас прямо конечність перебувати частіше в районі та мати якнайбільший контакт з селом. Але з цього не виходить, щоб тому одиницю перехвалювати, як це було подане в згаданому числі. Гігієнічні курси в нашому районі переводимо обовязково, бо до цього змушують злі гігієнічні обставини нашого повіту.

В Довгій-Войнелівський такий курс гігієнічний та кооперативний відбувся і тут було велике заінтересування серед членок, де є головою п. Собчакова ж. священика. Але за це в селі Лецівка, я кружка не оснувала і зборів не переводила.

СТЕПАНІЯ ВОЗНЯКІВНА.

ЖІНКА в ХАТІ й У ТОВАРИСТВІ.

Мгр. ОЛЬГА ВЕЛИЧКО-ОРЕЛ.

ДЕКІЛЬКА СЛІВ ПРО КВІТИ.

Кажуть, що квіти — це невичерпана скарбниця краси, приємности, науки і користи. І кажуть, що в квітах без ріжниці, чи будуть це скромні, дрібні підсніжки, чи королева квітів — рожа, людський дух знаходить взнеслі враження, пориву і надхнення.

Коли наша істота віддасться цілком боротьбі за існування, коли проведемо хоч би тільки частину дня в тій гарячій атмосфері сучасного життя: — з якою ж невисказаною приємністю привітаємо квіти. Глянемо на леваду, тканумережану густо-густо такими дрібними, такими простими і такими барвними квіточками і... забудемо, що життя, це тяжка і жорстока боротьба. Забудемо всі турботи дня, — погодимось, що життя хоч і тяжке, а все таки гарне і приманливе. Або нахилимось, зірвемо квіточку, піднесемо її до нашого обличчя, а вона — та дрібна квіточка, дихне на нас таким свіжим, повним життя, подихом і... ми теж захочемо жити. Або відкриємо після сну свої очі, глянемо крізь віконце, а тут квіточки похитують своїми маленькими голівками нам на „добрий день". На їхніх пелюстках ще рання роса, а їхні голівки вже усміхаються на зустріч „сонцю золотому". Чи не усміхнемось і ми? Чи не гарно і приємно зачнеться нам день?

Так. Квіти — це невичерпана скарбниця краси, приємности, науки і користи. Квіти — це не дорогий стилевий мебель. Квіти — це не дорогий, артистичний образ, чи килим; ці — квіти — це щось більше. Квіти — це життя! Без квітів, хоч би й яке розкішно уладжене мешкання, дихає тишею, повагою, але і... мертвотою. Трошки свіжої зелені, один-два скромних квітів внесуть в наші мешкання — життя.

Щоб можна було вміло примінити квіти в декоруванні мешкань, — треба числитись з такими речами: 1) порою року, 2) самим квітом, 3) мешкання, яке маємо декорувати. Весною і літом дуже доступними є квіти тяті, як городові, так і полеві. Фляконик з тятими квітами зробить дуже миле враження на всіх, хто переступить поріг нашого мешкання. Тільки достосуємо ці квіти до самого мешкання, чи радше до умеблювання. Коли наше мешкання умебльоване модерно, а модерне умебльовання просте й легке, — тоді два гвоздики, чи два мечики, в простім, струнким фляконі, дадуть чудовий ефект. Коли треба підчеркнути античність меблів, чи образів, — тоді тяжкий букет в масивнім, різбленім начинню з великою скількістю квітів зробить теж не менший ефект.

Дуже важне в декоруванні мешканя квітами — це добір кольорів. Вправді завсіди на поміч приходить нам мода. Вона, та мода диктує, яка барва квіту прийде на перше місце. А все ж таки, хоч мода старається і квітам диктувати свої змінні закони, — не треба, особливо в декоруванні мешкань, триматись

тільки модних барв. Тоді ми дуже скоро попали б в монотонію, а перед нею, — перед монотонією ми боронимось тим, що все витягаємо нашу руку по щось нове. Отже добре знати, які, коли і де уживати квіти, щоб уникнути дісгармонії, чи малого ефекту.

Загально можна сказати так: легкі кольори роблять дуже милу, гармонійну цілість, особливо при деннім світлі. При штучнім можемо лучити більш контрастові барви. Всі відтіні червоного кольору творять гарну і живу вечірню декорацію, бо штучне світло злагіднює все і позволяє на сильніші контрасти. Також біла краска має ту прикмету, що лучить найбільш яскраві барви і злагіднює їх силу. При штучнім світлі уникати барв синіх і фіолєтних. Знов дрібний квіт має ту прикмету, що розпорошує контрастове зіставлення барв, ніби огортає їх легкою мрякою.

При декоруванні мешкань треба памятати і про квіти вазонкові. Вони повинні мати в наших мешканнях не менше примінення, як квіти тяті. При вазонкових квітах треба памятати одне: квіти з гарним, декоротивним листям, як аросни, фікуси, філядендрони, пальми і т. п. — це єдині квіти, які в кожному випадку, з кожним уладженням мешкання гармонізують. Вазонкові квіти, що цвітуть, як прімулі, циклямени, азалії, амаріліси, гортензії, пелєргонії і т. п. підлягають тим самим правилам, що квіти тяті, з тою тільки ріжницею, що кожний з тих квітів творить осібну, індивідуальну цілість. При декоруванні мешкань тими квітами звернути увагу на прибрання вазоника бібулкою. А краска бібулки мусить гармонізувати з краскою квіту.

КОНКУРС Г. К. Ч.

на тему „Кооперативна поміч для домашнього господарства селянки".

Кооперативна організація, яка висуває до жінок свої домагання, повинна дбати про це, якби-то відтяжити жінку в її щоденній роботі. Це був би найліпший „товаровий зворот" для загалу сільського жіноцтва за його кооперативну вірність! Очевидно, вже сама поява на селі закупочно-збутової кооперативи дає жінкам неабияку користь і вигоду, а через те й поміч у господарстві. Жінку не стріне в кооперативі обман і визиск, ніхто не використає її несвідомости. Знову напр. кооперативна молочарня не тільки допомагає жінці-господині в збуті набілу, але безумовно відтяжує її в домашній роботі, звільняє від двиганя баньок із молоком до міста і від довгих заходів коло бовтання масла чи вироблювання сира. „Кооператива здоровля" теж відтяжує жінку-господиню. Догляд хворих і піклування ними

розполовити, вибрати хребетні й всі інші ості. Хто хоче, може зняти шкірку. Посікти цибулю, дати січеного корнішона, з браку того — доброго огірка; хто любить, може дати ложечку капарів, ложку-дві муштарди. Мастити тим половинки оселедців, звинути, защіпити патичком, зложити в слоїк. На підливу перетерти молочко, розпустити легким винним оцтом перевареним із кміном і бібковим листком. Дати трохи капарів, заляти оселедці холодним оцтом, другої днини можна їсти. Замість молочкової підливи, можна оселедці поляти оливою (на кождого оселедця рахуємо ложку оливи), по кількох годинах дільляти легким оцтом з корінням.

Оселедці в маринаті на вечеру. Вимочені оселедці обібрати зо скіри, вкинути в висмарований маслом або оливою папір й пекти на блясі, поливаючи часто маслом або оливою. Спечені оселедці оставити в папері аж прохолонуть. Тоді виймити, потяти у скісні мірні кусничкі і зложити до слоїка. Молочко розтерти з оливою, дати трошки легкого оцту перевареного з корінням, можна дати трошки капарів, залити тим усім оселедці. За годину-дві, можна подавати. До того присмажувана картопля, чай.

Турецькі ласощі.

(Подала пані Слижева з Югославії.)

Баклава (або турецька лєгуміна) Розтягнути тісто, як на струдель, якнайтонше і висушити лише до половини, покроїти на кусні величини бляхи. (Добре робити у поливаній блясі). Змолоти пів кг. оріхів, вимішати зо жменею тертої булки і кристалевим цукром. Окремо ростопити пів фунта масла. До вимащеної бляхи дати один листок струдля, покропити розтопленим маслом, посипати тонко оріхами і знову листок струдля, так аж доки стане. Має бути грубе на два пальці. Сире ще покроїти на блясі у квадрати і спекти в середньо-гарячій рурі. Як вистигне, залляти гарячим сиропом, зробленим з пів кг. цукру, пів літри води, лісочки ванілії і одної цитрини покраяної в кружки. На другий день подавати...

Турецькі тісточка. Пів літри розтопленого масла вляти до більшої миски і мішати деревляною лопаткою через пів години. Додати 2 жовтка, чверть літри вина (можна і домашнього) і дальше мішати через пів години. Пізніше всипати грисікової муки, щоб було легке тісто,

— це відвічний „привілей" жінок. Вчасна лікарська поміч, яку забезпечує „к-ва здоровля" запобігає недузі, або скорочує і злагіднює її перебіг, — тому то скидає з жінки тягар доглядання недужих членів рідні.

Та ще у інших формах може бути кооперативна організація поміччю жінкам в їхній щоденній роботі. У нас чимало говориться про те, щоб кооперативи закуповували для спільного вжитку членів жінок механічні терлиці, коловороти, машини до шиття, кухонну посуду, яку можна було б випозичати на курси, весілля, празники і спільні прийоми, що їх із нагоди свят уладжує організоване село.

Хочемо зібрати якнайбільше статейного матеріялу, в якому були б подані ріжні способи й можливості відтяження жінки-селянки в її домашній роботі при допомозі кооперативної організації. Задля цього **розписуємо новий конкурс ГКЧ** на статті на тему:

Кооперативна допомога для домашнього господарства селянки.

В статті треба вказати конкретний проєкт чи проєкти такої акції, яку могла б повести кооператива безпосередньо, або посередньо допомогти в її переведенні. Ця акція мала б причинитись до покращання умовин праці сільської господині, раціоналізувала б цю працю, або робила її навіть зовсім злишньою.

Три найкращі і найосновніші статті дістануть такі нагороди:

I. Нагорода — 25 зол.
II. Нагорода — 20 зол.
III. Нагорода — 15 зол.

Не сумніваємось, що цей конкурс найде живий відгук серед усіх, що добре знають працю селянки і бажають допомогти її.

Передусім наші пропагаторки й організаторки жіноцтва, які віч-на-віч бачать ріжні недомагання в ділянці жіночої праці на селі і яким ці недомагання утруднюють приєднування жінок до кооперативного руху — повинні взяти участь в цьому конкурсі. Від них сподіваємось дістати неодну конкурсову статтю, сперту на добрій знайомості господарської праці нашої селянки, — статтю, що вкаже шлях зміни й досконалення цієї праці при допомозі нашої кооперативної організації.

О. КИСІЛЕВСЬКА.

„Під небом півдня".

Цікаві описи екзотичних країв, способу життя їх мешканців і природи. Ціна 1·80 зл. Замовляти в редакції „Жіночої Долі".

„Світ Молоді" місячник для питань культури, мистецтва й життя.

Цікавий зміст. Гуртує молоді таланти.

Річна передплата: 3 зл.

Адреса: Коломия, вул. Замкова 37.

як на пироги. Брати по кусникови того тіста і розплескати на терці на пів пальця грубо малі пляцочки, які звиваємо в трубку і складаємо близько себе до поливаної бляхи. Спекти на легко румяний кольор. По охолодженні залляти горячим сиропом як повище... На другий день добрі до вжитку.

Пляцок, чи торт какаовий (дешевий), 6 дк. смальцю утерти добре з 2-ма жовтками і 20 дк. цукру. Потім додати 3 дк. какао, 1 порошок „Пласт", чверть літри теплого молока, 25 дк. грисікової муки і піну з двох білків. Добре вимішати, вляти до бляхи і нехай постоїть 15 хвилин у теплім місці. Потім легко спекти (1 годину), посипати мілким цукром і кроїти холодне в квадрати. Можна теж пляцок, чи торт перекроїти й переложити доброю мармелядою, з верху полляти чеколядовою, чи какаовою шклицею.

Смачні страви на піст.

Кисіль з журавин. Літру чисто перебраних журавин, налляти літрою води, і розварити; додати цитринової скірки або цинамону. Розварені й розтерті журавини перецідити через густе сито, відлити шклянку того соку, а до решти дати 30—35 дк. цукру і заварати. В шклянці соку, що його відлили, розбити 6 дк. картопляної муки. Лити потрошки на кипячі журавини, варити коротко 2—3 хвилини, щоб тільки стало добре прозоре. Застудити, подати з холодною солодкою сметанкою або добрим молоком.

Горох на спосіб цукрованого горошку. Зелений горох перебрати, сполокати, зварити в воді (можна на ніч помочити, щоб скорше зварився і варити в тій самій воді). Розпустити в ринці масло, вкинути відціджений горох, посипати цукром, дусити вільно, підливаючи час до часу ложку молока, потрясати ринкою, щоб горох не припалився. Подати з відповідно приправленою морквою.

Оселедець з капустою. Оселедець добре вимочити, очистити, вибрати ости, покраяти на малі кусні. Цибулю посікти, дати чверть кг. квашеної, ще трохи посіченої ножем капусти. Кілька картофель варених в лупині, вистудити, покраяти. Все разом змішати, дати до смаку оцту, оливи або майонезової підливи. Уложити на тарілці, убрати чверточками на твердо вареного яйця і подати.

Оселедці завивані. Добрі, товсті оселедці вимочити найменше 24 години зливаючи 2-3 рази воду. Сполокати,

УВАГА!

Зближається щорічне Свято Матері. Складаючи його програму попильнуйте використати цікаву драматичну картину з XIII сторіччя нашого знаного драмописця п. з.: „За українську землю". Надрукована вона в цьогорічному календарі — альманасі „Жіночої Долі". Взірці строїв дієвих осіб будуть подані в черговому числі „Жіночої Долі".

Повідомляємо наших В. П. передплатниць, що ч. 5. „Жіночої Долі" сконфісковане.

З огляду на короткий час випускаємо ч. 6. з тим, що частину матеріялу подаємо з ч.5.

Отже прохаємо вибачити й не реклямувати ч. 5-го. **Редакція.**

Мр. П. КРИВОНОСЮК.

„Веселіє єсть пити".

Думаємо, що найстаршу відомість про нашу слабість до алькоголю завдячуємо Несторові. На жаль так воно не є. Нашого літописця випередив арабський письменник Ібн Даст, що жив у першій половині X. віку. У своїй праці „Книга добрих скарбів" пише так: „Поміж країною печенігів і словян... є місто Київ..... Тут напитки роблять з меду і гучно бенькетують на похоронах небіщика. В рік після смерти беруть двадцять кухлів меду, інколи дещо більше, часами менше, несуть на горб, бо там хоронять померших, їдять і пють". Додати належить, що Ібн Даст писав свою працю, опираючись на писаннях своїх попередників, отже відомості ті черпав з праць давніших. Виходить, що вже перші зіткнення чужинців з нашими протоісторичними предками залишали у тамтих враження: „Руси веселіє єсть пити".

Нині нам стидно. Але не ховаймо голови у пісок. Пригляньмося, що пишуть ще інші чужинці про те. У памяті посла Венецької Республіки, А Контаріні, що приїхав був 23. березня 1474 р. до Луцька, залишився такий образ: „всі мешканці повпивалися з нагоди весілля". Про Київ пише: „Жителі ідуть до шинків, де сидять до пізної ночі і понапивавшись, починають бійку".

Боплан, що перебував в Україні в роках 1630—1647 підкреслює, що українці пють багато і то не тільки мед, але й інші напитки. Не свобідні від цієї недуги навіть дівчата.

Про добу Хмельницького читаємо в записках А. Віміни, венецького посла, що був у гетьмана 1650 р. „Гетьманський стіл засібний в добру і смачну страву і в звичайно уживані тут напитки: горівку, пиво, мед..... і немає на ньому іншого срібла поза ложками і чарками".

„Україна переповнена жидами, що аж надто заливають горло мешканців ріжними горівками, які вони охоче пють", пише член шведського посольства Гілдебрандт, що бував в Україні 1657 р. І хоч він хвалить українських жінок за відвагу, але зазначує, що підхмелюються незгірш за чоловіків.

Гілдебрандтові завдячуємо першу згадку про поширення в Україні другої отруї, нікотини. Хоча звичай самозатроюватись тютюном дістався з Америки до зах. Европи ледви 100 літ тому, помимо тодішніх комунікаційних умовин, він вспів вдертись до кожної української хати, „де біля дверей стоїть горщок з руркою, що в ньому всередині унизу є вода, а зверха на діркованій перегороді лежить тютюн".

„Гарний чоловік, а москаль" — кажуть наші дядьки, коли стрінуть між москалями-росіянами когось, що ріжниться вдачею від решти цього народу. А про нас пише Ж. Б. Шерер, аташе франц. посольства в Петербурзі, в своїх Анналах (Париж 1788 р.) так: „Українці, це люди сильні, рослі, привітливі, гостинні, сміливі, чесні.... але.... трохи мають нахил до пиянства".

Прикро нам читати нині це все. Стидаємося за батьків наших. Але їх можна оправдати. Наш нарід із тих часів мав злий приклад від цілого окруження. Це були часи піяцької психози, головно на Сході Европи. Часи, коли чужинці пишуть про польську шляхту, російське дворянство і навіть самого царя дуже погані речі. Наш нарід, позбавлений своєї провідної верстви, закріпощений, занедбаний, темний, глядів на чужі взори і наслідував їх. Навіть мусів це робити. На кожну голову було визначено стільки то ведер горівки „краєвого виробу"; укр. селянин хотів, чи ні, мусів її заплатити, зглядно відробити на лані. К. Вапп, чеський письменник свідчить в своїх описах з 1844 р., що одиноким предметом галицького госп дарства, що як відомо було тоді у шляхецько-жидівських руках, є горальництво та фабрики тютюну гіршого сорта. І тому не диво, що українець візник, що дістав від того ж Ваппа 2 гроші, дає 1 гріш жебракові („добрий нарід"), а за другий гріш купує горівки („але має нахил до пиянства").

Усі ті аргументи відпадають у відношенні до нашого покоління. Ми є свідомі грози, і ми здаємо собі докладно справу з того, які наслідки має у нинішних часах самозатроювання, а мимо того з упертістю самовбивця підриваємо свої матеріяльні і психофізичні підстави до існування. Що ж прийдеться тоді сказати нашим потомкам про своїх предків? А може тільки чужинці у своїх спогадах та анналах напишуть: „були і добрі і чесні і т. д.... але через схильність до самозатроювання зникли з лиця землі, як колись обри. Бо... умовини життя вимагали не тільки доброї, але і сильної волі. А у них була тільки добра воля".

Іде Великдень! Той Великий День, що з ним звязані у нас і ясні спомини і панські

жарти і згадки про дрогобицького жида-потвору Зельмана і наші сподівання. Нехай свято це стане переломовим. Зачнім визволюватись від себе. Коли визволимося з кігтів налогу самозатроювання, решта прийде як невмолима конечність. Тому, — геть алькоголь, геть нікотину!

Українські жінки! Вам найлегше взяти цей клич за свій, бо Ваш організм не затроєний ще до того ступня, що у чоловіків. Викажіть сильну волю! Воно може Вам принести тільки подив історії та безсмертя.

Щось трошки з косметики.

Мабуть нема тепер жінки молодої, чи старшої, що не дбала б про свій вигляд. Переважно вишукується універсальні середники й уживається їх без великої застанови тому, що вони або добре реклямовані, або тому, що вони помогли, а бодай не пошкодили нашій знайомій. Тим часом не тільки ріжні обличчя з ріжними прикметами шкіри потребують ріжних відповідних косметиків (шкіра товста- інших, суха- інших і ціла гама посередніх), але грають тут велику ролю також всілякі інші умовини. Приміром, рід харчів і спосіб життя. Інакше виглядає обличчя людини, що цілими днями змушена перебувати надворі. От перекупки, що сидять з крамом на дворі, як літо так зима, не будуть мати делікатної шкіри на обличчі, хоч би вимастили на ній цілі ведра всіляких кремів.

Так само не буде мати свіжого, здорового (а це є підставою краси) вигляду обличчя кравчиня-швачка, що цілими днями сидить у зле провітрюваній душній кімнаті. Щоб обличчя наше не приймало неприродного вигляду, мусимо щоденно найменше 1-2 години перебувати на воздусі і то без огляду, чи літо чи зима, хіба що надворі великі морози, вітри, чи спеки.

Дальше — хто дбає про свій вигляд, не буде вживати страв гострих, перчених, солених, не буде уживати алькоголю. З огляду на небезпеку надмірного товстіння, що є не тільки не гарне але й не здорове, треба вживати не тільки мірного руху, руханки, спорту, але не заїдатись солодощами, мучними стравами.

Овочі, городовина впливають не тільки на добре травлення, але й на наш вигляд, на наше обличчя. Відповідна скількість заліза, мінералів, що є в овочах, впливає на свіжу церу, добру переміну матерії. Третьою умовиною є чистота. Не купане часто тіло вправне око пізнає вже по обличчі людини; також тратить свіжість обличча, якщо не очистимо його грунтовно ввечері перед спанням, не отворимо пори, забиті кремами, пудрамита, порохами. Оці речі: свіже повітря, здоровий харч, чистота не тільки рук, шиї й обличчя, але цілого тіла... є підставою нашої краси. На ній тільки що можемо будувати решту.

ПІДГОТОВЛЯЙМОСЯ ДО ЛІТА.

Як тільки потепліє, треба для кращого здоровля уживати більше руху, більше свіжого повітря. Вставати рано, зараз зробити малу руханку, найкраще при відкритому вікні. Доки час холодний, а ми не привикли, можна вікно відкрити в другій кімнаті й отворити до неї двері. Руханку зачинати жвавим маршом, опісля вправи руками, ногами, присідання, глибокі згинання і т. д. По вправах і короткому відпочинку, змиватися спершу — легко теплою, опісля щораз холоднішою водою аж привикнемо до хододної, перестоялої в кімнаті.

Більше вживати проходу, не бігання за орудками, а спокійного жвавого проходу по рівнині. Не сідати при цьому на вогку лавку, а ще гірше на мураву, бо це дуже небезпечне.

Щось для здоровля.

(Лікування молоком й городовиною.)

Чеська жіноча газета радить зробити собі один день у тижні виключно молочним. Не їсти тоді мяса, городовини, яєць, не пити кави, чаю. Рано, в полудні і ввечері-молоко, з кашею, хлібом і т. п. Дальше - домашній сир, масло, сметана; має це добре впливати не тільки на тіло, але й на душевний настрій.

Нагадуємо теж, що дуже здорове і козяче молоко, сире. Оскільки знаємо, що коза здорова. Особливо ж здорове воно для слабосильних.

Для відміни й кращого смаку, до молока додають ріжні приправи. Наприклад: до підігрітого легко молока дають ложку-дві меду й свіжого масла. Або дають ананасових чи румових крапель. На краще травлення мішають до молока цитриновий сік. Вливати до літнього молока по крапельці, мішаючи при тім ложкою.

Взагалі на весні, коли худоба зачинає пастися і ходити більше по сонці, молоко є найздоровіше й його слід більше уживати.

Інший день зробити чисто яринно-овочевим. Є люди, що не зносять молока (дістають висипкові недуги, забурення шлункові, задуху, екземи). Для них городовина (морква, бруква, капуста, качани з капусти, шпінат, картопля, горох, біб) та овочі це не харч, а просто лік. За допомогою куховарської книжки: **„Як добре й здорово варити"** — можна приготовити багато дуже смачних, як сирих, так і варених страв. Лікарі кажуть, що скількість городовинних страв ще можна побільшити яринами і зелами, що ростуть покищо дико по лугах лісах і межах (підбіл, живокість, кульбаба і деякі трави).

Що приготовимо собі на свята.

В першу чергу мясиво. Дешевше випаде навіть тим, що не бють вепра вдома, намаринувати собі на свята шинку, зробити паштет, чи паштетову кишку, замаринувати полядвицю, озір і т. д.

Дамо тут деякі пригадки.

Так як у всім, так і в маринованні мясива, велику ролю грає чистота. Чисті руки, чистий фартух, чиста стільничка, ножі, ложки посудина, в котрій маринуємо мясо і т. д., це перші условини удачі нашої роботи.

Дальше, краще консервується мясо, коли після убою даємо йому перестояти 24 години. Сіль брати суху (випражити), дуже мілку, вимішати якнайкраще з усіма додатками, себто з салітрою, трохи цукру. Не жалувати коріння, себто перців, листків бібкових, можна дати трошки ялівцю й гвоздиків, колендри; часником натираємо мясо перед маринованням. Розуміється, коріння не товчемо, одну тільки колендру можна легко розтовкти. Скільки чого уживати? на 1 кг. мяса рахуємо менше-більше 6—8 дк. соли, на кінець ножа салітри, й цукру, колендри 2 дека; втирати дуже сильно, складати якнайщільніше, прикрити платком, денцем чи гнітом. Перших кілька днів тримати у теплій кімнаті й обертати та перекладати щоднини. Мясо повинно пустити ропу так, щоб ціле було у юшці. Якщо замало, підливаємо „росолу", себто ропи. До води дати соли стільки, щоб вода була мірно солена, дрібку цукру, салітри і коріння. Все разом добре заварити, вистудити і зовсім холодним залляти мясо. По 5 днях можна посудину з маринатами винести до холоднішої кімнати, чи сухої пивниці. Тільки уважати, щоб не було там стухлости, або якихось інших запахів. Обертати, перекладати мясо що кілька днів. Малі кавалки мяса готові до вудження по 10—14 днях, грубші штуки по 14—21 днях.

Ближчі точні, випробувані переписи, як робити кишки, сальцесон, ковбаси й всякі інші смачні мясива, як і печива, знайдуть наші читачки в книжці „Ж. Долі" „Як добре і здорово варити", Там теж подано знамениті переписи тіст, тортів, булок, бабок і т. д.

Ціна книжки враз із пересилкою 2·25 гр.

Звичайно, без шинки не обійдеться, але для ріжноманітности й здешевлення святочного стола, можемо ужити телятини, дробу. Подаємо оце нашим читачкам кілька таких практичних приписів.

Найперше, теляча шинка може бути маринована й тоді є рожева; заступає шинку вепрову, але можна теж спекти чвертку телятини без маринування, буде теж смачна, а мясо біле.

Теляча шинка маринована.

Вибрати чвертку з більшого, товстого теляти, без нирківки і без коліна. Плоску кість теж викроїти, натерти мясо часником, сіллю з салітрою, рахуючи на 1 кг. телятини, 6 дк. соли, 1 дк. салітри. Натирати добре мясо, біля кістки зробити ручкою від колотівки дірку й напхати й там соли. Окремо зварити води з сіллю й корінням: перець, один бібковий листок. Воду не пересолити. Телятину кладемо до деревляної фасочки, чи камінного горшка, чи миски; посиплемо з усіх боків колендрою, заллємо холодною, перевареною з корінням ропою, але не забагато, а тільки щоб ледве закрила мясо. Приложити денцем, гнітом і покласти спершу в теплішій, а опісля в холодній кімнаті, часто обертати. За 10—12 днів готова. Тоді, якщо хочемо тримати довше, можна завудити; до скорого ужитку обмиємо й спечемо в тісті, або як печеню в товщі, підливаючи трошки водою, щоб не висушилася.

Телятина печена.

Так само приготовану чвертку телятини натерти злегка часником і сіллю, без салітри. Так само зробити біля кости дірку й впакувати тудою соли. Нашпікувати густо вудженою солонинкою, скропити цитриновим соком, хай постоїть з годину, опісля покласти на бляху, помастити маслом, чи смальцем й пекти спершу на острому вогні, опісля на повільному. Поливати товщем; щоб не спалилося на блясі підляти трошки води. По 2 годинах повинна бути готова. Спробувати дротом, як мясо мягке, юшка не червона, то готове. Холодну краємо в тонкі платки так, як шинку; полумисок прибрати галяреткою зпід печені.

Реберці (містоk) телячі з паштетовою начинкою.

Треба: один гарний товстий містоk, ложка соли, ложка смальцю (6 дк.) до печення. До начинки: по 12 дк. телячої печінки, вепрового й телячого мяса, 2 яйця, 1 цибуля, 6 дк. товщу, 8 дк. солонини, 1 булка, соли і перецю до смаку.

Телятину сполокати в холодній воді, підважити тонку плівку поміж реберцями і мясом, спершу ножем, опісля рукою так, щоб було де наложити начинки; більші кістки повиймати, щоб було опісля легше краяти. Посолити, покласти, хай крушіє. Начинку приготовити в той спосіб: мясо, печінку, намочену й витиснену булку, перепустимо крізь машинку від мяса тричі. Цибулю втерти на терці, підсмажити легко на товщі, солонинку зварити, покраяти в кісточки. Змішати це все разом, вбити яйця, посолити й легко поперчити. Добре виробити ложкою й напхати нею під цю підважену плівку містка. Розправити, щоб було всюди рівно; вложити до бляхи (поливаної), посмарувати добре смальцем і пекти в не надто гарячій печі, або рурі 1 і пів до 2 год. Холодне краяти в пласти і подати.

Начинювана птиця.

Зовсім подібно можемо начинити дріб,

себто курку, гуску, індика. Справлену курку, чи іншу птицю, розпорюємо на половину; крила, лапки обтяти перед тим натягнувши шкірку так, щоб ці місця можна було добре зашити; виберемо всі кості, приготовимо начинку з обібраного від костей мяса, змелемо враз з кусничком телятини, печінкою, серцем, булкою; дати підсмажену на товщі цибульку, яйця, солонинку краяну в кісточки, посолити, поперчити до смаку. Начинити цим птицю, зашити, спекти суто поливаючи товщем і юшкою, що твориться в часі печення (як треба, підляти трошки води). Можна теж таку птицю варити додавши городовини й виняті кості. Як мягка, виймати; як прохолоне, приложити гнітом, опісля краяти і подавати. Якщо птиця не є дуже молода, то все краще варити, як пекти.

Практичні поради з куховарства.

Яйця перед варенням добре обмити в оцті; скорупка буде чистіша, як від води.

Піч перед вложенням тіста все треба випробувати. Найкраще посипати в печі трошки муки, (як є, кукурудзяної) як скоро почорніє, піч загаряча. Щоб тісто не припалилося згори, накривати його чистим, вимащеним товщем папером. Знід споду не припалиться, коли піч дуже гаряча, якщо підсипати дно рури чи печі тонесенькою верствою піску, або попелу.

Припалене тісто треба очистити тонкою теркою.

Кусні мяса, вудженини, сира. що нам зостались на полумисках, складати один на другий на тарілці, прикрити другою тарілкою, або обвинути враз із тарілкою папером.

Торти, лакоминки оставити по спеченні пару хвилин у формі, щоб добре обісхли; опісля оточити кругом тонким ножем, прикрити зверху денцем і швидко перевернути форму догори дном. Як не хоче вилетіти, покласти на дно вогку шмату, по кількох мінутах вийде гладко.

Турецькі, волоські горіхи пустять лупинку, як їх підігріємо мішаючи на кухні на блясі, опісля вибрати і витерти в платку, будуть білі. Полюкровані торти, пляцки посипати січеними оріхами, котрі перше підрумянити злегка.

Щоб жовтки стали жовтіші, дамо до них трошки соли на пару мінут перед тим, як беремо їх до тіста.

Практичні ради при роблені порядків.

Подаємо нашим читачкам кілька добрих, практичних рад, що тепер, у часі передвеликодніх порядків, напевне їм придадуться.

Дивани, великі килими добре чистяться від пороху, коли їх посиплемо вогкими випарками чаю, або витисненою з юшки квашеною капустою. Посипати цілий килим так, щоб не минути жадного місця.

Підлогу замітати щіткою, завиненою в барханову щматку чи мішочок, скроплений легко терпентиною чи бензиною.

Пасту до підліг можемо собі зробити самі. Розпустити на кухні чверть кіля воску в залізній чи бляховій ринці. Зняти з кухні, винести до другої кімнати, де нема ані вогню, ані свічки і там домішати потрохи 1 кільо бензини, або пів кіля бензини і пів кіля терпентини. Поналивати в пушки. Другої днини паста повинна на холоді застигнути. В чисту, суху підлогу втираємо сильно пасту мягкою шматкою. Пасту накладається тоненькою верствою. Коли паста добре висохне, беремося щіткувати.

Чим мити вікна, дзеркала? Зробити з шматки кулю, намочити її в воді, витиснути й скропити денатурованим спіртом. Витерти тією кулею шкло, опісля вичистити газетним папером.

Можна теж зробити з потовченої крейди досить густе молоко і в ньому змочувати кулю з шматок.

Церату мити водою з амоняком; плями витирати шматкою, змоченою в терпентині чи нафті.

Меблі політуровані чистяться мягкою стиркою, змоченою в теплій воді з милом; витерти до сухого. Опісля змочити кусник сукна в оливі зо спіртом і міцно натирати. Вкінці обтерти мягкою вовняною шматкою.

Меблі дубові чи інші матові натерти пастою до підлоги й витерти сукном.

Нема нічого поганішого, як нечиста мидниця з брудним, товстим обручем довкола берегів. Дехто усуває його шматинкою, звогченою нафтою, але по нафті лишається неприємний запах. Найкраще звогчити шматинку терпентиною. І запах милий і дуже гарно пускає. Мидниця, чи буде глиняна, емальова, чи з порцеляни, блистітиме, як сонце.

Як котрась господиня купить собі перед святами рижову щітку, хай не забуде занурити її відразу в гарячу воду. Від цього вона добре укладається і так сказати б гартується.

Наші щітки від убрання треба теж відчистити. Добре чистяться щітки „на-сухо" гарячими отрубами. Мачати в отруби і стріпувати. Коли ж треба щітки вимити, тоді добре деревляний верх насмарувати вазеліною, щоб його охоронити від діяння води, а шерсть вимити в літній, розпущеній з милом воді з додатком дрібки сальміяку. По вимитті добре стріпати щітку й сушити її теплими платками.

Плями на лякерованих меблях усуваємо найкраще мягкою шматинкою, звогченою нафтою.

Білі рами вікон і дверей не миємо милом, бо від того вони жовтіють. Найкраще до води додати кілька ложок амоняку.

Мосяжні ріжні окуття і спряжки треба тільки частіше потирати звичайним газетним папером, а завсіди будуть свіжі й блискучі.

Часто на ясних меблях, особливо на столі, бувають плями і круги з того, що хтось необачно положив на нього гарячу, або мокру посуду. Щоб ті плями усунути, треба зробити мішанину з попелу з папіросів і оливи, наложити те на зайняті місця, оставити так довший час, а потім стирочкою усунути. По плямах не буде й сліду.

Раз на рік треба випрати й всі стирочки до порохів і „глянцування" підлоги, бо вони згодом стають такі ситі від порохів, що рішуче вже не вбирають їх в себе. Перемо їх на зовсім окремий лад: замочуємо їх в мішанині з двох частей води і одної частини гліцерини. Добре пережмакуємо їх, викручуємо й сушимо. Знаменито вбирають порохи опісля. Треба ще додати, що перед пранням стирочки мусять бути зовсім сухі.

„За нову жінку в нашому селі".

Під таким заголовком помістила „Нова Свобода" орган Українського Національного Обєднання в Хусті статтю-звідомлення про урочисте закінчення господинського курсу для сільських дівчат, що відбулося у Волковому 21 січня ц. р. З статті довідуємося, що курс влаштувало Окружне Господарське Товариство у Середнім при допомозі Господарської Комори для Карпатської України та Окружного Уряду в Середнім.

Науку на курсі провадили самі фахові сили, як: інструкторка Господинської Камери п. Угринова, ок. ветеринар др. Федак, ок. агроном Купка та консулєнт Окр. Госп. Т-ва інж. Чернишенко.

В програму курсу увійшли елєментарні відомості з ділянки господарства, наука про ведення хатнього господарства, загальна гігієна, піклування немовлят і ін. Разом 140 годин. Курс скінчило 19 дівчат.

На урочистім закінченні між визначними гістьми були приявні: предсідник і генеральний секретар, п. п. В. Щерецький і В. Доманицький. По академії відбувся святочний обід. Підчас обіду виголошено кілька громов. Між іншим професор Даманицький намітив у коротких нарисах програму діяльности Господарської Камери щодо хліборобського виховання молоді, зокрема дівчат. Візвав абсольвенток і дальше працювати над собою поручаючи методу змагань та побажав їм створити в майбутньому здорові родини, а дітей своїх виховати на добрих громадян К. України.

В. Б.

НАСІННЯ городовини і квітів, господарських рослин, поручає одинока українська спеціяльно насінна фірма **Інж. Б. ПОПОВИЧ** Львів, вул. Руська 16. — — Конто П. К. О. 503-634
Жадайте цінників.

Листування редакції.

Вп. п. В, Божуківна. За милого листа і світлини дуже дякуємо. При нагоді звернемо їх. Листа використали. Не забувайте за нас. Хай згадка про приязнь дорогої Миколаї лучить нас і надалі.

Вп. п. Буря Воскресенський. Цікавого листа, гарні світлини дістали, газет ні. Використаємо, що тільки буде можливе. Дістали нашого листа і 5 календарів? Просимо про ювилейні почтов значки, кілька комплетів. За зібрання кільканадцяти передплатниць дуже дякуємо. Всім часописс висилаємо. З посилкою грошей наразі як бачимо тяжко. Пізніше напишемо. Не забувайте про нас і дальше.

Вп.п. Маргарита Омайлівська, Нересниця окр. Тячівський. Газетку висилаємо, але календар повернувся з дописком, що адресатка не знана. Подайте кращу адресу. В.тайме.

Вп. п. З. Кущинська, Кваси. За добре слово про наше видавництво сердечна дяка. Адресу змінили. Календар і Сг. Молоді вислано теж. Адреса др. К. Львів, Сільський Господар. вул. Руська 20.

Вп. А. Качала Вишний Студений. Газету висилаєм, щодо пересилки передплат, то ще не вирішено в який спосіб посилати. Пізніше оголосимо. Вітаємо.

Вп. п. Мандзюкова: Дуже сердечно дякуємо за такі милі слова приязні й признання для „Ж. Долі" та приєднання аж 16 передплатниць! Всім висилаємо й радіємо чим раз тіснішим звязкам з сестрами Карп. України. Як дістати передплату ще не знаємо. Вітаємо й просимо не забувати своїх приятелів в ред. „Ж. Долі."

НОВИНКИ.

Маємо нового Папу. В четвер 2-го березня о год. 4 пополудні проголошено з балькону церкви св. Петра в Римі, що папою вибрано кардинала Евгена Пачеллія, який приняв імя Пія XII.

Українські матері! Вчіть своїх дітей ощаджувати і постарайтеся для них пушку і книжечку Ощадности Кооперативного Банку **„Дністер" у Львові, вул, Руська ч, 20.**

Українці в Німеччині збирають на Карпатську Україну. Управа Українського Національного Обєднання в Німеччині видала кумунікат у справі збірки на національний фонд Карпатської України у Німеччині. Управа взяла на себе обовязок перевести ту збірку і взиває всіх українців у Німеччині зложити даток на фонд національної оборони К. України.

Бранка в Карпатській Україні. В Карпатській Україні почалось вербування новобранців до армії. Столицею від рана йдуть вантажні авта, прикрашені жовто-блакитними прапорами. Цивільне населення гучно вітає новобранців, а вони відповідають йому національним привітом „Слава Україні". Молодь охоче йде до військової служби. Доказом цього є численні телєграми, що їх одержує премієр др. о. Волошин. Ось одна з них: „Ми, українські новобранці з Квасів щиро й сердечно вітаємо вас, батьку, і впевняємо вас, що на заклик українського народу станемо до боротьби за волю".!

Привітання Урядові Карпатської України з Англії. Українське Бюро в Лондоні вислало на руки о. др. Волошина такий лист: — Ваша Ексцелєнціє! Тріюмфальний вислід виборів з 12 лютого, того іспиту зрілости українського народу — був і для нас, українців в Англії, причиною радости і тріюмфу. На руки Вашої Екцелєнції складаємо з цієї нагоди наші щирі привітання і запевнення глибокої відданости.

„Дають ті, які досі на ніяку ціль не давали". П. Шумливий описуючи про рух серед канадійських українців із приводу повстання української, федеративної держави на Підкарпатті пише між іншим: „Усі, без огляду на теперішні куці заробітки жертву-

вали щедро. В самому Торонто одна українська торговельна установа („Бівер" — пекарня) жертвувала одноразово 200 долярів. На допомогу Карпатській Україні жертвували навіть і такі, що до цього часу не давали ні цента на ніяку іншу національну ціль. Гроші висилають переважно на адресу уряду Карпатської України. Премієр о. др. Волошин сам завдає собі багато труду й власноручно пише листи з подякою на адреси поодиноких українських установ у Канаді. Автографи першого українського премієра в якнайбільшій пошані. Їх звичайно вбирають у рамці і вивішують на найвиднішому місці.

Кооперативна фабрика свічок. Дня 1. ц. м. відкрив „Центросоюз" свою фабрику свічок при вул. Потоцького 58. При тім виробництві працює покищо 12 робітників. Річна продукція фабрики передбачена на 12 вагонів свічок. Відкриття фабрики відбулося дня 1. ц. м.

Загальні Збори Повітового Союзу Кружків Рідної Школи в Коломиї відбудуться дня 2 квітня 1939 у год. 12 в салі Народнього Дому зо звичайним денним порядком.

На випадок недостачі комплєту Збори відбудуться годину пізніше при якому небудь числі членів.

На основі § 39, статуту Р. Ш. всі Кружки Р. Ш. вишлють обовязково своїх делєгатів на Збори з письменним уповажненням.

Рада Пов. Союзу Кружків Р. Ш. в Коломиї.

Остання пора замовити собі цікавий, господарсько-практичний, з цінними вказівками для суспільних робітниць, **календар-альманах „Жіночої Долі" на 1939 рік.** Ціна враз із пересилкою 1.50 зл. При гуртових замовленнях (10 найменше) значний опуст.

Не зможете зробити собі пляну великоднього пичева, доки не купите собі куховарської книжки з 430 приписами „Як добре й здорово варити". Ціна враз із пересилкою 2·25. Замовляти в адміністрації „Ж. Д".

Нездале насіння і даром задороге!

Тому не купуйте його в непевних джерелах!
А купуйте насіння

НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ

в її 31 складах, в інших кооперативах і в українських купців.

Насіння НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ є добірне, солідно перевірене і запевняє гарні збори.

Великі ілюстровані цінники одержите даром в складах **Народної Торговлі і в Насінному Відділі Народної Торговлі, Львів, Ринок 36,**

Українська волоконна вирібня
Фабрика „ТЕКСТИЛЬ"
інж. І. ЛУЧИШИН і С-ка в ПЕРЕМИШЛІ,
вул. Лукасінського 8.

Виробляє і має на складі: 1) першорядні вовняні матеріяли-самоткани на убрання та 2) найріжнородніші панами й полотна до вишивання: макко, шовк, лен. **Ціни конкуренційні!**

Український консумент купує вироби укр. робітника!

Кіно „МАРС" **Від 3. II. 1939.**

Дорота Лямур і Жорж Рафт у фільмовім архитворі

„ЗОВ ПІВНОЧІ".

Тепер більше, як колинебудь іншим разом треба нам держатись міцно клича „Свій до свого". Тому цукорки, шоколяди, тіста й помадки **тільки „ФОРТУНИ НОВОЇ".**

Народні взори гуцульські полтавські бойківські
знайдете подількі
в альбомах „НОВОЇ ХАТИ"

8 таблиць коштує 3·20 зл.
з пересилкою 4·— зл.

Замовляти в усіх українських книгарнях.

НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА
нашу церкву прибираємо
ВИШИВКАМИ!

Найкращі церковні вишивки найдемо в
АЛЬБОМІ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВНИХ ВИШИВОК!

Альбом містить взори на: хоругви, фелони, образи Святих (св. Ольга, св. Володимир, св. Степан), Дарохранильниці, св. Євангелію і т. п. — Альбом у гарній мистецькій обгортці з дбайливо мальованими взорами на кредовому папері з ближчими описами й поясненнями. **Ціна: 4·— зл., порто: 50 гр.** — Висилаємо по одержанні готівки або за післяплатою.

Видавництво „УКРАЇНСЬКА ПРЕСА"
Львів, вул, Косцюшка 1 а.

Хто приїздить до Львова, хай зайде до фірми

МАКСИМ ШУТЕР

українська робітня жіночих костюмів і плащів.

Довголітній керманич фірми Шаєр а опісля Маргот.

Робітня перенесена з вулиці Коперника, на вул. Личаківську, ч. 29, І поверх.

Ціни умірковані.

Садженици винограду,
у відповідних на наші землі відмінах.
Деревця і кущі овочеві,
великий вибір.
Садженици на живоплоти поручає
РОМАН КОЦИК
Хмелева, p. Drohiczówka. Цінники даром.

Господині! **У Вашій свідомості наш успіх!**
Уживайте:
„ПРАЖІНЬ"
ПІДМІНКУ КАВИ
„ЛУНА"
ЦИКОРІЮ
КООП. ФАБРИКИ „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ".
Львів 24. Жовківська 188.

Редагує О. Кисілевська. Видає В-во „Жіноча Доля" (О. Кисілевська). Коломия, Замкова ч. 37.
Redaguje O. Kysilewska. Wydaje W-wo „Żinocza Dola" (O. Kisilewska). Kołomyja, ul. Zamkowa l. 37.
З друкарні „ДЖЕРЕЛО" в Коломиї, Косцюшка 15. — **Drukarnia „Dżereło" Kołomyja**, Kościuszki 15.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Ціна цього числа 40 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Рік XV. Коломия, 1-15 квітня 1939. Ч. 7-8.

ZINOCZA DOLA CZASOPISMO DLA UKRAIŃSKICH KOBIET

Rok XV. — Nr. 7-8. Kołomyja, 1-15. Kwietnia 1939.

ЗМІСТ:

Христос Воскрес!
ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРА ДУЧИМІНСЬКА! Великопісні й великодні звичаї на Підкарпатті.
Наша анкета,
ДАРІЯ ВІКОНСЬКА: Европа й ми.
ІРИНА ВІЛЬДЕ. Наші батьки розвелись. (Далі).
В. ҐРЕНДЖА-ДОНСЬКИЙ: А на горі горять вогні...
О. КИСІЛЕВСЬКА: Листи знад Чорного Моря (далі).
МАРСЕЛЬ ПРЕВО: „Нові листи до Францішки".
Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ: Українська народня пісня.
М. О-ко: Василь Ґренджа Донський.
МАРІЯ ОМЕЛЬЧЕНКОВА: Ірина Невицька.
Жіноцтво й поготівля воєнне.
ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРА-ДУЧИМІНСЬКА: Конференції на виховні теми.
З діяльности Союзу Українок Америки.
Мгр. О. ВЕЛИЧКО-ОРЕЛ: Квіти на вікнах і балконах.
Маленькі косметичні поради.
Що приладимо на свята.
Прохання до наших читачок.
Секція Господинь у Перемишлі.
Серед нових книжок.
В. Ю. К.: Японці підбивають Китай шовковими панчішками.
Історичні дні на Підкарпатті.
Листування редакції.
Новинки. Анонси.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Нашим щирим Прихильницям, милим Співробітницям і всім шановним Читачкам, як у краю, так і поза межами його, засилаємо найсердечніші побажання всього добра та кріпкої віри в перемогу Правди на землі...

„ЖІНОЧА ДОЛЯ"

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Передплата на 1939 рік на

1) «Жіночу Долю» (саму) на рік — — — 7·— зл.
(Для заграниці 2·— ам. дол.)
2) «Жіночу Долю» і «Жіночу Волю» — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
3) «Жіночу Долю» і «Світ Молоді» — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
4) «Ж. Долю», «Ж. Волю» і «Світ Молоді» 12·— зл.
(Для заграниці 3·— ам. дол.)
5) «Жіночу Волю» (саму) — — — — — 3·— зл.
6) «Світ Молоді» — — — — — — — 3·— зл.
(Для заграниці 1·— ам. дол.)

Адреса: КОЛОМИЯ, Замкова, 37.
Редакція «Жіночої Долі», Kołomyja, Zamkowa, 37, Poland, Europe, Red. «Żinocza Dola» Конто ПКО — Львів 511.923. **Число розрахункового переказу 4.**

В Румунії передплату вносити на адресу п. **Дмитра Геродота** (Bucuresti, IV. Strada Delea - Veche, 45), або на адресу: „Bazar". Cernauti, Str. Andrei Sagana 2|I.

Передплата виносить:	Річно.	На 6 м.	На 3 м.	На 1 м.
„Жіноча Доля"	300 леїв	160	85	30
„Жіноча Воля"	80	45	25	10
„Світ Молоді"	12	65	35	15
Всі три журнали разом	450	230	120	45

Передрук дозволений за поданням джерела.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Підійміть угору свої похилені голови, обітріть сльози з перемучених очей, бо ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Чи ж не почуваєте того, що Він тому казав розпяти Себе на хресті, тому дозволив до крови ранити Своє святе тіло, щоб вас і мільйони-мільйони подібних до вас навчити на цім болячім прикладі одної великої правди: ВЕЛИКА ІДЕЯ ВИМАГАЄ ВЕЛИКИХ ЖЕРТВ.

Не тільки Він сам терпів задля своєї ідеї. Сотки, тисячки Його визнавців ішли радісно на смерть, щасливі, що можуть своєю кровю закріпити Його велику ідею. І закріпили. Віки пройшли над землею, а кожне сторіччя збільшувалося на нові мільйони Його визнавців.

ВОІСТИНУ ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Тому підійміть вгору свої похилені голови, обітріть сльози з перемучених очей і не плачте за тими, що полягли в імя Великої Ідеї.

Бо сказав Спаситель нас усіх Ісус Христос до своїх учеників:

„Плакати й ридати будете ви, а світ довкола вас буде веселитися. Ви ж сумувати будете. Та смуток ваш на радощі обернеться".

Сотки-сотки молодих соколів-героїв, що пішли в нерівний бій по неминучу смерть, мали оту ВІРУ в серці, що гинуть ненадармо. Чи ж би вам по стількох дорогих жертвах забракло її, тої віри?

Ось недавно заграничні часописи принесли розмову з одним з учасників кровавих боїв в Карпатах. Сказав:

— Чотириста нас було в тім місці. Всі, як один були б ми не завагались дати життя своє, якби воно тільки мало урятувати свободу рідному краєві.

А світ увесь кругом здивовано питається: невже ж ті люди, яких казалося можна за хліб купити, аж так високо цінували свою волю? Невже ж воля для них дорожча, як саме життя?

Життя і хліб, чи воля або смерть — це огненна проба, якої нпр. не видержали найближчі сусіди наших братів, чехи. І котрий народ перейде по геройськи цю пробу, то раз на все закріпить своє високе становище в історії. Проби цеї боявся сорок літ тому Іван Франко:

....одного лише тобі благаю з неба,
щоб з горя й голоду не бігли геть від тебе
твої найліпшії сини...

Яке глибоке побоювання й яка величня дійсність! „Найліпші сини" не то що не покинули свойого краю „з горя й голоду", але й життя своє віддали за нього. Сказав колись молоденький критик Євшан (помер підчас визвольних змагань на тиф) — Є Україна. Вона повстала з хвилиною, коли за неї пролив свою кров перший вояк...

Ці слова можемо віднести й до Підкарпаття. Сотки-сотки молодих існувань перестали жити коротким людським життям, а перенеслись до життя вічного. З їх крови народиться нова лєгенда. Багато лєгенд. І не одна через десяте покоління буде починатись: „Це той, що його тато (дід, прадід) згинув за Рідну Землю"... або „Це той, що його тато (дід, прадід) умер від мадярської кулі".

Ні, живі люди ніколи не можуть мати тої сили, що духи. Бо сказав Христос своїм учням перед своєю смертю:

„Це говорю я вам, щоб ви знали й не зневірилися в нещасті"..

Тож підійміть вгору свої похилі голови, обітріть сльози з перемучених очей, бо

Христос Воскрес!

Великопісні й великодні звичаї на Підкарпатті.

В селі Дубовім.

Пущення зветься „федоровиця", а понеділок — „полокальний", бо давніше в цей день усі йшли до корчми „полокати" зуби. Цілий день їли тільки зимну страву, а жінки нічого не робили з нитками, щоб червяки не кидались в сирі та бриндзі.

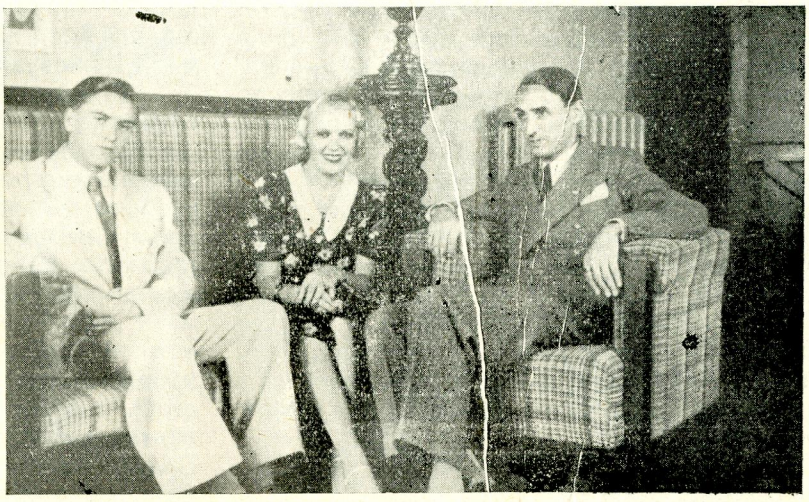
В Страсний Четвер печуть паски. Як замісять, то в тісто вкладають шклянку з медом, промовляючи: „Так би Божі на хосен". Коли паска в печі, то не можна ані говорити, ані сідати, щоб паска не „сіла". Верх паски прикрашують хрестиками, вінком, пташками, рожами (з тіста). Для худоби печуть калачики окремі — посвятять і дають корові їсти зо свяченою сіллю. Печуть перепічки для вбогих, за померші душі. Печуть калачі „кри-

вляки", начинювані мармеляддою, сиром, маком, оріхами, диньками.

Діти ходять по селу за яйцями.

В цей день посвячують так звану страсну свічку, яка свою силу дістає тоді, коли посвячена 12 разів. Випалюють нею хрести на стінах; як трапиться випадок, дають умерлому в руки. В часі небезпеки (град, буря, вогонь) бігають з нею 3 рази довкола хати. В стайні випалюють чотири хрести й пересувають попід корову, щоб забезпечити перед ворожками. Взагалі така свічка має силу проти всього злого. Посту притримуються строго.

Великий четвер називають також „живним", бо в цім дні все оживає (природа).

Посередині — наша відома співачка й діячка в Італії, цінна співробітниця й велика прихильниця „Ж. Д." пані Млада Липовецька, ліворуч — її син. Праворуч — італійський письменник, лавреат Королівської Академії Чезаре Меано, автор повісти „Серця на грані"; в українському перекладі є передмова автора, звернена до нашого народу (Рецензію на цю книжку подаємо нижче).

В Велику Пятницю постять дівчата, щоб швидко вийти заміж. Плащаницю убирають рушниками.

В Велику Суботу приготовляють усе до свячення. Цілу ніч не сплять, збираються по хатах, а потім ідуть до церкви. Паску несе чоловік у бесагах, а жінка несе кошик. Коло церкви звичайно палять огонь на памятку, що сторожі коло Гробу Господнього теж палили вогонь цілу ніч.

Рибалки часто несуть святити рибу. А скільки разів священик скаже: „Христос Воскрес", стільки разів рибалки кажуть: „Рибу імаю".

Великдень або Золота неділя. Коли прийдуть додому, батько кладе дівці паску на голову, щоб скоро вийшла заміж. Потім з паски викроює чотири кавалочки для худоби, овець, бджіл. Котові й псові не вільно давати свяченого. В неділю не ходять у гості, тільки під церкву.

В поливаний Понеділок, як приходять хлопці поливати дівчат, то співають так: „Ху! (тут імя господаря). Брама отворяйся сама, бо до тебе іде челядь вибирана". А коли вже прийдуть у хату, кажуть: „Не далибисте лінюха-печуха полляти?" Батько й мати дозволяють і тоді хлопці обливають дівчину.

В селі Жукові.

Сім тижнів Великого посту мають свої окремі назви: перший — федоровиця другий — хрестопоклонний, третій — чорний, пятий — поклонний, шостий — цвітний, сьомий — воскресний. День перед постом називається „пущення", в цей день мусить бути „масна" страва. Печуть калачі, споживають обовязково яйця.

На великий піст часто припадають такі дні: Благовіщення, теплого Олекси, Сорок святих, Юрія.

На Благовіщення жінки з кожної хати виносять віники й несуть їх далеко від хати, щоб гади й жаби не підходили до житла. Чоловіки палять старі боскори для тої самої мети. Пастухи стараються на Благовіщення дістати просфору, носять її в тайстрі й уживають в часі небезпеки. Окрушки з просфори мішають із зіллям, обкурюють цим череду.

На теплого Олекси сіють росаду й виставляють бджоли з стебника на двір.

На Сорок святих сіють тютюн; жінки не шиють.

На Юра кладуть на порозі стайні віники й терня, як захорону перед відьмами.

Дуже важний день у Великому пості це „Чорна неділя", в яку старі люди нічого не їдять.

В „Цвітну неділю" роздають „міцки". Священик мирує, а брати роздають міцки, які люди несуть додому й кладуть за образи. Міцці приписують велику силу. Мами бють ними по плечах доньки, щоб скоро виходили заміж. Сироти несуть свої міцки на гріб померлих батьків, щоб їх розвеселити. Як улітку гремить, то кладуть міцку на вогонь, щоб грім не ударив. Пастух, виганяючи перший раз худобу, жене її міцкою, щоб його стадо (марга) було гарне й трималось разом так, як галузка держиться дерева.

У Велику пятницю постять і строго святкують.

В Велику суботу печуть паску. Як замісять тісто, кладуть на нього міцку, а мати обіймає доньку. Як всадить паску в піч, то три рази підскакує, щоб паска виросла гарно. В цей день не можна зачинати ніякої праці.

На Великдень святять паску так, як

у нас, під церквою. У кошиках приносять усе добро. З паскою тікають також, як і в нас, бо вірять, що хто скоріше вернеться, тому буде добре поводитися в господарстві. Вдома насамперед заходить до стайні й кошиком зо свяченим доторкається худоби, щоб щасливо велася. До пан-отця іде молодь, щоб він доторкнувся паскою їх голів, себто: щоб паска їх освятила. На вечірні хресні мами дають дітям писанки. Це звичайні одноколірові крашанки. Писані писанки дають дівчата хлопцям на другий день свят. Третього дня хлопці обливають дівчат. Давніше відбувалися коло церкви забави — але це поволі заникає. Найбільше цих звичаїв збереглось між гуцулами, що мешкають над річкою Тересвою.

Подала
ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРА ДУЧИМІНСЬКА
на підставі етнографічних записок.

Наша анкета.

Трагічні події, що в останніх тижнях відіграли́сь в Карпатській Україні, стрясли кожним українцем до глибини душі. Коли б можна було якимнебудь чином утривалити всі ті дискусії, перепалки, комбінації найріжнороднішого роду концепції і можливості, що перемололись за тих два, чи три тижні, то вийшли б грубезні томи, які могли б послужити знаменитими причинками до української національної психольогії. У всіх цих бурунах думок і почувань треба безсторонньо відмітити кілька з а г а л ь н и х, всім спільних рис:

I. Останні трагічні події зміцнили значно національну гордість українців. Як часто тепер чується таку фразу „Наші сусіди перечислились щодо нас". Або „Ми не чехи". Або „Пішов цвіт народу, але з його крови виросте нова лєгенда". Один селянин без освіти сказав просто коло одного кіоску з газетами: — Нарешті світ переконається, що українці це не „німецька інтрига".

II. Доля карпатських українців вилікувала декого з нас з поважно закоріненої в українській психіці недуги, якій на ім'я „допомога з боку". І клич, що його з таким трудом ще тому кілька місяців намагались защепити в наш загал наші молоді ентузіясти — „наша сила в нас самих"— сьогодні став сам від себе самозрозумілим і без труду вріс раз на все в душу українця. За останні тижні доконались великі зміни не тільки на мапі Европи, але й у душах людей, головно і зокрема в нас, українців. Без пересади можна сказати, що в останніх тижнях масово вмирали й народжувались тут у нас „нові" українці. Нові люди, які визначаються такими вартісними в цей час прикметами, як самовідречення, відвага, витривалість та довіря до своїх власних сил.

У звязку з цими новими прикметами піде безперечно на інші шляхи й виховання молодого покоління. Наша редакція звернулась до кількох наших чільніших інтелігентів, батьків нелітніх дітей з питанням: — Як думаєте виховувати свої діти?

Відповідь матері чотирилітнього одинака: Я перш за все усвідомила собі, що б то було, якби так в Карпатській Україні кожна мама мала тільки одну дитину. Яка це була б страшна трагедія для кожної родини й народу. Не хочу, щоб моя дитина лишилася одинаком. Це було б страшне, якби я мала свойого хлопця колись втратити й не мати нікого на його місце. Безперечно, що останні історичні події, що їх пережив наш народ, вплинули навіть на напрямні виховання дітей. Я сама порішила з весною починати вчити свойого хлопця одної з чужих мов. Правдоподібно буде це таки... німецька. Показалося в останніх часах, як потрібно нам людей з знанням чужих мов тоді, коли треба чужинців інформувати про нас. З цілою свідомістю хочу в своїм хлопцеві розвинути почуття національної гордости, майже пихи. Переконалась я, що це найбільше поплачує. Хотіла б його колись інженером бачити. Мусимо бути самовистачальні.

Батько восьмилітнього сина: Мій син — одинак. І... здається, таким і залишиться. Бо, на жаль, так складаються обставини.

Яким би я хотів бачити сина? Іншими словами: як думаю його виховувати й взагалі підготовити до життя? Передусім, розуміється, хочу вихозувати на щирого українця, без почуття меншевартности, наснаженого охотою виборoти собі (і свойому народові) кращу долю. Але гадаю, що перед моїм сином (і нашим народом) ще досить довго буде стелитися тернистий і тяжкий шлях. Мій син мусить бути в житті — з а р а д н и й; тому в його вихованні хочу приглушувати фальшиві амбіції (щодо вибору зайняття), а прищеплювати любов до всякої ч е с н о ї праці. Конкретно: матуру мусить мати; а потім (а може й рівночасно з тим) мій син мусить набути собі якесь п р а к т и ч н е знання. Хіба б обставини до того часу так змінилися, що можна б думати про інтелігентську професію (лікаря, адвоката, чи іншого фахівця). Найкраще хотів би бачити сина підприємцем, промисловцем, купцем — самозистачальним і корисним для народу активним громадянином. Але тут прийде ще один поважний мент: н а х и л и й з д і б н о с т і самого хлопця. Можливо, що це й буде вирішний чинник його долі.

Містячи ці перші два голоси в цій справі, прохаємо наших шановних читачок і читачів подавати й свої думки на цю тему.

НАСІННЯ городовини і квітів, господарських рослин, поручає одинока українська спеціяльно насінна фірма **Інж. Б. ПОПОВИЧ** Львів, вул. Руська 16. — — Конто П. К. О. 503-634
Жадайте цінників.

ДАРІЯ ВІКОНСЬКА.

Европа й ми.

V

(З книги „За силу й перемогу".)

В цьому розділі своєї книги авторка порушає незвичайно цікаве й пекуче питання: що й як можуть і повинні українці засвоїти собі з „чужого поля" (із збереженням власного, національного характеру), почавши від літератури, музики, мистецтва аж до політичних питань і ідеольогій.

Не всяка одиниця і не всякий організм спроможний засвоювати собі чуже. Щоб засвоїти собі якусь річ, треба передовсім мати своє власне „я", ясно означений характер, який з ріжного матеріялу вибирає собі для дальшої розбудови власної особовости те, що підходить до його потреб, а відкидає, що для нього нездатне.

Колодами, що загрожують нації шлях до здорового розвитку, бувають нераз якісь колишні напрямні, або минулі події, до яких звертається пієтизм загалу, як до дальших дороговказів, тоді як вони в дійсності не причинились до добра нації, а принесли їй тільки шкоди. Інший знову випадок може бути такий, що бажаємо воскресити якусь традицію, яка колись була на місці й на часі, а сьогодні була б шкідливим анахронізмом.

А всеж не вільно нам в цілості відрікатись тих помилкових потягнень. Не вільно також з легким серцем обезцінити Сковороду, Гоголя, Куліша, Драгоманова і ін., бо хоча вони не відповідають сьогоднішньому національному ідеалові, а не в одному навіть представляють собою яскраве противенство до нового типу українця, вони приналежні до еволюції української духовости і без них, без їх додатнього або негативного впливу ми сьогодні були б може ліпшими, але в кожному випадку іншими, ніж ми дійсно є. Треба дивитись прикрим фактам та відємним проявам просто в лице. Треба признаватись до них, прийняти їх також за свої, тільки в розумінні відстрашуючого прикладу та як науку, як не треба думати й поступати на будуче.

Сьогодні, в буйній уяві наших земляків покутують також деякі утопії, проєкти відродження та ущасливлення рідного краю. Багато з тих теоретичних уявлінь лежить колодою на дорозі тверезої конструктивної праці й у суперечках за уявні добра минає, а радше безкорисно пропадає — безповоротний час.

Людський організм, передовсім психічний устрій потребують не тільки здорової, але й ріжноманітної поживи. Тільки ріжноманітність вражінь підтримує психічне зацікавлення. Без апетиту тіло нидіє. Без психічного зацікавлення духове життя завмирає, стає або закостенілою схемою, або вертається до аморфно-дриглястого стану чисто вегетативних живин.

Взірці одягів до пєси п. н. „За Українську Землю", яку поручаємо для відіграння на „Свято Матері". Пєска знаходиться в календарі „Жіночої Долі" на 1939 р.

Нація без традиції не є нацією. Життя нації, — це ж історична тяглість подій даної людської спільноти. Хто вирікається власної історії, той вирікається себе самого. Одначе ми бачили, що крім добрих традицій бувають також шкідливі, що побіч живих існують мертві.

Так, треба вчитися і від своїх і від чужих. Без засвоювання собі чужих здобутків, не можемо сьогодні й думати про культурний розвиток у практичних ділянках життя, бо ми самі досі не мали змоги закласти свого власного варстату модерної техніки та науки.

Ми, українці, діти сонця, ясного духа. Природа не щадила нам своїх ласк. Треба нам лише гартувати себе тяжкими пробами, що їх Бог раз-у-раз нам надсилає, бо тяжко здобутим досвідом Бог благословляє нас, щоб ми стали знову гідними давньої, славної традиції та великих предків своїх.

Вони жили европейською культурою, коли Москва була ще зборищем жорстоких, необтесаних варварів. Нам не вільно вагатись, чи йти за Европою, чи ні, бо ми самі є Европою, є органічною частиною її, і хотіти йти проти неї — рівнозначне спроневіритись найсвятішій живій традиції нашого народу.

ЛІТЕРАТУРА

ІРИНА ВІЛЬДЕ.

Наші батьки розвелись...

(Далі) 8)

— А я тобі кажу, що та мала обсервує тебе! — підсміхнулась до др. Антона Забейка його приятелька і, як сам він при кожній нагоді зазначував, „вірний колєга", Марта Шаріївна, при тім підморгнувши поблажливо до нього.

Нахилився над столиком і з робленою скрухою поцілував її в руку:

— Вибач, кохання, що подобаюсь усім жінкам. Бачиш сама, що діється це без моєї співучасти..

— Не забувайся, Тоньку, і памятай, що ми в публічнім льокалю. Боюся, мій старий друже, що цей чемностевий поцілунок прийдеться тобі дорого оплатити. Ти знаєш? Малу він видимо зденервував.. Глянь.. але так дискретно.. одним оком.. бачиш? Прикликала кельнера й розпитує його про щось. Можу піти об заклад, що мова про нас. Дивись на мене.. не червоніють мені ще вуха? Цікаво, що може той кельнер, чи взагалі хтонебудь з тут приявних розказати про тебе й мене? Тоньку, ти не думав ніколи над цим?

— Чи маю бути щирий?

— Як на сповіді...

— Ніколи не думаю над тим, що люди говорять про тебе й мене.. Бачиш, я уважаю часом, що це подекуди навіть нечемно з моєї сторони.. вони стільки уваги присвячують нам, що я повинен їм бодай в частині зреванжуватись, але.. брак часу це теж одна з причин, чому люди робляться нечемні.. Не уважаєш?

— Уважаю, що ти мусів сьогодні виграти процес, коли маєш такий гумор..

— Пригадую тобі, Мартуню, сьому точку нашого пакту, яка під гривною пяти злотих забороняє в приватній балачці порушати теми, звязані з нашою професією. Інакше попрошу тебе розказати, як тобі пішла сьогодня година моделювання в твоїй „артистично-різьбарській школі". Між нами кажучи, страшенно ідіотична назва для тої „поцтивої" інституції..

— Др. Забейко, платите пять злотих кари.

— Чи може ця кара бути мені замінена на два білєти до кіна?

— Так, але не сьогодні..

— Ов, пане колєго? Що сталось..?

— Хочу трохи похимерити, Тоньку... Це часом таке приємне.

Подивився на неї і зробив рух устами, якби хотів її поцілувати. Погрозила йому бровами. Спершись вигідно об спинку розмріяними, злегка сумовитими очима дивився на неї. Що ж! Інші люди мають щастя виграти на льотерії, знайти підкову, чи одержати спадок по вуйкові в Америці, а він, Антін Забейко, втративши майже все, мав ще стільки ласки в долі, що дозволила йому „знайти" Марту Шаріївну. Припадок? Майже. Бо ж не можна „припадком" назвати ту обставину, що Марта Шаріївна була трохи різьбарем (оскільки цього потрібно для учительки „артистично-різьбарської" школи), ані того, що він, Антін Забейко, був потрохи знавець кожної галузі мистецтва. Припадком можна назвати хіба те, що якраз він, Антін Забейко, засідав в жюрі конкурсу, на який Марта Шаріївна післала була свої праці. Припадок (о, це вже напевно його рука!) зробив так, що Марта Шаріївна тільки тому не одержала нагороди, що її праці не відповіли вимогам конкурсу. Щоб не розчарувати молодої мисткині, жюрі вирішило їй це докладніше пояснити та піднести при тім, для заохоти молодого таланту, всі вальори її дотеперішніх праць. Марту Шаріївну запрошено на окрему „довірочну" гутірку. Трудне завдання пояснити молодій мисткині, чому її твори, хоч і вартісні, не одержали нагороди, жюрі накинуло др. Забейкові. Рішено, що він, як адвокат, зробить це найкраще. І хоч таке „пояснення" відбулося в приявності цілого жюрі, приязнь доктора й Марти таки взяла свій початок з того вечора. Ну, так... десь мусить мати свій початок все зле й добре на цьому Божому світі.

„Колєга" Марта Шаріївна не належала до тих жінок, що запалюють мужчин відразу до себе, як іскра порох. Можна заризикувати й сказати навпаки: був це тип жінки, що на нього мужчини найменше звертають уваги, але раз припадком зацікавившись ним, не можуть уже розстатись власне з такою жінкою. Поверховність Марти Шаріївни була так само мало криклива, як вона ціла: лице було надто правильне і однобарвне, щоб могло виріжнятись чимнебуь у гурті інших жінок. Може те ясне волосся, якби мало до свойого товариства рожевий колір шкіри, було б дійсно гарне, а так казалося про нього „нічого особливого.".

„Нічого особливого" була її й зграбна, але менша, як середнього росту, фігурка, її спосіб поведінки з людьми, може навіть її характер. Тільки етичний так мовити б пашпорт Марти Шаріївни відріжнявся від того роду пашпортів десяток, соток жінок на світі. На ньому в рубриці „особливі знаки", було виписано: „Безінтересовність у відношенні до людей і звірят". Саме ця риска стала основою під приязнь цеї молодої дів-

МИСТЕЦТВО.

чини і немолодого вже, з поважним „минулим" (яке по суті речі ніколи не переставало бути „сучасним") др. Антона Забейка.

— Та смарката дійсно не зводить з мене очей — завважив наче б збентежено нарешті сам Забейко. — Знаєш що? Ходім тепер до мене.. візьме нас за подружжя і збентежиться „бакфіш"... Що вона собі уявляє?

— Не знаю, Тоньку... Дивись, ми підвелись і вона розплачується. Прошу тебе, візьми мене під руку..

— А де твій стах перед твоїми ученицями?

— Коли ж це має бути єдиний спосіб удержати тебе при собі..

На скруті двох перехресних вулиць Шаріївна,поправляючи берет,обернулась незначно:

— Вона йде за нами.

Коло брами навмисно пристали на хвилинку. Незнайома вдала, що цікавлять її фотоси якраз напроти емалійової таблички з прізвищем др. Забейка.

— Ходи, колєго.

Марта, не підходячи до вікна, потягла легко за шнурок. Ролєта підскочила вгору.

— Ах — унісся Забейко — як ти могла таку „гаффу" зробти? Пішла вся пікантерія. Якраз треба було оставити ролєти спущені.. То ще раз з тебе..

—Тоньку, ми ж мали подружжя грати, ти, мій старий друже..

— Вийшов я з ролі, моя молода приятелько. Що ж наш малий поліцай?

— Нічого. Сховався за ринву камениці Грінб..вма й певно терпеливо чекає, аж я увільню твоє мешкання.. (Д. б.)

В. ГРЕНДЖА-ДОНСЬКИЙ.

А на горі горять вогні...

А на горі горять вогні, —
Так тяжко, тяжко щось мені.
Болить душа, болить серденько,
Пісні не голосять уста...
Країно мила, рідна ненько,
Яка ж ти гола і пуста.

А на горі горять вогні, —
Забулись веселі пісні,
Пірвав я струни золотії
І замочив перо у кров...
Брати мої тужать, сумнії,
Кайдани бренькотять вже знов.

А на горі горять вогні, —
Ми всі пригноблені, сумні,
На плоті всілись чорні круки,
Веселий край покрив туман,
З усіх боків сичать гадюки
І кров тече із наших ран.

А на горі вогні горять, —
Ярмо скрипить, ланці дзвенять...
Горіть, вогні, горіть, палайте, —
Сумніш не стане вже мені, —
Горіть, пожаром заливайте
Прокляті гори камяні

Ужгород, 1928.

О. Кисілевська.

Листи знад Чорного Моря.

(До сина).

Обід їмо в малому підміському ресторанчикові. Радше ні, не в ресторані, а перед ним, на дворі під бальдахіном з винограду, при чому дозрілі китиці принадних ягід звисали нам майже над столи. Хоч це вже добре з полудня, й обідова пора давно минула, то для нас все ж таки знаходяться всякі бурянці: баклажани, салатки, гарбузи, якась стручкова городовина з роду нашої фасолі. Все смажене на оливі. Я вже привикла до неї і навіть уважаю, що це дуже смачне.

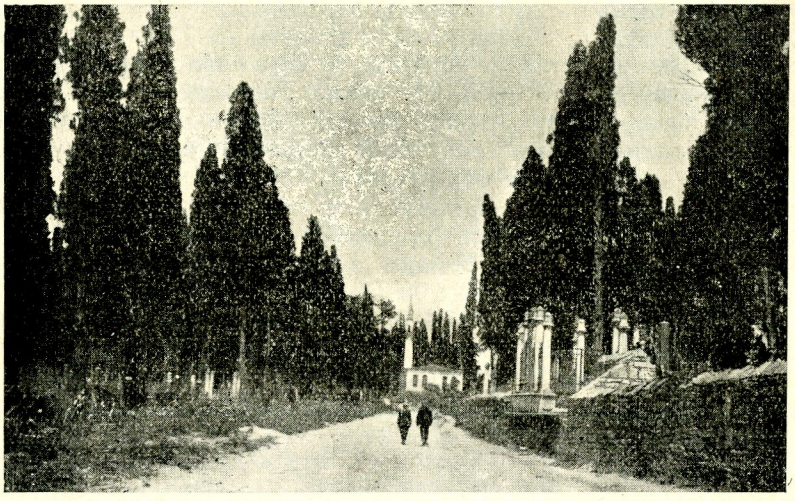
Вже при кінці обіду нагадала я собі, що тут чогось таки бракує, чого? Нашої простої картопельки. Аж дивно, як я могла обійтися без неї всі три дні. Але — показується, що треба обходитись і дальше. В Туреччині картопля це люксусова страва. Дістати її можна тільки в більших ресторанах. Не цікаво? Аж тепер я зрозуміла, чому не бачила її між городовиною ані в крамницях, ані в городах.

Наш турецький обід кінчимо бакалавою, себто тістом з оріхами в цукровому ванілевому сиропі. Вибач мені ці кулінарні описи, це так собі, трошки по жіночому звичаю. А крім того, треба хоч маленької передишки після стількох сильних вражінь. Приємно хоч хвилину не думати ні про що інше, як про салатку, помідори, бакалави. Не так?

Але... не довго. При чорній каві нагадую, що це мій останній день у Царгороді. Тільки подумати: останній!...

— Що далі? Що робимо далі, пане сотнику?

— Пропоную прогульку пароплавом по Золотому Розі. Можемо доїхати аж на сам кінець, до старинного турецького містечка Еюба. Що на це скажете?

Кипарисова алея на цвинтарі в Скутарі.

— Але ж чудово! Як ви вгадали мою задушевну мрію проїхати цей гарний, цікавий шлях?

— Коли так, то не гаймо часу, їдьмо.

Вмить десь поділися пообідні лінощі. В пів години пізніше ми вже сиділи на чердаку малого прогулькового пароплавика.

Як весело стало на душі! Пароплавик самопевно поре своїм трошки задертим носиком глибокі води. Переможно лопотить на вітрі його хоругвка з півмісяцем і зіркою. Я з розкішшю втягаю солоний воздух. З насолодою наставляю зігріте чоло на пестощі морського вітру. Навіть примкнувши очі, кожним нервом чую оте приємне, легесеньке дріжання, ледве помітне хвилювання, що нагадує дитячу колиску. Навіть з замкненими очима відчувається, що ми не на землі, а на гладеньких атласових хвилях. Просто розкіш, принаймні для мене.

Перед нашими очима пересувається наче жива фільмова стрічка. Найперше Царгород згористо розкинувся стобарвним східнім килимом аж до самого берега.

Пан сотник пізнає: ось султанські сади, палати. А там Свята Софія — не далеко неї Ахметовий мечет. А ця біла будівля це палатка православного патріярха. Він тепер наче добровільний вязень, щось як донедавна Папа римський у Ватикані. І тут свого роду конфлікт між духовною і цивільною владою. На вулиці нікому не вільно носити жадного іншого одягу, як звичайний, цивільний, нема виїмку навіть для духовників ні для своїх, ні для чужих. Старий архиєрей не хоче до цього приминитися, воліє радше не виходити ніде поза свою палату. Якщо хоче виїхати до котроїсь з православних церков, їде критим автом.

Береги Золотого Рогу глибоко поврізувані в воду. Наче тримаючися за руки, розстелилися там міста, містечка; до них, як бджоли до квітів, злітаються сотні малих і більших суден, величезних пароплавів, всілякого роду водних „тягарівок". Одні з них підїздять близько, майже до самого берега, вишукують собі догідне місце, причалюють, викидають щось із свойого нутра. Другі, якби вже наситившися, помалу, обережно висуваються із тої матні, відпливають на ширші води, до моря.

— Чого вони всі там шукають? — питаю пана сотника.

— Це ж тут, на Золотому Розі, концентрується все багатство не тільки Туреччини, а й великої частини світа. Золотий Ріг — найкращий, найдогідніший, найбагатіший морський порт. Тихі бездонні глибокі води, при найрухливішому, на всі сторони відкритому світовому морському шляху. Від цього він і зветься „Золотим Рогом". Оці всі містечка то самі торговельні станиці: склади, магазини, шпіхлірі, пивниці, резервуари. І чого там нема? Полудневі овочі, коріння, збіжжя, всілякі фабричні вироби, все тут знайдеться, чим тільки світ торгує. Одні світові фірми своє добро тут привозять, складають, магазинують; другі ладують, забирають. Цим живе Туреччина. Золотий Ріг — це справжній ріг обильности; з нього сиплеться на цей край дощ золота.

Наш пароплавчик тримається здалека від цеї всеї торговельної метушні. Тут то там прибє до берега, оставить кілька своїх пасажирів, забера з кілька з берега й їде далі.

Помалу дорога наша зближається до кінця. Серед кипарисових гайків вже видно Еюб. Аж тепер довідуюся, що Еюб це імя чи назвисько давнього-давнього турецького полководця, найближчого приятеля Магомеда IV, переможця над Візантією. Якраз у цих боях прославився й згинув геройською смертю Еюб, враз із великою частиною своєї армії. Тут, у цьому старинному містечкові, є славне цвинтарище армії Еюба, є мечет Еюба з його гробівцем, є пишні мавзолеї султана та інших визначних турецьких достойників. Взагалі Еюб місто мабуть більше мертвих, як живих, — стільки в ньому могил, кладовищ. Якщо правовірний турок не може казати поховати себе в Азії, на Скутарі, то чується щасливим, як потрапить заповнити собі вічний відпочинок в Еюбі.

— Побачите самі, — закінчує інформацію пан сотник.

І справді. Дивне враження робить це старе містечко. При кожній вулиці кладовище; що хата, то десь із садочка виглядає памятник на могилі. Здається, мешканці цих домиків, мабуть предки сьогоднішніх власників, тільки переступили поріг хати й з душних кімнат перенеслися у холод садочка. Десятки, а може й сотки літ дивляться мармуровими голівками своїх памятників на знані вулиці; є такі, що просто заглядають у вікна своїх давніх хатів.

Зразу ми завернули в сторону мечету Еюба.

— Це до певної міри відпустове, чудотворне турецьке місце, — каже по дорозі пан сотник: — є там свята мозаїкова стіна, в ній мале віконце. Хто в нього загляне, помолиться, (не без того, щоб не зложив і жертви), цей доступає ласки Аллаха. Він вислухає гарячої молитви. Найбільше приходить туди з своїми важкими смутками жіноцтво. Матері, щоб вимолити здоровля хорим діткам, молоді бездітні жінки, щоб помолившися щиро, глянути в віконце й мати надію діждатися потомства.

— Але що ж таке знаходиться за тим віконцем?

— Побачите. Давно невірним не вільно було й зблизитися до святого віконечка. За Кемаля Паші це вже дозволено. Заглянете й ви.

На цьому слові ми якраз ступили на подвіря мечету.. (Кінець буде).

МАРСЕЛЬ ПРЕВО.

„НОВІ ЛИСТИ ДО ФРАНЦІШКИ".

III тип читачки.

Коли я не маю ніякого виправдання для читачки сноба, то я дав би скарби для іншої категорії модерної читачки, (яка є теж недосконала), а це для перестрашеної читачки.

Представ собі читачку, що перекартковує книжку не для химери, але з страху, що не буде мати часу тебе відвідати, якби докінчила читати. Представ собі читачку, яка не є снобом, а яка поводиться з книжкою так, як сноб, але без ніякого бажання блищати перед іншими, або пописуватися, просто яка боїться, щоб нічого не пропустити гідного уваги, щоб не була приневолена сама собі зробити докір за недбальство.

Вона бачить якусь незнану книжку на столику, історію, наукову книжку, поезію і вже її мучить якогось роду патольогічний неспокій. Вона докоряє собі, що тої книжки не читала. Вона спішиться дістати ту книжку, щоб з нею познайомитися. Почула прізвище якогось автора й знову докори совісти: вона не знає цього автора. Вона недавно зачала його читати, але кинула. Вона чим скоріше зазнайомлюється з ним наново. Але при кожнім в той спосіб зачатім читанні вона переконується, що нічого не знає: список того, що належало б прочитати, росте в геометричній прогресії.

До того між книжками, що вона їх в той спосіб читала, є книжки, що відпихають від читання своїм тяжким стилем. Перестрашена читачка (і це зворушливе!) не робить авторові докору, що книжка затяжка, або нудна. Вона в тому обвинувачує себе, що має слабу память, що не уважає.

І так вона працює пильно і без перестанку та без приємностей, подібно, як той збанкротований купець, що все наново робить обчислення, щоб за кожним разом віднайти нові щілини в своїм маєтку.

Це ще не все: неспокій, що її мучить, що вона багато не читала, що вона не читала того, що варто було прочитати, що вона не читала в с ь о г о, — цей неспокій завсіди находить на неї, коли пр йдеться їй застановитись над тим, що вона читала. Що належить думати про цей фільософічний нарис? Про цю історію? Про цю поему, про цей роман? Перестрашена читачка, (що майже завсіди є інтелігентною) буде мати свій власний погляд, подиктований її способом сприймання. Але вона не довіряє собі, заки не перевірить свойого світогляду. А якби вона помилилася? А якби вона оцінила всупереч правильним поглядам критиків, які бачать та все розуміють? Критиків, які важать думки й слова на прецизній вазі (вона думає, що існує така критика). Її власна думка, приглушена скрупулами, не зважується виступити одверто. Вона зачекає, щоб самій оцінити аж тоді, коли вчує, що хтось інший висказався в тій справі, або коли прочитає погляд іншого.

Цей рід читачки для мене дуже симпатичний. Кожного разу, коли я стрічав її в моїм житті, я старався її успокоїти, а коли часами вона мене радилася, я давав їй успокійливі ради.

Перша точка це те, щоб не читала забагато.

Друга точка це читати методично й добрі книжки. Найкраще для жінки питати доброї ради свой го окруження і примінюватися до неї, однак ніколи невільничо.

Третя точка це читати те, що для неї зрозуміле. Знаючи наперед, що вона не годна всього прочитати, знаючи також, що вона не буде розуміти деяких книжок, мудра читачка повинна виректися того, що для неї недоступне.

Я міг би продовжати перегляд цеї галєрії читачок, що не вміють читати. Я стрінув би, приміром, читачку, що не зважаючи на те, що читає дуже завзято, не має до того ніякого підготовання. Таку, що читає докладно означений рід книжок, а легковажить всі інші; таку, що читає на те, щоб виписувати цитати; врешті таку, що любить оправлені книжки та вважає себе за інтелігентну, бо ж вона поскладала на поличках бібліотеки ріжні видання, прекрасні томи, яких ніколи не відчиняє.

Три жіночі сильветки читачок, які я тобі накреслив, характеристичні тим, що це спеціяльність наших днів. (Переклав Мгр. Я. О.)

Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ПІСНЯ.

Багато глибоких зворушень в душі кожного українця викликує завжди ця назва важної культурної й життєвої вартости. В памяті кожного культурного українця живуть слова Шевченка:

Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине...
От де, люди, наша слава,
Слава України!
Без золота, без каменю,
Без хитрої мови,
А голосна та правдива,
Як Господа слово.
(До Основяненка.)

Живуть у ній слова Франка:

За дармо в слові твойому іскряться
І сила й мякість, дотеп і потуга,
І все, чим може вгору дух підняться.
(Мойсей.)

Живуть у ній і слова сучасного поета Р. Купчинського:

Велична, рідна пісне, в тобі є все...
(Ода до пісні.)

Живуть у цій памяті й слова інших поетів, що порівнювали українську народню пісню з перлиною, діямантом й іншими каменями, що лежать на дорозі, в пиляці — незамічені прохожими. Багатомовні слова!..

Невже ж вони є тільки випливом поетичної екзальтації поетів? Невже ж українська пісня тільки в очах цих вибранців долі, що вміють озолочувати сіру буденщину, заслуговує на таке виріжнення з усіх вартостей життя?

Адже ж досьогочасні дослідники бачили в цій пісні тільки таку вартість, що нею можуть похвалитися всі інші народи — це є певний вияв національної культури в дуже примітивному виді. Що більше — в памяті освіченого українця держаться може вискази дослідників про багатство мотивів і родів тієї пісні — але й рівночасно вискази про те, що той, або інший народ має ще інші пісні, що їх не має український народ; напр. у сербській народній пісні є виразні малюнки окреслених історичних моментів, чи осіб, а в українській пісні їх годі дошукатися; звідси й заміт — з легкої руки: — українська історична пісня є мало історична; або: — в московській, чи докладніше: розбишацькій знад Волги є, мовляв, величаві образи сили людської одиниці, — українська ж народня пісня, мовляв, квола, заніжна; або: в польській пісні реальні малюнки життя, в українській життя якесь нереальне, зодягнене, мовляв, у запозичену, Бог-зна звідкіля, багату одежу, що відбирає цій пісні реальну вартість і т. д. і т. д. Коли б прийшлося робити синтезу з цих помічень, то хіба треба було б ствердити, що помимо нерівностей народні пісні всіх народів є рівними вартостями, що їм на імя: примітив світовідчування.

Вправді музикольогія виріжнила вже українську пісню зпосеред пісень інших народів, бо зайшла в них таке багатство музичних елєментів чи мотивів, що їх не мають чужі пісні. Мельодії українських пісень — про що знає освічений українець — у подив уводили слухачів столиць Европи й Америки, коли вони почули цю пісню на концертах української Капелі Кошиця.

Чи в цій тональній вартості лежить отже виключно краса української народньої пісні? Адже ж згадані геніяльні й негеніяльні поети говорять про слово, а не про тон. Цьому слову попробуймо приглянутися зблизька. Заміт про те, що українська народня пісня є мало реальна, ослаблювало таке помічення: українські коломийки, чи частина обрядових, весільних пісень запримічує такі дрібниці щоденного життя, що їх запримічують і пісні інших народів. Але це помічення мало переконливе, бо велика більшість цих пісень все ж таки не малює реальних форм життя, чи реальних осіб. Ця заввага є в основі справедлива: українська пісня творить справді дві нерівні числом групи.

Першу, числом меншу, творять саме ці пісні, що їх за досьогочасною термінольогією можна було б назвати реальними. Та ця назва не відповідає суті (істоті) цієї групи. Ці пісні, як напр. весільні пісні, що супроводять дію обряду, зберігає народ тільки для цього моменту, поза ним вони не мають — так би мовити — своєї абсолютної вартости. Та поруч них існують і інші весільні пісні, що тематично не вяжуться з моментами весілля, чи з самим весіллям узагалі; це пісні про лицарів, що добувають собі дружину, чи навіть лицарську славу; це пісня про кохання й його красу; вони дивним дивом увійшли в цикль весільних пісень і в цьому циклі держаться на основі якогось іншого способу розуміти світ і життя. Вони до цієї першої групи не належать.

Та належить до неї ще велике число коломийок, цих коротких однострічкових чи двострічкових пісень. Дивні ці пісні; вони — так сказати — не мають претенсії на довге життя; записувач мусить їх ловити на лету, бо прогомонівши вони негайно вмруть. Ці простенькі темою пісні звичайно не передавані, як спадщина по батьках, дідах і прадідах. Це пісні, які малюють настрій моменту даної, однієї особи, або відношення тієї особи до цього моменту. Їх складає ця особа свідомо добираючи до неї слова, що дадуть себе убгати в ритм коломийки. Вони невибагливі, як словний зміст цієї особи; вони деколи дитяче наївні й вульгарні напр.

Маю тютюн за тринаціть, папірки за [штири,
Любко моя солодойка, громи би ті вбили.

Це пісні що їх зродив момент для себе, для свого примітивного вжитку; це пісні моменту і для моменту.

(Далі буде).

Василь Ґренджа Донський.

(Трагічна смерть письменника, редактора В. Гренджі-Донського від мадярських стрілів до глибини душі потрясла серцями всіх українців. Замість квітів на його свіжу могилу, містимо цей спогад проф. М. Омельченкової, який ш. авторка надіслала нам ще перед його геройською смертю. **Редакція „Ж. Д."**)

Василь Гренджа Донський народився в с. Воловому на Підкарпатті, дня 23 квітня, 1897, р. Син бідного селянина, Степана Гренджі, що був свідомий українець (русин на ті часи), зазнав він у дитинстві і голоду і холоду.

„Ми нужденний хлібець їли,
Чорний, — чорний, як земля...
Раз їли, раз не їли,
Не було — то голоділи.
І я бачив, як зітхала,
Як зідхала й заплакала
Матінка моя"...—

говорить поет про відносини, серед яких ріс...

Мати Олена з родини Скунць колихала свого сина українською піснею, про що теж довідуємося з віршів письменника.

На моє запитання (ще 1935), яке найяскравіше враження у нього з дитинства, відповів мені письменник:

„Чотирирічним „парубком" ледве не підпалив рідної хати: знайшов сірники і запалив оборіг сіна..."Може це було віщуном того, що ставши письменником, буде запалювати серця свого народу любовю до рідного краю та бажанням боротьби за кращу долю...

Закінчив у рідному селі народню школу, але цікаво, як попав туди...

„Як записував мене батько до школи, то уже в українській школі не було місця, а до мадярської батько не хотів мене записати. Український учитель Д. Бокотей згодився мене прийняти, коли батько „змайструє" лавку. Батько витесав дошку, провертів чотири діри на „ноги" й заніс те страховище до школи. Учитель з естетичних причин колоду ту спалив, а мене посадив між інших..." Так почав учитися рідного слова він у школі. Батько іноді переходив по цей бік Карпат і брав із собою свого сина. Там діставали вони й українську книжку... Так познайомився він з творами Шевченка...

„Найбільше враження зробили на мене „Гайдамаки" Т. Шевченка, які я 12-річним хлопцем набув, коли був з батьком на прощі в Гошові. Читав я їх зо сльозами в очах"... Нужденне життя, українська патріотична лектура сприяли тому, що запалало серце Гренджі ненавистю до тих, хто пригнічує його народ. А тут прийшла світова війна, яка принесла смерть багатьом невинним людям, бо мадяри в українцях бачили зрадників. Загорілась ще більше душа поета.

„Глибокі сліди в моїй душі залишились тоді, як мою племінницю розстріляли мадяри підчас наступу російських військ зимою 1914-15. р. Трупа вкинули в річку й аж в с. Г. (на 40 клм.) виловлено її тіло і там поховано. Закинули нещасній жінці державну зраду"...

Вісімнадцятьрічним хлопцем взяли Гренджу на війну, але щастя було, що він не попав на фронт, а в Будапешт, де за чотири роки закінчив (приватно) середню торговельну школу і став банковим урядовцем.

Перші його літературні спроби були вірші, які приміщував у ріжних часописах. Перша ж його збірка віршів „Квіти з терням" вийшла р. 1922, в Ужгороді. В р. 1923, вийшла друга збірка поезій „Золоті ключі", в черговому році вийшла збірка „Шляхом терновим", потім поезії для дітей р. 1925 „Китиця квіток"...

Найкращою збіркою його поезій є „Тернові квіти полонин", яку видало державне видавництво в Харкові р. 1928. Прегарна його й остання збірочка „Тобі, Рідний Краю," що вийшла р. 1936 в Ужгороді.

Теми його віршів це краса гір, біднота Верховини, змагання до волі та кращої долі. Форма його лірики подібна до народньої пісні; це може вплив його батька на поета. „Мій батько дуже любив співати. До нині в моїх вухах звучать його слова гуцульських, вівчарських мельодій", писав мені поет.

Гренджа Донський не тільки писав вірші, він досить плідний та всебічний письменник, він написав і декілька епічних поем та проявив свій талант і в прозі та в драмі. Покищо вийшли такі його твори: „Оповідання з Карпатських полонин", „Назустріч волі" (оповідання з визвольної боротьби підчас світової війни); „Ілько Лепей" та „Петро Петрович" — це більші повісті; остання з доби, коли в Угорщині вимерла династія Арпадовичів і князем став Карло Роберт, проти якого й повстав Петро Петрович.

Драми, що теж малюють життя Карпатської України, мали успіх і на сцені: „Сиротина" дитяча драма, „Останній бій" та „Сотник Мочаренко", з повстанських часів.

Крім цього всього, Гренджа Донський видатний журналіст; його публіцистичні статті, проти чехізації його рідного народу, захоплювали читача й пробуджували свідомість народу та викликали незадоволення чеської влади на Підкарпатті в свій час, коли він видавав в р. 1927—28 журнал „Наша Земля". І зовнішній вид і внутрішній зміст журналу свідчили, що видавець і редактор фахівець неабиякий. Багатство ілюстрацій з ріжних українських земель прикрашували цей журнал.

Докінчення на ст. 18.

З жіночого світу.

МАРІЯ ОМЕЛЬЧЕНКОВА.

ІРИНА НЕВИЦЬКА.

(З циклю „Жінки Карпатської України")

Не один десяток років працює на Карпатській Україні для відродження свойого народу пані Ірина Невицька, видатна громадянка й письменниця.

Донька проф. Павла Бурика, Ірина Невицька народилася в Білій 10 грудня, 1886. р. В родині Буриків говорили по українському, хоч на ті часи було це рідке явище, бо і в „русинських", панських родинах розмовлялося по „панському" — по мадярськи... По закінченні учительської семінарії молода, починаюча вчителька вийшла заміж за священика Еміліяна Невицького і жила в Пряшеві. Священик Невицький був свідомий українець, та в р. 1920 виемігрував до Америки.

Пані Невицька залишилася з дітьми в Пряшеві і тут розпочала свою громадянську працю: організувала „Жіночу громаду", влаштовувала вистави, почала видавати часопис „Голос Народу" і взагалі старалася пробудити свідомість національну мешканців Пряшівщини. Та мало було помічників у пані Невицької, про що сама писала мені до Праги та й особисто говорила, коли відвідала мене в р. 1931. „Москалі не дають працювати, боюсь що не витримаю, мабуть піду до Ужгороду, там вкупі більше зробимо"... І справді (хоч я радила залишитися в Пряшеві, бо в Ужгороді вже був український рух і було там досить свідомих, відданих працівників) бачу її імя в ріжних українських установах в Ужгороді. Там пані Невицька працює при Т-ві „Просвіта" закладає „Жіночу Секцію" при „Просвіті", якої й була головою, організує з іншими жінками, як бл женної памяти пані Ірина Волошина, Др. Х. Кононенко та інш., Клюб і „Дитячу Бесідку", помагають молоді й гуртують старших для спільної праці на користь свойого народу. Потім пані Невицька стає, як голова, на чолі „Товариства українських Письменників на Підкарпатті", починає видавати політичний часопис, національного напрямку „Сила Народу", в якому гостро осуджує денаціоналізацію нашого народу чеським урядом. Так при активній праці залишилася аж до окупації Ужгороду мадярами. Донедавна жила пані Невицька при свойому синові в Ставничому, й працювала з питомою їй енергією в „Українському Обєднанні".

Свою літературну працю розпочала Ірина Невицька ще до світової війни. Вже в р. 1905 появляються в журналах Карпатської України її вірші й оповідання та статті. Пише вона тоді під псевдонімом „Анна Новак" та „Анна Горяк".

Після світової війни, коли Карпатська Україна приєдналася до Чехословаччини, розвинула пані Невицька більш активну свою працю, як громадянську, так і письменницьку. Так в р. 1923 появився її історичний роман „Правда побідила" в „Неділі" ілюстрованому додатку до щоденника „Русин", який видав Др. Франтішек Тіхі, відомий чех, приятель нашого народу. В р. 1924 цей роман вийшов і окремою книжкою. Дія роману відбувається за часів перших християн, за панування Нерона. Хто знає роман Сєнкезича „Quo vadis" — той може найти деякі паралєлі в романі Невицької, але є це цілком самостійний роман, збудований на ідеї перемоги християнства, перемоги „Святої Божої Правди". Головні герої роману — це двоє коханців, Апольонія, донька римського патриція з роду Лигів, і вояк легіонер Леонтин.

Леонтин не такий пристрасний, як герой Сєнкевича, це щирий християнин, глибоко віруюча людина в Правду Божу. Апольонія характером нагадує скоріше українську дівчину. Ролю Петронія в романі Невицької відограє фільософ Сенека, прихильник християнства. Ролю ж Хилона дала авторка християнинові Вікентієві, що задля прихильности Попеї Сабіни зрадив свою віру, післав на муку багато християн і має таке жорстоке серце, що навіть може дивитися, як у муках умирають його батьки... Нерон у Невицької ще більше скаженіє, але марні всі зусилля античної культури, вона підлягає великій культурі християнства.

Авторка накреслила яскравий образ перемоги глибокої віри в Бога, яка дає щастя тим, хто твердо вірить в Божу Правду. Але при тім подала і яскравий образ зрадника і всю трагедію зради з її наслідками.

В альманаху „Трембіта" появився уривок з її більшого оповідання „Осінь" під назвою „Додому". Це теж глибоко психольогічний образ, але з сучасного життя. Українець, що жив на чужині, в культурному оточенні, повертається додому. Там на чужині він удень і вночі тужив за своїм рідним краєм, за своїм селом; в його мріях було це село таке прекрасне... Але коли його побачив, настало розчарування: бідні хатки, брудні вулиці, все таке мале... Заболіло йому серце з тої бідноти... „Але нараз тота трибанна церковця почала зростати у величавий прекрасний храм". Голос крови, голос нації перемогли. Він покірно схиляється до землі і з сльозами побожно цілує свою рідну, кохану землю...

(Далі буде)

Жіноцтво й поготівля воєнне.

Марево війни зависло не тільки над Европою, але й над більшою частиною світу. Можливо, що так, як це було вже не раз, і тепер чорні хмари розійдуться, але що ця небезпека раз-у-раз виринає, прибирає щораз виразніших форм, то цілий світ старається бути під кожним оглядом на поготівлі. Підготовляють воєнні матеріяли, зброю, воздушні й водні судна і т. д. Підготовляють, вишколюють вояків — підготовляється теж на випадок війни й жіноцтво.

Вже світова війна показала, яку велику, важну й відповідальну ролю відіграло жіноцтво в воєнному часі. Під цю пору ця роля була б куди важніша, трудніша. До майбутньої війни втягнені будуть усі верстви населення. Спосіб боротьби й оборона воєнна виглядатимуть куди інакше й складніше, як давно. Заступлення чоловіків жіноцтвом на ріжних громадських і господарських ділянках теж буде складніше, як це було 25 літ тому. Навіть допомога жертвам війни, раненим, хворим від отруйних газів і т. п. вимагатиме куди більшого знання, як це було потрібне в світовій війні в 1914—17 роках.

Тому й не дивно, що підготова жінок на випадок війни йде у всіх народів у ріжних напрямках, не виключаючи мілітарного. Приміром, у Німеччині, хоч як вона старається, спрямувати жіноцтво до домашнього вогнища, то одначе жіноцтво мусить переходити відповідний громадський вишкіл до мілітарного включно. Наприклад, як пишуть газети, рільник (кольоніст) не може набути землі, якщо його дружина не докаже, що вміє добре стріляти з рушниці. Жіноча молодь відбуває ріжного роду державну службу. Всі є списані, зареєстровані, „посортовані" так, що на випадок війни держава знатиме, яким матеріялом розпоряджає, де, кого, на який пост можна поставити.

Подібний рух і підготову жіноцтва до всіх важних воєнних завдань переводиться теж у Франції.

В Англії ріжного роду жіночі організації порозумілися й розділили між себе ролі, приділили кожній з них якесь спеціяльне, корисне для держави завдання. Запроєктовано створити цілу низку секцій, гуртувати в них та реєструвати всякі спеціялістки, вишколювати тих, що цього потребуватимуть.

Приміром, секція **транспортова** буде складатися з жінок що вміють кермувати самоходами, мотоциклями й т. п.

Секція **шпитальна** в порозумінні з Червоним Хрестом даватиме не тільки поміч лікарсько-доглядальну, але буде займатися постачанням білизни та шиттям її, обслугою телєфонів шпитальних і т. д.

Секція **технічна** візьме на себе організацію протигазової оборони.

Секція **архитектонічна** повчатиме, як уладжувати провізоричні схоронища.

Секція **евакуаційна** займеться справою евакуованих, розміщенням дітей, хворих і т. п.

Крім всякої фахової, технічної, господарської, лікарської, а навіть військово-фахової допомоги, жіноцтво матиме велике завдання впливати морально, психічно на населення. Протиставитись деморалізації, що її в час війни поширюють злі люди; боронитися з ріжного роду сплітками, провокацією, зневірою і тому подібними дуже небезпечними речами, які потраплять наробити часами більше шкоди, ніж скорострільні чи гармати. До боротьби з цим усім жіноцтво мусить стати.

Коли ж так на цілому світі йде фахова й моральна підготова жіноцтва на випадок війни, не сміє байдуже відноситись до цього й українське жіноцтво. В краю, а ще більше за морем українка мусить бути фахово й морально підготована на всякі випадки.

Конференції на виховні теми.

При Генєральному Інституті Катол. Акції у Львові — існує Жіноча Секція. Заходом цеї Секції відбулась у Львові низка прилюдних конференцій на виховні теми. Ініціятори старанно дібрали як прелєгентів, так і теми. Кожна конференція складалася з двох рефератів і дискусії. Прелєгенти вивязалися зо свойого завдання дуже совісно. Реферати були оперті на науковому підложжі, зо спеціяльною увагою на релігійне виховання.

Конференції розпочав о. кан. Дзерович своїм рефератом „Революція в педагогії". Потім о. др. Скрутень говорив про „Національне виховання", мгр. Я. Чума: „Погляди Ферстера на виховання", о. Назарко: Католицька педагогіка в сильветах її найвизначніших представників", др. М. Дзерович: „Вроджені й дідичні чинники у вихованні", дир. Литвиненкова: „Дошкільне виховання", о. др. Маркевич: „Формування релігійного світогляду", мгр. Ісаїв: „Оцінка педагогічних метод", проф. Радзикевич: „Виховна роля поодиноких предметів", мгр. Я. Чума: „Лєктура для дітей і молоді", др. Біланюк: „Карність у вихованні", Е. Тишинська: Чому хочемо віроісповідної школи?". Надпрограмово говорив др. Копач про своє знайомство з великим ученим др. Паульзеном та про його погляди на ролю виховників.

Прелєгенти в своїх поглядах на справу виховання покликувалися на поваги педагог. світу сучасної Европи. (Spalding, Dupanloup, Neuman, Mercier, Willmann.) Між іншими згадали й наших сучасних педагогів, про яких загал так мало знає.

Доцільність таких конференцій велика. Батьки й виховники молоді можуть багато скористати і з рефератів, і дискусій, в яких приходить взаємна виміна думок.

Ділянка виховання у нас ще занедбана й недоцінена і таких конференцій на виховні теми треба б якнайбільше, про що насамперед повинна подбати Рідна Школа.

Було б побажаним, щоб реферати з вище згаданої конференції вийшли друком, щоб їх спопуляризувати. Шкода таких цінних думок та завваг, вони повинні піти в ширші маси.

Заслуга уладження цих конференцій належить др. Дзеровичеві й п. Тишинській, яка з муравлиною пильністю працює в Секції і старається, щоб вона якнайкраще розвивалася.

ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРА ДУЧИМІНСЬКА.

З діяльности Союзу Українок Америки.

(Подаємо уривок статті з американської „Свободи", щоб познайомити наше краєве жіноцтво з працею наших сестер за морем).

Дня 22 січня відбулися піврічні збори централі С. У. А., на яких були приявні майже всі членки. На зборах порушувано й вирішено низку важних справ — внутрішньо-організаційних, як також громадянського значіння.

Одною з важних справ була участь у Світовій Виставі.

Відомо, що українського павільону з браку фондів не буде. Підготовляється тільки Український День. Та попри це не треба буде нам поминати ніякої нагоди, щоб якнайкраще зарепрезентувати українське ймення на Виставі „С. У. А.", який є в звязку з американською організацією. „Women Of Art And Industry", і вже брав участь у виставі цеї організації минулої весни, старається дістати місце при згаданій організації і на Світовій Виставі. Для цього замовлено в краю виставових річей на 500 долярів.

На днях одержав С. У. А. запрошення взяти участь в „International Children's Day" на виставі, і це запрошення принято.

Яка б не була форма нашого виступу на Виставі, вона матиме велике пропагандне значення, особливо під цю пору, коли українська справа збуджує всюди заінтересування.

І може цього разу не прийдеться просто сваритися з чужинцями, що це наші вироби, українські, а не румунські, російські і ще Бог зна які.

Другою замітною точкою нарад була недалека вже конвенція С. У. А., яка відбудеться в днях 27 і 28 травня 1939 р. Вже вибрано конвенційний комітет, який у найближчім часі пічне працю. Централя взялася завчасу до цеї справи, щоб конвенцію належно підготовити, бо з приводу Вистави можна сподіватися численної участи делєгаток і гостей.

Та не тільки централя повинна підготовляти конвенцію, але повинно нею заінтересуватись усе членство С. У. А. Бо на це скликається конвенцію, щоб радити над поступом організації та щоб якнайбільше пристосувати її до потреб і вимог громадянського життя.

Делєгатки й відділи повинні наперед обговорювати ріжні справи, які вони хотіли б порушити на конвенції, щоб знати опінію членства відділу так, що коли делєгатки приїдуть на конвенцію, щоб знали, за що мають голосувати. Не забуваймо, що треба висилати компетентну особу, яка відповідає за відділ і виявляє думку відділу.

Було б побажаним, щоб членки С. У. А подавали до часописів конвенційні проєкти, з яких можна б пізнати настрої і думку відділів. Також ця конвенція повинна розбудити сумління оцих наших доматорок, що то нікуди не ходять та й нічим не інтересуються, ну і нічого не знають.

Нераз уже С. У. А. давав поклики до українського жіноцтва ставати в його ряди, та, на жаль, так мало ще наших жінок зрозуміли цю велику вагу організаційної праці.

О. Штогрин.

ЖІНКА в ХАТІ й У ТОВАРИСТВІ.

Квіти на вікнах і бальконах.

Власний домик, з власним, хоч би й малим городчиком при нім, хто ж з нас, особливо тих, що їм приходиться жити по містах, не прагне мати? І це наше бажання, — наше прагнення збільшується якраз тепер, — в той час, коли на землі ще зима, а в повітрю вже пахне весною. Скоро-скоро оживе природа, скоро-скоро зачнуться вже праці по городах, от-от і зацвітуть фіялки, а за ними цілий довгий ланцюг — одні за одними ріжні квіти.

Та не кожній з нас вдалось взяти від життя те, що бажаємо. Багато з нас не має навіть такого малого городчика, де б можна було виплекати бодай кілька кущиків квіток. А квіти так хочеться мати. І не ті куплені кожного дня на ринку, — ні, — ті наші, — нами виплекані. Де ж їх взяти? Де і як їх виплекати? Уладимо на своїх вікнах і бальконах наші власні, мініятюрні квітові городчики. Подумаємо, які квіти будемо плекати, приготуємо відповідні скриньочки, а вкінці засіємо квіти. Коли наші вікна, чи бальконы мають мало світла, — тобто положені від північної сторони, і це нехай нас не смутить. Підберемо тоді такі квіти, які добре ростимуть в тіні і хоч в понурих закутках каменицъ таки будемо тішитись видом живої зелені. От бегонія (semper flocens), фуксія, незабудька, або гарний звисний барвінок, або чудовий виткий прочитан (плющ) — от це й ті невибагливі квіти, що радо будуть жити з нами і в мешканнях від північної сторони. А пеларгонія, матіоля, косія чи звисна настурція, петунія, або витка великоквітна фасолька, японський хміль, — які ж вдячні нам будуть за вікна, чи бальконы східні й західні. Знов огниста шальвія, пеларгонія, звисна вербена, настурція, виткий горошок, повійка, — як розкішно розвинуться і зацвітуть на вікнах, чи бальконах полудневих.

А тих милих приятелів, що будуть нам уприємнювати дні нашого життя, будемо плекати в скриньочках, вазониках, амплях, — за-

лежно в кожному випадку від дому — від його архітектури. На широких вікнах, особливо на бальконах, що мають стелю, можна чудово умістити преріжні амплі, а в них пре гарні звисні квіти. Знов при інших вікнах і бальконах гарні скриньочки в простих лініях, з відповідно підібраними квітами. А може гарний вазоник на відповіднім місці, — це все залежить від дому і його архітектури. Вистерігатись одного: переладування. Ціла колєкція ріжних-преріжних квітів в ріжних-преріжних вазониках, скриньочках, — буде більше подібною до неупорядкованої спіжарні, ніж до того „літнього сальону", яким повинен бути удекорований квітами балькон.

мгр. О. ВЕЛИЧКО ОРЕЛ.

Жінки — подбайте негайно, щоби Ваші мужі заключили життєву обезпеку, бо тим способом забезпечите найкраще і найпевніще майбутнє Своє і Своїх дітей.

За інформаціями в справі життєвих обезпек пишіть до єдиного українського Товариства взаїмних обезпечень на життя

„КАРПАТІЯ"

Львів, Ринок ч. 38. — ч. тел. 258-43, 258-92.

Маленькі косметичні поради.

Щоб нам в часі варива та печива не висушилася надто шкіра на обличчі, перед початком праці при кухні добре є втерти в шкіру масний крем, а хоч би білу вазеліну. Що забагато, те зняти кусничком вати чи мякої білої бібулки, або шматки.

Щоб від пари не попсувалася ондуляція, обвязати голову „по молодицьки" тоненькою хусточкою.

На ніч руки вмити теплою водою й милом, обсушити, натерти масним кремом, втягнувши мягкі вигідні рукавички.

При праці старатися сидіти. Черевики носити вигідні, на низьких закаблуках (обцасах). Патинки без жадних запятків при довгому стоянні, не є ані вигідні, ані здорові, бо не привикла до такого узуття нога не має опору, мучиться скоріше.

Для відсвіження обличчя добре є двічі в тиждень зробити собі парівку з румянку. Добре діють теж кількакратні оклади з напару румянку на переміну як тільки можна гарячі й якнайхолодніші; гарячі лишаємо трошки довше, як холодні. По цім лице легко помастити кремом.

Не працюйте без жадного відпочинку. Навіть при найпильнішій роботі знайдіть час положитися на пів години. Той короткий випочинок поможе дальшу роботу зробити краще, скоріше, важніше.

шати легко і скоро з сиром і зараз виложити на готове крухе тісто, вигладити і зараз вставити до мірної печі на пів до три чверти години.

Крухий підклад до цього сирника: 15—20 дк. масла, ложка цукру, 1 яйце, муки скільки забере, виробити, оскільки можна ножем, розтачати, помастити білком, і вистелити дно й боки середної бляхи. Частину тіста лишити й витачати тонкі валочки й уложити в кратку на сирі.

Мазурки кислі в воді. Треба: пів шклянки молока, чверть кг. (з півтори шклянки) цукру, 15 дк. масла, 4 сирі жовтки, пів кг. муки, 3 дк. дріжджя, запах. До посипання зверху — січені оріхи, 3 дк. чорних родзинків, грисіковий цукор. Зробити звичайне тісто, тільки не давати ще цукру. Вимісити добре, дати до вимащеної серветки, завязати легко, щоб мало де рости й вложити до посудини з холодною водою на цілу ніч. Рано вийняти на стільницю, дати цукор, ще раз замісити, прикрити й хай постоїть з годину. Як піднесеться, розтачати тонко на малий палець, викроювати мірні палянички, класти на бляхи, помастити білком, посипати оріхами, родзинками, цукром і спекти. Як мука суха, молока піде більше.

ЩО ПРИЛАДИМО НА СВЯТА.

Курка начинювана, на зимно. Треба: на 1 курку, чверть кг. телятини, 12 дк. солонини, 1 цибуля, 1 яйце, 2 дк. масла, 12 дк. рижу або пів шклянки булки тертої. Курку розтяти через хребет, вибрати нутрощі, печінку, шлунок і серце, вийняти всі кості; лапи, крила обтяти, шкіру зашити. Обшкробати мясо з кісточок, змолоти враз із телятиною, подробами й солониною. Зварити на сипко риж у пів літрі осоленої води. Змішати все разом, дати січену, підсмажену на товщі цибульку, сіль, перець, вбити яйце. Вложити це все в курку, зашити й зварити до мякости враз із закришкою й кістками. Як готова, вийняти, дати до ринки на гарячий товщ, обложити солонинкою й обпекти в рурі. Вийняти; як трошки прохолоне, покласти на стільничку, приложити дощечкою й тягарцем. Краяти в пласти й подавати враз із іншим холодним мясивом.

Бабка недорога. Треба: 1 кг. гарної вигрітої муки, 16 жовтків, 15—20 дк. (шклянка) цукру, 8 дк. дріжджя, ванілія, пів літри молока, пів шклянки склярованого масла, 2 малі рівні ложечки

Прохання до наших читачок.

1) Читайте уважніше свій часопис!!! Якщо б ви його дійсно читали, то... не реклямували б 5-го числа „Ж. Д.", бо знали б, що на ст. 15 ч. 6-го „Ж. Д.", ми повідомили, що воно було сконфісковане. Деякі матеріяли з 5-го числа, як „Листи знад Чорного Моря" та повість „Наші батьки розвелись" ми передрукували в числі шостому „Ж. Д." — тому перерви в тяглості матеріялів не буде.

2) Прохаємо якнайскоріше вирівнювати залеглості за часопис, присилати дальші передплати. Прохаємо теж поширювати „Ж. Долю", „Волю" й „Світ Молоді" між своїми знайомими. Наші часописи опіраються тільки на ваших передплатах, тому байдужість прихильниць часопису руйнує його.

Докажіть свою прихильність ділом!

Звертаємо увагу на „Світ Молоді": Знайдете там багато цікавого, цінного матеріялу. Між іншим друкуємо тепер там дуже цікаве оповідання Софії Яблонської „Заклятий рік", оповідання нової талановитої письменниці Л. Мурович „Ті, що пішли проти хвиль". Цікаві статті з ділянки мистецтва і т. д. Замовляйте „Світ Молоді"!

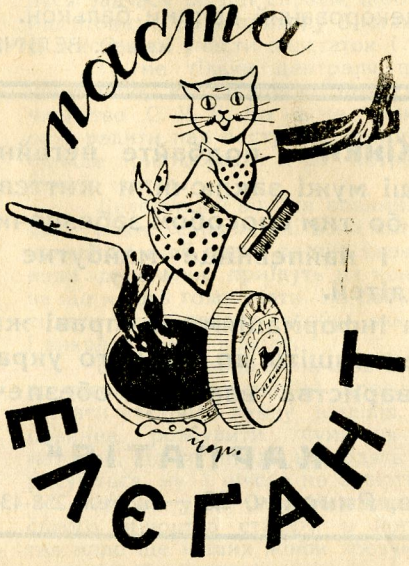
3) Ще маємо на складі не багато Календарів „Ж. Д." на 1939 р. Є це не вичерпане джерело цікавих, практичних відомостей з господарства, організації і т. д. Театральна історична штука „За Українську Землю", дуже відповідає на Свято Матері й взагалі на вистави для молоді й старших.

Замовляйте Календарі, доки ще маємо на складі!

Хемічна фабрика виробів

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

у Львові, вул. Кордецького 51

поручає: ПАСТУ до взуття „Елєгант" — ПАСТУ до взуття „Елєгант" люкс. — ПАСТУ до підлоги „Французька Маса", — ВІСК до підлоги. — СИНКУ до білля. — ЧОРНИЛЕЦЬ до чобіт. — ВАСЕЛІНУ до шкір.

соли, запахи. Пересіяти муку до миски, покласти, щоб огрілася. Тим часом вбити на піну в горшку жовтки з сіллю й цукром. Підробити дріжджя й дати все враз із трохи літнім молоком до муки. Дати коріння, себто тертої галки, ванілії, цитринової шкірки. Долляти решту молока й місити пів до три чверти години. Наприкінці дати літнього клярованого масла. Ще вимісити, аж стане гладка маса й покласти хай росте зо 3 години. Опісля вложити до вимащених форм. Як виросте двічі стільки, пекти в гарячій печі. Уважати, щоб тісто не було загусте. Пробувати здушити в кулаці: як не розливається, а легко розходиться, — добре. З того самого тіста можна робити перекладанець; тоді мусить бути густіше, щоб можна було розтачати.

Бабка, або паска на білках. Треба: 1 кг. муки, пів літри молока, 6 дк. дріжджя, 16 дк. (горнятко) цукру, 20 дк. (не повна шклянка) масла, кілька гірких мигдалів, або ріжного коріння. 8 білків, ложка соли. Пересіяти до миски чверть кіля (пів кварти) муки, вляти пів літри молока й розроблене дріжджя. Хай росте 2—3 години на теплі. Як добре скисне, дати решту муки, вбиті на піну білки, сіль і січені без лушпини мигдали. Замісити середньо густе тісто. Якби було загусте, можна додати трохи літнього молока. Вкінці вляти розтоплене масло й вимісити. Покласти, хай виросте двічі стільки, що було; накладати в форми (менше як до пів форми). Як виросте майже до повна, пекти. Якщо не дамо до тіста цукру, а замість мигдалів ріжного коріння, — буде добра паска. Тоді тісто мусить бути трохи густіше.

Добрі крухі тісточка. Треба: чверть кг. (пів кварти) муки, чверть кг. (шклянку) цукру мучки, чверть кг. масла (шклянку), 8 варених жовтків, 1 жовток сирий, ванілія, рум, шкірка цитринова. Все разом замісити, дати постояти годину-дві. Розтачати, викроювати тісточка, посмарувати білком, посипати грубим цукром і січеними оріхами й спекти. Жовтки можемо сирі відділити від білків, обережно пускати на воду й зварівши уживати. Тоді білки придадуться до чогось іншого.

Сирник дуже добрий. Перемолоти на млинку 2 рази добру літру сира і переробити ножем на стільниці з чверть фунта (2 вершні ложки) масла (десерового), шклянкою цукру і ложкою муки. Окремо утерти 10 жовтків з півтори шклянки цукру; потім дати сир і знову терти довше, дати ліску товч. ванілії і з усіх білків сильно вбиту піну, вимі-

З ЖІНОЧОГО РУХУ.

Секція Господинь у Перемишлі.

Новооснована „Секція Господинь" при „С. Г." у Перемишлі започаткувала свою працю, беручи участь у сільсько-господарській виставі; а саме: дала урядження зразкової сільської хати, з прегарно уладженими полицями, а на них перерібки **з овочів і городовини.** Ці вироби заінтересували публіку так, що зайшла потреба перевести такий курс в місці. Курс тривав 8 днів. Учасниць було 23. Закінчення відбулось урочисто при участі всіх культурних установ. Курсистки точно приходили на виклади і вправи, чим дали доказ, як такі курси конечні для села.

Учасниці курсу перерібки овочів у Перемишлі.

Тому то 20 чергового місяця, себто у грудні, відбувся курс вишколу інструкторок з ділянки варення й печива. На тому курсі були виключно панночки з середньою освітою, які таким чином підготовились до праці на селі, бо зайшла потреба переводити курси варення, печива, вишивання, трикотарства, а також давати виклади з гігієни, чистоти хати й обійстя. По скінченні цього курсу майже всі розїхались працювати по селах.

Між іншим, посилаємо світлини з **„перерібки овочів і городовини з Перемишля"** і з курсу „Секції Господинь" в Грушатичах. Курс у Грушатичах тривав 1 місяць, учасниць було около тридцять. Курс провадила п. Дахівка й зі своїх обовязків вивязалася дуже гарно, чого є доказом те, що провадить уже треті курс з ряду по інших секціях.

Засвідчіть Вашу громадянську зрілість —
скріпленням кооперативної організації —
Всі хлібороби стають членами
„РАЙОНОВИХ МОЛОЧАРЕНЬ".

Серед нових книжок.

Чезаре Меано: „Серця на грані", повість.
В-во „Українська Преса", Львів, 1939, ст. 128.

Важко писати рецензію на повість, якої не читалося в оригіналі. Завдання стає тим трудніше, коли маючи той оригінал у руці, (шановний Автор зробив честь начальній редакторці нашої газети, пересилаючи їй свою повість в оригіналі з милою присвятою) бачимо, що він майже на половину більший від перекладу.

Дивна ця повість Цезаря Меана. Дійсне з уявним так переплетені в ній із собою, що в їх межах губиться не тільки читач, але й самі його герої. Бідна Аріядна, „велика дитина", віддала себе коханню беззастережно ціла, як тільки незіпсута, добра дівчина з села може це зробити. Ось зразок стилю й характеристики осіб Меана:

„Прибула дівчина з далекої провінції. Мала з собою валізку з церати. Дівчина, що не знала нічогісько ні про себе, ні про нікого, пірнула в коханні отого юнака, що даремне слідкував за нею двадцять вечорів".

Так. Молода дівчина і юнак. Сказав колись про цю пару один німецький поет: „Ес іст айн альтес лід, дох бляйбт іст іммер ной". Стара пісенька, яка ніколи не старіється. Меано власне підшукав у ній новий акорд: юнак, якому дівчина, яка між іншим приїхала до міста за тітчині гроші, щоб вчитись англійської мови й гри на фортепяні, бідний такий самий, як і вона, але він має одну ідею в житті... Його „велика дитина" ніколи не повинна знати про всі ті турботи, що з ними мусить боротись її хлопець. Вона повинна мати коли вже не дійсну вигоду й усе, що до безтурботного життя належить, то бодай ілюзію цього. Навіщо їй знати, як гірко він здобуває тих кілька сотиків, щоб тільки могти з нею, як щонеділі, піти до підміського ресторану. Не багато може він своїй дівчині дати, бо й сам нічого не має. Нероба? Та звідки. Мрійник. Він старається за працю. Ось уривок розмови одного „директора" з закоханим юнаком.

— Чи ви вчилися? Воно й бачиться. Еге ж. Іспити? Ні? Зачав, а потім перестав? Сьогодні є вас багато таких. Я не розумію. Ви, молодики, що маєте? Війна й революція. Авжеж, що так: війна, революція, велика охота забавитись. Отак ви жонаті? Але? Що такого? Так, якби жонатий?).... (Діла ваші. Що ж ви знаєте робити. Що ви знаєте? Книговодство? Дещо? Кіно й торговець топливом? І ще що? Переклади? літературні? Все потрохи? Еге ж, знати всього потрохи, значить не робити нічого.

Світ не складається з самих мрійників. В ньому є і люди, як ось цей „директор", що не розуміє фрази „всього потрохи". Це люди ділові, тверді, практичні, але не без серця. Юнак дістає в нього місце урядовця на кілька годин денно. І знову виясняються обрії перед молодими людьми. Потім знову ні звідти, ні звідси налетить хмарина на їх ясне небо. Життя безнастанно бавиться в такі меріжки.

Тепер, коли навіть вибагливі читачі „привикають" до простого, блідого стилю, бо кажеться „така тепер мода", стиль Меана — це база серед пустині. Його ляпідарність можна б у дечому порівняти до найбільшого нашого новеліста Стефаника. Ось зразок:

— Неділя. Ранок. Бюра немає. Аріядна пішла на Службу Божу і, як завсіди, забула молитовну книжечку. —

Психольог з нього незвичайно тонкий. Для декого може аж затонкий. От і сам кінець цеї повісти остається для нас великим знаком питання: чому приятель Міда забрав юнакові Аріядну? Чому Міда

відпустив від себе Аріядну? „З своєю валізкою з церати вернулась у своє містечко".

І знову цей складний процес розлуки (і великої жертви з сторони юнака!) з Аріядною заломлюється на грані між дійсністю і казкою. Якась пані з хлопчиком хоче книжки про.. про.. не вміє пригадати собі ні автора, ні наголовка книжки. Пригадує тільки собі сам зміст: „Врешті дитина зрозуміла, що одежа не була шита на неї і що мусить її скинути". Та не хоче її скинути, бо дуже сподобала її собі. І думає, думає, що робити? І от дитина прикинулась, що спить, щоб злодії могли в неї вкрасти її гарну одежу. Юнак теж прикинувся, щоб Міда міг вкрасти в нього Аріядну.

Не ущасливила ця крадіж ні злодія, ні пошкодованого, ні самої Аріядни. Може й казка на те й казка, щоб ніколи дійсністю не бути.

Василь Гренджа Донський.

(Докінченя зо ст. 11).

А головно в останньому річнику приміщувано етнографічний матеріял з Карпатської України, що було дуже цінним вкладом для пізнання, який саме народ живе там. Багато зробив Гренджа Донський, щоб довести, що в Карпатській Україні (тоді Підкарпатська Русь) справді живе галузка великого українського народу. **М. О-ко.**

Японці підбивають Китай шовковими панчішками...

Є на світі люди, які займаються лише обчисленням: хто, скільки й на що видає. У приватнім товариськім житті цю прикмету не дуже похвалюють, але фахові статистики роблять свої обчислення найменше для забави. З цифер тих укладають вони „орієнтаційні таблиці", нпр. для промислу й торгівлі в цілім світі.

Отже ті статистики обчислили, що жіночі одяги „пожерають" міліярд фунтів штерлінгів. Є це сума, яку можна тільки вимовити, але ніколи уявити собі її. Кожна засаднича зміна в жіночій моді це подія світового господарського значення. На погляд великих промисловців, торгівців і капіталістів обставина ця більше спричинюється до оживлення господарсько-промислового життя, як нпр. моторизація якоїсь одної країни.

В 1936 році мода привернула до своїх ласк штучні шовки. Відразу підскочив шалено вгору попит на них. У висліді штучні шовки принесли продуцентам міліярди фунтів штерлінгів, тоді коли в 1925 році випущено штучного шовку заледве на кілька соток мільйонів. Статистики обчисляють, що саме шовкові жіночі панчішки й шовкова жіноча білизна дала змогу Японії узброїтись для завойованя Китаю.

От одного сезону почали появлятись вечірні сукні, які „чудом" держались без „раменчиків", гумово-шовкові матерії, навіть купелеві костюми, горсети з спеціяльно „гумового" матеріялу і т. д. Накинула це мода згори й воно принялось раз-два. Чи мода кермувалась при цьому вигодою, естетичним виглядом, чи гігієною своїх підданих? Не можна сказати про матерії, що мають в собі гуму. Просто: Центральне Бюро гумового промислу за посередництвом цілого полку агентів (і грошевих чеків) добилося до королів моди, а ті пішли їм „на руку". Це саме можна сказати про металеві прикраси до жіночих суконь.

Хемічні варстати більше витрачають енергії, часу й гроша на уліпшення метод фарбування матеріялів на жіночі одяги, ніж на уліпшення вибухового матеріялу. Бо... війна тільки деколи може бути, а жінка завсіди схоче одягатись.

Статистика каже, що на двох світових виставах жіночої моди у Злучених Державах і Британії в минулому році було на два мілярди долярів речей, що „вийшли з моди". Приблизно стільки гроша пішло на „приновлення" немодного. В 1935 році на пудри, креми, шмінки й олівці до уст видали жінки в Америці 200 мільйонів долярів. Є це, як обчисляють статистики „кризова" сума в порівнянні з черговим роком.

Перед двома роками почав поважно клигати бавовняний англійський промисл. Величезні суми йшли на реклями, але якось не багато приносили успіху. Зручні агенти потрапили дістатись навіть до одного члена з панівної родини. Вистачило тільки раз йому показатись в чімсь бавовнянім, в чотири місяці пізніше англійські фабрики випродукували бавовни 9 мільйонів ярдів.

Було таке, що якась фільмова зірка одяглась на вулицю в плетені сандали. В ту саму годину ввійшли вони в моду, а продуценти заробили на тій „моді" близько 2 мільони долярів. Мільйони заробляють на „стрункіх лініях" лікарі, аптекарі, масажисти, школи танців і інститути для руханки.

Як з цього репортажу бачимо, з „пані моди" добрий собі спекулянт і одягатись занадто модно — завсіди буде трохи нерозумно. Хай це роблять перш за все ті, що не мають де гроші дівати. **Подав В. Ю. К.**

Найліпші товари НА СВЯТА дістанете тільки в складах

Народної Торговлі

і Міських Споживчих Кооперативах Члени дістають кожного року товарові премії.

ІСТОРИЧНІ ДНІ НА ПІДКАРПАТТІ.

Історична дата в житті карпато-українців. Централістична політика Праги, (яка врешті довела чехів до затрати самостійности) в останніх часах почала за посередництвом ген. Прхалі вести гострий протиукраїнський курс на Підкарпатті. В наслідок того и речинець скликання карпато-українського Сойму Прага відкладала з дня на день. Аж коли в дні 14 березня ц. р. Словаччина зірвала федерацію з чехами й оголосила себе самостійною державою, Карпатська Україна в день пізніше, тобто 15 березня, скликала свій перший Сойм.

Ухвали Першого Карпато-Українського Сойму. Перший Соим Карпатської України виніс ось такі ухвали: 1) Оголосив Карпатську Україну самостійною державою. 2) Устійнив назву держави: „Карпатська Україна". 3) Вибрав одноголосно своїм президентом премієра о. др. А Волошина. 4) Признав державною мовою українську мову. 5) Державним гербом Карпатської України признано тризуб, а державною барвою прапору жовтоблакитну. 6) Ухвалено, що державним гимном буде „Ще не вмерла Україна".

Боротьба за волю й честь народу. Перший карпато-український Сойм радив уже при звуках рушниць і скорострілів. 15 березня дійшло в самому Хусті до кровавого нападу чехів на українську „Січ". Чехи стріляли навіть до жінок. Дві години стріляли чеські війська по вулицях міста з скорострілів. Згинуло тоді 14 січовиків, а між ними й комендант їх бл. п. Дмитро Клемпуш. Все це сталося на наказ ген. Прхалі, Перед своїм відходом з Хусту Прхаля віддав зброю мадярам, а порохівню чехи висадили в воздух, щоб січовики остались зовсім без зброї. Рівночасно з полудня почали наступ на Карпатську Україну мадяри.

Довго боролись січовики з мадярським окупантом в несприятливих обставинах. Проти горстки січовиків вирушила багато-тисячна добре узброєна мадярська армія, з гарматами, літаками.

Скільки згинуло? Тепер не можна ще докладно знати, скільки полягло в цім нерівнім бою. В загальному цифра ця переходить тисячку. Багато мадяри розстріляли і цивільних українців і тих, що попалися в полон. Між іншими розстріляли теж бл. п. поета й письменика В. Гренджу-Донського, відомого режисера А. Шерегія. Згинули на полі слави також: два брати Клемпуші з Ясіня, шеф президії уряду Карпатської України др. Кочерган, другий заступник голови карпато-українського Сойму др. Ст. Росоха, глова „Просвіти" в Рахові Марущак, староста в Тячеві др. Калинюк, посол Федір Ревай і ін. Кровю своєю окупили вони честь великого українського народу по всі віки.

Де під цю пору перебуває президент о. Волошин? Президент Волошин заїхав був найперше до Югославії і якийсь час перебував у Загребі. Тут відвідали його делегації бачванських українців і українських студентів. Тут зустрівся президент Волошин з міністром Ю. Реваєм.

„Остануся там, де моє стадо". Епископ Преосв. Нярадій не покинув Хусту. Остався з ним і його канцлєр о. др. Решетило. Коли в критичній хвилині запропонували Преосв. покинути Хуст, він заявив: „Остануся там, де моє стадо". Мадяри інтернували Преосвященного та його канцлера о. др. Решетила. День і ніч стерегла їх мадярська сторожа. Мадярська влада запропонувала цим двом достойникам виїхати заграницю, але Преосвящений не погодився на це, заявляючи, що тільки Рим має право відкликати його з Карпатської України. Останніми днями еп. Нярадій і о. Решетило виїхали через Будапешт до Риму.

Відкликали параду. В Хусті мала відбутись велика парада з приводу прилучення Карпатської України до Мадярщини. Мадярський уряд в останній хвилині відкликав цю параду.

Бої на пограниччі Карпатської України й Словаччини. Зайнявши Карпатську Україну, Мадярщина посунула свої домагання на захід на територію Словаччини. Прийшло до кровавих сутичок між словаками, українцями з Пряшівщини й мадярами. Тепер ідуть переговори й устійнення кордонів, хоч сутички не вгавають. Мадяри жадають лінії Кошиці-Пряшів-Мушина.

Українські емігранти з Карпатської України розмістилися частинно в Югославії, частинно в Відні, Празі, а частина виїхала до Німеччини. Українці в Румунії й Німеччині потворили допомогові комітети, щоб порятувати чим можна братів з Карпатської України.

Українці в Чехах, Румунії, Франції і ін. оголосили від 15 березня до 25 квітня народню жалобу. Не будуть відбуватися жадні забави, веселі вистави і т.п.

Листування редакції.

Хв. новозасноване Жіноче Т-во ім. О. Кисілевської в Брістол, Па. За честь, яку Ви зробили мені через названия свого т-ва моїм іменем, сердечна дяка. Я глибоко цим зворушена. Допис помістимо в черговому числі. Рівночасно з газетою посилаю окремого листа. Щасти Боже у Вашій гарячій праці! Всім паням, як з Брістол, так і з Філядельфії, за великі докази їх прихильности щиро дякую. Христос Воскрес!

Вш. П. Олена Райтер, Харбін. За добру память і милий образочок з життя в Харбіні щира дяка. Бажана адреса така: Warszawa — Mokotów, ul. Narbuta 40, m. 29.

Хв. Т-во ім. О. К. в Гамільтоні, Онт. Велика дяка за добрі вістки й допис про Вашу таку гарну діяльність. Помістимо в черговому числі. Так само й допис про „срібне весілля" п-ва Фарбатюків, яким на цьому місці бажаємо гарного здоровля, всякого добра та й дочекатися ще „золотого весілля". За добру память про свій часопис дякуємо щиро всім, що дали її доказ. Щасливих свят!

Вш. П. М. Головата, Філядельфія, Па. За листа й докази незмінної прихильности, неголословної доброзичливости щира дяка. До Т-ва в Брістол, як і до Вас, пишемо окремо. Допис помістимо. Всього добра з нагоди свят!

Вш. П. Уляна Кравченко, Перемишль. За доказ дружби й доброї памяти дякую Вам і Вашій милій доні „секретарці". Бажаю сили духа й тіла **О. К.**

Вш. П. М. П. (стара передплатниця) Бориславь. Чи справді Пані, як і багато інших наших ш. читачок, не завважили в 6 числі „Ж. Д." нашого повідомлення, що 5 число „Жіночої Долі" з дня 1 березня було сконфісковане? Але — ані повість „Наші батьки розвелися" ані „Листи знад Чорного Моря" на цьому нічого не втратили, бо ми їх з 5 числа передрукували в 6-му.

Вш. П. О. Штогрин, Філядельфія, Па. Листи з замовленням для п. Ш. в Ню Йорку дістали й стараємося все виконати. Ми з Ню Йорку одержали 50 дол., але без подання: хто і на що це присилає. Ждемо на вияснення. Окремо пишу листа. За труд коло зібрання передплат сердечно дякуємо. Всім висилаємо. Щиро здоровимо й вітаємо з святами!

Вш. П. Ганка Романчич, Вінніпег, Ман. Дуже раді вістці від Вас. Вже відписуємо. Всього добра при свяченому яйці.

Вш. П. О. Шевчукевич, Чернівці. За побажання й цікаві статейки дуже дякуємо. Може в свята побачимося. **О. К.**

Вш. П. Е, Ситник, Вінніпег, Ман. Доказом Вашої прихильности я справді зворушена. Рівночасно шлю Вам листа, де дам відповідь на Ваші запити. Чи дістали різьблене вішальце на рушник Щиро вітаємо з нагоди свят. **О. К.**

Вп. П. Б. З. Листа й „Обовязок" одержали. Сердечно дякуємо за Вашу щиру довголітню прихильність і поміч. Використаємо. Прохаємо й надалі не забувати за нас, а з нагоди Великодніх Свят засилаємо Вам і Вашій ш. родині сердечні бажання! (І я долучуюся й щиро вітаю! І. З.) **О. К.**

Коли задзвонять бадьоро великодні дзвони й сповістять, що воскрес Христос і воскресне Правда на землі; коли при святочному столі полинемо думками до всіх Братів Великої Української Родини — не опоганюймо Світлих Святочних Днів дурманом алькоголю й нікотини, тих отруй, що стільки лиха накоїли Українському Народові.

НОВИНКИ.

Українські матері! Вчіть своїх дітей ощаджувати і постарайтеся для них пушку і книжечку Ощадности Кооперативного Банку **„Дністер" у Львові, вул, Руська ч, 20.**

Великий удар для всього українського громадянства. До Дирекції „Центро-банку у Львові, що є табулярним власником площі „Сокола-Батька", вплинуло 27 березня письмо львівського воєводи про вивласнення площі. Того самого дня військова влада перебрала цілу площу, наказуючи забрати з неї ввесь інвентар до 48 годин.

Присуд у золочівському процесі. Цими днями закінчився процес перед Окружним судом у Золочеві проти тринадцятьох молодих українців з Яблонівки Руської за події з 30 жовтня м. р. Обвинувачених судили з уст. 154 пар. 2. Чотирьох підсудних звільнено, решту засуджено на кару 2 до 3 років вязниці.

Сорокліття „Сільського Господаря". 23 березня ц. р. минуло 40 літ з дня заснування заслуженого краєвого Товариства „Сільський Господар". В саму річницю тої важної події відбулися у Львові його Загальні Збори. Приявних було 236 осіб, в тому 117 делєгатів. Поважні хвилини, які наш народ переживає якраз у цю пору, відбилися і на фреквенції й на настрою всіх присутніх. Перебіг зборів, як і наради, відбувалися дуже поважно. Ширше про все в черговому числі. Тут кидаємо тільки клич: всі, так інтелігенція, як і селянство, вступаймо поголовно в члени цього дуже важного для нас товариства!

В Польщі проголошено внутрішню позичку на протилетунську оборону. В кількох днях здекларовано стокількадесять мільйонів злотих. Зголошення приймають далі. Крім готівки, є жертви в золоті й ріжних дорогоцінностях.

ВЕСЕЛИЙ КУТОК.

Легенька пригадка. „Знаєш, Степане, скільки разів тебе зустрічаю, завжди пригадується мені Довгий"... — „Цікаво, чому?." — „Бо він теж винен мені 00 злотих".

Не помогло. „Якщо так боїшся злодіїв — то ому не купиш собі револьвера?" — „Ет, я вже собі аз купив і навіть його мені вкрали..."

е тільки у Львові, а навіть з про-
ції вигідно й поплатно замовляти

торти в

ФОРТУНІ НОВІЙ."

рнім опакованні, без жадного клопоту дістанемо ний, чудово убраний торт. Ціни дуже приступні.

Так само споживаймо, особливо на свята, відомі знамениті чайнички **„Фортуни Нової".**

До домашнього вжитку — знаменита шоколяда. Цукорки й помадки тільки **„Фортуни Нової".** Жадати всюди, а замовлення на торти надсилати на адресу:

ОРТУНА НОВА", Львів, вул. Кордецького, 23.

Господині! У Вашій свідомості наш успіх!

Уживайте: **„ПРАЖІНЬ"** ПІДМІНКУ КАВИ

КООП. ФАБРИКИ „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ". **„ЛУНА"** ЦИКОРІЮ

Львів 24. Жовківська 188.

ДІВЧАТА!

Пробуйте вишивати добрими й економічними

нитками

МЕЦ — КАМЕЦА — Ц. М. С.

та закуповуйте їх у своїх кооперативах.

„ЦЕНТРОСОЮЗ".

Садженици винограду,
у відповідних на наші землі відмінах.

Деревця і кущі овочеві,
великий вибір.

Садженици на живоплоти поручає

РОМАН КОЦИК

Хмелева, p. Drohiczówka. Цінники даром.

НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА

нашу церкву прибираємо

ВИШИВКАМИ!

Найкращі церковні вишивки найдемо в

АЛЬБОМІ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВНИХ ВИШИВОК!

Альбом містить взори на: хоругви, фелони, образи Святих (св. Ольта, св. Володимир, св. Степан), Дарохранильниці, св. Євангелію і т. п. — Альбом у гарній мистецькій обгортці з дбайливо мальованими взорами на кредовому папері з ближчими описами й поясненнями. **Ціна: 4·— зл., порто: 50 гр.** — Висилаємо по одержанні готівки або за післяплатою.

Видавництво „УКРАЇНСЬКА ПРЕСА"
Львів, вул, Косцюшка 1 а.

? **Як зимувати квіти** ?

навчить вас книжка
О. Бережницької-Будзової:

КВІТИ прикраса наших вікон і бальконів

Коштує 1·— зл., з пересилкою 1·20 зл.

Замовляти в українських книгарнях
!! та складах „Народньої Торговлі". !!

Українські Господині!

Вживайте порошків до прання вони найкращі!

„АТМО", „МІМІ", „МОТА".

W. P. Wołodujer Dr. Bibl. Nauk. T-wa Szewczenka/ Lwów, Czarnieckiego 24

Редагує О. Кисілевська. Видає В-во „Жіноча Доля" (О. Кисілевська). Коломия, Замкова ч. 37.
Redaguje O. Kysilewska. Wydaje W-wo „Żinocza Dola" (O. Kisilewska). Kołomyja, ul. Zamkowa l. 37.
З друкарні „ДЖЕРЕЛО" в Коломиї, Косцюшка 15. — Drukarnia „Dżereło" Kołomyja, Kościuszki 15.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Ціна цього числа 50 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Рік XV. Коломия, 1-15 травня 1939. Ч. 9-10.

ZINOCZA DOLIA CZASOPISMO DLA UKRAIŃSKICH KOBIET

Rok XV. — Nr. 9-10. Kołomyja, 1-15. Maja 1939.

ЗМІСТ:

В День Матері.
40 літ праці.
З думок німецьких провідників,
ДАРІЯ ВІКОНСЬКА: За доцільність.
Наша анкета.
МАРІЯ ОМЕЛЬЧЕНКОВА: Ірина Невицька.
Леді Аберндін.
Вістки зза моря
Чи справді так.
ІРИНА ВІЛЬДЕ. Наші батьки розвелись. (Далі).
ЗОРЕСЛАВ. Травень (вірш).
О. КИСІЛЕВСЬКА: Листи знад Чорного Моря (докінчення).
Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ: Українська народня пісня.
Рецензії. Софія Яблонська: „Далекі Обрії". (І. В.)
ІРИНА ВІЛЬДЕ: Олена Степанів колись і тепер.
О. КИСІЛЕВСЬКА: Кілька днів серед своїх на Буковині.
Др. Н. СІНГАЛЕВИЧ-МАЗЕПА: Наші поживні рослини, як лік.
Що носять.
Підготова на випадок війни,
Перші запаси на зиму.
Село хоче вчитися.
О. К. При свяченому.
Поміч еміграції збігцям з Карпатської України.
Що їсти.
Слово до наших дорогих приятельок.
Що діється в світі й у нас.
Листування редакції.
Анонси.

На базарі в Хусті.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ"

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Передплата на 1939 рік на

1) **«Жіночу Долю»** (саму) на рік — — — 7·— зл.
(Для заграниці 2·— ам. дол.)
2) **«Жіночу Долю» і «Жіночу Волю»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
3) **«Жіночу Долю» і «Світ Молоді»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
4) **«Ж. Долю», «Ж. Волю» і «Світ Молоді»** 12·— зл.
(Для заграниці 3·— ам. дол.)
5) **«Жіночу Волю»** (саму) — — — — — 3·— зл.
6) **«Світ Молоді»** — — — — — — — 3·— зл.
(Для заграниці 1·— ам. дол.)

Адреса: КОЛОМИЯ, Замкова, 37.
Редакція «Жіночої Долі», Kołomyja, Zamkowa, 37, Poland, Europe, Red. «Żinocza Dola» Конто ПКО — Львів 511.923. **Число розрахункового переказу 4.**

В Румунії передплату вносити на адресу п. **Дмитра Геродота** (Bucuresti, IV. Strada Delea-Veche, 45), або на адресу: „Bazar", Cernauti, Str. Andrei Sagana 2|I.

Передплата виносить:	Річно.	На 6 м.	На 3 м.	На 1 м.
„Жіноча Доля"	300 леїв	160	85	30
„Жіноча Воля"	80	45	25	10
„Світ Молоді"	12	65	35	15
Всі три журнали разом	450	230	120	45

Передрук дозволений за поданням джерела.

В ДЕНЬ МАТЕРІ.

Тверді, як сталь, наші дні, українська Мамо. Ти ж перша зпоміж усіх відчула їх тягар на своїх раменах.

Чи це було тоді, коли чоловік твій, що удержував тебе й ваших дітей, одного дня з почорнілим лицем мусів оповістити вам тяжку правду, що він остався без праці.

Чи це було тоді, коли твій найстарший син не відповів на твій лист і ти аж ген пізніше довідалась, де його шукати та як передати йому кілька слів від себе.

Чи це було тоді, коли твоя доня, не зважаючи на свою освіту й усі дані, що кваліфікували її до кращої праці, мусіла взятись за найчорнішу, найтяжчу роботу, щоб тільки вижити.

Тобі одній, українська Мамо, не треба пояснювати оцих двох слів „тверді дні", бо ти одна зпоміж усіх знаєш їх найкраще.

Тому в цей день, твій день, українська Мамо, білі квіти й шовкові слова оставимо для наших найменших. До тебе, українська Мамо, підходимо із твердим і важним словом.

Безробіття в твоїй хаті? Того ще замало, коли ти напружиш усі свої сили, коли відречешся всього не конечного, коли своєю знаною зарадністю врятуєш свою родину, свої діти від голодової смерти. Цього замало. Ти мусиш виробити в собі душевну рівновагу, спокій, відвагу й мусиш уміти перелляти ці прикмети і в душі своїх рідних. Ти сама будеш горда й дітей своїх навчиш гордитися тим, що батько їх не піддався спокусам і навіть за ціну охоронити від нужди свою родину не продав своєї чести, не сплямив свого чесного роду зрадою свого народу, своєї віри, своєї батьківщини. В цих справах жаден сумнів не сміє вкрастися в душу твою й твоїх дітей. Ти, що найбільший тягар перейняла на свої плечі, мусиш нести його з усмішкою на устах та ясністю в душі. Своїм дітям вщепиш віру в свої сили та певність, що чесних, сильних тілом і духом та освічених людей потребує наша батьківщина тепер більше, як коли небудь. Тож у цьому напрямі й будеш виховувати свої діти.

Ти мусиш сама знати й навчиш своїх діток, що ніяка чесна праця не ганьбить людини. Ти мусиш бути горда своєю донею (хоч які були високі твої мрії щодо неї!), коли вона, з університетським дипльомом у кишені, в білій хустинці на голові, міряє в молочарні молоко, чи продає перець у нужденній крамничці.

Мусиш бути горда і з свого сина, що здобувши свідоцтво зрілости, замість на університетській лавці, опиниться з рискалем чи сокирою в руці, працюючи на чийомусь господарстві.

Ти не смієш заплакати й ні одним словом не покажеш своєї слабости тоді, коли при твойому скромному, убогому столі нагло забракне когось із твоїх коханих діток. Ти з ясним обличчям, з твердим спокоєм, з клуночком під пахою вичікуватимеш своєї черги під їх новою хатою. Із спокоєм і вірою в характер і чесність своїх діток вичікуватимеш невідомого кінця справи.

Ти мусиш бути приготована на найбільшу, найвищу жертву, яку може дати мати своїй Батьківщині. Згадай, яку жертву дала для спасення людей найсвятіша Мати Христова. Памятай на Христові слова: „Ніхто не має більшої любови, да хто душу свою положить за друзі свої"...

Так, тверді, як сталь, наші дні, українська Мамо. Й тверда твоя сила мусить бути. Твердий, чистий, незломний характер мусить бути твоїх діток, що їх у цих часах виховуєш Батьківщині ти, українська Мамо...

40 літ праці...

Хоч уже сорок літ праці має за собою „Сільський Господар", але наш ширший загал мало що знає про ту невсипущу працю. Аж соромно нераз робиться за тих, що сільською господаркою повинні більш, як чим іншим, цікавитися, що часом самі нею займаються, або працюють для чи серед хліборобів: — бо ж навіть і вони не догадуються, яке величезне завдання сповняє ця скромна установа. Яка ж то важка ця велетенська праця без жадної допомоги іззовні, без належного зрозуміння і співпраці внутрі!..

А між тим праця господарська поступає вперед, прямує новітніми, незнаними нам рейками, стає щодалі то складніша, трудніша. Її сьогодні годі робити по своїй вподобі, го-

ді партачити. Якщо не бажаємо собі, щоб нас інші не виперли з усіх ділянок господарсько-торговельного, а то й кооперативного життя, то мусимо напружити всі свої сили, не тільки фізичні, але й умові, щоб поспівати за поступом.

Зокрема великі й важкі, незвичайно важкі завдання стоять перед жіноцтвом. Щоб їх довершити, жінки мусять знайти час і силу на дійсну науку, мусять навіть старші, як діти, вчитись. І в цьому одиноко може помогти „С. Господар".

Щоб кожну ділянку роботи якнайліпше і найлегше повести, потворено в рамцях „Сільського Господаря" окремі секції. В них посвячується ввесь час на те, щоб дану галузь сільського господарства якнайліпше вивчати. Виклади, курси, що їх ведуть фахові сили, дають науку теоретичну й практичну. Решту доповняється постійним наглядом і порадами інструкторів, інструкторок, а далі часописами й книжками.

Під цю пору має „Сільський Господар" 13 секцій. Нові ділянки праці, що все прибувають, творять нові гурти працівників. Ці секції такі: садівничо-городнича, годівлі рогатої худоби, годівлі свиней, птахівнича, пасічнича, шовківнича, управи тютюну, управи цукрових буряків, шпихлірова й інші. Але найважніші, що мають море праці перед собою, то Секції Сільських Господинь і сільської молоді (Хліборобський Вишкіл Молоді).

Як бачимо вже з сухого перечислення, праця „Сільського Господаря" велика й дуже ріжнорідна. Веде її 151 вишколених фахівців, з того 71 самих агрономів-інженерів, інженерок та ветеринарних лікарів. Решта — інструктори, інструкторки.

Всіх членів має „Сільський Господар" 160 тисяч, що гуртуються у 2000 кружків. На жаль, у минулому році влада припинила працю 30 кружків; цього року це число ще побільшилося. При близько 600 кружках існують Секції Сільських Господинь із 22032 членок (рік 1938). У гуртках хліборобської молоді в минулому році гуртувалося 13.000 молоді, з того одна четверта дівчат.

Цифри ці, як на кількамільйонове сільське населення, справді ще замалі. Якщо не бажаємо собі лишитися позаду новітньої, форсованої державою, господарки, мусимо в найкоротшому часі членство в „Сільському Господарі" багато побільшити. Членами своєї станової організації повинні стати всі хлібороби, як один, всі жінки, вся молодь... Так ведеться в усіх культурних краях. А в нас і тим паче, бо не маємо ані рільничих шкіл (крім однієї в Миловані), ані народніх університетів, словом — нічого! Все нам заступає „Сільський Господар".

Хто ж фінансує цю всю роботу? Увесь цей величезний апарат спочиває тільки на власних силах, вкладках, видавництвах, а головно на допомозі нашої кооперації. Помагає, уможливлює жертовна, повна посвяти робота всіх працівників „Сільського Господаря". Хоч заплата за їх труд багато-багато менша, як відповідна державна, а проте всі працюють із запалом, часто таки понад сили.

Головою „Сільського Господаря" вже кілька літ є п. Мирон Луцький. Промотором — душею всієї праці й творцем Хліборобського Вишколу Молоді є інженер др. Евген Храпливий, автор багатьох агрономічних праць. Вишколом організаторок, працею в Секціях Сільських Господинь проводить інженер др. Харитя Кононенко. Без перебільшення можна сказати, що й увесь дальший склад працівників „Сільського Господаря" стоїть під кожним оглядом на такому ж високому рівні. Потреба ще тільки зрозуміння й співпраці всього українського загалу — як хліборобів, так і всіх тих, що мають якінебудь відносини до села, до хліборобської, господарської роботи.

Хай же сороколітній Ювілей існування „С. Г." буде новим етапом у житті цієї цінної організації — етапом якнайбільшого поширення її праці!

З ДУМОК НІМЕЦЬКИХ ПРОВІДНИКІВ.

Не зробимо помилки, коли скажемо, що одною з найпочитніших і важливих змістом сучасних книжок є твір Адольфа Гітлєра „Моя боротьба" (Mein Kampf), а побіч неї книжка його найближчого однодумця Розенберга „Міт двадцятого сторіччя".

Думаємо, що й нашим читачкам не пошкодить, коли ми подамо на цьому місці дещо важливіше з цих двох, близьких собі духом, німецьких творів.

„Як годі привчити кота до згідливого співжиття з мишею, половика з курчатами, так годі змусити, щоб сильний корився слабшому" — ось така провідна думка національного соціялізму Гітлєра та його однодумця Розенберга. На їх думку, — несила вбити духа творчости, що кермує білою расою, арійцями, до яких належать насамперед нордійсько-германські племена. Завдяки тій силі, що творить поступ, німці завжди були носіями державної думки й прогресу на всіх ділянках культурного життя. Незаперечний це факт, що нема ні одної ділянки культури, де б німці, чи точніше нордійсько-германські племена, не були першими, як не єдиними її творцями.

На протилежному боці ставить Гітлєр інші народи, що тільки приймають, переживують ці культурні здобутки. До тих народів другого ступеня зараховує Гітлєр японців, китайців, та інших, їм подібних. Вони не в силі дати для людства щось своє, оригінальне, величне. Все їх дотеперішнє життя доказує це. Коли б їх позбавити змоги сприймати й наслідувати культурно творчі раси, до яких належать німці, франки, англійці, деякі словяни, — то вони б

заскорузли в раз здобутих ціннощах і не поступили б ані кроку вперед, — так каже Гітлєр. На доказ цього бере історію Японії.

До третьої групи зараховує національсоціялізм ті народи, що нищать здобутки культури, руйнують їх і то завдяки своїм низьким інстинктам, дикости й тупоумности. До них належать передусім жиди, а далі йдуть негри (мурини), мішанці та напівдикі монгольські племена. Вони вміють здобутки культури тільки викривляти, псувати, дегенерувати й опльовувати. Вони не мають снаги витворити щось своє. Вони, на думку Гітлєра, всебічні галапаси на здоровому організмі, без якого годі їм жити. Як негр не годен прожити без руйнування природних багатств, так само жид не потрапить існувати без середовища, що складається зо здорових працьовитих гоїв.

Для вселюдської культури ні негри, ні жиди не дали і не годні дати ніяких ціннощів. Ні в гарному письменстві (в прозі, чи поезії), ні в малярстві, ні в стислих науках, ні в техніці — не кинули вони жадного сліду.

Зате дали нам, каже Гітлєр, усе, що в Божих заповідях називаємо гріхом: крутійство, обманство, підступ, визиск чужої праці, клевета, лихварство, великі зловживання. До того бруд, нечистота — це домена геть чисто жидівська. Пустіть жидів самих, то побачите, що згинуть так, як гине паразит, коли відірвати його від тіла, — як пявка, що не має змоги пити чужу кров, — як та омела, відірвана від здорового, живого дерева.

Жидівство, на думку Гітлєра, це зараза людства, й народи, що хочуть жити повним, чистим життям, мусять цієї язви позбутися.

Погано впливають на чистоту раси мішані подружжя. Коли дружиться расово вищий з нижчим, то цей вищий переносить первні вищости до нижчої культурно раси. Потомство їхнє буде стояти нижче високовартісного партнера чистої раси, а вище низьковартного партнера. Таким чином повстане народ бастардів, мішанців, що обєднує в собі культурну поступовість із низьким варварством. До них належать всякі мулати, негроїди, метиси, москалі і, очевидно, жидівсько-арійські мішанці, хоч про це національсоціялісти виразно не говорять. Звірські та низькі інстинкти йдуть у них горою понад шляхетними спонуками. Вони більш руйнують, ніж творять. Такі народи вічно живуть революціями. Вічно себе бють, сваряться, нищать... Доказом цього історія Росії та південно-американських держав.

До чого йдуть німці?

В книжці „Mein Kampf" дав Гітлєр на це питання дуже ясну відповідь, а саме: Німеччина, як член арійської раси, мусить стати світовою потугою. Щоб такою стати, не може вона тиснутися на своїй землі, і так уже перенаселеній. Щоб забезпечитися сирівцями, головно хлібом і мясом, мусить мати нові життєві простори. Заморські кольонії дали б і сирівці та землю, але цього мало, бо не було б ринків збуту для німецького промислу. Мурини цього не потребують. Отже, не в кольоніях діло, а в просторах, що лежать на сході. Тудою шлях для німецької експанзії; і за ту землю, що дасть німцям та їх нащадкам спромогу існувати сотні літ, — можна і вільно проливати цінну німецьку кров. Скрупулів-милосердя тут не може бути. Кожного супротивника, кожну перепону на цьому шляху муситься знищити. Тим то не сміє Німеччина терпіти ніякої другої великої сухопутньої держави в Европі.

Німецькі націонал-соціялісти вертаються до взірця германської політики ще зперед 600 літ. Вони зупиняють розгін на південь і звертають свою міць на простори сходу. Занедбують остаточно кольоніяльну й торговельну політику, а переходять до майбутньої політики життєвого простору.

Границі Німеччини 1914 р. були запереченням здорового розуму. Вони не гуртували всіх німців, і під оглядом військово-географічним не були нормальні. Зовсім природна річ, що тепер прийшов слушний час їх поправити.

Якби німецькі предки були оглядалися на пацифістичні нісенітниці, то німецький народ займав би сьогодні ледве одну третю частину своєї теперішньої території.

Так пишуть німецькі провідники.

ДАРІЯ ВІКОНСЬКА.

ЗА ДОЦІЛЬНІСТЬ.

(З книги „ЗА СИЛУ Й ПЕРЕМОГУ".)

Провідну думку цього розділу можна охопити одним реченням із слів самої вельмишановної Авторки: „Вистерігатися всього зайвого та обмежуватись до стисло потрібного". Цю непотрібну домішку зайвого Авторка добачує на всіх ділянках нашого життя, від чисто особистих, практичного характеру справ до мистецтва включно. Опрокидує теж фальшиву думку: наче б доцільність у мистецтві йшла всупереч естетичним вимогам. Навпаки, наводить думку одного англійського письменника: „в дійсності всяке мистецтво в тому, щоб відкидати все зайве". Свої думки Авторка розпростирає широко, на всі ділянки життя так, що торкаються вони навіть такої преважної і дражливої водночас проблєми, як доцільність, чи недоцільність вбивства на тлі ідеольогічнім; піддає критиці поняття „героїзму" і т. п.

Цитуємо думки шановної Авторки.

Не давати сил та енергії, де їх не треба, але там, де вони не тільки потрібні, але — необхідні; не пхатися туди, де наше місце з легкістю займе хтось інший, може краще кваліфікований за нас, а триматись того, де ми незаступні. Бо прийде день невідхильної потреби, що вимагатиме від

кожного з нас того максімум праці та зусиль, на який він здатний.

Смерть, хоча б героїчна, ефектовна смерть — люксус, на який нас сьогодні не завжди стати. Нам треба жити. Якнайпродуктивніше. Кожна одиниця для нас дорога. Кожна година. Кожний варстат праці. Кожний клаптик землі.

Не сміємо жити виключно теперішністю. Погляд наш мусить бути звернений також на будуче. І будуче грізно пригадує нам, що не вільно змарнувати ні одної людини на переминаючих вибухах даремного бунту та ентузіязму (якщо та людина здатна виконувати корисну працю серед своїх і для своїх), щоб здатними бути і ненарушеними лавами стрічати день, який рішатиме про наше дальше життя.

Культ убивства в імя якоїнебудь ідеольогії є варварством, що духово вбиває передовсім тих, які визнають і плекають його. З практичного, а радше тактичн го боку, вислід вдатного атентату — за винятком згаданого Гітлєром випадку, — (прим. ред. тобто: ідеольогічне вбивство могло б бути, на думку вождa німецького народу, тільки тоді доцільне, коли причиною гнету є одна геніяльна одиниця) — тільки піддержує та зміцнює позицію противника, бо не вбивник, а вбитий стає героєм, жертвою трагічної смерти. Убивати противника з ідеольогічних причин — нечувана наївність та доказ цілковитого браку досвіду.

Але не треба, не вільно робити загальним, що є і повинно бути виняткове. Не вільно й не треба плекати „культу тюремної романтики", або просто „культу тих, що сидять за решіткою", так як Достоєвський плекав нездоровий культ терпіння, або ми — „хворобливий культ" нужди. Вже попередньо була мова про те, що в здоровій суспільності та здоровому державному устрої ніщо не сміє видовжуватись у самоціль.

Ані мистецтво для мистецтва, ані наука для науки, ані спорт задля спорту, ані також героїзм (або псевдо-героїзм) для героїзму не є допускальні там, де найвищий, перший і останній закон є тільки й виключно Добро Нації.

Не знижуватись до матеріялізму нам треба, а одуховлювати матеріяльне великою ідеєю, відкривати величнє в щоденному, сконкретизувати нашу любов до батьківщини безнастанною працею над нею, відректись приманливої „слави" та спокуси героїзму, коли та слава і той героїзм у даному випадку виходили б отій любові на шкоду; бути передовим всюди, також у сірих рядах „безіменних робітників".

Наша анкета.

В попередньому (7-8) числі „Ж. Д." оголосили ми анкету на тему: „Як думаєте виховувати своїх дітей". Перші відповіді були з ближчого оточення редакції — тепер надходять голоси наших ш. читачок з дальших місцевостей. Нижче містимо уривки з листа (на згадану тему), що його ми одержали від нашої передплатниці п. Ірини Коваль з Дрогобича.

„Шановна пані редакторко! В святочному числі вашої газети вичитала я про анкету на тему „виховання дітей". Прошу, коли можливо, помістити й мій голос.

Нема тепер, здається, ані одної такої читачки, яка б під цю хвилину не міркувала над питанням: як поступати, які точки поставити в вихованні своїх дітей. Тепер настали часи, коли визначується собі кількість дітей. Таке визначування не конче добре. Кажуть: нема чим добре виживити дітей, — що взагалі часи надто важкі, то краще, щоб їх зовсім не було. А я кажу, що ми, жінки, занадто настрашені сьогоднішнім положенням, наче б такий лихий для нас стан мав тривати вічно. Ми ж народ витривалий, і вже нераз здобули в витривалості рекорд. Все на світі проминає. Наш народ має ще багато принести жертв, а ми, замість доставляти нових борців, свідомо обкроюємо його чисельність.

Та не тільки це. Така дитина-одинак — дуже часто надто випещена, самолюбна, і їй тяжко буде продиратися крізь життя, встелене терням, бо „світ не батько, доля не мати".

Чому я так висловлююся? Бо хочу потішити себе, що я не зле поступаю, що знайдуться ще такі люди, які й мене зрозуміють. Мушу нарешті признатись, що маю... четверо діток. Багато через них я витерпіла насмішок та кепкувань; не один раз гірка сльоза потече з моїх очей, іноді наче камінь ляже на моє серце — та не мала я відваги перервати нитки їхнього життя. Була б я рада дати своїй Батьківщині чотирьох юнаків, та не судилось: тільки одного хлопця доставлю. Три доньки, як три квітки, також не усуну від жертв, бо свідомих жінок нам ніколи не буде забагато. І Бога прошу, і книжки читаю, щоб уміти виховати своїх діток, свою кров, на чесних і гордих українців.

Щодо майбутнього заняття, то сина найрадше хотіла б бачити техніком; найстарша донька любить купецтво, трилітня виявляє здібність театральної артистки, тільки за кількамісячну не можу нічого сказати. При тім буду старатися, щоб не сплямили слави українського народу; щоб у разі потреби пішли слідами наших героїв, які гідно вміли постояти і життя пожертвувати за народню честь.

(Докінчення на ст. 23).

З жіночого світу.

МАРІЯ ОМЕЛЬЧЕНКОВА.

ІРИНА НЕВИЦЬКА.

(З циклю „Жінки Карпатської України")

В р. 1929 вийшла збірка оповідань Невицької „Дарунок". Це три оповідання: „Дарунок" — образок із дитячого життя, який мав наслідки аж у світовій війні. Синок священика товаришував з синком селянина, який мріяв мати рушницю. Син священика подарував свою рушницю товаришеві і той мав з того велику радість. Підчас світової війни обидва опинилися на фронті. Селянин жертвує своїм життям і рятує сина священика, а перед смертю віддає свою військову рушницю товаришеві. Він памятає, яку радість той спричинив йому своїм дарунком.

В оповіданні „Буря", геройка, мала, бідна дівчинка Катруся, захоронила душу свого батька й громадське майно. В сильну метелицю прийшла Катруся до священика, щоб покликати його до свойого батька. Гриць, її батько, був дроворуб і його поранило на смерть, як падало дерево. Священик сповідав Гриця, біля якого була його невінчана жінка, але яка в цей тяжкий мент залишає Гриця й змовляється з злодієм, щоб ограбувати церкву й дім священика. Священик після сповіди залишається біля хорого, а малу Катрусю батько посилає до села попередити війта про замір. Катруся свято виконала в таку небезпеку свій обовязок і так спасла душу батька й громадське добро. Катруся добра, побожна українська дитина.

В третьому оповіданні „Подорож" письменниця змалювала образок теж із сучасного життя, початок кохання й скорий його кінець. Учителька їде на село вчителювати. На останній стації ніхто не вийшов її зустріти. Але молодий, гарний інженер пропонує їй свою поміч. Навязується знайомство, відчувається симпатія. По дорозі інженер захоронив життя циганчиній дитині і циганка ворожить „молодій парі" кохання, щастя... Інженер закоханий, але при прощанні на інженерове „До побачення" вчителька крутнула головою, мовляв — „Ніколи". Тут інженер побачив на її руці вінчальний перстень. Так скінчилося нерозквітле кохання.

Здається, це такі щоденні звичайні події й зявища, але авторка вміє зацікавити читальника, бо добра оповідачка, уміє глибоко заглянути в душу своїх героїв, бо вона добрий психольог, що відчуває й найінтимніші хвилювання людської душі й серця.

Написала Ірина Невицька ще один історичний роман „Борис Кольоманович", що був сином Преслави, доньки київського князя Святослава, і мадярського короля Кольомана, але на жаль не маємо його в празьких книгарнях.

Крім того письменниця написала й декілька пєс, які мали успіх, як напр. „Огонь", „Боже Провідіння", „Різдвяний дарунок" та інш.

Пише авторка й оповідання та віршики для дітей, напр. дуже гарне її оповідання „Пригоди Матвія Куколки" друкувалося в дитячім журналику „Пчілка".

Взагалі багато її творів розкидано по ріжних журналах і часописах, як „Неділя", „Наука", „Рідний Край", „Слово Народу", „Народня Сила", „Літературний Листок" та інші, де приміщувала свої вірші, в дусі народніх пісень.

Ірина Невицька гаряче кохає свій Рідний Край, свою Верховину...

„Країночко наша мила, зелена, прекрасна,
Зацвіте весною нива багата та щасна.
Як навчаться твої діти ниву обробляти —
Засіють свободи квіти, щоб долю дістати"...

Письменниця завжди твердо вірила в кращу, добру долю свойого народу, свой го Рідного Краю... Бо

„Українці обіцюють Тобі жить-вмирати,
Тобі, рідна Верховино, щастя здобувати,
Добра доля щоб в Карпатах сонечком засяла —
В рідним слові, в рідній пісні Слава воскресала"...

З цієї коротенької статті бачимо, що й найменша галузка нашого народу в Карпатській Україні дала видатних жінок, які вносять культурні цінності в духову скарбницю українського великого народу!

ЛЕДІ АБЕРДІН.

У вівторок дня 18 квітня померла в Скотляндії, в свойому маєткові, одна з найбільш визначних жінок в Европі, маркіза Абердін і Тетейр в 82 році життя.

Вона брала живу участь в жіночому рухові й була дуже добре обзнайомлена з українськими жіночими справами.

Леді Абердін була вдовою по маркізі Абердін, який довгі літа був генерал-губернатором Канади та опісля Ірляндії, аж до року 1916.

Ще за своїх дівочих літ цікавилася вона політикою, а коли стала дружиною одного з найвищих політиків імперії, цілком присвятилася публічній праці. Підчас перебування в Канаді, а особливо в Ірляндії звернула вона головну свою увагу на жіночий рух, який

тільки що почав розвиватися. З часом стала вона президенткою Міжнародньої Жіночої Ради та під її редакцією видано низку звітів тої організації. Вона створила також організацію Самітних Жінок. В політичних кругах піддержувала ліберальну партію і була головою Жіночої Ліберальної Федерації в Гаддо. В Канаді за її почином створено в році 1898 Орден Сестер Милосердія ім. Вікторії. Коли повернулася до своєї Скотляндії, вибрано її президенткою Жіночої Ради скотляндської Ліберальної Федерації; на цьому становиську пробула вона тридцять літ. Канадійський університет Квін'с надав їй почесний титул докторки прав. Вона написала багато книжок, описи Канади, а також інші, на релігійному підкладі.

Лорд Абердін помер нагло пять літ тому, маючи 86 літ. Два роки опісля Леді Абердін видала книжку своїх споминів під заголовком „Роздумування скотляндської бабусі".

Леді Абердін була великою приятелькою королеви Вікторії. Її подружне життя було дуже щасливе. Вона мала три сини, з яких два сьогодні живуть, а один помер в молодому віці в автомобілевому випадкові в 1909 р. і дві доньки, з яких одна померла.

ВІСТКИ ЗЗА МОРЯ.

Брістол, Па.

Не багато є українських людей у Брістол, Па, але вони гарно зорганізовані і навіть мають власну народню домівку. Там вони сходяться, обмінюються думками; там уладжують ріжні народні свята та забави; там і діти набираються рідного українського духу та привчаються любити свою мову й усе своє рідне.

І жінки в Брістол зорганізувалися в Товаристві імени Олени Кисілевської. Ні одне свято, ні одна забава не обходиться без участи жінок; вони завжди причиняються до того, що саля гарно прибрана, буфет має гарні й дешеві присмаки, всюди взірцевий порядок. Але брістолські жінки дбають і про виховання своїх дітей на свідомих українських патріотів та добрих американських громадян; уладжують відповідні відчити, чи сходини з читанням книжок та газети своєї патронки — „Жіночої Долі".

13 лютого з Філядельфії несподівано заїхали до Брістол пані: М. Насевич, Розалія Кісь, Олеся Кісь, М. Головата, М. Рибак, В. Рутецька, М. Дубас, А. Дубас, п. Ілля Дубас, і панна Дубас. Натрапили якраз на те, що жінки Т-ва ім. О. Кисілевської справляли запусти. Запросили й нас забавитись з ними. Підчас забави розиграли гарний медівник, який виграла пані Насевич. Не забули й про Рідний Край і тут же зібрали на піддержку „Жіночої Волі" шість долярів.

Велика дяка належить Управі Т-ва за те, що так гарно веде працю на користь своєї організації й усього українського народу.

МАРІЯ ГОЛОВАТА.

Сердечно дякую за ту честь, яку зробили мені Вельмишановні Громадянки міста Брістол, називаючи своє товариство моїм іменем, як також і за щиру допомогу нашому часописові. З душі бажаю Вам якнайкращих успіхів у Вашій хосенній праці! О. К.

Чи справді так.

(Допис цей одержали ми від одної нашої передплатниці ню-йорського округу з проханням помістити його в „Ж. Д."

Випадково вичитала я в нашій пресі критику пані Марії Сокіл (Рудницької), яка минулої зими об'їздила Злучені Держави, даючи концерти на поміч Народній Лічниці у Львові. Пані Сокіл в журналі „Громадянка" критикує наші американські жіночі товариства такими словами:

„Наскільки я могла зорієнтуватись, далеко ще тамошнім жіночим товариствам до тієї зрілости, що її виказував старокраєвий „Союз Українок". Корінь лиха в тім, що кожне товариство нашого жіноцтва поза місячні збори, влаштовування балів, пікніків і раз на рік відсвяткування роковин якоїсь заслуженої діячки — абсолютно нічогісінько не робить для власного освідомлення".

Мушу зазначити, що така критика мусить вразити кожну жінку так, як мене вразила. Така критика є несправедлива для нашого жіноцтва в Америці. В першій мірі ми не можемо рівняти жіночих товариств тут в Америці до краєвого „Союзу Українок", бо треба зрозуміти, що нам приходиться працювати серед цілком інших обставин. Ми ж на чужині й цілком зрозуміла річ, що наша діяльність мусить бути пристосована до обставин. Далі пані Сокіл (Рудницька) каже, що ми нічогісінько не робимо для нашого власного освідомлення. А я від себе скажу, що жінки, які вже належать до якоїсь організації, про яких саме пані Сокіл згадує, власне вони є свідомі, настільки свідомі, що зрозуміли потребу організації і щиро працюють для народньої справи. Не забуваймо, що наше зорганізоване жіноцтво в дуже великій мірі причиняється і дає велику поміч, як моральну, так і матеріяльну для удержання ріжних установ у старім краю, як Рідна Школа, Інваліди, Просвіта, преса, Народні Доми і т. д. Чейже таких жінок аж так критикувати, що вони цілком нічогісінько не роблять для свого власного освідомлення — це вже хіба гріх.

Ще зазначу, що велика частина нашого жіноцтва тут в Америці працює поза домом і настільки є свідома, що вечорами, замість відпочити, вони сходяться на збори й віддають свій час і працю для свого народу, який вони так люблять. Таким жінкам належить признання. Можливо, що я помиляюсь, тому добре було б, щоб наші жінки забрали голос в тій справі, висказали свої думки.

Членка „Союзу Українок Америки".

Народні взори гуцульські полтавські бойківські подільські
знайдете
в альбомах „НОВОЇ ХАТИ"
8 таблиць коштує 3·20 зл.
з пересилкою 4·— зл.
Замовляти в усіх українських книгарнях.

ЛІТЕРАТУРА

ІРИНА ВІЛЬДЕ.

Наші батьки розвелись...

(Далі) 9)

Промені помаранчевого сонця навскоси наколюють якусь гумореску на стіні. Далебі, що це сам др. Антін Забейко після маскарадового балю. Котик на його рамені? О, де вино й жінки, там підходить і білий котик з чорними очима, як символ невірности. Марта Шаріївна стоїть у вікні так, що промені сонця зовсім пронизують її ніздрі й вони стають рожево-прозорі, як вухо новородка. Марта посміхається. Так. І Антін Забейко бавиться лапою величезного, астраханового ведмедя, що його дістав котрогось св. Миколая від Марти. І — в якійсь завороженій хвилині часу ці обидвоє мовкнуть нагло.

Часом буває так, що серед веселої, гомінкої ночі пронесеться сумний голос скривдженого птаха і такий один стогін пташиного серця вбиває на місці цілі гами людського безтурботного, але й беззмістовного сміху.

— Я вже піду хіба додому, — обізвалась згодом Марта Шаріївна. В її голосі не було ні крихітки з попередньої пустотливости. Ніби хтось підміняв його їй. Марта обернулась раптово до Антона і зупинила свій погляд на його голові:

— Сивієм, мій друже... ні... це справді дивне... Маю враження, що я перший раз сьогодні бачу тебе в повнім освітленні... „плєнер" називають це малярі...

Забейко взяв її за руку понижче ліктя й притягнув до себе:

— Маєш рацію, моя молода приятелько, можливо, що оце перший раз ти мене бачиш у „плєнері".

Марта повела вільною рукою йому по чолі:

— Знаю про тебе більше, ніж ти сам цього міг хотіти... Та — що б воно там не прийшло, ми були добрі други, Тоську... правда?

Чи зрозумів її? Правдоподібно, бо зовсім не протиставився, як загадала вже зараз піти собі додому. На сходах попробував ще пожартувати:

— Добрі боги мстяться на нас, що в цей гарний вечір піддались мелянхолійним настроям...

Незнайомої не було вже на вулиці. Марта й Антін подивились одне на одного й розсміялись досить вимушено. Забейко сказав, наче б винувато:

— І хто б то сказав, що ми дамо себе набрати так. „Наша" смарката мала рандеву з якимсь „міглянсом", а ми, тобто ти, припустили... ні, Мартусь, старість має сумні закони...

Не багато таких разів було, що Антін і Марта розстались серед вулиці й кожне, не зважаючи на те, що мало необмежений час перед собою аж до ранку, пішло своєю, безцілевою дорогою.

Др. Забейко опинився в парку. Була саме пора, коли кущі й дерева переліцитовували себе в довготі тіней і люди, пропотившись гаряче пополудне в каменицях, сходили під вечір у тінь до парку.

— Так... так... — подумав др. Забейко: — можливо, що багато на світі таких, що їм „плєнер" вже не до лиця...

Жінки справді за сутінками провечора виглядали відсвіжені й розмріяні. Навіть старші з них визначались (о, Боже, чого там не здається, коли ми дивимося на світ через віконечка свойого настрою!) якось мякою мелянхолійністю, що надавала їх обличчям одухотворений, лагідно-вибачливий вираз.

Мужчини (Антін Забейко і на них звернув цього вечора особливу увагу) всі, без огляду на вік, хотіли грати ролю мисливих. Одверті в своїх намірах і визовні, причаєні й тихі, набожно задивлені в свою намріяну здобич і несміливі, авантурники, поети через припадок, і книжкові молі, припадкові гості на нашій планеті — всі вони назирцем посувались у цьому вечірньому хороводі, мишкуючи й сподіваючись.

Др. Забейко намагається увільнитись хоч на часинку від своєї особовости. Ціле життя, день і ніч, у дійсному і на яві бути скованим ланцюгами з одним і тим самим чоловіком, ціле життя оглядати світ і людей тільки через його зіниці, ціле життя плутатись думками в колі одного й того самого проміру й не здобутись на щось, що могло б урешті змести з лиця землі ту глупу приповідку, мовляв, „від себе не втечеш", це поправді сказати — досить нудне, упокірливе і прикре. Автім — утеча від себе самого, це все ж таки щось гідніше від того стану, в якому знаходиться він від яких пятнадцяти років. Втікати від чогось це — передусім признати його існування, а це вже великий крок уперед. Власне. Є деякі справи в житті др. Забейка, яких існування признати він не має просто відваги. Вони тяжать на його душі. Підсвідомо затроюють йому кожну хвилину його життя, а проте — він завсіди, як думка навернеться в їх сторону, намагається хитро перескочити їх, відвернути голову від них і вдати, повний сорому і упокорення, що не добачує їх.

— Перепрошую!

Здригнувся від самого звуку цього голо-

МИСТЕЦТВО.

су так, що папіроска в його пальцях стратила рівновагу, але скоро ще більш зніяковів, побачивши „смаркату" незнайому на лавці біля себе. Виходить, те дівча таки слідкувало за ним.

— Прошу.

Був уже опанований, але щось наказувало йому бути чуйним, як біблійному вужеві.

(Д. б.)

ЗОРЕСЛАВ
(Підкарпаття)

Травень.

ДРУГСВІ МАРКІЯНОВІ

І ждали й не ждали тієї весни,
а травень так любо, так любо всміхався,
аж золотом щирим той усміх рясний
в розкішному танку горів і хитався.

Мов пяні столітнім червоним вином,
до райської брами ішли ми щасливі
і стали ми мрією, стали ми сном,
акордом в космічнім, окриленім співі.

Чи тямиш, чи тямиш? Горіла душа
і в захваті тихо стобарвно розквітла,
полуднем пустині зідхала тиша
червона цілунками тепла і світла.

А ми говорили про сонце й весну,
мов срібні дзвінки були наші розмови...
Опоєний розкішшю південь заснув
у шовкозелених обіймах діброви.

І був це останній наш соняшний день
коли ми у захваті сонцями сяли
й були це останні акорди пісень,
що їх два поети у травні співали.

Ще й нині таємно шепоче трава
й наводить ті спомини, тихі й недавні
про пісні-розмови, про перли-слова,
що їх розгубили ми в соняшнім травні.

(Із збірки „Сонце й блакить").

О. Кисілевська.

Листи знад Чорного Моря.

(До сина).

Але... як тільки ми опинилися на подвірї мечету, я зовсім забула про чудотворне віконечко. Уяви собі: широкий майдан роївся від дітей, голубів і... бузьків!

Так, бузьків... Кільканадцять їх гордо, самопевно проходжуються поміж турченята; дозволяють гладити себе по чорно-білих крилах, дзьобають, як домашня птиця, насипане зерно. В старезному, нечуваної грубости платані (його мабуть не обняло б і десятеро люда!) збудована для них хатка-палатка, щось наче б бузьчина клітка. В ній — кілька бузячих гнізд. Я довго не могла відірвати очей від цього премилого видовища.

Пан сотник уже кілька разів звертався до мене, щоб іти до чудотворного віконечка; аж нарешті звернув узагу, що вже вечоріє.

І дійсно — спека злагідніла; повітря забарвлювалося на опалево, груди вільніше віддихали. Треба закінчувати огляд.

До високої, гарно виробленої майолікової стіни, в якій містилося віконце, тулилося за рядочком кілька жіночих постатей.

Перша з них у чорному селянському одягові припала до нього. Довго не підносила своєї голови в чорній хустині. Нарешті бачимо її поблідле, скорбне обличчя, поране літами, а може ще більше журбою. Очі вогкі від сліз. Тихо, гомалу відступила набік.

Її місце зайняла друга селянка з поважним, скупленим у собі виразом гарного обличчя. За нею — третя, четверта. Вже близько наша черга. Признаюся, стає мені ніяково. Туркені, що відступили від віконечка, дивляться на мене з смутком, поважно, наче питають очима: чи справді ти, чужинко, відважишся профанувати своїм невірним поглядом наші святині?

Їх повага, глибока віра починає діяти на мене. Перестаю трактувати це віконце, як простий обєкт цікавости туристки. Ці туркені виглядають так, як ми, коли відступимо від св. Причастія. Стає якось ніяково... може відступити?

— Ваша черга, пані Олено, — шепче стиха пан сотник і легенько підштовхує мене.

Заглядаю в таємне віконце. Бачу: за ним невелика кімната-капличка з саркофагом

Еюба. При світлі електричних лямпок, присівши навколішки, старий мула монотонно, мов дзюркіт води в водограю, читає молитви. Не підіймає своєї голови в білому завою знад великої книги, не звертає ні на що уваги.

Відчуваю, що ця гаряча молитва при тлінних останках героя, що враз із цілою армією дав життя за батьківщину, — це справді поважна річ. З неї можна черпати віру в те краще, вище, за що можна з радістю вмерти. Від віконця відходжу без тіни скептичного усміху.

Між тим до мечету сходяться люди на вечірню молитву. Переважно бідно одягнені, мабуть робітники. Мяко ступають босі ноги по взористому турецькому килимі. При вмивальні обмивають руки, ноги; взуття кладуть у жолубець і самі усуваються в тінь. Тільки мула в ясному крузі низько спущеного павука читає свою молитву. Тихо. Коли-не-коли зза паравваника з густою решіткою чути здержане жіноче зідхання.

Ми постояли добру хвилину під мармуровою кольоною. Зідхнула і я до свойого Бога. Вийшли. Вже добре вечоріло.

— Вертаємося? — питаю по довгій мовчанці, отрясшися з дивного враження.

— В кожному разі йдемо в сторону порту. Спробуємо дістатися до султанського мавзолею... Може тут він ще не замкнений для публіки...

Хоч як пізно, пробуємо відшукати сторожа мавзолею. Зовсім несподівано вийшов нам назустріч десь зпоза виноградової стіни.

— До мавзолею? Радо пустив би вас, хоч як пізно, але не вільно... Мавзолей для публіки зачинений...

Отже й тут? Шкода... вже не побачу жадного...

Пароплава ждемо в малій портовій каварні. На помості над глибокою водою столик, лавочки. Сідаємо. Замовляємо чорну каву й тихо, без зайвих слів, довго милуємося гарним краєвидом. Зубчасті береги Золотого Рога, скільки оком сягнути, на суші й воді засіяні золотими квітами — світлами. Вогняною росою спускаються блискучі цяточки з горбів. З суден на воді довгі світляні бурулі пронизують чорні води. Чайочки, вітрильнички, кожне на свою руку, пробує світляною стрілою досягнути дна.

До берега підїздить освітлений білий пароплавик.

— Чи вже вертаємося?

— Ні... шкода... Незадовго й місяць зійде, посидимо... Пароплав буде ще не один... Гей, турчине, ще чарочку кави! Оці тихі еюбські вечорі не один поет оспівав... Он там трохи вище улюблена каваренька Петра Льоті... Тут студіював він турецьке життя й турецькі звичаї для своєї прекрасної книги про Туреччину. Може й ви напишете щось гарненьке про свій побут у Туреччині?

— Я не поет... Щонайбільше опишу ці незабутні враження синові...

Помалу, незначно зачинають наче прояснюватися чорні води. Це зза обрію поважно випливає місяць і значить свій шлях тремтливою сріблистою дорогою. Підіймається щораз вище — дорога щораз довша, ширша, ясніша. Розхмурилися темні води. На море впала наче срібна роса й на небі радісно заморгали зірки. Чи їх перед тим не було, чи то я їх не помічала? Стигне в чарці не донесена до уст чорна кава.

Десь у тіні поза каварнею захлюпали весла. Підплив срібнокрилий човен.

— Може завезти до Стамбулу? Не дорого візьму... За дві години допливемо...

— За дві години? Ні, ні... це вже й так пізно... Буде мабуть північ, доки дібємося додому... А там виглядає нас пані Катерина з Петрусем... До того ж це було б занадто романтично на мої літа...

Вертаємося пароплавом. Пусто на ньому. Він мало де й причалює...

* * *

Другої днини вранці в порті зібрались ми всі. Ще останні недоговорені слова, ще останні формальності з підписами, контролею пашпортів... Повітря душне, якесь зловіще. Віщують, що поворотна дорога не буде така спокійна, як перша; що Чорне море, яке було притаїлося, мозляв, покаже своє правдиве обличчя.

І добре. Поколишемося на кількананадцятьметрових хвилях — пароплав побореться з ними, а ми теж; випробуємо свої нерви, приспані спокоєм; напружаться охлялі мязи, коли, вчепившися судорожно барієри, будемо ставити чоло скаженому напорові розшалілих хвиль (до-речі: всупереч здоровому розумові й інстинктові самозбереження, та потайки від проникливих капітанових очей).

Таким пізнала я море перший раз у дорозі з Одеси до Криму — таким може й закінчу своє відновлене з ним знайомство.

Гострий гудок пароплава. Всі спішать на поміст. Щиро стискаю руки добрим друзям. Без слів. Нема на них часу. Ще щось говорить, киває ручкою коханий Петрусь. В нього й слізки котяться по щічках.

Кличу й я:

— Бувайте здорові! До побачення над Чорним морем... там... на рідних українських берегах...

— — — — — — — — — — —

Скінчилася чудова казка-мрія.
Кінчу й я листи до тебе, сину.

КІНЕЦЬ.

Українські Господині!

Вживайте порошків до прання

вони найкращі!

„АТМО", „МІМІ", „МОТА".

Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ПІСНЯ.

(Далі) 2)

В попередньому нарисі звернув я увагу на те, що в склад української пісні входять дві, нерівні числом пісенного матеріялу, групи, з яких одна, менша, творить пісні моменту, та для моменту — отже ті пісні, що зображують конкретну життєву подію, предмет, або відношення автора, чи загалом конкретної особи до цієї події, чи предмету.

На цю групу складаються переважно коломийки й обрядові весільні пісні, що супровожають дію обряду (весільної співної драми).

Розгляньмо низку коломийок. Наприклад:

Але у тій полонині мраки си знизили,
Молоденькі вівчьирики вівці розгубили.
(Космач.)

Образ з природи випадково можна тут вважати причиною події, це є розгублення овець молодими, недосвідними вівчариками, сама ж подія типово конкретна, бо молодість вівчариків не мусить вести за собою розгублення череди, хоч би навіть впала мряка.

Та образ з природи не мусить мати в коломийці цього глибшого сенсу; він знайдеться в ній тільки, як непродумана прикраса, а може тільки, як певна скількість складів для доповнення ритмічної фрази. Тоді змістово він зайвий, бо йде тільки про саму конкретну подію, напр.:

Ой, на моїй полонинці вітрик си ватує,
Одно бідньи пасе вівці, друге ватагує.
(Річка.)

Тому й коломийка не вяжеться з цим образам у конечну цілість; вона може зовсім добре обійтися без нього, напр.:

Ой, повішьу колисойку на вербу, на вербу,
Колишися, колисойко, покіль я не верну.
(Лопушанка Хомина.)

Тут уже дуже виразно виступає ця конкретна подія й рівночасно відношення особи до неї.

Така різко зазначена, конкретна подія, визначена конкретним місцем, є дуже частим явищем у коломийці, напр.:

Ой, як я си заспіваю, ой, як я си вівкну,
Піде голос кичирами аж на Навосівку.
(Тисовиця)

Навосівка (новосілля) — це частина села Тисовиці, турчанського повіту.

Ця конкретна подія виступає однаково виразно в поважному глибокому змісті індивідуального переживання:

Любку, мій ти солоденький, що ти зо мнов (робиш?
Через моє подвіренько до другої ходиш.
(Болехів.)

І однаково в примітивному, навіть банальному змісті, як цитована вище (в першому нарисі) коломийка з Калущини про „тютюн за тринайціть, папірки за штири", або в такій скороченій коломийці, якої слова, що є практичним запитом у конкретній події, тільки доповнюють музичну фразу скрипки, чи навпаки: музична фраза виповнила брак кількох, зайвих для змісту практичного запиту, ритмічних стіп коломийки:

. . . . . ейко! —
Чому мене не цілуєш, моя добродзєйко?
(Калущина.)

У всіх наведених прикладах можемо замітити спільну прикмету, а це виразну риску, що натякає на конкретну подію, предмет, чи відношення до них. Коли б цю словну прикмету перенести на образ, то в ньому мали б ми виразно в значене місце, поза яким подія, предмет, або відношення не мали б льогічного виправдання; врешті на цьому образі виступили б одна-дві риски, що визначають тільки цю, а не іншу особу серед знаних, окреслених умовин. Це є саме згадана конкретність події, предмету, чи відношення до них конкретної особи.

Ця конкретність події, предмету, або відношення особи до них веде за собою конечність орудувати таким словним і образовим запасом, що його має автор пісні в природному, буденному свойому житті. Ця конкретність — так сказати — знижує поетичний лет автора пісні до справ і потреб будня. Звідси й бачимо в цих піснях примітив справді людового світовідчування. Звідси теж коломийка, а ніяка інша українська пісня, займає часто супроти вимог моралі дуже довільне становище. (Порнографічні коломийки.)

Ці самі явища бачимо й у весільних піснях, що супровожають дію обряду.

Ці пісні мусять держатися моменту, бо заступають неначе інсценізаційні завваги до дії весілля. Це є безпосередні буденні звороти дієвих осіб драми весілля напр.:

„Розваж, Касуню, собі,
Чи не жаль косойки тобі..."
„Подай же ми, моя мамцю, гребінця,
Розчесати жовту косу до вінця..."

Епітети в них невишукані, прості, напр. „жовта коса". Або:

„Ой, мамо, мамо, зроби ми волю,
Дай свою дочку за жінку мою..."
„Та моя дочка не барз красная,
І ще до того не посажная..."

Тут уже виразно виступає конкретність події із замітним реалізмом селянського будня („не посажная").

Так само конкретна сцена благословення молодої — в пісні:

„О, благослови, Боже, і отець і мати,
Весіля зачинати.."
„Нехай і Бог благословит,
Святая, Пречистая, Матінка Божая..."

При чому образова символіка інколи глибша, напр. у докінченні цієї фрази:

Горойко камяная, чем ти ся не розточиш,
Любая дітинонько, чем ти ся не розплачеш?.."

Як вище, так і при вінкоплетах уведені в дію святі особи зявляються тільки випадково (як у давніх грецьких драмах Еврипіда „deus ex machina":) їх поява невиправдана глибшими, внутрішніми умовинами, напр.:

Ой, в неділейку зрана
Вінойки завивали,
Ангелі гуслі грали,
Сьватії помагали...
Зійшла Біжая Мати,
Вінойки припинати...

Скільки інсценізаційного, простоволосого реалізму має така конкретна сцена:

Стань, дружба, на кладину,
Заволай на всю родину.
Най ся родина сходит,
Най ся молодичка вклонит...

Такої сцени не прикрасить невдала символічна паралєля:

Покорноє деревейко — калинка,
Покірніша — Касуня дитинка,

бо дальше вже виступить сама конкретна акція:

Покірно ся татови, мамі, кланяє,
Слезойками мамі ноги вмиває.
Низько, Касуню, низько,
Бо юж присята близько!
Як тату, мамойці,
Як усій родинойці,
Так і сусідойці...

Конкретність події веде за собою утилітарний підхід до життя, напр.:

Радуйся, матінойко
Взяло шлюб цитятойко...

або — в дальшій пісні:

В нас зо стріхи вода тече.
Сванейка пити хоче.
„Дайте, душейко, дайте,
О нас не забувайте!
Доходят до нас вісти,
Же нам дасте їсти
Куройку печеную
І перцем перченую.
Ой, чи з перцем, чи не з перцем,
Дайте скоро з добрим серцем...

Конкретні форми має й така сцена невибагливої куртуазії:

Ой, станьмо, станьмо піднесімся,
Господу Богу поклонімся,
Господареви і господинойці
І вшиткій родинойці...

Конкретність події викличе й примітивні форми гумору, напр.:

Чкода нашого чада
За такого дзяда,
Що в него голова гонтьом побита,
А борода качками пошита.
Не йди, Касуню, від нас;
В него ни бука, ни ялиці,
Ани жита, ни пшениці,
Ни гороху, ни бобу,
Ти там згинеш з голоду...

Таку саму примітивну персвазію з невибагливою формою гумору бачимо й дальше, напр.:

З нами, Касуню, з нами,
Яко й з розмаринами,
У нас груші верби родят,
В нас дівчата в злоті ходят...

Цей примітивізм людового конкрету виступає в обряді „чіпчення", або дальше в ході „на воду":

Ой, до води ідемо,
Молоду си ведемо, —

з таким банальним порівнянням:

Червона, як калина,
Солодка, як малина...

Так само конкретне та примітивне обоснування подружньої згоди:

Несе невістка воду
На добрую возгоду.
Буде згодойка, буде,
Як невістка добра буде...

Ці самі риси має й закінчення цього циклю весільних пісень:

Отваряй, свату, хату,
Ведем ти пелехату;
Висока, як драбина,
Червона, як калина...

(Стефкова)

Цю саму тематику, з такими зворотами, образовістю, формою гумору, утилітаризмом мають весільні пісні інших народів.

Та поруч цих пісень у дії драми українського народнього весілля виступають у великій скількості інші пісні, що різко ріжняться від омовленої групи весільних пісень, що супроводять дію обряду, і коломийок. Ось їх зразки:

Ой, у лісі, на поляні
Горьи ватри невгашані,
Коло ватрей сто ковалей,
Кують коні бойирськії.
Кують, днують та ночують.
Лиш у Івана некувані.
Має Марічка срібний перстень,
Коня підкує тай переночує...

(Гуцульщина)

або:

Ой, по двору, по новенькому,
По морогу зелененькому,
Да там Хведорко ходить,
За поводи кониченька водить,
Свого тестенька просить:
„Ой, тестенько, ти мій батенько,
Прошу тебе — не бари мене...
Тепер нучка (нічка) за темненькая,
Доруженька (доріженька) за далекая,
Ой, щоб же нам да не зблудити,
Молодої да не згубити...

(Прохори, повіт: Борзна)

Пісні цього виду, що їх багато по цілій українській етнографічній території вх дить у драму українського народнього весілля, уводять нас у властиву українську народню пісню, що нею займемося в дальших нарисах.

(Дальше буде.)

РЕЦЕНЗІЇ.

Софія Яблонська: „Далекі Обрії", два томи. Бібліотека „Діла".

Хтось сказав: „Вартість книжки в її сугестивній силі". „Далекі Обрії" ховають у собі непереможну сугестивну силу. Чи треба ще більшого компліменту для книжки і її авторки?

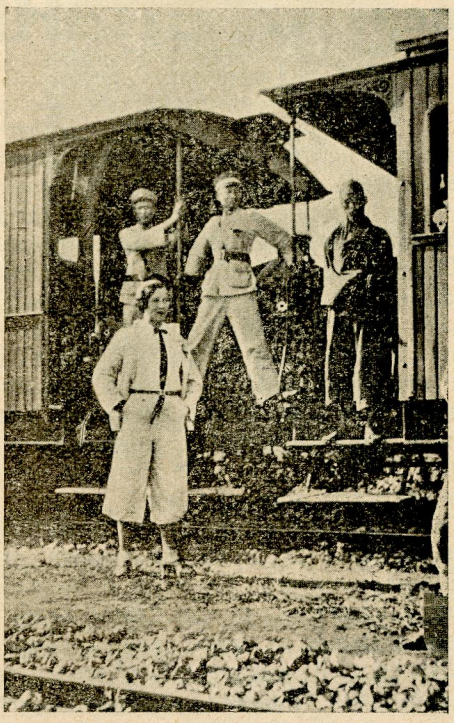
Думаю, коли навіть по якімсь часі в памяті прибл'днуть оті всі живі люди, що з ними так зручно й безпосередньо зуміла познайомити Софія Яблонська, коли погубляться навіть деякі з тих безчисленних картин, що їх авторка привела нам перед очі душі, коли навіть з часом помутніють ті соняшні, барвисті плями, що тепер веселять наші естетичні почування, то одне напевно останеться довго-довго тривале, коли вже не вічне в нашім серці: це туга за мандрівкою. Туга, яка може від колиски дрімала десь на дні нашої душі, а яку збудили „Далекі Обрії".

„Я думаю: як це не трудно, як легко покинути, відїхати, забути, наче перестрибнути рів — рів, який мені так довго видавався недоступним. Цей рів це межа між вільними мандрівниками та невільниками у ланцюгах пересудів, звичок та сентиментів, які спутують їм ноги, хоч їх руки іноді теж простягаються до свободи, просторів, світу"...

Як це не трудно, як легко покинути, відїхати, забути... чи від цих самих слів уже не закрадається у ваше серце охота — спробувати, чи це справді так „легко"? Розуміється, наша дорога, мабуть, навіть у мріях, не вестиме через Порт Саід, Джібуті, Кольомбо, Сінгапур, Юнан, Балі, повздовж цілої Австралії, через Нову Зеляндію, Тагіті, Америку...

Ці назви, щодо „Далеких Обріїв", були знайомі нам тільки з підручника географії, мабуть і надалі остануться для нас „гістьми з іншого світу". Хоч ми при допомозі своєї уяви, світлин, що їх „на кожнім кроці" зустрічаємо в книжках Яблонської, та на основі того, що авторка розповідає нам про природу і людей тих далеких країв, — можемо комбінувати собі образи, які бодай в дечім будуть нагадувати дійсне.

А оповідати Яблонська вміє, як мало хто. Орудує вміло словом, як віртуоз скрипак смиком. Кілька речень вистачає їй на те, щоб змалювати національну психіку китайців. „У них вигляд, хоч покірливий та скромний, знає далеко більше за нас. Все розуміти, нічого не заздрити, все сприймати без скарги та радощів — назагал нічого не виявляти".

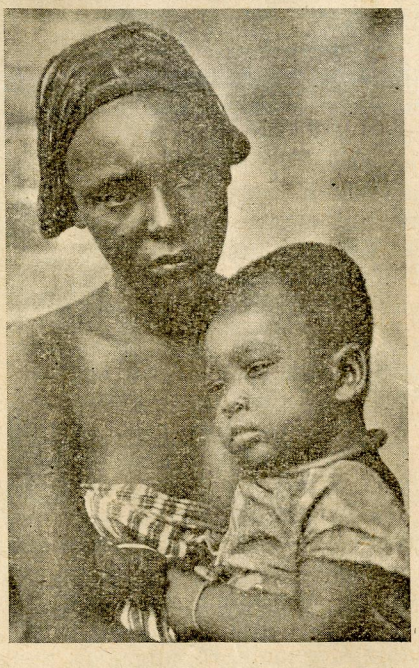
С. Яблонська їде з патрулею вояків.
Кожний поїзд в Юнан має таку охорону від нападу піратів.

Або такий високо поетичний, незвичайно пластичний опис природи: "Тоніське тріпотливе листовиння бамбусу шелестить з стогоном від дотику власних листків об листки".

Дитяча безпосередність, гумор („полювання на тигра"), фільософія, такий притаманний українській душі нахил до сентименту переплітаються з собою так, що справді хочеться поставити шановній авторці, за одним визначним критиком, запит: чому не пробує нового жанру для себе — повісти? Має всі дані для цього. Перла Бак у цьому році одержала нагороду Нобля за свої повісті з китайського життя, повісті, яких найбільша вага саме в... схопленні китайського побуту й особливій східній психольогії.

Наприкінці хочу відмітити ще одну незвичайно симпатичну риску характеру, чи творчости Софії Яблонської: в авторки, що оглянула дослівно „цілий світ", що бачила, як сама каже, речі, які, як їй здавалось, можливі тільки „у казках, або колись в обіцяному раї", — від цього не змаліла ні її любов, ні подив для.... рідних, сніжноверхих Карпат. І колись (так міркує собі ця молода, відважна до зухвалости людина) — колись, як не схочеться вже подорожувати по світі, то пристанню стане не Тагіті, не казкова Індія, а — хатина десь у Карпатах.

А дехто побоювався, що ми стратимо Яблонську через те, що чоловік її належить до французького народу. Ні, Яблонська була й останеться „міс Україна", як назвав її один східній князь. **І. В.**

Муринка з Конго з дитиною.
(Незабаром пічнемо друкувати гарний опис Конга пера п. Я. Ціховляс-Гурської).

Кожна жінка повинна закуповувати
НИТКИ до шиття
Товариства Лодзької Фабрики Ниток
і МЕЦ-а лише у своїй кооперативі.
„Центросоюз".

Олена Степанів колись і тепер.

„Прочитайте знову ту славу,
та читайте од слова до слова..."
Т. Шевченко.

Не осягнений ідеал не знає перестаріння. Не здійснена ідея знає тільки одну межу в часі: своє сповнення. Перед нами невелика книжка записаних „власних переживань і думок" Олени Степанів саме напередодні великих годій. Книжка відноситься до подій зперед двадцятьох пятьох літ, але міркування з їх приводу, настрої, що хвилювали в той час нашим громадянством, за оте чвертьсторіччя не тільки що не постарілись, але остались такі свіжі, що аж стає страшно перед ними. Мимохіть насувається мале питання: чи ж би історія так мало навчила нас?

Та— насамперед про саму Олену Степанів. Всі ми знаємо її з безчисленних дорогих стрілецьких світлин. Декотрі з них вросли нам так у память, що при самім звуці цього прізвища виринає в нашій уяві вирізок краєвиду Маківки й хорунжий Олена Степанів між стрільцями. Недавня виставка стрілецьких памяток, що обвандрувала всі щоважніші осередки нашого краю, познайомила наш ширший загал із прегарним портретом цеї жінки-вояка, кисти відомого Куриласа.

А ось її духовий автопортрет:

„Мене захопило студентське життя, університетські виклади, бігання по лекціях, приготування до гімназійної матури й музика, яку я тоді пристрасно студіювала. Я не тратила хвилини часу. Кожний день, від вчасного ранку до пізньої ночі, мав свій поділ годин, якого я точно придержувалася. Працювала я тоді повнотою моїх молодечих сил і не чула втоми. Все було для мене гарне, цікаве і варте пізнання. Прегарний був світ і життя в моїх очах, лише люди — о, ті всі вміли допекти до живого і найвзнесліші пориви обкидати болотом..."

Був це 1912 рік. На Балкані греміли гармати й у всій Европі говорилося про війну так, як тепер. Воєнні події та настрої знайшли живий відгомін і серед студенства. Воно поділилося на два засадничі табори: один був за тим, щоб творити власну мілітарну одиницю, щоб починати організувати села, посилити організаційну працю по „Просвітах" і „Соколах", а другий (і цей мав більшість за собою) табор стояв на становищі, що студент має вчитись, творити культурні цінності, а вони здобуть уже українцям державу. Тих, що мріяли про збройний виступ проти віковічного ворога України, москаля, називано глумливо „люшнівцями", мовляв, з люшнею на москаля. Був це натяк до того, що українська молодь була в той час зовсім без зброї і не обзнайомлена як слід з воєнним ремеслом. (Було порішено, що на випадок війни Австрії з Сербією українці стануть при Австрії проти москалів.)

Розбурхана воєнна хвиля не осталася без відгомону й серед жіноцтва. 14 грудня 1912 в домівці „Сокола Батька" у Львові відбулася довірочна нарада українського жіноцтва. Нарадою проводила мати Мирослава Січинського, пані Олена Січинська. Про тодішнє політичне положення референтувала пані Константина Малицька. На тій довірочній нараді ухвалено резолюції, яких провідною думкою було заохотити українське жіноцтво до активної участи в подіях, що мали настати в найближчих часах. Пані Константина Малицька згодом зредагувала відозву, що її розіслано до всіх жіночих організацій і культурних осередків. Подаємо уривок тої відозви:

„Послідні дні тривоги й непевности навчили нас, як мало ми всі приготовані до рокової хвилі, як слабими, несвідомими, нерішучими застала б вона широкі маси нашого народу. .....Народ такий, як наш, що бореться на всіх полях за право життя і розвитку, мусить бути все на чатах, бо не знає ні дня, ні години, коли столітній ворог зміриться завдати йому смертельний удар. Але цей послідній змаг може вийти нам на користь. Не кожна хмара сипле град, не кожна блискавка вбиває — є хмари, що плодоносний дощ спускають на ялові поля, є блискавки, що розсвічують темряву і прочищують атмосферу. Ми ждемо такої рокової блискавки, що вкаже нам власний шлях, до власної поведе цілі".

Здавалося б, що така палка відозва у час, де з усіх сторін пахло порохом, повинна б запалити тисячі-тисячі українського національного жіноцтва. На жаль, не можемо промовчати таких гірких слів самої Олени Степанів: „Як пригадую собі, відозва не знайшла широкого відгомону серед українського жіноцтва. Ми дижурували даремне. Ніхто не шукав вказівок, ані роботи так, що наші дижури перервалися вскорі враз з різдвяними феріями. Дня 1 січня 1913 подав комітет оголошення, що уділяє вказівки, як організувати жіноцтво на провінції, але й на цей зазив не наспіло багата запитів. Того роду праця була занова й зачужа для загалу жінок".

І ще одне таке знаменне, таке близьке до наших часів у спогадах Олени Степанів:

„Коли я нині згадую минуле, не можу забути й того, що саме тоді, як грозила нам війна, з якою вязали ми надію визволення і всі зусилля певного гурту людей були спрямовані на підготівку до воєнної акції — наше громадянство, не виключуючи академічної молоді, а були це мясниці, шаліло танцем."

Яке це знаменне для деяких з наших людей!

Олена Степанів, торкаючись питання, чому жінки, які мали той сам військовий вишкіл, що їх товариші, не виступили одноцілов часі світової війни, приходить до такого висновку:

„Тому, що під той час ми не були вповні свідомі цього, яку властиво роботу повинні робити жінки в часі світової війни, ми над тим не застановлялися, цього не обговорювали, ані не ставили собі ясного шляху — чим має бути жінка в часі війни. Фронтовиком ріжних родів зброї? Піхотинцем, кінноточиком, гарматчиком, телєфоністом, розвідчиком, сапером, піоніром, санітаром, чи сестрою-жалібницею? Чи може мати місце в запіллі в магазинах, інтендантурі, лічницях? А може вона має заняти опустілі по фронтовиках місця в цивільних урядах, фабриках? А може бути всюди відповідно до здібностей, доброї волі і охоти?

Так! Ми, не думаю тут лиш про жіночу чету, але загал жіноцтва, не уявляли собі ясно нашого завдання ані перед, ані в листопадових днях 1918 р. Ми хапали, що попало, або те, до чого навикли від віків (баняк і вареху), але де мало бути те наше місце, ми ані не доказали цього, ані не вияснили, яка праця найбільше відповідає жінці — відповідно до її знання, заняття, літ і фізичних сил.

Цю справу вияснить і розвяже з часом саме життя".

І наче б не читала оцих рядків, питаю оце тепер др. Олени Степанів-Дашкевичевої, вибравшись навмисне до неї з своїми питаннями:

— Яка ж ваша думка тепер, пані доктор, з перспективи двадцяти пяти років на участь жіноцтва в війні в характері вояків?

Ті самі бистрі, що на портреті Куриласа, очі трошечки наче б глумливо зустрічають оце моє питання.

— У всякому разі не є я за масовою участю жіноцтва в війську. Ні... рішуче я проти масової акції... Не такі це прості й самозрозумілі справи, як збоку може видаватись... Приходять все нові й непередбачені ускладнення. Зрештою не мій це тільки погляд.

— Дозвольте запитати вас: чи це може натяк на відношення товаришів-старшин до своїх товаришок-старшин? Взагалі, що ви можете сказати про ці взаємовідносини?

Др. Дашкевичева наче б призадумалась:

— Що ж, сказати правду, то відношення сільських хлопців, тобто звичайних рядовиків було куди краще, як товаришів-інтелігентів. Селянські хлопці були перш за все справедливі. Так... справедливі. Вони знали, що ми на свій старшинський ступінь заслужили й вони не робили ріжниці в своїм відношенні до нас, чи старшин-мужчин. Тоді коли в інтелігентів відігравали вже ролю амбіції і ми, жінки, зустрічались у відношенні до себе навіть з обявом браку карности.

— Які були ваші взаємовідносини з бл. п. Софією Галєчко?

— Навіть дуже товариські. Перед самою своєю трагічною смертю була вона зо мною. Я особисто тої думки, що вона не хотіла рятуватись, припадково впавши в ріку. Мала до цього чимало причин. Була поважно хора на очі, а потім... властиво не мала нікого з

Хорунжий Олена Степанівна.

своїх близьких, до кого могла б якось прилучити своє існування. Прошу взяти на увагу ту обставину, що на війні властиво ніхто з нас не жив особистим життям. Не було його взагалі. Людина почувала, жила й думала тільки, що так скажу, загально-військовими категоріями. Після війни я сама якийсь час не могла привикнути до приватного життя. Якось тяжко було определити себе. Так... а Софія Галєчко не мала де определити себе. Найближча родина її польські патріоти, з якими вона зовсім зірвала. На українку виховала її батькова сестра. Наречений її Куровець згинув. Людина та не мала, що почати з собою...

— А проте ви, пані доктор, знову повернулись до „приватного життя" і, сподіюся, не почуваєтесь зле в жіночім одязі?

Др. Дашкевичева посміхається:

— Тепер уже ні. Привикала до спідниці, але повірте, зразу приходило це мені дуже тяжко. Почувала себе зовсім неповоротно в жіночім одязі. І знаєте — якось попросту не знала, що було зробити з особистою свободою... наче б заважала вона. Довгого-довгого часу потрібно було, щоб знову „тілом і душею" повернутися до нормального стану...

Чи хотіла я ще чогось довідатись від хорунжого Олени Степанів? Можливо. Можливо, що десь підсвідомо була наставлена навіть на те, що почую якийсь барвистий опис боїв під Маківкою, може якусь пригоду, де саме героєм була хорунжий Степанів. Нічого. Чому? Чому, коли першого-кращого учасника війни тільки зачепити за язик, то нема кінця „героїчним" історіям і анекдотам? Можливо тому, що ті жінки, що вже рішились піти на війну, між ними й Олена Степанів, занадто, я сказала б, серйозно уважали це за щось священне, а про священні речі не розповідається комубудь і колибудь. Згадалось мені одне місце з книжки Олени Степанів: „Я була, мов камінь, на заказ Батька, на просьбу й сльози Матері, бо йшла сповняти свій обовязок."

ІРИНА ВІЛЬДЕ.

Кілька днів серед своїх на Буковині.

Передусім п. Ольга Кобилянська, в якої домі я гостювала. Не змінилася, а це в старших літах найкраще, чого можна собі бажати. Все однако мила з вигляду, все однако сердечна, уважна й безконечно добра. Цікаво випитує про новини, громадські, літературні, про всіх знайомих. Внуки її по братаниці виросли. Старший Ігор батька доганяє, а який він поважний, любить книжку, науку. Малому Степанкові, пестунчикові бабусиному, обстригли кучерики, купили наплечник, виправили до школи.

А що ж зо збігцями з Карпатської України? — спитаєте.

Тепер їх уже майже нема. Хіба десь хтось пересунеться в переїзді. А було багато і то без гроша, без всякого запасу одежі, часто хворі, голодні, ранені. Румунський уряд показався тут людяний, дав захист у найтрагічніших хвилинах. Українці поспішили з негайною допомогою в грошах, харчах, ліках. Знайшлися українські громадяни, інституції, що власними фондами заініціювали першу допомогу. Тепер громадянство сплачує ці зобовязання. Утворено комітет допомоги К. У. Збіркою фондів за дозволом румунської влади займається товариство „Жіноча Громада" в Чернівцях. Розіслано по краю 15 лист, затверджених владою. Виділ „Жіночої Громади", зараз по катастрофі, проголосив був одномісячну загально-національну жалобу, закликав громадянство здержатися від усяких, як товариських, так і родинних забав, від уживання алькоголю, а заощаджений тим гріш зложити на допомогу втікачам з К. У.

На всіх ділянках культурно-освітніх, громадських — без змін. Одиноко жіночі товариства проявляють деяку діяльність. „Жіноча Громада", під головуванням енергійної пані Гордійчукової, робить все, що в даних обставинах можливе. Уладжено кілька цікавих відчитів. Якраз у часі нашої короткої гостини (в тому ж часі, крім мене, була в Чернівцях ред. „Нової Хати" п. Л. Бурачинська) відбувся заходом „Ж. Г.", при численній участи громадянства, авторський вечір буковинської письменниці п. Клявдії Бобикевич (внучки поета Миколи Устіяновича). Авторка прочитала свою новелю „Suprema lex" („Найвищий закон"). Тема новелі: трагічна подія в українській родині, спричинена подружжям одного з її членів з жидівкою.

Під цю пору „Жіноча Громада" готується до відсвяткування „Дня Матері". Режисерка п. Одарка Князька й підготовляє на цей день новину: драму молодого буковинського автора А. Довганюка п. н. „Казка старого рибалки".

Трохи руху помітно теж у спортових товариствах, та в театральних кругах.

Окрему тиху, скромну, але безперервну працю веде друге жіноче товариство — „Мироносиці", що гуртується коло гр.-кат. церкви. Довголітньою заслуженою головою його є п. Олена Сірецька. „Мироносиці" опікуються сиротами, допомагають бідній молоді, працюють для добра й прикраси церкви. Уладжують спільні просфори, свячене, щомісячні сходини членок і т. д. Товариство уфундувало й дало вмурувати в церкві пропамятну таблицю в честь основника „Мироносиць" бл. п. о. К. Костецького.

Ольга Кобилянська.

В часі мойого побуту в Чернівцях це діяльне товариство відбувало свої річні загальні збори. Як почесний член „Мироносиць", взяла я в них участь і мала нагоду почути зо звіту п. Голови про всю теперішню діяльність товариства. Дуже було б побажане, щоб черновецький провід „Мироносиць" доложив старань, щоб при всіх гр.-кат. церквах на Буковині потворилися такі самі організації, а черновецьке т-во дало їм всім належний провід. Церква все була й все буде нашою найбільшою остоєю й коло неї повинні гуртуватися вірні її дочки, як міста, так і села. Дуже приємно було почути, що пані міщанки й реміснички черновецькі обіцяли заохотити своїх знайомих гр.-католичок до масового вступлення в члени тов. „Мироносиці". Слід додати, що заходом „Мироносиць" видано у 1938 р. переклад Шіллєра „Пісні про дзвони", пера п. Ольги Павлюх-Гузаревої.

Так от, як бачимо, найбільше життя й праці, в яких би не було обставинах, проявляє таки наше організоване жіноцтво.

Гостину свою на Буковині закінчили ми милим, симпатичним вечором, що його уладила „Жіноча Громада" з нагоди нашої гостини в домі пані Ольги Кобилянської. Кілька годин зійшло неспостережено при чаю на милій гутірці. Треба признати, що пані буковинки вміють справи так повести, що жалко з ними розставатися, тягне при першій нагоді повернутися до них.

О. КИСІЛЕВСЬКА.

Др. Н. СІНГАЛЕВИЧ-МАЗЕПА.

Наші поживні рослини, як лік.

Деякі наші поживні рослини мають лічничі властивості. Народня медицина давно дійшла до цього практикою і багато рослин вживала для лікування хорих. Сучасна медицина перевірила старі ліки науковими методами й багато з них підтверджено хемічними аналізами, дослідами на звірятах і спостереженнями при лікуванні хорих на клініках. Знайдено тепер також і багацько дечого нового. В теперішні часи з багатьох поживних рослин виділюють лічничі складники, як чисті препарати і вживають їх, як лік, при ріжних захоруваннях. Згадаю тут про деякі з цих поживних рослин з лічничими властивостями.

Наше зерно ріжного роду має в своїй оболоні протиневритичну вітаміну В І, яку вживають, як лік, при ріжних захоруваннях. Ліпше споживати муку з цілого зерна, а не з середини зерна, бо з грисом відходить і ця вітаміна, а без неї може зявитися захорування нервів.

З вівса готують ліки проти цукрової хороби, бо він має в собі учинний складник проти неї. Вівсяна каша також надається для лікування цієї хороби, а з вівсяної муки печуть хліб для хорих на неї.

Жито має в своїм зародку цей самий учинний складник і з жита також готуються ліки проти цукрової хороби.

Солод (скільчене зерно) з пшениці має в собі дуже багато вітамін і вживається, як лік, при хоробі пелягрі. Є це тяжка хронічна хороба, що тягнеться довгі роки і, нелічена, кінчається божевіллям і смертю. Зустрічається вона в місцевостях, де населення харчується переважно кукурудзою, бо в кукурудзі немає вітамін П. П. У нас ця хороба трапляється рідко, але в сусідній Румунії є її багато: в 1933 році вмерло там на цю слабість 2800 душ.

Багато нашої городовини вживається також, як лік.

На першому місці треба згадати моркву, що була дуже улюблена ще в старій індійській культурі. Вона має в собі багацько каротену, який в людськім організмі перетворюється в вітаміну А, а ця сприяє ростові, а тому конче потрібна дітям. Чеські лікарі радять у шкільних читанках наводити речення про моркву, напр.: „від сирої моркви червоніє личко", для того, щоб ще змалку знайомити дітей з користю від моркви. Корисна морква також і для дорослих: в жіночих яєчниках у „жовтих тільцях" барва має такий самий хемічний склад, як каротен моркви. Крім того морква добре помагає людям, які терплять на запори. Сік з сирої моркви учинкує добре проти глистів, особливо у дітей. З моркви виробляється багато ліків, що їх вживають при браку вітамінів і при недокрівлю.

Капуста звичайна і цвітна капуста багаті на вітаміни, особливо вітаміну С протискорбутичну і на мінеральні солі.

Помідори мають у собі вітаміни А, В, С, і багато вітаміни П. П., що попереджує і лікує слабість пелягру. Помідори мають у собі також багато сполучень заліза і вапна, тому дуже корисні для дітей рахітичних і недокровних. Вітаміна А міститься в червоній барві помідорів, а тому корисні головно достиглі помідори. З помідорів, додаючи до них витяжку з моркви, готують ліки для виздоровленців і недокровних.

Петрушки вживали в старі часи проти сечових каменів. Є це сильний сечогонний лік, але подражнює нирки.

Фасолева лушпина має в собі лік проти цукрової хороби. Відвар з неї, вживаний замість чаю, чи кави, при цій хоробі добре помагає.

Хрін збільшує виділення сечі й зліпшує травлення.

Цибулі вживали в старовину проти страшної заразливої хороби чуми. З того часу залишилась у людей віра, що цибуля перешкоджає заразі. Цибулею лікували астму, а за світової війни робили спроби і з добрим успіхом лікували нею грипу. При початкових катарах легенів радять вживати соку з цибулі, змішаного з цукром. Печена чи розімнята в гарячій воді цибуля прикладається до пухлятини та наривів (чиряків) і прискорює набирання гною. Цибулі вживають також проти глистів, при катарах шлунка й проносах заразного характеру. Є й аптечні ліки, приготовлені з цибулі. Вона має в собі органічні сполучення фосфору й багато вітаміни С (протискорбутичної, що є ліком від кровотечі). В новіших часах пишуть паризькі дослідники пістряка, що в краях, де їдять багацько цибулі (Сербія, Болгарія, Кавказ), пістряка є менше, ніж деінде.

Часник був здавна дуже улюблений і вживався при жовчових каменях, гарячці і для усунення мозолів. Старі римляни давали їсти часник воякам, щоб додати їм відваги й мужности. Часник має властивості протистояти ріжним отруям в організмі, напр. токсінам, що їх виділяють бактерії при кишкових катарах, червінці і навіть холєрі. Часник вживається з добрим успіхом від глистів. З часнику виробляють багато ліків, що продаються в аптиці.

Наші овочі мають також лічничі властивості. Сушені сливки добре помагають при запорах. Яблука печені чи варені помагають при хронічних проносах і навіть при червінці. Чай з яблучних шкірок пють в деяких краях при цукровій хоробі. Ягоди афин (боровиці, черниці) як свіжі, так і сушені здержують проноси. Чай з сушеного листя боровиць пють при цукровій хоробі.

Можна ще багато дечого згадати, та розміри журнальної статті цього не дозволяють.

ЖІНКА в ХАТІ й У ТОВАРИСТВІ.

Що носять.

На вулицю тепер модні спіднички короткі, що сягають ледве поза коліна. Вони можуть бути „рісовані", складані, плісовані, кльошові (дзвонові), з уставленими плісованими вкладками. До спідничок добирається модні блюзочки, часто з малими баскінами (полами), гладкі, кратковані, коронкові, або прості камізелькові. Як блюзки, так і сукні зчаста сягають аж попід шию; закінчуються малим комірчиком, кокардкою. Кокардки взагалі в моді. Їх вяжемо під шиєю, на рамені; носимо пояски, завязані в кокарду, закінчують ними рукавички і т. д. Навіть кокардами звязують волосся.

Блюзки, станики прикрашують закладочками, мережками, коронковими карчками.

Модні теж білі прикраси: комірці, жаботи, білі камізельки і т. д. Буває й таке, що бачимо, як із-під короткої чорної спідниці „кукає" біла коронкова фальбанка гальки. Такою самою коронкою обшивається тоді викрій станичка й напівдовгі рукавці.

Модні костюми: клясичні англійські, а також жакетик, спідничка, до того блюзочка. Жакет може бути відмінної барви, але такої, щоб гармонізувала з цілістю костюму. Модні кратки. Отже може бути, наприклад, жакетик у блакитно-бронзову кратку на сірому тлі, тоді можемо зробити спідничку сіру, або бронзову, чи навіть блакитну, все в тих кольорах, що кратка, або навпаки.

Розуміється, що на кратки, чи то в жакеті, чи в спідничці (що дуже модне), може собі дозволити тільки стрункa людина. Повніші зодягаються в матерії гладкі, або в матерії з дрібними повздовжними пасочками.

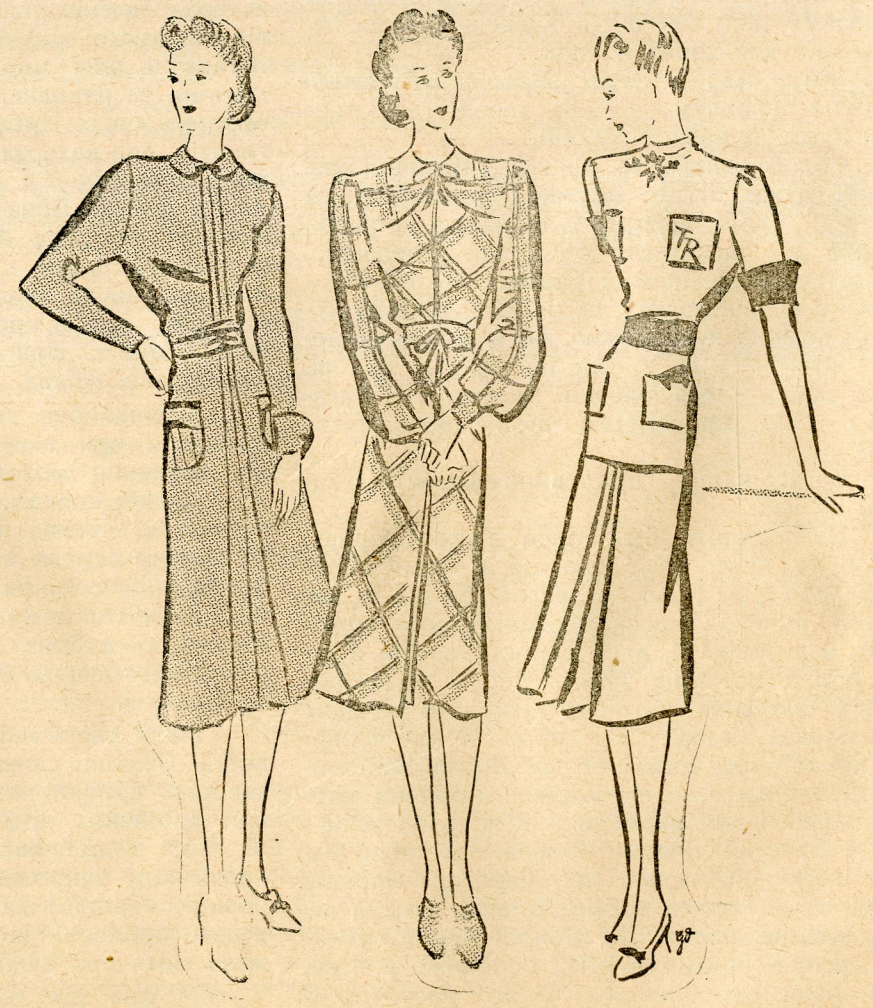
Крім жакетів, носять також і болєрка, камізельки, мантильки — й розуміється плащі, переважно вільні, довгі й коротші.

Як костюм стає інший, коли візьмемо інакшу блюзку чи спідничку, — так і скромну виходову сукню можна змінити на візитову, коли додамо до неї кокардку, жабот; а вузький пояс замінимо ширшим із переду, гаптованим, чи закінченим шарфою.

Модні кольори такі: чорні, білі, ріжні відтіні синього, сіро-блакитні, гранатово-зеленаві, бежові та ін., що кому до лиця. Дуже модні вишивки, полотна, самоділи.

Окрему моду (скромнішу, як для старших) примінюється для дівчаток коло 17 років. Не смімо їх одягати, як дорослих. Відповідають їм фасони англійські, спіднички багато плісовані. Можуть бути й морщені, серпентинові суконочки. До костюмів скромні блюзочки з полотна чи сирого шовку сорочкового крою. При тім скромна вишивка, або білий комірець. Улюблені дівочі взірці, це кратки. Спідничка в кратки, гладкий кабатик, або навпаки — кабатик у кратки, спідничка гладка..

Мішають ріжні барви, але не яскраві, а пастелеві, ніжні. Рукавиці, торбочка, черевики, капелюх у барвах повинні з собою гармонізувати.

Зразки дитячих одягів на літо.

Підготова на випадок війни.

Спокій чи війна? Як довго спокій, як заскоро війна? Ніхто на це не в силі сьогодні відповісти. Але так, як всі держави мобілізуються, стають у поготівлі з готовим крісом у руках, так само мобілізується, вишколюється, підготовляється на всякий випадок і запілля.

Насамперед жіноцтво. Підготова ця двоякого роду. По-перше, — підготова, як радити собі й іншим у наглих випадках: скаліченя, потовчення, затроєння газами, в часі епідемій і т. д. Таку науку теоретично й практично повинні перейти якнайширші маси жіноцтва, як у місті, так і на селі. (Без огляду на літо, треба й нам цеї справи не легковажити).

Подруге — підготова жіноцтва до сповнювання суспільних обовязків, опіки над населенням, поборювання паніки, організування взаємної допомоги господарської, заступленя мужчин у праці організаційній, господарській та фаховій на всіх ділянках.

Звертається теж велику увагу на вишкіл господинь, як обходитися ощадно й доцільно з опалом, одягами, господарськими продуктами і т. д. Власне про це останнє хочемо дещо сказати.

Як же має виглядати ця воєнна господарська підготова? Радила над цим у Баршаві організація „Пань дому", спеціяліст від споживчих справ др. Ал. Щигєл виголосив при цьому цікавий відчит, з якого подаємо оці головні думки.

1) Передусім кожне господарство повинно бути запровіянтоване на всякий випадок на кілька тижнів, а то й на кілька місяців.

2) Всі споживчі артикули мусять бути старанно опаковані, забезпечені перед впливами газів.

3) Все це треба вимінювати, себто зуживати для щоденної потреби, але рівночасно заступати зужите тим самим новим. Утримувати все старанно; провіряти, чи все в доброму стані, пересипати, пересушувати, мати відповідні сухі, провівні сховки і т. д.

Треба знати, що трійливі гази шкодять не тільки людям, звірятам, але й рослинам, споживчим продуктам і т. д. Без старанного переховання запасів поживи, без якнайстаранішого очищення городовини, нічого не було б можна ужити до їди, бо наслідки цього були б дуже грізні.

В часі небезпеки налетів треба громадити більші запаси води, забезпечені від впливу газів, власне для старанного миття городовини й інших продуктів, що зіткнулися з газами. Найкраще забезпечені є консерви в пушках, товщі в герметичних слоях, пляшках, з шкляними щільно допасованими затичками. Тому того роду запаси повинні бути в кожному господарстві.

В разі небезпеки добре опаковані запаси поживи обкладається верствою соломи, грубою на 15 цм. і прикривається брезентом (непромокальним полотном). Вудженину якнайщільніше обвивається цельофаном (прозора непромокальна матерія) й обвязується добре. Муку, сіль переховувати в забезпечених місцях, овинути в восковане полотно, по нім солома на 10 цм. й ще раз полотно непромокальне. Тісто, готове печиво завинути грубим папером, або цератою, чи густим підвоскованим полотном, на це солома грубости 15 цм., зверху брезент. Продукти, переховувані вільно, можна прикрити смоляною папою, або імпрегнованою плахтою, а береги її грубо присипати землею.

Що з того всього виходить? Що крім конечних запасів харчевих, що вистачали б на довший час, треба мати приготовані теж запаси тих усіх середників, якими прийдеться їх в разі небезпеки охоронити від затроєння газами.

Може дехто скаже: нащо громадити запаси, держава повинна про виживу населення сама подбати. На це відповідь: можуть бути труднощі в транспортах, штрайки, реквізиції і т. д. Тому як в інтересі громадян,

так і держави є постаратися про забезпечення себе харчами на довший час.

Ці справи треба нам взяти на увагу — не тільки кожна господиня зокрема, але й проводи жіночих організацій. Не легковажити цих усіх справ, але й не викликувати паніки. Громадження запасів робити не нагло, щоб не викликати дорожнечі.

Перші запаси на зиму.

Мармеляда ребарбарова. Треба: півтора кіля гарного вичищеного ребарбару, пів кг. фіг, 20 дк. (шклянка) цукру. Ребарбар сполоскати, покраяти на дрібні кусні. Фіги сполоскати, змолоти на машинці. Все розварити без води, додати цукор і смажити, мішаючи, аж згусне. Наприкінці додати розпущену в дрібці води бензоесову пастильку, вимішати добре й тепле накладати в чистенькі горнятка чи слоїки. Уважати, щоб не було „дір". Другої днини наложити на верх кружечок бібули, намочений у чистому спирті чи румі, й завязати чистим воскованим папером.

Мармеляда ребарбарово-помаранчева. Очищений ребарбар посікти дрібно й варити без води й без цукру, аж згусне (мішати!). На 1 кг. ребарбару, зварити 4 цілі помаранчі, відливаючи кілька разів воду. Мякі помаранчі вийняти з води, розтяти на половину, витиснути окремо юшку, зернятка усунути, решту змолоти на машинці, дати до ринки, до ребарбару, долляти відтиснену юшку, підварити все разом; вкінці дати 1-1½ кг. цукру й смажити, мішаючи до відповідної густоти (має спадати з ложки, а не лляться). Тепле зложити в горнятка. Для певности можна додати 1-2 бензоесові пастильки.

СЕЛО ХОЧЕ ВЧИТИСЯ.

Коломийська філіяльна Секція Господинь вирішила зробити триденний повітовий курс вишколу проводу секцій. Постановлено получити це з деякими практичними викладами про рятівництво в наглих випадках, при затруєнні газами і т. п. Курс проголошено на посвяткові дні. Але по довшій слоті, якраз по святах випогодилося. По городах, полях зароїлося від народу. Здавалсся, годі й думати, щоб господині в такий гарячий час схотіли на цілих три дні відірватися від господарства, від дому. Але сталася несподіванка. 35 виділових із кільканадцятьох сіл зявилися докладно на заповіджену годину. 12 з найдальших сіл замешкали в місті, решта приходила ранком і надвечір верталася додому, роблячи 5—6, а то й кільканадцять кільометрів денно. І варто було бачити, як сиділи при столах побіч себе вже старші господині в окулярах на носі, молодички, що полишали вдома малих дітей, і молоді дівчата. Варто було милуватися, з якою пильністю вони вислухане записували; при науці рятівництва в наглих випадках запопадливо бандажували руки, ноги, голови, робили штучне віддихання і т. ін.

Обідньої перерви зріклися, кожний відпочинок скорочували, жадібно ловили кожну поуку, кожне слово. Подив збуджували ці селянки!

Признання й подив належиться й їх чоловікам. Таж на 35 учасниць курсу тільки четвертина була дівчат. Решта — дружини, господині, матері. Ще кілька літ тому годі було б і уявити собі, щоб чоловіки на таку річ погодилися..

В найближчому часі почнеться щонедільний вишкіл виділових кружків „Союзу Українок" у філії „С. У." й на ці виклади з радістю поспішить сільське жіноцтво.

Чи цей факт не промовляє до вас, пані, що стоїте оподалік громадсько-організаційної роботи? Чи не бере вас охота поїхати між наше жіноцтво на село (вони радо й коні вишлють!) Чи не збирає охота заглянути до читальні, кружка, секції, кооперативи, прийти хоч би на анкету, сходини, курси, якщо вони відбуваються таки в місці? Може тоді, запізнавшися ближче із тою всею роботою, легше знайшли б ту скромну ділянку, що в ній змістилася б і ваша праця... Чи не чуєте докорів сумління за байдужість, тримаючись засади — моя хата з краю?

Сьогодні такий важливий подіями, такий пильний, гарячий час... Село вас жде. Годі довше гаяти час. Організації наші, що даремно вас сподіваються, гаснуть на наших очах, як метеори. Чи тоді, коли вже дорога до них замкнеться, не докорятиме вам ваше сумління? Чи не жаль вам, що не кинули там тої живої іскорки знання, щоб могла вона далі сама розжеврітись у могутнє вогнище? Може скажете, що не вмієте? Не знаєте, чим можете помогти? — Вчіться! Ось селянки теж не вміли, доля їм дала освіту меншу, ніж вам, але вони хотіли й навчилися. У цім саме тайна: треба хотіти.

Не забувайте: село хоче вчитися! Село, як і місто, жде вашої праці!

При свяченому.

Філія „Союзу Українок" у Коломиї перший раз уладила в неділю 30 квітня свячене не тільки для своїх міських членок, але й для відпоручниць сільських кружків. Це була перша імпреза того роду й треба признати — незвичайно вдатна й мила.

Саля Народнього Дому гарно прибрана. При довгих біло накритих, квітами умаєних столах заставлених всякими добірними „снідами", засіло понад 200 членок „С. У." й делєгатів найважніших українських установ. Інтелігенція сільська й міська (старші й молоді), представниці міщанок, робітниць, і багато чільних, діяльних членок сільських

кружків. Деякі з них цілими гуртками прийшли пішки з сіл, віддалених кільканадцять кільометрів (Баня березівська й інші.)

Божі дари поблагословив отець пралат Русин. Опісля теплими щирими словами привітала присутніх голова філії пані О. Коссакова. Далі слідували переплітані хоровими співами промови — вітання: отця пароха пралата, делєгатки „Сільського Господаря" й Секції Господинь (до-речі: Коломийщина може бути приміром, як прекрасно можна погодити працю „С. У." й „С. Господаря" на нашому селі!), представника „Просвіти", „Рідної Школи". Дуже гарне враження зробила палка промова воскресинецької селянки пані Гулейчук. Коротка промова другої селянки була заохотою жіноцтва до вступлення в члени „Просвіти".

Гурток членок кружка „С. У." з Бані березівської відспівав нову сьогорічну гагілку таку зворушливу, що не було ні одної людини, яка б при цьому не заплакала... Талановита сільська авторка цеї гагілки була теж між нами...

Святочні сходини закінчила щирою промовою голсва організаційної секції філії „С. У." п. Марійка Вонсулівна.

Всі розходились додому не тільки з повним вдоволенням, але й щирою вдячністю для виділу філії „С. У." за ті незвичайно милі хвилини, які провели їх всі приявні, при спільному столі при свяченому. **О. К.**

Поміч еміграції збігцям з Карпатської України.

Після знаних героїчно-трагічних подій на Карпатській Україні багато збігців із неї опинилося без засобів до життя у Празі. Там зразу утворено допоміговий Комітет з представників усіх українських емігрантських організацій і б. членів філії Національної Ради К. У., як др. Шандер, Романець, а від еміграції інж. Кейман, п. п. А. Макаренко, З. Маринда, З. Мірна, М. Скидан, В. Тимкевич. Комітет зайнявся опікою над збігцями по двірцях залізничих, вишуканням їм квартир, видаванням квитків на обіди в їдальні Укр. Жіночого Союзу і т. п. Видано теж відозву про складання пожертв до громадянства, як у краю, так і в Америці, Канаді. Комітет порозумівся з Чеським Черв. Хрестом і той погодився давати збігцям безплатні нічліги.

Повідомлено теж громадянство про 5 тижневу загальну жалобу. Для прилюдного виявлення її пропоновано носити жалібний пасок на лівій руці. Збори пожертв переводиться в їдальні Укр. Ж. Союзу та в канцелярії б. філії Укр. Центральної Ради К. У. Крім цього є ще другий комітет з такою адресою: Ukrainskej Kontaktnej Komitet Praha II Karlovo Nameste 9.

Всесвітній „Союз Українок" у справі збігців з К. У.

Президія Всесвітнього „Союзу Українок" у Празі видала в квітні заклик до жіноцтва цілого світу в справі трагічних подій, що в березні відігралися на Карпатській Україні. У відозві взивається жіноцтво заговорити в своїй пресі про геройську оборону своєї самостійности Карпатською Україною, робити інтерпеляції в парляментах, підтримати Карп. Україну як морально, так і матеріяльно.

Порядок страв на тиждень.

Понеділок. Обід: Зупа картопляна з грибками і не заварюваною сметаною. Телятина начинювана, картопля, салата зо сметаною і яйцями, дриглець „Ароза". **Вечеря:** Каша або кулеша з квасним молоком.

Вівторок. Обід: Росіл з локшиною, мясо з кроповою підливою, крухий пляцок з ребарбаром. **Вечеря:** Сир з сметаною й зрізованцем (тримбулькою), разовий хліб, молоко або чай.

Середа. Обід: Борщ з додатком сирого меленого щавлю з фасолькою, картоплі випечені з яйцями й грибками. Шпараги з маслом. **Вечеря:** Вареники з сиром.

Четвер. Обід: Зупа ребарбарова, з клюсочками. Баранина з салаткою з картопель і сирої капусти. Тісточка з сира. **Вечеря:** Яйця на сметані, присмажені картоплі, чай.

Пятниця. Обід: Зупа фасолева з грінками, шпінат з яйцями, картоплі. Ліниві пиріжки з сира, сметана. **Вечеря:** Молоко з лляним тістом.

Субота. Обід: Зупа помідорова (з консерви); телячі січеники, піре картопляне, салатка вітамінова. Кисіль з ребарбару. **Вечеря:** Лазанки випечені з сиром.

Неділя. Обід: Зупа щавлева з рижом (смак з городовини і костей зварити в суботу увечері, а в неділю пригріти, дати мелений щавель, сметану). Теляча печеня з грибковою підливою (телятину обпекти в суботу, в неділю підробити добру грибкову підливу з сметаною, дати до неї покраяну вже холодну печеню, пригріти добре й подати); до печені клюсочки чи макаран. Компот з ребарбару. **Вечеря:** останки холодного мяса, сир, масло, редьківця, разовий хліб, чай.

Приписи.

Редьківця душена. Молоду здорову редьківцю обібрати з верхньої лушпинки, посолити, залляти шклянкою води, чи росолу, додати грудочку масла й душити. Коли редьківця змякне й сік висмажиться, посипати трошки цукром і обрумянити, потім попорошити мукою, підсмажити, підляти кількома ложками росолу, чи юшкою з городовини, ще трохи підсмажити й подавати. Смаком нагадує каляpепку, але ніжніша від неї. Подібно можна приладити й молоду моркву.

Салатка з редьківці. Редьківцю пошаткувати тонко. Вибрати теж гарні зелені листочки редьківці, дрібно покраяти. Все легко посолити, залляти сметаною з цитриновим соком, або оцтом і додати трошки цукру. Добре вимішати й подавати до мяса чи картоплі.

Шпінат зо сметаною. Вибрати, сполоскати листки шпінату, видушити й кинути до киплячої посоленої води. Поварити, не прикриваючи, 5 хвилин. Зцідити, перелляти зимною водою. Як остигне, посікти надрібно, або змолоти. Підсмажити ложку масла з ложкою муки, розвести сметаною чи молоком і дати до того шпінатову масу; посолити, як треба, да-

СЛОВО ДО НАШИХ ДОБРИХ ПРИЯТЕЛЬОК.

І знову приходиться два числа „Ж. Долі" зливати в одно. Вибачте нам це, шановні читачки. Коли б сповнили усі свій обовязок і точно вислали свою дійсну передплату; колиб наші боржниці не легковажили собі свойого „малого" довжку, що в загальній сумі складає грубі тисячі, й негайно його вирівняли; коли б наші щирі прихильниці не розпозичали газет всім приятелькам, а сказали їм: „Подобається тобі цей часопис, передплати його собі сама!" — то ми не потребували б стягати по два числа разом, щоб якось перетривати критичний час.

Крім наведених вище причин, є ще одна, незалежна від нас: день-у-день вертаються в редакцію цілі купи часописів з дописко̀ю: „товариство не існує", „організація розвязана", „льокаль опечатаний" і т. д.

Що це значить, всі ми знаємо. Але для редакції, крім цього, це означує руїну. Це ж тратимо передплатників, що не тільки не продовжують уже своїх передплат, не поширюють часопису, але не вирівнюють і залеглих зобовязань. Багато передплатниць чи кольпортерів, що гуртово одержують наші часописи, також не вивязуються добре із справи заплати. (До речі: наші ш. передплатниці й прихильниці в тих місцевостях, де порозвязувані товариства, повинні б подумати про поширення індивідуальних передплат, щоб жіноцтво не залишалося без свойого друкованого слова).

В нормальних умовинах редакція рятується кредитом, векслями. Під цю пору й про це важко. Позичити годі, боргувати ніхто не хоче.

Шановні читачки, довголітні наші прихильниці! Задумайтесь над цим... Якщо вважаєте, що в цих часах, коли розвязано багато організацій, тільки часопис є лучником одних із одними, тільки часопис підтримує на дусі, подає вістки з широкого світа, дає напрямні для господарської, товариської, громадянської праці — то мусите зробити все, що тільки в ваших силах, щоб помогти йому перетривати тривожний час.

Задивлені в грандіозні події, захоплені жадобою сензацій, ми надто легко переходимо попри справи „малі" — культурні, економічні, господарські. Там зліквідована кооператива, там розвязаний кружок, там перестав існувати часопис — що нам „до того, коли назрівають „такі" події. Дорогі читачки, — кожна найменша втрата — культурна чи господарська — ослаблює наш народній організм, робить його менш відпорним власне в обличчі тих великих подій. А цього не сміє бути — ми повинні бути обєднані, сильні, свідомі.

ти трошки цукру, підсмажити все разом до відповідної густоти. Вибрати на полумисок, полляти маслом, або солонинкою, обложити яйцями, чи омлетом. Хто любить, дає часнику.

Теляча печеня з грибковою підливою. Взяти добрий кусень телятини, обпекти з усіх боків і, підлявши водою, спекти на мяко. Зробити грибкову підливу на сметані. Холодну печеню покраяти на платки, дати до грибової підливи, добре розігріти й подавати з клюсочками, картоплею й салатою.

Накипляк (будень) із булки. 5—6 вчорашніх булок покраяти в кістки й намочити молоком так, щоб тільки набрали молока, а не розмокли від нього. 4 жовтки розтерти з ложкою смальцю, або масла, аж побіліють. З двох білків вбити піну. Близько 20—25 дк. останків печені, або мяса росолового змолоти, підсмажити на маслі з цибулькою. Коли нема мяса, даємо товсту шинку, або вудженину. Далі вимішуємо все разом. Масу вкладаємо в серветку, обсипану мукою, добре завязуємо, але не тісно, бо наросте. Варити в окропі три чверти години. (Записано від п. Г. Панчук в Чернівцях).

Пляцок або тісточка на шкварках з ребарбаровою мармелядою. Треба: 14 дк. шкварків, дрібно змелених на машинці, 10 і пів дк. (пів шклянки) цукру, 7 дк. мелених оріхів, 35 дк. муки, табличка тертої шоколяди, цитринова шкірка, на кінчик ножа товчених гвоздиків, 1 мале яйце або великий жовток. Замісити з того тісто, дати постояти 1 годину, опісля розтачати тонко, складати в коверту, тричі тачати, як фрацузьке тісто. Вкінці розтачати тонко на пів пальця, викроювати тісточка або зробити два пляцки, помастити білком, не замащуючи країв, посипати цукром і січеними оріхами. Пекти на легко румяний колір. Готовий пляцок переложити, а тісточка лучити по два, ребарбаровою мармелядою.

До всього домішуймо сировини. До кожної зупи додаємо січеної зеленинки, зрізованцю, петрушки. До зупи помідорової, борщу, щавникової додамо до гарячої зупи пригорщу змелених сирих листків щавнику (кваску), вимішавши їх із свіжою квасною сметаною. Не заварюючи зараз подавати. Довге тримання при огні теж нищить вітаміни. Хто не любить, щоб листків було багато, можна зупу на тарілку процідити крізь рідке сито. Додаток вареного на твердо й посіченого яйця збільшує поживність, зліпшує смак зупи.

Якщо вважаєте, що „Жіноча Доля" сповняє важну народню роботу, то спільними силами мусите помогти вашій довголітній приятельці затримати свою позицію. Як помогти? Тільки сповненням малого обовязку супроти неї. За нами нема ані партії, ані організації із допомоговими фондами — тільки в ваших руках, дорогі читачки, лежить доля часопису. Задумайтесь над цим.

Наша анкета. (Докінчення зо ст. 5).

Сумно й радісно, та чомусь більше радісно, як сумно, — так радісно, що аж дух груди розпирає. Пташкою злетіти б угору та плакати б і тішитись, тішитись без границь, без міри, бо людиною не змога.

Пані редакторко, прошу не гніватися, що я так широко розписалася — чомусь маю таке бажання вилляти зо свого серця ввесь тягар на цей папір, а до вас, шановна пані, маю велику пошану.

Поздоровляю сердечно —

ІРИНА КОВАЛЬ.

(„До цього милого листа була долучена світлина любої чвірки: Нусі, Левчика, Надійки й Галюсі з їх молодою матусею).

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ Й У НАС.

Автентична вістка від збігців з Карпатської України.

Від молодого старшини січового війська К. У. п. Бурі-Воскресенського дістали ми кілька вісток і опис подій, що попередили його еміграцію з Кар. України. Перша вістка була з Румунії з румунсько-югославянської границі з міста Джемболі. Автор описує, як з Рахова він опинився в румунському Бичкові, а опісля в Сигеті, куди дістався легко ранений враз із полковником Гнатом Стефановим та його родиною й багато іншими збігцями. В Бичкові нещасні збігці, що втекли в тім, в чім стояли, бачили, як по карпато-українській стороні розгривалися жахливі сцени катування безборонного народу; чули крики жінок, стріли і т. д. Не витримав цього командант Волощук — поповнив самогубство. З Бичкова переїхали до Сигету. Там прийшла на світ донечка полков. Стефанова Віра. Збігцями дуже щиро заопікувалися українці, що живуть у Румунії та на Буковині. Румунська влада також ставилася до збігців людяно й прихильно. По кількох днях переїхали збігці (крім родини полковника Стефанова) до м. Джемболі, на югославянському кордоні, а ще за 10 днів, полагодивши формальності, переїхали до Югославії. Там у великому селі Керестурі прийняли їх дуже сердечно українці, що їхні предки ще 200 років тому поселилися в цій околиці. Тут мають свої товариства, видають дві газети — одна „Рідне Слово" українською літературною мовою, а „Рускі Новини" місцевим українським говором. Керестур є місцем уродження Епископа К. У. Нярадія та от. др. Г. Костельника.

По 8 днях по полагодженні ріжних формальностей виїхав цілий транспорт через Відень (знову затримка кілька днів) вглиб Німеччини. В Німеччині порозміщувано українських збігців більшими групами в ріжних місцевостях у таборах праці. У Бургу 15 км. від Берліну, звідки дістали ми вісті від цього ж нашого кореспондента, є наших збігців самих мужчин коло 150. Почувають себе там добре.

Українські справи.

Газети подають вістку, що президент др. А. Волошин був кілька днів у Відні в переїзді з Берліна до Братислави на Словаччині. З цієї причини кружляють ріжні поголоски щодо готовости мадярського уряду переговорювати з през. Волошином. Одначе як справа є дійсно, досі не знати. Мадяри це заперечують. Є вістки, наче б то підчас останніх розмов мадярських політиків з німецькими в Берліні, була мова про автономію Карпатської України, що її мала б жадати Німеччина.

Українці в Америці зорганізували з початком березня ц. р. „Українське Бюро". Завданням його є вияснювання американцям української справи та праця над зєднанням Америки для нашого народу.

Українські організації у Франції, почали видавати у французькій мові „Бюлетень інформаційний" для всестороннього інформування французів про українське життя.

Присуд у бережанському процесі. У бережанах впродовж 3 тижнів відбувався процес 28 молодих українців з Бобреччини й Ходорівщини, обвинувачених у приналежності до О. У. Н. та в нелєгальнім переході на Карпатську Україну. Засуджено 16 осіб від 8 до 2 літ вязниці за приналежність до О.У.Н., а двох обвинувачених по 1 рокові вязниці за перехід на Карпатську Україну. Решту звільнено.

Розвязання українських установ. Після припинення діяльности всіх українських установ в цілій Бережанщині, йдуть дальші припинення, а саме: повітове староство в Добромилі припинило діяльність чит. „Просвіти" в **Добромилі Гучок, Комаровичах і Сливинцях.** Крім читалень староство припинило діяльність і кружка „Сільського Господаря" та „Рідної Школи". Дня 14 квітня ц. р. повітове староство в Любачеві припинило діяльність чит. „Просвіти" в Бігалях. Притока: загроза публічного спокою. Припинено діяльність чит. „Просвіти" й кружка „Рідної Школи" в **Улазові і в Щуткові,** пов. Любачів. Пирипинено діяльність усіх наших товариств у **Калубівцях,** пов. Товмач. Те саме старостьо припинило діяльність наших установ і в **Пшеничниках.**

Перша нагорода за українську хату. В Америці пластунки ріжних народностей зорганізували виставу хат ріжних народів. Українські пластунки з відділу ч. 49 побудували модель української хати враз із цілим її внутрішнім уладженням (можна було здіймати дах і заглядати в нутро). Комісія, що складалася з двох університетських професорів і одної пані, присудила українській хаті першу нагороду. Нагороду зложено на руки пластунки Наталки Кулинич.

Жіноча ремісниче бурса у Львові потребує помочі. Бурса ця існує вже 10 літ. Дає захист і опіку дівчатам, що студіюють в торговельній гімназії, на господарських курсах, в „Труді" і т. д. Дівчат сьогодні є 80 дослівно з усіх закутин нашої землі (є навіть одна з Ужгороду). Інституція ця є дуже корисна й потрібна.

За допомогою американських братів і сестер, Управа Бурси купила для потреб бурси будинок під Янівським цвинтарем. Але з часом той будинок показався замалий і не зовсім вигідний. Тепер Бурса винаймає двоповерховий будинок при вул. Кохановського і має право купити цей льокаль на власність. Але для цього потрібно мати 50.000 злотих. Тут на допомогу повинно прийти все наше громадянство, до якого гаряче й звертається про пожертви Управа Бурси, а редакція „Ж. Д." щиро піддержує цей заклик. Гроші складати на адресу: „Марія Громницька, Земельний Банк Гіпотечний, вул. Словацького, 14, Львів".

З нагоди Великодніх Свят. В імені українського громадянства в Туреччині надсилає щирий привіт усім сестрам і братам українцям — сотник Микола Забєлло.

Щирий привіт та побажання редакції і всій читацькій громаді „Ж. Долі" надсилає з Срібної Землі Василина Б.

Дорогим нашим Сестрам за морем, учасницям Загального Зїзду „Союзу Українок Америки" в Ню Йорку, редакція „Жіночої Долі" засилає свій щирий привіт та побажання успішної праці. А разом із цим в їхніх особах сердечно вітає все організоване в Америці українське жіноцтво, яке дало стільки доказів своєї жертвенної й патріотичної праці! Спільними силами до одної Мети!

Листування редакції.

Вш. Мати четверо дітей, Дрогобич: Ваш милий листок по відповідному, конечному „зреформованню" містимо з радістю. По тих мамах, батьках одинаків, а щонайвище двійняків чимось теплим, патріотичним, людським, а то й християнським повіяло від Ваших слів. Бажаємо Вам потіхи з милої чвірки. Якщо б світлинка була трошки виразніша, була б нам послужила, як найкращий титульний образочок на Святі Матері. Вітаємо!

Вш. П. Буря-Воскресенський, Burg-ost, **Німеччина:** За вістки, які Ви подали нам з Джімболі, Керестура, а тепер з Бургу, щира дяка. Коротко їх використали. Газетки вислали. Просимо писати більше. Щиро вітаємо Вас і все шановне товариство, що з Вами разом!

Вш. П. А. М. „довголітня передплатниця" „Ж. Д.": Ваші обидва оповідання дістали. Гумореску вже були приладили до великоднього числа, — але знані трагічні події здержали нашу постанову. Друге менше актуальне. Коса дівоча вертається до моди, а такі „мами" не переведуться ніколи. Вибачте й приймїть щирий привіт!

Вш. П. Б. З.: Дякуємо за прегарне материнське оповідання (переклад), помістимо в календарі на 1940 р. що до нього якраз збираємо матеріяли. Рівночасно шлемо й листа.

Вш. П. З. Мірна, Прага: За вісточку й присланну відозву дуже дякуємо. Даємо згадку. Дуже раді б ми щось більше в цих справах дізнатися. Не забувайте будь ласка на „Ж. Долю" Привіт!

Вш. П. С. Пачіс, Еверет, Америка: Передплату дістали. Щира дяка й привіт!

Вш. П. Шершунович, Cohoes, N. Y.: Листа й посилку дістали. Щиро дякуємо Вам і всім нашим приятелькам! Вітаємо Вшан. Виділ і членок Вашого виділу „С. У." Рівночасно шлемо й листа.

Вш. Тов. ім. М. Маркович в Вест Форт Вілліям, Онт, Канада: Сердечна дяка за тепле відношення до нас і щире признання нашої праці, як Хвальній Управі Т-ва, так і зокрема членкам: К. Ємчуковій, А. Войтків, А. Чернявській, М. Яремі, К. Когутовій, Д. Василенковій, Н. Марко, А. Андрейчуковій, С. Підскальній, П. Юріїв. А. Романчуковій, К. Тацюковій, О. Слюзаровій, М. Печевій, А. Бойковій, М. Сапливій, О. Бабиній, П. Антонюковій, В. Богоніс, М. Грабюковій, В. Паламарчук, М. Кохалик, М. Дзвіняцькій, Р. Вийванковій, А. Пугальській, А. Лукавій, Т. Черешньовській, Н. Щербанюковій, А. Гогобіцькій, А. Мендиковій, М. Микитчин, К. Маланич, М. Поперечній, Г. Стахів, М. Андрейчуковій, Н. Цибульській, Зокрема щира дяка паням А. Замхіровій і П. Михайлюковій. Окремо шлемо листа. Щиро вітаємо й прохаємо не забувати за нас!

Вш. от. Т. Д. Волохатюк, в Swan Plain,, **Канада:** Листа з цінними матеріялами дістали. Щира дяка. Посилку з книжками будемо реклямувати, оскільки посвідка не передавнена. Дещо вишлемо другий раз, якщо напишете, що напевно посилка таки не дійшла до Вас. Просимо про дальшу добру память!

Не занедбати!

Робимо пригадку, щоб ми свою увагу звертали не тільки на великі події в широкому світі, але й на „малі" справи, які одначе мають велике значення в нашому житті. Річ іде про **дитячі садки.** Треба якнайбільше приложити старань, щоб по всіх містах і селах відбулися літні (сезонові) садки для дітей від 3 до 7 років. Формально справу веде й має головний нагляд над садками „Рідна Школа", — тому усі формальні чинності треба виконувати в порозумінні й за посередництвом Головної Управи й Повітових Кружків „Р. Ш."; але почин, практичні заходи, матеріяльні турботи (помешкання, провідниця садка, харчування дітей, інвентар, і т. д.) — повинно взяти на себе організоване жіноцтво, притягаючи до того всі місцеві українські установи й товариства. Справа важна — не занедбуйте її!

Читайте й передплачуйте

ВІСТНИК

і квартальник ВІСТНИКА

які єднають найвидатніших письменників нового українства; які борються проти згубних наук марксизму, масонерії й драгоманівства; які стремлять до нашого переродження в дусі традицій часів національної слави.

ВІСТНИК — приносить твори белєтристичні, наукові, літературно-критичні і публіцістичні на пекучі питання дня.

КВАРТАЛЬНИК — дає життєписи великих людей, будівничих нашої і світової історії, обговорює великі проблєми сучасности.

Річна передплата ВІСТНИКА — 23 зл. — піврічна — 12 зл. поодинока книжка коштує — 2.20 зл. Річна передплата квартальника — 4 зл. (передплатники Вістника платять половину).

Адреса: Львів Чарнецького 26 III. чек. конто ПКО 500-371.

Фабрика ця знана здавна —
Одинока наша, славна!
Робить гарну шоколяду,
Торти, тістка, мармеляду,
Увесь світ це добре знає —
Навіть Льондон споживає!
А які так помадки!

Найсмачніші чайнички!
Одинокі в нас цукорки,
В українських все обгортках.
А усе смачне, здорове — тож

Фортуни лиш Нової

купуйте всякі солодощі, а самі переконаєтеся, що „Жіноча Доля" пише правду!

Господині! У Вашій свідомості наш успіх!

Уживайте:

„ПРАЖІНЬ" ПІДМІНКУ КАВИ

„ЛУНА" ЦИКОРІЮ

КООП. ФАБРИКИ „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ".

Львів 24. Жовківська 188.

Редагує О. Кисілевська. Видає В-во „Жіноча Доля" (О. Кисілевська). Коломия, Замкова ч. 37.
Redaguje O. Kysilewska. Wydaje W-wo „Żinocza Dola" (O. Kisilewska). Kołomyja, ul. Zamkowa l. 37.
З друкарні „ДЖЕРЕЛО" в Коломиї, Косцюшка 15. — **Drukarnia „Dżereło" Kołomyja,** Kościuszki 15.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Ціна цього числа 50 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Рік XV. Коломия, 1-15 червня 1939. Ч. 11-12.

ZINOCZA DOLA CZASOPISMO DLA UKRAIŃSKICH KOBIET

Rok XV. — Nr. 11-12. Kołomyja, 1-15. Czerwca 1939.

ЗМІСТ:

Трохи більше національної гідности й... відваги.

Праця Філії „Союзу Українок“ і філіяльної Секції Сільських Господинь у Коломиї.

ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРА ДУЧИМІНСЬКА: 80-ліття Уляни Кравченко.

ДАРІЯ ВІКОНСЬКА: „Провідник“ і „Зачудування“.

ІРИНА ВІЛЬДЕ. Наші батьки розвелись. (Далі).

ІВАН ФРАНКО: Сонет VII. (вірш)

ЯРОСЛАВА ЦІХОВЛЯС-ГУРСЬКА: Конго.

Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ: Українська народня пісня.

М. М.: Китайці про творчість Перл Бак.

О. КИСІЛЕВСЬКА: Американська журналістка Дорота Дикс.

Поради Дороти Дикс.

Вістки зза моря

Забезпечення на випадок газових атаків.

Війна з... молями.

Що їсти.

Косметичні поради.

Їдемо цього року на село?

Добрі ради.

Кооператива „Українське Народнє Мистецтво“.

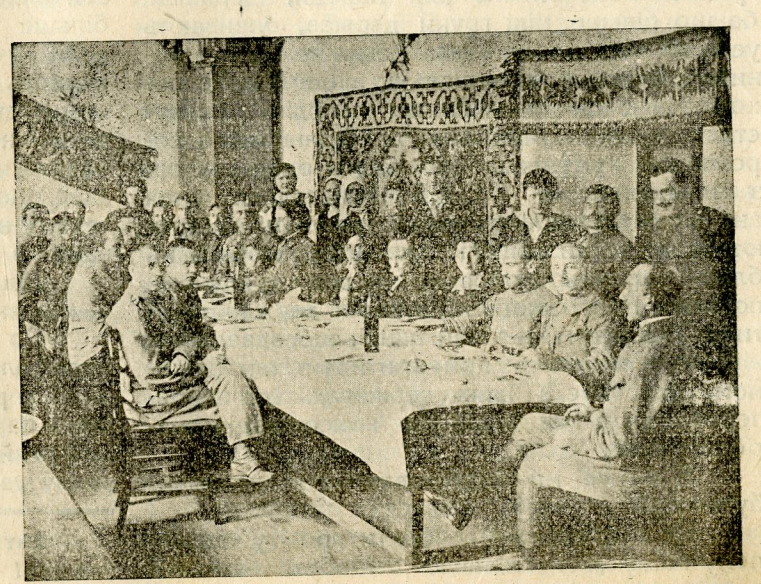
А місце його осталося порожнє.

Що діється в світі й у нас.

Під увагу Загальним Зборам.

Листування редакції.

Анонси.

Іван Франко між Усусами.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ"

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Передплата на 1939 рік на

1) «Жіночу Долю» (саму) на рік — — — 7·— зл.
(Для заграниці 2·— ам. дол.)
2) «Жіночу Долю» і «Жіночу Волю» — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
3) «Жіночу Долю» і «Світ Молоді» — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
4) «Ж. Долю», «Ж, Волю» і «Світ Молоді» 12·— зл.
(Для заграниці 3·— ам. дол.)
5) «Жіночу Волю» (саму) — — — — — 3·— зл.
6) «Світ Молоді» — — — — — — — 3·— зл.
(Для заграниці 1·— ам. дол.)

Адреса: КОЛОМИЯ, Замкова, 37.
Редакція «Жіночої Долі», Kołomyja, Zamkowa, 37, Poland, Europe, Red. «Żinocza Dola» Конто ПКО — Львів 511.923. Число розрахункового переказу 4.

В Румунії передплату вносити на адресу п. **Дмитра Геродота** (Bucuresti, IV. **Strada** Delea - Veche, 45), або на адресу: „Bazar", Cernauti, Str. Andrei Sagana 2|I.

Передплата виносить:	Річно.	На 6 м.	На 3 м.	На 1 м.
„Жіноча Доля"	300 леїв	160	85	30
„Жіноча Воля"	80	45	25	10
„Світ Молоді"	12	65	35	15
Всі три журнали разом	450	230	120	45

Передрук дозволений за поданням джерела.

Трохи більше національної гідности й... відваги.

(Думки з нагоди Зелених Свят. Стаття надіслана).

Треба признати правду: наше життя тверде й не скупить нам ріжних ударів. Більше знаходимося в стані гіркого розчарування, ніж підбадьорливої надії. Зневірюємося ще легше, ніж запалюємося до боротьби з життям. Втрачаємо певність, віру в себе. Стаємо на роздоріжжі, розгублюємося.

І це в той час, коли навколо нас вирують події переломового значення, коли назрівають зудари гігантів, як це недавно назвав один наш часопис. В обличчі необчисленого грізного майбутнього цілі народи, держави, ба що більше, цілі групи держав, уживають усіх засобів, роблять усе можливе, щоб зміцнити свої сили матеріяльні, а ще більше духові. На наших очах Англія льордів обєднується з напів комуністичною Францією, а королівська Румунія опинюється в однім таборі з більшовицьким С.С.С.Р. На наших очах англійські й французькі капіталісти братаються з своїми соціялістами, утворюють один бльок народньої оборони перед грядучими подіями. Повертаються до своїх держав політичні еміґранти — ті вигнанці, що, здавалося, ніколи не могли б примиритися з тим режимом, що панує в їхніх державах. Іде не паперова, як у нас, а дійсна консолідація народніх сил.

А як же ми підготовляємося до майбутнього?

Не будемо вже говорити про ту ославлену нашу „консолідацію". Мабуть нам ще далеко до того стану, який оце донедавна був хоч би на Карпатській Україні, коли то там панувало одне всенароднє гасло: „Один Бог, один народ, одна партія". Залишім це. Але звернім увагу і то більшу увагу на одне психічне явище. В той час, як наше село щораз більше організується, щораз більше набирається національної свідомости, в той час, як на народню ниву стають нові народні сили, ось як організоване жіноцтво, чи доріст, — в той час серед деяких кол нашої інтелігенції розпаношується почуття хоробливого страху. Перед ким?

Без переборщення можна сказати — перед усім: перед читальнею з жовто-блакитною вивіскою, перед листами по українськи адресованими, перед українською пресою, перед усім, що сяко-так помальоване на жовто-блакитний колір.

Згадуємо про такі сумні речі, не зважаючи на те, що з нагоди свята наших героїв, Зелених Свят, повинні б ми інакше писати, — бо цей „страх" став якоюсь самовбивчою психозою, що зо скорістю бакциль переноситься з одного на одного.

Доходить до того, що зовсім незалежні люди теж позаражувалися бакцилем страху. Увійшла в життя фраза, яка ніби то має служити їм за виправдання: мовляв, краще не наражуватись, „потиху" можна ще більше для справи зробити. Те „потиху" виключає передплати своєї преси, датки на народні цілі, чи в іншій якій формі допомога тим своїм, що найбільше її потребують. На добавок, смішне узагальнювання деяких понять. І так нпр. під слово „політика" підтягається і освітню працю в читальні, і виклади на господинським курсі „Сільського Господаря", і виклад про гігієну і т. д.

Не треба хіба й казати про те, який це сумний, просто деморалізуючий вплив має отакий „страх" інтелігента на широкі маси міщанства, селянства, молоді.

І ще одне дуже знаменне явище (яке зрештою психольогічно зовсім виправдане): звичайно найгірше виходять ті, що найбільше бояться. Такий простий приклад: коли учитель українець в українськім селі подасть себе за „русіна" і запопадливо застережеться, що він ні в читальні, ні в кооперативі не працюватиме, бо він „в політику не бавиться", то перший ліпший чинник відразу знає, що собі думати про згаданого учителя, і наперед накреслює методу поступування з ним.

Наша постава є вихідною точкою для відношення людей до нас.

До того всього в нас зовсім мало почуття власного права. Незалежно від того, як ті справи відбуваються в практиці, ми мусимо памятати про дві засадничі речі: 1) не дозволяймо собі, щоб нам свідомо хтось переплутував поняття і вмовляв у нас, що освіт-

Батьки-Матері, висилайте діти до літніх таборів! Докладний розклад і ціни будуть подані в часописах. Уважайте на здоровля діток...

РОЗВИТОК ТОВАРИСТВА ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПРОВОДУ,

а найкращий провід з ощадних людей, наприклад із щадників у

ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: СТАНИСЛАВІВ, вул. Собіського 11).

ня, чи господарська праця серед українського середовища це „антидержавна робота", і 2) памятаймо, що ми живемо в конституційній державі, якої конституція каже, що перед законом усі громадяни рівні. Доходжувати своїх прав і просто зубами боронити їх ніхто не може нам цього заборонити.

Тепер, коли трапляється не рідко, що припинюють свою діяльність наші організації, ми, інтелігенція міська й сільська, мусимо стати моральним прикладом для мас.

Наш дім має стати вогнищем свідомого українства, а не бакцилем морально-національного розкладу. Наше життя, поведінка наших дітей, звичаї в нашім домі, наша активна участь у національнім русі, наша жертвенність на народні цілі мусить бути будуючим прикладом для всіх українців.

А коли б ми своєю участю в громадянській праці, своїм явним патріотизмом мали собі нанести навіть деякі невигоди, чи неприємності, то — памятаймо, що наші брати кров свою жертвували „за друзі своя". Може тепер, з нагоди свят наших героїв, наших задушних „Зелених Свят" оці думки запустять глибше коріння в наші душі й приймуться там.

Бережім своєї особистої й національної гідности, й будьмо горді з того, що маємо нагоду перейти в історію нашого народу, як покоління борців і „гідних".

Містячи цю статтю, редакція застерігається перед узагальненням цього явища. Маємо багато доказів здорової й жертвенної праці нашої молоді й старшої інтелігенції. Але є й приклади нездорової психіки й не належної поведінки, як то наведено вище — і з цими нездоровими проявами треба боротися.

Праця Філії „Союзу Українок" і філіяльної Секції Сільських Господинь у Коломиї.

(Замість відповіди на статтю „Відповідь п. Кисілевській" в 9—10 ч. „Жінки", ст. 2).

Давати відповідь на згадану статтю в „Жінці" не будемо. Шкода часу переконувати когось, хто не хоче, чи не в силі зрозуміти такої ясної справи. Дай Боже, щоб це зрозуміння не прийшло вже тоді, коли важко буде направити шкоди, заподіяні цею нехіттю.

Тут подаємо тільки зразок яким чином наладнує свою співпрацю Філія „Союзу Українок" і філіяльна Секція Сільських Господинь у Коломиї.

Філія „Союзу Українок" має в своїому повіті тридцять шість кружків. Філіяльна Секція С. Г. — 32 секції при кружках „Сільського Господаря". Деякі секції є там, де й кружки „С. У."; деякі в інших селах. „С. Господар" утримує сталу інструкторку, філія „С.У." в найближчому часі має думку теж запросити інструкторську силу, бо праці для обох є вже аж надто багато. Треба теж памятати, що ще навіть половина сіл нашого повіту не є обнята жіночою організацією.

Філіяльна Управа „С. У." скликає кожної неділі по першім сходини голов і секретарок або відпоручниць кружків. Управи С.С.Г. сходяться в неділі по 15-тім кожного місяця. На одних і других сходинах присутні відпоручниці управ обох філій.

Над чим раджено в травні на сходинах делєгаток кружків „С. Українок."?

Перешконтровано книги. Вислухано звітів з праці за минулий місяць, коли то відбувалися свята Шевченківські, Л. Українки, ювілейні Уляни Кравченко і т. д. Обговорювано плян праці на травень, а саме: Кружки зголошували запотребования делєгаток на свячене. Обговорювано уладження Дня Матері, поїздки з рефератами про виховання й здоровля дитини. Справа дитячих садків і науки діток після ферій. Походи з вінцями на цвинтар в Зелені Свята, оправлення могил. Поїздки організаційні для переведення кількох загальних зборів і наладнання живішої праці в деяких слабших кружках. Присутня делєгатка секції С.С.Г. заохотила присутніх до вступлення в члени С. Господаря (оскільки цього ще не зроблено) та до записування діток на трирічну науку господарства в Хліборобському Вишколі Молоді, що заступає сільській молоді господарську школу. Обговорювано ще справу й більшого зактивізування місцевого міщанського кружка „С.У." і т.д.

По скінченні наради переведено першу лєкцію діловодства кружків „С. У." (загальні збори, підготова й переведення їх).

Що раджено на сходинах управ С. С. Господинь?

Делєгатки здавали справу з порученої їм праці. Кожна секція інформувала, скільки її членок заложило компостові купи. Скільки перевели порядки на подвірях, в господар-

ських будинках і хатах. Секції, що приступили до конкурсів зразкової управи городовини, плекання курей, поправи курників, здавали справу з своїх робіт. Зголошено, хто засіяв югославянські коноплі, в кого розведено живокість і інші господарські рослини. Здавали справу, де переведено вже контрактовання яєць.

Після звітів інструкторка поучувала господинь, як садити й плекати помідори, огірки, як садити й підливати городовину, як запобігати недугам курей, що появилися в повіті, як переводити дезинфекцію курників. Обговорено піклування курчатами, зокрема однодніввками, збирання на зиму кропиви, обговорено способи боротьби з мухами, гусільницями і т. д.

Уложено плян відвідин інструкторки кожної секції для інспекції зробленої роботи й поучення, що і як дальше робити. Зокрема намічено, як перевести поправу курників, завести контрактовання яєць, оскільки цього ще не переведено. Контроля порядків і т.п. Інструкторка відвідає господарство кожної членки зокрема й подасть на місці всі поучення. Увечері відбуде ширші сходини членок.

Поручено секціям переводити коротенькі курси варення й перетворів з городовини, а також смаження, сушення ягід, овочів. Цеї роботи інструкторка „С. Господаря" сама не буде мати часу перевести, але є в повіті ще дві кваліфіковані сили, що можуть цю працю повести. Є теж надія, що котрусь з них заангажує на стало філія С. У. — тоді вже в порозумінні піде вся робота скоро й складно.

Деякі секції зголосили ще уладження свячёного. Обговорювано справу „свят знесення панщини", що стали заразом святами „С. Господаря", підготову до обжинків, справу опіки над дітьми в часі пільних робіт (спільно з кружками „С. У." і „Р. Ш.").

По скінченні нарад зроблено спільну прогульку до зразкового болгарського господарства на одному з передмість.

Українські Господині!

Вживайте порошків до прання „АТМО", „МІМІ", „МОТА". вони найкращі!

ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРА ДУЧИМІНСЬКА.

80-ліття УЛЯНИ КРАВЧЕНКО.

От тут на стяг це присягни,
присяги додержи:
віддай усе,
віддай себе,
всю міць, любов,
життя і кров,
добро і труд
за край! за люд!
(Уляна Кравченко.)

Вісімдесять років минає від часу, як прийшла на світ Уляна Кравченко. Двадцятилітньою дівчиною починає працювати пером

Перемиське громадянство вітає Сеніорку українських поеток У. Кравченко в день її 80-ліття. Посередині ш. Ювілятка.

(перші спроби були ще в шкільній лавці), якого не випускає до сьогодні. Імя її знане всюди, де заходить українське слово. Стала улюбленою і популярною поеткою, особливо молоді, яка в ріжних святочних ментах висловлює свої думки віршами Кравченко.

Життєвий шлях Ювілятки був від зарання літ повний трудів та невзгодин.

В 10 році життя тратить батька й тяжко бореться, щоб осягнути самостійність. Коли дійняла своєї мети й стала самостійною, — стрічають її дальші прикрощі та розчарування від чужих і своїх. Дійшло до того, що втратила навіть посаду учительську у Василіянок у Львові, де працювала по матурі. За свої ідеї і деякі переконання прийшлося відпокутувати. Та Уляна остається вірна своїм кличам і не сходить з раз обібраної дороги.

Вперед до цілі йдім без вагання,
хоч крізь полумя, крізь царство мук,
здобудем волю, всім ясну долю,
титани духа, титани рук!

— каже і йде дальше „без вагання" з творчою силою і любовю, цим талісманом,

який помагає людині переходити „крізь полумя, крізь царство мук".

Своє особисте життя вона все відсуває на дальшу мету, бо загальні справи важніші:

Юність свою, свою вроду,
я віддала для народу.

Вона почуває в собі міць і покликання жити для широких цілей. Її болить неправда і неволя, яким вона виповіла безоглядну боротьбу, перед якою не думає уступати.

Хай щезне гнет, неволя тьма
життя достатне, свобода,
вільний до світла духа лет
це трудів наших — ціль, мета!

Усі свої почування та кличі одягає в віршовану форму та висилає їх у світ.

Її літературний дорібок не малий.

Перша збірка віршів вийшла 1885 р. п. з. Prima vera. Поодинокі її вірші вже були друковані в часописах та альманахах: Зоря, Життя і Слово, Л. Н. Вістник, Руслан і до сьогодні майже у всіх часописах стрічаємо назвище Шановної Ювілятки.

В останніх роках вийшло кілька її збірок, передруки давніх і найновіших творів.

Від наймолодших літ вражало поетку всяке поневолення. Вона теж була одною з тих перших, які заговорили про поневолення жінки. В часах зриву Кобринської вона у своїх творах закликала жінку до праці над собою, над піднесенням себе до рівня вільної людини, яка повинна і має повне право бути нарівні з мужчиною в правах та в кожній ділянці праці громадського життя. Уляна Кравченко була першою учителькою жінки, якій вказувала правдивий шлях у житті.

Жінко-невольнице звичаїв темна,
приймає болі та всі труди земні
в нестямі, серед сліз...

а дальше:

Над скарбами й рабами ти княгиня
і в клітці золотій — сама рабиня!

І питає:

Життя без просвітку, біль і труди
А що-ж для тебе скарбом в чорну хвилю буде?

А потім закликає:

Не сліз потрібно, щоб ставать до бою.
Не сльози — силу й жар возьми за зброю,
ту силу, що любов у груди ллє,
ту міць, щоб думи в діло осущати!

Такі думки й заклики кидала Уляна Кравченко 55 років тому, між наше жіноцтво і своїм словом-закликом будила сестри зо сну довгої неволі. І до сьогодні — усе підходить до жінки з добрим, підбадьорливим словом.

Уляна Кравченко, як поетка, стоїть на чільнім місці між поетками нашої тіснішої батьківщини. Ріжноманітність форми, змісту, символіка, гнучкість вірша, ставлять її твори на висоті мистецької вартости.

Вона й по 60 роках праці свіжа в своїх творах. Слідкує всі переживання рідного люду, реагує на ці явища народнього життя, чого доказом її вірші, повні молодечого запалу й бадьорости.

Схиляємо голови перед шановною і дорогою Ювіляткою, Сеніоркою українських поеток, бажаємо їй міцного здоровля і сил та шлемо поклін її Музі з побажанням якнайбільшої творчости.

P. S. Від самого початку існування „Жіночої Долі" і до останнього менту Уляна Кравченко була і є її великою прихильницею та чільною співробітницею-поеткою.

ДАРІЯ ВІКОНСЬКА.

„Провідник" і „Зачудування".

(З книги „За силу й перемогу".)

Цим разом познайомимо наших читачок з думками Дарії Віконської з двох останніх розділів її книги. Льогічно ці два розділи не стоять у ніякому звязку: в однім з них має голос провідник, в другім зачудування на вид всього гарного і.. суттєвого. Подаємо їх у близькім сусідстві з собою, щоб зіставити поруч себе дві Дарії Віконські: мистця і громадянина-фільософа.

Ш. авторка згадуючи про те, що після своїх невдачних змагань наш народ підсвідомо чекає на Вождя, що був би уосібленням найвищих чеснот та збірної волі нації, каже: „Але.. навіть така людина не в силі діяти, не в силі спасти народу свойого, якщо вона, в заміну за свою готовість найвищої відповідальности, не одержує в дарі від своїх земляків такого самого, беззастережного та безумовного довіря, як його власна віра у своє посланництво".

Той дозрів до державности, хто зрозумів суть карности, суть беззастережного підпорядкування своїх поглядів поглядам раз установленим.

У нас є туга, справжня, роджена найглибшими потребами нації, туга за великим священиком, військовим, за письменником, що втілив би драму нашої сучасности у твір, що став би для нас могутнім рушієм, а для майбутности-гранітним памятником, є туга за геніяльним економістом, що впорядкував би зразково національну господарку. Є туга не тільки за провідником, але за провідниками, гідними тієї великої назви, що пробоєм здобудуть та творчо розбудовуватимуть всі ділянки нашого життя.

(Докінчення на ст. 18).

ЛІТЕРАТУРА

ІРИНА ВІЛЬДЕ.

Наші батьки розвелись...

(Далі) 10

Мала жіночка, глипнувши кінчиком вій на Забейка, ображено відвернула голову в протилежний бік. Вгору піднесена голова давала вільну дорогу лінії, що бігла серединою шиї, підборіддям і мягко лучилась з лінією чола і носа. Лінія була чиста й шляхетна у формі.

— Раса, — майнуло Антонові Забейкові через думку: — але чого вона сердиться на мене? Незнайома дівчина починала бавити його. Інакше не міг назвати своєї уваги щодо цеї „смаркатої". Видалась йому така дитяча і така ще по суті речі дурненька, що збирала його охота звернутись до неї через „ти" і посварити суворим тоном, щбо не виправляла дурниць. А вона далі бундючилась і очевидячки „гнівалась".

— Скільки літ може вона мати? — знову подумав і раптово дізнав вражіння, як би звалилась на нього широка, темна стіна. Стіна була легка, не здавила його, але відчув, що забракло йому воздуху й світла. Пробі! Ця „смарката" буде в віці його доньок! Діти, — подумав і злякався: — невже ж він докотився до того віку, коли людина починає інстинктивно шукати наслідників по собі? Діти.. що це таке? Не є це наркотик: не привикнеться до нього, не відчувається потреби його, а привикнувши до нього, не можна обійтись без нього. Так — наркотик. Марта, та золотиста Марта з своїм трохи шепелявим язиком, замітила сьогодні, що він сивіє. Справді! Нераз жартували на тему її молодости і його перезрілого віку, але завсіди жарти ті ще більше розніжнювали його до неї. Почував таку ніжну вдячність до тої дівчини. Вдячність, яка є єдина в своїм роді. Її може знати тільки старший мужчина, закоханий в молодій дівчині. Як та нераз гладила своєю анемічною рукою його голову, почував, що нема жертви, якої не поніс би для неї. Любов? Привязання? Ні — передовсім вдячність. Сьогодні її увага вколола його так, що досі чує ще той біль. В її голосі було забагато сумної поваги. Ще ніколи не бачила його в „плєнері". Не зважаючи на біль, прийняв її увагу, як осторогу вищої сили. Увага, докторе Антоне Забейку! Увага!! Твій вік доходить до роздоріжжя і має до вибору: або статечність старости, або карикатуру спізненої молодости. Здрігнувся. Задивлений у форми, хоч сам не мистецький, зате мистецького відчуття, органічно не любив карикатур, навіть тих із глибшим змістом.

Спізнена молодість має в собі ще щось більш не приємне, від власної карикатури: це смішність. Не треба висилюватись на образи: старший льовеляс у рукавичках глясе, з моноклем в оці. Скільки разів мали ми приємність оглядати цей образ в гумористичних журналах і „веселих калєндарях". І знову вчув поновний біль у серці: Марта мала рацію. Чи можна дивуватись, як відтепер буде обдаровувати його співчуттям, чи навіть милосердям? Милосердям? Сміятись йому хочеться. І то ще як. Розповісти цілу історію цій смаркатій і регогатись разом з нею так, щоб аж ногами притупцювала. Милосердя! З гордістю й без самохвальства може признатись, що слово це в відношенні до його особи зовсім чуже для нього. Не знає його зовсім. Навіть, коли йшло про інших, то любив тому, чи іншому зробити товариську прислугу, але милосердитись? Що це значить? Мав собі питоме почуття гордости, чи то пак суворої справедливости, якого не міг відректися. Саме оця сувора справедливість у сполуці з гордістю заважили так багато на події зперед чотирнадцяти років. Не потрапив бути несправедливим і від цього все рунуло в пропасть. Оминав у своїх спогадах того часу і звязаних з ним подій, як куща тернини на стежці, але тепер, якраз тепер.. сам навернувся до них.

Ельвіра.. ні, нічого не лучило його з тою гарною людиною, крім тої слабости, що її має до всіх артистів. Чувся іншим в її товаристві. Цінував її гру і голос. Сердився нераз у дусі на неї, як давала йому нагоду бачити її такою „людською і звичайною". Розповідала йому нераз про свої контракти, про торги з директорами, про кравчині й кравці. Всього шість тижнів знались, так мовити б. Скінчились його військові вправи і він відїхав до жінки з тим, що приобіцяв Ельвірі „зложити візиту" разом з жінкою в її мешканні в місті.

Так добре пригадує собі: разом з Ельвірою вибрали тоді для його жінки срібну жіночу торбинку. Появились саме тоді й були дорогі, як новість. Дітям купив однакові рожеві з гази капелюшки. Їхав додому повний надій і найніжнішої туги. Так любилися ще з Галею тоді! В поїзді часто замикав очі й прикликував перед них образи дітей і дружини. Застав її штивну, з вимушеним усміхом на устах, не віддала йому навіть його поцілунків.

— Що з тобою? — спитав щиро стурбований.

— Нічого, — відповіла загадочно.

МИСТЕЦТВО.

Дарунок його, замість захоплення й подяки, викликав лише глумливу гримасу уст. Дітям навіть не надягла капелюшків на голову. Був ще такий... соромно... признатись, але треба, був ще такий наївний, що почислив це все на карб її нетерпеливости з приводу його довгої відсутности. Бажаючи звернути думки на інші стежки, почав оповідати про Ельвіру... Бути може, що в оповіданні його було забагато захвату. Галя слухала його з поважним, трохи насмішкуватим виглядом і не давши докінчити йому оповідання, спитала з болем:

— Так інтересувала тебе та дама?

Дама? — Хотів тоді сказати їй: — Ти, дурненька, чи мало дав я тобі доказів на те, що люблю тебе так, як можна таке „неможливе" сотворіння, як ти, любити?

Чому так не сказав? Чому замість того сказав:

— То ніяка „дама", але велика артистка. Я обіцяв їй, що восени відвідаємо її обидвоє..

— Ніколи! — вибухнула раз дружина і почервоніла вся. — Маєш! — вийняла тоді зпід церати стола якийсь лист і подала. Відразу догадався, що то анонім. Хоч палила його цікавість, все одно переміг себе і подер листа, не прочитавши його навіть.

— Нічого мене не обходить те письмо. Мусиш вірити мені.. Чуєш, Галюсь?

Мовчала.

— Галю!

Мовчанка знову. Тоді відізвався роздражнено, як за намовою злого духа:

— Але у відвідини до пані Ельвіри всеж таки мусимо піти, хоч би тому, що я приобіцяв. Один раз — злагіднив зараз свою думку: — підемо, а потім — залежатиме вже від тебе.

— Ніколи не переступлю порога дому твоєї коханки, — скрикнула й розплакалась. Але не був це плач жалю. О, ні. Відразу відчув це. Хотіла його зтероризувати й зломити його надвоє, як суху гілку. (Д. б.)

УЛЯНА КРАВЧЕНКО.

ТИТАНИ: І.

(Присвята Ів. Франкові.)

Бач: білий цвіт садів, що рано цвів,
зварила лють та буря розронила —
надій багатих нива не сповнила,
з зелених царин не зібрав ти жнив.

Невже на завжди овоч запинивсь?
Невже на все ріллі підтята сила?
Чи ж би яр цвітом більш садів не крила?
Стеблом-колассям не вбирала нив?

О, ні! Яр збудить силу животворну,
пішле проміння й дощ на ниву чорну,
і ти надійсь і знов жди на жнива. —

А хоч би посів знищив черв, чи тучі,
колись надії яр сповнить блискучі,
бо в неї сили з тих, що не вмира.

ЯРОСЛАВА ЦІХОВЛЯС-ГУРСЬКА.

КОНҐО.

20 грудня 1935 р. відпливав з Антверпії великий пасажирський корабель „Альбертвіль". — Не памятаю вже, чи були крім нас ще які словяни між трисотнею пасажирів. В той день пристань була переповнена людьми. Якийсь несамовитий рух. До того погана погода... Мряка... Зимно... ні крихітки сонця.

На катедральній вежі в Антверпії вибила 8 година, й за хвилю над містом понісся голосний рев корабельної сирени. На чердаку були вже всі пасажири й багато інших, що прийшли прощатися зо своїми найближчими. За хвилю вдруге сильний рев роздирав повітря, приглушував гамір на караблі та в пристані.

Наставала хвиля прощання. Для декотрих боляче, бо їхали вони не на два-три роки, але на кільканадцять літ.

За той час служба корабельна відпинала линви, що приковували корабель до берега.

На знак третьої, голосної сирени, „Альбертвіль" легко загойдався на хвилях річки Скальди.

Тисячі рук простягнулися вгору й хустки замаяли в повітрі. Деколи долітали глухі оклики від берега.

Корабель був уже далеко.

Того дня ми покинули землю на 20 днів. Ми вибралися в дорогу, що провадила в країну, знану ще дуже мало білій людині, в країну тропікальну, в Конго. Дорога ця приготовила мені стільки несподіванок, стільки

дива, що направду деколи чулася змучена враженнями.

Чоловік мій їхав тоді вже до Африки втретє, а я мусіла серед приємности поборювати труднощі, що повставали з незнання французької мови. Прошу вірити, що річ дуже неприємна й досить прикра.

Ми виїхали з Европи зимою, а за кілька днів мали почати вічне літо. Нещастя хоче, що якраз у грудні й січні... море дуже неспокійне, від Бельгії почавши до Канарійських островів. Зимні вітри, бурхливі хвилі, брак сонця, чорні хмари, впливали пригноблюючe на нас, коли ще й до того нас давила морська недуга. Ні на що здалися гарно прикрашені салі, різдвяна ялинка, штивно прасовані смокінги, вечорові туалєти, коли майже всі, крім обслуги, нарікали на море в своїх кабінах. Я сама пролежала в ліжку 7 днів — аж до Тенеріфи.

Тиждень пізніше ми були вже далеко на полудні. Температура поволі лагідніла, від полудня повівав теплий вітрець і вперше по кількох днях заблисло південне сонце.

В кінці одного ранку побачили ми в мряці шпилі Тенеріфи. Це один із Канарійських островів, що належить до Еспанії. Там задержались кораблі, що їхали до Африки, — але від війни в Еспанії жаден корабель до Тенеріфи не причалює. Вид острова прекрасний. На збочах гір розложилось місто й кілька сіл. Ми приїхали туди на весну, коли цілий острів цвів і пишався в красках.

Від Тенеріфи знов плили ми все на південь. Цікаве, що море все спокійне, небо без хмарки. І поволі зачиналися гарячі дні. Ми скинули з себе теплі вбрання, а одягнулися по літньому. Ближче до рівника починалися спеки, що в Африці самій, на континенті переходять всілякі границі. 2 січня ми перепливали рівник і небавом мали опинитися на південній півкулі. В тому дні відбулось велике свято на кораблі, т. зв. хрещення на рівнику. Це свято відбувається величаво, при співучасті морських богів, а після нього дістає кожний охрещений — свідоцтво хрещення.

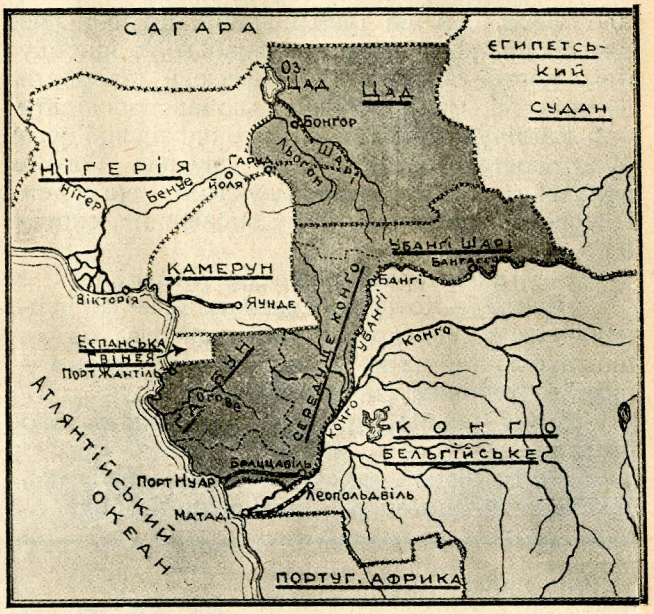
„Альбертвіль" все ще крояв своїми грудьми безмірну синяву води. За собою лишав пінистий шлях.

18-того дня ми зближалися до берегів нового для нас континенту. Раненько на небозводі зарисувалися невиразні контури. Ми були ще дуже далеко від землі й годі було комунебудь відріжнити чи це гори, чи високі праліси, чи таки лиш темніші хмари.

Мені пояснили, що ми знаходимося далеко за рівником, напроти португальської кольонії Анголі. Корабель прямував день і ніч до пристані Льобіто. Невеличке це місто, збудоване кілька літ тому, лежить на 13 ст. полудн. географ. широти.

Від берега було все ще кільканадцять км. Вид землі викликував у мене нові враження. Скелястий беріг, декуди жовтий, гляняний, порослий темними лісами, рев морських хвиль, шум білої піни, що витворювалася від ударів води об нагі скелі, впливав пригноблюючe. Я мала враження, що на великих просторах тої дикої землі не знайдемо живої людини,

Тим часом корабель приплив до Льобіто. Тут зійшла половина пасажирів, котрим ближча дорога в Конго через Анголю, а ми від-

Мапа Конга.

плили на північ. Тепер корабель тримався все недалеко берега і за два дні ми були вже в гирлі Конга. Ріка ця, широка як море, вливає своїм руслом маси жовтаво-брунатної води в океан.

Я так бажала зараз таки на ріці побачити живу людину, якесь сотворіння, що дало б нам запоруку, надію на якесь життя за рівником. Правду кажучи, крізь нашу, а особливо мою цікавість пробивався якийсь сум — сумнів, а може навіть і крихітка недовіря.

Ми вже були на ріці, як до „Альбертвілю" підплив малий корабель, з місцевости Банана. Більш як сотня муринів всідали на наш корабель, щоб дістатися до Матаді.

Я не могла найти собі місця, щоб краще бачити цих людей, серед яких мала прожити довгий час.

Вони — чорні — видалися мені дивні, погані. Грубі губи, широкі носи, кучеряве чорне, як крук, волосся.

Від цього часу я звернула мою увагу лише на муринів. Мені цікава була скромна їх ноша, а кожний їх рух западав глибоко в памяті. Ті перші були чи не найкращі, бо їх побачила я перших. Ввечері мурин кожний для себе ладив вечерю, а мені цікаво було, як вони їдять, що і як варять, як говорять.

Тим часом наша подорож кораблем кінчилася. „Альбертвіль" задержався на кілька годин в Боні, а потім плив до Матаді. Це

одна й найбільша пристань у Конго. В порівнянні з Конгом вона лежить майже над морем. Від Матаді лиш залізницею можна пробратися в глибину континенту.

Вид міста прекрасний. Збудоване на скелях, з чого пішла й назва, бо „matadi" по муринськи значить камінь, — виглядає на мале европейське місто. Переважно партерові, а декуди поверхові дімки, розкинені на збочах; до них з трудом можна дістатися стрімкими вуличками. В долині прекрасний вид Конга, що в цьому місці робить сильний закрут і доходить ширини лиш 1.450 м.

Матаді, — це осередок всілякого руху. Сюди припливають кораблі аж з Японії, звідси відпливають до Европи, сюди приїздять і звідси пускаються в глибину Конга европейці.

Пятьсот км. від Матаді лежить столичне місто Леопольдвіль, де ми прожили один рік, поки не виїхали в східнє Конго.

До Леопольдвілю провадить залізний шлях одноторовий. Кожного дня приходить сюди тягаровий поїзд, а раз на два тижні просмикнеться ярами білий люксусовий.

Як комунікаційний середник, найкраще надавалась би сама ріка Конго. Вона перепливає цілу територію Конга своїм середущим і долішнім бігом. Її довжина начислює 4.800 км., а шириною доходить 35-40 км., особливо в середущому бігу. Численні допливи, як Льомамі, Арувімі, Монгале, Люльонго, Мобангі, Кассаї несуть у русло Конга стільки води, що декуди воно прибирає вигляд моря. Берегів, очевидно, не видко, — а ріка густо засіяна зеленими островами. Перешкоду для плавби творять велетні пороги, рапіди зв. по французьки, що є вздовж ріки від Матаді до Леопольдвілю. Один із них покищо використали для електрівні. Потім, коло Станляйвілю є знову рапіди, що спинюють плавбу вгору Конга. Тому там у кількох місцях побудовано залізницю.

Будова залізниці з Матаді до Леопольдвілю належить до одних із найстарших і найважніших подій історії Конга.

Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ПІСНЯ.

(Далі) 3)

Дві пісні, наведені під кінець попередньої статті уводять нас у другу, типово українську групу весільних пісень, не звязаних з дією весілля. Цікава в них тематика, що зразу відріжняється від попередньої групи; в них виступають якісь інші вартості, неспівмірні з бідним примітивом селянського будня.

Вмить зринають питання: чому цю пісню береже українське село? Чому повторює її впродовж століть і не забуває її, без огляду на те, що бідніє само життя й його зовнішня обстанова?

Це — певно — найбільш драстичне й настирливе питання, що — здається — вимагає негайної відповіди. Цю відповідь однак дамо під сам кінець наших міркувань, коли розглянемо найважніші признаки цієї другої групи українських пісень.

Вже ці дві пісні вказують на те, що в їх доборі не грає ролі конкретний життєвий момент; дана пісня не малює конкретної особи, напр. весільна пісня:

Поїхав староста на лови
В темнії ліси — дуброви;
Там єго дрібний дощ нагонив,
Лисії щубоньки намочив,
Аж ся староста здумів...

(Жовківщина)

Вона не малює вже конкретної події, звязаної з дією весілля, напр.:

Розсипалася руточка
З золотого куточка:
„Рутко ж моя, дрібная
Рутко золотая!
З ким я тебе позбираю?
Ходи, батінку, зо мною
Позбираєм рутоньку з тобою"!
„Не піду, доненько, не піду,
Бо з жалю ручок не зведу".

Так само відмовляється мати, брат, сестра, але зробить це милий:

Ходи, милий, зо мною,
Позбираєм руточку з тобою.
Рутко ж, моя, зеленая,
Та я тебе із миленьким
Та вже позбираю!"

(Тернопільщина)

Цього моменту не малює навіть наведена нижче знана весільна пісня:

„Ой, забреніли ковані вози на дворі"...

бо згадані в ній „слідоньки на дворі" та „слізоньки на столі" не є „куртуазійними", сльозами, чи навіть сльозами зворушення дійсної молодої.

Це нехтування конкретною особою, предметом і відношенням, що є типовим явищем для української народньої пісні, не є рівнозначне з нехтуванням реальним, дійсним життям.

Цьому питанню присвятимо кілька слів, поки перейдемо до розгляду цього явища в інших народніх українських піснях.

В житті зустрічаємо безліч осіб, предметів і подій, отже напр. у нас, в нашій хаті є такі, а не інші, особи, є такі, а не інші, ліжка, крісла, столи; сьогодні вранці зустрів я таку, а не іншу, особу, говорив з нею про такі, а не інші, справи; вчора увечері написав такого, а не іншого, листа і т. д. Це саме є ці конкретні особи, предмети, події; їх існування, форми, краска, їх зовнішні обставини їх зміст і т. д. визначені даним часом і даним місцем. Поза цим часом і місцем вони не існують, не існували й не існуватимуть. Але поза цим часом і місцем існують особи вза-

галі, крісла, ліжка, столи взагалі, зустрічі взагалі, листи взагалі й т. д. Конкретні особи, ліжка, шафи, столи, зустрічі, листи й т. д. поміщаються в поняттях осіб, згаданих предметів, згаданих подій — узагалі. Ці особи, предмети, події взагалі — існують завжди, поза часом і місцем і будуть існувати так довго, як довго буде існувати життя; завжди будуть існувати з постійними прикметами особи, ще виразніше ці постійні прикмети виступатимуть ув означених спільнотах людей, напр. ув українців, завжди будуть існувати з постійними прикметами предмети хатньої обстанови, зустрічі, листи й т. д. Отже вони своєї вартости не втратять ніколи; вони є реальні, навіть більш реальні від цих конкретних осіб, речей і подій, бо вони завжди будуть існувати з постійними, вічно-повторними своїми прикметами.

Глядіти на життя, як на суму цих конкретних осіб, речей, подій, що є випадковою, появою це значить помічати хаос і не зрозуміти життя. Навпаки — глядіти на життя так, щоб бачити в ньому ці вічно-повторні вартості, це значить бачити в ньому лад і доцільність, це значить жити справжнім життям і розуміти його.

Так глядить на життя українська народня пісня, тому й нехтує вона конкретом у користь того, що вічно живе, вічно повторне, вічно дійсне, реальне.

З цього погляду буде цікаве таке явище: коли українець уводить у конкретну подію, що нею є весілля в його родині, свято Різдва, обжинків і т. п., цю пісню з загальними вартостями, то в інших народів бачимо зовсім протилежне явище, напр. в колядку, що розказує про народження Ісуса Христа, уводить вона дійсні конкретні сучасні особи. (Така колядка існує в складі церковних колядок у нас: „...Іван бас тримає, а Степан заграє..." Її перекладено у XVIII в. з польського тексту.) Зате українська народня коляда, що навязує до моменту народження Ісуса Христа, зриває з конкретною подією й уводить її у вічні вартості, напр.:

Ходив походив місяць по небі.
Славен єси, наш милий Боже, на небеси.
Кличе, покличе зорю з собою.
Славен єси...
„Ой, ходім, зоре, де Господь живе!"
Славен єси...
Що Господь живе, в пана хазяїна,
Славен єси...

Місяць, зоря, хазяїн — отже природа й людина зведені разом у поклоні Ісусові Христові. Як далеко це вже від конкретної події, а зате як близько до основ Христової віри з її найвищим, творчим і владним абсолютом — Богом.

Віддалення від конкрету йде через величну обстанову події:

Попід бережок, саджений садок —
Ой, дай, Боже!
Садок саджений, золотом рошений,
Ой, схопилися буйні вітрове,
Обтрясли ж вони золоту росу.

Десь ми взяла красна дівойка,
Збирала росу собі в запаску!
„Пане ковалю, тай золотарю,
Чи би ми сковав злітки чобітки,
Злітки-чобітки на мої ніжки?
Чи би ти сковав кований пояс,
Та із останку золоту тканку
А з обрізочків золотий перстенець,
Золотий перстенець на білий палець?"
(Жукотин)

Ці самі неконкретні події оспівує й інша обрядова пісня: щедрівка, веснянка, купальна, обжинкова пісня. Напр. одна з останніх має таке величне закінчення:

...Запрягайте воли,
Та їдьте по підпори,
Стиртоньки підпирати... і т. д.

Таке нехтування конкретом бачимо у всіх родах українських пісень. Для того сливе ніде не виступають тут історичні особи; коли ж вони й названі, то це вже не вони самі, але символи для зазначення якоїсь вічно повторної, отже й вічної, вартости: отже Байда у знаній пісні не є вже історичним кошовим отаманом та й основником Січі, але символом життєрадісної, неподоланої навіть смертю відваги; для того Морозенко не є вже історичним полковником доби Хмельнищини, але символом такої вартости, що її шанувати й культивувати мусить родина й цілий народ.

Скільки цього вічного, позаособового має в собі велична пісня казацької доби, що лягла в основу нового козацтва УСС; ось і її частини, що варто над ними довше задержатися:

Розлилися круті бережечки —
Гей-гей! Гей-гей! по роздоллі;
Пожурились славні Запорожці —
Гей-гей! Гей-гей! у неволі.

Гей! ви хлопці, ви добрі молодці —
Гей — ... не журіться;
Посідлайте коні вороні —
Гей — ... садовіться!

Та поїдем у чистеє поле —
Гей — ... на послaву;
Наберем червоної китайки —
Гей — ... та на славу.

А щоб наша червона китайка —
Гей — .., червоніла;
А щоб наша козацькая слава
Гей — ... не змарніла!

Гей, у лузі червона калина —
Гей — ... похилилася;
Чогось наша славна Україна —
Гей... зажурилася.

А ми тую червону калину
Гей — ... та піднімемо;
А ми свою славну Україну
Гей — ... та розвеселимо.

Пригадаймо собі з цієї групи знану козацьку пісню-елєгію:

Стоїть явір над водою...

Або другу:

Ой, щож бо то та за ворон...

В них вже немає ні історичних конкретних осіб, ні подій — але вічно повторний глибокий сум, що під його вагою навіть природа однаково, як людина додолу гнеться.

Тому ця пісня вживає радо символів і алєгорій, як напр.:

Побратався сокіл
З сизокрилим орлом:
„Ой, брате, мій брате,
Сизокрилий орле!

Оставляю тобі
Всі мої пожитки,
Всі мої розкоші,
Й маленькії дітки.

А сам я полину
В чужу сторононьку;
В чужу сторононьку,
Шукать талановьку.

Та кинення рідного краю покінчилося трагедією сокола:

Терни порубали,
Соколят забрали...

Це не втеча в фантастичне, як робить це безпорадний москаль.

(Дальше буде).

М. М., КИТАЙ.

Китайці про творчість Перл Бак.

(На наше прохання, пані М. М., наша цінна співробітниця з Китаю, перевела розмови з багатьома своїми знайомими китайцями на тему: як вони оцінюють творчість Перл Бак, що, як відомо, за свої твори з китайського життя одержала нагороду Нобеля. Ці голоси китайських читачів подаємо нижче).

Щоб відповісти на цікаві для Вас питання щодо Перл Бак (Pearl Buck), я зробила цілу низку „інтервю", бо хочу написати Вам не тільки те, що я, українка, думаю про її твори і як відчуваю їх, але як їх приймають і як авторку-лавреатку люблять самі китайки та китайці.

Вас дуже здивує, але мушу ствердити, що ставлення китайців і китайок щодо Перл Бак негативне; її не тільки не люблять, але й не шанують, **гніваються** на неї; серед китайців вона абсолютно не популярна, багато просто **вороже** ставляться супроти неї; навіть не всі її твори перекладені на китайську мову, бо „вловивши" напрямок, манєру, а головне — тему її оповідань, китайці вже не охочі й не цікаві на них. Її, як письменницю, дуже мало хто читає в Китаю; не помилюсь, як скажу, що з усіх країн світу найменше її читають, люблять і цінять саме діти тої країни, про яку вона пише та якою придбала собі славу.

Правда, на перший ваш запит китайці ніколи не відкриють перед вами своїх справжніх почувань, особливо тоді, коли це торкається ще европейця і в розмові з европейцем. Роблять це навіть не зо скритости перед чужинцем, а з віковічно вродженого почуття чемности, „культурности". Це був би найвищий „шокінг" (непристойний вчинок, слово), ганьба й брутальність для китайця, якби він на запит европейця — „Як вам подобається наша письменниця?" — відповів би — „Знаєте, вона мені не подобається", або „Я не захоплююсь її творами", бо така відповідь, на погляд китайців, дуже груба, нечемна й образлива для того, хто запитує.

Найбільший же гріх за китайською етикетою, це нечемність; Боже борони, когось образити, бо цим не то що робимо комусь шкоду, неприємність (це ще не таке важне!), але показуємо, що ми не досить культурні, а недостача культурности — це жах!

Ось чому я на свій перший запит про Перл Бак почула від китайців відповідь: „О, Перл Бак! Це прегарна письменниця... так, так! Її твори це чудові перлини... так, так! Нам вони дуже сподобались". Я не задовольнялась відповіддю, а продовжувала далі ріжними хитрощами свій наступ, свій дослід китайського ставлення супроти творів П. Бак.

І те, що я далі почула, розвіяло першу похвалу дощенту.

Передусім, китайці кажуть, що вона лиш „трохи" знає Китай, поверховно, і зовсім недосконало схоплює лиш зверхні явища, а душі не відкрила, бо не має про неї уяви. Безумовно, кажуть вони, Бак знає Китай краще, ніж хто інший з европейських письменників, але й це її знання не вистачальне й неглибоке. Вони не кажуть, що її твори неправдиві, але уважають їх не тільки негарними, грубими, не цікавими, а просто цинічними, непристойними, — і головне такими, що дуже шкодять китайцям, бо осоромлюють їх перед усім світом.

Я запротестувала, що саме навпаки: своїми творами П. Бак збудила зацікавлення до Китаю та китайців; її твори написані з таким почуттям, що мимохіть зроджують у читачів велику симпатію, співчуття, навіть любов до китайського народу, особливо до китайської жінки; що вона — великий друг китайців, любить їх і словом і ділом. Наприклад, коли в р. р. 1930—34—35 у Китаю були то великі посухи, то жахливі повені, а мільйони китайців, бувши без захисту, вмирали з голоду, то П. Бак своїми оповіданнями з життя затоплених і голодуючих китайських селян („Добра річка", „Мати" та б. ін.), та своїми радіо-відчитами на цю саму тему викликала велику допомогову акцію в Америці, що дала китайцям сотні тисяч долярів і мільйони пудів пшениці. Але китайці на те все відповіли мені: „А що таке фізичні страждання? Хіба це щось особливе, чи величне?" Дякуємо їй, казали, за допомогу, але ми не просили її, а проти того, що вона наш „друг", „любить" нас, — категорично протестуємо.

(Кінець буде.)

з жіночого світу.

О. КИСІЛЕВСЬКА.

Американська журналістка Дорота Дикс.

З прізвищем її стрінулась я зараз таки при самому вступі на канадійську землю.

— Ось завести б у „Жіночій Долі" такі поради, які в нас дає читачкам Дорота Дикс, — сказали мені панство Слюзарі в Монтреалі: — Вам може й важко уявити собі — скільки добра можуть зробити такі на око простенькі, а на ділі дійсно глибоко розумні й практичні поради, що їх дає оця американська журналістка.

Переїхала я на американську землю, а тут знову брат у Шікаго: — Цікаво, чому то у вас не розвивається по журналах відділ порад у всяких життєвих проблємах? Тут Дорота Дикс довела цей діл до найвищого щабля. Не тільки жінки, а й чоловіки користають з її життєвого досвіду, з її мудрих порад.

Ми навіть хотіли познайомитися з нею. Задля цього поїхали до редакції великого щоденника, де вона співпрацювала. По довгих мандрівках по кількох поверхах і десятках відділів та кімнат укінці довідалися ми, що пані Дорота Дикс мешкає на провінції; туди скермовується її величезну кореспонденцію. Тільки врядигоди зявляється вона в редакції. Тоді якраз, на жаль, її не було.

Зацікавила мене ця журналістка, хотілося щось більше про неї довідатися, але тоді якось мені не вдалося. Опісля забулося.

А це недавно попала мені в руки коротка журналістична згадка про паню Дороту й якось майже рівночасно зійшлася з отриманням кількох статей зпід пера цеї журналістки, які ласкаво надіслав нам із Канади наш шановний співробітник о. Волохатюк.

З тої нагоди подаємо оцих кілька слів.

Дорота Дикс, а вірніше Єлисавета Морматтієр, це вже старша, дуже симпатична пані, що в журналістиці працює близько 50 літ. Спершу і не мріяла про журналістичну карієру, що її тоді вважали навіть за негодящу для жіноцтва. Здавалося, молода Єлисавета зробила найкраще, коли на 17-тому році життя вийшла заміж за старшого добродія. Але... чоловік її, не довго по шлюбі, занедужав на невилічиму умову недугу. Молода дружина опинилася без жадних засобів до життя, без ніякого морального опертя.

Тоді хтось із знайомих порадив їй попробувати пера в журналістиці. (В Америці це поплатна річ!) Єлисавета ще колись на шкільній лавці писала дуже гарно задачі. Чому ж би не спробувати витягнути з цього користі? Щоб не дратувати родини таким незвичайним для жінки заняттям, Єлисавета прибирає перший-ліпший псевдонім і пробує в одному з більших щоденників працювати у відділі листування й давання порад на листи читачок і читачів. Водночас пише раз на тиждень „недільну салатку" для читачок.

Публіка зразу прийняла писання Дороти Дикс дуже прихильно. Читачки були захоплені, як відповідями на свої листи, так і „салаткою". Дорота здобувала успіх за успіхом, а з тим і славу. Її ангажують на кращих умовинах до великого денникарського підприємства в Ню-Йорку. Дорота їде. Тут дають їй працю іншого роду; має завдання вишукувати ріжні сензаційні, кримінальні новини, робити розвіди, описувати їх.

І з цього пані Дорота вивязується добре, але по кількох літах, як тільки дістала пропозицію від великого журналістичного підприємства Whealer Syndicate перебрати знову відділ порад і відповідей на листовні запити, з радістю приймає її.

І це вже довгі літа веде свою працю Дорота Дикс. Тисячі листів не тільки з Канади й Америки, але й з усіх кінців світу напливають щоденно від читачів до незнайомої їм особисто славної журналістки. З гарячими проханнями дати пораду в важких обставинах, трудних ситуаціях.

Дорота Дикс уміє ввійти в кожне людське положення, зорієнтуватися в обставинах і подати влучну пораду. Вміє знайти відповідні слова й аргументи, щоб потішити, а заразом справити на праву путь.

Не зважаючи на старший вік, знаменито вміє вжитися в ситуацію, дуже добре орієнтується в теперішньому житті. Каже, що покине свою працю тоді, коли люди перестануть до неї писати. Покищо на це не заноситься.

Пані Дорота і в свойому власному житті застосовує свої засади. Коли знайомі дораджували їй взяти розвід з невилічимо хворим чоловіком (вона утримує його досі в санаторії), вона відповіла: „Хто хоче давати другим поради, насамперед сам повинен давати добрий приклад. Я ж усе накликую жінок до мужности, до чесного довершування взятих на себе обовязків..."

Дорота Дикс провадить життя взірцево уложене. В її хаті панує лад. Не зважаючи на безмір праці та старший уже вік, вона має час і на товариські зносини і на часті подорожі. Щоденно сама переглядає свою величезну кореспонденцію, на кожний лист дає

своїм секретаркам диспозицію щодо поради, яку треба дати. На важніші листи сама диктує секретарці відповідь. Найбільш цікаві та важні листи, враз із своїми відповідями, друкує тричі в тиждень у тій газеті, де сама працює. З листів черпає теж теми для своїх тижневих гутірок. З огляду на широку її кореспонденцію, на відповідь приходиться ждати по кілька тижнів.

Цікава річ, чому в нас не приймався досі звичай, так розповсюднений в інших народів, шукати поради в своїх редакціях, і то не тільки у дрібних практичних справах, але й у важних життєвих випадках?! Невже ж ми такі певні себе, що не потребуємо нічиєї поради, чи може не маємо довіря до своїх редакцій?

Свого часу др. Сіменович пробував помогти нам у „Жіночій Долі" розбудувати цю важну ділянку. Приобіцяв сам давати відповіді, а також хотів зорганізувати в Америці цілу комісію для цього.

Та по довших оголошеннях і заохотах користати з цієї нагоди, прислано нам для переслання до Америки одного, дуже старанно запечатаного листа... В ньому, замість прохання поради, якась молода читачка просила прислати... кілька долярів, бо їх конче потребує.

А одначе, при цій нагоді ми все ж таки поновимо свою пропозицію: спробуйте, шановні читачки, у важних, трудних для вирішення справах звернутися до своєї редакції, а хоч би тільки до самої редакторки.

Іноді рада людини, що подивиться на справу тверезими, не упередженими очима, таки могла б придатися. За дискрецію ручимо.

ПОРАДИ ДОРОТИ ДИКС.

(З англ. за дозволом The Ledger Syndicate, Inc., Philadelphia, Pa.)

I.
Загальні жіночі похибки.

Застановімся над пятьма великими похибками, які роблять жінки в подружжі.

Поперше, подружжя мають жінки за свою карієру, одначе нічим до неї не приготовляються. Пересічна молода жінка не зварить страви, яка не вбила б струся. Ми романтично приписуємо всі подружні невдачі серцю, одначе фактично вони по найбільшій части є вислідом шлункових клопотів від того, що молоді жінки роблять досліди на травленні своїх чоловіків. Звичайно жінка нарешті навчиться, як варити й тримати лад у хаті, але поки до цього прийде, то вона приведе чоловіка до хронічної нестравности і вони матимуть вже стільки сварок за нестравні харчі, що надобре відчужаться від себе. Одною з головних причин, чому вдовиці цінніші в подружжі, це те, що вони вже навчилися коштом першого чоловіка, як завести вигідний дім.

Друга похибка жінок у подружжі в тому, що вони забезпечні за своїх чоловіків. Молода жінка звичайно вважає, що церемонія вінчання дає їй право посідання свого чоловіка, що вона стає власницею його тіла й душі. Вважає, що має монополь на почування свого чоловіка, що він не сміє показати навіть звичайного заінтересування матірю, що його породила. Думає, що має право вимагати від чоловіка, щоб він не сходився зо своїми старими приятелями та знайомими, не брав участи в їх розривках. Що чоловік не сміє ніколи вийти ввечері без неї. Що вона має право до думок свойого чоловіка, як до своєї комоди.

Тим часом якраз брак особистої свободи змінює подружжя з шовкової стяжки в ланцюг. Коли чоловік побачить, що дім для нього тільки вязниця, в якій замикають його в шостій годині ввечері, і що його дозорцем його власна жінка, то все пропало. Він не хоче робити нічого такого, що його жінка могла б осудити. Не хоче лише просити в неї дозволу, щоб вийти куди, або говорити неправду про те, чому він затримався в місті попереднього вечора, або попросив старого приятеля на обід. Не хоче носити на шиї жіночого ярма, або бути в неї на шнурочку. Не може погодитися з тим, що він її „власність", і тому жінка тратить його.

Третя похибка жінок у подружжі в тому, що вони пробують зреформувати своїх чоловіків, переробити їх відповідно до свого малого взірця. Жінки самі не знають, чому вони не можуть прийняти своїх чоловіків такими, як вони є.

Четверту похибку роблять жінки тим, що накидують свою рідню чоловікам забагато. Це, що жінка хоче мати свою маму в себе та щоб хату заповнили її сестрички та братчики, ще не означає, що її чоловік рад товариством її рідні.

Пята похибка жінок у тому, що вони тільки матері, а не жінки. Забагато жінок уже по приході першої дитини переливають все своє заінтересування, любов і пестощі на дитину. Для чоловіка немає вже в них місця. І це й буває причиною, що вони тратять його безповоротно.

ВІСТКИ ЗЗА МОРЯ.

Вістка з „Союзу Українок Канади".

Новий Виділ Централі С.У.К. розпочав енергійно організаційну й культурно-освітню працю серед своїх відділів. Централя переводить працю пляново: своїм відділам розсилає обіжники з подрібним пляном праці на один чи два чергові місяці. До цих плянів праці долучує й потрібні реферати чи підручники, ось як, наприклад, поучення як робити писанки з таблицями взорів, реферат про Ната-

лю Кобринську й інші. С.У.К. почав видавати в зшитках куховарські приписи досвідчених господинь; зшиточки носять назву: „Українська Господиня".

Новий Головний Виділ і провінціяльні екзекутиви на 1939 рік вибрані в такому складі: почесні голови — пані С. Русова і пані С. Стечишин.

Пані М. Ткачук — голова, пані М. Мадюк — заступниця голови, пані Р. Драган — касієрка, пані А. Білак — рекордова секретарка, пані А. Токарик — кореспонденційна секретарка.

Контрольна комісія: пані: М. Сліпченко, А. Грещук, М. Буряник.

Провінціяльна екзекутива на Манітобу (одобрена в Саскатуні): пані Ю. Бачинська — голова, пані Лучик — заст. голови, панна М. Марко — рекордова секретарка, пані О. Войценко — кореспонденційна секретарка, пані Н. Павлик — касієрка.

Провінціяльна екзекутива на Саскачеван: пані А. Стратійчук (Канора) — голова, панна К. Пукіш — заст. голови, пані М. Апонюк — секретарка, пані Ф, Стратійчук — касієрка, пані Е. Козяр — заступниця касієрки і секретарки.

Контрольна комісія — пані: М. Свинарчук, Ф. Новосад і А. Денис,

Репрезентантки на Саскачеван: пані Дячина на Арран і околицю, пані Цибак на Гефорд і околицю, пані Бендас на Принс Альберт і околицю.

Голова Редакційного Комітету: пані Д. Е. Яндова.

Провінціяльна екзекутива на Альберту: уповажнено провінціяльний зїзд в Альберті вибрати провінціяльну екзекутиву на Альберту і східню Канаду.

Редакція „Ж. Д." бажає Централі С.У.К. і всім відділам якнайкращої праці на користь українського жіноцтва й усього українського народу.

Гамільтон, Онт., Канада.

Наше Жіноче Товариство ім. О. Кисілевської за минулий рік праці осягнуло гарні успіхи; а це завдяки управі т-ва, а насамперед завдяки голові її пані Будник, яка невпинно працювала цілий рік, щоб якнайбільше придбати для т-ва членок та й гроша, бо без нього серед наших обставин нічого не можна зробити. Членки також не мало причинилися до успіху в праці. До управи т-ва належали ось ці пані: М. Будник, А. Калинюк, А. Баран, М. Волківська і Е. Завадівська.

Що-понеділка наше т-во мало сходини, на яких обговорювано ріжні громадянські справи, читано часописи, журнали, реферати, включаючи й обіжники нашої централі „Союзу Українок Канади". Крім цього членки виконували ручні роботи — головно вишивали та плели светери.

Т-во уладило кілька вистав, що пройшли з великим успіхом; за це належить велике признання п. А. Калинюк, як режисерці. Гарно перейшов відчит п. М. Шевчук з Торонта. Дано низку концертів, яких диригентом був учитель Рідної Школи п. М. Козак. Уладжено два фестини, в яких брала участь уся наша молодь, зорганізована в т-ві С. У. М. К. (між іншим — завдання цього т-ва це вчитися української мови, історії та помагати рідному краєві). Уладжено два базарі, які дали дуже гарні висліди; також зроблено низку несподіванок для своїх членок.

Спільне свячене відбулося в салі т-ва „Просвіта", в приявності о. Галицького з Торонта та великого числа гостей — членів усіх товариств, що групуються коло т-ва „Просвіта".

Не забули ми також піддержувати свої часописи, „Український Голос" у Канаді та „Жіночу Долю" в Рідним Краю. Допомагали „Рідній Школі", дали свою лепту на ріжні народні потреби старого краю.

Ми дуже вдячні Управі т-ва, на чолі з п. Будник, що так гарно працювала для розвитку т-ва. Сподіваємося, що нововибрана управа піде слідами попередньої і далі поведе т-во, при допомозі всїх членок, до осягнення ще кращих успіхів. Щасти Боже!

Б. А. Ц.

„Срібне весілля" п-ва П. і К. Фарбатюків у Гамільтоні, Онт.

13 лютого ц. р. Жіноче Т-во ім. О. Кисілевської в Гамільтоні урочисто вшанувало 25-літній подружній ювілей п. п. Петра й Катерини Фарбатюків.

Панство Фарбатюки походять з села Юрківців на Буковині й за ввесь час свойого побуту в Гамільтоні виявили себе щирими робітниками на народній ниві, працюючи в рядах ріжних українських організацій. Зате того дня одержали щиру пошану від численних членів братніх організацій в салі Т-ва „Просвіта", яка була гарно прибрана.

При столах, наповнених смачними перекусками і в присутності поважних громадян цього міста, пані Оксана Фестрига, голова Жін. Т-ва, привітала щирими словами шановних Ювілятів і вручила їм срібне начиння від товариства, як памятку за признання їхньої корисної праці.

П. Михайло Калинюк, голова „Просвіти", й Галя Волківська, провідниця Союзу Української Молоді, також сказали гарні промови про заслуги п. п. Фарбатюків на народній ниві.

Панство Фарбатюки сердечно дякували всім приявним за любу їм несподіванку, обіцюючи й далі працювати щиро на світлу користь українського народу.

З приводу цього ювілею, на заклик голови жіночого т-ва, приявні зложили дар для „Жіночої Долі" пять і пів доляра, як початок кампанії для піддержки цього дорогоцінного часопису. За Управу Т-ва:

ОКСАНА ФЕСТРИГА голова. БРОНІСЛАВА ЦИБУЛЬСЬКА секретарка.

За щирий дар сердечна подяка. РЕДАКЦІЯ.

ЖІНКА в ХАТІ й У ТОВАРИСТВІ.

Забезпечення на випадок ґазових атаків.

Цього року, крім забезпечення від молів, треба взяти під увагу на всякий випадок забезпечення харчів, посудин, одежі й постелі від ушкодження ґазами. Таке забезпечення в разі потреби робиться тому, бо все, що зіткнулось би з ґазами, якийсь час є не до вжитку, а навіть бувають такі ґази, що можуть одіж цілком знищити.

Якщо не маємо окремої комори чи кімнати, яку можна б якнайкраще ущільнити, то приладимо собі відповідну скриню чи шафу. Одну на запаси харчеві й посуду, другу на одяги й постіль. Така скриня чи шафа мусить бути зроблена дуже щільно з досить грубих дощок. Всі стики, шпари покітовані, береги докладно допасовані, ущільнені пасочком фільцу, перепоєним олієм льняним. Як зверху, так і внутрі скриню треба попокостувати, а ще краще полякерувати. Зробити це все завчасу, хай добре висохне й вивітриться, тоді складати в одну, в разі небезпеки, запаси поживи й посуду, в другу одіж, постіль.

В часі налету скриню накривається ще верствою соломи, грубою на 15 цм.

Радять теж на всякий випадок забезпечитися принаймні на 2 тижні харчевими продуктами. На випадок п треби опущення більших міст, радять мати заздалегідь намічене місце на селі — куди можна б хоч би часово перенестися. На цей випадок треба мати приладжені, зложені окремо щонайцінніші речі, документи, щоб у відповідній хвилині не шукати й не забути чогось.

Може бути, що того всього не буде потрібно, але не зашкодить бути на все приготованими: стереженого й Пан Бог стереже.

Війна з... молями.

Забезпечення одежі, меблів, килимів від молів це велика журба господині. Подаємо деякі практичні поради:

Велику поміч у боротьбі з молями дає терпентина. Отже, виносім всю одіж, хоч би літню, надвір, вивітрім її, витріпаймо. Вичистім добре щіткою. За той час шафи, куфри пообмітаймо з пороху, витрім добре шматкою, замоченою в терпентині. В шпари вприскати

Список страв на тиждень.

Понеділок: зупа з свіжих печериць або грибків з лляним тістом. Січена печеня з телятини, до неї картоплі й морковка, компот з ревеню (ребарбару). **Вечеря**: ліниві пиріжки з сметаною.

Вівторок: зупа щавникова на костях. Печеня з молоденької козлятини, картопляне піре, салата, з сметаною і яйцями. Кисіль з ревеню. **Вечеря:** омлет з шпінатом або морквою.

Середа: борщ з фасолькою та яйцями. Накипляк (будень) з сира з сметаною. Компот з зеленого агресту. **Вечеря:** пальчики картопляні, шклянка квасного молока замість чаю.

Четвер: росіл з грисіковими клюсочками, мясо з кроповою підливою, картопля, салата. Шпараги з маслом. **Вечеря:** кулеша з квасним молоком.

Пятниця: фасолева або горохова зупа з гріночками з булки. Кладені клюски з сиром. Компот з ревеню. **Вечеря:** яєшня до присмаженої картоплі, салата.

Субота: зупа з молодих бурячків. Телячі битки, заливанні сметаною, салата, налисники з грисіком. **Вечеря:** сир з сметаною й цибулькою та редьківкою, чай.

Неділя: зупа з ревеню (може бути холодна). Телячий місток, начинюваний (спечений в суботу увечері, в неділю підогрітий в підливі), дриглець „Ароза", зладжений у суботу. **Вечеря:** місток телячий на холодно, чай з тісточками, медівничками.

Приписи.

Зупа з молодих буряків. Вставити кістки на смак. Як добре виваряться, дати закришку (петрушка, цибуля, морква, каляріпка). Як городина мяка, вибрати моркву й каляріпку, юшку перецідити, дати до неї добре помиті бурячки, покраяні враз із молодими листочками, посолити до смаку, коротко варити. Зробити засмажку з ложки муки й ложки масла; як пожовкне, вкидати її по дрібці до кипячої зупи. Заварити. До вази дати шклянку сметани, вляти гарячу зупу враз із бурячками й покраяною дрібно морквою та каляріпкою (закришка), вимішати, подати з яйцями, краяними на чверточки. Хто любить зупу винну, може її заквасннти буряковим квасом, ревенем.

Зупа з ревеню (ребарбару). Треба: 12 дк. ребарбару, смак з закришок, 5 дк. (чверть шклянки) цукру, 2 жовтка або сметана, ложка муки, рівна ложка масла. Зварити смак. Ревень обібрати, покраяти, спарити, дати до смаку (має бути плину добра літра). Як ревень мякий, перетерти, закришку відкинути, дати до смаку цукру, зробити засмажку з товщу й муки. Перед самим виданням, добре

терпентину, а опісля їх ущільнити. Це треба робити кілька разів у часі літа, час до часу і взимі.

Одіж, що її ховаємо аж до зими, відплямити, вичистити всі шпарки (валочки, що творяться з пороху й вовни в долішніх частинах одягу, випорожнити). Кишені повивертати й вичистити, вложити в них папір, намочений в терпентині. Тільки так вичищену одіж чи футра перекладаємо протимолевими середниками, перекладаємо газетним папером, замоченим у терпентині, й завиваємо тісно в густе полотно, вкладаємо в протимольні мішки. Все те вкладати тісно в щільну скриню, витерпентиновану, як вище.

Подібно забезпечуємо й килими, добре висушені, витріпані, переложені паперами, намоченими терпентиною, пересипані антимолевими середниками.

Косметичні поради.

Старші, а навіть середнього віку жінки не повинні обличчя опалювати. Щоб охоронити на пляжі лице від діяння сонця, а шкіру від веснянок, — пані заслонюють обличчя прозорими заслонами з цельофану, або накладають пуделка з прозорими віконцями. Менше клопоту, коли просто вживаємо крисатого капелюха, парасольки (особливо здержують опалення парасольки кольору червоного, фіолєтно-лілійового, бронзового), також відповідний не шкідливий крем хоронить шкіру від опалення й спарювання, а зокрема від веснянок.

Харчі, вбогі у вітаміну „Ц", спричинюють жовті плями, підсилюють веснянки. В помідорах, цитринах, помаранчах і інших овочах є багато вітаміни „Ц.", тому радять їх вліті більше вживати. З домашніх середників, що вибілюють шкіру, а тим самим нищать веснянки, радять натирати свіжим огірком, доспілими суницями. Від соку чорної ріпи пів-напів з сирим молоком, бліднуть веснянки; а від того самого соку, розведеного горілкою, шкіра лущиться. (Звогчувати 3—4 рази денно й лишати аж висохне).

Руки стають шорсткі й „грубі", якщо миємо посуду, чи перемо водою з домішкою соди. Також нищаться від праці в городі. При садженні, поленні. Задля вигладження рук варто зладити собі мішанину з гліцерини й тинктури арніки й тим натирати руки після того, як чисто помиємо.

Не забуваймо теж, що дуже добре вигладжує мішанина з рівних частей гліцерини, цитринового соку й кольонської води.

Шановні читачки, літо — страшний час для видавництва: видатки великі, а прибутків майже жадних. Пришліть вашу передплату, чи залеглість! Цим піддержите нас. Але не гайтеся!

розбити жовтки, дати до зупи й не заварювати вже; замішати добре й подати. Замість яєць можна дати сметану, до того бішкоптики чи гріночки з булки.

Накипляк з сира. Треба: пів кварти сира, 4 яйця, 10 дк. грисіку (пів шклянки), 4 дк. (вершну ложку) масла, пів кавової ложечки порошку до печива. Сир змолоти й терти з маслом; як стане гладкий, вбивати по одному жовтки й терти далі. Тепер вбити піну з білків і домішувати потрохи враз із грисіком та порошком до печива. Посолити, дати до висмарованої маслом і висипаної булкою накиплякової форми, варити в парі годину. Викинути з форми, полляти маслом з булочкою. До того сметана.

Канадійський цісарський цвібак. Треба: 5 яєць, пів горнятка мигдалів (або горіхів), пів горн. цукру, 1 горн. муки, шкірка з цитрини. Покраяти мигдали чи горіхи, змішати з ложкою цукру, дати до ринки, прирумянити. 5 жовтків втерти з цукром, аж побіліють і стануть пухкі; дати терту шкірку цитринову, всипати мигдали. Тепер збити з білків піну й додавати потрохи на переміну білки і просіяну муку. Як усе зуживеться, дати до подовгастої форми. Пекти в легкій печі. (З „Української Господині", подала пані Драган, Саскатун, Саск).

Канадійські родзинкові медівнички. Треба: три чверти горнятка меду, чверть горнятка масла, 1 яйце, пів ложечки поташу, 1 горнятко родзинків, (покраяних), півтора горнятка муки, пів ложечки цинамону, пів ложки теплої води. Розтопити мід, дати масло до гарячого меду; розмішати, щоб масло розтопилося, дати цинамон. Коли вистигне, додати трохи муки й добре вбите яйце, родзинки, поташ, розмішаний у воді. Додати решту муки, щоб тісто було настільки густе, аби тримало форму (не розлазилося). Накладати ложкою на помащену бляху й пекти в повільній печі. („З Української Господині" подала п. А. Титенич з Реджайни, Саск).

Салата. Салата має багато заліза, вапна, вітамін, тому тепер на весну і вліті подаємо її щодня, як не до обіду, то до вечері, хоч би не до мяса, а до самих омащених картопель. Салату заправляємо сметаною, майонезовою підливою або комбіновано одно з другим. До майонезу вживати жовтко варене, жовтко сире, цитрину, все разом добре терти, капаючи при цім по краплі оливи. Сіль, цукор до смаку. Можна додати до цього сметани, або, як хто любить остре, муштарди. Як нема цитрини, добрий оцет, але не багато.

Їдемо цього року на село?

Неспокійні часи не дуже сприяють виїздам на села. З дня на день чогось вичікується, — як же тут думати про виїзд? А без огляду на це, думати треба. На селі не тільки тіло, але й дух відпочине. В ліску, над річкою, в городі, на леваді осядуться збурені, пошарпані нерви. Їхати треба. Інша річ: чи далеко, чи аж туди — до ославлених знаних широко місцевостей? Може десь ближче? Може таки на сусіднє, підміське село, там де є річка, лісок? І це багато поможе. Чистий воздух, свобода, скромніший, переважно молочно-городовинний харч, і що дуже важне — зміна обстанови, в якій живемо. Тому, шановні міські читачки, про виїзд хоч би не далеко таки подумайте. Діти, що мучились цілий рік у школі, особливо цього потребують.

Не далекий виїзд має ще й це добре, що найнявши скромне мешкання, можемо легко забрати до нього дещо свого з міста й зробити собі побут на селі вигідніший. Також харчі легше діставати під містом. Чоловік по скінченні короткої відпустки може доїжджати на село чи доходити пішки. Остаточно в разі потреби можна скоро всім повернутися. Тому таки їдьмо на село!

Ще одна мала заввага: не гіршім село невідповідним, часто просто непристойним одягом, чи... браком його. Що увійде на пляжі, десь у великому світовому середовищі, — це не лицює на нашому селі. Шануймо самі себе й село.

Добрі ради.

До зупи чи росолу варити насамперед кості, мясо, а закришку давати на 2 хвилини перед тим, заки зупу видаємо. Тоді не втратимо вітамін, що є в городовині.

Не даваймо довго мокнути в воді: картоплі, городовині, закришці, овочам, бо через те тратять вони цінні мінеральні солі.

Свіже печиво дасться краще краяти, коли ніж вложимо в окріп і, обтерши до суха, краємо печиво...

Посудину від тіста, як тільки тісто виберемо, треба налити водою. Якби дали тісту засохнути, тоді дуже важко його відмити.

Товсту посудину, ножі, вилки і т. п. перед миттям добре витерти газетним папером.

До відшурования пригарів уживати металевих змивачок.

При вжиттю піря в постелі збивається; тому треба час до часу перини, подушки без пішевок покласти на сонце. Але не в само полудне. Краще рано. Нагріті сонцем подушки не тріпаємо, бо піря поломалось би, аж як прохолоне, витріпати тріпачкою й натягнути пішви.

Довго вживані подушки, або зпід хорих можна випрати. Пересипаємо тоді піря до мушлінової пішви й перемо в миляній воді, а також виварюємо. Сполоскати в кількох водах. Витиснути з води. Повісити на двох дрючках на сонці. Обертати, перетрясати. Наволічки теж випрати, повоскувати, перепрасувати й насипати випране піря.

Дуже добра рада:
Купіть собі книжку „ЯК ДОБРЕ й ЗДОРОВО ВАРИТИ". Коштує тільки 2·25 зл. з пересилкою!

Кооператива „Українське Народнє Мистецтво".

Кооператива „Українське Народнє Мистецтво" у Львові відбула свої загальні збори дня 29 березня 1939 року. Є це безперечно найближча й найбільш знана всьому нашому жіноцтву кооперативна установа. Це ж тільки завдяки їй пізнали широкі круги не тільки нашого, але й чужого громадянства красу наших вишивок; навчилися використовувати їх практично, прикрашаючи свої одяги, хати, церкви тощо.

Високо мистецький журнал „Нова Хата", що то його видає „Українське Народнє Мистецтво", не тільки заступив українкам чужі журнали мод, але пробудив любов і гордість з своїх народніх скарбів.

Не забуваймо й на те, що ніхто інший, як „Українське Народнє Мистецтво" впровадило в нас важні й просто необчислимо корисні народні імпрези, як вечорі народньої ноші. Хіба ж знали б ми, які дорогоцінні скарби маємо в нашій народній ноші, в наших народніх обрядах, звичаях? Завдяки цим вечорам пізнали ми й переконалися віч-на-віч, що рівного багатства народньої ноші й такої високої, мистецької її вартости не має жаден народ у світі. Не тільки інтелігенція навчилася цінувати ці скарби, — самі селяни зрозуміли їх вагу та красу. Тим то і в тих околицях, де вже люди занедбали народні одяги, повертаються вони назад у повній своїй красі. Сам цей факт безперечно впливає додатньо на почуття національної гордости, а то й свідомости.

Чималої ваги є й те, що У. Н. М. дає зарібок багатьом убогим жінкам, що то вишивають замовлені кооперативою речі. В сьогоднішніх, важких від безробіття часах — це хіба теж не годиться легковажити.

З повним вдоволенням треба прийняти вістку, що кооператива в минулому році побільшила свої обороти двічі. На це вплинув більший збут мистецьких вишивок на ріжних виставах у Катовицях, Данцігу і на Східніх Торгах у Львові. Збільшений туристичний рух побільшує теж продаж всіляких вишивок у львівській крамниці У.Н.М.

До дуже корисної праці У.Н.М. треба додати ще й урухомлення Клюбу для своїх членів, що його У. Н. М. веде на спілку з жіночою кооперативою „Труд" у Львові.

Господарські покази дуже підсилюють теоретичну науку жіночого господарства, що її з успіхом пропагує журнал „Нова Хата". Крім господарських показів і викладів (доповідей), відбуваються в Клюбі теж цікаві дискусійні реферати на ріжні культурно-мистецькі й освітні теми.

На загальних зборах обговорювалася, як минула праця, так і пляни на майбутнє.

Між іншим, повідомлено жінок про задум співпраці У.Н.М. зо спілкою „Гуцульське Мистецтво" в Косові. Це повинно б дати якнайкращі висліди.

Взагалі У.Н.М. дає яскравий доказ господарности й здібности нашого жіноцтва до кооперативної праці. Бажаємо дальших найкращих успіхів, а загалові наших жінок радимо конче вступати в члени цієї жіночої кооперативи й тим причинитись до ще кращого її розцвіту.

А місце його осталося порожнє...

Несподівано, як вигасають зорі, згас Павло Ковжун. Нема сьогодні культурного українця, якому чуже було б це прізвище. Маляр. Графік. „Малярський публіцист", якщо можна ужити такого слова. Організатор і душа кожної малярської імпрези і завязку нового малярського вогнища в нас. Про нього написав Микола Голубець, що Ковжун започаткував формальний переворот у мистецькому житті на наших землях та в їх графічному й топографічному мистецтві зокрема. Др Рудницький згадуючи про покійного мистця пише:

„Передовсім Ковжун це була людина неймовірно скромна у своїх щоденних потребах, у поглядах на власну працю і на те все, про що він мав повне право бути гордий, бо добре знав і глибоко розумів. Він ніколи не говорив про себе, ні про те, що не має сьогодні на обід для себе й для родини, ні про те, над чим працює, чи що мріє дати колись, як мистець".

Якже ж це ріжниться від погляду деяких наших, навіть менше заслужених мистців, яким здається, що суспільність має за обовязок улаштувати їм вигідне життя...

Дуже сердечні згадки в усій українській пресі, зворушливі промови над домовиною, велика участь нашого громадянства на похоронах ще раз підкреслювала те, про що всі знали й знають: відійшла від нас людина, яку не скоро буде можна заступити ким іншим. Саме про Ковжуна говорять, що він умів, не маючи злотого на прожиток, організувати великі вистави. Одне слово, як мистець і людина, не був ніколи ні в нічому дрібничковий. Раз тільки, в останній хвилині життя думки його були не мистецькі. Його останні слова відносились до його приятелів: „Заопікуйтесь хлопцями". Двох нелітніх синів полишив цей великий мистець і б. вояк Української Армії. Слова останні сказав до тих, що були коло нього: до наших братів знад Дніпра, але — ми знаємо, що їх самих доля незавидна. Знаємо, що діти їх теж потребують, як не моральної, то матеріяльної допомоги й тому обовязок опіки над дітьми Павла Ковжуна спадає на нас усіх, зокрема на нас, жіноцтво. Це буде найбільший доказ пошани й зрозуміння для такого таланту, яким був Павло Ковжун. Небавом буде йти збірка на цю ціль. Українське жіноцтво, яке найбільше має серця до дітей, мусить в ній вести перед.

„Провідник" і „Зачудування".

Докінчення зо ст. 5.

Світ чудовий. Скрізь довкола нас ріжноманітна, загадкова дійсність. Але ми не цікавимося доволі її предивним обличчям, не відчуваємо, як слід, її глибокого значіння. Між нами і нею густа заслона словних абстракцій, що не допускають до безпосереднього, живого контакту з нею.

Джерелом безпосереднього життєвого досвіду для кожного з нас — власне життя. Не ідеольогії, не теореми, а власні, особисті переживання є тим не сфальшованим життєвим надбанням, з якого треба черпати, коли хочемо виробити собі погляд на важливі питання життя; вони є водночас тим пробним каменем, за допомогою якого можемо устійнити, котра ідеольогія „життєва", оперта на життєвій правді, а котрі — мертві, „безплідні", видумані чужими життю інтелєктуалістами — доктринерами.

Свідомо пережита дійсність — це те велике, незбагнене, святе, грізне, що збуджує в нас почуття безмірного здивування перед нерозвязаною загадкою життя.

Тільки пробуджений, чуйний ум, який питає кожне явище життя: „хто ти? що ти таке"? — не задовольняючись його зверхнім виглядом, ані шабльоновою назвою, живе в контакті з дійсністю життя, а не з німими образами й словними абстракціями.

Хто глядить, думає, питає, тому прийде відповідь. Хто спроможний викресати в собі те глибоке здивування перед величчю, гидотою та красою життя, тому відслонює воно іноді на мить саму суть свою у виняткових, незабутніх хвилинах.

Не кожний має змогу покинути свою домівку, коли почуває, що його змисли ступіли для предметів і проявів його буденщини.

Є спосіб, думаю, обійтися без довшої або коротшої подорожі, а проте наше середовище не мусить нам остогидіти, ані тратити для нас свій чар.

Цей спосіб — знайти більш особисте відношення до всього, що беремо в руки й зацікавитись глибшим значінням речей, що товаришать людині в її щоденному житті. Всі вони гідні зацікавлення.

О. КИСІЛЕВСЬКА.

„Під небом півдня".

Цікаві описи екзотичних країв, способу життя їх мешканців і природи. Ціна 1·80 зл. Замовляти в редакції „Жіночої Долі".

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ Й У НАС.

Пастівочка з Закарпаття.

Принесла нам першу по довгій перерві вістку...

„.... багато нас без роботи, а найбільше на Гуцульщині (Рахів, Ясінє). Ніби згодом усі мають повернутися до праці, так кажуть... Але ми сумніваємося. Зрештою, побачимо!

Мали ми свої Крути. Коло них уже твориться народня лєгенда... Семінаристи полягли геройською смертю й повилися невмирущою славою. Жити б жити тим молодим завзятим хлопцям! А може й справді треба було їхнє молоде життя принести в жертву.

Взагалі всі події так швидко перекочувалися, що тяжко було зорієнтуватися.

Та годі міркувань. Наше діло — чесна, сумлінна, корисна праця. Вже не скроплюємо землю сльозами. Події та їх наслідки загартували нас. Прохолов мізок, затвердли серця, затиснулись кулаки. Народ, на нашому відтинку, тримається. Це свідоме вогнище. На інших відтинках — іде ссвідомлення повною парою. Теперішнє соціяльне положення дуже цьому помагає.

Частина свідомої інтелігенції — покищо прибита, зневірена. Це зрозуміло.

Не читаємо жадних українських часописів. Інших не розуміємо, тож годуємося вістками з джерел „казав, казали", а вони крилаті, химерні й дивовижні. Коли б хоч **„Жіночу Долю" й „Волю"** отримували; але як заплатити? В теперішніх обставинах годі дати раду в фінансових справах. Та вірмо, що колись краще буде.

До нових обставин поволі пристосовуємось; є вже і настрій і жарт дотепний зявляється. Нерви притупилися. І добре.

Українські матері! Вчіть своїх дітей ощаджувати і постарайтеся для них пушку і книжечку Ощадности Кооперативного Банку **„Дністер" у Львові, вул, Руська ч, 20.**

На увагу нашим ш. читачкам: У цьому числі „Ж. Д." не подаємо новин, що носять посмак актуальних сензацій. Бо події так швидко йдуть вперед, зміняючи одна одну, що вістки про них часто вже на другий день стають застарілі або суперечні з дійсністю. Щодо цих справ тепер можна користуватися хіба щоденником.

Щодо теми, порушеної в нашій статті на стор. З цього числа про співпрацю „С. У." і Секції Сільських Господинь, прохаємо ш. читачок забирати голос та ділитися своїми враженнями й досвідом.

Свідомість і здисциплінування росте! З року на рік, а той з хвилини на хвилину росте свідомість, здисциплінованість широких українських мас. Бачимо це при ріжних нагодах, зокрема слідно в часі Зелених Свят. Скрізь по селах памятні хрести, могили уквітчані. Участь у богослуженнях, процесіях з кожним роком збільшується, прибирає масовий характер. Помітний відрадний факт: солідарні виступи села з містом, зокрема масова участь селян у процесійних походах на цвинтар по більших містах. Участь зорганізованих численних делєгацій з вінками. Досить згадати, що в поході у Станиславові несено 447 вінків. Селянство йшло окремими групами в мальовничих, святочних одягах, в поважному скупленому настрою. У Львові в поході й відправі на цвинтарі взяло участь до 30 тисяч народу; в інших містах теж ці святочні обходи відбулися при дуже великому числі громадянства.

На увагу тим, що їдуть на Загальні Збори „Просвіти" у Львові. Той, хто носить просвітянську відзнаку на одягу, мусить мати з собою „довуд особісти" з фотографією і членську грамоту „Просвіти", щоб не наразитися на придержання поліцією. Хрестика з написом: „Памятка Хрещення Руси-України" не вільно носити ні на шиї ні на одягу, як „відзнаки політичної", за що городське староство карає.

Ні пити, ні курити. Німецька влада значно обмежила реклямовання алькогольних напитків і тютюнових виробів. Згодом взагалі не буде вільно пропагувати споживання тих шкідливих виробів, бо вони згубно впливають на здоровля особливо молодого покоління.

Наш танок на міжнародньому конкурсі. У Брюселі в днях 1-15 травня відбувся міжнародній танковий конкурс. Між численними кандидатами до почесного титулу королеви конкурсу була й наша молода й талановита танцюристка й компоністка Оленка Заклинська. Вона відтворила чотири танки власного укладу; „Колискову" — до муз. Барвінського, „Дорогу" — до муз. Лиська, „Дрібушки" — до муз. М. Колесси і „Метелицю" — до муз. Барвінського. Журі відзначило її дипльомом.

На увагу батькам. Зближається початок нового шкільного року, а з ним і жура: до котрої та якої школи записати діти? Найліпше до фахової, бо фахівців у нас обмаль. В тій ц лі існують саме фахові гімназії; вони дають освіту і фахову і загальну. У Львові є українська приватна жіноча фахова гімназія СС. Василіянок при вул. Длугоша 17 з усіма правами державних шкіл. Приймають до неї тих, що скінчили вселюдну школу (по VI кл.) Наука — чотири роки. Вчать — **кравецтва, бухгальтерії, товарознавства, писання на машині, куховарства й домашнього господарства** та загально-освітніх предметів у меншому обсязі. Вступні іспити коло 22 червня, вписи від 1 червня ц. р.

Присуди. У Рівному 26 травня ц. р. засуджено за злочин державної зради (ст. 97. § 11 кк.) 19-ох молодих українців від 13 до 1 1/2 р. вязниці з позбавленням усіх засуджених публічних прав.

У Луцьку 22 травня ц. р. засуджено за злочин державної зради (приналежність до У. О. Н.) 11-ох молодих українців від 7 до 5 років вязниці з позбавленням усіх засуджених громадянських прав.

„Всесвітній Марійський День". 14 травня ц. р. стрийське громадянство уладило це урочисте свято, що складалося з двох частин: напередодні свята сповідь усіх членів Марійських Дружин, цілонічна адорація Найсвятійших Тайн з молебнями й проповідями; вранці 14-го посвячення прапору Гімназійної Марійської Дружини. По святім причастію дружинники склали врочисте Марійське приречення та проспівали Марійський гимн. Опівдня відбулася святочна академія.

Концерт Марійських Дружин. В Яворові дня 14 травня ц. р. Марійські дружини пань і гімназій Р. Ш. та СС. Василіянок улаштували концерт у рямцях усенаціонального свята вчесть Пресвятої Діви Марії.

Новинка з жіночого світу. В днях 6—14 липня відбудеться в столиці Данії Копенгазі тринадцятий зряду Конгрес „Міжнароднього Жіночого Союзу боротьби за права жінки". Візьмуть у ньому участь численні делєгатки від 45 народніх союзів ріжних народів. На Конгресі розглядатимуть ріжні питання, що відносяться до громадських прав жінки, громадянки, продуцентки й консументки, домашньої господині, участи молоді в жіночому рухові і т. д. Рівночасно з цим Конгресом радитиме теж Світовий Союз Молоді. На Конгрес виїде й українська делєгація в особах пп. М. Рудницької, О. Шепарович, С. Парфанович.

Листування редакції.

Вш. П. Олійник, Форт Франс, Канада: Листа й гроші дістали. Щире спасибі! Куховарську книжку вислано. Вітайте!

Хв. Тов. ім. Л. Українки, Коломия-Січ, Канада: Посилку й доказ Вашої доброї памяти про мене дістала. Велика дяка. Листа пишемо окремо. О. К.

Хв. Тов. ім. О. Кобилянської, Вегревіл, Канада: За добру память і подарок сердечно дякую. Рівночасно пишу окремого листа! О. К.

Хв. Тов. О. У. К. ім. Басарабової в Монтреал, Квебек: Листа й переказ одержали, натомість дописа не було. Чи був висланий? За добру память про нас щира дяка. В черговому числі напишемо більше.

Сумна вістка.

Ділимося з нашими читачками сумною вісткою про смерть ідейної кооператорки бл. п. Наталії Плакида, організаторки П.С. К. у Бучачі. Ширшу згадку про діяльність Покійної подамо в черговому числі.

Під увагу Загальним Зборам!

Весняна пора — це час Загальних Зборів численних товариств та установ. А одною з головних точок денного порядку є перевибір проводу: членів управи чи виділу. Ця точка стає звичайно напередодні Зборів предметом уваги всіх членів установи, а вкінці і комісії-матки. Бо ж це, не маловажна справа, намітити на членів проводу відповідних людей. Та ж від проводу залежить звичайно успішна діяльність і розвиток організації. Члени установи були б певно вдячні, якщо б їм у критичній хвилині послужив хто доброю радою щодо вибору виділових, членів управи, надзірної ради і т. п. Служимо тут такою радою. Хто справді бажає своїй управі добра, нехай вибирає до проводу людей, відомих зо своєї ощадности! Чому? Ми мали вже нагоду ствердити на цьому місці, що ощадний чоловік — звичайно такий, що щадить постійно в українськім банку — є і наскрізь чесний і свідомий громадянин, працьовитий, енергійний, точний, тверезий та оглядний у поведінці з чужим добром, так, як із своїм. А таких людей якраз до проводу установи нам потрібно. Ось вам засаднича вказівка, кого допустити до проводу в установі! Коли цієї ради послухаєте, ніколи не пожалієте. (Ш.)

Школа рисунку, малярства, різьби арт.-мал. Я. Лукавецького в Коломиї.

Вже два роки існує в Коломиї ця одинока свого роду школа — найліпша, найдешевша і для околиць Коломиї найближча. За цей час, школа дійсно може похвалитися поважними успіхами й тішиться симпатіями громадянства.

Щорічно від 1/V до 1/X відбувається в школі практично й теоретично наука всіх технік, родів, жанрів пластичного мистецтва, як: рисунок, олій, акварелі, клей, пастеля, мертва природа, портрет, пейзаж, декорація, церковна поліхромія, графіка, буквартво, різьба, технольогія.

Для професіоналів систематичне й докладне навчання всіх галузів пластичного мистецтва й спеціялізація. Підготова до іспитів: учительських, техніки, академій (краєвих і заграничних), до дипльомів і патентів.

Пора і спосіб навчання, оплати, кошти приборів, а для замісцевих і приміщення обдумані так, що дають можність усім користати, навчитися й уміти.

По точніші інформації звертатися на адресу: Коломия, вул. Ягайлонська, 48.

Арт.-маляр Я. Лукавецький співробітничає і в „Ж. Д." — редакція радо поручає його школу всім, хто потребує відповідної науки.

ВЕСЕЛИЙ КУТОК.

ПОВІНЬ.

Молодий урядовець до шефа:

— Пане директоре, прошу дати мені відпустку на 3 дні, бо... (соромиться)... бо я женюся...

— Добре...

За деякий час звертається молода панна.

— Пане директоре, прошу дати мені відпустку... бо... бо я виходжу заміж...

Директор обурений: — Що тут у вас якась повінь шлюбів!..

Молоді люди: — Це ж власне наше вінчання...

Ж І Н К И !

Уважаймо на клич „Свій до свого!" — він тепер є найголовнішим наказом дня! Ні одного сотика не витрачаймо на солодощі, цукорки, шоколяди інакші, як тільки одинокої нашої української парової фабрики

„ФОРТУНА НОВА".

Не ввважайте на чужі реклями, на покуси дешевизни — „Фортуна Нова" за кільканадцять років свого існування переконала вже, що її вироби безконкуренційні — здорові, пожиточні й смачні. Жадайте виробів „Фортуни Нової" всюди!

Господині! У Вашій свідомості наш успіх!

Уживайте: **„ПРАЖІНЬ"** ПІДМІНКУ КАВИ

КООП. ФАБРИКИ „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ". **„ЛУНА"** ЦИКОРІЮ

Львів 24. Жовківська 188.

Книжку М. ОСТРОВЕРХИ

„НОВА ІМПЕРІЯ"

що трактує про теорію і практику фашизму — можна набути в адміністрації „Вістника": Львів, Чарнецького 26 м. 21. Ціна 1 зл. За кордоном зл. 1·20. Опуст комісовий 20 %.

? **Як зимувати квіти** ?

навчить вас книжка О. Бережницької-Будзової:

КВІТИ прикраса наших вікон і бальконів

Коштує 1·— зл., з пересилкою 1·20 зл.

Замовляти в українських книгарнях та складах „Народньої Торговлі". !!

ДІВЧАТА!

Пробуйте вишивати добрими й економічними

нитками

МЕЦ — КАМЕЦА — Ц. М. С.

та закуповуйте їх у своїх кооперативах.

„ЦЕНТРОСОЮЗ".

Редагує О. Кисілевська. Redaguje O. Kysilewska.

Видає В-во „Жіноча Доля" (О. Кисілевська). Коломия, Замкова ч. 37. Wydaje W-wo „Żinocza Dola" (O. Kisilewska). Kołomyja, ul. Zamkowa l. 37.

З друкарні „ДЖЕРЕЛО" в Коломиї, Косцюшка 15. — Drukarnia „Dżereło" Kołomyja, Kościuszki 15.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Ціна цього числа 50 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

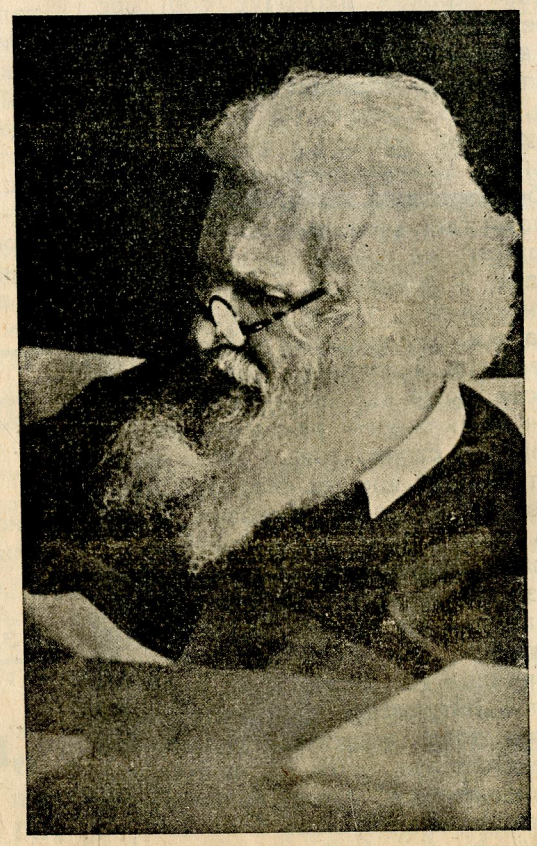
Рік XV. Коломия, 1-15 липня 1939. Ч. 13-14.

ZINOCZA DOLA CZASOPISMO DLA UKRAIŃSKICH KOBIET

Rok XV. — Nr. 13-14. Kołomyja, 1-15. Lipca 1939.

ЗМІСТ:

Час віднайти себе.
Сорок літ на епископському престолі.
Прийшов час дати доказ громадської зрілости.
Поради Дороти Дикс.
Нагорода пильности.
ІРИНА ВІЛЬДЕ. Наші батьки розвелись. (Далі).
В. ГРЕНДЖА-ДОНСЬКИЙ: У Сиготі. (вірш)
ЯРОСЛАВА ЦІХОВЛЯС-ГУРСЬКА: Конго.
Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ: Українська народня пісня.
М. М.: Китайці про творчість Перл Бак.
Кілька слів з гутірки з Софією Стадниковою.
Вістки зза моря
Згадаймо добрим словом:
Наталія Плакида.
К. Г. Слоновська.
Марія Пук-Хандога.
Кілька уваг, як поводитися в гостині.
Приготовляймося господарсько.
Що їсти.
Найпростіший домовий спосіб виробу нектару, себто плинного овочу.
За вами слово, ш. читачки!
Наша праця.
Збільшаються ряди ідейних українських робітниць.
Новинки.
Листування редакції.
Анонси.

Ексцеленція Митрополит Андрій гр. Шептицький, в 40-ліття архипастирських свячень.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ"

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Передплата на 1939 рік на

1) **«Жіночу Долю»** (саму) на рік — — — 7·— зл.
(Для заграниці 2·— ам. дол.)
2) **«Жіночу Долю» і «Жіночу Волю»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
3) **«Жіночу Долю» і «Світ Молоді»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
4) **«Ж. Долю», «Ж, Волю» і «Світ Молоді»** 12·— зл.
(Для заграниці 3·— ам. дол.)
5) **«Жіночу Волю»** (саму) — — — — — 3·— зл.
6) **«Світ Молоді»** — — — — — — — 3·— зл.
(Для заграниці 1·— ам. дол.)

Адреса: КОЛОМИЯ, Замкова, 37.
Редакція «Жіночої Долі», Kołomyja, Zamkowa, 37, Poland, Europe, Red. «Żinocza Dola» Конто ПКО — Львів 511.923. **Число розрахункового переказу 4.**

В Румунії передплату вносити на адресу п. **Дмитра Геродота** (Bucuresti, IV. **Strada** Delea-Veche, 45), або на адресу: „**Bazar**", **Cernauti, Str. Andrei Sagana 2||.**

Передплата виносить:	Річно.	На 6 м.	На 3 м.	На 1 м.
„Жіноча Доля"	300 леїв	160	85	30
„Жіноча Воля"	80	45	25	10
„Світ Молоді"	12	65	35	15
Всі три журнали разом	450	230	120	45

Передрук дозволений за поданням джерела.

ЧАС ВІДНАЙТИ СЕБЕ.

„Літа на війні числяться подвійно" — так каже закон про службове випосаження державних урядовців. Хоч закон має на увазі єдино заслуги вояка для батьківщини, то проте, незалежно від них, людина на війні подвійно скорим кроком вкорочує собі час і життя. Передусім атмосфера довкілля підноситься до висоти точки кипіння. І саме ця висока температура упрощує в житті людей безліч явищ, справ і речей, які в мирних часах були подавані завсіди в футералі чемностей, принуки, дипльоматичних недомовок.

Часи, бомбардовані єдино самими воєнними алярмами (до фактичної війни може й зовсім не прийти), не тільки так само зависоко гарячі, але й вимагають такої самої, як воєнні дні, інтензивної, живої праці, найбільшої уваги на все, що навколо діється, а водночас сміливої гри й постави. Саме нинішні часи вимагають цього від нас — і то в однаковій мірі, як від кожного рядовика, на якому б місці він не стояв, так і від наших проводів. В тривожнй час, як сказано, „випосаження подвійне" — але й обовязки та відповідальність мусять бути також подвійні.

Через наше широке народнє поле пливе ріка, яка розділяє народній організм на дві, неспівмірні частини. На однім березі стали „патріоти", що про них писав І. Франко: — „Ти, брате, любиш Русь, як дім, воли, корови", — люди, які свій „патріотизм" трактують тільки, як інтерес; які тому держаться української нації, бо переконані, що це їм, як не сьогодні, то завтра „виплатиться". Сюди належать також ті, що вважають себе наче б за добрих, „щирих" українців, але від багатьох літ, а то й усе своє життя, привикли стояти оподалік від народнього життя, як ті статисти, що придивляються грі акторів. Навіть у цій хвилині, коли навколо вирує буря, коли котяться грізні хвилі, вони стоять збоку та чекають на готове, що хвиля принесе.

По другім березі тої граничної ріки стали люди, про яких можна сказати, що вони мають глибоке, свідомо пережите відчуття свойого українства. Вони сприйняли його в свої серця, як священну ідею, яка не знає обмежень часу. Для них святотатство — ждати в безділлі на те, що принесе сліпа доля, а навіть відмірювати здійснимість тої ідеї осягами, чи невдачами одного покоління. Як добрий садівник засаджує горіх в землю і чинить це з любовю, хоч має в своїй голові ту свідомість, що з овочів може користатиме не він, а той, що колись прийде по нім, — так і вони віддають свій труд, своє здоровля, свої найкращі літа батьківщині, думаючи про тих, що колись прийдуть по них. Для них любов до батьківщини, внутрішня потреба жертвуватись для тої любови стала заповітом їх життя.

З гордістю мусимо признати, що до цього активного, здібного до всякої праці й посвяти загалу, поруч із старшими, посивілими в народній праці робітниками, стає на народній ниві й свідома, працьозита й саможертвенна молодь, як інтелігентна, так і селянська та міщанська.

Більшість українського народу віднайшла вже свій шлях, — шлях, який для кожного українця може бути тільки один, як один Господь на небі. Цей шлях — це глибоке, доведене до найтоншого нерву нашої душі й мізку, наше свідоме, готове на кожну жертву українство.

Але ж пасивности, нерішучости, бездільности мусимо позбутися й усі решта, що хочемо мати право звати себе українками, українцями. Останній уже час віднайти себе, приділити до рідного народнього організму та виявити свою спорідненість гідним, достойним готовим навіть до жертв поступуванням.

Дайте в руки своїх наймолодших

„ДЗВІНОЧОК"

часопис для українських дітей.

2 зл. річно; 1·20 зл. піврічно.

В кожному числі оповідання про славну минувшину, цікаві дитячі казки, сценки, загадки, ребуси й т. п. Багато образків.

Адміністрація:

„Дзвіночок" Львів, Косцюшка 1, а.

Вже вийшла з друку книжка

Н. ГЕРКЕН РУСОВОЇ:

„Героїчний Театр"

ціна 1·50 зл. Замовляти в адміністрації **„Вістника" Львів, Чарнецького 26.**

Опуст комісовий 20% — готівкою 30%

ДОБРА МАМО, ВЧИ ДИТИНУ ЩАДИТИ,

даючи їй як нагороду пильности також щадничу книжку

ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: СТАНИСЛАВІВ, вул. Собіського 11).

Сорок літ на епископському престолі.

18 червня ц. р. св. Юр у Львові святкував небуденну хвилину. Святоюрську гору наповнила кількадесятитисячна маса народу. Напроти входової брами у вглибленні святоюрського городу побудований нашвидко прегарний вівтар. По обох боках вівтаря в чистім українськім стилі коштовні килими. На долівці мальовничі хідники. Біля вівтаря великі, поважні прапори: український і папський. На українському прапорі герб роду Шептицьких, на папському герб теперішнього Папи Пія XII.

Тут відправив Митрополит Андрей при співучасті всіх епископів і монаших чинів Благодарну св. Літургію з приводу 40-ліття свого епископства. Незвичайно поважно виглядав наш Архієпископ в оточенні епископів і митратів.

Герб роду Шептицьких на прапорі мимохіть скермував думку в минуле й пригадав звязки Шептицьких з нашою Церквою.

Храм на святоюрській горі збудували Шептицькі.

Владика Атанасій Шептицький задумав побудувати храм, що був би не тільки окрасою Львова, але сповняв би подивом кожного, хто побачить його. Докінчив величню будівлю третій з династії Шептицьких, о. Лев. Він то дав творові архітектури живу душу.

Лєгенда оповідає, що на цім самім місці, де тепер стоїть святоюрський храм, мав свою печеру, постригшись в черці, князь Василько.

Переказ каже, що на цій горі спочивають тлінні останки короля Данила.

Святоюрська гора звязана з традицією світлого минулого українського народу, як дерево з корою. І сьогодні оця святоюрська гора та її маєстатичний володар, князь української церкви, Митрополит Андрей — символи незломности в вірі й вірності Церкві й українському народові.

При кінці Служби Божої епископ о. Іван Бучко відчитав відручне письмо Папи Пія XII, в якому св. Отець висловив найсердечніші побажання з приводу 40-ліття Його Епископства й іменує його Асистентом Папського престолу.

У своїй глибоко обдуманій промові сказав епископ Бучко такі слова:

„Наша Церква наражена на такі упокорення, що нагадуються слова апостолів підчас бурі: „Спасителю, рятуй нас, бо погибаємо". Саме серед цих напастей відзивається голос з Петрової Скали: „Не бійтесь, я з вами. Ви маєте сповнити велике завдання, бо через ваш український народ хочу навернути Схід".

Дякуючи Шановний Ювілят між іншим висловив такі думки-перлини: „Кожна людська праця це властиво мистецтво. Так само й проповідник мусить бути мистцем.

Мистець від не мистця ріжниться тим, що мистець укладає в своє діло щось з своєї душі. Проповідь мусить бути якщо не школою, то жертвою. За ласкою Божою в нашім народі є багато людей, охочих до жертви".

Червнева урочистість на горі св. Юра звязала черговим тісним вузлом український народ з своїм улюбленим князем Церкви.

Прийшов час дати доказ громадської зрілости.

Якщо досі громадські й господарські завдання сільського жіноцтва були дуже важкі й важні, то тепер стають вони куди важчі, важніші й пильніші.

В чім річ?

В тім, що на село спадають величезні обовязки на випадок війни. Село навіть тоді, коли б мужчини аж до 60 року мусіли покинути свої хати, має обовязок прогодувати не тільки себе, себто родини покликаних, але й місто та армію. Вже тепер ріжні розпорядки накладають на село великі завдання: через відповідну управу рослин збільшити видайність городовини, збіжжя, паші; конче і то в обовязковій кількості управляти рослини пашні, олійні й інші господарські та технічні; інтензивно використовувати кожний клаптик землі й т. п.

Всі ці й багато інших господарсько-апровізаційних справ належатимуть, а почасти вже й належать виключно до сільсько-господарських о р г а н і з а ц і й. Отже: там, де є і де зобовяжеться відповісти всім цим завданням, то „Сільському Господареві" й Секціям Сільських Господинь; а де нема, або покажуться нездібні до цього, — то подібним організаціям не нашим, себто: Kółkam Rolniczym, Kołam Gospodyń Wiejskich.

Попри господарські організації величезну вагу мають теж кооперативні. На них також спадають великі завдання щодо достави й збуту всяких господарських продуктів.

Це все вже не залежить виключно від

доброї волі господарів чи господинь, як це було досі — робота вся мусить бути зроблена, й її зроблять, як не ми, то хтось інший.

Отже коли не хочемо бути відсуненими від усіх найважніших господарських справ на власній землі, то мусимо приноровитися до всіх вимог і всіх обставин. Мусить бути посилена й поширена господарська організація; мусить бути в ній відповідно організована робота жіноча.

Але ця робота, хоч носить подекуди обовязковий, примусовий характер — однаково вона має велике значення й дасть добрі наслідки для нашого села. Крім господарської справности, вона повинна посилити працю організаційну в господарських жіночих товариствах; повинна причинитися до зросту праці в тих Секціях Господинь, що вже існують, а також повинна спонукати заложення цілої мережі нових Секцій — там, де їх ще не було.

Ця пожвавлена жіноча праця повинна з ділянки господарської поширитися взагалі на організаційну роботу жіноцтва; повинна посилитися робота в кружках „С. У.", повинні повстати нові кружки — всюди, навіть там, де є вже діяльні Секції Господинь. Ці організації не перешкоджають собі, а навпаки — доповняють себе взаємно.

Крім цих, так сказати б примусових, обовязків у жіночих і господарських організаціях, себто в кружках „Союзу Українок" і Секціях Сільських Господинь, — має наше сільське жіноцтво ще обовязок національний. А саме: коли б мужчини були покликані до виконання воєнних обовязків, жінки мусять заступити їх у всіх наших організаціях господарсько-кооперативних і культурно-освітніх.

Досі на тому полі вся фактична управа знаходилася в руках мужчин, і це було найбільшою хибою. Хоч в дійсності жіноцтво своєю свідомістю й господарністю розбудувало нашу кооперацію, наше молочарство й наш промисл, то в управі їх майже ніде не брало чинної участи. Ще менше бачимо жінок в управах „Рідної Школи", „Просвіти", „Відродження", Хоч жінки, як громадянки, матері, господині, може більше від чоловіків заінтересовані в розвиткові цих преважних інституцій. Тепер нагло приходиться направити цей великий промах. Жіноцтво в короткому часі мусить увійти в усі наші організації не тільки, як рівнорядний член, а як кермівний чинник. Треба якнайскоріше управам цих усіх організацій підготовити собі зпоміж жіноцтва заступні сили; треба кооптувати їх до управ, вивчати в короткому часі всіх тайн діловодства й усіх практичних справ, як ведення кооператив, молочарень, складниць яєць й т. п.

Додаймо до цього ще те, що жінки мусять навчитися ще й охорони людей, тварин і майна на випадок повітряних атак ріжного роду — то уявимо собі, які важні й конечні завдання стоять перед нашим сільським жіноцтвом!

Легше піде справа там, де жіноцтво вже навчилося громадської праці в „Союзі Українок", де господарську працю виконувало самостійно й відповідально в господинських секціях при кружках „Сільського Господаря", де було вже організоване в кооперативних чи просвітніх секціях. Але ж сьогодні жінки мусять сповнити цей обовязок і там, де цеї підготовчої самостійної жіночої праці не було. Знаємо, які здібні, зарадні, працьовиті наші сільські жінки й не маємо найменшого сумніву, що дадуть собі раду з тими всіма величезними завданнями. Але обовязок наш, а передусім організованого міського жіноцтва, прийти з якнайбільшою допомогою своїм сільським посестрам. Обовязок усіх інтеліґенток на селі — вглянути в ці справи, помогти селянкам своїм знанням, своїм досвідом, своєю наукою.

Згідна, тісна співпраця всіх свідомих українок — це наказ хвилини. Забудьмо всі суперництва, всі амбіції, упередження, що досі може тут і там ділили нас. Приходить час, що ми, жінки, перші маємо дати доказ нашої зрілости громадської, нашого щирого зрозуміння конечности єднання в одно всіх чесних, щиро національних українських сил.

ПОРАДИ ДОРОТИ ДИКС.

(З англ. за дозволом The Ledger Syndicate, Inc., Philadelphia, Pa.)

II.

Модерна дівчина, як дружина.

Чи з модерної дівчини може бути добра дружина?

На це питання не можливо відповісти „так" або „ні", — бо це є справа особистого уподобання, і така сама жінка може бути для одного медом, а для другого полином. Про те, чи жінка добра, не рішає ще те, що вона зробить що, або ні; а виключно те, чи вона чоловіка задоволить. Чи з сучасної дівчини буде ліпша жінка, аніж з її бабки, залежить цілковито від того, якою мужчина хоче її мати та що від неї вимагає. Коли мужчина хоче такої жінки, якій міг би „тесати кілки на голові", то краще нехай не шукає модерної дівчини, бо відкусить йому пяту. Коли він жениться, щоб дістати добру кухарку, то вигляди для нього теж не світлі. Коли шукає хвалительки, то шкода його очей. Але, коли він хоче товаришки життя, пресової агентки або компетентної спільниці в бизнесі, то вона якраз до цього надається. Щож до любови й вірности та основних чеснот, як внучка, так і бабка менш-більш одновартні.

Дівчина минулого мала свої добрі прикмети. Ніхто цього не заперечить. Вона багато краще, аніж модерна дівчина, знала, як діста-

ти чоловіка та як його затримати. Одначе це могло бути не так по причині її вищої техніки, як радше через те, що в ті часи мужчина потребував оженитися, щоб мати вигідне пристановище й обхід. Все ж таки, прикмети, за які так довго вихваляли бабку й на яких основується її репутація, як знаменитої жінки, не дуже захопили б модерного мужчину. Модерний мужчина не хотів би жінки, яка була б так захоплена тим, як спить дитина, що не хотіла б вийти з ним нікуди ввечері, і яка не цікавилася б розмовою, що не обертається довкруги дому.

Розуміється, що модерна дівчина має й свої недомагання. Поперше, вона рідко коли любить сидіти вдома. Мужчина, який одружується з нею, рискує більше аніж серцем. Коли його шлунок витримає і двовугляну соди вистане, то молода жінка, що почала сухарями, які могли б послужити за кулі, навчиться пекти такий хліб, якого її мати ніколи не пекла.

Немає сумніву, що модерна дівчина невідповідна на дружину для деспота, скупаря, чи егоїста. Але коли мужчина хоче дружини, яка може дати йому любов, вірність, товариство, і помагати йому в праці, то вона незрівняна.

III.

Вартість дружини.

Скільки вартує дружина?

Біблія цінить добру жінку вище рубінів, хоч знаємо, що жінки не мають ринкової ціни, як перли чи збіжжя, чи який інший крам. Кожна людина сама оцінює своє майно. Один чоловік уважає жінку за скарб свого життя, зодягає її в оксаміти та хутра, обожає її ввесь час та гратулює сам собі за те, що вибрав її. Інший думає, що жінка додатковий клунок, якого забажалось йому в нерозважну хвилину і якого він рад би збутися, коли б тільки міг.

Отже на питання, що вартує жінка, можна б відповісти, що її ціна залежить від того, як високо оцінює її власний чоловік. Одначе й це не цілком по правді. Жінка має свою питому вартість, без огляду на те, чи чоловік уважає її товаришкою життя, касієркою, чи господинею. Навіть жіночі недомагання виходять деколи чоловікам на хосен.

Екстраваганція жінки буває часом основою багацтва чоловіка. А кожний лікар скаже вам, що найкраща асекурація для мужчини — подружжя. Бо хоч воно нераз і розярить чоловіка, що жінка гризе його раз-у-раз, щоб пішов до лікаря, і взував кальоші, і завивав шию шаликом, і не курив забагато, і не їв забагато, і т. д. і т. п., то це тримає його при житті.

Про вартість жінки, як основи вигіднішого життя, не треба й говорити. Жінка ставить вбогого торговельного помічника нарівні з нежонатим плютократом. За 20 долярів на тиждень він має свій дім, в якому догоджують йому в усьому: обід, якого він не потребував замовляти, готовий; його одіння чисте й випрасоване. Є кому обійти його, коли він заслабне, і слухати його, коли він забажає говорити про себе. А що більше може мати нежонатий багатир?

Як алібі*), жінка має незмірну вартість. Нежонатий відповідає сам за свої похибки й зобовязання, а жонатий може зложити вину за всі свої невдачі на жінку. І це не зменшує вартости жінки, як заступниці в родинному та товариському житті. Чоловік звичайно вважає, що жінка повинна писати за нього до його ж матері, бо він такий перепрацьований, що не має часу писати сам, хоч має в своїй канцелярії шість секретарок та диктофон. Що жінка має відговоритися за нього, коли він хоче викрутитися від нудної гостини. Має виписувати за нього всякі кондолєнції та гратуляції, висилати квіти та телєграми. Купувати різдвяні та весільні дарунки, і взагалі підтримувати його репутацію, як джентельмена.

Жаден пресовий агент не вартує для чоловіка стільки, що жінка. Ніхто інший не в стані так вивищити його, бо звичайно оцінюємо чомусь чоловіка так, як оцінює його жінка. Половина репутації кожного професіоналіста залежить від того, що розказує про нього його жінка при бриджі, або вишиванні про те, який він і чудовий і розумний і здібний.

Якраз цю додаткову працю, як також її господарність і привязання, треба брати під увагу, коли пробуємо означити, що вартує жінка. Мало буває чоловіків, які попробували б обчислити вартість своєї жінки. Зате бачимо, що як тільки умре чоловікові жінка, то він звичайно жениться знову.

*) Доказ, що даної особи не було на місці якогось злочину, чи події.

Нагорода пильности.

Кожна мати, кожний батько і виховник признає, що одною з найцінніших прикмет, які варто розвивати в дитині, є чеснота-щадження. Та, на жаль, не всі використовують кожну нагоду, щоб навчити дочку чи сина щадити. Тепер саме наближається така добра нагода і тому варто її щераз пригадати. Маємо на думці кінець шкільного року і гарний звичай нагороджувати пильних учнів книжками. Цей звичай, який після війни, на жаль, наче призабувається, можемо тільки щиро поручити. Та для добра наших дітей і для доповнення їх виховання завважуємо, що між звичайними книжками повинна знайтися в хаті також щаднича книжка рідного банку, виставлена на імя пильного учня, пильної учениці, з першим ощадностевим вкладом. Ця книжечка заставить розумну дитину подумати про чесноту ощадности і полюбити її, а хто полюбить ощадність, той має вже добру долю в руках. Віримо, що цього року, без огляду на особливі часи, добрі родичі замовлять для своїх пильних дітей більше ощадностевих книжечок, як минулим роками в Земельнім Банку Гіпотечнім. Так докажуть, що відомі настрої не збивають їх з доброго шляху належного виховання своїх дітей і що розуміють, що ощадність цінна не тільки тим матеріяльним успіхом, що його безсумнівно приносить, але може ще більше іншими цінностями, які містяться в ощадності, такими, як: віра в себе, послідовність, сильна воля й інші, що ставлять людину на найтривкіші моральні основи.

ЛІТЕРАТУРА

ІРИНА ВІЛЬДЕ.

Наші батьки розвелись...

(Далі) 11

Саме тому, що хотіла упокорити його, не підійшов до неї і сердечними словами не розвіював тих уявних, образливих для їх любови й дітей підозрінь. Він, що з ніжности й сліпої любови до неї завсіди потакав її химерам розпещеної одиначки, зберегаючи при тім повне почуття своєї моральної переваги, тепер збунтувався перед самим собою і рушився з місця. Почуття його невинности опанувало його зовсім і спараліжувало всякий інший відрух його серця. Мав тільки одне виправдання для себе, тільки один жаль до неї: був невинний. Чому (і це для нього було найболячіше) не могла вичути правди? Жінка, мама дітей, повинна мати цей дар тонкости. Чому вчепилася того брудного аноніма, який писала чужа, неприхильна їм обидвом людина, й держиться його так конвульсивно тоді, коли чиста, безпосередня правда так близько коло неї? Був близький розпуки з того приводу. Мав враження, що сліпа людина навколішках мацає по долівці шукаючи за голкою тоді, як та преспокійно лежить собі на столі, на найвиднішім місці.

Галя впала грудьми на стіл й так заходилась риданням. Стояв над нею й не міг приневолити себе до того, щоб бодай руку свою покласти їй на плече. Був невинний!

Такі сцени, хоч у меншім закрою, відбувались нераз між ними. Почував у собі таку глибінь моральної, здорової сили, був такий щасливий від того, що має її коло себе, такий був зарозумілий на себе з того приводу, що не чіплялась його тіла ніяка недуга, — що інколи свідомо, тому єдино, щоб догодити їй, перебирав на себе уявну провину. Але на цім не кінець. Перебравши на себе провину, він мусів каятись. Часом бувало й таке, що його гра підчас каяття переходила межі правдоподібности й тоді вибухали обидвоє сміхом. Були це насправді рожеві дні їх кохання. Бавило його це й поправді сказати ще більше вязало з нею. Мусів нераз дивуватись, чому люди остерігали його перед цею розпещеною одиначкою, як перед безнадійно хорою?

Здавалось йому, що саме такої жінки, як вона, прагло віддавна його серце. Син ремісника-різьбаря, пята дитина в незаможній родині, де діти, не зважаючи на взаїмну підсвідому любов до себе, видирали собі кусник хліба з уст, вередливість Галі сприйняв, як прояв вищої тонкости, чи вражливости, якої брак так відчував у батьківськім домі. Видавалась йому ніжна, як пушок на овочеві кульбаби. Завсіди в житті тужив за тонкістю так, як дехто тужить за морем. Вдача мистця, яку природа злосливо не наділила талантом. Так бувало.

Але тої пропамятної хвилини, не заперечує того навіть сьогодні, можливо навіть підо впливом короткохвилевої приязни з Ельвірою, тою енергійною жінкою, яка розповідаючи йому про початки своєї карієри, не ховала навіть того, що директори театру викидали її одними дверима, а вона впихалась другими, щоб тільки добитись свойого, не зворушили його її сльози. Ні, треба бути щирим до останнього порога: ненавидів їх тоді. Був перетомлений фізично військовими вправами, розніжнений тугою за нею і дітьми й — перший раз у житті захотів бути тим, що до нього ставляться з уважливістю. Чейже мав право до цього він, що стелив їй своє серце до ніг. Мав право до того, щоб раз не давати, а сприймати ніжності.

І тут не зрозуміла його. Думала в той час напевно тільки про те, як би викликати в себе ще нагальніший напад ридань, побуджувала себе штучно до сліз і жалю. Вичував це й серце його каменіло від цього. Пощо цієї комедії? Пощо? Лице мала закрите, чув тільки, як шморгала носом і в одній хвилині видалось йому, що не міг би тепер поцілувати того солоного від сліз, з напучнявілим носом лиця. І знову зявилось боляче питання: пощо цієї драматичної комедії? А проте — не рушився ані кроком в її напрямі. Щиро — не міг.

Що мав робити? Не міг так у безконечність стояти на однім місці й давати тим самим їй нагоду плакати теж у нескінченість. Положив капелюх на полицю й особливо уважно зачиняючи двері за собою (так добре памятає, що побоявся, щоб вона не подумала, що він у злім настрою виходить з хати) вийшов на вулицю. Думав, що вчинив що міг найліпше. Ні, ні... не мав найменшого поганого наміру, чи хоч би передчуття. Хотів тільки дати їй змогу заспокоїтись і прийти до себе. На вулиці напала на нього дивна туга за нею. Навіть не за дітьми, тільки за Галею. Почув себе таким прикро-самотнім, майже скривдженим. Увійшов шмат тротуару і знову завернувся під вікна їх дому. Став, як штурпак з задертою вгору головою і дивився на вікна на першому поверсі. Приємне було почуття, що цілий належить тому домові.

— А все ж таки — прийшло ще йому тоді на думку — подружжя зміцнює вузли любови і церемонія шлюбна з символу стається дійсністю.. але дійсністю гарною.

МИСТЕЦТВО.

Був схильний до того, щоб зараз таки ввійти до їх помешкання й саме оці свої думки передати Галі. Пустився вже був навіть до брами і — завернувся. Одна зовсім незначна, побічна дрібничка здержала його від того. Прийшло йому на думку, що вона може ще не обмилась після сліз і вчув дивну нехіть перед солоним, зачервонілим лицем, носом і очима. Хай ще. Завернувся зпід брами й пустився перед себе. В душі вже поєднався з дружиною і тепер розкошував приємним почуттям замиря після недавньої бурі. (Д.б.)

В. ГРЕНДЖА-ДОНСЬКИЙ.

У СИГОТІ.

У Сиготі, на болоті,
В нашій Тисі, як у злоті,
Білі качури гуляють по воді.
Вражі коні надходили,
З ріки чисту воду пили,
Качурики сполошились,
Біле піря, як папіря,
Погубили.

У Сиготі на болоті
В нашій Тисі, як у злоті,
Ворог коні напуває... Горе нам!
Кожну груду кровю злито...
Потопталось наше жито...
Зойк багнети придушили...
Рідну землю ми сльозами
Оросили.

Ой, чиї ж то сиві коні,
У отаві на припоні?
Хто ж привів їх, хто ж пустив їх на луги?
Ох, привів їх ворог лютий,
Ворог хоче край здобути,
Срібні ріки відібрати,
Нас в неволі у кайдани
Закувати...

ЯРОСЛАВА ЦІХОВЛЯС-ГУРСЬКА. 2

КОНҐО.

(ДАЛІ).

Історія Конга, як держави, датується заледве від 50-ти літ. Приїзд перших місіонерів, початок будови залізниці, оце перші події в кольонії.

В 1885 р. берлінський конгрес створив Конго під назвою „незалежної держави Конго" (Etat independent du Congo) і віддав Конго під протекторат Бельгії.

Конго займає своїм положенням велику частину центральної Африки. Простір його має 3.417.800 км² з Руандою Урунді. Лежить воно по обох боках рівника, над долішнім і середнім бігом ріки Конга. Це околиці найбільш нездорові, найбільш малярійні в цілій Африці. Найліпший доказ, що перед 50-тьма літами про Конго навіть ніхто й не думав. Воно жило, рідко заселене чорними мешканцями, жило первісним життям.

Як подає історія, перші прийшли в Конго португальці і вони оселилися в Баконго, в околицях Боми. Про це, щоб пробратися в глибину континенту, не було мови.

Перший білий, що перейшов цілу територію Конга, був Станлєй. Він дістався від сторони Танганайки і дійшов аж до Боми. Тоді араби були запанували над муринами й на сході. Станлєй не міг пережити цього, вернувся до Европи, а опісля, при допомозі Леопольда II переміг арабів, віддаючи свободу муринам. Берлінський конгрес потім віддав Конго, як нагороду, в опіку Бельгії.

Тоді почалася кольонізація. Вступ до Конга був вільний для всіх. Кольоністи приїжджали перше до Банани, Боми, Матаді і там наразі спинялися. Щоб дістатися дальше, вони привозили з собою розібрані кораблі, переносили їх аж у ті місця, де ріка була сплавна й так плили дальше. До цього очевидно мусіли вживати муринів; перше провадити з ними завзяті бої, поневолити їх і послугуватися ними при праці. Мурини часто бунтувалися й завзято боролися, вживаючи своїх затруєних луків. Перші літа були тяжкі для білих.

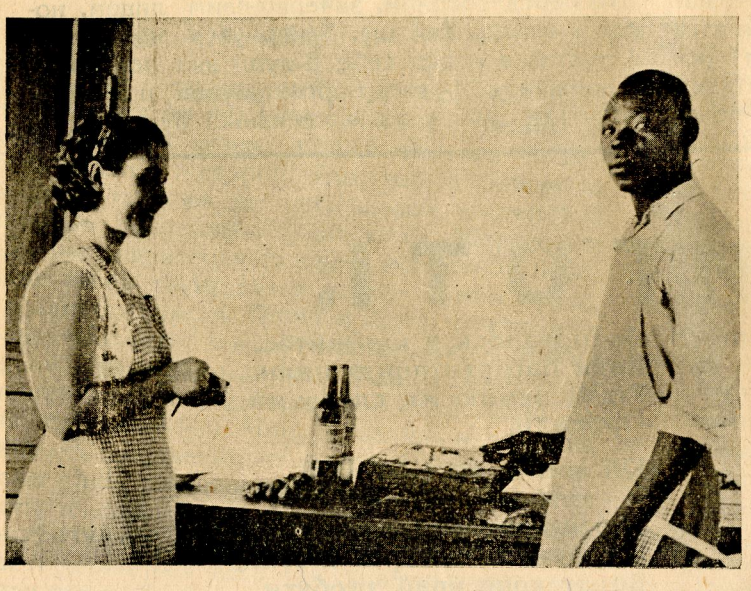
Середній вік людини був 5-6 літ. Тоді ще ніхто не знав ніяких охоронних середників, а ті, що їхали до Конга, їхали на певну смерть.

З перших кольоністів були найчастіше місіонері, вони приносили з собою білу цивілізацію й культуру.

Одним із тих місіонерів, що перші переступили рівник, був о. Сатвіег, що ще й дотепер живе в Бельгії; а цього року, коли ціле Конго святкувало 50-ття приходу місіонерів до Конга, неодні гарячі бажання посипалися для достойного ювілята, що посвятив стільки літ праці для країни сонця.

Чорна Африка поволі перетворювалася. Почалося від будови залізниці, бо треба було, як я вже згадала, дістатися в глибину краю. Треба було продертися крізь гори Тауотве, крізь густі, вікові ліси, багна й ріки.

Не диво, що будова залізничого шляху тривала 30 літ. Тридцять літ, це довгий час тяжкої праці в лучах полудневого сонця. Тоді не було ще ніяких середників комунікації, не було авт, каміонів (вантажних авт) до перевоження будівельного матеріялу. Все це робилося силою муринів; вони переносили кожний кусень заліза на своїй спині. Скільки це коштувало праці, стогонів і зідхань, що вивиривалося з чорних грудей, зрозуміємо сьогодні, коли переїжджаємо через ланцюг зелених Майомбе, крізь тунелі і прорізані скали.

Авторка опису п. Слава Ціховляс-Гурська в кухні зо своїм кухарем-мурином.

Прекрасні картини природи. Цей світ здається тоне у щасті. Куди лиш оком кинь, всюди шпилі, вкриті вічною зеленню. Десь у долині на хвилину блисне потічок і знов скриється в гущавині. Денеде муринські села, з їхніми чорними мешканцями, що, здається, живуть там безжурним життям. Вони вибігають із своїх хаток на кожний гребінь поїзду й кричать щось по їхньому. Залізниця для них ще новість, як і для природи, що здрігається на кожний свист залізничої машини.

Так виїхавши з Матаді ранком, надвечір приїжджає поїзд до Леопольдвілю — столиці Конга.

На двірець виходить багато білих. Одні вітають знайомих, одні приходять із цікавости, ще інші прямо з туги за білою людиною.

(Дальше буде).

Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ПІСНЯ.

(Далі) 4)

В цій статті прослідимо дальше зазначену в попередньому нарисі характеристичну прикмету української народньої пісні, що її не має народня пісня ніякого іншого народу, — це нехтування конкретною особою, предметом і подією для того, щоб підкреслити те, що в житті є вічно повторне й вічно вартісне.

Обсервуючи ріжні роди української народньої пісні, займемося опришківською піснею. В ній також брак справжніх історичних осіб, бо конкретність свою втратила в них і особа знаного опришківського ватажка Олекси Довбуша в пісні

„Ой, попід гай зелененький
ходит Довбуш молоденький".

Остання вимога цього ватажка:

„Людська кровця — не водиця,
проливати не годиться" —

перекреслює надто виразно історичного Олексу Довбуша.

Те саме явище можемо виразно прослідити в піснях гайдамацької доби, які зовсім не підкреслюють економічних і соціяльних умовин історичної доби, але навпаки нехтуючи цими моментами конкретного часу, ставлять коліївщину під ряд з козаччиною, роблять її переємником великого змагу; ті самі прикмети, що ми їх зазначили в піснях-елєгіях козацької доби, виступлять і в пісні

„Ой, що ж бо то та за ворон,
що на морі крякає..."

із знаним сумовитим закінченням:

Поховали пана отамана
в сиру землю глибоко.

Виразно виступить це нехтування конкретом у жовнярських і некрутських піснях; замість конкретної події побачимо тут, напр., такі риси глибокого смутку покиненої жовняром (салдатом) дівчини, що змалюють цей смуток так велично, як різьба античного грецького скульптора Фідія:

Набирали та некрутиків в неділеньку вранці;
Гей, гей! гей, гей! в неділеньку вранці;

Записали у салдати вдовиного сина;
Гей, гей!...

За ним іде дівчинонька, дрібними ридає;
Гей, гей!...

„Поливайте доріженьку, щоб не курилася;
Гей, гей!...
Розважайте та дівчиноньку, щоб не журилася;
Гей, гей!..
Поливали доріженьку, та й куриться курно;
Гей, гей!...
Розважали дівчиноньку, та й журиться журно;
Гей, гей!...

Скільки аристократичного артизму в промовчанні підмету в останніх реченнях (сльози), та кличника у звороті — плачу дівчини!

Цікавим під цим оглядом явищем є чумацька пісня; вона заобсервувала два типові, отже й позаособові явища з життя українського чумацтва, явища зовсім ріжно визначені з чуттєвого боку: 1) одчайдушну безжурність цього героїчного мандрівника по „безвідді й безхлібї", напр.:

Над річкою, беріжком
Ішов чумак з батіжком, —
Гей, гей! — з Дону додому.

За плечима торбина,
Ще й латана свитина, —
Гей, гей! Дочумакувавсь!

„Постій, чумак, постривай,
Шляху в людей розпитай;
Гей, гей! — чи не заблудивсь".

„Мені шляху не питать,
Прямо степом мандрувать;
Гей, гей! — Долю доганять"!

„Пішла доля ярами,
Зеленими лугами,
Гей, гей! — Не вмів шанувать!"

„Як я долі не знайду,
До шинкарки в шинк зайду!
Гей, гей! — Забуду біду!"

Скільки в цій пісні ніжної іронії, стільки одчайдушного розмашного руху в знаній пісні про чумацьку гулянку:

Гуляв чумак на риночку
Та пив чумак горілочку...;

2) друге явище — це трагічна смерть від чорної зарази (чуми), оспівана в прегарній епічній поемі-пісні:

Ой, ходив чумак
Сім рік по Дону,
Та не було пригодоньки
Ніколи йому...

та коли сталася ця „пригодонька":

Та вдарили зразу
У великий дзвін,
Це ж по тому чумакові,
Що ходив на Дін!

Та вдарили зразу
У дзвони усі;
Це ж по тому чумакові,
Що ходив по сіль...

І як життя пливе все дальше, хоч на шляху гинуть ті, що його переживають, так теж і пісня ця закінчена рухом уперед, хоч позаду чорною цяткою на степу забовваніла чумакова могила:

Ревнули воли,
Степом ідучи,
Поховали чумаченька
З Криму ідучи.

Така ж сама велична й станова хліборобська пісня; і вона обсервує вічно повторне, а не дрібне, змінне в житті. Ось уривки цієї пісні:

Вийшли в поле косарі,
Косить ранком на зорі

„Гей! нуте, косарі, бо нерано почали,"
„Хоч не рано почали, так багато утяли".

До обіда покосили,
Гострі коси притупили.
„Гей! нуте, косарі..." і т. д.

А коли вже скінчена робота цих героїв праці, тоді —

Як стіжечки покінчаєм,
По козацьки погуляєм!
„Гей! нуте, косарі..."

Ця сама сила мязів, наче викованих з бронзи, проглядає і з цієї знаної пісні, що кінчиться словами:

Косарі косять. Гей! вітер повіває,
Шовкова трава на коси налягає.

Навіть пісні з особистого життя, що вимагали б саме підходу до конкретної особи, чи події, нехтують цим конкретом. Щоб його усунути, а на його місце поставити вічні вартості, приколискова пісня уводить символ сну немовлятка напр. у пісні, що починається від слів:

Ой, ходить сон коло вікон,
А дрімота коло плота...

Тому ця пісня матері над колискою дитинки дасть нам такий вимір життя, що буде різко суперечити з нужденною обстановою селянського, що більше, кріпацького будня — себто мрію немовляти про лицарські подвиги в майбутньому; ось частини тієї пісні, що до неї ще повернемо:

Понад морем — Дунаєм
Вітер явір хитає;
Мати сина питає:
„Ой, сину мій, Іване!
А чи тебе оженить,
Чи у військо урядить?"

Рада б мати зберегти сина коло себе, та кров козацька мережає його юнацьку мрію:

„Матусю ж моя, рідная,
Порадонько вірная!
Ісправ мені три труби,
Да й усі три мідяні..."

Ними він скликатиме дружину в похід. І хоч як жалко матері, вона погоджується на мрію сина:

„Рости ж, синку, в забаву,
Козачеству на славу,
Воріженькам в розправу!"

Це співає мати - українка, дарма що бідна, часто злиднями прибита нуждарка; Мати - українка, що передала синові ту давню лицарську кров, що її дістала по своїх давніх предках, від старих княжих і козацьких часів.

(Дальше буде).

М. М., КИТАЙ.

Китайці про творчість Перл Бак.

(Докінчення).

Ні в Америці, ні в Європі (так казали мені китайці) **нічого** не знають про Китай і не уявляють собі його, але цікавляться пізнати й хапаються читати все, що лиш написане про нього. Перл Бак покористувалась цим і почала сама писати та задовольняти цікавість європейців. А тому, що папір усе терпить, були написані жахливі (на китайський погляд) речі.

„Ви кажете (вже наступали на мене китайці), що вона нас любить, наш великий друг, що оспівала нашу жінку.... Дуже дякуємо за таку любов і товариську послугу. Що вона написала про нашу жінку? Вславила її перед цілим світом, як темну, тупу селянку, або, як модерного, підстриженого, на високих закаблуках, нафарбованого нічного метелика. Що ж тут цікаве?

І ми не розуміємо, чого європейці тільки так прагнуть пізнати „модерну" китайську жінку? Таж вона абсолютно беззмістовна й абсолютно подібна до жінки Заходу — фарба, високі запятки, флірт... Ми не терпимо отого нагадування про „скалічені ноги", ми вважаємо непристойними описи, як батько й син закохувались у тій самій веселій співачці, — це ж **низька** тема для літературного твору, просто нікчемна. І знову повторюємо, хіба таких випадків, що батько й син закохалися в одній, нема на Заході? І це таке нове, чи важне, чи цікаве для європейців?

Ми не відказуємось, є й у нас, як у кожної нації, і добрі і лихі та темні риси життя; були й „скалічені" жіночі ноги, і спротиви батьків пускати дітей на закордонні університети, і протести проти невісток-чужинок, але навіщо вона (П. Бак) зупиняється лиш над цими темними рисами нашого життя? Навіщо лиш їх раз-у-раз торкається? Навіщо пише такі **будні** речі? (дослівний висказ одного китайця). А ви ще називаєте, що вона наш друг... Хіба друг осміяв би й осоромив так нас перед усім світом?!

Вона писала про невісток-чужинок, але їх „вищости" так і не могла подати; ніде в її романах не прозирає, щоб молоді китайці були особливо щасливі з чужинками; зате скрізь її молоді герої прагнуть „модерних", або білих жінок, а це не є таке притаманне молодим, по европейськи освіченим китайцям (так твердили мої китайці).

Уміла вона показати скалічені ноги наших жінок усьому світу, але головного — їх **душі,** вона не показала, бо вона її не знає. І уявіть собі, мужчини-китайці найбільш ображені саме за своїх **жінок-китайок,** що Перл Бак, не знаючи їхньої душі, не дала й образу вірного та відповідного **високим моральним прикметам китайської жінки;** вона не оспівала гідно її розуму, героїзму, патріотизму, сили духа та відваги.

Один молодий китаєць (дуже інтелігентний і освічений по свойому й по европейському) найбільш обурювався і сказав: „Ми тепер переживаємо переходову добу, добу формування; від старого відійшли (але не зруйнували, не забули і ніколи не зречемось його, бо для нас, як багатовікового народу, — ввесь наш порятунок і вся міць саме в нашій старій культурі та фільософії), а нового европейського не прийняли дуже глибоко, та й не все нам підходить, і от ми шумуємо, як те молоде вино; і, розуміється, на поверхні є піна — сама найгірша й безвартісна частина нового вина, яке згодом „ізшумується"...

А Перл Бак взяла й саме оце шумовиння переходової доби описала. І европейці думають, що вони вже дізнались про „саму душу" Китаю... Дурниця! Це все те, що нам не властиве, неприродне і зовсім не притаманне, не національне. Ніхто не частує молодим вином, а тим паче шумовинням із нього, — а от Перл Бак зробила це з нами... Хіба нам може це подобатись?! Ви все кажете, що вона велика „заступниця" китайської жінки, що всі її жіночі типи вищі, кращі за мужеські, а я вам кажу, що це не так... Китайський народ і без неї любив і шанував своїх жінок (вона ж цього не знає); і ті навіть найкращі її геройки це ніщо, порівнюючи з тими китайськими жінками-матерями, що їх має наша історія, що їх ми всі, китайці, глибоко шануємо; вони все, як найясніший ідеал, присвічують нам, і жінкам і мужчинам.

Ви, мабуть, думаєте, що ніхто з китайців ніколи не шанував матері-жінки, що то лиш П. Бак показала нам, як треба цінувати наших жінок?!?.. А я вам кажу, що ніхто ніколи з китайців не забував і не забуде, що всіх своїх найбільш видатних людей (як найславніших фільософів Мин-цзе, Кун-цзе*), Лао-цзе), найславніших імператорів, завойовників, найбільших ученых, патріотів і діячів від найдавніших часів до останніх днів, — ми мали й маємо **тільки завдяки їхнім великим матерям.** Може ці великі наші вчені, фільософи і борці не стали б нашими гордощами, якби **їх не виховали на таких їхні матері.**

Ось матері наших трьох фільософів, мати вождя генералісимуса Чжан-Кай-Шека — то **справжні геройки, справжні високі взірці китайської жінки.**

Але Перл Бак ніде їх не згадала; не добачила вона й наймодернішої вже жінки, своєї сучасниці, і ніде не дала її типу... це я кажу про М-me Чжан, про Першу Паню Китаю.

За це все, що я Вам сказав, я вважаю твори П. Бак за негарні та недобрі."

Цим закінчую „оцінку" творів П. Бак китайцями.

*) Це Кон-фу-цзи, або Конфуцій.

З жіночого світу.

Кілька слів з гутірки з Софією Стадниковою.

До нашого міста загостив на кілька вистав театр дир. Йосифа Стадника (сеніора). Сам Стадник дуже добрий артист і режисер, тож і театр під його проводом осягнув своє мистецьке завдання. Не зважаючи на довголітню практику, працює директор Стадник і далі над собою і багато праці вкладає у свій театр, щоб тільки поставити його на відповіднім мистецькім рівні.

У театрі працює теж п. Софія Стаднико-ва і донька, загально знана й люблена п. Стефа, яка в своїх креаціях не має рівної собі.

Пані Софія відвідала нашу редакцію. Артистка — така сама в житті, як і на сцені — все природна. Вона вся живе тільки мистецтвом та театром.

— Чи не дається вам в знаки таке мандрівне життя, повне невигод і турбот? — питаємо нашу ш. гостю.

— Так, життя наше тяжке... — відповідає з легкою, лагідною усмішкою п. Софія: — Але я його не проміняла б ні за які вигоди та безжурність. Я живу театром і грою... Це середовище дає мені все, чого душа моя прагне, тільки в наших обставинах відчуваю брак ширшого розмаху... Якби кращі матеріяльні засоби, щоб можна було наше театральне мистецтво показати світові в повній його пишноті... Ось хоч би так, як то було в Києві у 1928 р., де всі мистецькі, технічні й матеріяльні засоби були нам до розпорядимости. Яка розкіш була заграти ролю Мавки в „Лісовій пісні" Лесі Українки. Грала її там знаменита артистка Барвінська... Але про це все годі мріяти в наших обставинах.

— А все ж, дбаєте і тут про долю нашого театру?..

— Так. Але моє гаряче бажання — бачити наш театр на можливо високому рівні. Сталий театр у Львові з добірним складом артистичних сил, у сприятливих обставинах... Заграти в ньому і молодих навчити.. Життя ж дало нам трохи досвіду та вправи... а це ж основа кожного театру... — кінчає п. Софія.

— А ви тепер, уліті, чи маєте яку відпустку, щоб відпочити?

— Для мене найкраща відпустка — це побут театру в горах, де така чудова природа, де сонце, ліс, вода... Але й у театрі був би найкращий для мене відпочинок, коли б не треба було щодня грати. Якби я навіть мала гроші (але українська артистка їх ніколи не буде мати), то також би відпочивала в театрі. Урядилася б так, щоб не мати стільки буденних турбот і роботи, але грати б не переставала, бо це мене підбадьорює... Я цим живу!

— А поза театром чим любите займатися?

— Я дуже багато в своїому житті вишивала, подобається мені плетення; люблю варити, смажити конфітури, хатню господарку. Взагалі люблю працю. Спокою не хочу — спокій це смерть! Не люблю його! В мене рух — життя! А воно ніколи не стоїть на одному місці.

Балакаємо ще про теперішній незавидний стан українського театру, про сцену, закулісні справи і публіку, яка тепер любить „легкі" речі. Але такі часи...

З великою симпатією говорить пані Софія про гостини театру на селах. Підкреслює зрозуміння, теплі сердечні відносини села до театру; незвичайна гостинність селянства нагороджує сторицею труди, невигоди й маленькі користі матеріяльні, що їх дають театральні виступи на селі.

Зокрема, з дійсним зворушенням згадує побут театру в селі Гущанки, біля Нового Села. Тридцять членів театральної дружини знайшло там повне удержання й то безкорисно. Село за свій хліб-сіль не взяло жадної заплати, навіть і дарових білєтів на вистави.

Наша гостя відходить. Її чекає ще праця. Сьогодні виступає. Ми раді б ще продовжити відвідини та послухати, бо п. Софія дуже цікаво й гарно розказує... „пластично" — можна б сказати.

Пригадуємо нашим читачкам, що цього року минає 35 років від того часу, як п. С. Стадникова вступила на сцену. Ще дуже молоденькою дівчиною почала працювати. Вона ж дитина театру. Її батько та мати це знані колись і записані в історії, як найкращі працівники на полі українського театрального мистецтва: Андрій та Елєонора Стечинські.

У свій час пригадаємо про це нашим читачкам докладніше, бо слід нам вшанувати тих, що життя своє віддали в службі рідному народові, піддержуючи ватру свого національного мистецтва.

ВІСТКИ ЗЗА МОРЯ.

Відділ О. У. К. ім. О. Басарабової в Вест Форт Вілліям, Онт.

Пишуть нам із Вест Форт Вілліям, Онт, що тамошнє рухливе й працьовите жіноче товариство вибрало на річних загальних зборах нову управу, а саме: Голова — гр. К. Диринівська,

заступниця — гр. О. Калин, секретарка — гр. Ф. Бойко, К. Ріпова. До контрольної комісії ввійшли гр-ки: В. Фидчак, А. Захарій, К. Бернацька.

Відділ О. У. К. ім. О. Басарабової в Гефорд, Саск.

Нарешті й наші жінки, з молоддю включно, зорганізувалися та приступили до активної праці над собою. Хоч і не велике числом те наше товариство, та сильне духом і вірою в перемогу. Сходини управи, за браком домівки, покищо робимо по хатах кожної членки; таким же чином улаштовуємо всякі імпрези, дохід з яких призначуємо тільки на національні потреби Нового та Старого Краю.

Анна Лозовчук.

Вшанування памяти Н. Кобринської в Ошава, Онт. Канада.

Дня 27 січня членки відділу О. У. К. ім. О. Басарабової вшанували память першої організаторки українського жіноцтва, Н. Кобринської, святочними сходинами.

Свято відкрила голова відділу гр. Марія Гулєвич. В своїй промові переповіла присутнім біографію Н. Кобринської, її заслуги і працю для українського громадянства взагалі, а для українського жіноцтва зокрема.

Гр. Анастасія Шестовська в своїому рефераті представила Кобринську, як щиру українську патріотку, як здібну організаторку і як талантовиту письменницю. Переповіла зміст декотрих творів Кобринської та їх велике виховне значення, як для молоді, так і для старших.

Третю промову виголосила гр. Анастасія Пилипів. Вказала на перешкоди, які Кобринська знаходила на шляху своєї праці. Однак вона не знеохочувалась, але невтомно працювала дальше і її праця увінчалася добрими успіхами. Взивала, щоб наше жіноцтво брало приклад, ішло її слідами й працювало для добра свого народу й Батьківщини.

А. Шестовська.

ЗГАДАЙМО ДОБРИМ СЛОВОМ.

Наталія Плакида.

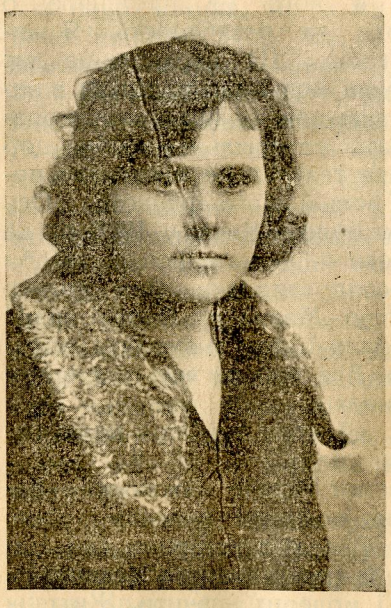
7 травня ц. р. в Бучачі несподівано померла інструкторка Повітового Союзу Кооператив бл. п. Наталія Плакида. Стала жертвою нещасливого випадку при виконанні службових обовязків. Смерть кожної людини завжди овіяна серпанком трагізму, а надто молодої, в розквіті сил, енергійної, загально любленої. Тож не диво, що похорон бл. п. Наталі перетворився в грандіозну маніфестацію всієї Бучаччини й Скалатщини.

Похоронні обряди почалися 9|V в Бучачі, а закінчилися 10|V в Бірках Великих, родинній місцевості Покійної, де й поховано її тлінні останки. Цей похорон стягнув незчисленні маси народу, багато делєгацій, масу вінців; кільканадцять священиків брали участь у відправах, виголошено прегарні, глибокі змістом промови. Взагалі віддано Покійній гідну останню прислугу.

Та й варта була цієї пошани молода ентузіястка на ниві праці для народу.

Бл. п. Наталя Плакида уродилася 18 квітня 1909 р. в Острові, пов. Тернопіль, де її батько бл. п. о. Григорій був сотрудником. В 1910 р. перенесли батька Покійної до Старого Скалата на парохію і там перебувала вона до 1937 р. до смерти свойого батька, відомого діяча Скалатщини й околиць. Народню школу скінчила в Скалаті Старім, а в 1929 р. зложила іспит зрілости в гімназії „Рідної Школи" в Тернополі. По матурі працювала в усіх культурно-освітніх установах у Скалаті Старім, а в діяльності поодиноких товариств була їх душею. Своєю невтомною працею розбудила свідомість і любов до Батьківщини. Не диво, що висліди її праці давалися завважити на кожнім кроці.

По скінченні в 1936 р. курсу інструкторок „Сільського Господаря" у Львові — працювала в літнім сезоні в відділі „Маслосоюзу" в Гребенові пов. Сколє; потім восени, як організаторка „Сільськ. Госп." у Солотвинщині до кінця 1936 р. В 1937 р. покликано її на організаторку П.С.К. у Скалаті, а опісля восени того самого року перенеслася до П. С. К. у Бучачі і там працювала в характері повітової організаторки до останньої хвилини.

Бл. п. Наталія Плакида.

Всюди, де тільки не працювала бл. п. Наталя, Вона зєднувала собі загальні симпатії та любов. Бо це була людина виїмкових чеснот, глибоко релігійна, щира, працьовита й незвичайно ніжна та добра. А найголовніше, що особливо зворушувало в ній, це відсутність всякого егоїзму, себелюбства; це її по-

стійне нехтування власними справами й потребами в користь загальних. Ніякі несприятливі обставини, ані природні перешкоди не спинювали її від виконання свого обовязку. В дощ, в мороз, в негоду Вона завжди, коли тільки наставала потреба, їхала в повіт і несла народові освіту, поміч, знання й щире, тепле слово. Тож не диво, що не тільки жіноцтво, а взагалі всі Наталю любили, а кожне Її слово западало глибоко в душу слухачів і слухачок та лишало тривкий слід.

Бл. п. Наталя це був взірець інструкторки; взірець громадянської працівниці, яка зєднує в собі знання справи, запал до праці й любов до свого народу. Це був взірець самопосвяти, самовідречення й неперестанного горіння при виконанні своїх обовязків. Тому то Покійна й залишила по собі в цілій Бучаччині великий жаль та незатерту память доброї, ідейної, трудолюбної працівниці.

Прощай, ідейна Громадянко й трудолюбна Кооператорко! Хай Твоя жертва послужить взірцем, дороговказом для всіх молодих — як треба працювати для народу й любити його. А Тобі вічная память, і хай рідна землиця буде Тобі легким пером!

На могилу К. Г. Слоновської, к. артистки українських театрів.

Водночас із двох сторін з далекого, неспокійного Китаю наспіла до нас від наших далеких приятельок з Пакгої й Тієнтсіну сумна вістка: у Пекіні, в німецькій лічниці, померла щира українська патріотка, колишня артистка українських театрів Капітолина Григоровна Слоновська.

Покійна належала до наших сердечних, не знайомих особисто, приятельок, що від першого дня (з 1931 р.) навязання з нами кореспонденції ділилась кожною доброю чи важкою вісткою. Через „Жіночу Долю" з нагоди свят Покійна пересилала привіти всім читачкам і Редакції. Ділилась вістками про кожний прояв життя українців на Далекому Сході; пересилала місцеві тієнтсінські часописи (в московській мові) з описами шевченківських свят, що їх уладжували українці; числа, де були чужі й її статті, писані з цеї нагоди і т. д.

Вже в останніх днях життя, коли лежала важко хвора в німецькій лічниці, подала в часописові російської еміграції „Возрожденіє Азіі" такі свої останні коротенькі слова: „Приєдную свій голос до молитви за душу нашого батька Т. Шевченка" (В часописах була оповістка, що 10 березня буде панахида в Місійній церкві по великому українському поетові Т. Г. Шевченкові, уладжена Управою Національної Української Кольонії; на неї закликувалась вся кольонія). На жаль, хворе серце щирої патріотки не дозволило їй уже діждати цього дня.

З листів, що їх писала К. Г. Слоновська до начальної редакторки „Жіночої Долі", знаємо, що Покійна була родом з Великої України й ніколи не переставала за нею тужити. Дочка священика по скінченні гімназії три роки учителювала в рідному селі, опісля вперше пізнала в Катеринославі театр Кропивницького, захопилась ним. Покинула вчителювання й вступила до його ж трупи. Тут працювала деякий час враз з Заньковецькою. Від неї діставала, як молода початкуюча акторка, перші поучення театрального мистецтва. Спершу грала ролі молоденьких дівчат, а далі пішла на ролі А. П. Затиркевички, Г. І. Борисоглібської, з яки ми вкупі служила в театрі Кропивницького. Грала теж два сезони у Харкові з галицькими акторками Марією Фіцнерівною, та Стечинською. 35 літ вислужила Покійна на рідній сцені. Їздила з театрами по світу, навіть заїздила до Порт Артура в 23 році.

Бл. п. К. Слоновська. в ролі зовиці в опері „Майська Ніч".

Вкінці у 1925 році виїжджає до Китаю до дочки заміжньої за начальником китайської почти у Тієнтсіні.

Про свій побут на чужині писала: „Тут в Т. поселився невеличкий гурток українців. Всі ми, емігранти з Великої України, яку слізно згадуємо, памятаючи повсякчас, що ми і тілом і душею її діти"...

Покійній К. Г. Слоновській було поверх 70-літ, коли прийшлось переживати жах японсько-китайської війни. Зятеві її, як урядовцеві китайському прийшлося покидати Пекін, як здобули його японці. З чоловіком виїхала до Гонгонгу й дочка. Хвора на серце мати мусіла остатися сама в лічниці. Не здійснились мрії К. Г. Слоновської вернутися ще колись на свою обожану Україну. Не довелося навіть злучитися і з дочкою, як цього надіялася Покійна в своїй короткій записочці, пересланій редакторці „Ж. Долі" вже з лічниці.

Самітня скінчила своє небуденне життя на Далекому Сході серед чужих не тільки духом, кровю, але й расою. Не долетить навіть оця сумна вістка на кохану Велику Україну. Хай же добре сердечне слово на спогад нашої далекої Приятельки впаде квіткою на Її свіжу могилу на чужій китайській землі.

З писем Покійної знаємо, що були в неї

списані деякі спогади. Мало бути й листування з М. Кропивницьким. Обіцює це все добути, як пише до нас, пані В. Осипенко з Тієнтсіну. Дай Боже, щоб це їй вдалося.

Марія Пук-Хандога.

І ще одна сумна, жалібна вістка: Там, за океаном в Америці, не стало гарячої української патріотки, щирої народньої робітниці. У місті Пітсбургу передчасно, бо ледве на 43 році життя померла Марія Пук-Хандога. Серце стиснулося жалем. Стали, як живі перед очима ті милі хвилини, що я перед 10 роками перебула в домі панства Хандогів у Пітсбургу. Так і згадалися слова загального признання та симпатії, які чулося з усіх сторін для праці молодої невсипущої робітниці: праця в „Союзі Українок Америки" й багато інших українських товариствах. Праця журналістична в редакції „Народнього Слова", що його редагує чоловік Покійної пан Хандога. Високо освічена (скінчила пітсбурзьку академію) передавала своє знання українській дітворі й молоді, працюючи, як учителька в українській школі. Добра промовниця, що своїми гарячими патріотичними словами будила до праці старшу еміграцію.

Враз із іншими українками, заложила Покійна сестрицтво „Золотий Хрест", що має завдання допомагати у праці для добра України.

Тож і не диво, що смерть цеї визначної громадянки боляче вразила всю пітсбурзьку українську громаду. Доказом були величаві похорони Покійної на Мекізракському кладовищі.

Покійна походила з поважної свідомої селянської родини з села Отиневичі в Ходорівщині.

Оцих кілька коротких слів щирого жалю за невіджалуваною дорогою Покійницею, хай будуть хоч малою осолодою в тяжкому горю осиротеній родині, як там за океаном, так і тут на рідній землі.

О. К.

ЖІНКА в ХАТІ й У ТОВАРИСТВІ.

Кілька уваг, як поводитися в гостині.

Вліті зароїться по селах від міських гостей. Може цього року не так дуже, як звичайно, але все таки остаточно таки скортить не одних „скочити" до кревних, або знайомих на село.

Як тоді поводитися? Передовсім не їдьмо на довше без виразних запросин. Що іншого відвідати когось на кілька годин, або одну днину, а що інше приїхати з цілим домом, а хоч би одній особі на довший час. На такі відвідини мусимо мати спеціяльні запросини. Цього року тим більше, бо неспокійні часи даються відчувати й на селі, і господарі не все раді гостям.

Коли ж навіть ми й запрошені, поводімся так, щоб своєю особою робити якнайменше клопоту. Гості повинні вміти себе обслужити й дати собі у всім раду. Не вимагати, щоб господарі посвячували нам багато часу, щоб господиня висилювалася на вибагливу їду. Гості, оскільки заходить потреба, повинні господині, чи господареві помогти в господарстві, так, щоб не тільки гості, але й господарі могли вийти на прогульку, викупатися і т. д.

Третє правило доброго тону гостя, це памятати, що я не вдома. Пильнувати часу подавання їди, часу відпочинку, часу раннього вставання і т. д. Гість, що все спізняється на обід чи вечерю, що вилежується до полудня, що любить сидіти в гостинній, хоч господиня ледве держиться на ногах, — дуже скоро обридне навіть рідній мамі, чи сестрі.

Не можна теж одягатися недбало, ходити півнаго на те конто, що то село. Якраз село мусить мати з інтелігенції добрий приклад. Господарям певно дуже неприємно, коли мусять перед селянами оправдувати своїх гостей.

На останку ще одна дрібна, але важна справа: не поводімся з добром господарів, як своїм власним. Іноді справді аж прикро дивитися, як гості виїдають в городі горох, полуниці, в саді овочі, ягоди, як вимикають редьківки, моркви і т. п. Хочемо цього всього ужити, купім собі. На селі, чи хоч би в поблизькому містечкові не важко за малі гроші дістати чого схочемо. Можемо скільки хочемо їсти суниць, але купім і цукор і суниці, даймо це й господарям, вони додадуть сметани і хліба й це буде справедлива спілка.

Критикування господарства, накидування свойого знання й досвіду теж може бути декому не дуже приємне.

Ці дрібні, але практичні уваги варто собі запамятати.

ПРИГОТОВЛЯЙМОСЯ ГОСПОДАРСЬКО.

Робім запаси.

Все ще марево війни висить над світом і все ще не тільки політики, але й господині продумують над тим, щоб бути приготовани-

ми на всякі випадки. Треба тут деякого пляну й усю справу повести так, щоб нам ця господарська підготова вийшла на добре навіть тоді, коли б не прийшлося користуватися нею в часі воєнному.

Отже насамперед запаси. Робимо їх з тою метою, щоб на випадок якоїсь тривоги, чи хоч би хвилевого загострення ситуації, не знайтися в прикрому положенні, що бракне нам найпотрібніших речей. Якщо не будемо нагромаджувати нічого дорогого та ще такого, що легко псується і забезпечимо себе в практичні й тривалі продукти, то скористаємо на цьому, бо набуваємо щось у більшій кількості, набудемо дешевше, а також навчимося господарювати тими речами ощадно, уважно, практично.

Що варто набути на всякий випадок? Треба мати запас гарної, сухої муки й тримати її в сухому місці; час до часу пересівати. Ріжні каші, не забувати про риж, бо він не тухне, не псується легко. Конечний запас цукру й меду. Не викидаймо, не марнуймо причерствілого хліба, булок. Запас сухарів це дуже потрібна річ, тільки треба їх добре висушити й тримати в такім місці, щоб не поплісніли. Мила, нафти, сірників, свічок, соди, соли теж треба собі на запас постарати. Кава, какао, чай, це речі, без яких важко було б обійтися.

Окрему увагу звернемо на товщі. Найкраще натопити собі з сала смальцю, зробити запас топленого масла. Перетоплюємо, переварюємо старанно й зливаємо до чистеньких з темного шкла пляшок. Закорковані, заляковані добре товщі можуть без шкоди перестояти довгий час. Консервовані яйця можуть мати велике практичне примінення. Добре завуджена солонина теж дасться довше перетримати.

Всі ці речі треба старати собі за чергою, дбаючи при цьому, щоб через невміле переховання не змарнувалися. Не робимо теж з того всього залізного непорушного капіталу. Вживаємо їх в господарстві, але під тими условинами, що заступаємо їх тим, що купується для щоденного ужитку свіже.

Крім таких крамничних запасів, робимо ріжні домашні овочеві, городовинні перетвори. І тут уважатимемо більше на практичні, як на люксусові, дорогі речі. Отже передусім ріжного роду мармеляди, повила, джеми, компоти, соки. Використовувати кожний овоч тоді, коли найдешевший. Овочі можна теж мішати з городовиною, то це удешевить наші запаси. Такою городовиною є: морква, буряки, гарбузи, почасти помідори. Домішка гарбуза, буряка чи моркви не тільки зменшує видаток на овочі, але й видаток на цукор.

До дешевших, мішаних перетворів треба підходити дуже уважно: придержуватися найбільшої чистоти, добре висмажувати, додавати малу кількість консервуючих середників, приміром бензоесу: (пастильку на літр

Список страв на тиждень.

Понеділок: зупа каляфіорова з грінками; баранина або телятина душена з горошком, картопля, квашені огірки або качаники з переросої салати; компот з сирих овочів. **Вечеря:** лазанки з сиром або капустою.

Вівторок: зупа городовинна з рижом, капуста або салата фаршерована (начинювана); кисіль з ягід. **Вечеря:** картопля з квасним молоком.

Середа: борщ забілюваний з яйцями, книдлі з сиру і грисіку зо сметаною, горошок з морквою. **Вечеря:** яйця в кроповій підливі, картопля.

Четвер: росіл з волового мяса й кусника курки й багато закришки, гуляш з вареного в городовині мяса; картопля, огірок або салата. **Вечеря:** яйця на сметані, картопля.

Пятниця: щавлева зупа з рижом, яйця присмажені з картоплями і сметаною; періжки черешневі. **Вечеря:** кулеша або каша з квасним молоком.

Субота: зупа зо свіжих грибків, курчатка смажені, картопля, салата чи мізерія; риж со сметаною, розбитою з малинами чи ягодами. **Вечеря:** періжки з черницями.

Неділя: зупа овочева або холодник ягодовий чи городовинний; печеня на квасно зо сметаною (зладжена в суботу); крихкий пляцок з вишнями, спечений в суботу. **Вечеря:** городовинна салатка, гливілий сир смажений (на зимно), чорний хліб з маслом, пляцок з обіду, чай.

Приписи.

Гуляш з вареного мяса. Росолове мясо (не переварене) покраяти на кісточки, обсмажити на смальці чи маслі, обсипати легко мукою. Покраяти закришку з росолу (не переварювати її), себто моркву, петрушку, каляфіор, каляріпку і т. п. та дати до мяса. Додати кілька сирих молодих картопель, покраяних в кістку, жмінку молоденького горошку. Підлити пару ложок росолу, душити під покришкою, поки не змякне картопля і горошок. Попробувати, як треба, то досолити. Дати на кінець ножа солодкої паприки, раз заварити і подати.

Салатка. Кілька зварених картопель покраяти в кістку. Ще гарячі покропити оливою з легким оцтом. Дати звареного горошку, посіченої сирої редьківки (сікти з лушпинкою й дрібними середніми листочками), малий огірок, квашений чи сирий, покраяний в дрібну кістку, січені варені яйця. Це все залляти такою підливою: один жовток варений і сирий добре розтерти, капати по каплі зо дві ложки оливи, дати дрібку соли, цитринового соку, ложку муштарди, тертої цибулі, можна й ложку

перетворів). Треба теж звертати увагу на добре обвязання слоїка, заткання пляшок, приміщення в сухому провівному місці. Постараємо собі теж запас домашнього оцту з відпадків овочів, лушпинок з яблук і т. под.

Окрему пильну увагу звернемо на сушениці. Сушені вишні, черешні, сливки, яблука, грушки, навіть малини, афини, — повинна постарати собі цього року кожна господиня. Якщо цього року, з причин наче б то вийняткових, навчимося робити ці запаси добре, практично, вміло, то певно не занедбаємо цього вже й тоді, коли це не буде конечне, просто примусове.

Консервуємо теж, сушимо цього року городовини більше, як колинебудь досі. Використаємо кожну нагоду, щоб тих речей якнайкраще навчитися. Звертаємо тут увагу на тижневі курси всілякого роду перетворів, що їх цього року будуть переводити фахові сили з рамени „Сільського Господаря". Філії „Сільського Господаря" повинні використати кінець літа й осінь, себто місяці: кінець серпня, вересень, жовтень, листопад, і в кожному повіті постаратися уладити такі курси для своїх членів як села, так і міста. (Значить, жіноцтво міста, що схоче користати з тих фахівцями ведених курсів, вступить в члени „С. Господаря").

Розумна ощадність.

Мусимо теж привикати до ощадного використовування всього в господарстві. Тепер марнується багато речей в кухні, коморі, не шанується одягів і т. д. Приміром, вариться часто забагато, а опісля не використовується, марнується те, що лишиться. Треба обчислити, скільки чого треба на кожну особу й стільки варити. Коли вибираємо з горшка густі речі, яу кашу, кулешу, картоплю, — вибрати все, не лишати по боках, на дні ринки. Коли виберемо все, а не дамо йому присихати, тоді з останків можемо з малими додатками зробити шницельки, клюсочки і т. п. речі. З закришки й останків мяса зробимо салатку і т. д.

Городовину, картоплі, яблука не оббираємо грубо, не тільки з ощадности, але й тому, що під лушпинкою є найпоживніші речовини, найбільше вітамін. Не вимочуємо городовини й овочів у воді, тільки скоро полочемо й зараз варимо та не задовго. Воду з городовини, молодої картоплі не виливаємо в помиї — тільки зуживемо до зупи. Щоднини зелену закришку, якщо її забагато до юшки, висушимо на зиму. Побачите скільки того назбирається за якийсь не довгий час. Лушпинку, окравки з яблук зуживемо на оцет. Не відкидаймо забагато верхнього листя з салати, капусти, — бо в них є більше вітамін, як у середніх. Листки редьківки місячної вживаємо на салатку (припрaвляється з цибулькою, сметаною).

Зробимо собі самі ванілевий цукор. В

сметани. Вимішати це все, залляти салатку, дати постояти в холодку кілька годин. Як подаємо, посипати дрібно січеним зрізованцем (тримбулькою).

Добрий, легкий до зроблення „нугат". 7 білків терти одну годину з пів кіля (фунтом) цукру. Наприкінці додати добру ложку меду й ще трохи терти. Вкінці покласти посуду в ринку з гарячою водою, а ще краще в ринку, де варяться картоплі з лушпиною й підігрівати на плиті, мішаючи аж загусне так, що за ложкою, коли мішаємо, лишається вільне місце, що його маса помалу заливає. Тепер дати по вподобі січених горіхів, вимішати добре й зараз же, доки гаряче, виложити на оплаток, приложити другим оплатком, легко вирівняти, приложити дощечкою й тягарцем на ній, дати застигнути. Для запаху додаємо до цукру ванілії.

(Записано від пані Дорундякової в Борщеві.)

Тісточка. Пів фунта (шклянку) масла, 4 жовтка розтерти; дати ложку цукру мучки. Замісити мукою, щоб було, як на вареники. Розтачати тонко на пів центиметра, викроювати дрібні тісточка, помастити білком, посипати цукром. Пекти в середній печі на легко румяно.

Медівник. 4 жовтка, шклянку цукру, шклянку меду втерти до білого. Дати коріння, пів кіля муки, 1 дк. поташу, на останку піну з 4 білків. Вимішати добре, дати до бляхи на цілу ніч. Рано пекти в середній, не захолодній печі. Як спечеться й остигне, перекраяти раз, або й двічі; переложити мармелядою.

(Подала п. Дорундякова в Борщеві).

Ягоди з молоком. Розбити добре колотівкою від піни літру квасного пастеризованого молока. (Де його не можна дістати, заступить нам квасне молоко, що перед заквашенням було зварене). Окремо розтерти якнайкраще півтори шклянки суниць чи полуниць, або малин, можна навіть і афин. Злучити з молоком, поцукрувати до смаку й поставити на холод. Подавати холодне до обіду чи на вечерю.

„Пастеризоване" молоко домашнього виробу. Властиво це є гуцульська гуслянка. Добре, незбиране молоко заварити, але не дати довго кипіти. Остудити мішаючи, щоб не став кожушок. Ледве літнє вляти до черепяного горшка, вимащеного сметаною. Поставити близько кухні на цілу ніч. На рано зітнеться. Таке молоко добре тримається, не підходить сирваткою.

пушку, що щільно закривається, дамо роздерту навздовж лісочку ванілії й насиплемо цукру-мучки. За кілька днів маємо ванілевий цукор. Одну лісочку можемо вжити кілька разів, а остаточно ще використовуємо її для виварення при кремі, або товчену до тіста.

Не марнуємо ніодної лушпини з цитрини, помаранчі. Помаранчеву можемо смажити (зваривши то попереду в воді); або так, як цитринову: посічемо саму жовту якнайдрібніше й пересиплемо цукром у шкляній добре затканій посудинці.

Печериці, правдиві гриби, якщо лишаються нам поодинокі від варива, сирі — висушимо, стовчемо, даємо до пляшки й взимі досипаємо на кінець ножа до страв. Зробимо запас сушеного й теж стертого, як вище кропу; придасться на зиму.

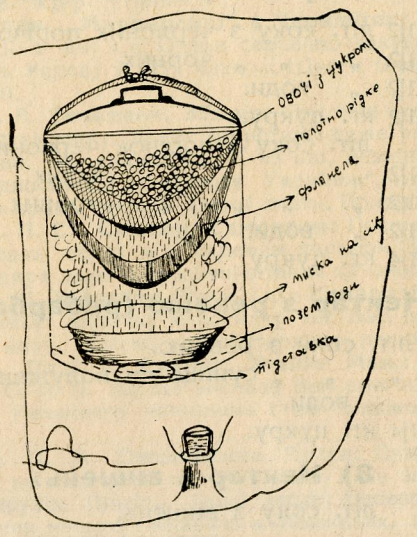
Кості до зупи можемо ужити одного дня цілі, другого розбиті на дрібніші кусні. Шануємо шкірки від солонини, бо придадуться нам до ріжних страв.

Зокрема велику увагу звернемо на те, щоб не лишати останків їди на тарілках. Звернемо теж увагу на діти. У них все „їли б очі" — набирають понад міру й марнують. Вчім їх радше добирати, а ніколи не лишати. Що наберемо, треба зїсти.

Про ощадність і вміле обходження з одягами подамо в черговому числі.

Найпростіший домовий спосіб виробу нектару, себто плинного овочу.

Нектар — це безалькогольний з овочів напиток, що дуже розповсюднений у Німеччині та Швайцарії. Має він неоцінену вартість споживчу, бо, як добре приготовити, то овоч не тратить ані вітамін, ані солей мінеральних. Робиться його з усіх овочів, крім сливок, таким робом: добре обмиті овочі перепускається крізь машинку для мяса і потім витискається сік. Більшу видайність соку можна отримати за поміччю парування методою Баумана. Переважно цією методою добре витискати сік з тих ягід, що барвлять руки. До кітла наливається кілька літерів води, вкладається догори дном фаянсовий, або порцеляновий таріль, на нього ставиться емальову, або алюмінійову глибшу посудину. На котел кладеться кавалок флянелі, розміром 100X100 цм., який заглиблюється так, щоб з тої флянелі утворився мішок. На це — другий кавалок полотна. Потім берег кітла довкола обвязується шнурком поверх мішків так, щоб прикріпити полотно та флянелю Обмиті добре овочі (2½—4 кг.) всипається в мішок верствами, пересипаними цукром. Кількість цукру залежить від кислоти овочів і доходить від 5 до 14 декаграмів на 1 кг. овочу. Наповнивши мішок овочами, прикривається котел пергаміновим папером, замикається накривкою й завязується зверху звисаючою від мішків матерією. Непотрібний вже шнурок здіймається. Котел нагрівається, аж поки не закипить вода, з тією хвилиною розпочинається парування. Пара та заходить в овочі, розгріває їх, а розтоплений цукор витягає сік і спливає до підставленої глибшої посудини. Парування триває одну годину. Вода все повинна легко кипіти.

Розріз кітла, в якому витягається з овочів сік за методою Баумана. Завязка корка шнурком.

З відпадків по паруванні можна зробити мармеляду, або повила додавши свіжих овочів.

Отримавши сік, зараз же приготовляється його до пастеризації. Додається води і цукру, залежно від смаку, наприклад на 1 літр соку з порічок додається чверть літра води, а на 1 літр тієї мішанини дається 10—15 дкг. цукру. Зовсім не дається цукру до соку з яблук і дозрілого винограду. Цукор тут не має значення консервуючого. (Можна взагалі не додавати ні цукру, ні води, а зробити це зимою). Тепер той сік нагрівається до 75° і вливається до гальонів, що їх перед тим дезинфекціонують розпущеним у воді порошком „PZS" і добре нагрівають.

Гальон, повний соку, затикається запаленим корком з вати, або гумовою шапочкою, що її перед тим 5 хвилин тримають у двопроцентовім SO_2.

Можна сік пастеризувати і в пляшках. Робиться це так: зимний сік розливається у пляшки до шийки (пляшки також треба дезинфекціонувати „PZS"-ом). Взагалі треба пильнувати, щоб 1/10 (одна десята) обєму пляшки була вільна, бо йнакше сік порозсаджує пляшки. Наповнені відповідно пляшки коркується й завязується шнурком, щоб сік не висадив корка. (Корки мусять бути виварені, або 8 годин вимочені в двопроцентовім SO_2).

На дно кітла кладеться солому, або відповідно пристосовану дошку; на це уставляється пляшки (одну пляшку не коркується, щоб можна було вставити в неї термометр), заливається водою (не цілком) і нагрівається до 75°. (У пляшці без корка має бути 75°).

Так нагріті пляшки виймається і кладеться в теплім місці, обвинувши в мішки.

При виробі нектару треба дбати за ідеальну чистоту, бо йнакше буде гриб.

Нектар можна виробляти мішаючи кілька відмін овочів, з перевагою тих, що мають надати сокові смак, як наприклад:

1) Нектар з червоних порічок:

9 1|2 літ. соку з червоних порічок.
1|2 „ „ „ чорних „
2 1|2 „ води.
1 1|2 кг. цукру.
або: 8 літ. соку з порічок червоних.
1 1|2 „ „ „ „ білих.
1|2 „ „ „ „ чорних.
2 1|2 „ води.
1 1|4 кг. цукру.

2) Нектар з ревеню (ребарбару):

9 літ. соку з ревеню.
1 „ „ „ суниць чи полуниць.
2 „ води.
1 1|4 кг. цукру.

3) Нектар з вишень:

7 літ. соку з вишень.
3 „ „ „ порічок червоних.
2 1|2 „ води.
1 1|4 кг. цукру.

(Подала п. Женя Трачуківна, що відбула з тої ділянки спеціяльні студії)

Мармеляда.

Порічки, малини змолоти разом. На 1 літр тої маси дати 80 дк. цукру. Дати до кам'яної ринки і вложити в братруру, — хай вариться в часі обіду. Це повторити ще раз, або й два. Час до часу помішати. Як згусне так, що ложка в ній хилиться, а не падає — відставити й гарячу складати в горнятка. Дати до рури, щоб став зверху „кожух". Як застигне, обвязати пергаміновим папером.

Мармеляда може бути вишнево-черешнева, ще й ребарбар до неї. Цукру на 1 літр дається 70—80 дк. Решту робиться все так само, як вище.

(Записано в Борщеві від п. Дорундякової).

За вами слово, ш. читачки!

Дорогі читачки, не будьте лихі на нас, що до часу поправи обставин, чи якогось вияснення ситуації ми змушені стягати по два числа разом при малому прибільшенні сторінок часопису. Зрозумійте нас. В нормальних обставинах ціле літо й осінь, аж до нового року редакції переважно живуть кредитом. За папір, за друк часопису, за кліші платиться векслями. Навіть члени редакції й адміністрації дістають тільки зачети на свої скромні платні, й на свою руку роблять борги. У грудні, січні приходить віднова передплат; совісні боржниці сплачують борги, тоді редакції теж сплачують свої борги, якийсь час живуть малими „запасами" й по кількох місяцях знову зачинається „боргово-векслева" акція. Так було в нормальних обставинах.

Цього року інакше. Кожний знає з власного досвіду, що за кредит тепер важко, За все треба платити готівкою. З тої причини багато підприємств і редакцій переживають кризу. З наших, львівських видавництв деякі навіть припинили працю (можливе, що тільки часово): „Неділя", „Змаг", „Голос". На провінції теж, певне, не обійшлося без катастроф. Багатьом іншим грозить це саме. Не відчувають такої небезпеки часописи, що їх видають якісь організації, а також органи певних партій. Цим приходить у поміч організована спільна сила. В приватних же видавництвах ввесь тягар спадає на одиниці. Їм може помогти тільки зрозуміння та співпраця власних приятелів чи приятельок-передплатниць. Якщо прийдуть вони в допомогу своїй редакції точним вплачуванням передплат, вирівнуванням хоч би найменших боргів, поширенням свойого часопису і т. п., — ситуація врятована. Інакше, доля часопису й звязаного з ним персоналу — пересуджена.

Числимо на Вас, наші прихильниці. Просимо зрозуміння й Вашої співпраці в удержанні Вашого часопису. Окремо просимо дуже численних боржниць, навіть минулорічних, якнайскоріше повплачувати свої залеглі борги, бо це єдиний спосіб, що дасть нам спромогу продовжувати нашу працю. Таким тільки чином Ви здасте іспит на дозрілих духово й морально свідомих громадянок.

До цього числа „Ж. Д." долучаємо наші складанки — хай ні одна з них не піде до коша; хоч би яка мала була ваша залеглість, — вишліть її; з малих вплат призбираються більші суми, які піддержать нас.

Поширюйте „Ж. Д." серед своїх знайомих, заохочуйте до передплати її.

Сповніть свій маленький обовязок супроти свого часопису в цей тяжкий час!

Наша праця.

По довшій безчинності, що повстала з причин від нас незалежних, ми нарешті привернули до життя нашу філію „Союзу Українок". Сталося це 2-го лютого 1939 р. І поволі, занедбана праця повертається у своє русло. Новий виділ прикладає всіх зусиль, щоб оживити жіночий рух на нашому терені. Кожної першої в місяці неділі, і кожного 15-го сходяться наші членки до домівки, дещо прочитають, вислухають реферат, вправляються в хоровому співі, погуторять на ріжні теми господарські і розходяться, задоволені, по своїх хатах.

„Свячене" відбулося спільно з „Рідною Школою". 18-го червня ми були улаштували концерт у честь Лесі Українки. Всі точки програми зпід пера Лесі Українки, нашої наймогутнішої жінки-поетки. Вступне змістове слово виголосила п. М. Процикова, голова ф. „Союзу Українок". „Соловейковий спів" — жіночий хор. „Надія" — деклямація маленької Н. Про-

цик. Соната Моцарта F-dur, сольо фортепянове, виконала п. Марунова. „У зеленому садочку" — жіночий хор. „Досвітні огні" — декл. Галі Батуцької. „Горить моє серце" — сольоспів п. Гулейової, жени священика. Реферат — п. М. Тимкевичівна. „Українки, сурма грає" — жіночий хор. „Сім струн" — декл. п. Г. Богай. „Подорож до моря" — інсценізація у виконанні: п. Г. Богай, О. Сеньківської та І. Поворозник. Хори під проводом п. Луки Конопи.

Прикрасою домівки зайнялася решта членок. Каса спочивала в руках П. Сеникової.

Вислід праці з усіх боків додатній. При цій нагоді бувши, прохаємо всіх жінок приступити до поновної праці на нашій трохи занедбаній жіночій ниві. Нехай вам усім у праці присвічує світле імя Жінки-Поетки Лесі Українки! АННА ТИМКЕВИЧ, Зборів.

Збільшаються ряди ідейних українських робітниць.

Пятнадцятого червня закінчився піврічний курс Господинських Інструкторок, уладжений Краєвим товариством „Сільський Господар".

29 молодих енергійних і підготовлених робітниць готові стати на кожний наш заклик до праці. Це абсольвентки вже четвертого з ряду курсу „Сільського Господаря". Число вишколених „С. Господарем" курсисток за цей цілий час доходить близько 80 душ.

І треба признати, що підготова на курсах іде щораз краще. Використовується здобуванні практикою досвід, підходиться до справи в обличчі великих вимог хвилі щораз поважніше. Що це причинює праці курсисткам — це інша річ. Ранішні години займало практичне навчання куховарства (вчила п. Н. Пилипчак), крою й шиття (вчила п. Іванна Кулик) та трикотарства (вчила знана спеціялістка з того фаху п. М. Зелена). Після двох годин перерви — йшла теоретична наука з ділянки сільського господарства (подавали її агрономи „Сільського Господаря"), кооперації (викладали фахові сили Ревізійного Союзу, Народної Торговлі, Центросоюзу), організації, гігієни й т. п.

У Скнилові в фільварку фундації ім. о. Фолиса відбули курсистки практичні сільсько-господарські вправи.

Гарна вистава ручних робіт, уладжена при закінченні курсу, показала яких добрих вислідів осягнули курсистки в галузі практичних предметів.

Тепер черга за товариствами, які повинні скористати з фахово вишколених сил.

Листування редакції.

Вп. П. К. К-ва, в Нев, Н. Й. — Оцим ласкаво прохаємо Високоповажану Паню подати своє авторство допису, поміщеного в ч. 9-10 „Ж. Д." (за травень) п. н. „Чи справді так". Бо редакція часопису „Жінка" кидає нам безпідставне підозріння, що цей допис є „злобним" витвором самої редакції „Ж. Д.". Приписується редакції „Жіночої Долі" інтенцію шкодити П. М. Сокіл-Рудницькій і підривати довіря до часопису „Громадянка" (який до-речі вже давно перестав виходити). Такої інтенції ми не мали. До п. Сокіл не маємо найменшої незичливости. Доказом могли б бути наші листи до Канади й Америки, в яких ми, засягнувши інформацій у п. Директора Народної Лічниці др. Т. Бурачинського, писали й опрокидували сумніви: чи дійсно з концертових доходів мала користь Лічниця. (На підставі інформацій Вп. п. др. Бурачинського з поїздки п. М. Сокіл вплинуло на Лічницю коло 3 тисячі долярів). Допис подали ми на Ваше прохання, злагіднивши гострі вислови. Ми вважали, що наші сестри за морем, які так багато роблять доброго для української справи серед чужого англійського світу та й не забувають своїх обовязків щодо Рідного Краю — мають право сказати своє спростування. Ми дозволили собі й наголовок артикулові надати лагідний, питайний: „Чи справді так"; ми гадали, що це дасть змогу вияснити справу й серед наших американських українок, злагіднити прикре враження, викликане частиною інтервю редакції „Громадянки" з п. М. Сокіл (адже Ваш лист, Високоповажана Пані, був якраз доказом того „прикрого враження") Замість цього на нас кинене підозріння в „нечесних методах поступування". З огляду на престіж часопису прохаємо Вас, Шановна Пані, оголосити явно своє авторство того допису.

Вш. п. А. Кмець, голова С. У. А. За милий листок, витинок із англ. часопису дуже дякуємо. Ждемо обіцяних дальших вісток. Рівночасно висилаємо листа. Щирі вітання.

Хв. тов. „Мироносиці" в Чернівцях: За добру память в дні Св. Олени сердечно дякую. Щиро вітаю шан. Управу й усіх членок. Щасти Боже в вашій роботі. О. К.

Вш. А. Тимкевич, Зборів: Приємно було дістати від Вас вісточку. Допис помістимо дуже радо. Ми, як і завжди, не зважаючи ні на що, незмінно прихильно відносимося до „Союзу Українок", і помагаємо в його праці, скільки нашої змоги. Привіт! О. К.

Вш. П. Ст. Слюзар, Едмонтон: Посилку дістали, відписали зараз же окремим письмом. Дістали? Ще раз щира дяка й сердечні вітання з Рідного Краю!

Вш. П. Жеребки Blaine Lake **Канада:** Приємно було дістати вісточку й посилку від Вас, що її так довго не мали. Вітаємо щиро! Напишіть дещо більше.

Вш. Пані Е. Ситник, Вініпег Ман.: Писаланам пані О. П. (І. В.), що вислала Вам довгого листа. Дістали? Незадовго напишемо і ми більше. Щиро вітаємо!

Вш. П. М. Омельченко, Прага: Дуже давно не мали ми від Вас вісточки. Чому? Не забувайте добрих друзів. Пишіть, будь ласка! Небезпека, що зависла над нашою гімназією в Моджанах, перейняла мене жахом. Українці не можуть допустити до зліквідування цеї школи. Привіт п. Директорові і всім знайомим.

Вш. п. М. Головата, Філядельфія, Па: За малу фотографійку Вашу з донечкою й п. Рутецькою, сердечна дяка. Доперва в останніх днях надійшла мабуть Ваша посилка й я зараз сьогодні постараюсь все полагодити. Просимо передати привіт п. М. Клапко. Допису про десятиліття чекаємо.

Вш. п. І. Михайлів, членки „Союзу Українок" і наші передплатниці в Велдіжі: Сердечна дяка за добру память й щирі слова. Вітаю, бажаю багато успіхів. О. К.

Вш. п. Млада Липовецька, Торіно, Італія: За милий листок й гарні поштові значки, а також за карточку з Риму щира дяка! На листа зараз відписала. Коли дістанемо обіцяні вістки й дальший опис інтересної подорожі до краю фараонів? Вітаємо!

Вш. п. Осипенко, Тієнтсін, Китай: Листа дістали. Раді, що за нашим посередництвом навязали звязки з Управою „Союзу Українок" у Львові. Дякуємо за сумну вістку про смерть нашої приятельки Слоновської. Подамо згадку. Ваш допис використаємо в черговому числі.

26 л. молодий, здоровий (пристійний) прийме якунебудь працю, чи лісову, чи фільварочну. З фаху-лісовик. Винагорода скромна. Зголошення до ред. „Ж. Д." під „Лісовик".

Вибагливий альбом прегарних, вишивок:
гуцульських, покутських, лемківських, поліських, волинських
на крейдовому папері випустило Видавництво
УКРАЇНСЬКА ПРЕСА,
Львів, вул. Костюшка, 1, а. Ціна 4 зл.
Вже з почтовою пересилкою.

О. КИСІЛЕВСЬКА.

„Під небом півдня."

Цікаві описи екзотичних країв, способу життя їх мешканців і природи. Ціна 1·80 зл. Замовляти в редакції „Жіночої Долі".

НОВИНКИ.

Наражуєте себе й свою рідню на втрату майна, якщо не обезпечите свойого збіжжя й паші в **Товаристві Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20.**

Що сказати про загальну ситуацію? Вона, як кажуть, найбільш напружена, ніж була за всі останні 20 років. Що з того вийде? Побачимо. Покликані й непокликані пророки віщують бурі, громи. Одначе покищо все ще знаходяться такі, що пробують розігнати хмари. Кажуть, що має сказати своє слово Св. Отець Папа римський, президент Америки Рузвельт і інші. Чи то що поможе? Можна сумніватися. Передбачити щонебудь, хоч би на близький час, годі; за цими справами треба слідити на шпальтах щоденників, при голосниках радія.

Остання вістка. Вже при ломанні цього числа „Ж. Д." наспіла до нас вістка про перебіг четвертої конвенції „Союзу Українок" Америки, що відбулася на днях 27 й 28 травня в Нью-Йорку. Ширше про це подамо в черговому числі. Тепер замітимо тільки, що головою вибрано п. **Яннету Кмець.** Заступниці голови: п. І. Козаченко з Дітройт, п. А. Бойко з Філядельфії й п. А. Мазур з Джерси Сіті. Ол. Швед, секретарка рекордова, п. К. Стефанович, її заступниця; п. С. Микитка, фінансова секретарка; п. О. Мудрик, секретарка в англійській мові; п. А. Колтун, касієрка; п. О. Штогрин, головна організаторка; п. А. Бодак, П. Костецька і С. Кузів, контрольна комісія; п. М. Бринь, К. Чолій П. Бенцел, К. Дроздик, секція мистецтва. Бажаємо новій управі заслуженої й так важної організації наших сестер за океаном найкращих успіхів!

Українська Національна Жіноча Рада в Празі припинила свою діяльність по 19-літньому існуванні. Заснована була ще в Камянці Подільському; там же була вибрана й її голова п. проф. С. Русова, що до останнього менту була на цім становищі.

З Карпатської України: Як подають часописи, мадярський уряд видає закон про прилучення „Угорської Руси" до Мадярщини. Край поділений на три округи з осередками в Ужгороді, Берегові й Хусті. До парляменту в Будапешті призначено з К. У. навіть 10 послів, між ними відомі А. Бродій, Фенцик, Денко й інші мадярони. Також подають часописи, що мадярський уряд ніби то приготовляє автономію „Угорської Руси", а покищо для краю призначений намісник (комісар) від уряду — якийсь барон ...ній. Положення в краю для населення дуже тяжке, про що свідчать навіть запити в мядярському парламенті. Урядовою мовою в К. У., за часописами, має бути, крім мадярської, ще й московська (?).

Українська гімназія в Моджанах, к. Праги існує в свойому існуванні. Досі удержання гімназії мала від чеського уряду. Цього року від 1 липня не б то буде припинена та урядова піддержка. В Празії вчаться діти емігрантів, а також понад 70 хлопців і дівчат з Карпатської України, яких батьки не мають змоги утримати дітей у школі. Українське громадянство конче мусить піддержати цю школу.

Підписчикам Позички Протилетунської Оборони пригадуємо, що до 5. VII. 1939. мають вплатити 2-гу позички, себто повну субскрибовану суму. Субскрибенти, котрим вплата була розложена на три рати, котрі не вплатили на час другої рати, не позбудуться жадної втрати оскільки до дня 5 липня вплатять повну, ними субскрибовану суму. Вплати приймає Кооперативний Банк Покутського Союзу в Коломиї, вул. Крашевського 15.

ФІЛЬМ, ЩО ЙОГО ВАРТО ПОБАЧИТИ!

Це цікавий, вартий побачення фільм

„В Е Р Д І"

про великого італійського композитора. В Кові висвітлює його КІНО „МАРС" 7—10/VII.

ВЕСЕЛИЙ КУТОК.

НІЧОГО СОБІ ЧОЛОВІКИ!

— Цікавий я знати, що то буде коштувати денно життя у Львові, але так, щоб чоловік собі нічого не відмовив?

— Тридцять злотих вистане...

— А з жінкою?

— О, то значно менше... Може третина того...

Чи на ринку, чи в пасажі,
На фестинах, чи на пляжі,
На прогульках, чи у кіні,
Чи у хаті, чи в гостині, —

Всюди, всюди незрівняна
Та „Фортуна Нова" — знана!

Малі хлопці і дівчата,
Панянки і парубчата,
Всі туристи і спортовці, —
На урльопах всі службовці —

Лиш „Фортуну Нову" знають,
Її ласощів вживають!..

Українські Господині!

Вживайте порошків до прання „АТМО", „МІМІ", „МОТА". вони найкращі!

Кожна жінка повинна закуповувати НИТКИ до шиття Товариства Лодзької Фабрики Ниток і МЕЦ-а лише у своїй кооперативі. „Центросоюз".

Господині! У Вашій свідомості наш успіх! **Уживайте:** „ПРАЖІНЬ" ПІДМІНКУ КАВИ „ЛУНА" ЦИКОРІЮ КООП. ФАБРИКИ „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ". Львів 24. Жовківська 188.

Народні взори гуцульські полтавські бойківські подільські знайдете **в альбомах „НОВОЇ ХАТИ"** 8 таблиць коштує 3·20 зл. з пересилкою 4·— зл. Замовляти в усіх українських книгарнях.

Дуже добра рада: Купіть собі книжку „ЯК ДОБРЕ й ЗДОРОВО ВАРИТИ". Коштує тільки 2·25 зл. з пересилкою!

W.P. Wydawnictwo Dozwolone /dla bibl. Nauk. T-wa Szewczenka/ LWÓW, Czarnieckiego 24

Редагує О. Кисілевська. Видає В-во „Жіноча Доля" (О. Кисілевська). Коломия, Замкова ч. 37.
Redaguje O. Kysilewska. Wydaje W-wo „Żinocza Dola" (O. Kisilewska). Kołomyja, ul. Zamkowa l. 37.
З друкарні „ДЖЕРЕЛО" в Коломиї, Косцюшка 15. — Drukarnia „Dżereło" Kołomyja, Kościuszki 15.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Ціна цього числа 50 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Рік XV. Коломия, 1-15 серпня 1939. Ч. 15-16.

ZINOCZA DOLA CZASOPISMO DLA UKRAIŃSKICH KOBIET

Rok XV. — Nr. 15-16. Kołomyja, 1-15. Sierpnia 1939.

ЗМІСТ:

Спокійно назустріч майбутньому.
Використаймо нагоду.
Дискусія на запозичену тему.
АНДЖЕЛЬО ПАТРІ: Мати й дитина.
Поради Дороти Дикс.
ІРИНА ВІЛЬДЕ. Наші батьки розвелись. (Далі).
ЯРОСЛАВА ЦІХОВЛЯС-ГУРСЬКА: Конго.
Спростування,
Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ: Українська народня пісня.
О. КИСІЛЕВСЬКА. Наші молоді письменниці.
Альбанська княжна Максіда.
10-літній Ювілей Товариства Горожанок відділ 31„Союзу Українок Америки“ в Філядельфії.
У п. М. Клапко.
Вістка з Тієнтсіну, Китай.
Вишивки в Гуті, на Волині.
Бережімся зморшків.
Одяг треба шанувати.
Дещо про взуття.
Що їсти.
Робім запаси на зиму.
В. Ю. КИСІЛЕВСЬКИЙ: Полк Полуднево-Валійських Граничних Стрільців
Новинки.
Листування редакції.
Анонси.

Марійка Сафіянівна.
(Геройка фільми „До добра й краси“).

„ЖІНОЧА ДОЛЯ"

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Передплата на 1939 рік на

1) **«Жіночу Долю»** (саму) на рік — — — 7·— зл.
(Для заграниці 2·— ам. дол.)
2) **«Жіночу Долю» і «Жіночу Волю»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
3) **«Жіночу Долю» і «Світ Молоді»** — — 9·50 зл.
(Для заграниці 2·50 ам. дол.)
4) **«Ж. Долю», «Ж, Волю» і «Світ Молоді»** 12·— зл.
(Для заграниці 3·— ам. дол.)
5) **«Жіночу Волю»** (саму) — — — — — 3·— зл.
6) **«Світ Молоді»** — — — — — — — 3·— зл.
(Для заграниці 1·— ам. дол.)

Адреса: КОЛОМИЯ, Замкова, 37.
Редакція «Жіночої Долі», Kołomyja, Zamkowa, 37, Poland, Europe, Red. «Żinocza Dola» Конто ПКО — Львів 511.923. **Число розрахункового переказу 4.**

В Румунії передплату вносити на адресу п. **Дмитра Геродота** (Bucuresti, IV. Strada Delea-Veche, 45), або на адресу: „Bazar". Cernauti, Str. Andrei Sagana 2|I.

Передплата виносить:	Річно.	На 6 м.	На 3 м.	На 1 м.
„Жіноча Доля"	300 леїв	160	85	30
„Жіноча Воля"	80	45	25	10
„Світ Молоді"	12	65	35	15
Всі три журнали разом	450	230	120	45

Передрук дозволений за поданням джерела.

Спокійно назустріч майбутньому.

Р. Кіплінг: Будь приготований, будь приготований і ще раз скажу: будь приготований!"

Рівновагу духа зберігаймо, як скарб який. Ховаймо її на „сьогодні" і на „завтра", про запас. Думаймо не тільки про запаси вугілля, товщу й цукру, але вже сьогодні робім запаси рівноваги й енергії на випадок, коли погрози, що ними покищо бавиться світ, стануть грізною дійсністю.

Світ увесь опанувала газардова гра на нерви: чиї довше видержать? Не виключене, що майбутній історик назове колись оці самі дні, що тепер переживаємо, — „війною нервів". Хто виграє її? Хто буде подоланим? Вже сьогодні можна дати відповіді на оці питання. Виграє війну той, хто довше видержить. Це одне певне й незаперечне.

Ми, українці, повинні й мусимо приділити себе до тих, що вміють видержати. Нікуди правди діти: в світі є багато людий, що тратять голови, а ми — заховуємось спокійно. Не тому, що ми не мали б ніякого відношення до майбутньої війни, не тому, що ми недержавна нація, не тому, що ми віримо, що вона нас не досягне, а просто тому, що ми загартовані вже.

Берім якийнебудь інший народ, англійців, французів, чи німців. Вони тільки від кількох, чи кільканадцятьох місяців живуть в атмосфері ріжних несподіванок, можливостей, в атмосфері внутрішнього неспокою і вже — якби мали цього досить.

А ми, українці, як етнографічна цілість, від незапамятних часів, від доби Запорозької Січі, від часів татарських наїздів не знаємо, що то значить „спокій". Українські степи завжди були тереном неперестанних змагань боротьб, де схрещувалися ріжні сили, ріжні стихії.

Коли приймемо за Юрієм Липою, що нація, — це існування в суспільній збірноті своєрідного почуття солідарности, то скільки неспокою нанесло нам уже в останніх часах саме оте „почуття солідарности" в звязку з долею наших братів над Дніпром?

Відомі події по той бік Карпат теж були доброю школою для удержання рівноваги й спокою. Дехто навіть аж обурювався з того приводу: чому й звідки ця рівновага духа? Чому нема нарікань, прокльонів і голосних виявів свойого розчарування?

Чому?

Тому, що ми перейшли школу, в якій наука тривала багатосоток літ... І ще один доказ на те, що наш народ твердий. Може твердіший від того, за якого сам себе уважає.

Хай же ця багатолітня наука, хай той гарт волі, що ми його здобули за все наше минуле і тепер, в ці критичні хвилини, стане нам у пригоді. Видержім спокійно. Подумаймо лише собі розважно: нема, здається, удару, що його не видержав би організм нашого народу. Чого хвилюватись? Може прийти хіба ще раз повторення того, що було, або щось справді добре — отже?

Будьмо спокійні й зрівноважені. Хай будьяка газетна вістка не підтинає крил нашій надії, бо ні за що тепер у світі так не легко, як за зміни... і несподіванки. Хай кожна передана через соті уста сплітка не будить у нас фантастичних мрій. Не даймося спровокувати й вивести з нашої рівноваги духа. Зєдинені й сильні духом і всенародніми сподіваннями, ми в цей гарячий час памятаймо слова генія України: „любітеся, брати мої, Україну любіте."

Вчім дітей своїх дивитись на невідрадне матеріяльне їх і їх батьків положення, не як на упадок, як на нужду, але як на героїзм нашої доби. Бо, як каже визначний сучасний поет Юрій Клен: „Та тричі той блажен, який за чай і хліб теж не схотів себе продати"... Кожний з нас, що остався вірний свойому народові, кожний міг у свій час „продати себе" за чай і хліб... і тому, коли неодному сьогодні бракне того хліба, то лише тому, що він остався вірний ідеалові українця.

Вишукуймо між своїм гуртом слабих духом і кріпім їх своєю вірою, як спраглих свіжою, джерельною водою. Станьмо для них духовими санітетами, лікуймо їх душі вірою в наш народ і вірою в Божу справедливість.

Будьмо приготовані. На труди, невигоди, на голод і навіть смерть когось з кола наших найближчих.

Але будьмо й приготовані на великий радісний день, в обличчі якого порошинкою стануть всі жертви, що ми їх досі понесли й понесемо ще..

ЗАМІСТЬ ВИЧІКУВАТИ
на щось, краще працювати нормально і як звичайно, дбати про майбутність свою і своїх найближчих, складаючи постійно свої ощадности в
Земельнім Банку Гіпотечнім
Львів, вул. Словацького 14
Філія: Станиславів, вул. Собіського 11

Використаймо нагоду.

Найважнішою справою в житті є вміти використати нагоду, підхопити відповідний мент. Навіть такі неспокійні, „нервові" часи, насичені воєнними настроями, можуть нам дати не одну добру науку й нагоду. Наприклад, навчимося багато практичних речей: обережности, ощадности, господарности, чистоти, зразкового ладу й повздержаности не тільки в господарських, але й духових справах, передовсім обережности в балачках, видаванні осудів і т. д.

Але варто нам використати цей час ще в одній дуже важній справі, а саме: в організації якнайширших мас нашого жіноцтва. Необхідною, конечною справою стала господарська організація сільського жіноцтва. Вже хіба не буде між нами ні одної розсудної людини, яка б не признала, що ті всі величезні господарські завдання, що стоять перед нашим селом, можемо сповнити тільки при загальній, поголовній організованості жіноцтва, при якнайстараннішій помочі, науці інструкторок господинських, при твердій здисциплінованості господинських організацій. Ворогом народу був би сьогодні той, хто ще міг би казати — що можна обійтися без господарської організації жіноцтва.

Але не самим хлібом людина живе. Попри науку в Секціях Господинь (без секції, що споює членів тісно в одно, нема мови про науку, провід, карність, контролю і т. п.) дуже потрібно, просто необхідно поширити теж сітку кружків „Союзу Українок". Тільки тоді, коли до господарського вишколу додамо загально-освітній, гігієнічний, самостійно-організаційний — зробимо з нашого сільського жіноцтва повновартний елемент, якого нам у цих часах більш і пильніш як колинебудь досі було треба.

Позбудьмося упереджень одні до одних, застановімся тверезо, безсторонньо, а тоді пізнаємо, що тільки цей один шлях може бути для нації корисний і доцільний. Господинська організована робота не може стояти на перешкоді загально-освітній, народній організації жіноцтва. Секції Господинь не є жадна окрема організація. Не мають свого окремого статуту, як це має наприклад анальогічна до „С. У." організація „Жіноча Громада". Не вимагають від членок окремих оплат, вкладок, складок на централю і т. д. Не утримують окремих льокалів, не ведуть якоїсь окремої, чисто жіночої акції. Членки секції — це звичайні членки товариства „Сільський Господар", згуртовані в секцію для кращої господарської роботи. Якщо, крім праці господарської, секції дбають ще й про піднесення здоровля, свідомости й освіти своїх членок, це річ зовсім природна й це може тільки сприяти зацікавленню й участі жінок в розбудові чисто жіночої організації „Союзу Українок". Тільки від філіяльних проводів залежатиме згідна, корисна праця, що доповняла б себе обопільно.

Наладнались якнайкраще ці справи у філіях „С. У." й „С. С. Госп." в Коломиї, Станиславові, Яворові, Радехові й ін. Повинні піти як слід також у всіх інших осередках. Патріотичне жіноцтво мусить ці справи згармонізувати, особливо в обличчі грядучих важних подій, мусить дати взірець найкращої консолідації всіх здорових національних елєментів.

Крім села, жде посиленої енергійної акції теж і місто. І тут є багато важних причин і нагод, щоб підійти ближче до міщанства. Наука, як заховатися в усяких випадках в часі війни, наука раціонального, ощадного харчування, взаємної сусідської помочі і т. п. дасть нагоду скликати наради, звязати жінок в організовану цілість.

Використаймо нагоду! Не прогайнуймо спеціяльно відповідного часу, візьмімся щиро, негайно до роботи.

Голос з глухого села.

Дискусія на запозичену тему.

Оце недавно один з наших щоденників помістив дискусійну статтю на дуже болячу тему: чому український автор не може побачити друком своєї книжки? Розумуючи льогічно, автор статті доходить до такого висновку: нема людей, що купували б книжку, тому нема видавців, які б заризикували видавати книжку і т. д.

Як потвердження для такого аргументу появилась у тім самім щоденнику велика передовиця під наголовком „Чи дозволимо впасти Червоній Калині?"

Коли звести з ким балачку на цей жалюгідний стан, то чується тільки одну відповідь: — Що ж, кріза!

Так, дійсно: вина такого стану — кріза, тільки кріза не фінансова, а духова. Книжка для багатьох з нас, навіть тих, що вважають себе за освічених людей, перестала бути духовою потребою.

Ніколи не погоджуся з думкою, мовляв, фінансова кріза стала причиною застою на нашім книжковім ринку. Чому оця кріза не відбилась на ринку модних товарів? Чому її не слідно в ділянці косметичної продукції? Коли йде про наші домашні, товариські зібрання, то кріза ця вийшла навіть мимохіть на добро декому: люди стали менше пити. Подаючи менше алькоголевих напитків на стіл, господиня завсіди почувається до обовязку оправдати себе „такими" часами. При тім, ніби ненавмисне згадає, зідхнувши тяжко, як то колись в її, чи її батьків домі бавилось. Гай... гай...

Натомість ніхто з домашніх не соромиться, ані не почувається ніяково з того приводу, що вдома нема ні одного часопису. Навпаки, інколи можна зустрітись з такою „самохвальбою":

— Ми реалісти... сприймаємо життя таким, яким воно є... і не завертаємо собі голови письменницькими „буйдами"...

Це дослівні слова одного нестарого адвоката, чоловіка, який, яко оборонець, повинен вчитись пізнавати душу людини. А хто кращим вчителем в цьому напрямі, як не добрий письменник?

Коли б котрійсь з наших пань трапилась у товаристві така „неформальність", що вона при столі в публічнім місці вхопила не за ті, що треба вилки, чи послужилась ножем, замість вилок, то хіба „згоріла б" з сорому. Натомість незнання рідної літератури, чи мистецтва, загалом-зовсім не вважається за сором.

Як жахливо рідко сьогодні можна подибати доми, в яких можна б поговорити на літературні, малярські, чи музичні теми. Люди перестали „інтересуватись" того роду справами. Виробили собі доволі вигідний, хоч і смішний погляд: літературою хай цікавляться письменники, музикою музики, а малярство великодушно оставили для малярів.

Провели граничний мур між собою і мистцями, скинули з себе всяку відповідальність за дії рідного мистецтва, для заспокоєння власного сумління приховали себе плащиком „кризи" і все в порядку.

Та — чи справді все „в порядку?" Цілий вузол поплутаних з собою питань, що їх не можна розвязати одним махом славного меча. Найперше: до чого дійде, що станеться з нашою вбогою душею, як ми годуватимемо її самими „легкими" стравами? Говориться про благородний вплив музики, але ніхто хіба не погодиться з тим, що цей благородний вплив викликує муринський джезбенд, що його чуємо в антрактах у кіні. Говориться про те, що література формує характери і сталить волю, але — яка? Те саме можна сказати про малярство, про різьбу і всяку іншу галузь мистецтва.

А далі — що станеться, куди докотиться наше молоде покоління, коли ми його прикладами власного життя виховуватимемо в такім легковаженні до рідного мистецтва?

А потретє, — теж преважне питання: які можливості перед нашими мистцями, коли ми, суспільність, колючим дротом відграничимо себе від них? Чи здаємо собі бодай справу з того, що ця дорога веде до упадку рідного мистецтва, рідної культури, а з нею й своєрідного обличчя народу?

Питаюся читачок „Жіночої Долі", свідомих українок, що передплачують свою пресу: який вихід шукатимемо з цього положення? Я пропоную один: оснуймо між собою нестатутове, чисто духове товариство. От, скажім, клюб, якого кожний член має за обовязок раз на місяць купити книжку. Записуюся перша в члени цього клюбу. Хто черговий?

Одарка Полотнюк.

АНДЖЕЛЬО ПАТРІ.

(З англ. о. Т. Д. Волохатюк)

МАТИ Й ДИТИНА.

V.

Марійка втекла з дому.

(За дозволом The Bell Syndicate, Inc., Ню-Йорк)

Мати глянула на годинник. Година, на яку Марійка мала вернутися зо школи, минула. „Її ще нема! А вона ж знає, що нині треба попрасувати, і начиння помити, і дитину провезти. Що могло затримати її?"

Хвилини пролітали, а Марійки не було. Мати помила, повитирала та поскладала начиння. Потім посадила дволітню донечку в дитяче крісло коло вікна, кажучи: „Марійка скоро надійде й повезе тебе візочком на прохід. Поглядай у вікно! А я побіжу тим часом по Івася".

Івась бавився у галку недалеко дому. Але Марійки він не бачив. Не думає, щоб вона була у Возняків, але все ж піде й спитає. Дивно, що її ще нема.

Але Марійки не було ані у Возняків, ані в жадного з найближчих сусідів. Вона зникла так, наче б земля проковтнула її. Ніхто не бачив її ще від полудня, коли то вона прийшла була на шкільне подвіря разом з іншими дітьми. Але в клясі її не було. Цілу ніч затривожені батько й мати сиділи коло телєфону. Час від часу брало одне з них за слухавку й кликало поліційну станицю. Та Марійки не було.

Десять днів треба було, щоб утікачку відшукати. Вона зайшла в інше місто, сорок кільометрів від дому. Там подала в часопис оголошення, в якому ясно означила свої здібності і вимоги. Зазначила, що не має дому і потребує праці. Вміє обходити діти та помагати в усякій домашній праці. Хотіла б мати дім і нагоду ходити до середньої школи. Свояків має тільки далеких і мусить утримуватися сама. Поручити її можуть священик та учитель. (Таке оголошення відписала вона собі з часопису ще вдома.) І працю дістала. Легко.

— Чому ти пустилася на таке? — озвалась до неї мати, плачучи: — Як ти могла зробити мені таку прикрість?!

— Я не думала, що вам розходиться про мене. Ви давали мені тільки їду та приміщення і працю. Я не мала у вас ні хвилини на відпочинок, або забаву, як інші діти. Івась міг бавитися кожного пополудня. Я ж мусіла мити начиння з обіду; по школі доглядати дитину аж до вечері; потім знову мити начиння; зробити домашні задачі; приготовити харчі та приладити стіл на сніданок і йти спати. Чергового дня починалося знову те саме. Я думала, що коли я маю працювати, то маю мати також і розривку. Вертатися додому не хочу. Я дістаю тут три доляри на тиждень, маю час і на забаву і на науку. Не потребую носити Івасеві книжки до школи. І можу заощадити собі грошей на вступ до колєгії. Мені добре. І мною не журіться.

Досить погано, коли дівчина відчуває, що родичі тільки послугуються нею. Коли дівчина мусить нести більше родинних тягарів, ніж їй належиться. Коли хлопці можуть займатися спортом, а дівчатам не стає часу на розривку. Коли хлопці можуть піти, куди й коли хочуть, а дівчата мають перед собою твердий розклад хатньої праці. Як хлопці, так і дівчата, повинні не тільки працювати, але й мати час на забаву.

ПОРАДИ ДОРОТИ ДИКС.

(З англ. за дозволом The Ledger Syndicate, Inc., Philadelphia, Pa.)

IV.

Будьте приязні.

(Як здобути й затримати приятелів).

Будьте приязні, а здобудете приятелів. Ми вже з природи любимо тих, що люблять нас, і хилимося до тих, що нами цікавляться і раді нашим товариством. Наближуйтеся до людей на більш як половину шляху, а вони перейдуть решту віддалі до вас. Плекайте в собі те, що торговельні агенти називають добрим підходом до людини. Помагайте людям познайомитися з вами. Не вимагайте від незнайомих, щоб вони старалися про знайомство з вами, наче за який привілей. У світі забагато приступних людей, щоб інтересуватися неприступними. Ви можете бути гарні й добрі, але ніхто не довідається про це, коли замкнетеся в своїй шкаралущі та ждатимете, щоб хто вишукав вас.

Коли хочете втримати приязнь, то мусите плекати її. Інакше вона загине від занедбання. Присвячуйте тим, яких хочете затримати своїми приятелями, трохи уваги. Давайте їм безперервний доказ, що любите їх, посилаючи їм чи то витинок із часопису або журналу, яким вони інтересуються, чи коробку цукорків, які вони люблять, а вони відчуватимуть, що ви думаєте про них і памятаєте їх звички та уподобання. Ніколи не забувайте написати їм, у потребі, листа зо співчуттям, чи послати ґратуляційну телєґраму. Не одного приятеля здобув поштовий значок, але й не одного приятеля тратимо, коли про поштовий значок забудемо.

Не вважайте, що маєте над приятелем право власности. Коли дівчина дасть вам місце в свому серці, то не думайте, що вже маєте монополь до її тіла й душі. Не будьте зависні, що вона має інших приятелів. Не гнівайтеся, що вона ходить куди й робить що без вас. Не знеохочуйте її запрошувати кого на обід, або приготовити яку забаву без вас. Нехай ваша приязнь збільшує її приємні хвилі, а не буде для неї тягарем, якщо бажаєте, щоб вона тривала. Удвоє вважливішою треба бути дівчині щодо свого хлопця. Не будьте наставницьким. Приязнь дає людині багато привілеїв, але не дає права бути диктатором над кимсь і відбирати кому особисту свободу. Не пробуйте вибирати вашій приятельці капелюха чи суконки, або радити їй, яким кольором закрасити нігті, або як утинати волосся. Особливо ж не будьте тими настирливими приятелями, що завжди дораджують вам перейти до їх лікаря та фризієра і пристати до клюбів, до яких вони належать.

Не надуживайте приязни. Не думайте, що коли люди раді вами, то це дає вам право вживати їх авта так, наче б воно було вашим власним, позичати в них книжки і не віддавати, відвідувати їх без запросин та вимагати від них всяких прислуг. Немає нікчемнішого вчинку, як використовувати приятелів для своєї вигоди, бо ви використовуєте факт, що вони не можуть боронитися. Не ставайте надто інтимними з приятелями. Затримуйте відповідну міру формальности й резерви. Будьте приятелем з фронтових дверей. Тоді бачитимете стільки з життя приятеля, скільки він собі бажає. І ніколи, навіть найближчому приятелеві, не кажіть усіх таємниць вашого серця, бо коли скажете, то можете бути певні, що прийде час, що ненавидітимете його за те, що знає забагато, а себе за свою недискретність. Один мудрець сказав раз: „Поводіться з кожною людиною так, наче б вона могла бути колись вашим ворогом."

Осолоджуйте свої слова, коли бажаєте мати приятелів. Ніяка приязнь не втримається при одвертій мові. Отже, не будьте ніколи одною з тих, які вважають своїм обовязком сказати приятельці, що вона стає засита, або, що її малий Івась потребує, щоб його протріпати.

І найважніше в приязні, — давайте більше, ніж сподіваєтеся отримати. Не важте своєї вірности, прислуги або вдячности, а хліб, який ви дали приятелям, вернеться до вас амброзією. Багато треба тяжкої праці, і посвяти, і терпеливости, щоб здобути та затримати приятелів, але вони варті того, бо приятелі — осолода життя.

ЛІТЕРАТУРА

ІРИНА ВІЛЬДЕ.

Наші батьки розвелись...

(Далі) 12

Ішов перед себе, спрагнений місця, де б не було людей і гамору. „Люди" в тій хвилині існували для нього тільки в його домі. Оставивши їх, не хотів нікого ні бачити, ні чути. Так опинився на якійсь межі, серед чужого поля. Пахло першими росами й румянком. Сонце на небі було велике й червоне. Скинув капелюх і стояв простоволосий, дивно успокоєний і щасливий. Тут на цій пустці, на цім клаптику чиєїсь ласкавої землі — віднайшов себе. Дізнав вражіння, що наче б перед часинкою грозила йому смертельна небезпека, і він тільки чудом врятувався перед нею. Раптово видалось йому безмірно цінним те, що він живе. Вдихнув повними грудьми зрошеного, свіжого повітря — що за розкіш жити й могти вдихати отаке чисте повітря! Але цього щастя дізнає не тільки він один. Його жінка, його діти теж живуть. Чи були хорі? Грозило їм щонебудь? Ні — але перший раз почувся неуявно щасливим від того, що вони, саме вони живуть, просто існують на світі.

Далекі світла опритомнили його. Уявив собі два світла й у своїому домі на першому поверсі — і навмання почав прямувати до нього.

О, світло самітньої в полі людини! О, морська ліхтарне заблуканого човна!

Ввійшов у місто й приємно було йому, що воно мало в собі стільки світла. Знайшовшись на своїй вулиці, здалека почав шукати за світлом на першому поверсі. Задалека віддаль. Схвильований уже підбіг ближче, напевно бачив би вже світло, якби воно там було. Так, якби... Як шалений вибіг на сходи — термосив клямкою, дзвонив і гатив носом черевика в двері. Тиша. Глумлива тиша. Потім відчинились двері напроти й сусідка, поштива пані Мілєрова, подала йому ключа.

— Пані меценасова вийшла й прохала передати...

В хаті не застав розгардіяшу, як це можна було сподіватись. Галя була педантка і навіть тепер пригадала йому це. Все було на своїому місці. Відчинив шафу й відразу зрозумів: бракувало в ній її і дитячих плащів. Тільки плащів бракує, тобто — чи лише вийшли чогось з хати? Понишпорив по хаті. В одній хвилині вилетіло йому з голови, які суконки носить його дружина. Раптово пригадалась йому одна морелева з золотою коронкою. Кинувся шукати її. Не було ніде. Тоді завважив, що Галя забрала всі літні суконки, отже? Отже — аж тепер нічого не розумів. Нічого. Не силкувався навіть на здогади.

Десь коло півночі прийшло йому до голови, що Галя напевно пішла з дітьми до своїх батьків. Це подобало на правдоподібне. Ще тепер міг би встати з ліжка, взяти з вулиці першого ліпшого візника й привезти її разом з дітьми назад до хати. Так, нічого простішого, але — як явиться перед лицем її батьків? Неможливо, щоб вона, заїхавши в дім, не подала причини. Уявляє він собі, в якому освітленні подала вона батькам ту цілу їх „справу". Ні, не піде до них. Був невинний. Бог йому свідком. Зачекає, аж хтось прийде від них. Найкраще, якби прийшов сам тесть. Поговорив би з ним поважно. Спитав би врешті того шановного добродія, чому в нього не було більше дітей, крім одної Галі. Яким правом зробив він з власної дитини духового інваліда. Але аж до ранку ніхто не прийшов до нього. В девятій зранку прийшла послугачка. Несимпатична, нахабна баба, якої ніколи не міг терпіти й завсіди дивувався Галі, що держить її коло себе.

Тепер по її півусмішці догадався відразу, що вона вже сторожихою „поінформована", як слід. Посміхаючись безлично, запитала, чи вже снідав. Пануючи ще над собою, відчинив двері, випхав бабу за них, докинувши ще, що по гроші зголоситься до сторожихи. Сторожиха, послугачка, коминяр, інкасент від елєктрики, курсор від товариств, — всі вони згодом дивитимуться на нього з нещирим співчуттям, напоєні злорадістю, що навіть такому панові, як він „щось подібне" притрапилось.

Огірчений на Галю, ввесь світ і себе, спакував свої речі й поїхав до товариша на село. Віднайшов знову клаптик землі, що, як тамтой у те надвечірря, пах румянком, зустрів захід сонця і росу, але — того благословенного спокою, що сплинув був тоді на нього, не зазнав уже. Вчувався йому голос Галі, що взивала його до себе. Вірив їй, що болїє, але — він не винен цьому. Побувши заледве кілька днів, повернувся додому, бо здавалось йому, що там чекає його лист від дружини. Не було ніякого листа. Пані Мілєрова додала ще, що й по ключ за ввесь той час не зголошувався ніхто.

О, Боже, до смерти хіба не забуде першої ночі після свойого повороту з села. Ошалілий від якогось гарячкового очікування, ходив усю ніч від вікна, до вікна, бо уроїлось йому було, що саме тої ночі вона дасть вістку про себе. Потім — пішло все багато

МИСТЕЦТВО.

простіше. Змінив мешкання. Так, від цього почалось і добре. Бо скоро після того прийшла картка від адвоката, що писав до др. Забейка в імені його клієнтки, пані Олени Забейкової.

Зустрівся перший раз з нею аж у суді. Пригадує собі, як сьогодні: виглядала в своїм темноголубім костюмі так елєгантно, що звертала на себе загальну увагу. Признав їй тоді, що має небуденну, рідку красу, але признав і собі, що жінка та була для нього зовсім чужа. Коли й як те сталось? Не міг би проаналізувати цього завмірання почувань з хемічною точністю. Можливо, що почалось воно того ранку, як послугачка спитала його з глумом, чи снідав уже; можливо, що довершилося в ту ніч, як гонив собою по кімнаті, наслуховуючи й вичікуючи. Чи почувається до вини — питались його. До ніякої. Чи бажає собі помиритись з дружиною? Ні. Чи приписує якусь вину дружині? Ні. Хоче лише спокою. І так прийшла ще одна смерть в його житті. Одного дня похоронив дружину й двоє дітей, яких так ніжно і сердечно любив. Чи довго переболював? Є рани, яких ніколи не можна безслідно вигоїти. Як сказав один поет: — Рука відтята не болить, але бракує їй.

І стільки років жив, наче б у летаргу, аж раптово цей дітвак дивно й боляче пробудив його.

І несподівано для себе самого запитав дівчини коло себе: (Д. б.)

ЯРОСЛАВА ЦІХОВЛЯС-ГУРСЬКА. З

КОНҐО.

(ДАЛІ).

Загально взявши, Конго ще мало заселене білим населенням. На це складаються ріжні чинники, як: висока температура, (середньо 45⁰), брак пір року, а за тим брак дощів, маляричні околиці й брак відповідних для життя засобів. Не знаю докладної статистики, але Конго, що 80 разів більше за Бельгію й 6 разів більше за Польщу, мало донедавна лиш 10.000 білих мешканців. Сьогодні те число трохи збільшилося, бо Бельгія старається заселити свою кольонію якнайчисленнішим білим населенням. Тому панство не здивується, що білі, живучи самітно по брусах, часом через кілька місяців не бачать білої людини. А трапляється ще й таке, щоб стрінути европейця, що поселився в якійсь місцевості, треба їхати до нього сотні км.

Щодо тубильців, то їх число можна подати лиш приблизно 10,000.000. Статистика недокладна, а це тому, що її тяжко перепровадити. Мурини з найдавніших часів звикли мешкати по лісах, брусах, степах; крилися одні перед одними. Мали й мають дотепер ще потайні дороги й стежки, що їх лиш вони знають.

Нині вони криються ще більше, бо боятся білої культури. Тисячі, тисячі чорних живе в Конго, й про них ще ніхто не знає. Деякі племена бояться білих, інші бояться культури, що на їх думку несе їм неволю.

Є між муринами ще зовсім дикі племена, як „бакуби" й „пігмів", які ніяк не хочуть освоїтися. Вони тікають зо страху перед працею й податками, й тому волять оставатися в їхньому примітивному стані.

Правда, невільництво в Конго не існує, його знесли, але держава має право вживати чорних робітників до праці. Навіть має право брати їх до праці силоміць.

Тому то великі копальні золота в околиці Станлєйвілю й копальні діямантів в Катанга і всі плянтації беруть муринів до праці, як платних робітників. Чорні натомість зобовязані платити державі податки. Податок у них один — особовий, який платять переважно мужчини, а в останніх часах платять його і жінки, ті, що живуть в округах більших міст. Цей податок досить великий, від 30 до 100 кількадесять франків річно — залежно від стану.

Мурини живуть убого, невибагливо, задоволяються тим, що їм приносить день, — а коли ще й до того їм кажеться працювати за будьщо, вони часом бунтуються. Мурин

В звязку з статейкою, уміщеною в ч. 9-10 „Жіночої Долі" з дня 1-15 травня ц. р. п. н. „Чи справді так?", ми дістали від п. Марії Сокіл оце

СПРОСТУВАННЯ:

Неправдою є, що в журналі „Громадянка" я критикувала наші американські жіночі товариства такими словами: „... Корінь лиха в тім, що кожне товариство нашого жіноцтва поза місячні збори, влаштовування балів, пікніків і раз на рік відсвяткування роковин якоїсь заслуженої діячки — абсолютно нічогісінько не робить для власного освідомлення" — як це подає „Жіноча Доля" ч. 9-10 з дня 1-15 травня 1939 в статті „Чи справді так" за підписом „Членка Союзу Українок Америки". Зате правдою є, що в журналі „Громадянка" ч. 1, з дня 1-го жовтня 1938, в статті „Як Америка приймала Марію Сокіл", нема буквально ніодного слова із вище наведених, приписуваних мені, але моя відповідь на запит редакції „Громадянки" щодо роботи Союзу Українок Америки чи пак, щодо вражінь із звязків з цією організацією, звучала в згаданій статті в „Громадянці" дослівно так: „... Але й та робота, яка там ведеться, гідна похвал і признання, коли ближче знається умовини життя в Америці".

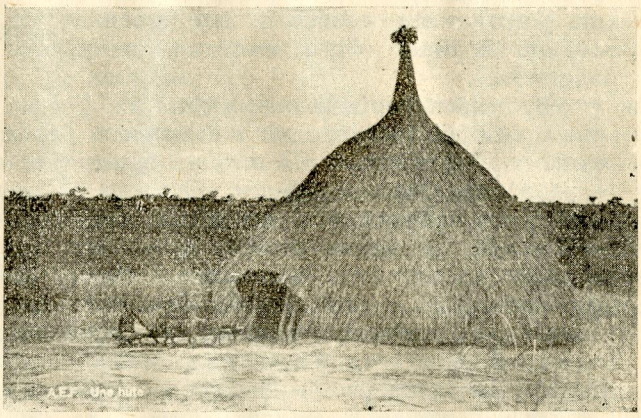
зроду до праці лінивий, а про себе він зовсім ніколи не турбувався. Найкращий доказ, що сьогодні можемо перейти ціле Конго, а не знайдемо жадних діл, жадних памяток з історії цього народу. Ця раса, що найдовше осталася дикою, бо до сьогодні ця раса ще не має творчого духа й тікає від культури.

Інша річ, що в Конго жити комунебудь тяжко. Це край малярійний, багнистий. Здавалося б, що муринам це не шкодить, але й вони терплять масово на ріжні недуги, як малярія, жовта пропасниця й сплячка. Всі ці недуги повстають в околицях багнистих, багато наводнених. Їх розносять „мустіки", подібні до наших комарів, тільки менші, і муха тсе-тсе, що зовсім нагадує нашу домашню муху, лишень має крила зложені навхрест.

Проте всі оселі муринські побудовані над берегами рік. Там звичайно рослиність буйніша і земля краще надається під управу.

Я назвала б муринів кочовиками, бо вони не остаються довго на одному місці й їх оселі не є сталі. Хатки легкі, тимчасові. Мурини люблять свободу і направду не є нічим звязані. Їхнє життя таке скромне й так мало вони від нього вимагають, що чорним мусить бути всюди добре.

Мурини будують свої хатки дуже просто. Чотири палі, накриті пальмовим листям, або сухою травою. Вони мають ріжні форми — півокруглі, стіжковаті, квадратові. Деякі племена дбають теж про зовнішній вигляд своїх мешкань, вони ліплять хатки з глини, а опісля розмальовують їх у ріжні взори. Часом хатки такі маленькі, що подібні до наших вуликів, а ціле село має вигляд великої пасіки.

Муринська хатка.

Ми нераз заходили в такі хатки, коли вибиралися часом в бруси, або на полювання. Урядження внутрі дуже скромне. Про меблі нема тут і мови. На землі лежить соломяна мата, на котрій ціла родина кладеться пізнім вечором до сну.

До хати входиться крізь малий отвір, що ніби нагадує наші двері, і це одинокий

(Докінчення на ст. 18.)

Др. АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ПІСНЯ.

(Далі) 5)

Обсервуючи вічно-повторні вартості в житті, українська любовна пісня глибоко ніжна й передуховлена, глибоко пронизана духом; немає в ній фізичного схвилювання, пожадання, немає полового гону, що так любується в описі краси тіла в московській пісні, немає грубовартости, що характеризує любовні пісні інших народів. Фізичний гін, що зроджує ці признаки, виступає у нас тільки в піснях моменту — коломийках, які гинуть — поза цим моментом. Те, що український народ зберігає в цій групі пісень для майбутніх поколінь, зовсім визволене з фізичного захоплення й гону, бо ж любов вічна не цим особовим фізичним пожаданням, але вічним, незмінним у часі, спорідненням душ.

Прикладів на це явище можна було б навести дуже багато, однаково в піснях, що їх творили жінки, чи мужчини; зілюструємо цю прикмету знаною волинською піснею:

Без тебе, Олесю, пшеницю возити,
Без тебе, голубонько, тяжко в світі жити;
Як день прийде, то рве душу
Я до тебе прийти мушу,
Хоча й не раненько,
Олесю серденько!

Без тебе, Олесю, ні в віщо не дбаю,
Без тебе, голубонько, про все забуваю;
Як день прийде...

Без тебе, Олесю, буйний вітер віє,
Без тебе, голубонько, сонечко не гріє;
Як день прийде...

Без тебе, Олесю, марно літа гинуть,
До тебе, голубонько, всяк час думки линуть;
Як день прийде...

Жили ж ми з тобою, як голубів пара,
Тепер розійшлися, як чорная хмара;
Як день, так ніч — то рве душу,
Я до тебе прийти мушу,
Голубко кохана,
Олесю жадана!

Скажи ж мені правду - словечко вірненько,
Чи коли привернешся до мене любенько?
Міркуй, серце, міркуй, любко,
Та до мене прибудь хутко,
Бо буде пізненько,
Олесю серденько!

Це глибоке духове відношення до коханої особи подиктувало й величну форму пісні, її порівняння, епітети й т. д. Тому ця пісня усвячує кохання величними образами, що надають любові українця, чи українки глибокий життєвий сенс; пригадаймо собі початок знаної пісні, що то її залюбки співав знаменитий — за словами П. Куліша — співак Тарас Шевченко:

Гей, зійди, зійди, ти, зіронько вечірняя;
Гей, вийди, вийди, дівчинонько моя вірная.

„Ой, рада б зірка зійти, чорна хмара заважає;
Рада ж би я д'тобі вийти, та матуся не пускає".

Ой, як зійшла зірниченька, усе поле освітила,
Та як вийшла дівчинонька, козаченька звеселила..

або інша пісня:

По той бік гора, по цей бік гора,
Поміж тими крутими горами сходила зоря (2).

Ой, то ж не зоря, дівчина моя
З новенькими та відерцями по водицю йшла (2).

„Дівчино моя, напій же коня,
З рубленої нової криниці, з повного відра" (2).

„Козаченьку мій, коли б я твоя,
Взяла б коня за шовковий повід та й напоїла" (2)..

Тому ця пісня дає прегарну, запашну зовнішню обстанову хвилини, що від неї починається кохання.

Ой, у полі нивка, кругом материнка.
Там дівчина жито жито-жито жала сама чор-
(нобривка.

В цій пісні можемо прослідити ще одне наслідкове — з основного погляду на любов, як загалом і на життя — явище — це почуття відповідальности за вчинок і слово; прошу проаналізувати під цим кутом дальші дві стрічки тієї пісні:

Ішов козак дорогою: „Помагай-бі, женче!"
Вона стала, стала одказала: „Здоров бував, серце!"

А вже тая слава по всім світі стала,
Що дівчина брава козаченька серденьком назвала.
(Вищий Булашець — пов. Лубні.)

Виходячи з такого погляду на кохання, українська любовна пісня обсервує знане, завжди повторне життєве явище, що перелетний гнів коханців не зупинює й — тим більше — не нівечить кохання, навпаки, його збільшує, скріплює.

Але українська пісня вміє передати це явище краще та глибше, в ніжнішій, нешкідливій іронії, як це зробив класичний римський поет любови Овідій. Варто під цим кутом прослідити знану пісню:

Дощик, дощик
Капає дрібненько;
Я ж думала, я ж гадала:
Запорожець, ненько!

Коли б знала, коли б знала,
Відкіль виглядати,
То б наняла, заставила
Стежку промітати.

Аж він іде, аж він іде,
Ступає дрібненько,
Тож то милий тож то любий,
Дивіться, ненько!

Дощик, дощик
Аж із стріхи капотить,
Розсердився мій миленький,
Аж ногами тупотить!

Розсердився, розгнівався
Мій милий на мене,
А як гляне, серце вяне,
І в його і в мене!

(Дальше буде).

О. КИСІЛЕВСЬКА.

Наші молоді письменниці.

Якось так щасливо зложилося, що впродовж одного місяця мала я нагоду зійтися з нашими трьома відомими молодими письменницями: Дарією Ярославською, Іриною Вільде, Софією Яблонською. Згадаю їх так, як було, за чергою.

Дарія Ярославська.

Бути в Борщеві й не познайомитися з Дарією Ярославською, був би непростимий гріх. Улегшує справу гостинна пані Воркунова: в часі мойого гостювання в її домі, запрошує й молоду письменницю.

Дарія Ярославська.

Гарна, елєгантна, дбає про свій зверхній вигляд. Хоч знає, що нема, крім нас двох, нікого чужого, ще й з мужчин, поки ввійшла в кімнату, добру хвилину затримується перед дзеркалом в гередпокою. Подобається мені це, а ще більше те, що перед тим від пані Воркунової чула: пані Ярославська природна, незвичайно культурна. Ніколи не почуєте від неї про когось лихого слова, жадної бесіди про сусідів, знайомих, про маломістечкові „новини". Вміє надати розмові всім цікавий, загальний напрям, не допустить у своїй присутності до якихбудь критик, осудів когось із знайомих.

Переконуюсь, що це правда. Проговорили ми інтересно в садочку панства Воркунів дві-три години й не помітили, як вони минули. Багато спільних поглядів, близьких думок про загально-національні, літературні справи. Подібні оцінки деяких літературних новин, однакове відношення до певного роду повістей, поезій і багато іншого. Це зближує. Ще й сьогодні хотілось би повести дальше інтересну нашу розмову.

— Пишете щось нове? Я чула, що ладите повість з нашого театрального життя.

— Так, пробую. Уважаю, що сюжет ці-

кавий, у нас майже не руханий, а нашим театральним артистам належиться показати їхнє тверде, але цікаве, ідейне життя. Тільки ж задля цього треба його ближче, краще пізнати. Треба довших студій.

Якраз підходить до нас пані Совачева, що гостює під цю пору в Борщеві з театральною дружиною ім. Котляревського. Розмова сходить на театральні теми. Пані умовляються зійтися завтра на пробі.

— Нічого інтересного, — каже пані Совачева: — Розчаруєтесь.

— А мені якраз і того „мало інтересного" треба, — виявляє письменниця.

— Вам би слід помандрувати трохи з театром. Вступити хоч на кілька тижнів.

— Варто!

Чи зробить так пані Ярославська? Може. В неї ж нема того найбільшого магнету, що цупко тримає, не пускає від себе. В неї нема дитини.

— Дозвольте завдати ще одне цікаве питання: чи до писання треба вам особливого настрою, великого, довшого спокою?

— Не конче. Найменше хочеться писати якраз тоді, коли в мене багато вільного часу. А тягне, непереможно тягне до пера тоді, коли назбирається багато інших, дрібних справ. Ох, як тоді хочеться кинути все, замкнутися десь окремо й писати, писати.

Розходимось з постановою: при найближчій нагоді повести далі нашу цікаву балачку, чи то в Борщеві, чи в редакції „Ж. Долі" в Коломиї, чи на невтральному місці в Станиславові.

На розстання дістаю обіцянку співпраці пані Дарії в „Жіночій Долі". Чого ж більше може бажати собі редакторка? (Д. б.)

З жіночого світу.

Альбанська княжна Максіда.

В дні 25 квітня 1937 року появився декрет короля Ахмеда Зогу, який забороняв жінкам носити заслони на обличчі — і скасував всі гареми.

Того самого дня найстарша сестра короля Максіда здобулась на справжній героїчний крок: разом із своїми молодшими сестрами одяглись у сукні з глибокими вирізами й так казали обвозити себе по вулицях міста Тірана, а потім поїхали до містечка Скутарі.

Був це дійсно „судний день" для мешканців обидвох міст і околиці. Люди, побачивши три жінки без заслон в „чортівській машині", переконані були, що настав кінець світу.

Поганячі мулів, торговці лімоняди й тютюну, мандрівні стрижії, ворожбити, ота вся забобонна вулиця, побачивши отаке „диво", відрухово оберталась до сходу, ставала навколішки й молилась. Надходила остання година перед кінцем світу.

Ще того самого дня княжна Максіда мала розмову з братом-королем. Наслідки розмови сестри з братом були такі, що два дні пізніше появився королівський декрет, який доручав князівні зорганізувати „полк амазонок" для боротьби з пересудами краю.

Полк мав свій правильник, який зобовязував відбути дволітню службу. Одна з точок правильника казала: „Беру на себе святий обовязок, почавши від сьогоднішнього дня, служити вірно два роки мойому королеві, моїй батьківщині й поступові, не займаючись увесь той час ніякими іншими справами і не виходити заміж доти, доки не скінчиться моя служба".

Незабаром полк князівни Максіди начислював 750 „жовнірів". Мешкали вони в

Типи альбанських жінок.

окремих казармах, де жили й вчились зовсім на військовий лад. Головним їх предметом була штука їзди верхи. Мали вони свій, доречі дуже мальовничий, однострій: високі, ген аж поза коліна темні чоботи, широкі, червоні штани, куртка з голубого полотна з вилогами кольору чоботів, на голові чепурне „чако". Амазонки переходили ту саму науку, що рекрути, включно до орудування скоро-

стрілом. Попри це все наказував правильник кожній амазонці мати — кредку до уст і — пудерничку.

Є в світі важніші справи, як любов.

Про пересуди, які по сьогоднішній день панують ще в Альбанії, свідчить найкраще тамошня приповідка: „чим є моя жінка? Те сотворіння корисніше за мойого пса, але менш корисне за коня".

Альбанське місто.

Донедавна ще так водилось в Альбанії, що жінка без дозволу чоловіка не сміла вимовити одного слова. Уважалося це за „прогріх супроти прав предків".

Ще й тепер у селянських домах можна подибати двоякого роду крісла: нижчі для жінок і вищі, призначені для мужчин.

Отакому темному світові проголосила боротьбу князівна Максіда.

При допомозі брата короля перемогла те, що родина згодилась вислати її на науку до Парижа. Студіювала фільософію в Сорбоні. Родина подбала про те, щоб князівна обмежувалась у своїх видатках до „мінімум". Її місячна платня рівнялась сумі, що її одержував середній у достатках французький студент на своє удержання. Князівна їла обіди разом із товаришками й товаришами в скромній студентській харчівні. Лише деколи дозволяла собі на „вибрик" улаштовувати в своїм помешканні підвечірок для товаришів і товаришок, приладжуючи їм власноручно турецьку каву. Париж, дискусії з товарищами, що походили з усіх сторін світу, нові соціяльні течії надхнули князівну революційними ідеями. Вплив цей завважила й родина князівни, яка зажадала повороту Максіди до краю. Побоювались одначе старовірні свояки, що Максіда приїде до Альбанії занадто „модна", занадто революційна. Тим то порішено, що перед поворотом до краю, поїде на якийсь час до Туреччини, щоб там „призвичаїтись до сходу". В цім краю і найшла її велика любов, яка одначе розбилась об ще більшу, тобто: об любов до рідного краю.

Сталось, як у казці: висівши одного дня з поїзду в Анкарі, зустрілась з Кемалем Пашею. Князівна Максіда така уродлива, диктатор Туреччини такий мужеський. Не диво ж, що любов між ними прийшла, як призначення. Так часто бачили князівну Максіду в товаристві Ататюрка, що турецька преса почала вже була натякати про подружжя.

Очікуваний шлюб не відбувся. Князівна Максіда стояла перед трудним вибором: або стати дружиною великого реформатора Туреччини й віддати свої сили та запал чужій державі, або, — зрікшись особистого щастя, — стати самій реформаторкою рідної Альбанії. Вибрала це останнє. Не минуло від того рішення ще й десять літ, а в Альбанії Італія переводить реформи. Історія покотилась зовсім іншим шляхом. О. П.

10-літній Ювілей Товариства Горожанок, від. 41 „Союзу Українок Америки" в Філядельфії.

Серед емігрантів, що прибули з ріжних сторін світа до Америки шукати щастя - долі, не забракло й наших сестер та братів з Старого Краю. Не гаразди примусили їх покидати свою любу Батьківщину. Але кожен їхав з метою якнайскоріш доробитися й знову вернутися в рідні пороги до своєї власної маленької хатини на рідній землі.

Та не так склалося, як мріялося. Світова воєнна завірюха перекреслила наші пляни і ми, майже всі, були примушені залишитись в Америці на сталий побут. Почали думати над забезпекою своєї долі, а особливо долі своїх дітей. Почали цікавитися тутешнім життям і користати з тутешніх горожанських прав. І сьогодні вже жіноцтво наше бере живу участь у публічному житті, не є байдуже до справ суспільних, політичних і культурних свого краю. Воно зорганізувалось у Товаристві Горожанок Відділ 41 „Союзу Українок Америки". Велике за це признання належиться першим піонеркам і дорадникам цього Т-ва, а саме: п. М. Клапко, п. О. Шефт, п. П. Кирилюкові і др. Левицькому. Вони це дали добрий почин і не жалували свого труду на цьому полі. Наш відділ здобув собі симпатію й інших організацій і має тепер понад 77 членок. За нашим прикладом пішли й інші жінки, що зорганізовані під цю пору в шістьох відділах „С. У. А."

Т-во Українсько-Американських Горожанок пильнує, щоб піднести рівень освіти своїх членок, уладжує на ріжні теми відчити та реферати, влаштовує національні свята і т. ін.

Багато-багато завдячуємо нашій щирій і улюбленій редакторці Олені Кисілевській, що піднесла на дусі наше жіноцтво, коли гостила в нас восени 1929 р. Наше Т-во було тоді ще не практичне, бо на третьому мі-

сяці існування. І часопис „Жіноча Доля" стає нам у великій пригоді, за що ми дуже вдячні.

Товариство наше тримається своїх перших засад і гуртує всіх жінок, без огляду на їхні переконання. Наша мета — згуртувати все українське жіноцтво в ряди народньої організації і виховати своїх дітей на українців.

За 10 літ свого існування Т-во вислало на народні цілі до Рідного Краю 2081.75 долярів; на рідні народні цілі в Америці 2179.34 дол.; на збігців К. України 25.00 дол; позичка в Нар. Домі — 300 дол., на банковій книжці 400.21 дол. Це коротенький перебіг нашої 10-літньої праці. Звертаємось до тих жінок, що ще не належать до Т-ва, щоб не гаяли часу і стали в наші ряди та працювали для добра свого народу.

Тепер опишу вам, як ми вшанували 10-літню річницю нашого існування. Свято відкрила предсідниця М. Головата. У концерті брали участь найкращі сили м. Філядельфії та Ню-Йорку. Гетьманська орхестра, під проводом п. Р. Дубаса, відіграла національний гимн. Найцікавішою й наймилішою точкою був виступ членок зо своїм новим жовто-блакитним прапором, що його посвячено на цьому святі. Др. Галан сказав слово про значення прапора, а кожна членка гордо стояла тримаючи стрічку, як кума. Малося вражіння, що ми в Києві. А гості мені потім переповідали, що їх тоді огорнула була якась дивна святість, що єднала всіх під жовто-блакитний прапор. Далі Анна Мельник своїм чудовим голосом проспівала кілька пісень. Маленький Мих. Насевич продеклямував віршик „Де шукати долі" з таким відчуттям, немов би й справді шукав усім нам дорогої долі. Люба Головата відтанцювала сама „Козачок", як дуже вправна танцюристка, що вже нераз виступала на народніх святах. Перший її виступ, як декляматорки, припадає на 4 рочок її життя. Народні танки виконали члени Козацького Хору Молоді, що складається з юнаків, які прийшли на світ уже в Америці. Оперовий співак з Ню-Йорку просто чарував присутніх виконанням чудових українських народніх пісень. Козацький Хор, під проводом С. Савчука, проспівав пісню: „Ура! У бій!" п. Оля Клапко співала сольову пісню в супроводі хору. Головною бесідницею на нашому святі мала бути Голова Централі „С. У. А." п. А. Вагнер, але з причини лихого стану здоровля не прибула і її заступила п. Олена Штогрин, член Централі „Союзу Українок Америки" й головна краєва організаторка, що постійно проживає в Філядельфії. П. Дубас виконав по - мистецьки скрипкове сольо. Акомпаніювали: Марійка Кісь — знана піяністка, що бере участь у всіх українських імпрезах, і Олена Сивуляк, учителька, свідома працівниця на народньому полі й голова молодечого Відділу „С. У. А." ім. Кобринської. Хор, під проводом Ст. Марусевича, дуже гарно проспівав 4 пісні.

Не від речі буде тут згадати про його маму, що зуміла вщепити любов до свого народу в серця своїх дітей. Цей молодий її син-диригент — провадить два хори в двох ріжних містах і сам ще ходить до школи. Одним словом, усім тим нашим мамам та їх дітям, що так гарно пописуються на виступах, належиться честь і слава та моральна піддержка, щоб вони й надалі могли нашу пісню, нашу музику виславляти між чужинцями.

Наприкінці М. Головата подякувала всім присутнім за їх ласкаву участь і кількома теплими словами згадала діячок Рідного Краю і Америки. Потім запросила всіх на спільну вечерю.

Велика сила гостей позасідала за столи, прибрані живими квітами. М. Головата представила зібраним гостям голову провідницю Ювілею В. Рутецьку, яка відкрила вечерю патріотичним словом і побажанням якнайліпших успіхів у дальшій праці Відділу. „Тостмайстром" при вечері вибрали п. О. Штогрин. П. О. Штогрин прийняла на себе обовязок і побажала гостям „смачного". При вечері покликувала записаних бесідниць і бесідників, що заступали наші ріжні організації. Перша промовила п. Мокрина Клапко. Зложили привіт: 1) від Т-ва Горожан — голова п. Штогрин і секретар п. Рибак, що зложив у дарі 10 дол., 2) від „Дочок України" — Анна Бойко, 3) від Сестрицтва „Провидіння" — п. Романюк, 4) від „Золотого Хреста" — Ан. Свистун, 5) від Сестрицтва св. Ольги — п. Митрусь і зложила дар 5 дол., 6) від У. Н. С. — головний радний Ст. Слободян, зложив дар 5 дол., 7) від Робітничого Союзу — головний радний Дм. Гаєвий, 8) від Т-ва Ів. Франка — Копчак і зложив дар 10 дол., 9) в ім. православної Церкви — о. Іван Савчук і зложив від парохії дар 10 дол., 10) др. Галан, 11) від Т-ва Молодих — п. Сивуляк, 12) Прогресивний Клюб зложив дар 5 дол. П. О. Штогрин подякувала всім присутнім. Гості бавилися до пізньої ночі.

Склад Ювілейного Комітету: В. Рутецька — голова, М. Бабяк — писарка, М. Насевич — скарбничка. Приймали гостей: Ангела Рій Говстерс і Анастасія Рудикевич. Услугували коло столів: І. Слободян, Ст. Дубас, І. Дубас, М. Чопик, Р. Кісь, А. Дубас, Н. Штогрин, А. Сивуляк, Л. Пилинська, М. Николайчук, Т. Костик, Я. Рій, п. Чемерис. Всі щиро й дбайливо працювали, щоб наш Ювілей увінчався успіхом.

Належиться подяка і мужчинам за їх солідарну працю. З мужчин помагали: О. Бабяк, С. Слободян, С. Рудикевич, Пилипів, Мищишин, Дубчак.

Всім представницям, представникам товариств, сестрицтв, гостям, приятелям і прихильникам, що прийшли звеличати наш 10-літній Ювілей — сердечна дяка!

А ми, членки Т-ва, підбадьорені на дусі цим Ювілеєм, цим переглядом нашої 10-літньої праці — гаряче приступаймо до виконання дальших завдань, на користь Т-ва й рідного народу.

Присутня.

У п. М. КЛАПКО.

Товариство Українсько-Американських Горожанок у Філядельфії щиро й високо цінує своїх перших заслужених робітниць. І коли зближався 10-літній Ювілей того товариства, воно на одних своїх щомісячних зборах постановило запросити листовно всіх перших заснувателів, щоб вони зволили ласкаво взяти участь у нашому святі. А до п. М. Клапко вислати окремий комітет-делєгацію, як до першої заснувательки й першої голови Т-ва Горожанок.

При гостинній зустрічі висланої делєгації з п. М. Клапко пригадались нам колишні веселі часи наших перших сходин — і знов, як тоді було, п. М. Клапко попросила своїх товаришок до столу на смаковиту закуску, що приладила її донечка Оля. Гарний настрій, цікава, переплітана споминами, гутірка напувала нас, делєгаток, надією, що п. М. Клапко знову стане в наші ряди і буде знову працювати, як і колись, на славу й добро нашого народу, що його вона так вірно любить.

Однак, не так сталося, як думалося.

Прибита родинним нещастям, важкою втратою доброго чоловіка й батька своєї донечки, п. М. Клапко ніяк не може прийти до себе, щоб тепер розпочати знову працю для свого Товариства й народу. Тяжко нам, стороннім людям, відчувати її нещастя, як вона це відчуває, а проте й ми терпимо глибокий жаль, що втратили такого молодого, повного енергії та хисту, щирого громадянина свого народу.

Але мусимо зазначити, що п. М. Клапко, як добра мати-українка, всю свою силу й волю спрямувала на виховання донечки Олі, памятаючи на заповіт свого покійного улюбленого чоловіка. Оля вже скінчила американський колєдж, де тепер і працює. Вона помагає своїй мамі та пильнує заступити місце батька. Оля гордиться, що вона українка; добре опановує свою рідну мову, і нераз з успіхом виступає на народніх святах, як співачка; вважає своїм обовязком бути й працювати в усіх українських організаціях.

Ось нам взірець, що може зробити добра Мама-патріотка в чужинецькому середовищі, що вже „попереробляло" маси людей на „американців". І нам треба таких матерів багато-багато, бо не штука стояти в проводі, другим приказувати, а діти тим часом пропадають, тонуть з тілом і душею в чужому морі, забувши — чиї вони діти?

На щастя, наші Матері зрозуміли, відчули своїм материнським серцем ту грізну небезпеку й прикладають усіх зусиль, щоб грядуще, прийдешнє покоління було своє.

При кожній нагоді ми пригадуємо свою улюблену газету „Жіночу Долю" та спішимо їй з допомогою, щоб вона мала спроможність подавати своїм читачкам, а нашим сестрам цінні науки, поради та розваги. І цим разом, з нагоди гостини у п. М. Клапко, ми зібрали маленьку лепту.

М. ГОЛОВАТА.

Від редакції: сердечно дякуємо за добру память про нас усім милим гостям пані М. Клапко — а найбільше таки самій шановній господині, а нашій давній і випробуваній прихильниці. При цьому і з свого боку бажаємо шановній пані якнайбільше сили духа й тіла, щоб мужньо перетривати своє горе та якнайскоріше прийти до духової рівноваги. А це останнє повинно спричинити й те, що ш. пані знову зможе стати в ряди активних робітниць на народній ниві і де вже ш. п. Клапко записала своє імя золотими літерами. Від щирої душі бажаємо цього повороту ш. пані — бо відсутність при народній праці т а к и х робітниць завжди гостро відчувається. А в жвавій народній роботі і своє особисте горе скоріше стопиться... Щиро співчуваємо й ще раз сердечно дякуємо за память.

Вістка з Тієнтсіну, Китай.

Подаю Вам дещо про наше національне життя в Тієнтсіні (Китай). Кольонія наша дуже мала, живе в несприятливих умовинах, дуже збідніла, має невеличку свою хатку, в якій час до часу бувають збори, але праці постійної немає, бо бракує тих, що змогли б її вести; окрім того, кольонія не має ні жадного часопису, ні літератури. Ми тут живемо відрізані від усього світу і не знаєм і не чуєм, що робиться на широкому полі, а особливо в нашім національнім загоні. Чули тільки з чужих джерел, що Закарпатська Україна впала жертвою мадярської окупації, і далі нам невідомо ні жадного слова. Отак, вельмиповажна Пані, ми тут живемо.

При нашій Нац. Укр. Кольонії існує жіночий відділ, числом до 60 жінок, але праця обмежується тільки уладженням свят, шклянкою чаю, та й то дуже рідко. В цім році в роковини смерти Т. Г. Шевченка і 125-ліття народження його Нац. Кольонія урядила Велику Панахиду в місійній церкві; а пізніше того самого дня (в 9 г. вечора) в домівці російської молоді п. Дробязко відчитав доклад. На сцені прибраний стояв великий портрет Т. Г. Шевченка в живих квітках, а довкола його стояв хор кольонії. Коли розсунулась заслона, хор проспівав „Заповіт", п. Дробязко продеклямував „Мені однаково". Впродовж доклада тричі деклямувала дочка п. Рибки — Туся, 8 років: 1) „Не на шовкових пелюшках", 2) „Кого ми кохаєм," 3) „Я маленька українка". Виступала ще дівчина Ліва з деклямацією „Минають дні". Обидві дівчини були в нац. одягах. По докладі хор відспівав український нац. гимн. Всі присутні вислухали стоячи. Потім управа кольонії запросила всіх приявних на шклянку чаю. Взяла участь з своїми родинами майже вся кольонія. Були й представники від кавказців, тюрко-татар, російських організацій і представники антикомуністичного комітету. До цього додаю, що панахиди все бувають

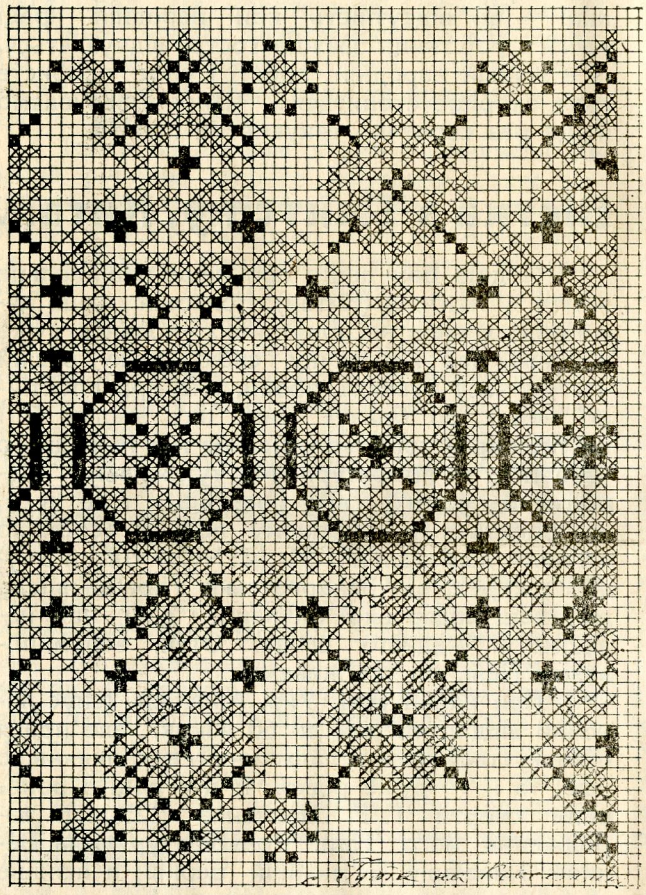
в місійній церкві, де священиком є. О. Феофан, який все виголошує за померших, або вбитих молитву в українській мові і навіть, на диво, бездоганній.

Такі сходини у нас бувають дуже рідко, за браком, як я вище зазначила, культурних сил і відповідних підручників і преси. Оце все, що можу вам подати з нашого нац. життя: ледве-ледве воно жевріє.

ВАРВАРА ОСИПЕНКО.

ЖІНКА в ХАТІ й У ТОВАРИСТВІ.

Вишивки в Гуті, на Волині.

Барви: ■ — чорна, X — червона.

Село Гута все ще вишиване. Та хоч вишивають багато і дуже ріжно, можна всі вишивки легко поділити на три відмінні характери вишивання:

а) Найдавніше вишивання, двоколірове, чорними і червоними нитками. Це все геометричні фігури, зірки, злучені в один ряд. Звичайно бачимо на рукаві, чи фартушкові ширший пас такої вишивки, а по боках вужчі; мимохіть задивляєшся, яка та вишивка гарна, стилева, видержана в одному тоні! Отут прикладаю взірчик того типу.

б) Вишивання трошки пізніше, також двоколірове, тягнеться вужчими, чи ширшими пасами, та тут фігури замінені квітками. Такі взори називаються „барабанами", чи „барабанчиками", залежно від ширини.

Рідко можна побачити на одній речі вишиті фігури й квітки. В давніших вишиваннях видно незіпсутий смак селянки, старання витримати „тон".

в) Вишивання найновіше і, треба признати, найгірше — ні ладу, ні стилю, ні смаку; ріжні фігурки, півники, москалі, вазоники, все це ріжної величини і ріжними кольорами. Часто завважити можна в тих „вазонах" зелені квітки, а жовті чи червоні листки і т. п. дивогляди. Це витвір кількох останніх років, влив, певне, маломістечкового, жидівського вишивання. От, побачить дівчина яскраво вишиту блюзку на жидівці, спішить щось подібне собі зробити. На гвалт перероблюють хороші, старі взори на нові, вишиваючи їх ріжними нитками, невдало розміщуючи кольори.

А найгірше, що те нове вишивання подобається без винятку всім, і старим і молодим. Як так дальше піде, то не довго чекати, а всі ті хороші, стилеві вишивки знайдуть собі місце в глибоких скринях бабунь.

Крім вишиваних рукавів, є ще рукави й натикані. Тоді полотно на рукави тчуть окремими кавалками, перетикаючи їх у відповідних місцях чорними й червоними нитками.

От стільки за вишивки. А щоб описати гарний одяг (який, як і всюди, випихається дуже інтензивно фабричним лантям), треба б написати багато більше, як оце. Нехай уже іншим разом.

Народні взори гуцульські полтавські бойківські подільські
знайдете в альбомах „НОВОЇ ХАТИ"
8 таблиць коштує 3·20 зл.
з пересилкою 4·— зл.
Замовляти в усіх українських книгарнях.

Дуже добра рада:
Купіть собі книжку „ЯК ДОБРЕ й ЗДОРОВО ВАРИТИ". Коштує тільки 2·25 зл. з пересилкою!

Бережімся зморшків.

Зовсім помилково уважаємо всі зморшки за обовязкові ознаки старости. Більшу частину нашого обличчя вкривають, і тим самим постарюють його, зморшки — борозди, що їх самі собі придбали. Повстають вони через погані наші звички. Передовсім т. зв. „лапки" коло очей.

З чого вони?

З того, що в соняшні дні, а взимі, як усе покрите білим снігом, замість носити темні окуляри, прижмурюємо очі, чим стягаємо шкіру по боках очей. По довшому часі такої неуваги творяться якраз оті нещасні „лапки".

Багато з нас має звичку при праці, чи глибшій надумі, здивуванні, хмуритись, стягати або підносити брови. З того, ще в молодих літах, зарисовуються спершу незначні лінійки, що з часом перемінюються в погані, глибокі зморшки.

Часте невдоволення, гримаси, що стягають нам у долину кутики уст, на старість застигають на обличчі та надають людині вигляд злющої, поганої мегери. Навіть вічно „приліплений" до обличчя усміх з часом лишає на нім незатерті сліди. Доказано, наприклад, що деякі люди, що мають звичку усміхатися одною половиною уст, а то й обличчя, на старість мають цю половину обличчя куди більше поорану зморшками, ніж другу.

Що з того виходить?

Треба уважати на себе. В соняшні, чи зимові сніжні дні, носити темні окуляри. Якщо мусимо з якоїсь причини обійтися без них, то опускаймо повіки над очима й не морщмо лиця. Не вживаймо сильної міміки, не хмурмося й не підіймаймо брів без причини, з простої привички. Тоді й на старість літ не будемо мати безпотрібних, зайвих зморшків. Зо старости опадають брови, робляться глибокі зморшки від носа до бороди, обвисає шкіра під бородою. З ними вже йде боротьба в косметичних лябораторіях і про це говорити не будемо.

Одяг треба шанувати.

Мабуть ніхто з нас уже не нищить одяги, вішаючи їх без раменка на кілочку. Але, памятайте, що суконку, чи плащ, ще перед тим, як повісити в шафі, треба якийсь час про вітрити, витріпати з пороху. Як надворі вогко, то висушити. Тоді не буде від одягу заносити потом, чи стухлиною, якщо не вживаємо його зчаста.

Час до часу добре вичистити знищений одяг водою з амоняком. (На літр води 2 ложки амоняку).

Якщо вживаємо перфум (пахощів), то тільки одного роду. Вибрати собі один запах і вживати дуже дискретно.

Список страв на тиждень.

Понеділок: обід: каляфіорова юшка з додатком грибків; сіканці з каляріпкою і картоплею; кисіль овочевий зо сметаною. **Вечеря:** грибки чи голубінки, або каляфіори, обсмажувані як курчатка, до них картоплі; чай.

Вівторок: обід: помідорова юшка з рижом; начинювана волоська капуста мясом або грибками, картопля до неї; пінка з яблук. **Вечеря:** каша з квасним молоком.

Середа: обід: борщ з яйцями; палянички з сира і картоплі зо сметаною; кох з яблук. **Вечеря:** налисники з грибками, чи сиром; компот.

Четвер: обід: юшка зо свіжих грибків; начинювані мясом помідори, або картоплі зо свіжими грибками; лакоминка або сирий компот з овочів. **Вечеря:** яйця на сметані, разовий хліб з маслом, чай.

Пятниця: обід: картоплянка; фасолька на квасно з опіканками з каші, лазанки з сиром. **Вечеря:** пиріжки з афинами й сметаною.

Субота: обід: капусняк з молодої капусти; потравка з баранини, картопля, салата; компот. **Вечеря:** лакоминка з сиром.

Неділя: обід: овочевий холодник; печеня бараняча, що наслідує сернину, з бурячками, картоплями; сирі овочі. **Вечеря:** баранина на холодно, „ватрушки", чи булочки з сирими овочами, чай. (Холодник, булочки, бурячки робимо в суботу. Баранину приладжуємо теж у суботу, а в неділю пригріваємо й доробимо свіжу підливу на сметані).

Приписи.

Каляфіорова юшка з грибками. Очистити, поділити каляфіори на малі кавалочки, сполоскати й заварити в осоленій воді. Зрумянити легко ложку муки з ложкою масла, дати жміньку дрібно січених свіжих грибків, січеної гички петрушки, розвести холодною юшкою, що в ній варилися каляфіори. Змішати, варити 10 мінут. Додати зварені каляфіори, раз заварити й подати. До того булка краяна на кісточки, присмажена на маслі. Хто хоче, може додати на кожну тарілку ложку сметани.

Бараболяно - сирове тісто на пиріжки, вареники і т. д. Зварити зранку 30 дк. бараболь в лушпині. Як простигне, обібрати, змолоти на машинці, або стерти на терці. Дати 20 дк. сиру, що його перепустимо на машинці, 1 ціле яйце, 10—12 дк. муки, 4 дк. свіжого масла, трошки соли. Все замісити добре, дати півгодини постояти. Потім розтачати, покраяти в чотирокутники, наповнити овочами, сливками, чи мясом, сиром й т. п. і спекти, або зварити; помастити й подати гарячі.

Бараняча печеня на спосіб сер-

Шафу треба час до часу зовсім опорожнити, витерти шматкою, замоченою в найліпшій терпентині. Висушити потім, провітрити добре й уважно наново все позавішувати.

Одяг треба часто дуже, уважно передивитися. Що псується, зараз же направити, зашити, зацерувати. Кожну пляму, поки свіжа, вичистити. (Але передовсім треба уважати й одяг не заплямлювати. Вдома уживати фартуха.) Плями з овочів, навіть із черниць, якщо не дамо їм засохнути, а зараз вичистимо чистою щіточкою і самою зимною водою, зникнуть без сліду. Коли сідаємо їсти, на коліна кладемо серветку.

Капелюхи теж вимагають нашої уваги. Вилиняла стрічка, обвисла вуалька, пімнята, знищена квітка зіпсує враження найкращої туалєти. Як треба, мусимо їх час до часу змінять. (Не забудьмо теж, що капелюх з квіткою, шовкова ясна квітка при сукні не надаються до раннього виходу за орудками на торг і т. п. Перед полуднем мусимо одягатися скромніше, простіше). Фільцовий капелюх треба теж до часу почистити. Білий, ясний чистимо магнезією. Магнезію купуємо в дрогерії. Посиплемо нею капелюх, досить грубою верствою, обвинемо чистою шматкою й покладемо в спокою на кілька годин. Потім мякою щіткою обчистимо з магнезії. Оксаміт чистимо нафтою (потім добре провітрити). Темний, чорний фільц чистимо бензиною, або сальмяковим цвітом, чи розпущеним водою амоняком.

Панчохи перемо часто в холодній дощівці з домішкою порошку для прання. Не „шурувати", а тільки стискати. Добре виполоскати, висушити в рушнику, ніколи на сонці.

ДЕЩО ПРО ВЗУТТЯ.

Велику увагу посвятимо обуві. Треба мати окрему обув до частого ужитку, на дальші проходи і т. д. Вона мусить бути сильна, вигідна, на низьких, чи півнизьких закаблуках. Її треба зробити непромокальною, смаруючи ще нову (особливо підошви) рициновим олієм.

До суконь пополудневих не надаються ані спортові черевики, ані сандалки. До того уживається мештики з тонкої шкірки. Окремої легенької обуви вимагають ще й сукні вечіркові. Але всі, які б вони не були, мусимо все тримати на правилах. Без них черевик прибере форму ноги, позаломлюється в ріжні фалдики й в короткому часі, не зважаючи на цілий верх і підошви, стане не до вжитку. Що обув треба чистити тільки доброю, відповідною до кольору пастою, відповідною щіткою й суконцем, то хіба не треба казати.

—о—

нини. 2 кіля гарної молодої баранини обібрати з лою і плівки, збити добре, вложити до камяної ринки. Шклянку оцту заварити з листком бібковим, перцем і 1-2 гвоздиками. Літнім оцтом залляти мясо, притиснути кружком і тягарцем. Обертати щодня впродовж двохтрьох днів. (Взимі довше). Нашпікувати солониною, посолити, обсипати мукою, обпекти на румянім смальці, а далі душити помалу, підливаючи маринатою (тим оцтом, що в нім „байцувалося"). На самім кінці піділляти пару ложками сметани. Як мяка, покраяти, подавати гарячу до картоплі й салати. Можна теж їсти холодну.

„Ватрушки" з овочами. Треба на розчину: чверть кг. (півкварти) муки, кватирку молока, 3 дк. дріжджів, 5 жовтків, ложку цукру. Замісити, покласти, хай кисне.

До замісу: знову чверть кг. муки, трошки соли, ванілії, а наприкінці мішення кватирку клярованого масла. Замісити добре й зараз же виробляти малі булочки, робити в них зверху ямку й накласти свіжі овочі: вишні, сливки, борівки, морелі. Дати підрости й пекти; готові — посипати цукром і подати.

(Подала пані Охримович).

Налисники з грибками. Зробити звичайні налисники на воді з малим додатком молока. Окремо зварити грибків з цибулькою й сіллю; як мякі, сцідити юшку, а як її забагато, дати натомість сметани. Накладати потрохи тих грибків на налисники. Звинути в трубку, обтачати в яйці, опісля в тертій булці й обсмажити на румяно і подати.

Салатка помідорова. Доспілі помідори спарити й оставити в окропі 5 мінут. Потім вийняти, здійняти шкірку, покраяти в качільця, оскільки дасться, повикидати зернята, полляти оливою, скропити винним оцтом.

Овочева піна. На 1 білок беремо шклянку ягід, або 2—3 печених яблук, цукру до смаку (коло 8—10 дк.), трохи цитринового соку. Терти півгодини, а як бити тріпачкою від піни то 5—10 мінут. Прохолодити, подати.

Крухий пляцок з овочами. 12 дк. муки, 8 дк. масла, 1 жовток, зварений на твердо й перетертий крізь ситко, трошки цукру, запаху, як треба — ложку сметани. Замісити, виложити ним тонко тортівницю сподом і з боків, спекти. На спечений положити приправлених з цукром сирих овочів, залляти теплим, розпущеним дригцем. Остудити, вийняти з тортівниці й подати.

Робім запаси на зиму.

Кандизовані (глязуровані) овочі.

Найделікатнішою перерібкою овочів, є овочі кандизовані. В нас їх мало хто робить і дістати їх можна тільки в цукорнях і цукрових базарах за дуже дорогі гроші. В інших краях їх дуже багато уживають, тому заохочуємо й наші господині: спробуйте їх робити. І вдома придадуться й добре, гарно виготовлені зможемо продати через наші кооперативи. Подаємо тут загальне поучення, як такі речі робити.

Яка садовина?

На це надаються всілякі доброго сорту й смачні овочі. Отже, ягоди, малини, полуниці, вишні, морелі, абрикоси, сливки, грушки.

Сировина мусить бути тільки найкраща, цілком спіла, гарної форми і кольору, смачна, твердава, пружиста, а не розлізла, переспіла. Краще трошки кваскувата, винна, як засолодка. Мусить теж бути цілком свіжа, як беремося до перерібки. Жадного потовчення, надгнивання, жадних плям не сміє бути.

Як її підготовити?

Перебрати, чистенько обчистити, як треба — обмити, а твердіщу наколоти й підварити. Наприклад, підварюють морелі, персики, груші, райські яблучка. Навіть і кавалки спілого, але ще твердавого гарбуза, чи кавуна, підваривши його в заквашеному цитриною сиропі з відповідним запахом. Уважати при цьому, щоб овочі не переварити; мають бути цілі, трошки ще твердаві, приємні в смаку.

Тепер робимо легкий 25 проц. сироп. Варимо його старанно в широкій ринці й до гарячого вкидаємо садовину, вложивши її перед тим у мале волосяне ситко. Лишаємо, хай прикрите легко постоїть так два дні. (з ситком кладемо в сироп тому, щоб овочі, виймаючи ложкою з сиропу, не зіпсувати.

По двох днях вийняти овочі враз з ситком, дати стекти й, додавши до сиропу ще 10 проц. цукру (буде сироп 35 проц.), заваримо його добре, зшумуємо й даємо до гарячого овочі з ситком знову на два дні. Потім виймаємо, даємо стекти й на короткий час вставляємо до сушарні, чи рурі, або печі, щоб вони просохли. До сиропу додати знову 10 проц. цукру (буде 45 проц. сироп) й знову покласти в сироп просушені овочі на 1 день.

Врешті робимо сироп 75 проц., додаючи 1/3 патоки (меду) на це, щоб овочі з часом не „зцукріли". До цього густого, вивареного відповідно, гарячого сиропу занурюємо підсушену садовину на хвилину і негайно виймаємо. Даємо їй стекти і вставляємо до сушарні, чи рури на те, щоб овочі обсохли й утворилася на них прозора, як скло, шкірка. Ця шкірка оберігає овочі від зіпсуття. Так виготовлені кандизовані овочі пакуємо до гарних паперових, чи деревляних коробочок і перетримуємо доки треба, або пакуємо в більші скриньки й висилаємо на продаж. На сиропі, що нам остався, смажимо мармелядки, повила, чи даємо до компотів.

Варта цей новий, як кажуть, дуже поплатний спосіб перерібки овочів випробувати. Заохочуємо до цього наші молоді господині.

Мармеляди, галяретки.

Кожна господиня мусить мати в своїй спіжарні мармеляди й галяретки. Мармеляди придадуться нам до перекладання всілякого печива, лакоминок. Галяретки — до підкладу під люкер на тортах, до убрання, переложення легких тісточок, тортів. Подаємо тут кілька коротких приписів на ці речі.

Мармеляда з гарбуза, сливок і помідорів.

Зварити перефасувати крізь густе не ржавіюче ситко по 1 кг. гарбуза, сливок і помідорів. На 1 кг. тої маси береться чверть кг. цукру. Спершу підсмажити без цукру. Потім вложити з ринкою до більшої з окропом і смажити, аж буде спадати з ложки.

Галяретка афинова або сливкова.

Сливки розварити з трошки води. Процідити сік крізь мішечок з полотна. На 4 шклянки соку, беремо 3 шклянки цукру. Варити вільно, шумувати. В часі варення кілька разів відставити набік на кілька мінут і дальше варити. Пробувати чи галяретує, стинається. Як готове, прохолодити трохи і зливати до слоїків.

ПОЛК ПОЛУДНЕВО-ВАЛІЙСЬКИХ ГРАНИЧНИХ СТРІЛЬЦІВ.

Недавно обідав я з одним знайомим послом в його клюбі при вулиці Гвайтгол недалеко Вікторія Ембенкмент (набережного бульвару), над Тамізою. Широкі вікна клюбу виходили на тиху простору вулицю, ніхто й не підозрівав би, що кількадесять кроків за вуглом гуде невпинний шум життя центру Льондону.

Ми говорили про все, що сьогодні на устах кожного, про найновіші европейські події, вгадували, які нові несподіванки ждуть Европу і врешті, при чорній каві, розмова принищкла на хвилину. Мої думки полинули далеко, далеко, в ті срібні гори, які я собі пригадував з ранніх часів стрілецької слави. Мої роздумування перервав шум голосної розмови при одному з дальших столів. Говорив старшина в повному уніформі, на чолі довгого стола, довкруги якого зібралось коло сорока осіб. Напевно річний обід колишніх старшин котрогось із полків. Тут такий звичай, що в якусь важну річницю сходяться

давні старшини полку, щоб спільно пообідати, відновити вузол приязні та відсвіжити спомини з минулого.

Мене зацікавив уніформ предсідника.

„Який це полк?" — запитав я свойого сусіда. Він теж не вмів відгадати.

„Це, Полуднево-Валійський полк Граничних Стрільців!" — пояснив кельнер, що нас обслуговував.

Полуднево-Валійський полк Граничних Стрільців.., Де я чув цю назву? На язиці крутиться друга назва, звязана з тим полком. Ага! вже пригадую собі! Рорк'с Дріфт.

Ледве чи ви чули коли про Рорк'с Дріфт, по нашому Джеймса Рорка брід. І я теж припадково про нього почув, але вбилася мені в голову ця назва, бо вона звязана з цікавою історією.

Діялося це в 1879 році. Полк Полуднево-Валійських Граничних Стрільців відійшов до полудневої Африки і невдовзі по свойому приїзді дістав наказ привернути порядок в краю зулусів, які під проводом свойого непокірного короля Сетевайо зібрали близько 50.000 войовників та вирушили нищити осади білих.

Тоді ще не було ні радія, ні літаків, а навіть і телєфон був люксусом, незнаним в армії і барабан зулусів, що гудів стакатом африканськими просторами і джунглями був теж і для британських жовнірів головним джерелом свіжих відомостей, не все веселих.

Дня 22 січня довідався комендант британського гарнізону над Кривавою Рікою, що загони зулусів зблизилися до осель білих. Вночі зібрався полк Полуднево-Валійських Граничних Стрільців і вирушив під командою самого генерала, щоб перейти дорогу зулусам і не допустити до масакри.

На броді, в колишній фармі Рорка, зупинився полковий табор, всього 135 люда, в тому 34 хворих у полевому шпиталі, кількадесять канцеляристів та одна сотня стрільців під командою четаря Бромгеда.

Дивно, чому в історії слава полку припадає головно цій одній неповній сотні, а не тим батальйонам, з яких усі до одного, разом із своїми старшинами і генералом, полягли на горбах Ісандглюана, один день маршу від Рорк'с Дріфт? Вони тільки сповнили свій обовязок. Згинули в бою, але ця сотня, що боронила табору в Рорк'с Дріфт, перейшла в історію. Вона зробила більше, як увесь полк, вона видержала напад коло чотирьох тисяч зулусів, відперла їх та врятувала оселі.

А напад прийшов нагло. Здалека було чути бій, що його вів полк, опісля стріли стихли і події посипалися зо скорістю блискавки. Не було часу поробити навіть приготовань. Фарма Рорка складалася з двох більших будинків. В одному був приміщений полевий шпиталь, а в колишній стодолі та стайні примістилася залога. Коли стійкові побачили перших зулусів, заалярмували залогу. Вмить стало все на ноги. Між обома будинками поставлено барикади із столів, лавок, скриньок, всього, що було під рукою.

Чотири тисячі чорних постатей окружили табор і почався наступ, якого напевно ніхто з тих, що пережили це пекло, не забуде.

Шість разів підходили наступом на шпиталь і шість разів оборонці відбили наступ. Вістун Аллен, комендант залоги шпиталя, видержав до останнього набою. Рівночасно інші старалися через вибиту в стіні діру перенести хворих до другого будинку. Дванадцять хворих вдалося витягнути. Решта попали в руки напасників, як будинок почав горіти. Запала ніч, але сяйво горіючої будівлі давало настільки світла, що оборонці табору бачили наступаючих.

Здавалося, їхні мінути почислені. Чи вдержаться? І хто прийде їм на поміч?

Над ранком, коло четвертої години наступи припинилися. Над табором все ще повівав британський прапор, четар Бромгед все ще стояв на позиції, вижидаючи останнього наступу... Його не було. Зулуси відійшли з ранньою зорею зоставляючи коло барикад поверх чотириста вбитих.

До головної кватири британських військ вислав комендант короткий звіт про число ранених і вбитих та про пропавший полк, а імя Рорк'с Дріфт перейшло до історії, як і сотні інших славних імен, яких британці з гордістю споминають.

Мій товариш поставив порожнє горня на стіл, подивився на мене своїми спокійними сірими очима і сказав:

„Не тільки ті, що полягли, але головно ті, що видержали на становищах до переможного кінця — збудували Британську Імперію".

В. Ю. КИСІЛЕВСЬКИЙ

КОНҐО. (Докінчення зо ст. 8.)

отвір, крізь який падає світло в хатину. Печей мурини розуміється не знають, страви варять надворі на вогнях, — а вогонь донедавна кресали ще з каміння. Вогонь має у муринів велике значення. Його запалюють перед кожною хатою в селі, як лиш померкне сонце. Тоді ладять вечерю, засідають довкола вогню, освітлені червоним полумям. Часто співають, танцюють і скачуть, а вогонь хоронить їх перед комарями. Цей звичай паленя вогнів існує в усіх муринських племен.

Мурини живуть із цього, що їм дає природа, тому їх пожива зовсім проста. Вони свідомо поселюються над водами, бо там знаходять безліч риби. Риба й маньок — це дві головні речі, без яких мурин не міг би жити.

Багато муринів займається риболовством, вони сушать риби, вудять і продають іншим. Крім того приправляють рибу з оливою, або варять. Найкраща для них є сушена риба, бо мясо не псується й задержується довго в виській температурі. (Д. б.)

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ Й У НАС.

Це число „Ж. Д." виходить із значним опізненням з незалежних від редакції технічних причин (несподівана примусова затримка в друкарні, незалежна від неї). Перепрошуємо наших ш. читачок і повідомляємо, що справа своєчасного друку незабаром наладнається.

НОВИНКИ.

Наражуєте себе й свою рідню на втрату майна, якщо не обезпечите свойого збіжжя й паші в **Товаристві Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20.**

Важні справи. На шпальтах часописів, крім політичних, обговорюється й низка наших внутрішніх важних справ. А саме: статистичні державні річники висвітлили упадок числа подруж серед українців, зменшення числа народин дітей серед українських подруж і катастрофальну смертність (найбільшу в усій державі!) серед українських немовлят. Це датується не від сьогодні. Вже в 1935 р. з того приводу підносили ми алярми. На сторінках „Жіночої Волі" наша редакція помістила низку статетй (ч. ч. „Ж. В." від 11 до 22, 1935 р.) під заголовком „20:100". І от сьогодні стоїмо на тому самому місці. Знову статистичні джерела кажуть, що кожне пяте українське немовля вмирає. До цеї справи вернемося в чергових числах. Щоб належно висвітлити це преважне, а для народу українського загрозливе питання, треба б мати достовірні дані, от як: 1) число громадян греко-католиків в даній місцевості, 2) скільки в цій місцевості народилося дітей гр.-кат. в часі від 1934—8 р. р., 3) скільки з них померло до першого року, а саме: на якому місяцеві й на яку недугу. Може наші читачки могли б прийти нам з допомогою щодо здобуття цих даних — ми були б за це дуже вдячні. З деяких місцевостей маємо вже матеріял і він доказує, що не що-пята, але що-четверта, а то й що-третя, друга дитина вмирає до 1 року життя.

Огляд світових подій. Не зважаючи на приспішені жнива, „европейське напруження" не попустило ані трохи. Німеччина, Італія, Англія, Франція й усі менші держави час пожнивя присвятили маневрам на землі, на воді й у повітрі. Понад 10 мільйонів багнетів виблискуватиме до осіннього сонця. Коли ж прийде до справжньої хуртовини, годі вгадати. Запальних місць є чимало (Гданськ, Добруджа, Семигород, Суец і т. д.).

Покищо кожна держава гарячково мобілізується не тільки воєнно, але й морально, господарчо. Кожна шукає союзників для себе, старається пошкодити, деморалізувати, підкопати повагу й силу ворога. У цій всій суматосі наново стала актуальною, можна сказати модною, українська справа. По катастрофі з Карпатською Україною, здавалося, світ перейшов над українським питанням до денного порядку; справа та зникла була зо шпальт европейської преси, з радієвих авдицій. Тепер мабуть пригадали собі політики, що велика нація, хоч не державна, в майбутній розгривці мусить мати велике значення. Починає кокетувати українців Москва, втягаючи до своїх урядів ріжних „своїх", досі ширшому світові незнаних, українців. Заговорили про українців німецьке радіо, часописи; заговорили й англійці, французи і т. д. А що ми на це? Українці мусять покладатися тільки на себе. Мусять зєднати всі свої сили для оборони своїх інтересів, не вислуговуючись ні перед ким, не числяючи на жадну чужу ласку чи симпатію. На щастя, так воно вже й є, дарма, що декому трудно в це вірити. Орієнтація на власні сили й інтереси є загальна. Консолідація внутрішня прийти мусить.

Український „Сокіл" і „Просвіта" в Празі не розвязані. Часописи подають вістку, що в Протекторатї ніяке українське товариство не є розвязане. 20 серпня мали відбутися загальні сходини членів „Просвіти", присвячені 5-й річниці існування Т-ва. На ці збори запрошений о. президент др. А. Волошин. Також відомий поет Карпатської України Василь Гренджа Донський, як подають часописи, є в дорозі до Протекторату.

Німці підписали з Совітами торговельний договір і пакт неагресії — цю вістку подав П. А. Т., за німецьким Інформаційним Бюром, із додатком, що до Москви вилетів для підписання цього пакту німецький міністр закордонних справ Рібентроп.

Небувала повінь в Тієнтсіні, Китай. Вилив рік Пеї і Чіянгсу грозить залиттям всіх дільниць Тієнтсіну. Ріки несуть тисячі трупів. В нижчих місцях вода залила на 9 стіп, а в середньому на 3—5 стіп. 6.000 домів залила вода, яка що далі, то більше прибуває. Комунікація човнами, дарабами й т. п.

Наша відома пяністка Любка Колесса вийшла заміж за визначного англійського дипльомата Др. Трейсі Філіппса. Ширшу вістку подамо в черговому числі.

Признання для українського артиста-маляра в Льондоні. Тижневик „Адвертайзерс Віклі", найбільший журнал комерційного мистецтва, помістив дня 27 липня цілу сторінку з дуже прихильною критикою праць нашого земляка, артиста-маляра Олександра Дарковича. Стаття має заголовок „Артист-українець вибивається на чільне місце на льондонському ринкові — Його спеціяльність це гумористичний рисунок." В статті подані, опріч короткого життєпису Олександра Дарковича, також зразки його праць і незвичайно прихильна критика. Предсказується йому блискучу будучність. (УКБЮРО ЛЬОНДОН)

Позбавлення наукового титулу. Міністерство Освіти оповістило рішення університетської влади про відібрання габілітації д-рові В. Кубійовичеві, що досі був доцентом антропо-географії східньої Европи на фільософічному відділі Ягайлонського Університету в Кракові. Є це знаменна подія, що досі, як нотує преса, не мала місця в Польщі.

Заборони оснування кружків „С. Господаря". З огляду на загрозу „безпеки й публичного порядку", мостиське повітове староство заборонило оснувати Кружок „Сільського Господаря" в селі Кальниках. Подібну причину заборони заснування Кружка „С. Г." в селі Росохах подало й староство добромільське. Внесено відклик. („Наш прапор" ч. 91.)

Перша українська кооперативна фільма п. н. „До добра й краси" оце недавно з великим успіхом обїхала ввесь край. Сценарій написали наші відомі письменники Р. Купчинський і В. Софронів-Левицький. У головних ролях виступали Марія Сафіянівна (гл. світлину на 1 стор.) і Андрій Поліщук. Фільма показує наші стародавні звичаї, наш побут, а крім того якнайкраще пропагує кооперативну ідею. Світлив — Ю. Дорош.

Листування редакції.

Вп. п. Стефанія Ковбаснюк і Анна Кізима, Ню Йорк, Н. Й.: Допис про IV конференцію „С. У. А." одержали, піде в черговому числі „Ж. Д.". Дуже дякуємо й чекаємо продовження. Привіт!

Вп. п. О. Штогрин, Філядельфія, Па: Листа дістали, дякуємо за добру память, а панові Штогринові за гарні поштові значки. Відпишу й зреванжуюся. О. К.

Вп. п. М. Головата, Філядельфія, Па: Листа й дописи дістали; дописи містимо в цім числі. Також одержали й гроші — їх зужили згідно з тим, як Ви зазначили. Післали Вам два пакуночки з речами, що Ви бажали (що ми тільки могли дістати). Чи одержали? За добру память про нас і щирий, речевий вияв симпатії до наших часописів сердечна дяка паням і панам: В. Рутецькій, М. Насевич, Ю. Зьмелик, А. Дубас, М. Клапко, А. Рудакевич, Р. Кісь, Д. Гайовому, Р. Карбівникові, І. Сярчинському. Вам за турботи й

придбання нових передплат окрема дяка. Щирий привіт!

Хв. Виділ О. У. К. в Торонто, Онт: Листа одержали. За щирі поздоровлення й побажання, переслані всім Сестрам в Рідним Краю, сердечно дякуємо від себе й усіх наших читачок. За добру память про наші часописи висловлюємо своє признання оцим громадянкам (-нам): І. Савич, А, Гуменюк, К. Срібняк, А. Корман, А. Вентак, Е. Гуменюк, І. Байтала, М. Гарматюк, М. Яремко, О. Шклярук, І. Карась, Ю. Вовк, С. Войтіхівському, А. Андреєву, М. Снисько, С. Фабіян, А. Данилик, А. Теребут, С. Вайда, М. Дерун, Д. Гарасевич. Окрема подяка п. п. А. Кривольчук і М. Дунець.

Всч. о. М. Оленьчук, Гамільтон, Онт: Вашого цінного листа й три доляри від Жіночого Товариства ім. Кн. Ольги при українській гр.-кат. Церкві в Гамільтоні, Онт, Канада, як збірку для „Жіночої Долі" підчас гостини-несподванки в честь одної членки згаданого Товариства — одержали. Сердечно дякуємо й щиро вітаємо наших Сестер за морем.

Вп. п. К. Качмарова, Ст. Пол., Міни: Листа й гроші одержали. Сердечна дяка за придбання нової передплатниці. Газети висилаємо. Щирий привіт!

Вп. п. Анна Форостій, Ошава, Онт: Газету шлемо на нову адресу. Гроші дістали. Сердечне бажання всього добра на новому місці.

Вп. п. А. Кочан, С. Жуліет, Ілл: Листа дістала; щиро дякую, що не забуваєте. Гроші теж. З тір написала до Вас картку. Дістали? Вітаю щиро! О. К.

Вп. п. Марія Лехицька, Ню Йорк: За ваше добре слово й привіт сердечно дякую. Чому не напишете до нас дещо більше? Вітаю! О. К.

Вп. п. Л. Б., Волинь: Жаліємо дуже, що часописи до Вас майже не доходять... На жаль, це не тільки до Вас... такі часи... Решта листом. Щиро вітаємо всі.

Вп. п. проф. С. Русова, Прага: Дякую за вістку. Привітання п. Воркуновій у Борщеві передамо. Вітайте! О. К.

Вп. п. Ю. Онуцька-Сироїд, Еспаноля, Онт: Мило нам було побачити на знимці Ваших синів-пластунів. Хай ростуть здорові — Батьківщині на славу! Привіт!

Хв. „Союз Українок Канади", Саскатун, Саск: Т-во „Жіноча Громада" в Чернівцях в жовтні м. р. вислало Хв. Управі „С. У. К." 66 взірців народніх вишивок (пробних куснів), загальної вартости 1470 леїв, на що одержало завдаток 950 леїв. Але по висланні взорів Т-во „Ж. Гр." від Управи „С. У. К." ніяких вісток не мало. За допомогою цих сторінок „Ж. Гр." запитує: чи одержала Хв. Управа „С. У. К." згадані взори?

ВЕСЕЛИЙ КУТОК.

Новітній подружній ідеал.

— Яке подружжя можна вважати за ідеальне?

— В якому чоловік і жінка живуть згідно разом, чуються, немов би жили кожне окремо.

На іспиті.

Учитель: Можеш назвати мені плин, що ніколи не замерзає?

Учень: Свшім.., гаряча вода.

НО „МАРС" в Коломиї висвітлює в днях від 25—29 дуже цікавий фільм:

ЙДЕМО РАЗОМ КРІЗЬ ЖИТТЯ",

артистами: Кароля Льомбард і Ямес Стеварт

Марія Залуска прохає Анастасію Волошинську писати до неї на адресу: Mary Zaluska, Royal Victoria Hospital, Montreal, Que, Canada, % Miss Olsen Maternity Wing.

Вибагливий альбом прегарних, вишивок: гуцульських, покутських, лемківських, поліських, волинських на крейдовому папері випустило Видавництво **УКРАЇНСЬКА ПРЕСА,** Львів, вул. Костюшка, 1, а. Ціна 4 зл. Вже з почтовою пересилкою.

Найновіша книжка квартальника „ВІСТНИКА": ДМ. ДОНЦОВ **„МАСА і ПРОВІД".** Видання 2. Ціна 1 зл. — Літературно-науковий Вістник, рр. 1922—1932, ціна книжки 1 зл. — Вістник з рр. 1933—1938, ціна 25 зл. річник, окрема книжка край, зл. 2.20, закордон зл. 2.50. Опуст комісовий 20% — готівкою 30% За кордон дочислюється порто. Адреса редакції й адміністрації ЛЬВІВ, Чарнецького 26 м. 21. — Чекове конто П. К. О. 500.371.

Українки! Памятайте: ось надходить осінь з мясницями, з ріжними оказіями в товариствах і родинах. В містах, містечках і на селах ви будете мати скоро, дешево й вигідно прекрасні **торти „ФОРТУНИ НОВОЇ"** — не треба й заходитися вдома, тільки замовити в фірмі у Львові (вул. Кардецького, 23). Також усім знані тісточка до чаю, т. зв. чаївнички; а про цукорки та помадки „Фортуни Нової" нема чого й говорити. Інакших українки не вживають. Хто не хоче вдома заходитися, або не вигідно, або нема змоги — той може в фірмі „Фортуна Нова" дістати прегарні мармеляди з ріжних овочів. Попробуйте — переконаєтеся й завжди так будете робити.

Українські Господині!

Вживайте порошків до прання „АТМО", „МІМІ", „МОТА".

вони найкращі!

Кожна жінка повинна закуповувати НИТКИ до шиття Товариства Лодзької Фабрики Ниток і МЕЦ-а лише у своїй кооперативі. „Центросоюз".

Господині! У Вашій свідомості наш успіх! Уживайте: **„ПРАЖІНЬ"** ПІДМІНКУ КАВИ **„ЛУНА"** ЦИКОРІЮ КООП. ФАБРИКИ „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ". Львів 24. Жовківська 188.

Редагує О. Кисілевська. Redaguje O. Kysilewska.
Видає В-во „Жіноча Доля" (О. Кисілевська). Коломия, Замкова ч. 37. Wydaje W-wo „Żinocza Dola" (O. Kisilewska). Kołomyja, ul. Zamkowa l. 37.
З друкарні „ДЖЕРЕЛО" в Коломиї, Косцюшка 15. — Drukarnia „Dżereło" Kołomyja, Kościuszki 15.

Львівська бібліотека АН УРСР № Н. 1140 п
LWÓW, Ossolineckiego 34
W. P. Wołodymyr Doroszenko /dla bibl. Nauk. T-wa Szewczenka/

1110
1.00

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.
IV
Ж-16998
1939-1-4,
6-16

ПОЛЬСЬКА ЖІНОЧА ПРЕСА 1939 III